

سخنرانی‌ها و میتینگ‌ها فرقه دموکرات آذربایجان و رهبری پیشه وری

علی‌ی صدیقی نهر

ایمیل:

ABSTAB62@gmail.com

چکیده:

این مقاله به بررسی شکل‌گیری «فرقه دموکرات آذربایجان» در سال‌های ۱۳۲۴-۱۳۲۵، اهداف و فعالیت‌های آن، و نقش رهبری سید جعفر پیشه وری در این جنبش، بر اساس اسناد تاریخی می‌پردازد. این جنبش پس از سقوط رضاشاه، در فضای حساس سیاسی و اجتماعی ایران شکل گرفت و برای آذربایجان خواستار خودمختاری داخلی و اصلاحات گسترده بود.

وابستگی:

پژوهشگر

کلمات کلیدی: آذربایجان، فرقه دموکرات، پیشه وری

استناد (آپا):

صدیقی نهر، ع. سخنرانی‌ها و میتینگ‌ها، فرقه دموکرات آذربایجان و رهبری پیشه وری. ارومیه: فصلنامه تخصصی "مطالعات تاریخ آذربایجان و ترک" سال ۰۴، شماره ۱۲، تابستان ۱۴۰۵. ۸۶۹۰-۳۰۴۱ شاپا

ALI SADIQI NAHR

Email:

ABSTAB62@gmail.com

Affiliation:

RESEARCHER

Meetings

The Azerbaijan Democratic Party and Leadership of the Pishevari

Abstract:

THIS ARTICLE EXAMINES THE FORMATION OF THE "AZERBAIJAN DEMOCRATIC PARTY" DURING THE YEARS 1945–1946, ITS GOALS AND ACTIVITIES, AND THE LEADERSHIP ROLE OF SEYYED JAFAR PISHEVARI IN THIS MOVEMENT, BASED ON HISTORICAL DOCUMENTS. THIS MOVEMENT EMERGED AFTER THE FALL OF REZA SHAH, AMIDST IRAN'S SENSITIVE POLITICAL AND SOCIAL CONDITIONS, AND DEMANDED INTERNAL AUTONOMY AND EXTENSIVE REFORMS FOR AZERBAIJAN.

Keywords: AZERBAIJAN, DEMOCRATIC PARTY, PISHEVARI

CITATION (APA):

SADIQI NAHR, A. MEETINGS, THE AZERBAIJAN DEMOCRATIC PARTY AND LEADERSHIP OF THE PISHEVARI. Urmia: "Studies on Azerbaijan and Turk's history" Specialized Journal, year 04, number 12, Summer 2026, ISSN: 3041-8690.

NITQLƏR VƏ MITINQLƏR

AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FIRQƏSİ VƏ PIŞƏVƏRİNİN RƏHBƏRLİYİ

ƏLİ SADIQI NƏHR

E-poçt:

ABSTAB62@gmail.com

Mənsubiyyət:

ARAŞDIRMACI

Xülasə:

BU MƏQALƏ 1945–1946 -CI İLLƏRDƏ «AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FIRQƏSİ»-NİN YARANMASI, HƏDƏFLƏR VƏ FƏALİYYƏTLƏRİ, VƏ SEYİD CƏFƏR PIŞƏVƏRİNİN BU HƏRƏKƏTDƏ-Kİ RƏHBƏRLİK ROLUNU, TARİXİ SƏNƏDLƏR ƏSASINDA TƏDQIQ EDİR. BU HƏRƏKƏT, RZA ŞAHIN SÜQUTUNDAN SONRA, İRANIN HƏSSAS SIYASI VƏ SOSIAL ŞƏRAİTİNDƏ ŞƏKİL TAPIB VƏ AZƏRBAYCAN ÜÇÜN DAXİLİ MUXTARIYYƏT VƏ GENİŞ İSLAHATLAR TƏLƏB EDİRDİ.

Açar sözlər: AZƏRBAYCAN, DEMOKRAT FIRQƏSİ, PIŞƏVƏRİ

CITATION (APA):

SADIQI NƏHR, Ə. NITQLƏR VƏ MITINQLƏR, AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FIRQƏSİ VƏ PIŞƏVƏRİNİN RƏHBƏRLİYİ. Urmiya: "Azərbaycan və Türk tarixi araşdırmalar" İxtisaslaşdırılmış Jurnal, il 04, nömrə 12, Yay 2026, ISSN: 3041-8690.

NUTUKLAR VE MITINGLER

AZERBAYCAN DEMOKRAT FIRKASI VE PIŞEVERİ'NİN LİDERLİĞİ

ALI SADIKI NEHR

E-posta:

ABSTAB62@gmail.com

Üyelik:

ARAŞTIRMACI

Özet:

BU MAKALE, 1945–1946, -CI YILLARDA «AZERBAYCAN DEMOKRAT FIRKASI»-NİN KURULUŞU, HEDEFLER VE FAALİYETLERİ, VE SEYYİD CAFER PIŞEVERİ'NİN BU HAREKET-TE-Kİ LİDERLİK ROLÜNÜ, TARİHİ BELGELER ESASINDA İNCELEMEDİR. BU HAREKET, RIZA ŞAHIN DÜŞÜŞÜNDEN SONRA, İRAN'IN HASSAS SİYASİ VE SOSYAL KOŞULLARINDA ŞEKİL BULMUŞ VE AZERBAYCAN İÇİN İÇ ÖZERKLİK VE GENİŞ REFORMLAR TALEP EDİYORDU.

Anahtar kelimeler: AZERBAYCAN, DEMOKRAT FIRKASI, PIŞEVERİ

CITATION (APA):

SADIKI NEHR, A. NUTUKLAR VE MITINGLER, AZERBAYCAN DEMOKRAT FIRKASI VE PIŞEVERİ'NİN LİDERLİĞİ. Urmiye: Üç Aylık "Azerbaycan ve Türkiye Tarihi Üzerine Araştırmalar" Uzmanlık Dergi, yıl 04, sayı 12, Yaz 2026, ISSN: 3041-8690.

تاریخی بستر و فرقه نین یارانماسی

۱۳۲۰-جی ایل شهریور حادیته سی و ایرانین موتفیق دؤولترلر طرفیندن ایشغالیندان سونرا، اؤلکه ده سیاسی فسادا بؤیوک دییشیکلیکلر باش وئردی. رضاشاه دؤورونده باسدیریلیمیش اولان منطقه وی و اتنیک ناراضیلیقلار، اورتایا چیخماغا باشلادی. بو شرایطده، سید جعفر پیشه وری نین رهبرلیگینده بیر قروپ آذربایجانلی روشنفکر و سیاسی فعال، " آذربایجان دموکرات فرقه سی" نی شهریور ۱۳۲۴-ده قوردولار پیشه وری و یولداشلاری، آذربایجانین میلی و مدنی حقوقلارینی قازانماق اۆچون، موسستقیل و منظم بیر تشکیلاتین زورورلی اولدوغونا اینانیردیلار.

۲. فرقه نین هدفلری و شوعارلاری

فرقه نین مرامنامه سی و نطقلرینده اساس هدفلر بونلار ایدی:

• داخلی مختاریت: ایرانین اراضی بوتؤولوگو چرچیوه سینده آذربایجان اۆچون داخلی مختاریت قازانماق پیشه وری دفعه لرله تأکید ائدیردی کی، آیریلیق و یا موسستقیللیک ایستیمیرلر، بلکه اؤز داخلی ایشلرینین (مدنی، ایقتیصادی، ساغلیق، تحصیل و س.) خالقین اؤزو طرفیندن و «ایالت و ولایت انجمنلری» کیمی قوروملار واسطه سیله ایداره اولونماسینی طلب ائدیملر.

• مشروطه و قانون اساسی نین دیرلتمه سی: فرقه اؤزونو مشروطه اینقیلابینین حقیقی واریشی بیلیر و قانون اساسی نین، اؤزلیکله انجمنلرله باغلی ماده لرینین و مدنی آزادلیقلارین حیاتا کئچیریلمه سینی هدف سئجیردی.

• آزادلیق و دموکراسی: سؤز، مطبوعات، تشکیلات و اجتماع آزادلیغی، فرقه نین اساس شوعارلاریندان ایدی پیشه وری بونو «حقیقی دموکراسی» اولراق تعریف ائدیردی.

• آنا دیلینده تحصیل: ترکی آذربایجان دیلینین مدارس، ایداره لر و محکمه لرده رسمیتلندیلمه سی، فرقه نین ان حسّاس و تمّل طلبلریندن ایدی. اونلار فارس دیلینین تحمیلینی «جهالت» و مدنیت قیرغینلیغی کیمی قییمتlendیریدیلر.

• اراضی و ایقتیصاد ایصلاحتالاری: خالیصه و مصادره اولونموش تورپاقلارین کنده چیلر آراسیندا بؤلونمه سی، صنعت، تجارت، ایستخدام و بیکارلیقلا موباریزه ساحه سینده گئنیش ایصلاحتات پروقراملاری.

۳. سید جعفر پیشه وری نین رولو و مؤوقعه سی

پیشه وری فرقه نین فقط قوروجوسو و ایده ولوژی رهبری دئییل، بلکه حرکاتین اساس شخصیتی و اورتاق سیماسی ایدی. اونون رولونو آشایداکی بؤلمه لرده عینیله اندیرمک اولار:

• رهبرلیک و نظریه پردازی: پیشه وری، جوشغون و تأثیرلی نطقلری ایله فرقه نین مرامینی خالقا چاتدییردی. فرقه نین قورولوش مراسیمینده (شهریور ۱۳۲۴) و سونراکی بؤیوک میتینگلرده، اونون خطابتلری حرکاته یؤن وئرن اساس ایدی.

قوروجولوق و ایدارهچیلیک: آذربایجان «میللی حؤکومتی» نین ۲۱ آذر ۱۳۲۴-ده قورولماسیندان سونرا، پیشه وری باش وزیر اولاراق، گئیش ایدارهچیلیک فعالیتی گؤستریدی. خرداد ۱۳۲۵-ده مجلسه وئردیگی گزارشده، تورپاق بؤلگو، کارخانالارین ایشه سالینماسی، امنیتین برپاسی، دارالفنون (دانشگاه) و مدنیت مو سسه لرینین قورولماسی، و ساغلیق خدمت لرینده دیر. دیپلوم و مذاکیرهچی: پیشه وری، تهران مرکزی حؤکومتی (قوام السلطنه حؤکومتی) ایله حساس مذاکیره لری رهبرلیک ائتدی. خرداد ۱۳۲۵-ده ایضالانان موافقتنامه، «میللی مجلس»ین «ایالت انجمنی»نه دؤنوشدورولمه سی و قازانچلارین قورونماسی ایله نتیجه لندی. او، بو مذاکیره لرده «آزادلیغیمیز»ی قوروماق و قان تۆکولمه سینین قارشیسینی آلماق کیمی حساسلیقلارینی نمایش ائتدیردی.

تاریخ یازماق و هویت سیمگه سی: پیشه وری، آذربایجانین یئنی هویت و شخصیتین سیمگه سی اولدو. اردیبهشت ۱۳۲۵-ده ستارخان هیکلینین آچیلیش مراسیمی، بو معنادا رضاشاه دؤرونون سیمگه سینین سندیره رک، میلی قهرمانی تانیتماق اقدامی ایدی.

۴. قورولتایلار، تشکیلات و قازانچلار

فرقه، قورولتایلار و موختلیف کومیته لر واسیطه سیله اؤز فعالیتینی تشکیلاتلاشدیردی. بیرینجی قورولتای (مهر ۱۳۲۴)، گنجلر و ایشچیلر قورولتایلاری (۱۳۲۵) بو تشکیلاتلی قورولوشون گؤستریجی لری دیر. بو دؤورده الده اولونان ان مهم قازانچلار بونلار ایدی:

۱. آذربایجان میللی مجلسی و میللی حؤکومتین قورولماسی (۲۱ آذر ۱۳۲۴) - محلی اؤز-ایداره نین جیسمی نومونه سی.

۲. تورپاق بؤلگو قانونو - مینلرله کندچی نین صاحبی لرینه تورپاق وئريلمه سی.

۳. مدنیت مو سسه لری: دارالفنون (دانشگاه)، تورک دیلینده مکتبلر، «آذربایجان» فزئتی، تبریز رادیوسو، دؤولت تئاتری و میلی

موزه یی

۴. امنیت و آراملیق: ایرانین باشقا بؤلگه لرینده داوام ائدن قارشى دورمالاردان فرقلی اولاراق، آذربایجاندا وارلی و دایانقلی امنیت شرایطی یارادیلیمیشدی.

۵. موافقتنامه نین ایضالانماسی (خرداد ۱۳۲۵) - مرکزی حؤکومتله سازیش، اساس قازانچلارین قورونوب ساخلانماسی و یئنی آدلارلا فعالیتین داوامی.

آذربایجان دموکرات فرقه سی و سید جعفر پیشه وری‌نین رهبرلیگی، ایرانین معاصر تاریخ‌چینده کی ان مهم و مستند اؤز-مختاریت حرکتلاریندان بیریدیر. شهر یور ۱۳۲۰-دن سونرا شکیل تاپان بو حرکات، آذربایجان خالقینین ملی، مدنی و ایقتیصادی طلبلرینه دایاناراق، قیسا مودتده محلی حؤکومت و مودرن قوروملار یاراتماغا موقق اولموشدور. سندلر گؤستیر کی، پیشه وری تکجه بیر سیاسی رهبر دئییل، هم ده تشکیلاتچی، نظریه‌پرداز و دیپلومات ایدی. او، ایرانین بوتؤولوگونو قوروماقلا یاناشی، منطقه وی طلبلری و تشکیلات واسیطه سیله ایره لی آپارماق چالیشیردی. بو حرکات، هر چند اوزون سورمه دی، آما ایراندا اتیک و دموکراسی موباریزه لری تاریخ‌چینده دؤنوم نوقطه سی اولاراق قالیر و او دؤورون سیاسی-ایجتیماعی دیشیم‌لرینی آنلاماق اوچون موهوم تاریخی سنددیر.

دوشنبه گونی شهر یور آیینین ۱۹ یندا (۱۹-۶-۲۴) ساعت ۶ دان ۸ قدر تبریزین شیر خورشید تیاترو سالونوندا، پیشه وری آذربایجان دموکرات فرقه سینین تأسیسی و اونون شعارلاری حاققیندا دانیشیب پیشه وری بو میتینگده بئله سؤیلیر. پیشه وری: تقریباً ایل یاریم بوندان اول همین بو سالوندا ایرانین بو محاربه دن سالم چیخیب اؤز استقلالینی حفظ ائده بیله جگینی دلایلله اثبات ائتمیشدیم. ایندی ده او عقیده م باقی دیر. بو خصوصدا هئچ بیر سؤزاولا بیلمز چونکی دونیانین ان بؤیوک سیمالاری بو خصوصدا ایران میللتلرینه تأمین وئرمیشلر.

اصلاً استقلال موضوعو قابل بحث بیر موضوع دئییل دیر. کیمسه اونو انکار ائتمک ایسته میر. سابق دموکرات فرقه سینین رهبرلریندن مرحوم مساوات استقلال سؤزونو اورتایا آتما دیغی توصیه ائدیردی. او دیردی کی بو مسئله مشکوک و قابل بحث اولدوغو وقت مورد بحث اولما بیلر. ایران استقلالینی حتمی و غیر قابل بحث موضوعولاردان دیر. من بو مسئله مخصوصاً ایره لی چکدیم کی فرقه میزین آیدین و آشکار اولان شعارلاری مغضلر طرفیندن سوء تعبیر اولونماسین. (بورادا آقای پیشه وری هوادا ایران خریطه سینین ترسیم ائده رک علاوه ائدیر). من آچیق دیریم بیزیم سؤزوموز و طالباتیمیز بو نقشه دن خارجه دئییلدیر. بیز ایران سرحدی داخلیندا دانیشیریق. بیر دفعه بونو هامی نظرده توتارسا دانیشیب آنلاتماق چوخ آسان اولاجاق دیر.

بو مجلس منیم اکینجی مفصل نطقمی خاطره گتیریبلر. اوگون من ۱۶ مین آذربایجانلی طرفیندن مجلس انتخاب اولونموشدوم. اولما بیلسین او نطق ائشیدنلردن بورادا بیر چوخلاری حاضر دیر. من او گون مملکتین وضعیتینی نی نظره آلیب دئدیم کی بیروکیل واسطه سیله مملکتی فلاکتدن قورتارماق اولماز او گون من چوخ متأثر ایدیم. زیرا ساده بیر کارگر بؤیوک شوق و تأثیر ایله منیم چیگینمدن اؤپوب «گئت سنی الله ه تاپیشیردیم بلکی بیزیم درد لری میزه چاره ائده بیله سن»، دئمیشدی. من بیلیردیم مملکتین مخصوصاً تهرانین یاشادیغی شرایط دوردوقجا من او کیشینین آرزوسونو انجام وئرمگه موقق اولما بیلیمه جگم. اونا گؤره من او گون

خلقه مراجعت اندید کمک ایستدیم و دئدیم «وکیل تک باشینا هئچ بیرایش گؤره بیلمز. خلق اؤزو آل - اله وئریب اؤز دردلرینه چاره تاپمالیدیر»

تهرانه گئدیب مجلسه وارد اولدوقدان سونرا منیم یاس وناومودلیگیم شدتلندی. اورادا مینلر تلگرافلار و تظلم عریضه لرینین جوابسیزقالدیغینی گؤردوم. شوق وهوس ایله تشکیلینه چالیشدیغیمیز آزادی فراکسیونونا وارد اولان شخصلرین چوخ کیچیک و غرضامیز مقصدلر دالینجا گئتدیکلرینی سیرائتدیم. بوتون مجلس و دوولت تشکیلاتینین بنش - اوچ نفر مغرض اوغرو، یالانچی و حقه باز مرتجعلرالینده آلت اولدوغونو بیر داهایا تجربه ده آنلاماغا موفق اولدوم.

بو مشاهدات منیم روحومدا بؤیوک تأثیرباغیشلادی. بیلیردیم مجلس کرسیلرینی غصب ائدن خائنلرایله سویمو بیرآرخا گئتمه یه جک، حس اندیردیم کی بو یول کسه نلر دسته سی منیم آرالارینا گیرمه گیمه آسانلیق ایله راضی اولمییاجاقلار اونا گؤره فرصتدن استفاده اندید سؤزلریمی دئدیم. منی ۱۶ مین رأی ایله انتخاب اندید مجلسه گؤندرن آذربایجان خلقینین احتیاجلارینی ساییب سؤیله دیم. سؤزلریمی بؤیوک بیر دقت و دهرین بیر سکوت ایله ائشیدیب تصدیق ائتدیلر. لاکن بو تصدیقلر خیانتلرینی گیزلتمک اوچون قارا بیر پرده دن باشقا بیر شئی دئییل دی.

فرصت اللرینه دوشن کیمی ده بو آذربایجانلی راحت اوتوران آداما بنزه میر بونو بورادان اوزاقلاشدیرماق لازم دیر، دییب اعتبارنامه می تولکیلره یاراشان آلچاقلیق ایله مخالفت ائتدیلر. بونونلا بئله مایوس اولماییب جبهه آزادی اطرافینا توپلانان آزادی خواهلارین کمک ایله مبارزه یه باشلادیق افسوس کی حرارتلی، مقاله لر وشدتلی حمله لریمیز تأثیرسیز و جوابسیز قالدی. تهران تکان یئدی. اما ارتجاعه دوغرو، اما خلقلرین حقوقونو آياقلار آلتیندا پایمال ائتمگه دوغرو، وضعیت بالاخره اوایل آغیر بیرحال آلدیکی آرتیق تهران دا اوتوروب مقاله یازماقدان یا نطق ائتمگدن بیر نتیجه اولاییلمیه جگینی یقین ائتدیم. ناچاربیرایل بوندان اول تبریز ده اوزون - اوزادی بحث ائتدیگیمیز مسئله اطرافیندا دوشونمه یه باشلادیم.

بو چوخ ساده بیرتدبیرایدی. منیم تبریز مسلکداشلاریمدان چوخوسو تهراندا بیر ایش چیقمیجا ایره لی چکیب دییردیلر «آذربایجان دان باشلامالی بورانی او اصلاح ائتمه لی، آذربایجان خلقینین اؤز گوجه ایله بورادا میلی بیرحکومت وجودا گتیرمه لییک. تهران ارتجاعین باشی، استبدادین مرکزی دیر. او اطرافدا باش قالدیران بوتون حرکتلره مخالف دیر. بیرینجی نوبه ده اورادان گؤزیوموب مستقیماً بورادا ایش گؤرمه لییک.»

بو فیکیرین حقیقتی او وقت نظریتمده داهایا آشکار بیر صورتده جیلوه ائتدی کی دوولتین مسئول مأمورلری ایله آذربایجان خلقینین تظلم و دادخواهلیق تلگرافلاری حقیقنده مذاکره ائتدیم.

مثلاً: بیات دئدی: من رادیو واسطه سیله خلقه مراجعت ائتمیشم. آرتیق خلق عریضه وتلگراف واسطه سیله اؤزونو زحمت وئرمه مه لی دیر. باشقالاری داهایا آجی، داهایا شدید جواب وئردیلر.

صدردئدی: بیر تلگراف اولماسین مین تلگراف اولسون، من بو کیمی بوش سؤزلره جواب بئله وئرمه یه جگم بو سؤزلرین آیری جوابی اولایلمزدی. گرک خلقه مراجعت ائتمک خلقین آل - ایله ایشه باشلاماق. خلقین یومورغونون گوجو ایله آزادلیغی تأمین ائتمک. بو شعارلا من تبریز آزادیخواهلارینین تکلیفی اوزره تهراندان آذربایجانا حرکت ائتدیم.

بورادا یاخین مسلکداشلاریم ایله بیرداها جدی صورته ایرانین و آذربایجان داخلی و خارجی وضعیتینی تجزیه و تحلیل ائتدیکدن سونرا بو بؤیوک فیکیری عملی ائتمک اوچون بؤیوک مستقل بیر فرقه یارتماق آنلادیق بو فرقه دونیانین تعقیب ائتدیگی آنلاب تانییدیگی دموکرات عنوانینین آلتیندا اولمالی ایدی. بیزده او عنوانی قبول ائدیپ و خلقی اونون اطرافینا توپلانماغا دعوت ائتمک مقصد ایله کئچن دوشنبه گونو بؤیوک بیر مراجعت نامه انتشار وئردیک.بو مراجعتنامه آذربایجان خلقینین اوزون مدتدن بری حس ائتدیگی احتیاجلار اوغوروندا مبارزه ائتدیگی حق و اختیار اوزرینده یازیلیمیشدیر.بو مراجعتنامه آذربایجان خلقینین آزادلیق یولوندا آپاردیغی مبارزه تاریخینی اونودا بیلیمیریک. تهران ارتجاعی آذربایجانا بؤیوک ضربه لر وورموشدور. بیز اورادا کؤک سالمیش استبداد رژیمیندن هئچ بیر اومود گؤزله یه بیلیمیریک.

تهران آذربایجانین همیشه فشار آلتیندا قالماسینا چالیشمیشدیر. اورادا حکومت سوره ن خائن و مستبد عنصرلر بیزیم باشچیلاریمیزی محو و نابود ائدیپ میللی غروروموزو سیندیرماقدان بیر آن بئله صرفنظر ائتمه میشلر آذربایجان خلقینین بؤیوک سرداری ستارخانین خائنانه بیر صورته تهرانا چکیلیب اؤلدورولمه سی هنوز اونودولمامیشدیر.

مستبدلر ستارخانه دوولت ایشینه مداخله ائتمگی بؤیوک بیر گناه حساب ائدیپ اونو اتابک باغیندا محاصره یه سالدیقلاری گونلرده تهرانین کوچه، خیابان و ائولرینده بئله بختیاری تفنگچیلرینین ال ایله خلقین مالی، جانی و ناموسو تاپدالانیردی. مرکز ایسه اونلاری تنبیه ائتمک عوضینده خانلارینی وزارت و صدارته منسوب ائدیردی. تهران همیشه آذربایجان آدیندان وحشت ائدیپ او آدی آغزینا آلانلارله بیرحمانه رفتار ائتمیشدیر.بونالار سردار میللی دن سونرا آذربایجان افتخاری مرحوم شیخ محمد خیابانی حقیقیندا روا گؤردوکلی حق سیزلیکلری شاهد گؤستریمک اولار.

من شخصاً اونون قاتلی حاجی مخبرالسلطنه نین اعتبارنامه سی تصویب ائدیلن گون مجلسده بیر روزنامه مخبری صفتیله حاضرایدیم. او گون ایران آزادیخواهلارینین غیرتلی نماینده سی مرحوم سلیمان میرزا بو آلچاق خائنین اعتبارنامه سی علیهنه اعتراض ائدی. اوچوخ حرارتلی بیر صورته مرحوم شیخین ایران آزادلیغی یولوندا گؤستریدیگی فداکارلیقلاری ساییب سؤیلدی و حاجی مخبرالسلطنه نین بؤیوک بیر جنایتکار اولدوغونو اثبات ائتمگه چالیشدی. مخبرالسلطنه اوتانمادی تریبون دالینا گئچیب دئدی: «دوغودورمن اونو اؤلدوردوم لیکن بو بؤیوک بیر خدمت دیر. چونکی خیابانی مملکته خیانت ائدیردی.»

آذربایجان قهرمانلارینین قانی ایله قورولان مجلس شورا بوجلادین اعتبارنامه سینی قبول ائدیپ میللت نماینده سی آدلاندیردی. سونرا بو سیما رضاخان امرایله اون سنه دن آرتیق ایران دولتینین رئیس اولدو. بو اونون ائتدیگی خیانت پاداش و زحمت حق ایدی.

تهران بو ایشی گورمکله آذربایجان نامینه دانیشماغی بویوک بیر خیانت حساب ائتدیگی ثبوته یئتردی سیز شیخی چوخ گوزه ل تانییرسیز. چوخلاروز اونون معنالی نطقلرینی ائشیتمگه موفق اولموش سیز: من سیزدن سوروشورام او ایرانه هانسی خیانت روا گورموشدو؟

من او وقت «حقیقت» روزنامه سینده بیر آذربایجانلی کیمی مجلسین بو خائنه حرکتینه شیدتلی بیر صورتده اعتراض ائدیپ «سیزین خائن آدلاندیردیینیز بویوک مزارلار قارشیسیندا تعظیم ائتمگی بیز افتخار بیلیریک». کی بو جسورانه عبارت یازماقلا ایچریمده شعله لنمه مبرهده اولان میللت حسین تئسکین ائتمگه چالیشدیم. عجباً شیخین خیانتی و گناهی آذربایجانلی آدی داشیماغان باشقا اول بیلیردی؟

مرحوم میرزا کوچک خانین تهران حقینده چوخ آجی بیر سؤزو خاطریمه گلدی. اودییردی: «تهران آبادلیغی اوچون بوتون ایران برباد ائدیلیمیشدیر. ایران آبادلیغی اوچون تهرانی برباد ائتمک لازمدیر».

من بو سؤزو تصدیق ائتمک و تهرانی داغیدیب اورتادان قالدیرماغی توصیه ائتمیرم. لیکن بو سؤزده بیر دوغورلوق واردیر، کی اودا تهرانین خارج ده باش قالدیران آزادلیق حرکتلری و اولارین میدان سوردوگو بویوک سیمالار علیهنه آپاردیغی جلادانه سیاستدن عبارتدیر.

همین میرزا کوچکین اؤزوده چوخ وحشیانه بیر صورتده اؤلدورولوب اونون باشی ایران آزادلیغینین غدار دوشمنی اولان رضاخانا تحفه گؤندریلدی. آذربایجانین خلف و قهرمان اوغللاریندان خراساندا قیام ائدن مرحوم کلنل محمد تقی خان ایله ده بو جنایتی ایشلتمکدن صرف نظر ائتمه دیلر. بونلار هامیسی گؤستریر کی تهران دا کؤک سالمیش ارتجاع و استبداد قووه سی خارجه وجودا گلن آزادلیق حرکتلرینی یاتیرماق ایشینده هئچ بیر جنایتدن گئری دورمویا قادیلر. بو جنایتلره خاتمه وئرمک اوچون اورانین قدرتینی محلی و میلی اختیالار واسطه سیله سیندیرماق لازم گلیر. بو ایشده آذربایجان همیشه اولدوغو کیمی ایندیده پیشقدم اولمالی دیر. تهراندان آزادلیق اوماق بویوک اشتباه دیر. اورادا، آزادلیق مبارزه سی آپاران دسته لرین آل قوللاری باغلانمیشدیر. طبیعی دیر رضاخان یخیلان گون بیز ایستدیگیمیز میلی حکومت وجودا گتیره بیلیمزدیک. او وقت انقلابدان بحث ائدنلرین جوابیندا من «آزیر» روزنامه سینده بو ایشین غیر ممکن اولدوغونو اثباته چالیشمیشدیم. اوگون میلی حرکت و انقلاب نتیجه وئریلمزدی. اما ایندی وضعیت تمامیه دییشمیش. اوچ ایل یاریملیق مبارزه ده تازا قووه لره و محکم سیاسی جمعیتلر میدانا چیخمیشدیر.

ایندی من انقلابدان بحث ائتمک و اونو اورتایا سورمک فیکیرینده دئيلم من ایسته بیرم دییم کی بو گون خلقیمیزاگراؤزحق و اختیارینی آلمایا اقدام ائدهرسه اونو عملی ائتمک امکانی واردیر.

مرکزی اشغال ائتمیش استبداد حکومتی اؤزونون لیاقتسیزلیگینی آرتیق اثبات ائتمیشدیر. مجلس شورادان هنج اومود گؤزلمک اولماز. اورادا یئرتوتان مستبدلر بیر ایلدن آرتیق دیرکی ساده بیر قانون گئچیرمگه موفق اولمامیشلار. مشروط ومیللی حکومتین وجودا گلمه سی بیرینجی نوبه ده مملکتین بودجه سینی یعنی دخل وخرجینی تعیین ائتمک عبارتدیر.

فرانسه نین بؤیوک انقلابی کیمی بیزیم، مشروطه انقلابی دا بو مسئله نی حیاته کئچیرمک یولوندا وجودا گلیمیشدیر بیزیم اون دؤردونجو مجلسیمیز ایسه بو مسئله نی حل ائتمگه قادراولمامیشدیر. ایندی آلینان مالیاتلار و صرف ائدیلن پوللار هامیسی غیر قانونو و اوغرولوق حساب اولونور.

منیم وطن پرست تانیدیغیم اشخاص دان بیر دییردی کی سن نطقلرین بیرینده قانونا احترام ائدیب اونا تابع اولماقدان بحث ائتمیشدین. من بونو انکار ائتمیرم، قانون محترم دیر، قانونسیز بیر اؤلکه ده عدالت، امنیت وانسانیت اولایلمز ولی قانون هر ایکی طرفدن محترم توتولمالی دیر.

فرانسه انقلابیین بؤیوک متفکری ژان ژاک روسو اؤزونون «کنترات سوسیال» پیمان اجتماعی آدلانان تاریخی اثرینده دئیر: "پیمان ایکی طرفلی اولمالی دیر. او بیر طرفدن پوزولارسا ایکینجی طرف اونو ساقلاماقا مجبور دئیل دیر."

روسونون نظرینده قانونلار خلق ایله دوولت آراسیندا متقابل قرارداد دان باشقا بیرشی دئیل دیر. ایندی بیزیم حکومتیمیزین باشیندا دورانلار و مجلسیمیزین اکثریتینی تشکیل ائدنلر اؤز لرین قویدوقلاری قانونلار و باغلا دیقلاری قراردادلاری پوزوب آیاق آلتینا سالمیشلار اونا گؤره بیز او قانونلاری لغو ائدیلیمیش حساب ائتمگه مجبوروق.

بوندان علاوه اونلار همیشه قانونو اؤزلری اوچون بیر آلت، ملعه قرار وئرمیشلر. هر وقت آزادلیغی محو ائتمک خلقلین حق و اختیارینی آیقلاماق لازم گلیرسه اونلاری میدانا چکیب استفاده ائتمگه چالیشیرلار. خلقلین نفعینه اولان قانونلار ایسه یاددان چیخاریب آرشیولره وئریلمیشدیر. دوستلاریمدان بیر یزدیلرین بیرمثیلین یازمیشدی. گویا یزد شهرینده بیر یالانچی روضه خوان واریمیش کی منبره چیخیدیدا غش ائدیب آروادلارین اوزرینه دوشرمیش. یزدیلردن بیر آخرده جانا دویوب دئیمیشدی: «آخوند من نمی دانم همیشه به طرف بی بی چراغش می کنی».

ایندی بیزیم دوولت آداملاریمیزدا غش ائندنه همیشه بی بی نین اوستونه دوشورلر. یعنی همیشه ظالمانه قانونلاری میدانا چیخاریرلار. عادلانه قانونلاردان هنج بیر اثر گؤرموروک. بیز آذربایجانلیلار قانونلارین اساسینی وریشه سینی بؤیوک قربانلیقلار بهاسینا آلمیشیق مرکزی حکومتی اؤز لرینین آتا بابادان قالما ارثی حساب ائدن خائنلر اونو عملاً سیلیب سوپوروب گیزلتمیشلر.

بیزیم حق واختیاریمیزی تأمین ائدن ایالت و ولایت انجمنلری قانونندان قیرخ ایل دیربیراثریوخدور. منه قانوندان دانیشان آقآلاردان بونا جواب ایستردیم. اونون بو بوشبوغازلیقدان باشقا بیرحره سی اولای بیلمز.

بیز حقیقتی آچیق و آیدین بیر صورتده خلقه گؤستره لیک. بیزیم میداندا آندیغیمیز شعارلارین اساسینی دا قانون تشکیل ائدیر. بیزمیللترین و خلقلرین اختیارینی تأمین ائتمیش قانون اساسینی دیریتیمک یولوندا مبارزه یه باشلامیشیق. قانون اساسی، ایالت و ولایت انجمنی اولماسا قورو و معناسیز بیر کاغذدان عبارت اولای بیلر. قانونا احترام ائدیپ اونو مقدس سایدیغیمیز اوچوندور، کی بیز بیرینجی نوبه ده ان بؤیوک، ان اساسی قانونو یعنی انجمن ایالتی مسئله سینی حیاته گئچیریمک ایسته بیریک.

من بو سؤزلری فقط ایندی بورادا دئمه گه باشلامامیشام. بیرنچه گون فرصتدن استفاده ائدیپ حاضیر اولدوغوم مجلس شورای ملی دن بوندان داها شدید بیر لحن ایله چیخیش ائدیپ نماینده آدی داشییان یالانچی پهلوانلاردان بو خصوصدا جدی ایش طلب ائتمیشدیم. حالبوکی اولارین بیر قدم بئله خلقه دوغرو گلمه لرینه اومودوم یوخ ایدی.

دندیگیم کیمی ایچیریمیزده فارس مثلی موجبجه آشدان ایستی کاسالر (کاسه از آش داغتر) آداملار آز دئییل دیر. دونن اونلاردان بیرى منه ایراد ائدیردیگی «نییه یازیرسیز آذربایجانا دوولت طرفیندن اهمیت وئرلیمیر، نییه دیرسیز آذربایجانان آلینان وئرگیلر اولارا مصرف اولونان بودجه دن آذیر؛ آذربایجان تهرانا ائله بیر بؤیوک وئرگی وئریمیر. بیز گره ک تهراندان تشکرانده ک کی بیزه چوخ یاخشی باخیر. اگر تهران اولماسا بیز آجیمیزدان اولوروخ.»

بو آدامین عقلینه منیم شبهه م یوخدور. لیکن لج بازلیق و حجت ایله اؤز یالان و مغرضانه سؤزلرینی خلقه تحمیل ائتمک گؤرورسوز انسانی نه لردئمه گه وادار ائدیر. بونا خلف آداما من دئدیم آیا بیلیرسن کی ایگیرمی ایل تمام رضاخان آذربایجانلییه باتمانی ۴ قیرانه آلدیغی قندی ۱۸ قیرانه یئدیرتدی؟ آیا آنلاماق ایسته بیرسن کی آذربایجانین زحمتکش دول آروادلاری بیر قوطی کبریت آلدیغی زامان بیر ریالین اوچ ده ایکیسینی مالیات وئریر؟

حقیقت آجی دیر. لیکن اونو سؤیلمه لیک. من مجلسده آچیق صورتده دئدیم کی (بونومن دقیق حساب نتیجه سینده اثبات ائده بیلیرم). آذربایجان خلقینه معارف بودجه سیندن وئرلین پول آدام باشینا تقسیم ائدیلرسه اونو گؤسترن بیر واحد تاپماق اولماز. من اونو کبریته تبدیل ائدیم. نتیجه ده بوچیخدی کی هر بیر نفره کبریت چؤپوندن آز پای دوشور.

اوکوروکار آدام او قدر خلقدن اوزاقدیرکی بیزیم میلی دبستان لاردا چالیشان آموزگارلاریمیزین آیدا اوتوز تومن حقوق آلیب ۱۲ ساعت چالیشمالاریندان خبری اولای بیلمز اولسادا اؤز فصاحت و بلاغتینه اوقدرمغروردورکی گوندن آشکاراولان بو حقیقتی انکارائتمه گه چالیشیر. طبیعی دیر بیز بو کیمی فاسد و لجوج و فتنه جو آداملارین سؤزونه قولاق آسیب اؤز توتدوغوموز یولدان قاییتمالی دئییلیک. من اونا دئدیم بیز چالیشیب مقصدیمیزی ائده ائده جه بیک. اگر سن دوغرو دیرسن بویوردوش قاباغا، باخاق نه ایش

گۆره جکسن. بو کیمی بوشبوغازلیقلارلا بیز اهمیت وثریلمیریک ایش و فعالیت لازمیدیر. سؤز و عبارت و بوشبوغازلیق خلقی یوروب مایوس ائتمیشدیر.

بیزیم گۆرمه لی ایشیمیز چوخ ساده دیر. اول شهریمیزی اصلاح ائتمک اوچون انتخاب ائتدیگیمیز شهر انجمنی ایشه باشلامالی دیر. تهران بیزیم بو ساده و طبیعی حقیقیمی بئله پامال ائتمک ایسته-ییر. نئچه آیدیرکی شهر اهلی اؤزائیونی آباد ائتمک و اؤز مدنی و محلی ایشلرینی یولونا سالماق اوچون انجمن انتخاب ائتمیش، لیکن وزارت کشور اونو حتی ظالمانه و قانون اساسیین ضدینه اولان پهلوی قانونی ایله ده تصدیق ائتمیر. نتیجه ده شهر کهنه قبرستان حالینا دوشموش، اونون کوچه و خیابانلاریندا گند و کثافت باشندان آشماقدادیر.

دونیادا دموکراسی نامی داشییان هئچ بیر اؤلکه یوخدور کی اورانین شهرداری ایشلرینه دوولت مداخله ائده بیلسین. رضاخانین وجودا گتیردیگی بومنحوس سدی سیندیریپ شهرانجمنی ایشه باشلامالی و شهری خرابهزار حالینا دوشمکدن نجات وئرمه لی دیر. بیز سومستله سینده گوردوک کی ساده بیر صورتده انتخاب ائتدیگیمیز کمیسیون شهرین مهم محله لرینی بیر نئچه گون سودان تأمین ائده بیلدی. اگر بو ایشه ادامه وئرلیرسه بؤیوک نتیجه لر ائده ائدیله بیلر و آیری ایشلرده بئله دیر. گرک همت ائدیپ ایشه گیریشمک.

تهرانین خائنلرالینده اولان وزارتخانه لریندن بیر دفعه اومودو کسمک لازم دیر. بوندان علاوه مرتجعلرین وجودا گتیردیکلری شرایطین تأثیرینده بوتون ایران هرج و مرج حالیندادیر. مازندران، گرگاندا اولدوغو کیمی اصفهان، شیراز و سایر جنوبی شهرلرده شورشلر باش قالدیرمیشدیر. تهرانین اؤزونده بئله شولوقلوغون قارشیسینی آماغا دوولت قادر دئییلدیر.

حکومت نظامی اولدوغونا باخمایاراق گئجه ساعت اوندان سونرا شهرده گؤرونمک قدغن ائدیلمیش، لیکن خلقین مالی و جانینی حفظ ائتمک ممکن اولما بیلمه میشدیر. بئله بیر زاماندا آذربایجان دموکرات فرقه سی اؤزونون بؤیوک مراجعتنامه سی ایله فعالیتیه باشلامیشدیر. بیر هفته دن آزاو لمییان بو مدتده شهریمیزده و بوتون آذربایجاندا درین بیر سکوت حس ائدیلیر. خلق بیر مرکز ثقل، بیر پناهگاه تاپان کیمی اولموشدور. امنیت عمومیتی تهدید ائدن حرکتلر سوسدورولموش، شولوقچی عنصرلر اسکات ائدیلمه گه باشلامیشدیر. ایندی آذربایجان امنیت و آرامش جهتدن ایرانین آیری یئرلرینین هامیسیندان قاباقدیر. و فرقه بو موفقیتی فال نیک حساب ائدیپ گؤتوردوگو صلح و امنیت طلبلیک سیاستینی تعقیب ائده جکدیر.

اعلامیه میز اطرافدا اولدوغوجا درین تأثیر بوراخمیشدیر. دوشمنلریمیزه مخصوصاً تهراندا ایران خلقلرینین حقوقونو آياقلاری آلتینا آلان مستبد عنصرلر اونو اوخویوب تیتره مگه باشلامیشلار. بیز بؤیوک فرقه یارتماقلا دنیایه ثابت ائده جه بیک کی اؤز ائویمیزی یابانچی کمکی اولمادان اداره ائتمگه لیاقت و قدر تیمیز وار دیر. فرقه میزین باره سینده من چوخ مفصل معلومات وئرمک ایسته میرم. بو قدر دئمه لییم کی مراجعتنامه میزی حتماً اوخوموشسوز؛ اونون بوتون آذربایجاندا بؤیوک تأثیری اولدوغو بوندان بیلینیر

کی ایرانی باشند. باشا بوروموش اولان شولوقلوق و هرج و مرج و مرجدن بورادا هئچ بیر خبر یوخدور. ایستر شهرده و ایستر کندلرده خلق فرقه یه اعتماد ائدیپ اونون میدانا آتدیگی امنیت شعارینی چوخ حسن توجهله استقبال ائدیر. آذربایجان ایندی طوفانلی دریا کیمی تلاطم ده اولان ایران اولکه سینده ساکت و آرام بیر جزیره حالیندادیر.

تهراندا ایسه مراجعتنامه میز بمب کیمی سسلنمیشدیر. اونون اورادا چوخ آز بیر مقداردا انتشار ائدیلمه سینه باخمایاراق چوخ سریع بیر صورتده خلقین نظیرینی جلب ائتمیشدیر. اونون تأثیری ایله اؤزونو زور ایله ایران خلقینه دوولت ائدن صدر کابینه سی متزلزل اولموش، ارتجاعین آلچاق نوکرلری اولان نماینده لری ال آیاقلارینی ایتیرمیشلر. و چوخ احتمال وارکی ووردوغوموز بؤیوک ضربه نین اثرینده صدرین کابینه سی سقوط ائدیپ اونون یئرینه موقتی اوزره بیر مجلل و یا آزادخواه کابینه گتیرسینلریکن بو اوشاق آلدان تدبیرلر بیزی اغفال ائده بیلمز. بیر گونلوک بش گونلوک اوچون یوخ و همیشه آزادلیگی تأمین ائتمک اوچون بورادا وجودا گتیرمگه باشلادیغیمیز مرکزی ثقلی ساخلامالی، اونو مرکزده آزادلیگی محو ائتمگه چالیشان مستبدلرین باشی اوستونده محکم بیر یوموروق کیمی توتمالیییق.

بوندان علاوه فرقه میزایشه باشلادیقدان سونرا وجودا گلن امنیت و آراملیق گؤستردی کی خلقیمیزین اؤزونو اداره ائتمگه لیاقتی واردیر. مرامنامه میزی هنوز انتشار وئرمگه فرصتیمیز اولمامیشدیر. چوخ تئز بیر زاماندا چاغریلان فرقه کنگره سینده اونو تصویب ائدیپ عمومین نظیرینه تقدیم ائده جه یک. لیکن اساسی مقصدلریمیز خلقدن گیزلی دئییلدیر. اونو بیز مراجعتنامه میزده ساده بیر دیل ایله یازیب گؤسترمیشیک. بیز بیرینجی نوبه ده امنیت، اوندان سونرا میلی حرکاتیمیزی اداره و ایران آزادلیغینی تأمین اوچون انجمن ایالتی دن عبارت اولان بیر مرکز ثقل وجودا گتیرمه لیک.

فرقه نین ایشی باشقادیر. اونو دوولت و حکومت یئرینه قویماق اولماز؛ او خلقین گؤزونو آچیب محکم بیر انتظام آلتینا چکمک و بو واسطه ایله عمومین منافعینی تأمین ائتمگه چالیشیر. خلقین حقوقو، فردی و اجتماعی ایشلرینی اداره ائتمک دوولت تشکیلاتینین ایشی دیر. بو تشکیلات ایالت و ولایت انجمنلری شکلینده اولایله جکدیر. انجمنلرین اختیاراتی چوخ وسیع دیر. اونلار بوتون دوولت اداره لرینین ایشلرینه یئتیشه بیلر و ایالتین مالی، فرهنگی و بهداشتی مسئله لرینی مستقل بیر صورتده مذاکره ائدیپ بو خصوصدا جدی تدبیر گؤره بیلر.

قانون اساسی بوتون ایران خلقلری و ایالتلری کیمی آذربایجان خلقینه ده بو اختیاری وئرمیشدیر. بیلدیگیمیز کیمی آذربایجان انجمنی ایرانین مشروطه تاریخینده بؤیوک رول اوینامیشدیر. او انجمنده شرکت ائدنلرین آقایی رفیعی (نظام الدوله) نین خوشبختانه بورادا تشریفلری واردیر. اؤزلری ده فرقه میزین مؤسسیرلرین دیرلر. آقایی مستشار الدوله ده بو تاریخی انجمنین عضولریندیر. بو نشانه لر (سیمگه لر) بیز آذربایجان خلقینین آلدیگی بؤیوک حق و اختیاردان بیرشاهد و محکم مدرک و دلیل دیر.

بورادا بؤیوک بیر حقیقتی گرک سیزه دئییم.

بو معروف دور؛ دئییرلر: "حقى آلماق لازیم دیر، اونو وئرمزلر". منیم عقیده مه گۆره بو کامل بیر شعار دئییل دیر. من دئییرم حقى آلماق شاید کى آسان بیرایش دیر، اونو ساخلاماق شرط دیر. اگر بیزیم قهرمان مشروطه خواهلاریمیز بو نکته یه توجه ائدیپ اغفال اولماسایدیلار، ایندی آذربایجان بلکه ایران تمامیه دونیانین ان آزاد، ان مترقى، ان دموکراتیک مملکتلریندن بیرى اولموش و دچار اولدوغوموز فقر و فلاکت، آجلیق و سفالت قاباغیمیزا چیخمامیشدی. آذربایجان خلقى قیرخ ایل بوندان اؤنجه تشکیل ائتدیگی انجمن ایالتی واسطه سیله اؤزونون سیاسى رشد و استعدادینی ثبوت ائتمیشدیر.

فرقه میز بو استعداد و لیاقتی دونیایه ثابت ائدیپ اونون قاباغینا چیخاریلان مانعلری اورتادان قالدیرمالی دیر. دموکراتلیق ان مترقى و عالی بیر فیکیر دیر. بیز اونو تمام معناسیله حیاتا کئچیرمگه چالیشمالیق. بیز وار قووه میزایله چالیشاجاییق کى میللت افرادینین هامیسی دوولت ایشلرینه مداخله ائده بیلسین و هر بیر فردین اراده سی مملکتین مقدراتیندا مؤثر اولسون. اوندان علاوه قاباغیمیزدا بؤیوک اصلاحات دورموشدور.

اولی، کندلی ایله اربابلار آراسیندا تولید اولموش اختلافلاری عادلانه بیرطرزایله حل و رفع ائتمه لیبیک. سونرا فرهنگ و بهداشت مسئله سی بیزجه ان بؤیوک مسئله لردن دیر. فرهنگ و بهداشت سیز بیرمیللت اؤز استقلال، حیات و آزادلیغینی ساخلایا بیلمز. من کئچمیش نطقلریمین بیرینده، فرانسه هنوز آلمان قووه لرینین اشغالی آلتیندا ایکن، همین بو یئرده فرنک میللتینین یاشاییب آزاد بیر صورتده اؤز حیاتیینی ادامه وئره جگینی پیشگولوق ائتمیشدیم. بو پیغمبرلیک دئییل ایدی؛ من او مدنی میللتین فرهنگیندن، تاریخی مبارزه لریندن بیلیردیم و بهداشتا اولان توجهیندن کاملاً خبردار ایدیم.

بیزیم آرزولاریمیزدان ان بؤیوگو عموم خلقین سوادلناماسی دیر. سوادلی و ساغلام خلق هنج وقت ظلم و فشارا تحمل ائتمز. انسانلار ایله حیوانلار آراسیندا اولان بؤیوک فرق ده بوندان عبارتدیر: انسان اجتماعی بیر مخلوقدور. او تک اؤز باشینا یاشامیر و اونون مقصدی فقط شخصی حیاتیینی تأمین ائتمک دئییل دیر. بشر اجتماع اوچون یاشاییر.

اونا گۆره اجتماعین منافعینى شخصی منافعیندن یوخاری توتمالی دیر. هر کس اؤز باشینی ساخلاماق اوچون یاشاسایدی، دونیادا بؤیوک سیمالار، فداکار قهرمانلار، اؤز جانلارینی وطن و میللت یولوندا فدا ائدن رشید انسانلار تاپیلمازدی. بو فداکارلیق فقط بیلگی، فرهنگ، تشکیلات و اخلاق نتیجه سی دیر. بیزده گرک جماعتین منافعینى اؤز شخصی منفعتلریمیزه ترجیح وئرمگه عادت ائدک و بو واسطه ایله خلقیمیزی فلاکتدن قورتاراق. افتخار مال، مکت و شخصی یاشاییشدا دئییل دیر. دونیادا باشی اوجا آدمالار عموماً خلق خادملى اولموشلاردیر.

جوانلاریمیزی بو روحدا تربیت ائتمه لی بیک. افتخار و شرف قازانماق ایستهین، خالقا خدمت ائتمه لیدیر. بونو گرک هامی بیلسین و بو یول ایله قازانیلان شرف و افتخارین مزه سینى آنلا سین. بیز تاریخدن چوخ دانیشا بیلریک. کئچمیشیمیز ده افتخارلارلا

دولودور، لیکن بو کفایت ائتمز. افتخار و شرافتی اؤزوموز اؤز الیمیز ایله کسب ائتمه لیبیک. سعدی نین حکیمانه سؤزو بیزه درس عبرت اولمالی دیر:

"میراث پدر خواهی علم پدر آموز / کین مال پدر خرج توان کرد به ده روز"

بیز آتا - بابامیزین گۆردوگو ایشلری اؤزوموزه سرمایه قاییریپ اونو خرجه ییب قورتارماق، بلکه شجاعت، رشادت وفداکارلیقدا اونلار تقلید اندیب گئتدیکلری یول ایله گدک، اونلارین قازاندیقلاری افتخار و شرفه نائل اولاق. بیزیم فیکیریمیزی مشغول ائدن مسئله لردن بیرسی ده دیل مسئله سی دیر. بو بیز آذربایجانلیلار اوچون چوخ مهم و اساسی مسئله لردن دیر.

فرهنگ مسئله سینی بی قیدلیک ایله باشدان سالماق اولماز، چونکی میللتلرین حیاتی اونا باغلی دیر. بدبختانه بوگونه دک مملکتیمیزی اداره ائدنلر بو موضوعو سراسری ساییب اونا اهمیت وئرمه میشلر. بوندان علاوه آذربایجانین فرهنگ و معارف موضوعوندا مخصوص بیر وضعیتی واردیر. اهالی میز قنلردن بری معین بیر دیل ایله دانیشماقدادیر. بو دیلی ساده و قبا تدبیرلر ایله عوض ائتمگه چالیشانلارین اللرینده قانع اندیجی دلیل لری یوخدور آلتی - پندی یاشیندا تازه دیل آچمیش اوشاغا یابانچی بیر دیلی تحمیل ائتمک جنایتدیر. تعلیم و تربیت ایله مشغول اولانلار اکثر آذربایجانلیلارین عصبی لیگینی بوندان گۆرورلر. آنا دیلینده یازیب اوخوماغی قدغن ائتمک فرهنگ تکاملینین قاباغینی آلمات دئمکدیر.

بئش میلیوندان چوخ کند و شهرده یاشایانلاریمیز بیر طرفه قالسین، حتی محلی مکتبلرده تحصیل ائدنلریمیز بئله عمرلرینین آخیرنه قدر فارس دیلینی دوزگون تلفظ ائتمگه قادر دئییل دیرلر.

رضاخان ایش باشینا گلیب آذربایجانلی پارچالاماق سیاستینی باشلامدان اؤنجه، آذربایجاندا میلی تئاتریمیز سریع بیر صورتده ترقی ائتمکده ایدی. خلق (آرود و کیشی) تماشا لاردا کمال میل ایله حاضر اولوب هنرورلریمیزین اثرلرینی سیر اندیردی. بو واسطه ایله اخلاق و معنویات جهتیندن میللتیمیز ترقی ائتمکده دوام اندیردی.

فقط تئاتر مجبوراً فارس دیلینه تبدیل اندیلن کیمی نمایش سالونلاریمیز باغلانماغا مجبور اولدو. چونکی خلقیمیزین اکثری بو دیلی آنلاماغا قادر دئییلدی. دیلی میهن پرست لیکله مخالف گۆرلر واقعاً جاهل آدمالار گرک اولسونلار؛ چونکی بو ایشین تازه لیگی یوخدور، هنوز ایندی ده مچیدلر ومنبرلرده واعظلریمیز خلقین آنلادیغی آذربایجان دیلینده موعظه اندیب دینی وظیفه لرینی انجام وئرمگه دعوت ائدیرلر.

بیز آذربایجان دیلینین مخالفلریندن سوروشوروق کی بو ایشده نه پیسلیک واردیر؟ نییه بیر دیلدن منبرده استفاده اولونور اما مدرسه ده اولونامور؟ وانگهی آذربایجان دیلینده یازیب اوخوماق مسئله سینین تازه لیگی یوخدور. قیرخ نچه ایل بوندان اؤنجه ایران فرهنگینین افتخاری ساییلان میرزا حسن رشیده، تبریزده تشکیل ائتدیگی مدرسه نین ابتدایی دوره سینی آنا دیلینده تدریس ائتمیشدیر. اونون او تاریخده تألیف و نشر ائتدیگی درس کتابی الیمیزده دیر. بوندان علاوه بورادا یازیب اوخوماغی آنا

دیلیندن باشلايانلار آزدئييل دير. ائشيتديگيميزه گؤره آقاي فيوضات و آقاي دكتور رضا زاده شفق ده بو دييله آذربايجان مکتبلىرىنده وقتينده درس دئيمشلىر.

بوندان علاوه من کندلرده و خیردا شهرلرده معلملر گؤردوم کی فارس دیلینی ابدأ بيلمهين کندلی و اصنافا بو دیلده فرهنگ موضوعوندا نطق ائديرديلر. مخصوصاً سلماسدا بو گولونج ايشين لاپ قابا بير شکیلینی کئچن ایل گؤرمگه موفق اولدوم. من سلماس سؤزونو مخصوصاً ايشلنديم، چونکی بيزيم شاپور عليرضايه ارادتيميز يوخدور. شاپور سؤزو اونون اخلاقی جنایتلرینی نظرده مجسم ائدير. ستارخان خيابانينين دا پهلوی آدلانماسی قولاقلاریمیزی خراش ائدير، روحوموزو اينجيدير. تبریزده، آذربايجانی قربانلیق قویون کیمی پارچالایان رضاخان پهلوی آدینا خیابان اولای بيلمز. اونو تبریز اهالیسی اؤز میلی قهرمانی ستارخان آدینا آدلاندیرمیشدیر. پستخانه میز بونو بير دفعه لیک بيلمه لی، پهلوی آدینا گلن مکتوبلاری گئری قایتارمالی دیر. تبریزده پهلوی خیابانی یوخدور. بؤیوک خیابانیمیز بؤیوک سردارامیزین آدینا دیر، ائله ده گرک مشهور اولسون.

آخرده تکرار ائدیرم بیز ایرانین استقلالینا کاملاً علاقمندیک. اونون بیرقاریش توپراغینی آیری بیر اؤلکه یه وئرمک فیکیری ابدأ میداندا یوخدور.

بیزیم ایسته گیمیز قانون اساسینین بیزه وئردیگی داخلی حق و مختاریتدن عبارت دیر. دیل مسئله سی ده بونون جزوی دیر. بیز مراجعتنامه میزده دئدیگیمیز کیمی اؤز ائویمیزین ایشلرینی اؤزوموز اداره ائتمک فیکیریندیک؛ اوندان اؤتری وار قووه میزایله چالیشاجاییق. زور ایله ایران خلقلرینی اسارتده ساخلایانلار بونو بیر کره دوشونمه لی دیرلر.

جمعه گونو شهر یور آیی نین ۳۰ یندا (۳۰-۶-۲۴) تبریز شهرینین ۱۵۰۰ نفردن آرتیق اهالیسینین حضورایله شیرخورشید سالونوندا میتینگ کئچیریلیرکی بو میتینگده آقاي پيشه وری هیجانلی نطق سؤیله ییب اوندان سونرا آقاي بی ریا دانیشتیب بو دانیشتیقلاردان سونرا بئش دوولت وزیرلری هیئتینه تبریز آزادیخواهلاری وریندن بیر تلگراف گؤندریلیر، کی بو تلگراف دا آذربايجان خلقینین حقى طلبلر ایسه حکومت طرفیندن هئچ بیر اثر وئریلمه مه سی خصوصیندا بئش دوولت وزیرلری هیئتینه شکایت اولونور کی بو تلگرافین متنی بئله دیر.

«خارجه وزیرلر شوراسینا»

امریکا متحد جمهوریتی خارجه وزیرلری جناب بیرنر، انگلستان خارجه وزیرى جناب بوین، شورالر جمهوریتی خارجه وزیرى جناب مولوتوف، فرانسه خارجه وزیرى جناب بیدو، چین خارجه وزیرى جناب وانگ شییه جیه.

بؤیوک دموکرات دوولترلر قانلی فاشیست اصول اداره سینی محو ائدیکدن سونرا دونیانین چوخ مملکتلری عادلانه دموکراتیک اصول اداره سی یاراتمیشدیر. قاباقلاردا ظلم آلتیندا ازیلن جهانین چوخلو قوم و میللتلری تاریخی آتلانتیک منشورونا موافق

اولاراق اؤز مقدراتلارینی تعیین ائتمگه باشلامیشدیر. هر خلق اؤز میلی مدنییتی، اقتصادیاتینی و گذرانینی قالدیرماق اوچون دموکراسی رژیمین نعمتلیریندن استفاده ائتمک ایسته ییر.

متأسفانه ایراندا گون به گون دیکتاتورلوق تهلوکه سی آرتماقدا و فاشیست عنصرلری رضاشاهین منحوس حاکمیتیندن سونرا الده ائدیلن ناتمام آزادلیغی بئله بوغماق اوچون هر جور فتنه لره ال آتماقدادیر. هم ایالتلرده و هم ده پایتختده آزادیخواه‌لار تعقیب اولونور. دموکرات حرکاتی تمثیل ائدن روزنامه لر و جمعیتلر سلاح گوجویله داغیدیلیر. ارتجاع قووه لری تازادان سابق رضاشاهین استبداد رژیمینی ایستمک اوچون ایرانین ناموسلو آزادیخواه‌لارینین قانینی تۆکمه‌دن چکینمه ییرلر. ایراندا بئش میلیون نفوسا مالک اولان بیز آذربایجانلیلارین وضعیتینی داهای تحمل ائدیلمزدیر.

آذربایجان میلیتی اوزون ایللردن بری ایرانداکی آزادلیق نهضتینین علمداری اولماغینا باخمایارق، اؤز تورپاقلاریندا فقر و بیچاره‌لیک حالیندا، هر جور حقوقدان محروم حالدا یاشاماقدادیر.

ایراندا بو وقته قدر آغالیق ائدن ارتجاع حاکمیتی نتیجه سینده آذربایجان میلیتی اؤز میلی مدنییتی‌نین ترقی‌سینه چالیشماق، خرابه شهرلرینی آبادلاشدیرماق و خلقین فلاح، بهداشت و سایر احتیاجلارینی رفع ائتمک و حتی اؤز اوشاقلارینی آنا دیلینده بئله اوخوتماق اوچون هنج بیر حق و اختیارا مالک دئییلدیر.

دونیانین قدیم خلقی اولان و مین ایللر عرضینده بؤیوک مدنیت و صنعت اثرلری یاراتمیش آذربایجان خلقی، ایندی استبداد و دیکتاتورلوق آرادان گؤتورولمه یه باشلاندیغی بیر زاماندا اؤز حقوقلارینی طلب ائدیپ و بو مقدس یولدا مبارزه یه قالمیشلار. بیز آذربایجانلیلار آتلاتنیک منشوروندا گؤستریلن «هر بیر میلیتین اؤز مقدراتینی اؤزو تعیین ائتمک» عقیده سینده درین بیر ایمان بسله دیگیمیزی و بو آغیر وضعیتیمیزی بؤیوک متفق دموکراسی دوولتترین تشکیل وئردیگی وزیرلرشوراسیینین نظر دقتینه یئتیریریک.

بیز بوتون ایراندا حقیقی دموکراسی اصولو برپاسینی و آذربایجان خلقینه آزادلیق و مختاریت وئریمه سینی عموم مملکتین عادلانه قانونلارینی گؤزلمکله برابر، آذربایجانین اؤز سرنوشتینی اؤزو تعیین ائتمه سینی ایسته ییریک.

بیز بؤیوک متفق دموکراسی دوولتترین خلقیمیزین بو تاریخی و عادلانه طلبینده بیزه کمک ائتمه لرینی بئش میلیونلار آرتیق آذربایجان خلقی آدیندان طلب ائدیریک.

آذربایجان خلقی امیندیر کی بوتون میللتلره و قوملره میلی آزادلیق و خلاصکارلیق وعده ائتمیش بؤیوک متفق دموکراسی دوولتله بیزیم ده طلبیمیزی طبیعی نظرده توتاجاق و اؤز کمک‌لرینی بیزدن اسیرگه میه جکله.

بو قطعنامه تبریز شهرینده شیر و خورشید تئاتری بناسیندا ۱۵۰۰ متجاوز آذربایجانین مختلف طبقه لریندن تشکیل اولونموش کنفرانسیدا قبول اولونموشدو.

کنفرانسیدا اشتراک ائندلر طرفیندن امضالار

شتربانی - جعفر پیشه وری - کاظم وحید - صمصام - حسین جدی - غلام یحیی دانشیان - هاشم نیا داوود - علی چوقانی -
صمد منصوری - اسرافیل قادری - محمد حسین برهانی - صابر کمال زاده - علی ماشینچی - علی ابلوج - خاقانی - علی غلامپور
- لطیف شمیلی - ملک ملکفام - محمود حقیقی - علی روشنفکر - محمد ابراهیم - صادق بادگان - آخوندزاده گنجی - ابراهیم
سالک - عباسعلی زنوزی - رسام موزع زاده - محمد ابراهیم اخبارلی - ذبیح الله شریفی - تقی چاپار - امین فرشچیان - ترابی
مدیر روزنامه خاورنو - حسن علیزاده - ناتوانی - دکتر آخوندزاده - میر تقی السادات خیابانی - ابراهیم علیزاده - نجفعلی فنایی
- حسین زفیری - جمشید انباز - باقر امیرخیزی - علی قهرمانی - تقی شاهین.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سینین زامانی یاخینلاشدیقجا فرقه کنگره حاضیرلیقلارینا سرعت وئریب بو
کنگره ده تبریز شهری طرفیندن اشتراک ائندن اعضائین تعیین اولماسی و تبریز شهرینده فرقه نین ایشلرینی دوزه نه سالماق
اوچون سه شنبه گونو مهر آیینین اوچونده (۳-۲۴-۷) آخشام ساعت بئش ده تبریز فردوسی سالونوندا آذربایجان دموکرات فرقه
سی عضولرینین عمومی اجلاسی تشکیل اولونورکی جلسه ده فرقه نین صدری آقای پیشه وری فرقه نین عمومی سیاستی
اطرافیندا دانیشیق آپاریب و فرقه نین نظامنامه سینین موجبنجه تبریز شهرینین حوزه لری تعیین اولونور کی بوحومه لربارتدیر:
حومه لرین تعیین اولماسیندان سونرا قرارالینیرکی حوزه لرین نوبتی جلسه لری بو گوندن اعتباراً معین یئرلرده تشکیل تاپسین.
مراجعتنامه ده اولان کیمی مرامنامه ده اساسی نین مشروطه و قانون اساسی نین احیا سی، آذربایجان خلقی اؤز داخلی ایشلرینی
اداره ائتمکده مختار اولماسینی تأمین ائتمک اوچون، ایالت و ولایت انجمنلری نین انتخابی ایله برابر آنا دیلیمیزین یازیب،
اوخویوب، دوولت اداره لرینده، استفاده ائتمک مسئله سی تشکیل ائدیر. بو اساس اوزره مرامنامه ده کند توپراق مسئله سی ،
معارف ، کولتوره ل ترقیسی آذربایجانین صنعتی لشدیریلمه سی همچنین تجارتین دوزگون یولاقویولوب گوندن گونه آرتماقدا
اولان ایشسیزلیگین قاباغینین آلینماسی کیمی مهم و حیاتی مسئله لر اطرافیندا عملی تدبیرلر و ساده یوللار گؤسترلمیشدیر.
مرامنامه دن باشقا بو کنگره ده فرقه نین نظامنامه سیده تصویب اولونور، کی بو نظامنامه یه گؤره فرقه فعالیت لری، حوزه ، ناحیه
، بخش کمیته سی ، مرکزی کمیته اولاراق تنظیم اولورکی حوزه کمیته سی ۵-۷ نفر ، ناحیه کمیته سی ۱۵-۱۷ نفر ، بخش
کمیته سی ۲۱-۲۷ نفر، مرکزی کمیته ۳۱-۴۵ نفرلیک هیئت لر حالیندا اداره ائتمک اوچون تعیین اولونور.

نظامنامه یه گؤره فرقه عضو اولان اعضائین کنترلی اوچون ۱۲ نفرلیک انضباطی (تفتیش) کمیته سی ده معین اولور کی بو
کمیته نین اعضاء سینی مرکزی کمیته وریندن سئچیلیر.

کنگره نین سون گونلرینده آذربایجان دموکرات فرقه سینین ۴۱ نفرلیک مرکزی کمیته سی آقای پیشه وری نین صدرلیغی و آقایان پادگان و شبسترینین معاون لیغیندا سئچیلیر مرکزی کمیته نین اجرای کمیته سینه: آقای پیشه وری - شبستری - بی ریا- جاوید - بادگان تعیین اولونور کی بونلار سونرالار آقایان قیامی - ولایی - نونه کرانی - شاهینده آرتیریلیر. مرکزی کمیته نین سیاسی شعبه سینه: آقایان: پیشه وری - جاوید - غلام یحیی - دانشیان - شبستری - بادگان سئچیلیر. مرکزی کمیته نین اعضاء سی:

میر جعفر پیشه وری - محمد نونه کرانی - فریدون ابراهیمی دکتر مهتاش - میرزا علی شبستری - چشم آذر - آزاد وطن - رحیم جادنیکو - دکتر جاوید - شمیده - رحیم زاده بادکوبه چی - آقای دهقانی - غلام یحیی دانشیان - محمدعلی علیزاد - آقای جودت - صادق دیلمقانی - کاویان - آتش بیات ماکو - آقای برهانی - رفیعی - رحیم ولایی - آقای زوقی خوی - بورچالی دکتر جهانشاهلو- صادق بادگان - جعفر اخگری - دکتر آخوندزاده - محمد آذرلو - زین العابدین قیامی - اورنگی - عباس پنبه - ذبیح الله شریفی - محمد بی ریا- کبیری

بو جلسه نین سونوندا تبریز شهر کمیته سینین ۵۹ نفرلیک کمیته سی سئچیلیب کی ۳۸ نفری آذربایجان دموکرات فرقه سینین تبریز شهر کمیته سی طرفیندن کنگره ده اشتراک ائتمک اوچون تعیین اولونور. آذربایجان دموکرات فرقه سینین کنگره سینین زامانی گلیب آذربایجانین ان گؤرکملی سیمالارین حضورایله تشکیل تاپیر. کنگره ده اشتراک ائدن سیمالار، آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیر میلی تشکیلات اولدوغونون گؤسترگیسی دیر. کنگره ده اشتراک ائدن سیمالار، مشروطیت انقلابیندا ستارخان، باقرخانین یانیندا استبداد ایله ساواش آپارانلار، شیخ محمد خیابانینین یانیندا دموکرات فرقه سینین قوروجولاریندان باشقا، آیری اؤلکه دن گلن یابانجیلار دئییل دیر. مشروطیت انقلابینی و شیخ محمد خیابانینین حرکتلرینی قبول ائدنلر بو حرکتین اونلارین حرکتلرین دوامی اولماغینی قبول ائتمه لی دیر.

آذربایجان ارمنیلرینین فرقه یه مکتوب

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کومیتة سینه

آذربایجان ارمنیلرینین میلی شوراسی که آذربایجان اطراف نماینده لرینین و تبریز شهری اجتماعی مدنی و همکارلار اتفاقلارینین نماینده لریندن تشکیل تاپیلیمیش جلسه ده انتخاب اولوبدور، آذربایجان دموکرات فرقه سینین نشر اولونمش بیانیه سینی اصل مقصود و شعارلارینی مطالعه دن سونرا آذربایجان ارمنیلری آدیندان آذربایجان داخلی مدنی، اقتصادی و آبادانلیق مسئله لرینین بوجور صحیح بیر یول ائيله چوق مناسب بیر طرز ایله حل ائتمه گی حسن استقبال ائدیر. آذربایجان ارمنیلری کئچن دوره لرده

گؤستریلر که ایران دولتینین صمیمی تبعه لری اولدیغی حالدا همیشه دموکراسی اصللرینه بیر قدر آزادلیق اله گتیرمک، چالیشبیلر که اوز بالالارینه آنا دیلی تربیه وئره بیلسینلر و وطن ایچون داهادا مهربان داهادا صمیمی افراد حاضیرلا سینلار. کئچن ۱۰ ایللرده بیزم ایسته دیگیمیزه مخالف بیر جریان واقع اولدی. بیزم مکتبلریمیز باغلانندی. بیز اوز آنا دیلیمیزدن محروم اولدق و مدنیتدن دالی قالدیق. سیزین بیان ائتدیگینیز دموکراسی شعارلار که ایران قانون اساسی ائيله موافق دیر، آذربایجان ارمنیلرینین چوخدان بری بسلنمیش آرزولاریندان دیر. سیزین پیشنهاده ایتدیگینیز انجمن ایالتی و ولایتی لر توسطی ایله بیزم وطن مزین سعادت، ترفیسی ایچون تمام او موضوعلاردا که آذربایجان دموکرات فرقه سی اوز بیانییه سنده ذکر ائدیپ بیز ارمنیلر حاضریق بیزم تمام قووه میز ایله چالیشق و موفقیتیه نائل اولاق.

آوانس بوداغان - صمصام سعیدخانین - سیمون مکردیچیان - مکردیچ زرگریان - گورگین بادالیان - واهان عوقانیان - هوسپ مرادخانین - استپانیان - بابگن قوروچیان - آدوم صانونیان - پاریس کراکوسیان - آراکل آرا کلیان - گورگین سارکیسیان - آشوت حسرتیان - هاین آوانسیان - داوید گورگیان - میکائیل ساهاکیان

(آذربایجان» نمره ۱۲، مهر ۳، سپتامبر ۲۵)

قزوینده یاشایان آذربایجان جوانلارینین قراری

۱۹۴۵ نجی ایل سپتامبر آیینین اونونده، قزوینده یاشایان آذربایجان جوانلارینین عمومی اجلاسی تبریز شهرینده تشکیل اولونموش دموکرات فرقه سینین مراجعت نامه سینی اوقوب و تقدیر ایدیرلر.

بیز قزوینده یاشایان آذربایجان لی لار آذربایجاندا تازه تشکیل اولونموش

دموکرات فرقه سینین مراجع نامه سینی صمیمی قلبدن تبریک ایدییریک. آذربایجان اوزون ایل لر دیر که بیر اوچ خائن لر طرفیندن جهالت و عوامل لق باتلاغینا غرق اولوب و مدنیتی تحقیر ایدیلیردیر.

عصرلردن بیر بو وضعیت ایچرسینده یاشایان آذربایجان خلقی بوگون تشکیل تپمیش فرقه نین شعارلارینه سویوق باخامریق. بومیلی دموکرات فرقه سی آذربایجانین قهرمان آزادیخواه لارینین مبارزه سی سایه سینده تشکیل تپمیش دیر. آذربایجان اوغول لارینین اوز میللتینین سعادتیندن باشقا بیر آرزوسی یوخدور. دموکرات فرقه سینین اطرافینه توپلاشان لارین آزادیخواهلیق سوابقی بو مقدس شعارلارین قاباغه گیتمه سینه بویوک خدمت ایده جکدیر.

اوز شعارلاریندا آذربایجاندا آنادیلینین اوخونماسینی قید ائدیپ دیر.

دورت میلیون یاریم نفوسه مالک اولان آذربایجان خلقی آرتیق اوز آنا دیلینده مکتبلرین اولماسینده، بهداشت و فرهنگ و کشاورزی و اوز عموم داخلی ایشلرینده مختار اولمالی دیر. قزوینده یاشایان آذربایجان لی لار امین یک که جهالت و عوامللیق منگنه

سینده سیخیلان آذربایجان خلقینین گله جگینی اوزون کنچمیشیندن داها سعادتی و داها پارلاق ایدهن و اونی بیراوج خائنلر اسارتیندن قورتاران بوگون آذربایجان خلقینین باشیندا دوران تازه دموکرات فرقه سی اولاجاقدیر.

بیز قزوینده یاشایان آذربایجانلیلار تبریزده تشکیل اولونموش دموکرات فرقه سینین چاغیریشینی بر سلسله آلقیشلاریراق اونا موفقیتلر آرزو ایدیریک:

یدالله نباتی - کریم سامکی - علی حقیری - سلیم تاورنی - علی سلیدانی - سلیمان آوازی - ابراهیم مهردو ایرانی - امان رحمان - خیرالله سیفاللهزاده - حمزه دانیامی - حاجی فرزند میرزا - شکور سیفاللهزاده - محمد حقیری - نورعلی روبدل - خانم کریکوریان - حکیمه خانم دانیامی - سارا خانم روبدل - زبینه خانم شیرزاده - مریم خانم ماریام - یوسف نجدعلی - صمد آقاخان

(آذربایجان» شماره ۱۸، مهر ۱۰، اوقتئابر ۲)

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سی مهرآیینین ۱۱ینده (۱۱-۲۴-۷) سحر ساعت ۱۰ ده تبریز فردوسی مدرسه سی سالونوندا آقای پیشه ورینین هیجانلی نطقيله افتتاح اولوب، سونرا کنگره نین پروگرامی اوخونوب ۱۷نفر کنگره نی اداره ائتمک اوچون انتخاب اولونور.

کنگره نین بیرینجی جلسه سینده سلماس نماینده سی آقای مکرم الملک - ماکو نماینده سی آقای مرادی بیات ماکو - اردبیل نماینده سی آقای جودت - سراب نماینده سی آقای هاشمینین معنالی نطقلری کنگره یه گلن انسانلارین دموکرات فرقه سینین مراجعت نامه سینی اینام و عقیده اوزره قبول ائدیلدیگی نین گؤسترگیسی دیر.

آقای مکرم ین دیل مسئله سی حقینده سؤیله دیگی منطق و متین سؤزلری خلقین آنا دیلینه اولان توجه و علاقه سینین چوخ گؤزه ل صورتده آشکارا چیخاردیگی دیر.

آقای مکرم الملک دیرکی: «آذربایجانلیلار مغوللارین گوجوایله اؤز دیلیرینی تحمیل ائتدیکلرینی ادعا ائدنلر چوخ نادان آدمالاردیر. مغوللار یوز ایلدن آرتیق آذربایجاندا حکومت ائده بیلمه دیگی حالدا، اؤز دیلیرینی بیزه تحمیل ائتمیش ایسه عجب آلتی یوز ایله ن چوخ حکومت ائدن فارسلا رنه دن بو دیلی ده ییشدیرمگه موفق اولمامیشلار. بو اثبات ائدیوکی دیلی زور و یا آیری واسطه لر ایله ده ییشدیرمک اولماز دیلیمیزین مخالفلری فقط بو پوچ ادعالر ایله آذربایجانین فرهنگینی بوغماق، بو واسطه ایله خلقیمیزی جهالتده ساخلاماغا جان آتیرلار.»

مراجعتنامه ده اولان کیمی مرامنامه ده اساسینین مشروطه و قانون اساسینین احیا سی، آذربایجان خلقی اؤز داخلی ایشلرینی اداره ائتمکده مختار اولماسینی تأمین ائتمک اوچون، ایالت و ولایت انجمنلری نین انتخابی ایله برابر آنا دبلیمیزین یازیب، اوخویوب، دوولت اداره لرینده، استفاده ائتمک مسئله سی تشکیل اندیر.

کنگره نین ایکینجی جلسه سی همان گون ساعت ۳ ده تشکیل تاپیر کی عینی زاماندا ۱۵مین نفردن آرتیق کندچی، کارگر، اصناف و بوتون طبقه لردن آذربایجان دموکرات فرقه سینه تبریک دئمک و اؤز حمایتلرینی اعلام ائتمک اوچون فردوسی مدرسه سینین قاباغینا ییغیشیب اؤز احساسلارینی فرقه یه گؤره اورتایا قویوبلار.

کنگره نین ایکینجی جلسه سینده آقای ریحانی زنجان اهالیسی طرفیندن کنگره نین افتتاحینی تبریک ائدیب، سونرا آقای نورالله یکانی خوی اهالیسی طرفیندن کنگره نین تشکیلی تبریک اندرک قید اندیر کی تبریزده بیر گون وار ایدی کی آزادلیق کلمه سینی دیله گتیرنلرین دیلینی ریشه دن چیخاردیردیلار.

ایندی ایسه همان تاریخی تبریزده آزادلیق کنگره سی تشکیل وئریلیر. من بو افتخاری صمیمانه اؤز فرقه یولداشلاریم تبریک ائدیرم.

باخین بو دیوارلاردا آسیلان تصویرلر آذربایجانین ایگیت اوغوللارینین سیمالاری دیر. اونلار آزادلیق اوغروندا اؤز جانلارینی فدا ائدیبلر.

آقالاردان خواهش ائدیرم بو شهدانین احترامینا بیر دقیقه لیک سکوت ایله آیاغا قالخسینلار.

(جلسه ده اولانلار هامیسی آیاغا قالخیب بیر دقیقه سکوت ائدیبلر).

سونرا آقای یکانی آذربایجانین پارلاق تاریخیندن بحث اندرک اؤز نطقینی

« یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی»،

« یاشاسین وطنین نجاتی اوغروندا شجاعتله مبارزه آپاران شرفلی ایگیتلر»

جمله لری ایله خاتمه وئریب؛ سونرا آقای برهانی علمدار - گرگر - مرند اهالیسی طرفیندن، آقای یوسف باباخان آذربایجاندا یاشایان آشوریلر طرفیندن کنگره نین آچیلیشینی تبریک ائدیب، نماینده لرین تبریکلری خاتمه تاپدیقدان سونرا آقای پیشه وری تریبون دالیندا قرار توتاراق دئییر: «نظامنامه موجبنجه بوگون مرامنامه نین اطرافیندا بحث اولوناجاق.

بونا گؤره ده بیرپارا شفاهی توضیحلرین لازم اولماسی مناسبتیله اطرافیندا مختصر دانیشاجام.

کمال تأسفله یاد ائدیرم کی دونن بیرپارا ماجراجو آدمالار فرقه میزین علیهمنه توطئه ائتمک فیکیرینده ایدیلر.

اما بیز بئله آداملارلا فرصت وئرمیه جه ییک و اؤزوموز شدتله اونلاری تعقیب ائدیب اؤز جزالارینا یئتیره جه ییک. هرکس اولورسا اولسون اونون طپانچه آتماغی امنیتی خللدار ائتمکدیر. بیزیم دوشمنلریمیز چوخ پول خرج ائتمک واسطه سی ایله ایسته بیر کی اؤز شوم نقشه لرینی عملی ائتسینلر. اما اونلار هرگز موفق اولمییاجاقلار.»

آقای پیشه وری سونرا مرامنامه نین بیرینجی قسمتینی شرح وئریب و اونو آیدینلاشدیرماق اوچون بین الملل شرایط دن و متفق دوولترلرین منشورلاریندان بیر نئچه مثاللار ذکر ائدیب، مرامنامه نین ایکینجی قسمی حقیقده ایسه قید ائدیر کی بو مرامنامه ده خصوصیه آذربایجانین دیلی، عادات و رسومو، جغرافیاسی و تاریخی خصوصیات اطرافیندا چوخ صحبت اولاجاقدیر.

بیزایرانین استقلالینی و آذربایجانین داخلی مختاریتینی ایسته بیریک. کیمین بو مراملارلا علاقه سی وار قالسین، کیم بو شعارلار ایله مخالف دیر، ایندین گئتسین. آذربایجانلینین اؤز اؤلکه سینی اداره ائتمگه لیاقتی وار و اونو عملی ائتمگه ده قادر دیر.

یئنه تکراراً دئییرم بیز بیر آزعه ده اولساق بو مرامنامه نی باشا یئتیره جه ییک. او آداملار کی بو مرامنامه ایله مخالف دیر، بیزیم آرامیزدان چیخسینلار». آقای پیشه وری مرامنامه نین اوچونجو قسمتینی شرح وئریب، دئییرلر: «ایرانین بعضی نقطه لرینده جماعت آزدیر، بعضی یئرلرینده ده چوخ دور؛ مجلس نماینده لرینین سای قانون موجبجه گرک اهلینین چوخ و آزلیغی ایله متناسب اولسون. ولی بو قانون ابداً ایراندا مراعات ائدیلمیر و اونا گؤره ده همیشه بیزیم نماینده لریمیزین سای مجلسده آز اولوبدور.

بوندان سونرا گرک مجلس نماینده لرینین اوچده بیرینی آذربایجان نماینده لری تشکیل وئرسینلر. ۵۰ نفر مجلسده نماینده میز اولسون؛ پول زوروايله، شلاق گوجویله نماینده اولانلارین قباغی آیینمالیدیر. بوندان سونرا مجلس نماینده لری گرک شلاق گوجویله انتخاب اولماسینلار. میللت اؤز رغبتی ایله اونلاری انتخاب ائده جکدیر. بیز بوندان سونرا اجازه وئرمیه جه ییک کی مهندس پناهی لر، یا ثقة الاسلامی لر کیمین تحمیلی نماینده لر آذربایجانلی نامینا مجلسده دانیشسینلار.

آذربایجانین آنا دیلینه چوخ اهمیت وئرمه لییک. گله جکده اوشاقلاریمیز اؤز آنا دیل لرینده اوخومالیدیرلار. اداره لرده گرک اؤز دیلیمیزدن استفاده اولونسون. او آداملار کی اؤزونو آذربایجانلی نشان وئریب رضاخانین منحوس سیاستینی ایره لی سورمه گه یینه کمک ائدیرلر،

آذربایجانلی دئییلر. ساعد نه مراغالی دیر نه آذربایجانلی؛ او و اونون امثالی اؤزلرینی آذربایجانلی حساب ائتمگه حقلری یوخدور. بیز بورادا جهد ائده جه ییک کی مرکزی حکومتیندن اؤز حقوqlاریمیزی آلاق.

بیاننامه ده قید اولونان کیمی اقتصادیاتیمیزی گوندن گونه گئنیشلندیرمه لییک. اوندان اؤتری کی اقتصادی استقلالیتی اولمایان میللت همیشه بدبخت بیر حالدا یاشامالی دیر. بو خطا بیر فیکیردیر کی دئییرلر: ایران کشاورزی مملکت دیر، اونو صنعتی ائتمک

اولماز. عكسینه اولاراق بیزیم مرامنامه میزایرانین استقلالینی و آذربایجانین آزادلیغینی اونون اقتصادی استقلالیندا تشخیص وئریب دیر.»

آقای پیشه وری کارگر و کارفرمانین مناسبتی حقینده و آذربایجانین بهداشت و فرهنگینین اسفانگیز وضعیتیندن بحث ائتدیکن سونرا اؤز نطقلرینه دوام وئریب:

«تهراندا یاشایان آذربایجانلیلارکی اؤزعیش و عشرت قصرلرینی آذربایجان فعله و کندچیلرینین زحمتیه ثروتین تهرانا آپاریب اورادا خرج ائتسینلر.»

بیرینجی کنگره نین تأثیری خلق ایچریسینده چوخ بؤیوک اولوب، بو واسطه ایله میللت اؤزونه بیر مرکز ثقل، داها دوغروسو حقیقی رهبرلیک اندیجی قووه تاپدیغینی درک ائتمگه باشلاییب؛ اونا گؤره بیرداها فرقه نین ایلک تشکیلی گونلرینده اولدوغو کیمی آذربایجانین هرطرفیندن یوزلرجه تبریک تلگرافلاری آخیب گلمه گه باشلاییر.

کنگره نین قرارلارینی و اورادا تصویب اولونان مرامنامه نی نظره آلساق گؤروروک کی بو ساده ییغینجاق دئییل، بلکه اوگون دوست و دشمنلرینین تصدیقی ایله بوتون دونیادا سس سالان بؤیوک نهضتین باشلانغیجی دیر. بو جهتدن دئیمک اولار کی کنگره نین خاتمه سیله میللی نهضت باشلاییر و منظم شکیلده میللتی منظم تشکیلاتی آلتینا آماغا موفق اولور.

فرخینین تبریزه گلمهگیندن مایوس اولماسی و فرقه نین گونده لیک ایشلرینده ایره لی گئتمه سی تهران محیطینده شدید صورتده قورخو اوتوردوب؛ نتیجه ده ال آیاغینی ایتیرمیش مجلس مرتجعلری صدری ایش باشیندان کنار قویوب، هیئت حاکمه آراسیندا شدید مبارزه باشلانیر.

حاکمیتین بیر دسته سی نهضتی سلاح و پلیس گوجویه ازیب اورتادان آپاریلماسینا و قوشون، ژاندارم، پلیس تشکیلاتینی تقویت ائدرک، بو واسطه ایله بیر طرفدن خلقی مرعوب ائدیپ، او بیر طرفدن فرصت اله گتیریب فرقه باشچیلارینی اورتادان قالدیرماغا چالیشیردیلار.

ایکینجی دسته ایسه حيله و نیرنگه متوسل اولوب خلقی اغفال ائتمگی لازم گؤردوکلی اوچون یاخشی بیر والی گؤندرمک وعده لری وئرمگی ایره لی سوردولر.

هرایکی گروهون دوولت تشکیلاتیندا درین نفودا مالک اولدوقلاری اوچون اؤز فیکیرلرینی معین مأمورلار واسطه سیله اویقولاماغا موفق اولوردولار.

بو ایسه آذربایجاندا "کوسه و ریش پهن" شکلینده ظاهر اولوردو. مثلاً بیر یاندان "سرهنک وهراملار"، "پرویزیلر" و "زنگنه لر" واسطه سیله کند و شهر اهالیسینی ازیب، دؤیوب، آیاقدان سالیردیلار.

آیری یاندان یوموشاقلیغا معروف اولان "حسام السلطان بیات"ی والی تعیین اندیب، نهضتین باشچیلاری ایله سازش و بؤیوک وعده لر ایله آذربایجان والیسی تعیین و آذربایجانا گؤندریلیر؛ خلقین بیرطرفدن مرکزحاکمیتینه اینانمادیغی، فرقه نین تبلیغاتی و تشکیلاتی فعالیتینی داها دا قووتلندیرمگی محیط ده شدید بیرتشنج یارادیر.

ایش ساده بیرچارچوودا دایانماییب، میلی و دموکراتیک شعارلار ایله خلقی آياغا قالدیران فرقه سؤزه قناعت ائمه ییب؛ تهران هیئت حاکمه سینین ایشلرینی دقیق صورتده تعقیب ائدن مرکزی کمیته فرقه نین مرامنامه سینین اجرایی اوچون سؤزدن عمله کئچمه گه باشلاییر.

بیر طرفدن ژاندارملارین باسقیسی و تضییقیندن جانا دویموش کندیلیرین آراسیندا فدائی دسته لری تشکیل اولور، آیری یاندان مرامنامه نی حیاتا کئچیرمک اوچون میلی دوولتی یاراتماق لزومو میدانا چیخیر.

بو فیکیرلرین اجرایی، آقای پیشه ورینین رهبرلیگینده باشلانیب؛ اؤزللیکله مرکزی کمیته نین اورگانینی تشکیل ائدن فرقه باشچیلاری بو هدفه یئتیشمک اوچون شدید بیر صورتده فعالیتیه باشلانماسی نتیجه سینده آذربایجاندا ایکی حکومت میدانا چیخیر کی اولنلاردان بیری گون به گون نفوذ و قدرت کسب اندیب، او بیرسی بیر- بیرینین دالیسیجا سنگرلرینی ترک اندیب چوروموش دوولت تشکیلات حالینا دوشن بیردوولت حالینا گلیر.

بو سؤزلرین گؤسترگیسی پیشه ورینین «فضولی موقوف» آدلی مقاله سی دیر

فضولی موقوف

ائشیتدیگیمیزه گؤره چاغیریلمامیش قوناقلاردان شهرداری رئیسی بؤیوک قانونسوزلوقلار باشلامیش، قانونی صورتده خلق طرفیندن سئچیلیمیش شهرانجمنی عوضینده سگگیز آی بوندان اؤنجه وقتی قورتارمیش کهنه انجمن اعضاسینین ایله بعضی ایشلر گؤرمه گه اقدام ائتمیشدیر

بو کیمی فضوللوقلارین وقتی کئچمیشدیر. رئیس شهرداری اولماسین اوندان داها یئکه سی اولسون، دیکتاتورلوق و قانونسوزلوقا آذربایجان خلقی یول وئریلمز.

آقای شهردار بیر دفعه آنلا سین کی، بوراسی آذربایجان دیر. دیکتاتورلوقو بورادان، یعنی آذربایجانین مرکزیندن باشلاماق اولماز؛ وقتی کئچمیش انجمنلرین و یا مجلس شورائینین واسطه سیله میللت مالیندان بیردینارخرج ائتمک قانون اساسیمیزی آیاقلاماق دئمکدیر.

بو ایشی گؤرنلرکیم اولورسا اولسون خائن و مجرم تانینماقلا محکمه یه جلب اولمالیدیرلار. بیزدادستان و قانون موجبجه صلاحیتدار مقاملارین نظرینی بو جدی و بؤیوک اوغورلوق و خیانته جلب اندیریک.

وزارت کشورین باباسی دا شهرانجمنلرینین استقلالینی پوزا بیلیمز. اگر صلاحیتدار مقامات بو قولدور مستبد عصری محکمه یه جلب ائتمگه فوریتله تشبوت ائتمزسه، اوندان داها صلاحیتلی اولان خلق اؤز حقوقوندان مدافعه ائدر.

فضول باشیلار آنلا سینلار کی بو آسانلیقلا بؤیوک بیر شهرین حقوقونو پایمال ائتمک اوچون اوجوز باشا گلیمز.

فرخنین نقشه سینی اجراء ائتمک بو ساده لیک ایله باش توتماز. شهریمیز اؤز ایشلرینی اداره ائتمک اوچون انجمن انتخاب ائتمیش، نزاکت مأخذینی الدن وئرمه ییب بوگونه دک اونون ایشه باشلاماسینا منتظر اولموشدور.

مستبدلر، مرتجعلر، خائنلر الینده اولان وزارت کشور ایشه کجدار و مریض واسطه لر ایله امرار وقت ائدیپ، آخرده گؤندردیگی تحفه قانونو پوزماق و خلقی پایمال ائتمکدن عبارت اولموشدور.

بونو نظره آلیب مرکزی کمیته میزین فعالیتیه دوام ائدن عمومی اجلاسیندان جدی صورتده قانونی شهرانجمنین تشکیلینی تقاضا ائدیریک. قوی تهران بیردفعه اؤز تکلیفینی دوشونوب بوکیمی فضوللوقلارین آذربایجاندا باش توتما یا جاغینی یقین ائتسین.

((میر جعفر پیشه وری))

مقاله نین لحنی اثبات ائدیر کی فرقه سون درجه قدرت و اقتداره مالک اولدوغو حالدا حکومت مأمورلاری فوق العاده ضعیف بیر صورتده و بیچاره اولموشلاردیر. بو دا فرقه نین داها بؤیوک آتدیمیلار گؤتورمه گه حاضیرلانماسیندان خبر وئیر.

پنجشنبه گونو شهر یورین ۲۲ سینده (۲۲-۶-۲۴) آخşam ساعت ۵ دن آذربایجان دموکرات فرقه سینین مؤسسلری آقای رفیعین ائوینده (ششگلان) توپلانیب کنگره نی تشکیل ائتمک اوچون ۱۱ نفر دن عبارت بیر مؤسسلر کمیته سی تشکیل و بو کمیته یه اکثریت آرا ایله آقای پیشه وری صدر، آقای شبستری معاون انتخاب اولونور. همین جلسه ده آقای بی ریا شورای متحده کارگرانین صدری بو تشکیلاتین آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگینی رسماً قبول ائتدیگینی کمیته یه خبر وئیر.

۱۱ نفر لیک مؤسسلر کمیته سی عبارتدیر:

آقای پیشه وری، آقای بادگان، آقای قیامی، آقای شبستری، آقای شیخ حسین برهانی، آقای واقف، آقای رفیعی، آقای یدالله کلانتری، آقای کاویان

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سینین زامانی یاخینلاشدیقجا فرقه کنگره حاضیرلیقلارینا سرعت وئریب بوکنگره ده تبریز شهری وریندن اشتراک ائدن اعضانین تعیین اولماسی و تبریز شهرینده فرقه نین ایشلرینی دوزه نه سالماق اوچون سه شنبه گونو مهر آیینین ۳ ینده (۳-۷-۲۴) آخşam ساعت ۵ دن تبریز فردوسی سالونوندا آذربایجان دموکرات فرقه سی

عضولرینین عمومی اجلاسی تشکیل اولونور کی جلسه ده فرقه نین صدری آقای پیشه وری فرقه نین عمومی سیاستی اطرافیندا دانیشتیق آپاریب وفرقه نین نظامنامه سینین موجبجه تبریز شهرینین حوزه لری تعیین اولونور کی بو حومه لر عبارت دیر. حومه لرین تعیین اولماسیندان سونرا قرارآلینیر کی حوزه لرین نوبتی جلسه لری بو گوندن اعتباراً معین یئرلرده تشکیل تاپسین. بو جلسه نین سونوندا تبریز شهر کمیته سینین ۵۹ نفرلیک کمیته سی سئجیلیب.

میر جعفر پیشه وری- میرزا علی شبستری - محمدتقی رفیعی نظام الدوله- حسن بی رنگ - غلامحسن فرشی- امین فرشچیان - مجید روستا - حسن زفیری- داراندازی - میررحیم فشنگچی - رضا رسولی - سعدابادی - احمد چمن ارا - دکتر اخوندزاده - اصغر دیباییان - علی ماشینچی - حاج حسین زارع خیابانی - حاج حسین رنجبر حکم آبادی - مشهدی مجید مستمع - رسام موزع زاده - جعفر ادیب - میلانی - حبیب الله اقا زاده - حسینقلی کاتبی - هلال ناصری - میر هاشم اریانی - مهدی سلحشور - تقی شاهین - بیت الله - محمدعلی چلبی - محمدعلی دیهیم - اسعدی - درفشی - مجید میناسازی - علی فطرت - حسین فروتن - علی هنگامی - لک نیا - مهندس قهرمانی - دکتر رهبر صحت - کاشف - محمود صادق همپا- سید حسن سراج - ابراهیم هاشمی - میر باقر رابط - میرعلی روده چی - عبدالله وطن پور- رضا طلایی - محمود جهانشاهی- انور عسگر زاده - حیدرقلی مولوی - شکرچی - اوشی - اسفنجانی - عدیلی - ممقانی - میر حسین بنی انسان- رضامحمد خانلو - رحیم نصرتی/

5 شنبه ۵ مهر ۱۳۲۴ روزنامه آذربایجان شماره ۱۴

کی ۳۸ - نفری آذربایجان دموکرات فرقه سینین تبریز شهر کمیته سی وریندن کنگره ده اشتراک ائتمک اوچون تعیین اولونور. آذربایجان دموکرات فرقه سینین کنگره سینین زامانی گلیب آذربایجانین ان گورکملی سیمالارین حضورایله تشکیل تاپیر. کنگره ده اشتراک ائدن سیمالار، آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرمیللی تشکیلات اولدوغونون گؤسترگیسی دیر. کنگره ده اشتراک ائدنلر مشروطیت انقلابیندا ستارخان، باقرخانین یانیندا استبداد ایله ساواش آپارانلار، شیخ محمد خیابانینین یانیندا دموکرات فرقه سینین قوروجولاریندان باشقا آیری اؤلکه دن گلن یابانجیلار دئییل دیر. مشروطیت انقلابینی شیخ محمد خیابانینین حرکتلرینی قبول ائدنلر بو حرکتین اونالارین حرکتلرین دوامی اولماغینی قبول ائتمه لی دیر. کنگره اوچ گون بویوندا ۷۲۴ نفرین ۳۹۰ نفر اطراف گلن نماینده لر - تبریز و حومه لریندن ۲۵۶ نفر، ۴۱ نفر هوانین پیسلیغی شرایطیندن اوتری اشتراک ائتمه میشدی. ۳۷ نفر قوناق خبرنگار آذربایجانین ۳۸ بؤلگه سیندن بوتون طبقه لرین (حاجی - بازرگانی - روحانی - آیدین چیلار...) اشتراکی ایله تشکیل تاپیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینا اطراف گلن نماینده لردن:

حاج عزت ضیا بخش - مهندس انشانی - محمدعلی نه نه کرانی - ذوالفقار اوجاق نوین - ملأ خلیل اشرفی - اکبر مرتضی پیر
- فرهنگی عزیزاqa - حاج میر معصوم کاشانی - احمد جودت - بالاش آذر اوغلو (اردبیل) اسماعیل بهزادی - میر ایوب شکبیا
- غلامحسین رحمانی (استارا) نصرت الله طرحنده (جلفا) غلامعلی زارع نعمت ابادی (مهرانرود) محمدحسین وطن ازاد- بهرام
نابی- قاسم رضایی - یوسف باباجان - مشهدی اقا شریفی - میرزا اقا برهانی - احمد سعیدی- کرملی زمانی - میرمصطفی
فتوحی - لیون قنبریان - مکایل بوکیموت (اورمو)-حسن حسین نژاد - موسی ناطقی - رحیم اعتمادی (ملک کندي)-علی
اکبر بوته (الان براغوش)- اسماعیل قضایی - عزت علی اصغری- مهدی هاشمی - ابوالحسن واقف - رضا نصرتی (سراب)
قاضی سیف - محمد علی سیف (بناب)- رحیم مقدم شهابی (ایده لو) هدایت کلانتری - کربلایی عباس کمالی (طسوج)- اقای
حبیب زنجانی - احمد سقزچی - ریحانی (زنجان) محمدتقی زهتابی (شبستر) نصرالله پاک دل - محسن داودی - غلامحسین
جمشیدی - یحیی ملکی - عباس پنبه- محمدقلی رامین- بایرام بی سودی (میانه) جلال حبشی - احمد آهنگری - حسنعلی
ایرمی- بیوک ریاحی - حسن حبیبی - مکرم ترابی (سلماس) محمد حسین برهانی - مسعود طیب زاده - محمود انصاری
(مرند) محمد دانایی (اوجان) سیفلی وثوق - سید اسماعیل پیمان - ربیع الدوله کبیری - مرتضی ایرانی - محمود حجتی -
قادر مقدم - علی قلی مقدم - اسرافیل ماردوسیان- جمشید احمدی - حیدر وثوقی- جعفر رشیدی (مراغه) آرام زادپکیان
(میاندواب)- محمد قلی ملک قاسمی (عجب شیر) عزت الله رضاجانی - باقر دیانت - محمد حسین عمرانی - علی اکبر امیری-
علی اکبر مهمانی- غلام رنج پور (اهر)- محمدحسین ایمان- سید عباس مولوی - عباس هدایت (شرفخانه) تقی بورجالو- علی
اصغر شهابی (سولدوز) عباسعلی صباغی - نورالله یکانی - سیدحسن موسوی- عبدالحمید هاشمی - آتش خان بیات ماکو-
حسن همدانی - حسین یزدانی- حسین ذوقی (خوی) الله وردی جعفری (ارونق) حسین نظری (بوستان ابهر) قلی صبحی
(شاهین دژ) امیر علی لاهرودی (مشکین شهر) مرادعلی خان تیموری بیات - توفیق خان بیات- عبدالحسین احمدی - عباس
پناهی - جمشید سهرابی (ماکو) علی شمشیری - رحمان رجایی- احمد صالح پور - حاج اقا رواقی (اسکو) تهماسب ویرانی -
علی افسر جباری (ایلخچی) میر علی منافی - کریم کریمی (خسرو شاه) محمد محمد زاده (قزوین) فاضل میر غفاری (کاغذ
کنان) حسین تیز فهم (تیکمه داش) جعفر قلی محمد زاده (قره چمن) علی محمد زاده - مرتضی محسنی (علمدار) قدرت
لرستانی (بلور شاه) اسماعیل پیشمازی - محمد افتخاری (سردرود) -خلیل شیشوانی (دیزج)-

شماره ۲۰ ۵ شنبه ۲۰ مهر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی

مراجعتنامه ده اولان کیمی مرامنامه ده اساسینین مشروطه و قانون اساسینین احیاسی، آذربایجان خلقی اؤز داخلی ایشلرینی اداره ائتمکده مختار اولماسینی تأمین ائتمک اوچون، ایالت و ولایت انجمنلرینین انتخابی ایله برابرآنا دیلیمیزین یازیب، اوخویوب، دوولت اداره لرینده، استفاده ائتمک مسئله سی تشکیل ائدیر.

بو اساس اوزره مرامنامه ده کند توپراق مسئله سی، معارف، کولتوره ل ترقیسی آذربایجانین صنعتی لشدیریلمه سی همچنین تجارتین دوزگون یولا قویولوب گوندن گونه آرتماقدا اولان ایشسیزلیگین قاباغینین آیینماسی کیمی مهم و حیاتی مسئله لر اطرافیندا عملی تدبیرلر و ساده یوللار گؤستریلیمیشدیر. مرامنامه دن باشقا بو کنگره ده فرقه نین نظامنامه سیده تصویب اولونور، کی بو نظامنامه یه گؤره فرقه فعالیتلری، حوزه، ناحیه، بخش کمیته سی، مرکزی کمیته اولاراق تنظیم اولور کی حوزه کمیته سی ۵ - ۷ نفر، ناحیه کمیته سی ۱۵ - ۱۷ نفر، بخش کمیته سی ۲۱ - ۲۷ نفر، مرکزی کمیته ۳۱ - ۴۵ نفرلیک هیئت لر حالیندا اداره ائتمک اوچون تعیین اولونور.

نظامنامه یه گؤره فرقه عضو اولان اعضانین کنترلی اوچون ۱۲ نفرلیک انضباطی (تفتیش) کمیته سی ده معین اولور کی بو کمیته نین اعضاء سینی مرکزی کمیته وریندن سئچیلیر.

کنگره نین سون گونلرینده آذربایجان دموکرات فرقه سینین ۴۱ نفرلیک مرکزی کمیته سی آقای پیشه ورینین صدرلیگی و آقایان پادگان و شبسترینین معاونلیغیندا سئچیلیر مرکزی کمیته نین اجرای کمیته سین: آقای پیشه وری - شبستری - بی ریا - جاوید - بادگان تعیین اولونور کی بونلار سونرالار آقایان قیامی - ولایی - نونه کرانی - شاهینده آرتیریلیر. مرکزی کمیته نین سیاسی شعبه سین: آقایان: جاوید - غلام یحیی دانشیان - شبستری - بادگان سئچیلیر.

مرکزی کمیته نین اعضاء سی:

میر جعفر پیشه وری - محمد نونه کرانی - فریدون ابراهیمی - دکتر مهتاش - میرزا علی شبستری - چشم آذر - آزاد وطن - رحیم جادینکو - دکتر جاوید - شمیده - رحیم زاده بادکوبه چی - آقای دهقانی - غلام یحیی دانشیان - محمدعلیعلیزاده - آقای جودت - صادق دیلمقانی - جعفر کاویان - رحیم بادکوبه چی - آتش بیات ماکو - آقای برهانی - رفیعی - رحیم ولایی - آقای زوقی خویی - بورچالی - دکتر جهانشاهلو - صادق بادگان - جعفر اخگری - دکتر آخوندزاده - محمد آذرلو - زین العابدین قیامی - اورنگی - عباس پنبه - ذبیح الله شریفی - محمد بی ریا - محمد علی علیزاده - کبیری

بنه لیکه آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سی چهارشنبه گونومهر آیینین ۱۱ ینده (۱۱-۷-۲۴) سحر ساعت ۱۰ تبریز فردوسی مدرسه سی سالونوندا آقای پیشه وری هیجانلی نطقيله افتتاح اولوب سونرا کنگره نین پروگرامی اوخونوب ۱۷ نفر کنگره نی اداره ائتمک اوچون انتخاب اولونور .

کنگره نین بیرینجی جلسه سینده سلماس نماینده سی آقای مکرم الملک - ماکو نماینده سی آقای مرادی بیات ماکو - اردبیل نماینده سی آقای جودت - سراب نماینده سی آقای هاشمی نین معنالی نطقلری کنگره یه گلن انسانلارین دموکرات فرقه سینین مراجعت نامه سینین اینام و عقیده اوزره قبول ائدیلدیگینین گؤسترگیسی دیر .

آقای مکرم ین دیل مسئله سی حقینده سؤیله دیگی منطق و متین سؤزلری خلقین آنا دیلینه اولان توجه و علاقه سینین چوخ گؤزه ل صورتده آشکارا چیخاردیگی دیر .

آقای مکرم الملک دییر کی: «آذربایجانلیلار مغوللارین گوجوایله اؤزدیللرینی تحمیل ائتدیکلرینی ادعا ائدنلر چوخ نادان آدمالاردیر. مغوللار یوز ایلدن آرتیق آذربایجاندا حکومت ائده بیلمه دیگی حالدا، اؤز دیللرینی بیزه تحمیل ائتمیش ایسه عجب آلتی یوز ایلدن چوخ حکومت ائدن فارسلا رنه دن بو دیلی دییشدیرمه یه موفق اولمامیشلار. بو اثبات ائدییر کی دیلی زور و یا آیری واسطه لر ایله دییشدیرمک اولماز، دیلیمیزین مخالفلری فقط بو پوچ ادعالر ایله آذربایجانین فرهنگینی بوغماق، بو واسطه ایله خلقیمیزی جهالتده ساхлаماغا جان آتیرلار» .

کنگره نین ۲ نجی جلسه سی همان گون ساعت ۳ ده تشکیل تاپیر کی عینی زاماندا ۱۵ مین نفر دن آرتیق کندچی، کارگر، اصناف و بوتون طبقه لردن آذربایجان دموکرات فرقه سینیه تبریک دئمک و اؤز حمایتلرینی اعلام ائتمک اوچون فردوسی مدرسه سینین قاباغینا ییغیشیب اؤز احساسلارینی فرقه یه گؤره اورتایا قویوبلار .

کنگره نین اکینجی جلسه سینده اول آقای ریحانی زنجان اهالیسی طرفیندن کنگره نین افتتاحینی تبریک ائدیب سونرا آقای نورالله یکانی خوی اهالیسی وریندن کنگره نین تشکیلینی تبریک ائدرک قید ائدییر کی تبریزده بیر گون وار ایدی کی آزادلیق کلمه سینین دیله گتیره نلرین دیلینی ریشه دن چیخاردیردیلا. ایندی ایسه همان تاریخی تبریزده آزادلیق کنگره سی تشکیل وئرلیر. من بو افتخاری صمیمانه اؤز فرقه یوالداشلاریمایا تبریک ائدیرهم .

یاخین بو دیوارلاردا آسیلان تصویرلر آذربایجانین ایگیت اوغوللارینین سیمالاری دیر. اونلار آزادلیق اوغروندا اؤز جانلارینی فدا ائدیبلر. آقارلاردا خواهش ائدیرم بوشهدانین احترامینا بیر دقیقه لیک سکوت ایله آیاغا قاخسینلار. (جلسه ده اولانلار هامیسی آیاغاقالخب بیر دقیقه سکوت ائدیرلر) .

سونرا آقای یکانی آذربایجانین پارلاق تاریخیندن بحث ائدرک اؤز نطق نی «یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی» . «یاشاسین وطنین نجاتی اوغروندا شجاعتله مبارزه آپاران شرفلی ایتگیترلر»

جمله لری ایله خاتمه وئریب سونرا آقای برهانی علمدار - گرگر- مرند اهالیسی طرفیندن آقای وثوق مراغا اهالیسی وریندن آقای یوسف باباخان آذربایجاندا یاشیان آشوریلر وریندن کنگره نین آچیلیشینی تبریک ائدیپ نماینده لرین تبریکلری خاتمه تاپدیقدان سونرا آقای پیشه وری تریبون دالیندا قرار توتاراق، دییر «نظامنامه موجبنجه بوگون مرامنامه نین اطرافیندا بحث اولوناجاق. بونا گؤره ده بیر پارا شفاهی توضیح لرین لازم اولماسی مناسبتیله اطرافیندا مختصر دانیشاجام. اول کمال تأسفله یاد ائدیرم کی دونن بیر پارا ماجراجو آداملار فرقه میزین علییهنه توطنه ائتمک فیکیرینده ایدیلر. اما بیز بئله آداملار فرصت وئرمیه جه ییک و اؤزوموز شدتله اونلاری تعقیب ائدیپ اؤز جزالارینا یئتیره جه ییک. هر کس اولورسا اولسون اونون طپانچه آتماغی امنیتی خللدار ائتمکدیر. بیزیم دوشمنلریمیز چوخ پول خرج ائتمک واسطه سی ایله ایسته بیر کی اؤز شوم نقشه لرینی عملی ائتسینلر. اما اونلار هرگز موفق اولمییاجاقلار». آقای پیشه وری سونرا مرامنامه نین بیرینجی قسمتینی شرح وئریب و اونو آیدینلاشدیرماق اوچون بین الملل شرایط دن ومتفق دولتلرین منشورلاریندان بیر نچه مثاللار ذکر ائدیپ مرامنامه نین ایکینجی قسمی حقینده ایسه قید ائدیر کی بو مرامنامه ده خصوصیه آذربایجانین دلی، عادات و رسومو، جغرافیاسی وتاریخی خصوصیات اطرافیندا چوخ صحبت اولاجاقدیر. بیز ایرانین استقلالینی و آذربایجانین داخلی مختاریتینی ایسته بیر کی. کیمین بو مراملار علاقه سی وار قالسین، کیم بو شعارلار ایله مخالفدیر، ایندین گتسین.

آذربایجانلی نین اؤز اؤلکه سینی اداره ائتمگه لیاقتی وار و اونو عملی ائتمگه ده قادر دیر. یئنه تکراراً دییرم بیز بیر آز عده ده اولساق بو مرامنامه نی باشا یئتیره جه ییک.

او آداملار کی بو مرامنامه ایله مخالف دیلر، بیزیم آرمیزدان چیخسینلار». آقای پیشه وری مرامنامه نین اوچونجو قسمتینی شرح وئریب. دییرلر «ایرانین بعضی نقطه لرینده جماعت آزدیر، بعضی یئرلرینده ده چوخ دور، مجلس نماینده لرینین سای قانون موجبنجه گره ک اهالینین چوخ و آزیغی ایله متناسب اولسون. ولی بو قانون ابداً ایراندا مراعات ائدیلمیر و اونا گؤره ده همیشه بیزیم نماینده لریمیزین سای مجلسده آز اولوبدور. بوندان سونرا گره ک مجلس نماینده لرینین اوچده بیرسینی آذربایجان نماینده لری تشکیل وئرسینلر. ۵۰ نفر مجلسده نماینده میز اولسون، پول زورویله شلاق گوجویله نماینده اولانلارین قباغی آلینمالیدیر. بوندان سونرا مجلس نماینده لری گره ک شلاق گوجویله انتخاب اولماسینلار. میللت اؤز رغبتی ایله اونلاری انتخاب ائده جکدیر بیز بوندان سونرا اجازه وئرمیه جه ییک کی مهندس پناهیلر، یا ثقه الاسلامیلر کیمین تحمیلی نماینده لر آذربایجانلی نامینا مجلسده دانیشسینلار. آذربایجانین آنا دیلینه چوخ اهمیت وئرمه لییک.

گله جکده اوشاقلاریمیز اؤز آنا دیلرینده اوخومالیدیرلار. اداره لرده گره ک اؤز دیلیمیزدن استفاده اولونسون. او آداملار کی اؤزونو آذربایجانلی نشان وئریب رضاخانین منحوس سیاستینی ایره لی سورمگینه کمک ائدیرلر. آذربایجانلی دئییلر. ساعد نه مراغالی دیر نه آذربایجانلی اونون امثالی اؤزلرینی آذربایجانلی حساب ائتمگه حق لری یوخدور. بیز بورادا جهد ائده جه ییک کی مرکزی

حکومتیندن اؤز حقوقلاریمیزی آلاق. بیاننامه ده قید اولونان کیمی اقتصادیاتیمیزی گوندن گونه گئیشلندیرمه لیبیک. اوندان اؤتری کی اقتصادی استقلالیتی اولمویان میللت همیشه بدبخت بیر حالدا یاشمالیدیر.

بو خطا بیر فیکیر دیر کی، دییرلر: ایران کشاورزی مملکت دیر. اونو صنعتی ائتمک اولماز. عکسینه اولاراق بیزیم مرامنامه میز ایرانین استقلالینی و آذربایجانین آزادلیغینی اونون اقتصادی استقلالینده تشخیص وئریدیر»

آقای پیشه وری کارگر، کارفرمانین مناسبتی حقینده و آذربایجانین بهداشت و فرهنگینین اسف انگیز وضعیتیندن بحث ائتدیکن سونرا اؤز نطقلرینه دوام وئریب دئدیله:

«تهران دایاشایان آذربایجانلیلارکی اؤزعیش و عشرت قصرلرینی آذربایجان فعله و کندچیلرینین زحمتیله ثروتین تهرانا آپاریب اورادا خرج ائتسینلر.»

آقای پیشه ورینین نطق قورتاردیقلاندان سونرا. آقای فرشی مرامنامه نی اوخویوب مرامنامه نین مقدمه سی بوتون نماینده لرین رأی ایله قبول اولوندو.

سونرا مرامنامه نین ماده لرینی آقای پادگان اوخویوب و جلسه آخشام ساعت ۶ یاریمدا قورتاردی.

پنجشنبه گونو مهر آیینین ۱۲ سینده (۱۳۲۴-۷-۱۲) کنگره نین اوچونجو و گون اورتادان سونرا دوردونجو جلسه لرینده ۵۰ ماده دن عبارت اولان فرقه نین مرامنامه سی اوخونوب و بحث ائتدیکن سونرا قبول اولونور.

«آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرامنامه سی»

«مقدمه»

عصریمیزده وجوده گلن جهانشمول بؤیوک سیاسی و اجتماعی حادثه لر گؤستردی کی، خلقلری اسارت آلتینا آلیب اولنلارین زحمتیندن سوء استفاده ائتمهدن کنچینه بیلمه یهن کهنهلمیش و چوروموش اجتماعی وضعیتین محو اولماسی دؤوروگلیب چاتمیشدیر.

بو گون دونیانین خلقلری آپققدان - آپچغا ظلم و فشار زنجیرلرینی ابدی اولاراق قیریب بشریتین بؤیوک قربانلار بهاسینا قازاندیغی آزادلیغی هر قیمته اولورسا اولسون ساخلاماق ایسته ییرلر اونا گؤره هرئرده دموکراتلیق طرفدارلاری ایله ارتجاع آراسیندا و اؤز حاکمیتینی ساخلاماغا جان آتان بیر اووج ظالمیلر ایله آزادلیق ایستهین خلق آراسیندا قیزغین مبارزه گونو گوندن شدتلهنیر.

بوگون اجتماعی، اقتصادی و فرهنگ جهتدن ابتدایی حالدا یاشایان طائفه لرو قبیله لر بئله هرچور فشار و تضییقین علیهنه چیغیریب، اؤز حیاتلارینی مستقل و آزاد طرزده قورماق ایسته ییرلر.

بین الملل ارتجاع مرکزی اولان فاشیست آلمان جهانگیرلیگی اوزرینده متفقلرین و دموکراتیک قووه لرین غلبه چالماسی نه اینکی آوروپانین ایره لی ده گئدن خلقلرینی وحشت واضطرابدان خلاص ائدی، بلکی بوتون دونیانی و او جمله دن شرقین صنایع جهتدن دالدا قالمیش ضعیف اؤلکه لرینده یاشایان خلقلرینین آزاد اولماق و دموکراتیک دوولت یاراتماق اومیدینی گوجلندیردی آذربایجان اؤز گله جگینه بؤیوک اومود ایله باخان آزاد و دموکراتیک حیات یاراتماق اوچون هو جور فداکارلیغا حاضر اولان اؤلکه لرین بیریدیر.

یوزایلرله خلقیمیزی اسارت آلتیندا ساخلاماق سیاستینی تعقیب ائدن داخلی و خارجی جنایتکارلار میلیونلار آذربایجانلیلارین، قان تری ایله وجوده گتیردیکلری ثروتینی چکیب آپارماقلا کفایتلنمه ییب اونون بؤیوک تاریخی قديم مدنیتینی، آهنگداردیلینی، بیر سؤزله میلی وارلیغینی انکار ائدیر و اونو اسارت حالیندا ساخلاماغا چالیشیرلار. لاکن خلقیمیز هنج بیر زمان دوشمنلرینه باش آهیمه میشدیر. او، آغیر مبارزه لرده اؤز توپراغینین شرافتینی ساخلاماغا موفق اولوب اؤز تاریخی، دیلینی و مدنیتینی حفظ ائتمیشدیر.

ستارخان و شیخ محمد محمد خیابانی کیمی بؤیوک سیمالار آذربایجان خلقینین آزادلیغی اوغروندا آپاردیقلاری مبارزه لرده بؤیوک فداکارلیقلار گؤستریش و دونیانی حیرته سالمیشلار.

استبداد و ارتجاع علیه مبارزه ده آذربایجان خلقی بوتون اؤز هموطنلرینه کمکلر ائتمیشدیر.

ایندی ده ایراندا حقیقی آزادلیق، استقلال و دموکراسی اصول اداره یاراتماق آذربایجان خلقینین عالی هدفی دیر. او، ایراندا اقلیت تشکیل ائدن بوتون خلقلرین از جمله کوردلر، ارمنیلر و غیره لرینین آپاردیقلاری آزادلیق حرکاتینین پیشوالاریندان سایلیر، ایرانلیلارین هامیسینی بیرلشدیرن و دوست ائندنه بو آرزو و آمالیدیر، چونکی رضاخان استبدادینین ظلمی بو خلقلرین هامیسینی آیاقدان سالمیشدیر، بو ماجرا بیر ده تکرار اولورسا یئنه هامی ایران خلقی استشنا سیز بیر صورتده فلاکت سوق اندیله جکدیر.

رضاخان استبداد هیتلرین فاشیست افکار و آمالینی وطنیمیزه گئچیریرک ظلم و اسارتی گوجلندیردی ایران داخلینده یاشایان آذربایجانلی، کورد، آشوری و ارمنیلر دوغما آنا دیلینده یازیب اوخوماق، کتاب و روزنامه لر نشر ائتمک، صنعت و تئاتر اثرلری یاراتماق، یئرلی اداره و محکمه لرین آنا دیلینده استفاده ائتمک امکانشی منع و قدغن ائتدی. نتیجه ده خلقلر آراسیندا بؤیوک نفاق وجوده گتیردی. بو استبداد هیکلینین ییخیلماسیندان ۴ ایل کئچدیگینه باخمایارق، یئنه ده او منحوس سیاست دوام ائتمکده، بلکی اونو میدانا چیخاران مرتجع عنصرلر گئت - گئده حیاسیزلاشاراق خلقه هجومه کئچیب اونون دموکراتیک حرکاتینی بوغماقدادیرلار.

ارتجاع مملکتیمیزین صنایع جهتدن ترقی اندیب گوجلو و قدرتلی اولماسینی ایستهمه یین، اونو نوح ایامیندان قالما وضعیتده ساخلاماغا جهد ائدیر. خصوصاً خلقیمیزین ترقی چرخینی گئری دؤندرە مک ایستھین بو مرتجعانہ سیاست علیھنہ جدأ قیام ائتمه لیدیر.

بوتون ایران خلقلرینین عمومی آرزولاریندان باشقا آذربایجانین بیر چوخ یئرلی خصوصیتلری ده واردیرکی، خلقیمیزین فیکیری بو بؤیوک سیاسی، اقتصادی ومدنی خصوصیتلرله مشغول دور.

بیز وار قووه میزله اؤزمیلی وارلیغیمیزی اثبات اندیب وطنیمیزین طالع ومقدراتینی اؤزگوج واراده میز له تعین ائتمه لییک. دونیا وضعیتینین یارا تدیغی فرصتدن استفاده اندیب حیاتیتمیزی ایستهدیگیمیزکیمی، یعنی حقیقی دموکراسی اصول داخلینده آزاد یاشاماق اساسی اوزره قومالییق. بوفرصتدن استفاده ائتمک اوچون طبقه وصنف آیریلیغی نظرده توتمایب هر بیر آزادخواه آذربایجانلینین چالیشماسی لازمدیر. بوتون آذربایجاندا یاشایان جماعت میللیت، دیل آیریلیغینی نظره آلماییب بویولدا آل اله وئریب سعی وتلاش گؤسترمه لیدیر. دموکراتلیق وآزادلیق ایدهالی یولوندا بوتون وطنداشلارواحد بیرتن کیمی بیرلشمه لی وهرجورمبارزه یه حاضر اولمالیدیر.

آذربایجان ایرانین آیری یئرلری کیمی معاصر ومدنی مملکتلر دن یوز ایللر له دالی قالمیشدیر. عصریمیز ماشین، الکترونیک، علم عصری وبؤیوک صنایع وماشینلار ایله تجهیز اولونموش صنعت وفلاح عصری دیر.

بیز افتخارلارلا دولو تاریخیمیز ولایق اولماق، اجدادیمیزین عظمت وشهرتینی یئنین جانلاندیرماق فیکیرینده ییک. وطنیمیزمترقی صنایع وحقیقی دموکراتیک بیر اؤلکه یه چئویرمه لییک. یوخسا گوجلیرلین اسارتی آلتیندان قورتارا بیلمه ییب چوخ تئز بیر زماندا محو اولایلیک.

سیاسی، اقتصادی ومدنی حیاتیینی زامانین تقاضا سینا گؤره قورا بیلیمیه ن وچوروموش کهنه اجتماعی وضعیتین منگنه سینده اسیر قالان بیر میللت اوزون بیر مدت اؤز استقلال وآزاد لیغینی ساخلاماغا موفق اولوب امپریالیست دوولتترین اسارتیندن خلاص اولابیلمز. بو اجتماع وطبیعتین پوزولماق قانون لاریندان دیر. اونا گؤره آذربایجان دموکرات فرقه سی آذربایجانین صنایع، تجارت وعلمی فلاحت جهتدن ترقیسی حقیقی خلق حاکمیتی و میللی دموکراتلیق اصولونون غلبه سی اوچون ضروری شرطلردن سایلیلر.

فرقه میز ائله بیرزماندا ایشه باشلاییرکی، بوتون دنیا دموکراتلیق جبهه سینین غلبه چالیدیگی کیمی، دونیانین ضعیف وگوج سوز میللتلری آتلانتیک منشوری اساسی اوزرینده اؤزحیاتلارینی ایستدیکلری کیمی قورماق حقوقونو الده ائتمگه موفق اولموشدور. میللی دموکراتیک بیرتشکیلات اولان آذربایجان دموکرات فرقه سی ایرانین وبالاخص آذربایجانین خصوصیتلرینه گؤره اؤزونون ان یاخین وظیفه لرینی آشاغیداکي شکیلده تعین ائدیر.

عمومی سیاسی مسئله لر

۱ - آذربایجان دموکرات فرقه سی ایرانین تمامیت واستقلالینی مدافعه ائتمکله برابر، آذربایجان میلی ویترلی خصوصیتلرینی قطره آلاق اونون اقتصادی، سیاسی ومیلی مدنی، ترقیسینی سرعتلندیرمک مقصدی ایله بلاتأخیر ایالت و شهرانجمنلرینین انتخاباتینا باشلاماسینی طلب ائدیر.

۲ - آذربایجانا ایران داخلینده مدنی، اقتصادی، تجارت و دیل و فرهنگ جهتدن محلی مختاریت و اؤز حیاتیینی ایستدیگی کیمی قورماق اوچون گئنیش حقوqlارتحصیل ائتمک فرقه میزین ان اساسی وظیفه لریندندیر.

۳ - فرقه میز فرد آزادلیغینین تأمین ائیلمه سینی انسانلیق و هموطنلیک حقوqونون اساسلاریندان ساییر واونون یولوندا مبارزه ائدیر.

۴ - مملکتی فلاکته سوق ائتمیش و اونون اقتصادی اجتماعی و سیاسی تئزلینه سبب اولوب خلقی ظلمت وجهالته ساخلایان مستبدلر حاکمیتی جدی صورته محوئدیلمه مه لیدیر و بیر داها دیکتاتورلوقا یول وئریلمه مه لیدیر.

۵ - خلقه سؤزآزادلیغی، وجدان آزادلیغی، مطبوعات آزادلیغی، اجتماع و تشکیلات آزادلیغی وئریلمه لیدیر. مستبدلرو فاشیزم افکارینی تبلیغ ائدن مرتجعلر بو بؤیوک نعمتلردن محروم ائدیلمه لیدیر.

۶ - خلقین عمومی رأی وئرمه سی یولوايله مملکتین دردلرینی قانان واونون یارالارینی ساغالتماق ایستمهین و بونا قادر اولان حقیقی خلق دموکراتیک دوولتی یارادیلمالییدیر.

۷ - استثنا سیز اولماق اوزره ایگیرمی یاشینا چاتمیش بوتون کیشی و آروادلارانتخاب ائتمک، ۲۷- دن ۸۰ یاشینا چاتانلارا انتخاب اولماق اختیاری وئریلمه لیدیر. انتخاباتا تهدید وطمیع کیمی خائانه حرکتلرین قطعی صورته قاباغی آلینمالیدیر. خلق مستقیم، متناسب، مخفی بیر صورته اؤز قانونو رایینی بیلدیرمک امکائینا مالک اولمالیدیر. آنجاق بویول ایله حقیقی خلق نماینده سی اولان وطن ومیللت خادملرینی انتخاب ائتمک ممکن اولابیلر.

تبصره: انتخاب بوتون مملکته تأخیرسیز اولراق معین و قیسا بیر مدته انجام تاپمالیدیر.

۸ - بوتون متفق ودموکراتیک میللتلر و خصوصاً یاخین قونشوموز اولان شورا جمهوریتلری اتفاقی اولان صمیمی دوستلوقوموزو ساخلاماق خارجی سیاستیمیزین اساسینی تشکیل ائتمه لیدیر.

۹ - دوولت تشکیلاتی استبداد و دیکتاتورلوق طرفدارلاریندان و فاشیست فیکیرلی آدمالاردان تمیزلنمه لیدیر. دوولت قوللوقچولاری، مثلاً: ژاندارم و پلیس مأمورلارینین قانونسوزو تجاوزکارانه حرکتلرینه هئچ وجه ایله یول وئریلمه مه لیدیر. اختلاس ورشوتخورلوق تمامیه آرادان قالدیریلمالیدیر.

اقتصادی و تجارت مسئله لری حقینده

آذربایجان دموکرات فرقه سی مملکتی ترقی یولونا چیخارتماق و خلقین آزادیلیغینی خارجی و داخلی ارتجاعین تعرضیندن قوروماق اوچون وطنیمیزین اقتصاد یاتینین اساسلی صورتده دییشیلمه سینی و آشاغیداکي اقتصادی تدبیرلرله حیاتا کئچیریلمه سینی لازم و واجب بیلیر.

۱۰- دؤورونو کئچیریب چوروموش اقتصادی اصول عالی و معاصر اقتصادی - اجتماعی شرایط ایله عوض اولونمالیدیر. خلقیمیز اؤز میلی و آغیر صناعیینی وجودا گتیریب اونومعاصر بیر حالا سالمالیدیروائله تدبیرلر گؤرمه لیدیرکی، چوخ تنز بیر زاماندا اؤلکه میزین صنایع محصولونا اولان احتیاجینی اؤز کارخانه لری واسطه سیله تأمین ائتمک ممکن اولسون و مملکت دچار اولدوغو فقر و فلاکتدن نجات تاپیب مترقی ثروتمند مملکتلر ردیفینه کئچه بیلسین.

۱۱- استبداد دؤرونده آپاریلان خائنه سیاست نتیجه سینده آذربایجانین ثروتلری چکیلیب آپاریلیمیش و اورادا نه بیر گؤرکملی کارخانا و نه بیر فابریکا، نه ده آیری بیر مهم صنعت اوجاغی وجودا گلمه میشدیر. بونو نظره آلاق آذربایجان دموکرات فرقه سی آذربایجاندا میلی صنایع یارادیلما سینی، فابریکا- مکتب و مریضخانه وجودا گتیریب، یوللار چکیلده سی اوچون وسیله لر وجودا گلمه سینی جدأ طلب ائدیر. وایالت و ولایت انجمنلری واسطه سیله یونا نائل اولاجاغینا اینانیر. آذربایجانین گلیرینین بؤیوک قسمتی بو یوخاریداکی تدبیرلرله آذربایجانین آبادلیغینا صرف ائدیلمه لیدیر.

۱۲- تجارتی هر جور واسطه لرله گئیشلدیرمک و خلقین مادی حیاتیینی یاخشیلاندیرماق اوچون ایشسیزلیک علیه قطعی تدبیرلر گؤرولمه لیدیر.

اقتصادی حیاتی و تجارت ایشلرینی ائله آپارماق لازمدیرکی، عموماً تجار خصوصاً خیردا و اورتا آل - وئرجی واصناف اقتصادی چتینلیگه راست گلمه سین. بوتون مملکته اقتصادی دیرلیک جانلانسین، بوتون خلقین مادی حیات شرایطی یاخشیلانسین. ۱۳- پولون قیمتدن دوشمه سینین قاباغینی آلاق اوچون تدبیرلر گؤرولمه لیدیر.

۱۴- زحمتکش و یوخسوللارین اشتراکی ایله تولید و تعاونی شرکتلر و خیردا کارخانلار یاراتماق و موجود دستگاهلار و ال کارخانه لرینه کمک ائدیب اونلارین افلاسدان قورتارمالارینا همت صرف ائتمه لیدیر.

۱۵- صنایعین ترقی و تکاملینی سرعتلندیرمک، کارگرلرین وضعیتینی یاخشیلاندیرماق مقصدیله آشاغیداکي ماده لری قانون شکلینه سالماق لازمدیر:

(آ) بوتون اؤلکه ده ۸ ساعتلیک ایش تعیین ائدیلمه لی و اضافی ایشه متناسب علاوه مزد وئریلمه لیدیر.

(ب) فعله - قوللوقچی و متخصصلر اوچون اجتماعی بیمه قانونو یارادیب حیاتا کئچیرمه لیدیر.

(ت) اتحادیه لروتمام زحمتکش تشکیلاتلاری حقینده خصوصی قانون یاراتمالیدیر.

پ) اون دؤرد یاشینا قدر اوشاقلارین ایشله دیلمه سی قدغن ائدیلمه لیدیر، ۱۴ یاشیندان ۱۸ یاشینا قدر اولان اوشاقلار اوچون ایش مدتی ۶ ساعتدن آرتیق اولمالیدیر.

ج) یتیم واحتیاجی اولان اوشاقلارین ایشدن چیخاریلیب کوچه لرده قالماسی اوچون دؤولتین حسابینا خصوصی یتیمخانه لرآچماق و مکتبلرده یوخسول اوشاقلارینا تحصیلی دوام ائتدیرمک اوچون پول سوز یئمک وپالتار وئریلمه لیدیر.

چ) ۱۴ یاشیندان ۱۸ یاشینا قدر اولان اوشاقلار اوچون خصوصی صنعت مکتبلری آچیلمالیدیر. بورادا اوشاقلار گونده ۴ ساعت ایشلمهکله صنعت اؤیرنمه لی و ۴ ساعتده درس اوخومالیدیر.

ح) تنزلیکله خصوصی زحمت قانونو وضع ائدیلمه لیدیر.

د) بوتون کارگرومستخدملرین حقوقلاری محفوظ اولماق شرطیله هفته ده بیردفعه استراحت گونو، آزادلیق گونلری، میلی و دینی بایراملاردا استراحت و ایلهه بیرآی مرخصلیک وئرمه لی.

ف) حامله آروادلارا وضع حمله ۶ هفته قالمیش، وضع حملدن ۶ هفته سونرا یا قدر مرخصلیک وئریلمه لیدیر. بوتون حقوقلاری محفوظ اولماق شرطیله.

۱۶ -خلقین منافعی نی نظره آلماق شرطیله وئرگی اصولونا یئنیند باخمالی. هر وطنداشین اقتصادی وضعیتی، گلیرینه گؤره وئرگی تعیین ائدیلمه لی، غیر مستقیم وئرگیلر باجاردیقجا آزا اولمالیدیر.

۱۷ -گؤستریلن اقتصادی تدبیرلری حیاتا کئچیرمک اوچون کافی سرمایه ایله آذربایجان میلی بانکی تشکیل ائدیلمه لیدیر. فلاح حقیقنده

آذربایجان دموکرات فرقه سی آذربایجان کندلی سینین آج، یوخسول حالا دوشمه سینین گناهینی ایندییه قدر کندلرده اولان فتودال (دره بگلیک) اصولوندا گؤرور، بونا گؤره ده فرقه حساب ائدیرکی:

۱۸ -تئز بیر زاماندا کندلی ایله ارباب مناسباتینی معین ائتمکدن اؤتری خصوصی قانون وضع ائدیلمه لیدیر.

دوولت یئرلرینی فوریتله کندلیلره پولسوز اولماق شرطیله پایلاماق لازمدیر. همچنین استبداد دؤورونون طرفدارلاری اولان و آذربایجان قویوب قاچمیش آیری ملکدارلارین دا املاکی مصادره اولونوب کندلیلرین اختیارینا وئریلمه لیدیر.

۱۹ -کندلیلره فلاحتی جانلاندیرماق واکینه جگی آرتیرماق مدد یله اوزون مدتلی ونازل تنزیل ایله چوخ بورج وئرمک اوچون بانک کشاورزینین ایش شرایطینی ده ییشدیریب اونو بواحتیاجی تأمین ائتمگه قادر بیر حالا سالماق لازمدیر.

۲۰ - بعضی اربابلار طرفیندن تحمیل ائدیلمیش بدعتلر، بی رحمانه وئرگیلر قالدیریلمالی وائله بیر شرایط یاراتمالیدیرکی، کندلی اؤز محصولو ایله عائله سینین اداره ائدیپ انسانا لایق حیات قورابلسین.

- ۲۱ - فلاحت ایشینی نظاما سالماق، زحمتکش کندلینین وضعیتینی یاخشیلاشدیرماق اوچون کندلرده کندلی جمعیتلری یاراتمالیدیر. بو جمعیتلری کندلیلرین اؤزلری اداره ائتمه لیدیر.
- ۲۲ - کند خدالار کندلیلرین آراسیندان سئچیلمه لیدیر.
- ۲۳ - فلاحتی معاصر علم وصنعتین بؤیوک موفقیتلری اساسیندا قورماق اوچون دوولت کندلیله تراکتوروسایر فلاحت ماشینلاری ایله کمک ائتمه لیدیر.
- ۲۴ - ژاندارم ودوولت قوللوقچولارینین اؤز مقاملاریندان سوءاستفاده ائدیپ کندلیلرین وار یوخلارینی اللریندن آلمالارینا یول وئریلمه مه لیدیر.
- ۲۵ - آذربایجان کندلیسینی قوراقلیق وسوسوزلوق قورخوسوندان قورتارماق اوچون دوولت حسابینا چشمه وجودا گتیریب، آرتیزین قویولاری قازدیرماق واونلاری چاپلار وگؤللرین سویوندان لازمینجه استفاده ائتمک امکانی وئرمه لی، بو یوللار ایله فلاحت محصولو آرتیریلماق و کندلینین وضعیتینی یاخشیلاشدیریلمالیدیر.
- خلق معارفی حقینده
- آذربایجان دموکرات فرقه سی سوادسیزلیق وجهالت ایله مبارزه ائتمک اوچون خلق معارفی حقینده آشاغیداکی وظیفه لری ایره لی سورور.
- ۲۶ - مجلس شورای میلی طرفیندن تصویب ائدیلن تعلیمات مجانی واجبارینین سریع بیر صورتده اجراسینی طلب ائدیریک.
- ۲۷ - آنا دیلی میلی مدیتین ترقیسی اوچون قدرتلی بیر واسطه دیر. اونا گؤره بالا لاریمیز بلاتأخیر ایستر دؤولتی وایسترسه خصوصی مدرسه لرده اؤز آنا دیلیمیزده تدریس ائتمه لیدیر. بونون اوچون بلا تأخیر درس کتابلاری وسایر تدریس لوازماتی حاضیرلاماق لازمدیر. آذربایجاندا یاشایان باشقا میللتلر کوردلر-ارمنیلر-آشوریلرین ده اؤز آنا دیلرینده مدرسه آچماق حق واختیار ایله فرقه میز کاملاً موافق دیر.
- ۲۸ - آذربایجان خلق معاریفینین ترقی و تکاملینی تأمین ائتمک اوچون تبریزده میلی دانشگاه وجودا گتیرمه لیدیر.
- ۲۹ - یاشلیلاری سوادلاندیرماق واونلارا معین خصوصی بیلگی وئرمک اوچون بوتون شهر وکندلرده آیریجا مکتبلر وصنعت ائولری آچیلمالیدیر.
- بومکتبلرده مادی سهولت و تحصیل شرایطی یاراتماق و اونلاری معلم جهتیندن تأمین ائتمک اوچون خصوصی تدبیرلر گؤرمک لازمدیر.

۳۰ - ابتدایی مکتبدن توتמוש عالی مکتبه قدربوتون درس کیتابلاری و برنامه لرینه یئنیندن باخیلمالی. استبدادوظلمی تبلیغ ائدن سؤزلرنه وارسا اونلاردان چیخاریلیب آتیلمالی و تازا نسلی دموکراسی و آزادیخواه روحدا تربیت ائتمک اوچون تازا درس کیتابلاری و برنامه لری یارادیلمالیدیر.

۳۱ - شهرلرده و کندلرده معارف و علم تشکیلاتلارینین سایبی آرتیریلمالیدیر، کتابخانه لر، قرائتخانه لر تشکیل ائدیلمه لی، اهالی اوچون منظم صورتده و پولسوز کنفرانسلا وئرمله لی، علم و فرهنگ واسطه سیله خلق اجتماعی نقصانلاریمیزی آرادان آپارماقدان اؤتری مبارزه یه جلب ائتمه لیدیر. یئنی نسلیمیزی محو ائله یین تریاکخانه لر، اخلاقیسزلیق ائولری وقومارخانه لری آرادان گؤتورمه لیدیر.

بوتون بویاشلردن مقصد خلقین گؤزونو آچماق، اخلاق و معنویاتین یوکسلتمک، اونو وطنین استقلاللی و آزادلیغینی قوروماق اوچون جدی مبارزه لر حاضیرلاماقدان عبارتدیر.

خلق صحیه سی

خلقین ساغلاملیغی اونون حیات مبارزه سی اوچون مهم شرطلردن دیر. بونا گؤره ده صحیه عمومین قیدینه قالماغی آذربایجان دموکرات فرقه سی بؤیوک مسئله لردن بیلیر، او خصوصدا آشاغیداکی تدبیرلرین حیاتا کئچیریلمه سینی طلب ائدیر.

۳۲ - موجود ناخوشلاری ساغالتماق کافی دئییل، امراضین قاباغینی آلماق اوچون جدی تدبیرلر گؤرمک لازمدیر.

۳۳ - کوچه لرده، بازارلاردا، ائولردن تمیزلیگه، چیرکلیه، پینتیلیگه یول وئرللمه مک اوچون تدبیرلر گؤرولمه لیدیر.

۳۴ - قیزدیرما - تیتره تمه (مالاریا) علیهنه جدی مبارزه آپاریلمالیدیر. وبوکیمی مملکت مرضلری تۆره دن سببلری آرادان قالدیریلمالیدیر. باتلاقلا قورودولمالی، باغلار و آغاجلارین سایبی آرتمالیدیر.

۳۵ - کئچلیک، تراخوما وسایر مسری ناخوشلوقلاری آرادان قالدیرماق اوچون دوولت جدی تدبیرلر گؤرمه لی وبوایشه مادی ومعنوی کمک یئتیرمه لیدیر.

۳۶ - اهالییه گونده لیک حیاتیندا لازم اولان بهداشت معلوماتی وئرکم اوچون کنفرانسلا تشکیل ائتمه لی رادیو واسطه سیله خلقی باشا سالمالی و بومقصدله خصوصی کیتابچالار نشر اولونمالیدیر.

۳۷ - گله جک نسل یین تربیه سی اوچون شهرلرده و کندلرده کورپه لر و یاشلی اوشاقلار مخصوص جمعیتلر و دوولت حسابینا تربیه ائوی آچیلمالیدیر.

ادبیات، اینجه صنعت ومطبوعات

۳۸- خلقین معنوی و روحو غذاسی اولان ادبیات و صنایع ظریفه نین ترقیسی اوچون هر بیر شرایطی یاراتماق الزمیدیر. بومقصدله تبریزده آذربایجان یازیچیلاری و هنرورلر جمعیتی تشکیل اولونمالیدیر. بو جمعیتلرین آذربایجانین باشقا شهرلرینده و کندلرینده شعبه لری اولمالیدیر.

۳۹- یازیچی و هنر صاحب لرین زحمت و حق لرینی نظاما سالان یارادیجیلیق حقو قونو تأمین ائتمک اوچون دوولت بودجه سینده کافی مقداردا کمک تخصیص اندیلمه لی، هنرورلرین وجوده گتیردیگی اثرلره پاداش وئرلمه لیدیر.

۴۰- نقاشلیق، مجسمه سازلیق و موسیقی ساحه سینده آذربایجان خلق یارادیجیلرینین ابدی صنعتلرین ساخلاما مقصدیله دوولت طرفیندن مؤسسه سرو (آتلیه) کارگاهلار وجودا گتیرمه لی واستادلارین الینین آلتیندا استعدادلی جوانلارا صنعت اؤیره تمه لیدیر.

۴۱- آذربایجان دیلینده کتاب نشرینه مانع اولان آداملار وطن خائنی و خلق دوشمنی کیمی مسئولیته آلبنمالیدیر.

۴۲- معلملرین، دوولت اداره لرینده ایشله یین خیردا مأمورلارین معاشینی تأمین ائتمه لیدیر.

۴۳- تیاترین بؤیوک اجتماعی تربیه اوجاگی اولدوغونو نظره آلاق تبریز و باشقا آذربایجان شهرلرینده اولان تیاترلارین مخارجی دوولت طرفیندن تأمین اندیلمه لیدیر.

۴۴- آذربایجانین تاریخی یادگارلارینی حفظ ائتمک اوچون میلی بییر موزه وجوده گتیرمک لازمدیر.

میلی مسئله

۴۵- ایران مملکتینین داخلینده هر بیر میللتین داخلی مختاریتی، اؤز قدراتینی تعیین ائتمک حقو ایالت و ولایت انجمنلری واسطه سیله تأمین اندیلمه لیدیر.

۴۶- آذربایجانلیلار کیمی خصوصیاتا مالک اولان ایران خلقلری اجتماعی تشکیلاتلار و دوولت اداره لرینده اؤز آنا دیل لرینده استفاده ائتمه لی و بو اداره لرده میلی دیل لر مانعه سیز اولاراق ایشله دیلمه لیدیر.

محکمه ایشلری

۴۷- رضا شاه دوره سینده حوقه بازلیق و زورایله کئچیریلیمیش بوتون ارتجاعی قانونلار لغو اندیلیب اونون عوضینده آزادلیق و دموکراتلیغا اویغون قانونلار وضع اندیلمه لی و قاضی لرین استقلالی قطعی صورته تأمین اولونمالیدیر. شهربانی و ژاندارم مأمورلارینین اجتماعی ایشلره قاریشمالارینا جدأ سون قویمالیدیر.

۴۸- محکمه لر هر جور تضییقدن آزاد اولمالی و آنجاق عدالت و حقه آرخالنمالی، سیاسی و مطبوعات محاکمه سی هیئت منصفه حضورو ایله اجرا اندیلمه لیدیر. محکمه لرده ایشلر چوخ سریع بییر صورته انجام وئرلیب متهم لری بلاتکلیف ساخلاما جرم محسوب اولونمالیدیر. محکمه ومدعی العمومین رسمی امری اولمادان هئچ بییر کسین ائوینه گیریب تفتیش ائتمک اولماز.

شهربانی وژاندارم مظنون اولدوغو اشخاصی انضباط طریقله ۲۴ ساعتدن آرتیق توقیفده ساخلایا بیلمز. گناه سیز حبس و توقیفلر جرم حساب اولونوب اونا مرتکب اولانلار جزا لانمالیدیر.

۴۹- کئچن جنایتکارلاری محکمه یه جلب اندیب و اولارین ۲۴ ایلیک حسابلارینا یئتیشیب جرملی ائبات ائدیلا یسه فوراً اجرا لانمالیدیر.

ارتش حقینده

۵۰- ارتشین اصلاحی و اونون دموکرات اؤلکه یه لایق بیر ارتش کیمی اداره اولونان مناسب بیر وضعه سالینمالی، همچنین نظام وظیفه قانونو خلق نفعینه دییشمک لازمدیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین نظامنامه سی

۱ - فرقه یه کیملر قبول اولونا بیلرلر:

الف) فرقه نین مرام نامه سینین قبول ائدیپ و نظامنامه سینیه تابع اولانلار.

ب) حداقل ایگیرمی یاشا مالک اولانلار.

پ) فرقه نین رسمی حوزه لرینین بیرینده مرتباً شرکت ائدیپ و فرقه مسئولیتینی قبول ائدنلر.

۲ - فرقه یه قبول اولمایانلار:

الف) ایستر شخصی ایستر ایسه دوولتی و میلی امواله خیانت و خلق آراسیندا کلاه بردارلیق و بداخلاقیق ایله مشهور اولانلار.

ب) اوغورلوق و جنایی محکومیتی اولانلار.

پ) کئچمیش دیکتاتور دوره سینده و حاضیردا آزادلیق علیه مبارزه آپارانلار.

ت) تریاک و الکولا عادی اولانلار.

ث) آیری سیاسی فرقه لره عضو اولانلار.

تبصره: سیاسی محکومیتلر کمیته مرکزینین طرفیندن تحقیق اولونما لیدیر. وعمومی محکومیت لردن استثنادیر.

۳ - فرقه دن خارج ائدیلملر:

الف) فرقه انتظامینی پوزان، فرقه نامینه سوءاستفاده ائدن و فرقه اسرارینی افشاء ائدنلر.

ب) عذر سوز اوچ دفعه متوالی حوزه جلسه لرینده حاضر اولمایانلار.

پ) عذر سوز اوچ آی متوالی عضویت حق وئرمه ینلر. اول دفعه توبیخ اگر تکرار اولورسا فرقه دن چیخاریلیر.

تبصره: فرقه نین اسرارینی خارجه افشاءاندن، فرقه یه خیانت ائندلر وجاسوسلوق صفتیله فرقه یه داخل اولانلار، اثبات اولوندوقدان سونرا فرقه محکمه سینین قرار ایله اعلام جزاسینا قدر جزالانمایدیلر.

۴ - تازه عضولرین قبولو:

الف) فرقه یه عضو اولماق ایسته یین شخصلر فرقه طرفیندن تهیه ائدیلمیش کتبی درخواست واسطه سی وایکی نفر فرقه عضونین معرفلیگیله قبول اولونور.

۵- عضو اولماق اوچون درخواست وئره ن شخصلر حوزه نین جلسه سینده اکثریت آراء ومحلی کمیته نین تصویبیه قبول اولونور.

تبصره ۱ - محلی کمیته طرفیندن قبول اولونان شخصلرین صلاحیتی اولمازسا مرکزی کمیته رد ائده بیلر.

تبصره ۲ - فرقه بلیط لری مرکزی کمیته طرفیندن صادر اولمایدیلر.

۶ - هرعضوفرقه ایچریسینده فرقه دموکراتیا حقوقونا مالکدیر یعنی هانسی صنف وطبقه دن اولارسا اولسون فرقه نین ان عالی

اورگانینا بئله انتخاب ائدیپ و ائدیلمه گه حقلی دیر.

۷ -فرقه عضولرینین وظیفه سی:

الف) فرقه نین اسرارینی حفظ ائتمه لی دیر.

ب) فرقه طرفیندن وئرلن وظیفه لری بیر سرباز کیمی قبول و حیانا کئچیرمه لیدیر.

پ) فرقه نین هر گونه لیک مسئله لری ایله ماراقلانیپ و اؤیره نه لیدیر.

ت) فرقه نین نظامنامه و مراننامه سینى ماده به ماده اؤیره نه لیدیر.

ث) ایستر الغبا ایتره ایسه سیاسی بیسوادلیغینی مخصوصاً اؤزآنا دیلینده لغو ائتمه لیدیر.

۸ - هر عضو آیدا آشاغیداکی قرار اوزره عضو لیک حقینی حوزه تحویل دارلارینا وئرمه لیدیر.

۱۰۰۰ ریال قدر قازانچی اولانلاردان آیدا ۲ قیران ۵۰۰۱ ریالدان ۷۵۰۰ ریاله قدر ۳%

۱۰۰۰ ریالدان ۲۰۰۰ ریاله قدر ۱% ۷۵۰۱ ریالدان یوخاری ۵%

۲۰۰۱ ریالدان ۵۰۰۰ ریاله قدر ۲%

تبصره ۱) عضولیک حقی هر بیر قبول اولونان عضو اوچون درخواست وئردیگی تاریخدن حساب اولونور.

۲ (فرقه یه داخل اولماق ایستهینلر کمیته طرفیندن قبول اولدوقدان سونرا بیر آیلیق عضویت حقی حدودینده ورودیه وئرمه لیدیر.

۳ (بیکار وعایدی اولمایان عضولر اؤز حوزه هیئت عامه سینین تصدیقیله عضولیک حقی وئرمکدن معافدیر.

حوزه لر

۹ - فرقه نین اساسینی تشکیل ائدن حوزه لردیر. اونا گۆره ده هر عضو حتمی صورتده فرقه نین حوزه لرینین بیرینده رسماً شرکت ائتمه لیدیر.

۱۰ - هر حوزه بئش نفردن اسگیک اولماق شرطیله محلی کمیته نین موافقتیله تشکیل اولور.
تبصره) حوزه نین افرادی حداکثر نئچه نفر اولاجاگی مربوط کمیته نین تصمیمیندن آسیلی دیر. و هر بیر محلی و ولایتی کمیته مرکزی کمیته طرفیندن تصدیق ائدیلدیکدن سونرا رسمیت آلیر.

۱۱ - هر حوزه اقلأ هفته ده بیر دفعه نوبتی جلسه لازم گلدیگده فوق العاده جلسه تشکیل ائده بیلر.
تبصره) کندلرده اولان حوزه لر زراعت و قتلری مربوط کمیته لرین اجازه سیله آیدا ایکی دفعه دن اسگیک اولماق شرطیله جلسه و قتلرینی آزادلا بیلر.

۱۲ - هر حوزه اؤز ایچریسیندن مخفی و یا علنی رأی ایله حوزه نی اداره ائتمک اوچون هیئت عامله انتخاب ائتمه لی دیر.
۱۳ - هیئت عامله اوچ نفر یعنی صدر، کاتب، تحویلداردان عبارت اولراق حوزه ایشلرینی اداره واونلارین صورت جلسه لرینی تنظیم ائدیپ کمیته لره یئتیرمک و حوزه عضولرینین عضولیک نظرینی ییغیب و کمیته صندوقینه وئرمه لیدیر.
کنفرانسلا

۱۴ - کنفرانسلا ایلده بیر دفعه اولراق کنگره یا مرکزی کمیته نین قرار وگؤستریشی اوزره تشکیل اولونور.
۱۶ - تشکیل اولونموش حومه کنفرانسلا آشاغیداکي ایشلری انجام وئرمه لیدیر:
الف - کئچمیش حومه کمیته سینین ایشلرینی نظردن کئچیریر.

ب - حومه فرقه تشکیلاتینی اداره ائتمک اوچون تازا حومه کمیته سی و حومه تفتیش کمیسیونو انتخاب ائتمه لیدیر.
۱۷ - محلی کنفرانسلا ایسترنکند ایستر قصبه و ایستر شهرلرده هر محله اولان حوزه لر و حومه لردن انتخاب اولان نماینده لردن تشکیل اولور.

۱۸ - تشکیل اولونموش محلی کنفرانسلا آشاغیداکي ایشلری انجام وئرمه لیدیر:
الف) کئچمیش محلی کمیته نین تشکیلاتی، تبلیغاتی، مالی ایشلر حقینده و هابئله تفتیش کمیسیونون حقینده گزارشلرینی ائشیدیب واونلارین گله جک ایشلری باره سینده یوللار گؤستریر.

ب) فرقه نین ایشلرینی گله جکده اداره ائتمک اوچون یئنی محلی کمیته و تفتیش کمیسیونو انتخاب ائدیپ واونلارا لازمی دستور وگؤستریشلر وئیر.

پ) تشکیل تاپاجاق ولایتی کنفرانس اوچون ولایتی کمیته نین گؤستریدیگی سایا گۆره نماینده انتخاب ائدیر.
۱۹ - ولایتی کنفرانسلا محلی کنفرانسلا ایدان سئچیلیمیش نماینده لردن تشکیل اولونور.

- ۲۰ - ولایتی کنفرانسیدا، اؤز نوبه سینده محلی کنفرانس کیمی کئچمیش ولایتی کمیته نین و تفتیش کمیسیونونون گزارشینی ائشیدیب لازم گؤستریشلر وئردیکدن سونرا گله جک ولایتی کمیته و تفتیش کمیسیونو انتخاب ائدیر.
- ۲۱ - ولایتی کنفرانس کنگره اوچون مرکزی کمیته نین گؤستردیگی سایا گؤره نماینده انتخاب ائدیر.
- ۲۲ - کنگره ولایتی کنفرانسلاردا انتخاب اولونموش نماینده لردن تشکیل اولونور.
- ۲۳ - کنگره کئچمیش مرکزی کمیته و مرکزی تفتیش کمیسیونون معروضه و حق حسابینی ائشیدهرک اونون گؤردوگو ایشلره قیمت قائل اولور.
- ۲۴ - کنگره فرقه نین گله جک ایشلرینی اداره ائتمک اوچون یئنی مرکزی کمیته و مرکزی تفتیش کمیسیونو انتخاب ائدیب واونلارا لازمی گؤستریشلر وئیر.
- تبصره) حومه کمیته لری آزی ۵ چوخو ۷، محلی کمیته لر آزی ۱۵ چوخو ۲۱، ولایتی کمیته لر آزی ۲۱ چوخو ۲۷ و مرکزی کمیته لر آزی ۳۱ چوخو ۴۵ نفر و همچنین تفتیش کمیسیونلارینین اعضاسینین سای، حومه، محلی، ولایتی کنفرانسلاردان و گنگره دن آسلیدیر.
- کمیته لر واونلارین وظیفه لری
- ۲۵ - ایستر حومه، ایستر ولایتی، ایستر ایسه مرکزی کمیته اؤز ایچریسیندن هیئت عامله (پریزیدوم) انتخاب ائدیب و گؤروله جک ایشلری همان هیئت عامله آراسیندا آشاغیداکی قرار اوزره تقسیم ائتمه لی دیرلر. و هیئت عامله لرین سای ۷ دن آزو ۱۱ دن چوخ اولمالیدیر.
- الف) هیئت اجرائیه
- ب) تشکیلات شعبه سی
- پ) تبلیغات شعبه سی
- ت) مالی شعبه سی
- تبصره:
- ۱ - هیئت اجرائیه او بیر شعبه لرین فعالیتینی تنظیم واونلارا رهبرلیک ائتمه لی دیر.
- ۲ - هیئت اجرائیه بیر صدر وایکی معاوندن عبارتدیر.
- مرکزی کمیته لازم گلدیکده معاون ۳ نفرده انتخاب ائده بیلر.
- ۳ - ایستر محلی یا ولایتی ویا مرکزی کمیته ده تشکیلات، تبلیغات و مالی کمیسیونلارین عضولری کمیته عضوی اولماییب ولی فرقه نین آیری فعال عضولرینده ده اولای بیلر فقط کمیسیونون رهبری حتماً کمیته عضولریندن اولمالیدیر.

۲۶ - حومه و محلی کمیته اؤزونه تابع اولان حوزه لری رهبرلیک ائدیپ اولنلارین تشکیلاتی، سیاسی و اخلاقی سؤیه لرینی یوکسلتملی، ولایتی و مرکزی کمیته لرین قرار و گؤستریشلرینی محللرده اجرا ائتمه لی وئرلرده گؤردوکلری ایشلر حقیقنده مافوق کمیته لره گزارش وئرمه لیدیر.

۲۷ - ولایتی کمیته لر تابع اودوغو محلی کمیته لره رهبرلیک ائدیپ و مرکزی کمیته نین دستور و گؤستریشلرینی فرقه ایچریسینده یایماق و بیطرفلری فرقه نین آردینجا آپارماق و گئنیش خلق دسته لرینی فرقه نین سیاستیله تانیش و آشنا ائتمه لیدیر.

۲۸ - مرکزی کمیته کنگره نین قرار و قطعنامه لرین ایستر فرقه داخلینده ویا اونون خارجینده حیاته تطبیق ائتمه لیدیر. و همچنین کنگره نین تعیین ائدیگی خط مشی اوزره فرقه نی رهبرلیک ائدیپ و اونو دوغرو، دوزگون هدفینه چاندیرمالیدیر. تبصره:

۱- محلی و ولایتی کمیته لره رایکی آیدا بیر دفعه اولاراق و مرکزی کمیته هر اوچ آیدا بیر دفعه اولماق شرطیله پلنوم جلسه سینی تشکیل ائتمه لی فرقه نین قارشیسیندا دوران مهم سیاسی و اجتماعی مسئله لری مذاکره ائتمه لیدیر.

۲ - فرقه دموکراسی مرکزیت اصولویلا قورولدوغو اوچون محلی وئرلی تشکیلاتلار مافوق تشکیلاتلار تابع اولوب و اونلارین قرارلارینی حیاتا کئچیریر.

۳ - ایستر محلی، ولایتی و مرکزی کمیته نوبتی پلنوم جلسه لریندن سونرا لازم گلدیگی تقدیرده فوق العاده پلنوم جلسه لری ده دعوت ائده بیلر.

۴ - فوق العاده پلنوملارین دعوتی مافوق کمیته لرین اجازه سیله اولمالیدیر.

۲۹ - بوتون کمیته لرده هر شعبه اؤز فعالیتی اوچون اوچ آیلیق برنامه تنظیم ائتمه لی و اونونلا ایشله مه لیدیرلر. کنگره

۳۰ - کنگره فرقه نین ان عالی اورگانی دیر، کنگره نین اختیاری نامحدود دور. کنگره فرقه نین عمومی سیاسی (داخلی و خارجی)، اقتصادی و تشکیلاتی خط حرکت سینی تعیین ائدیپ اونون نظامنامه و مراننامه سینده صلاح بیلدیگی کیمی تغییرات و دخل تصرف ائتمه گه اختیارلی دیر.

تفتیش کمیسیونلاری و اونلارین وظیفه لری

۳۱ - تفتیش کمیسیونلاری بیرینجی نوبه ده اؤز مربوط کمیته لرینه کمکچی دیر.

۳۲ - تفتیش کمیسیونلاری اولجه فرقه نین مالی ایشلرینه رسیده لیک ائتمکله برابر مافوق کمیته لردن وئرلن دستورلارین یئرلرده دوزگون ودوغرو حیاتا کئچمه سینی کنترل ائتمه لی ووباره ده اولان گزارشلرینی مافوق کمیته لره وتفتیش کمیسیونلارینا وئرمه لیدیرلر.

۳۳ - فرقه عضولری طرفیندن وئرلن تشکیلاتی وعضولرین شخصینه عاید اولان شکایتلره رسیده لیک ائدیپ اؤز نظریه لرین قید ائتمکله مربوط کمیته لره گزارش وئرمه لیدیرلر.

۳۴ - فرقه عضولرینین انتظامینی پوزماق، عضویت حق لرینی وئرمه مک وفرقه عضولرینه یاراشمایان حرکتلره مرتکب اولان عضولر حقینده وئرلن گزارشلره یئتیشیب اولارین باره سینده نظریه لرینی وقرارلارینی قید ائتمکله مربوط کمیته ومافوق تفتیش کمیسیونلارینا وئرمه لیدیرلر.

۳۵ 3 - جو ماده نین تبصره سی موجبجه متهم اولانلار فرقه محکمه سینه وئرلمه لیدیر. ومحکمه نین آیریجا اولاراق آیین نامه سی تنظیم اولونوب مرکزی کمیته نین تصدیقینه یئتیرلمه لیدیر.

۳۶ - فرقه تشکیلاتی داخلینده اولان مکاتبات آلتی آی مدتیته قدر فقط آذربایجان دیلینه چئوریلمه لیدیر.

۳۷ - حزب توده ایرانین آذربایجاندا اولان سازمان جوانان تشکیلاتی بوندان سونرا آذربایجان دموکرات جوانلار تشکیلاتی نامی آلمالی وآذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا ایشلمه لیدیر.

بیرینجی کنگره نین تأثیری خلق ایچریسینده چوخ بؤیوک اولوب بو واسطه ایله میللت اؤزونه بیر مرکز ثقل داها دوغروسو حقیقی رهبرلیک ائدیجی قووه تاپدیغینی درک ائتمگه باشلایب اونا گؤره بیرداها فرقه نین ایلک تشکیلی گونلرینده اولدوغوکیمی آذربایجانین هر طرفیندن یوزلرجه تبریک تلگرافلاری آخیب گلمه گه باشلاییر.

کنگره نین قرارلارینی و اورادا تصویب اولونان مرامنامه نی نظره آلساق گؤروروک کی بو ساده ییغینجاق دئیل بلکی اوگون دوست ودوشمنلرینین تصدیقی ایله بوتون دنیا دا سس سالان بؤیوک نهضتین باشلانغیجی دیر. بوجهتدن دئمک اولارکی کنگره نین خاتمه سیله میللی نهضت باشلایرو منظم شکیلده میللتی منتظم تشکیلاتی آلتینا آماغا موفق اولور.

سه شنبه گونو مهر آیینین ۱۷ سینده (۱۷-۷-۲۴) آخشام ساعت ۵/۵ دا تبریز شیر خورشید سالونوندا فرخی نین استاندارلیغا تعیین ائدیلمه سینه اعتراض ائتمک مناسبتیه عمومی بیر میتینگ تشکیل اولونور بو میتینگ ۱۵۰۰ نفرین مختلف طبقه لرین حضوریه آقای رفیعی نین آلقیشلارایچینده آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی طرفیندن بوسؤزلرایله آچیلیر. «آقالار چوخ تشکر اندیرم کی، بورایا تشریف گتیرمکله بیزی سرافرازائتمیشلر. وقت آز اولدوغو اوچون من آرتیق دانیشماق ایسته میرم. بو قدر دئییه بیلیرم کی، بعضی غرضکارآداملار بوفرقه حقینده فتنه کار سؤزلردانیشتیرلار. آذربایجانین تجزیه سی و یا الحاق

اولماسی صحبتی یوخدور. بیز بو صحبتلری اورتایا آتانلاری غرضکار کیمی تانیریق و دئییریک اونلار بیزه تهمت وورورلار. بیز ایران استقلالینین جدی طرفدارریق.

آقای رفیعی دن سونرا آقای مکرم الملک آذربایجانین آزادلیق و دیلی حقینده اطرافلی معلومات وئریب و آقای آزاد وطن دن سونرا آقای پیشه وری خطابت کرسی سینه چیخاراق نطقه باشلاییب و ایرانین وضعیتینی حقینده دانیشاراق دئییر: «شهریور قضیه سینده خلقین انتقامی قورخوسوندان قاچان آدمالار، ایندی وضعیت دیشدییگی اوچون بیگانه لرین ارتجاعی سیاستی تأثیری آلتیندا قول - قاناد آچیپ، ایسته ییرلرکی ایرانلیلاری دیکتاتورلوق دوروندن داهای شدتلی بیرطرزده آزادلیق نعمتلیریندن محروم ائتسینلر.

بونو هامی بیلیر کی طفیلی دسته لر، ایندی تازادان اؤز موردار نیتلرینی اجرایه قویماق اوچون آزادیخواهلارین باغ شاه جلادلاری وزیرلیک مسندلرینه کئچیب قلم، عقیده و جمعیت آزادلیقلارینی، حتی ان ساده مشروطیت و دموکراسی اصوللارینی آیاقلار آلتیندا تاپدالاماغا باشلامیشلار.

اونلار ایندی رضاخان سلطنتی دورونده دن داهای پیس بیراصول، تام معناسیله قولدورلار و دموکراسیه ضد اولان دسته لرین اجراییه کمیته سینه مبدل اولموشدور. اونلار ایندی آزادیخواه وکیللری آچیق-آچیغینا دئیور، حتی مجلس وکیللری حقینده ان عادی انسانا شامل اولان حیاتی حقوقلارا بئله رعایت ائتمیرلر. مثلاً بیر آزان جسارته گلیب، مجلس نماینده سینی تحقیر ائدیر.

ارتجاع سیاستی نین علمدارلاری مرکزده کی آزادیخواهلارین ایشینی قورتاردیقدان سونرا، اطرافا ال آتماغا باشلاییلار. مثلاً سید ضیاء نین الیه آذربایجاندا خرجه نن بؤیوک پوللاردان علاوه، فرخی یه ۱۵ مین تومن معاش و دیگر خرجه لرله تبریزه گؤندریرلرکی، آذربایجان خالقینی بوغسون و دیکتاتورلوق بساطینی بورادا ایشه سالسین.»

آقای پیشه وری فرخی نین نچه ایلیک خیانتلرینی سایدیقدان سونرا دئییر:

«آذربایجانین یالانچی نماینده لری صدر حکومتییه ال-اله وئریب، بو شأن و شوکت دوشگونو، فتنه کار و بیگانه لر جاسوسونو آذربایجانا گؤندریرلر کی، بورادا اغتشاش تشکیل وئرسین، خالق قیردیرسین و آذربایجان جوانلارینین قانونی آخیتسین. او، بوایشلری گؤردوکدن سونرا، تهرانین ارتجاعی روزنامه لری های-کوی سالاجاق دیر کی، آذربایجانلیلار شورشی دیرلر؛ اونلار آذربایجانلی ایرانلار آیرماق ایسته ییرلرولخیر.

بیز قاباقجیلار بونو بوتون دونیا اعلان ائدیریک. دونیایین دموکرات میللتلرینین نماینده لری بیزیم شهریمیزده واردیلار. بیز اونلاری شاهد چکیب، اوجا سسله دئییریک: تهران فرخی نی تبریزه فتنه و فساد سالماق اوچون گؤندریر. صلح طرفداری اولان آذربایجانلیلار ساکت اوتورموش و مرکزین بوایشینه نفرتیله باخیرلار. آذربایجانلیلار بو یوکون آلتینا گیرمه یه جکلر.

"دۆرد خیابان آسفالت اولورسا، او وقت بوهای-کوی یاتیب، ساکتلشیر". بو سۆزلردوغرودان دا فرانسه انقلاب کبیری زامانی بیرآرودین دئدیگی سۆزلره چوخ اوخشاییر. او دئمیشدی کی: "شهرایچینده کی بوتون بو سس- کوی چۆرک اوچوندور. اگر تئزلیکله اونلارا چۆرک تاپیلیب وئریلسه، انقلاب یاتیب، ساکت اولار."

لاکن تهران و تمام دنیا بیلمه لیدیر کی، بیز دۆرد خیابانین آسفالت ائدیلمه سی دعواسینی ائتمیریک. بیز آزادلیق ایسته ییریک. قانون اساسییه و مشروطیت قانونلارینین رعایت اولونماسینی طلب ائدیریک. بیز ایران میللتی نین حق یولوندا مبارزه آپاردیق. بیز ایسته ییریک کی، ترقی و سعادت قاپیلارینی آذربایجان و بوتون ایران خالقلاری نین اوزونه آچاق. بیز ایسته ییریک کی، اۆلکه میز انکشاف و تکامل کاروانینا چاتسین، بیزیم ده آداملاریمیز معاصر خالقلار کیمی علم و تمدن بوتون نعمت لریندن فیض یاب اولسونلار. بیزیم مبارزه میز بونون اوچوندور؛ تبریزده دۆرد خیابانین آسفالت ائدیلمه سی اوچون دئییلدیر.

حال حاضرده ایکی-اوچ نفر خائن و کیلین الینده آلت اولموش مرکز فتنه کارلارینین ایشی نتیجه سینده، صدرالاشراف حکومتینین آداملاری آذربایجان کندلرینده فتنه آتشی نی آلولاندیرماقدادیر. ژاندارملار چنگیز دؤورونون غارتچی و قولدورلاری کیمی کندلره تۆکولوب، مالکلره کندلیرلر آراسینا اختلاف سالیرو هرایکی طرفین واریوخونو غارت ائدیرلر.

بیز دفعه لرله دئمشیک کی، گرک مالکلره کندلیرلر آراسینداکی اختلاف صلح یولیه حل ائدیلسین و بو ایش اوچون فرقه طرفیندن قانونی اقدامات اولونموشدور. مالکلردن بیرچوخو اؤزلری کندلیرلره یوللاشماغا راضی اولموشلار. حیف اولسون کی "پادشاه باغیشلاییر، اما بخشعلی خان باغیشلامیر"؛ مثلاً مالکلر راضی اولان ایشه، ژاندارملار راضی اولمورلار. یعنی مالکلر صلح یولیه مسئله نی حل ائتمک ایستدیکلری حالدا، ژاندارملار حق و قانون خلافینا حرکت ائدیپ، بو ایشه قاریشیرلار. اونلاراهالینی حبس ائتمک، سورگون ائتمک، شاللاق ایله دؤیمک، حتی بعضی کندلرده اؤلدورمک ایشلریه باشلاییلار.

بونو هر کس بیلمه لیدیر کی، مملکتده مشروطه قانونی هر شئیدن یوکسکدیر. نه اینکی ژاندارملار، حتی مجلس نماینده لری و پادشاهین اؤزو ده قانونی آیاق آلتینا سالابیلمز؛ چونکی مشروطه حاکمیتی نین قانوندان باشقا دیگردایاگی یوخدور. چوخ تأسف کی، ژاندارملار ایراندا اؤزلرینی پادشاهدان دا یوکسک بیلیر و ایسته ییرلر کی قانونی آیاقلار آلتینا سالیب تاپدالاسینلار. بیز وار قوه میزله بو چیرکین حرکتلره قارشى مبارزه آپاراجاییق.

بیز مجبوروق کی بو تربوندان سیزه و سیزین واسطه نیزله بوتون آزادیخواه میللتلره اعلان ائدک کی، ارتجاع قوللوقچولاری و دیکتاتورلوقون منحوس دؤره سینی تجدید ائتمک ایستینلر، بو کیمی واسطه لرله آذربایجان امنیت سیزلیک و شورش ایچینده بوغسونلار. آذربایجان خالق فرخی نی ایسته میر؛ مین دفعه لرله اؤز لیاقت سیزلیگینی ثبوت ائتمیش آدمین یوکو آلتینا گیرمک خیالیندا دئییلدیر. میللت، سید ضیاءنین آلچاق نوکرلریندن اولان ثقۀ الاسلاملارین و رضاخانین منحوس دؤورونون یالانچی و کیلی نصرت اسکندری نین تورونا دوشمه یه جکدیر.

تهران دؤننه قَدَر، آزادلیق و ایگیرمی ایللیک دؤورون ایشلرینه باش چکمک حقینده چوخ سؤزلر دانیشمیشدیر. بو مسئله لر اطرافیندا مجلسده و خارجده چوخ های-کوی سالمیشلار. لاکن بیز گؤرموشوک کی بونلار اؤز سؤزلرینه صادق اولان آداملار دئییلدیر. بونا دلیل اولاراق بونو گؤستریمک اولار کی، دیکتاتورلوق دؤرونون ان ماهر اویون بازی، یعنی فرخی، آیدا ۱۵مین تومن اختیارات ایله (کی معارف بودجه سی بو مبلعدن آز اولان بیرحالدا)، آذربایجانا والی گؤندیرلر. بلی، اونلار یالان دئییرلر و ایسته ییرلر کی بو کلکلره آذربایجان خالقینین باشینی توولاسینلار. اونلارین چوخو خائین دیر و ایگیرمی ایللیک اوغرولاری حمایت ائدیرلر.

قوی فرخی آذربایجانا گلسم، بیز ایگیرمی ایللیک ایشلر حقینده اونلارلا بورادا حسابلاشاریق. قوی او، خالق محکمه سینده، تمام اهالی مقابلینده اولجه اؤزونو تمیزلیگه چیخارتسین، سونرا آذربایجاندا حاکمیلیک ائده بیلسین. لاکن اؤزونو تمیزه چیخاردا بیلمه یه جکدیر. تهران زمامدارلاری دا اؤزلرینی تمیزلیگه چیخارتماغا قادر دئییلدیر، چونکی خائین و اوغرودلار. اونلار ایندی ده بیر مملکتین اهالیسینین آزادلیغینی پایمال ائدیرلر. بیز تمام قوه میزله بو شوم سیاست علیهینه مبارزه آپاراجاییق. آذربایجانلی، فرخی و فرخی یه اوخشیانلارین حاکمیتینه بویون ایمه یه جکدیر.

تهران ایسته ییرکی، عصب محاربه سیله آذربایجان آزادیخواهلارینا غالب گلسم؛ بو ظرافت دئییلدیر. بوگون آذربایجانین منتظم و متشکل بیر فرقه سی واردیر. بو فرقه ده گؤرور، ائشیدیر، قراره گلیر و قرار ایسه عصب محاربه لری ایله پوزولمایاقدیر. بیز اؤزآزادلیغیمیزی و حقوقوموزو مدافعه ائده جه ییک و بونا قدرتمیز ده واردیر.

آقای پیشه ورینین نطقیندن سونرا، بیر نچه نفر طرفیندن حاضیرلانمیش قطعنامه آقای قیامی طرفیندن اوخونوب و تمام رأی ایله تصویب اولونور. ییغینجاق بو قراره گلیر کی، بو قطعنامه تبریزده کی قونسوللوقلارا گؤندریلسم کی، ایستیلمه ین حادثه لر باش وئردیکده احوالاتدان خبردار اولسونلار. کی قطعنامه نین متنی بئله دیر.

“ دولت مأمورلارینین کندلرده یاراتدیقلاری فجایعی افشاءاتمک اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین آذربایجاندا دموکرات دوولترلرین دپلوماسی مأمورلارینا وایران صلاحیت دار مقاماتینا گؤندردیگی ”
”آچیق مکتوب“

دؤولت مأمورلارینین آذربایجاندا گوندن-گونه آرتماقدا اولان وحشیانه فاجعه لری و بیچاره لرین شکایتلرینه مقاماتین گوجو یئتمه مه سی، آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سین، آذربایجاندا اولان دموکرات دؤولترلرین سیاسی نماینده لرینی خالقیمیزین فجیع و اورک یاندیرجی وضعیتیندن مطلع ائتمگه و بو وسیله ایله خالقین دلسوز فریاد و ناله سینا متمدن دونیانین قولاغینا یئتیرمگه وادار ائتدی؛ هانسی کی ظلم و وحشیلیگی کؤکوندن قازماق اوچون فداکارلیق و جانبازلیقلار

ائتمیشلر. بؤیوک دؤولترلرین باش کنسول و کنسوللارینی مملکتیمیزده یاندیریلان اود و آلودان مستحضرائتمک اوچون، آذربایجان دموکرات فرقه سینین الینده اولان بیرچوخ اسناد و مدارکدن بیرنئچه سینی گؤستریمک یئتر.

آذربایجان دموکرات فرقه سی چاره سیز اولاراق بو تأسفآور اقدامی ائدیر. اوندان اؤتری کی، حکومت هئج وقت اؤز متجاوز مأمورلارینین اجحافاتیندن جلوگیرلیک ائتمگه حاضیر اولامیر. برعکس، هرگون اونون شدتینی آرتیریر. ایندی باش وئرن فجایع گؤستریر کی، بو وسیله ایله آذربایجان خالقینی آرادان آپارماق یا اونو اورتا عصرلرده اولان قوللار کیمی ساخلاماق ایسته ییرلر. دوداق کسمک، داغ قویماق، قارین ییرتماق و بو فجایع ایله قتل و غارت ائتمگین اورتا عصرلرده بئله آز سابقه سی واردیر.

آقارلا! سیز متمدن دونیانین نماینده لری و دموکرات خالقلارینین گؤندریلمیشلری اولاراق بو قضایانین شاهدی سینیز و انتظاریمیز بودور کی، آذربایجانین مظلوم میللتینین سسینی دموکراسی دونیانین آزاد مطبوعاتیندا انتشار وئرسینلر. تهرانی مرکز حکومتی آسیایی دیسپوتیزمین (DESPOTISM) شدید نوعونه ادامه وئرمکدهدیر. بیزیم روزنامه لریمیزین کی بیزیم ناله و فریادلاریمیزی انعکاس ائتدیرندیر، آیری شهرلرده اولان هموطنلریمیزین الینه یئتیشمه سیننه مانع اولورلار. بیزیم نامه و تلگرافلاریمیزین تهران روزنامه لرینده چاپ اولماسینی قدغن ائدیرلر.

اگر بیر نفر بو مظلوم و ستمیده لرین بیر نئچه نفری ایله صحبت ائدی و بونلارین حقینده عمله گلن فاجعه لرین یوزده بیریندن مطلع اولسا، حتماً متأثر اولوب شکسیز اؤز دموکرات میللتینه یئتیره جکدیر کی هله ده دنیادا بئله بیر دؤولت واردیر کی، اونون مأمورلاری مملکتین قانونلارینی آیاق آلتینا آلیب و اؤز میللتینه، دنیادا اولان بوتون انسانیت قانونلارینین خلافینا اولاراق رفتار ائدیر. اورادا قانون، محکمه و مدعی العموم، بیر اوووج مستبد، خودسر و استفادهچی اشخاصین الینده آلت دیر. ایرانین ایندیکی وضعیتینی دنیا دموکراسی سیننه بیرعاردیر. قوی دنیا بیلسین و بیرعه مظلوملارا کی، چاره سیزلیکدن اولارلار اؤز مظلومیتلرین اظهار ائدیر، کؤمک ائتسین.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سینده سئچیلن مرکزی کمیته نین اعضاسینین عمومی اجلاسی، آذربایجان دموکرات فرقه سینین بوتون مرکزی کمیته عضولری و عمومی ولایت و شهر تشکیلاتلارینین نماینده لرینین اشتراکیله پنجشنبه گونو، آبان آیینین ۱۷ سینده (۱۳۲۴-۸-۱۷) سحر ساعت ۹-۱۰ دا تشکیل تاپیر.

کنفرانسی آقای پیشه وری افتتاح ائدی، بیر ساعت دنیا عمومی وضعیتینه دایر، دموکراتیک نهضتلرین توسعه سی اطرافیندا و ایراندان اولان ارتجاعی وضعیت و مرموز عنصرلرین ایران خالقینا خیانت ائدیکلرینه، انتخاباتین تحریم و مجلسین تعطیل ائدیلمه سیننه دایر صحبت ائدیر. آقای پیشه وری او آزمایشی قانونلار اطرافیندا کی دؤولت ادعا ائدیر آنا یاسانی پوزموشلار، اولنلاردان

مفصل صورتده بحث اندرک ثبوت ائتدی کی، آزادلیق و دموکراسی نی آرادان آپارماق اوچون دؤولت طرفیندن بؤیوک بیر نقشه میدانا گلیمیش و رضاخانین سیاستی شدید صورتده ایزلنیر و ارکان حرب دؤولت و مجلسه رهبرلیک ائدیر.

آقای پیشه وری آزادیخواه قوه لرین بوغولماسی اطرافیندا دانیشیب و تهران حکومتی نین آذربایجان حقینده ائتدیگی خیانتلره دایر، اؤزلیکله تهران حکومتینین تحریکاتی ایله آذربایجاندا امنیتین پوزولماسی موضوعوندا صحبت ائدرک، آذربایجانا چاغریلمامیش شهرداری رئیسینین غلط ایشلری باره سینده و همچنین فرقه نین بؤیوک وظیفه لریندن، فرقه تشکیلاتینین بوتون آذربایجاندا محکم اولماسیندان، مجلس انتخاباتی نین شروع اولماسی و ایالتی و ولایتی انجمنلرین تشکیل اولونماسی باره سینده آچیق شکیلده دانیشیب. آقای پیشه وری اؤزلیکله قید ائدیر کی، تئزلیکله آذربایجان خالقینین بؤیوک کنگره سی تبریزده تشکیل تاپیب و میللت اؤزو سئچکیلرین فرمانینی وئره جکدیر.

آقای پیشه وری نین سؤزلریندن سونرا اطرافدان گلن نماینده لر دانیشدیلا. اولناردان آقای برهانی، دانیشیان، پنه ای، بورچالی، آزادوطن، دکتر آخوندزاده، آتش بیات ماکو، دکتر جهانشاهلو، دکتر جاوید و آقای کبیری و باشقالاری صحبت ائدیپ، اؤز دانیشیقلا ریندا آقای پیشه وری نین سؤزلرینی تأیید ائدیپلر. آقای پیشه وری نین نطق و نماینده لرین بحثی قورتاردیقدا سونرا، عمومی جلسه ده اکثریتله آشاغیداکی قرارلار آلیندی:

آذربایجان دموکرات فرقه سینین ایکینجی دوره سینین بیرینجی اجلاسی پنجشنبه گونو، آقای پیشه وری نین عمومی سیاسی وضعیت و فرقه نین گونده لیک شعارلاری حقینده وئردیگی گزارشی ائشیدیپ، آشاغیداکی قید اولونان قرارلاری قبول ائتدی:

فرقه نین مشهور بیاننامه سی و بیرینجی کنگره سینین اعلان ائتدیگی شعارلاری، عمومیتله ایراندا، خصوصیه آذربایجاندا درین تأثیر باغیشلائیپ، آزادلیق و دموکراتلیق جریانی نی قوتلندیرمیشدیر. بو عمومی اجلاس چوخ شادلیق ایله بونو قید ائدیپ، شعارلارین عملی صورتده باشلانماسینی قراره آلیر. بو شعارلار آذربایجان خالقینین میلی مختاریتینی تأمین ائتمک اوچون، ایالت و ولایت انجمنلری نین تشکیلی و مجلس شورا انتخاباتی نین تأخیرسیز بیر صورتده باشلانماسی واسطه سیله اولایبیر.

فرقه قورولوش دؤره سینین خاتمه وئردیگی اوچون، ایندی گئنیش تبلیغاتی ایشلره باشلائیپ، خالق فرقه نین اطرافینا توپلاماق اوچون بؤیوک ییغینجاقلار و میتینگلر تشکیل وئریپلر و بو میتینگلری اداره ائتمک اوچون حاضیرلانان جدی فرقه فعاللاری نین فعالیتله گیریشمه لرینی تأمین ائدک.

ایالت و ولایت انجمنلری نین انتخاباتی نی خالقین اؤز گوجو ایله باشلاماق لزومونو قید ائدیپ، کمیته یاخین بیر زاماندا بوتون آذربایجان خالق آراسیندا انتخاب اولونان نماینده لریندن بؤیوک بیر کنفرانس تشکیل ائتمه لیدیر. فرقه یه یازیلانلاری تمامیه تشکیلاتا باغلاماق اوچون، عضویت ورقه لری چوخ تئز بیر صورتده پایلانمالی و مرکزی کمیته طرفیندن تهیه ائدیلم تمبر واسطه سیله حق عضویتلری ییغماغا اقدام ائتمه لیدیر. جوانلار آراسیندا ایشلری محکمشدیرمک اوچون بعضی مسئول شخصلری تعیین

ائتمک گرکدیر کی، جوانلار آراسیندا جدی ایش آپاریب اونلاری گله جک ایشلر اوچون حاضر ائتسینلر. کندلرده قانونسوز اولاراق کندلیله هجوم ائدن ژاندارملارین، عموم جماعتین قووه سی ایله قاباغی آلینسی.

مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسینین ایکینجی جلسه سینده، آقای قیامی انجمن ایالتی و ولایتی خصوصیندا گئیش توضیحات وئردیلر. اطراف نماینده لری ده انجمن ایالتی و ولایتی انتخاباتی نین باشلانماسی خصوصیندا حرارتلی نطقلر ائدیلر. داهای سونرا مرکزی کمیته، آقای قیامی نین نطقینی ائشیتدیکدن سونرا آشاغیداکی قراره گلدی:

"فرقه میزین خالقین بوتون احتیاجاتینی دوشوندویو و اونو مرتفع ائتمگه هر جور فداکارلیق گؤستردیگی کیمی، خالقیمیزین انجمن ایالتی و ولایتی نه اولان احتیاجینی دا دوشونور. بو فعلی وضعیتده اولان هرج-مرجلیگین، بعضی دؤولت مأمورلارینین تعدی و اجفافاتی، دؤولت اداره لرینده کی بو قانونسوزلوقلارین خالقدا یاراتدیگی ناراضیلیگی و مملکتیمیزده صحیح بیر انتظاماتین یارادیلماسینی، فقط و فقط انجمن ایالتی و ولایتلرین واسطه سیله اولایله جگینی فرقه میزین بیرینجی کنگره سی هر شئیدن اونجه دوشونوب، بو باره ده تاپشیریق وئرمیشدی. بوندان باشقا بوتون محللردن و فرقه حوزه لریندن، مینلرجه بیطرف وطنداشلاردان و آزادپخواه، حق دئین روزنامه لر طرفیندن بو باره ده درخواست و تقاضالار اولونور. البته فرقه میز آرتیق وقت صرف..."

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی اجلاسی ایکینجی دوره سینین پنجشنبه گونو، آبان آیینین ۱۷-سینده (۸-۱۷ ۱۳۲۴) آقای پیشه ورینین عمومی سیاسی وضعیت و فرقه نین گونده لیک شعارلاری حقینده وئردیگی گزارشی ائشیدیب آشاغیداکی قید اولونان قرارلاری قبول ائتدی.

فرقه نین مشهور بیان نامه سی و بیرینجی کنگره سینین اعلان ائتدیگی شعارلاری عمومیتله ایراندا، خصوصی ایله آذربایجاندا درین تأثیر باغیشلایب آزادلیق و دموکراتلیق جریانین قوتله ندیرمیشدیر. بونوعومی اجلاس چوخ شادلیق ایله قید ائدیب شعارلارین عملی صورتده باشلانماسینی قراره آلیر. بو شعارلار آذربایجان خلقینین میلی مختاریتینی تأمین ائتمک اوچون ایالت و ولایت انجمنلرینین تشکیلی و مجلس شورا انتخاباتینین تأخیرسیز بیر صورتده باشلانماسی واسطه سیله اولایله.

فرقه قورولوش دوره سینین خاتمه وئردیگی اوچون ایندی گئیش تبلیغاتی ایشلره باشلایب خلقی فرقه نین اطرافینا توپلاماق اوچون بؤیوک ییغینجاقلار و میتینگلر تشکیل وئربیلر و میتینگلری اداره ائتمک اوچون حاضرلاران جدی فرقه فعاللارینین فعالیتیه گیریشمه لرینی تأمین ائدیلر.

ایالت و ولایت انجمنلرینین انتخاباتینی خلقین اؤز گوجوایله باشلاماق لزومونو قید ائدیب کمیته یاخین بیرزاماندا بوتون آذربایجان خلقی آراسیندا انتخاب اولونان نماینده لریندن بؤیوک بیر کنفرانس تشکیل ائتمه لیدیر.

فرقه یه یازیلانلاری تمامیله تشکیلاته باغلاماق اوچون عضویت ورقه لری چوخ تئزبیر صورتده پایلانمالی و مرکزی کمیته طرفیندن تهیه ائدیلن تمبر واسطه سیله حق عضویتلری ییغماغا اقدام ائتمه لیدیر.

جوانلار آراسیندا ایشلری محکمشدیرمک اوچون بعضی مسئول شخصلری تعیین ائتمک جوانلار آراسیندا جدی ایش آپاریب اونلاری گله جک ایش اوچون حاضر ائتسینلر.

کندلرده قانونسوز اولاراق کندلیلره هجوم ائدن ژاندارملارین عموم جماعتین قوه سی ایله قاباغی آلینسی.

مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسینین ایکینجی جلسه سینده آقای قیامی انجمن ایالتی و ولایتی خصوصیندا گئیش توضیحات وئردیلر. اطراف نماینده لری ده انجمن ایالتی و ولایتی انتخاباتینین باشلانماسی خصوصیندا حرارتلی نطقلر ائدیرلر.

داها سونرا مرکزی کمیته آقای قیامی نین نطقینی اثبیتدیکدن سونرا آشاغیداکي قراره گلدی.

“ فرقه میزین خلقین بوتون احتیاجاتینی دوشوندویو واونو مرتفع ائتمه گه هر جور فداکارلیق گؤستردیگی کیمی خلقیمیزین انجمن ایالتی و ولایتی اولان احتیاجینی دا دوشونور.

بو فعلی وضعیتده اولان هرج- مرج لیگین بعضی دؤولت مأمورلارینین تعدی واجفافاتی دؤولت اداره لرینده کی بوقانونسوز لوقلارین خلقی ناراضی لیغینی ومملکتیمیزده صحیح بیر انتظاماتین یارادیلما سین فقط وفقط انجمن ایالتی و ولایتلرین واسطه سیله اولایله جگینی فرقه میزین بیرینجی کنگره سی هر شئی دن اول دوشونوب بوباره ده تاپیشیریق وئرمیشدی.

بوندان باشقا بوتون محللردن و فرقه حوزه لریندن، مینلرجه بیطرف وطن داشلاردان وآزادیخواه حق دئین روزنامه لر طرفیندن بوباره ده درخواست وتقاضا لار اولونور. البته فرقه میز آرتیق وقت صرف ائتدیگینه گؤره بو مقدس وظیفه نی انجام وئرمگه ایندییه قدر موفق اولمامیش سادا بوندان صرف نظر ائتمک اولماز. اونا گؤره ده مرکزی کمیته نین اطراف تشکیلات باشچیلاری ایله اولان مشترک جلسه سی قرار آلیر.

اونا گؤره کی قانون اساسینین ۲۶ جی (قوای مملکت میلندن ناشی دیر) ۷ جی اصل (اساسی مشروطیت کلاً وجزئاً تعطیل اولونا بیلیمز) ۲۶ جی اصل (هر بیر ایالت وولایتین خصوصی منافع ای انجمن ایالتی و ولایتلرین تصویبی ایله اولابیلر) وعین حالدا متهم قانون اساسینین ۹۰-۹۱-۹۲-۹۳ نجی اصل لری صراحتیه انجمن ایالتی و ولایتلرین وجودونو ارکان مشروطیتدن حساب ائدیر. عقلاً ومنطقاً ده بومقدس مقاماتین تشکیل اولماسیله میلی و دموکراسی حکومت قورماق ممکن دور. وعین زاماندا بو انجمنلرین تشکیل اولونماسینی آذربایجان خلقی یعنی اقلاً اونون یوزده دوخسانی طلب ائدیر.

اونا گؤره کی آذربایجان دموکرات فرقه سی آذربایجان خلقین اداره سینین مظهری و اونون حقیقی و واقعی رهبری دیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی وتشکیلات باشچیلارینین عمومی جلسه سی اؤزونو موظف بیلیر آذربایجان خلقینین آمال و آرزوسو واونون میلی حکومتینین آچارلاری اولان انجمن ایالتی و ولایتلرین قورولماسی اوچون رهبرلیک ائتسین.

فرقه نین مرکزی کمیته سینین هیئت عامله سینیه تاپشیریر کی صلاح بیلدیگی کیمی بو وظیفه نی چوخ صریح بیر صورتده انجام وئرسین .

سونرا آقای پادگان مجلس انتخاباتینا دایر هابئله ۱۵-ینجی دوره نین تحریم اولماغی نین علتلرین و بواشین غیرقانونی اولماسی اطرافیندا مفصل بحث ائدرکن قانون اساسیین نئچه مهم اصل لرینی تحلیل ائدیپ قید ائتدی کی آذربایجاندا ایران جمعیتی نین اوچدن بیر حیصه سی یاشادیغینا گؤره آذربایجان میللتیین حق ی واردیر لاقل ۵۴ نفر وکیل مجلسه گؤندهرسین .

آقای پادگانین نطق شورانگیز صورتده استقبال اولوندو. اطراف نماینده لری حرارتلی نطقلر ائدهرک اؤز دانیشیقلا ریندا ۱۴-جی مجلسین غیر قانونی قرار ی علیهینه هانسی ۱۵-جی دوره -دوره انتخاباتین تحریم ائدیپ اولنلار قارش ی شدید اعتراضلار ائدرک انتخاباتین تأخیر سیز و جدی صورتده باشلانماسینی طلب ائدیر .

سونرا آقای پادگان مجلس انتخاباتینا دایر، هابئله ۱۵-جی دوره نین تحریم اولماغیین علتلرینی و بواشین غیرقانونی اولماسی اطرافیندا مفصل بحث ائدرکن، قانون اساسیین نئچه مهم اصللرینی تحلیل ائدیپ قید ائتدی کی، آذربایجاندا ایران جمعیتی نین اوچده بیر حیصه سی یاشادیغینا گؤره، آذربایجان میللتیین حق ی واردیر لاقل ۵۴ نفر وکیل مجلسه گؤندهرسین .

آقای پادگانین نطق شورانگیز صورتده استقبال اولوندو. اطراف نماینده لری حرارتلی نطقلر ائدرک، اؤز دانیشیقلا ریندا ۱۴-جی مجلسین غیرقانونی قرار ی علیهینه (هانسی کی ۱۵-جی دوره انتخاباتینی تحریم ائدیپ) اولنلار قارش ی شدید اعتراضلار ائدرک، انتخاباتین تأخیرسیز و جدی صورتده باشلانماسینی طلب ائدیر. آقای پادگانین معروضه سیندن و ولایت نماینده لرینین دانیشیقلا ریندان سونرا، مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسی اتفاق آراء ایله آشاغیدا قید اولونان قرار ی آلدی:

"مجلسین قلابی و تحمیلی نماینده لری مهر آییندا ماده ۱ واحده ایله مجلس انتخاباتینی، اساس اصلی مشروطیت سائر، بدون مجوز قانون و برخلاف اساس مشروطیت و قانون اساسی تحریم ائتمیشلر. حال بوکی ایران خالق ی عموماً، آذربایجان میللتی خصوصاً، مجلسین بو قانون ماسکاسی آلتیندا اولان تعدی سیندن بیزاردیر. آزادلیق و مشروطه یه علاقه سی اولان میلیونلار جا خالقلا ر ۱۵-جی دوره نین انتخاباتینی اؤزلری اوچون بیر حیاتی موضوع دییه طلب ائدیرلر. یوزلرجه یئتیشن تلگراف، قطعنامه و آزادیخواه روزنامه لرین یازدیقلاری آتشین مقاله لر بونو اثبات ائدیر. بو وکیللر بیگانه قووه سینین ایراندا اولماسینی بهانه توتورلار؛ هانسی کی اؤزلری همین بیگانه قووه لر ایران داخلینده اولارکن انتخاب اولموشلار.

مجلس شورای میلی ده تصویب اولونان بوتون قانون و قطعنامه لر قانون اساسیین مطابقی اولمالیدیر. اگر بیر قانون و قطعنامه کی قانون اساسیین خلافینا اولسا، ایران میللتی اوچون هئج بیر اثر قانونی سی یوخدور و قابل اجرا دئییلدیر. بئله کی قانون اساسیین ۷-جی اصلی (اساس مشروطیت کلاً و جزئاً تعطیل اولایلمز) سؤزونو صراحتله گؤستریر و قانون اساسیین ۵-جی اصلی (منتخبین از برای دو سال انتخاب می شوند و ابتدای این مدت از روزی است که منتخبین ولایات تماماً در تهران حاضر

خواهند شد. پس از انقضای مدت دو سال باید نمایندگان مجدداً انتخاب شوند و مردم مختارند هر یک از منتخبین سابق را که بخواهند و از آنها راضی باشند دوباره انتخاب کنند) و قانون انتخاباتین ۵۳- ج و ماده سی صراحتاً دئییر: بئش آی انتخابات دؤره سینین آخیرینا قالمیش گرک انتخابات ایشینین مقدماتی فراهم اولسون و اوچ آی انتخابات دؤره سینین آخیرینه قالمیش تازا دؤره نین انتخاباتینا شروع اولسون تا اینکی بیر گون ده اولورسا مشروطیت تعطیل اولماسین. بئله کی متمم قانون اساسینین ۷- جی اصلی بونو تأکید ائدیر.

بو اصل لره گؤره هر بیر واقعی و تحمیلی نماینده اؤز وکالت مدتینی ۲۱ اسفند ۱۳۲۴-ده خاتمه وئرمیش اولور. و ۵۳- جو اصلین مدلولونه گؤره ۲۱ آذر اعتباراً انتخاباته شروع اولمالی و ۲۱ مهردن اعتباراً انتخاباتین مقدماتی ایشلرینه باشلانمالی ایدی. دوغرو دور، قانون انتخاباتین ۵۳- جو ماده سی موجبینه انتخابات ایشلرینه باشلاماق اوچون شاه طرفیندن فرمان اولاسی ایدی. متأسفانه ایراندا مشروطه قانونلارینین بیر چوخ قسمتی آیقلار آلتینا سالیندیگی کیمی بو قانون دا پوزولموش و میللتین حق مسلمی اولان قانون اساسینین بو اصل لری ده تاپدالانمیشدیر.

قانون اساسینین نص صریحینه گؤره، قانون اساسی و حکومت میللی نین علیهنه هر جور اقدام ائدنلر حقوق اجتماعی دن محروم دورلار و بونا گؤره ده بونلارین قویدوقلاری قانون و قبول ائتدیکلری قطعنامه لرین ایران میللتینه اثر قانونی سی یوخدور. و متمم قانون اساسینین ۲۶- جی اصلی (قوای مملکت ناشی از ملت است) جمله سی، انتخاب فرمانینی وئرمگه هر بیر مقامدان صلاحیتلی دیر.

اولامشروطه و قانون اساسی ایران میللتینین و خصوصیه آذربایجان خالقینین قانی بهاسینا آلیندیگی اوچون، آذربایجان خالقی ۱۵- جی دوره نین مجلس نماینده لرینی انتخاب ائتمکله مشروطه نین اساسینی حفظ و قانون اساسینین اصل لرینی اجرا ائدیر. اونا گؤره ده آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین و تشکیلات باشچیلارینین مشترک جلسه سی قطعی دیر: مرکزی کمیته نین هیئت عامله سی خالقین حیاتی آرزوسو اولان و مشروطه نین پایه سی و قانون اساسینین اصلی اولان مجلس شورای میللینین ۱۵- جی دوره سینین نماینده انتخاباتی ایشلرینه رهبرلیک ائدیب و خالقین ایستدیگی کیمی اونو اجرا ائتسین. قانون اساسینین ۴- جو اصلینه گؤره بوتون ایران میللتینه ۱۶۲ نفر نماینده انتخاب ائتمک اوچون حق وئریلمیشدیر. ایندی بونو ۲۰۰ نفره قدر آرتیرماغا دا همین اصل موجبنه حقلری واردیر. اونا گؤره کی، ایران میللتی عموماً جمعیتیجه ۱۵ میلیوندان یوخاری تخمین ائدیلمه میشدیر (به طور حتم ۱۲ میلیوندان تجاوز ائتمز). آذربایجان خالقی بونون حداقل اوچده بیر حیصه سینی تشکیل ائدیر. اونا بناءً آذربایجان خالقی ایران مجلسینه ۵۴ نفر نماینده انتخاب ائتمه سی مشروع و قانونی حقی دیر. اگر ایندییه قدر آذربایجان خالقینا ۲۱ نفر نماینده انتخاب حقی وئریلمیشسه، مینلرجه آذربایجان خالقلارینین حقینی ضایع ائدیب و آیقلار

آلتینا آلمیشلار. بو دا اونلاردان بیرسی دیر. بو اصل لره گۆره همین جلسه قطعی دیر آذربایجانین مشروع حقّی اولان ۵۴ نماینده انتخاب ائتمه سی آشاغیداکی حساب اوزره موقع اجرایه قویسون.

سونرا آقای پادگان ۵۴ نفر بوتون آذربایجان نماینده لرینین صورتینی و تعدادینی هر محلین جمعیتینه نسبت اوخویوب و شرح وئریب، بو قرار ایله آذربایجانین حداقل دؤرد میلیون یاریم جمعیتینی نظره آلاق، بوتون آذربایجان اوچون ۵۴ نفر وکیل تعیین اولونور. بو قرار مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسینداکی اعضاء نین طرفیندن تصدیق اولونوب، بنه لیکله مرکزی کمیته نین ایکینجی جلسه سی خاتمه تاپیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی جلسه سینین ایکینجی دوره سینین ۳- جو اجلاسی جمعه گونو آبان آیینین ۱۸ ینده (۱۸-۸-۲۴) سحر ساعت ۹ تامدا تشکیل اولوندو. آقای پیشه وری جلسه نی افتتاح ائدی. ولایت و اطراف نماینده لرینین گزارشلری ائشیدیلدی. ارومیه نماینده سی آقای آزادوطن:

ارومیه دن کند و شهر لرده کندیلرینین دموکرات فرقه سینه اولان صمیمیتینی حرارتلی احساساتلارینی بیلدیریب. فرقه نین پاک و مقدس مرامی یولوندا جان و مال ایله حاضر اولدوقلارینی قید ائدی. آقای آزادوطنین سؤز لریندن سونرا آقای پیشه وری مرکزی کمیته طرفیندن ارومیه تشکیلاتینین داها دا محکملمه سی اوچون بیر نچه مفید تکلیفلر ائدی. بو تکلیفلر عموم جلسه وریندن قبول ائدیلیر. اردبیل نماینده سی آقای جودت تهران مرتجع مأمورلارینین تحریکلرینه دایر صحبت ائدی. تهران مرتجع عنصرلرینین آذربایجاندا امنیتی پوزماغیندان و جنایتلریندن بیر نچه نمونه لر ذکر ائدی. فرقه نین شعارلارینی حیاتا کئچیرمکدن اؤتری بوتون اردبیل جماعتی نین آذربایجان دموکرات فرقه سینه صداقتلی اولدوقلارینی بیلدیریب. اردبیل حومه سینین ارتجاع قوه لرینین غارت و مانعیتنه باخمایاراق گوندن گونه وسعت لنمه سینی شرح وئیر.

زنجان نماینده سی آقای دکتر جهانشاهلو زنجاندا اولان سیاسی شرایط و فتودالیزم وضعیتیندن دانیشاراق تهران محکومیتینین غیر قانونی تحریکاتی اطرافیندا مفصل صورتده بحث ائدی، زنجان اهالی سینین آذربایجان دموکرات فرقه سینین عالی جناب شعارلارینا حرارتلی علاقه گوستره لرینی قید ائدی. آقای جهانشاهلو مختصر صورتده زنجاندا محلی دره بگلرین (فتودال) آزادلیق علیه اولان تحریکاتیندن دانیشتیق آپاریب.

خوی نماینده لریندن آقای آتش بیات- آقای زورقی خوی تشکیلاتی وضعیتینه دایر و اورا دا اولان مخالف جریانلار حقیقده اظهار ائدی. کی تهران گؤندریلن بعضی مرتجع ادره مأمورلاری و اداره رئیسلی آزادلیق علیه اولان عملیاتلارینی، گیزیلی صورتده آپارماقدادیرلار. لکن بیژیم فرقه نین قدرتی، خلق ایچریسینده احترام و شعوناتی اوقدر یوکسک دیر کی بوگون بوتون خلق فرقه

نین مقدس شعارلارینی حیاتا کئچیرمگه جانی ایله حاضر و آماده دیر. مراغا نماینده سی آقای کبیری اوتوزمین مراغا و اطراف فرقه عضولری طرفیندن آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی اجلاسینا آتشین سلاملارینی یئتیریب واونلارین اینام وعقیده لرینی فرقه گؤسترهن یولا وفرقه اراده ائدن آماجلا اعلان ائدی. مختصر صورتده مراغادا اولان دره بگلرین ارتجاعی تحریکاتینا راجع ومرتجع عنصرلرین فجایع وتؤره دتدیکلری جنایتلر باره سینده دانیشیب وسونرا آند ایچیرکی مراغا اهالیسی اؤز آخرنجی قطره قانلارینا قدر آذربایجانین آزادلیغی و آذربایجان خلقینین سعادت و اوغروندا هر جور فداکارلیق ائتمه یه حاضر دیر. خلقیمیز، ارتجاعین بونوموزا ووردوقلاری زنجیرلری تمامیه قریب آذربایجانین سعادت و خوشبختلیگی یولوندا چالیشاجقدیر.

سونرا اهر، ارسباران ماکو و بیر چوخ مهم تشکیلات نماینده لری اؤز یئرلرینین وضعیت یاره سینده مفصل صورتده گزارشلرینی وئریلر.

عمومیتله جلسه ده اولان بوتون نماینده لر وتشکیلات باشچیلاری بونتیجه آلدیلارکی بوگون آذربایجان خلقی هر طبقه دن وهر بیر صنفدن اولورسا اولسون آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا وار قووه لری ایله آذربایجان خلقینین آزادلیغینی وداخلی مختاریتی آماغا وایالتی ولایتی انجمنلری تشکیل ائتمگه، قانون اساسینین مقدس ماده لرینی حیاتا تطبیق ائتمکله برابر تهران مرتجع حکومتی نین غیر قانونی عملیاتلارینا سون قویماغا حاضر وآماده دیرلر. آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی اجلاسینین ۳- جو جلسه سینده توتولدوغو تصمیم وقرارلاری شهر و کندلرده حیاتا کئچیرمک اوچون سؤز وئردی .

جلسه " یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی " ،

" یاشاسین آذربایجانین استقلالی " ،

" یاشاسین ایرانین استقلالی "

شعارلاری ایله خاتمه تاپدی.

آذربایجان دموکرات فرقه سی اؤز فعالیتلرینه دوام ائدی، میللتین اؤز فیکیرلرینی تانیماسی اوچون چئشیدلی میتینگلر آذربایجانین بوتون شهرلرینده کئچیریر. بو گون جمعه گونو، آبان آیینین ۴- ده (۱۳۲۴-۸-۴) آخشام ساعت ۵- ده، فردوسی مدرسه سینین سالونوندا آذربایجان دموکرات فرقه سی طرفیندن دعوت اولونموش مهم کنفرانس، شهرین مین نفردن آرتیق چئشیدلی طبقه لری نین اشتراکی و آقای قیامی نین حضورو ایله آچیلیر. بو میتینگده آقای قیامی قانون اساسینین ۹۱، ۹۲ و

۹۳- جو ماده لرینی انجمن ایالتی و ولایتی باره سینده اوخویوب شرح وئریب و میلی مختاریتین تجزیه معناسیندا اولمادیغی حقیقده مفصل دانیشیق آپاریب.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین اجلاسیندا کمیته لرین نظامنامه اوزره تشکیلاتین قورولماسینا تأکید اولوب. تشکیلاتین آذربایجانین بوتون شهر وقصبه لرینده قانونی مرکز لر وجوده گتیرمه سی کندلرده ایسه حومه کمیته لرین، حوزه لرین تاممیله محکملاشیب انتظامه دوشه بیلمه گینی نظره توتماق لازم گؤرولور. بونا گؤره تشکیلات ایشلرینین مشغول اولان فرقه ایشچیلری آرتیق جدیتله دقت ائدیپ چوخ تئز بیر زاماندا نظره چارپان نقصانلاری رفع ائتمه لیدیر.

فرقه اسکلتینی محکم بیر صورتده قوروب قورتارمیشدیر. لاکن بوکافی دئییل دیر. بنانین تاممیله قورولوش اونون خلقی تشکیلات آلتینا آلماق، اونا رهبرلیک ائتمک واسطه لری ایله ممکن اولابیلر دیر. بوچوخ بؤیوک، آغیر بیر وظیفه دیر بو وظیفه نی انجام وئرمک اوچون فرقه "حوزه لر دوغرو" شعارینی میدانا گتیر. اؤزه ل لیکله کند حوزه لری چوخ جدی صورتدنظرده کئچیریب. بیر آيا قدر بوتون فرقه عضولری عضولیک حق لرینی ادا ائتمگه برابر عضولیک ورقه سی الده ائتمه لی دیرلر.

فرقه نین داخلی ایشلرینه مشغول اولماسیندان سوء استفاده ائدن ژاندارم قوه لری بعضی کندلرده فرقه تشکیلاتینی فشار آلتینا آلیب. حوزه لرین تعطیلینه سبب اولموشلار بو حوزه لرین یئنی دن محکم اساس اوستونده قورولوب ایشه باشلاماسی واونلارین قاباغینا چیخا بیلن هر بیر مشکلاتی رفع ائتمک اوچون جدی تدبیرلر گؤرمه لی دیر. حوزه لرین محکملمه سی وفرقه نین تکاملی فقط میدانا آتیلان شعارلارین اجراسینی طلب ائدیردی. بوایش بؤیوک سیاسی بیر ایش ایدی. حوزه لر فرقه نی خلق ایله یاخینلاشدیریب اونون حقیقی رهبری مقامینا یئتیره بیلن بیرایش ایدی.

هئچ بیر سیاسی تشکیلات تک اؤز عضولرینین آل ایله ایستدیگینه نائل اولایلمز. داها آرتیق خلق ایشلرینه قارشیب خلقین آرزولارینی داها گئنیش بیر دایره ده آنلاییب، اونلارین عملی اولماسینا چالیشار ایسه او فرقه خلقه داها یاخینلاشیب اونون بیتمز وتوکنمز قدر تپندن داها آرتیق استفاده ائده بیلر. بئله لیکله فرقه حاضیرلیقلاری حمله یه کئچیر. فرقه نین دیلی اولان آذربایجان قزئته سی اؤز لحنینی تاممیله ده ییشدیریب خلقی قیاما و عملی مبارزه یه چاغیریر. آذربایجان ثروتی آذربایجاندا قالمالیدیر "کارلار ائشیتسین- کورلاردا گؤرسون". عنوانلی درمه لر تمام معناسیله بؤیوک نهضتین عملاً باشلانماسی آشکارا چیخیر. اوزه للیکله آخرینجی ده رمه له ده آقای پیشه وری یا زیرکی، "ایش تبلیغات ومقاله ده دئییل دیر. مقاله لر فقط فرقه فعالیتی، نهضتیمیزین مطبوعاتدا اولان انعکاسی حساب اولونابیلر"

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سینده سئچیلن مرکزی کمیته نین اعضاسینین عمومی اجلاسی آذربایجان دموکرات فرقه سینین بوتون مرکزی کمیته عضولری وعموم ولایت وشهر تشکیلاتلارین نماینده لرینین اشتراکیله پنج شنبه گونو آبان آیینین ۱۷ سینده (۱۷-۸-۲۴) سحر ساعت ۱۹دا تشکیل تاپیر.

کنفرانسی آقای پیشه وری افتتاح ائدیب آقای پیشه وری بیر ساعت دنیا عمومی وضعیتینه دایر دموکراتیک نهضتلرین توسعه سی اطرافیندا و ایراندا اولان ارتجاعی وضعیتینه و مرموز عنصرلرین ایران خلقینه خیانت ائتدیکلری و انتخاباتین تحریم و مجلسین تعطیل ائدیلمه سینه دایر صحبت ائدیر.

آقای پیشه وری آزمایشی قانونلار اطرافیندا او قانونلار کی دوولت ادعا ائدیر. آنایاسانین پوزموشلار اونلاردان مفصل صورتده بحث ائده رک ثبوت ائتدیگی آزادلیق ودموکراسینی آرادان آپارماقدان اؤتری دوولت طرفینده بؤیوک بیر نقشه میدانا گلیمیش ورضاخانین سیاستی شدید صورتده ایزله نیر وارکان حزب دوولته مجلسه رهبرلیک ائدیر.آقای پیشه وری آزادخواه قوه لرین بوغولماغی اطرافیندا دانیشیب وتهران حکومتینین آذربایجان حقینده ائتدیگی خیانتلره دایر اؤزهل لیکله تهران حکومتینین تحریکاتی ایله آذربایجاندا امنیتین پوزولماغی موضوعوندا صحبت ائده رک آذربایجانا چاغریلمامیش شهرداری رئیسینین غلط ایشلری باره سینده وهمچنین فرقه نین بؤیوک وظیفه لریندن فرقه تشکیلاتینین بوتون آذربایجاندا محکم اولماغیندان، مجلس انتخاباتینین شروع اولماسی وایالتی و ولایتی انجمنلرین تشکیل اولونماسی باره سینده آچیق شکیلده دانیشیب.آقای پیشه وری اؤزه ل لیکله قید ائدیر کی تزلیکله آذربایجان خلقینین بؤیوک کنگره سین تبریز ده تشکیل تاپیپ ومیللیت اؤزوسئچگیلرین فرمانی وئره جک دیر.

آقای پیشه ورینین سؤزلریندن سونرا اطرافدان گلن نماینده لر دانیشیبلا اونلاردان آقای برهانی ،دانشیان، پنبه، بورچالی،آزادوطن، دکتر آخوندزاده ،آتش بیات ماکو ،دکتر جهانشاهلو،دکتر جاوید وآقای کبیری وباشقالاری صحبت ائدیپ اؤز دانیشیقلا ریندا آقای پیشه ورینین سؤزلرینی تأیید ائدیبلر.

آقای پیشه ورینین نطق و نماینده لرین بحثی قورتاردیقدان سونرا عمومی جلسه ده اکثریتله آشاغیداکی قرارلار آلیندی.
آذربایجان دموکرات فرقه سینین ایکینجی دوره سینین بیرینجی اجلاسی پنجشنبه گونو آقای پیشه ورینین عمومی سیاسی وضعیت و فرقه نین گونده لیک شعارلاری حقینده وئردیگی گزارشی ائشیدیپ آشاغیداکی قید اولونان قرارلاری قبول ائتدی.
فرقه نین مشهور بیان نامه سی وبیرینجی کنگره سینین اعلان ائتدیگی شعارلاری عمومیتله ایراندا،خصوصی ایله آذربایجاندا درین تأثیر باغیشلا ییب آزادلیق و دموکراتلیق جریانین قوتله ندیرمیشدیر. بونوعومی اجلاس چوخ شادلیق ایله قید ائدیپ شعارلارین عملی صورتده باشلانماسینی قراره آلیر. بو شعارلار آذربایجان خلقینین میللی مختاریتینی تأمین ائتمک اوچون ایالت و ولایت انجمنلرینین تشکیلی ومجلس شورا انتخاباتینین تأخیرسیز بیر صورتده باشلانماسی واسطه سیله اولایبلر.

فرقه قورولوش دوره سینی خاتمه وئردیگی اوچون ایندی گئنیش تبلیغاتی ایشلره باشلاییب خلقی فرقه نین اطرافینا توپلاماق اوچون بؤیوک ییغینجاقلار ومیتینگلر تشکیل وئره بیلر و بو میتینگلری اداره ائتمک اوچون حاضرلارنان جدی فرقه فعاللارینین فعالیتنه گیریشمه لرینی تأمین ائده بیلر.

ایالت و ولایت انجمنلرینین انتخاباتینی خلقین اؤز گوجوایله باشلاماق لزومونو قید ائدیپ کمیته یاخین بیر زاماندا بوتون آذربایجان خلقی آراسیندا انتخاب اولونان نماینده لریندن بؤیوک بیر کنفرانس تشکیل ائتمه لیدیر.

فرقه یه یازیلانلاری تمامیه تشکیلاته باغلاماق اوچون عضویت ورقه لری چوخ تئز بیر صورتده پایلانمالی ومركزی کمیته طرفیندن تهیه ائدیلن تمبر واسطه سیله حق عضویتلری ییغماغا اقدام ائتمه لیدیر.

جوانلار آراسیندا ایشلری محکمشدیرمک اوچون بعضی مسئول شخصلری تعیین ائتمک جوانلار آراسیندا جدی ایش آپاریب اولنلاری گله جک ایش اوچون حاضر ائتسینلر.

کندلرده قانونسوز اولاراق کندلیلره هجوم ائدن ژاندارملارین عموم جماعتین قوه سی ایله قاباغی آلینسین.

مركزی کمیته نین عمومی اجلاسینین ایکینجی جلسه سینده آقای قیامی انجمن ایالتی و ولایتی خصوصیندا گئنیش توضیحات وئردیلر. اطراف نماینده لری ده انجمن ایالتی و ولایتی انتخاباتینین باشلانماسی خصوصیندا حرارتلی نطقلر ائدیرلر.

داها سونرا مركزی کمیته آقای قیامینین نطقینی اثبیتدیکدن سونرا آشاغیداکی قراره گلدی.

“ فرقه میزین خلقین بوتون احتیاجاتینی دوشوندویو واونو مرتفع ائتمه گه هر جور فداکارلیق گؤستردیگی کیمی خلقیمیزین انجمن ایالتی و ولایتی اولان احتیاجینی دا دوشونور.

بو فعلی وضعیتده اولان هرج- مرج لیگین بعضی دؤولت مأمورلارینین تعدی و اجحافاتی دؤولت اداره لرینده کی بو قانونسوزلوقلارین خلقی ناراضیلیغینی و مملکتیمیزده صحیح بیر انتظاماتین یارادیلماسین فقط و فقط انجمن ایالتی و ولایتلرین واسطه سیله اولایله جگینی فرقه میزین بیرینجی کنگره سی هر شئی دن اول دوشونوب بوباره ده تاپیشیریق وئرمیشدی.

بوندان باشقا بوتون محللردن و فرقه حوزه لریندن، مینلرجه بیطرف وطن داشلاردان و آزادیخواه حق دئین روزنامه لر طرفیندن بوباره ده درخواست وتقاضا لار اولونور. البته فرقه میز آرتیق وقت صرف ائتدیگینه گؤره بو مقدس وظیفه نی انجام وئرمگه ایندییه قدر موفق اولمامیش سادا بوندان صرف نظر ائتمک اولماز. اونا گؤره ده مركزی کمیته نین اطراف تشکیلات باشچیلاری ایله اولان مشترک جلسه سی قرار آلیر.

اونا گؤره کی قانون اساسی نین ۲۶ جی (قوای مملکت میلتن ناشی دیر) ۷ جی اصل (اساسی مشروطیت کلاً و جزئاً تعطیل اولونا بیلیمز) ۲۶ جی اصل (هر بیر ایالت وولایتین خصوصی منافی انجمن ایالتی و ولایتلرین تصویبی ایله اولایله) وعین حالدا متهم قانون اساسی نین ۹۰-۹۱-۹۲-۹۳ نجی اصل لری صراحتیه انجمن ایالتی و ولایتلرین وجودونو ارکان مشروطیتدن حساب

اَئدیر. عقلًا و منطقاً ده بو مقدس مقاماتین تشکیل اولماسیله ملی و دموکراسی حکومت قورماق ممکن دور. وعین زاماندا بو انجمنلرین تشکیل اولونماسینی آذربایجان خلقی یعنی اقلاً اونون یوزده دوخسانی طلب ائدیر.

اونا گؤره کی آذربایجان دموکرات فرقه سی آذربایجان خلقینین اداره سینین مظهری و اونون حقیقی و واقعی رهبری دیر. آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی و تشکیلات باشچیلاری نین عمومی جلسه سی اؤزونو موظف بیلیر آذربایجان خلقی نین آمال و آرزوسو و اونون ملی حکومتی نین آچارلاری اولان انجمن ایالتی و ولایتلرین قورولماسی اوچون رهبرلیک ائتسین. فرقه نین مرکزی کمیته سینین هیئت عامله سین تاپشیریر کی صلاح بیلدیگی کیمی بو وظیفه نی چوخ صریح بیر صورتده انجام وئرسین .

سونرا آقای پادگان مجلس انتخاباتینا دایر هابئله ۱۵-ینجی دوره نین تحریم اولماغینین علتلرین و بواشین غیرقانونی اولماسی اطرافیندا مفصل بحث ائده رکن قانون اساسی نین نئچه مهم اصل لرینی تحلیل ائدیپ قید ائتدی کی آذربایجاندا ایران جمعیتینین اوچدن بیر حیصه سی یاشادیغینا گؤره آذربایجان ملتینین حقی واردير لاقلا ۵۴ نفروکیل مجلسه گؤنده رسین. آقای پادگانین نطقى شورانگیز صورتده استقبال اولوندو. اطراف نماینده لری حرارتلی نطقلر ائده رک اؤز دانیشیقلا ریندا ۱۴-جی مجلسین غیر قانونی قرارى علیهمنه هانسی ۱۵-جی دوره - دوره انتخاباتین تحریم ائدیپ اولنارا قارشى شدید اعتراضلار ائده رک انتخاباتین تأخیر سیز و جدی صورتده باشلانماسینی طلب ائدیر.

آقای پادگانین معروضه سیندن و ولایت نماینده لرینین دانیشیقلا ریندان سونرا مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسی اتفاق آراء ایله آشاغیدا قید اولونان قرارى آلدی.

”مجلسین قلابی و تحمیلی نماینده لری مهرایینین دا ماده واحده ایله مجلس انتخاباتین اساس اصلی مشروطیت سایر بدون مجوز قانون و برخلاف اساس مشروطیت و قانون اساسی تحریم ائتمیشلر. حال بوکی ایران خلقی عموماً آذربایجان میللتی خصوصاً مجلسین بو قانون ماسقاسی آلتیندا اولان تعدی سینده ن بیزار دیر.

آزادلیق و مشروطیه علاقه سی اولان میلیونلار جا خلقلر ۱۵-جی دوره نین انتخاباتینی اؤزلری اوچون بیر حیاتی موضوع دییه طلب ائدیرلر. یوزلرجه یئتیشه ن تلگراف قطعنامه و آزادیخواه روزنامه لرین یازدیقلاری آتشین مقاله لر بونواثبات ائدیر. بو وکیللر بیگانه قواسینین ایراندا اولماسینی بهانه توتورلار. هانسی کی اؤزلری همین بیگانه قووه لری ایران داخلینده اولارکن انتخاب اولموشلار.

مجلس شورای میلی ده تصویب اولونان بوتون قانون و قطعنامه قانون اساسینین مطابقی اولمالیدیر. اگر بیر قانون و قطعنامه کی قانون اساسینین خلافینا اولسا ایران ملتی اوچون هئج بیر اثر قانونو سو یوخدور و قابل اجرا دئییل دیر.

بئله کی قانون اساسیین ۷- جی اصلی (اساس مشروطیت کلاً و جزاً تعطیل اولایلمز) سؤزونو صراحتله گؤستریر و قانون اساسیین ۵- جی اصلی (منتخبین از برای دو سال انتخاب می شوند و ابتدای این مدت از روزی است که منتخبین ولایات تماماً در تهران حاضر خواهند شد. پس از انقضای مدت دو سال باید نمایندگان مجدداً انتخاب شوند و مردم مختارند هر یک از منتخبین سابق را که بخواهند واز آنها راضی باشند دوباره انتخاب کنند) و قانون انتخاباتین ۵۳- جی ماده سی صراحتله دییر: بئش آی انتخابات دوره سینین آخیرینا قالمیش گره ک انتخابات ایشیینین مقدماتی فراهم اولسون و اوچ آی انتخابات دوره سینین آخیرینه قالمیش تازا دوره نین انتخاباتینا شروع اولسون تا اینکی بیر گونده اولورسا مشروطیت تعطیل اولماسین.

بئله کی متمم قانون اساسیین ۷ اصلی بونو تأکید ائدیر. بو اصل لره گؤره هر بیر واقعی و تحمیلی نماینده اؤز وکالت مدتینی ۲۱ اسفند ۱۳۲۴ ده خاتمه وئرمیش اولور. ۵۳- جی اصلین مدلولینه گؤره ۲۱ آذرین اعتباراً انتخاباته شروع اولمالی و ۲۱ مهربدن اعتباراً انتخاباتین مقدماتی ایشلرینه باشلانمالی ایدی.

دوغرودور قانون انتخاباتین ۵۳- جی ماده سی موجبنه انتخابات ایشلرینه باشلاماق اوچون شاه طرفیندن فرمان اولاسی ایدی. متأسفانه ایرانداه مشروطه قانونلارینین بیر چوخ قسمتی آیاقلار آلتینا سالیندیگی کیمی بو قانوندا پوزولموش و ملتین حق مسلمی اولان قانون اساسیین بو اصل لریده تاپدالانمیشدیر. قانون اساسیین نص صریحینه گؤره قانون اساسی حکومت میللینین علیهنه هر جور اقدام ائده نلر حقوق اجتماعی دن محروم دورلار و بونا گؤره ده بونلارین قویدوقلاری قانون و قبول ائتدیکلری قطعنامه ایران میللتینه اثر قانون سوبوخ دور. و متمم قانون اساسی نین ۲۶- جی اصلی (قوای مملکت ناشی از ملت است). جمله سی انتخاب فرمانینی وئرمگه هر بیر مقامدان صلاحیتلی دیر .

اولا مشروطه و قانون اساسی ایران میللتینین و خصوصیه آذربایجان خلقینین قانی بهاسینا آلیندیگی آذربایجان خلقی ۱۵- جی دوره نین مجلس نماینده لرینی انتخاب ائتمکله مشروطه نین اساسینی حفظ و قانون اساسیین اصل لرینی اجرا ائدیر. اونا گؤره ده آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین و تشکیلات باشچیلارینین مشترک جلسه سی قطعی دیر : مرکزی کمیته نین هیئت عامله سی خلقین حیاتی آرزوسو اولان و مشروطه نین پایه سی و قانون اساسیین اصلی اولان مجلس شورای ملی نین ۱۵- جی دوره سینین نماینده انتخاباتی ایشلرینه رهبرلیک ائدیب و خلقین ایسته دیگی کیمی اونو اجرا ائتسین.

قانون اساسی نین ۴- جی اصلینه گؤره بوتون ایران میللتینه ۱۶۲ نفر نماینده انتخاب ائتمک اوچون حق وئریلمیشدیر. ایندی بونو ۲۰۰ نفره قدر آرتیرماغا داهمین اصل موجبنه حق لری واردیر. اونا گؤره کی ایران ملتی عموماً جمعیتیجه ۱۵ میلیوندان یوخاری تخمین ائدیلمه میشدیر. (بطور حتم ۱۲ میلیوندان تجاوز ائتمز). آذربایجان خلقی بونون حداقل اوچده ن بیر حیصه سینین تشکیل ائدیر. اونا بناء آذربایجان خلقی ایران مجلسینه ۵۴ نفر نماینده انتخاب ائتمه سی مشروع و قانونی حقی دیر.

اگر ایندیه قدر آذربایجان خلقینه ۲۱ نفر نماینده انتخاب حق و ثریلمیش سه مینلرجه آذربایجان خلقلرینین حقینی ضایع ائدیب و آیقلار آلتینا آلمیشلار. بودا اونلاردان بیرسی دیر. بو اصل لره گؤره همین جلسه قطعی دیر آذربایجانین مشروع حق اولان ۵۴ نماینده انتخاب ائتمه سی آشاغیداکي حساب اوزره موقع اجرایه قویسون.

سونرا آقای پادگان ۵۴ نفر بوتون آذربایجان نماینده لرینین صورتین و تعدادین هر محلین جمعیتینه نسبت اوخویوب و شرح و ثریب بو قرار ایله آذربایجانین، حداقل دؤرد میلیون یاریم جمعیتین نظره آلاق بوتون آذربایجان اوچون ۵۴ نفر وکیل تعیین اولونور.

بو قرار مرکزی کمیته نین عموم اجلاسینداکی اعضائین طرفیندن تصدیق اولونوب بئله لیک ده مرکزی کمیته نین ایکینجی جلسه سی خاتمه تاپیر

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی جلسه سینین ایکینجی دوره سینین ۳- جو اجلاسی جمعه گونو آبان آیینین ۱۸ ینده (۱۸-۸-۲۴) سحر ساعت ۹ تامادا تشکیل اولوندو.

آقای پیشه وری جلسه نی افتتاح ائدیب. ولایت و اطراف نماینده لرینین گزارشلی ائشیدیلدی.

ارومیه نماینده سی آقای آزادوطن:

ارومیه ده ن کند و شهر لرده کندلیلری نین دموکرات فرقه سینه اولان صمیمیتی نی حرارتلی احساساتلارینی بیلدیریب. فرقه نین پاک و مقدس مرامی یولوندا جان و مال ایله حاضر اولدوقلارینی قید ائدیب آقای آزادوطنین سؤز لرینده ن سونرا آقای پیشه وری مرکزی کمیته طرفیندن ارومیه تشکیلاتی نین داها دا محکملمه سی اوچون بیر نئچه مفید تکلیفلر ائدیلمه کی بو تکلیفلر عموم جلسه وریندن قبول ائدیلمه.

اردبیل نماینده سی آقای جودت تهران مرتجع مأمورلارینین تحریکلرینه دایر صحبت ائدیب تهران مرتجع عنصرلرینین آذربایجاندا امنیت پوزماغیندان و جنایتلریندن بیر نئچه نمونه لر ذکر ائدیب فرقه نین شعارلارینی حیاتا کئچیرمکدن اؤتری بوتون اردبیل جماعتینین آذربایجان دموکرات فرقه سینه صداقتلی اولدوقلارینی بیلدیریب. اردبیل حومه سینین ارتجاع قووه لرینین غارت و مانعیتینه باخمایاراق گوندن گونه وسعتلمه سینی شرح و ثریر.

زنجان نماینده سی آقای دکتر جهانشاهلو زنجاندا اولان سیاسی شرایط و فتودالیزم وضعیتیندن دانیشاراق تهران محکومیتینین غیر قانونی تحریکاتی اطرافیندا مفصل صورتده بحث ائدیب، زنجان اهالی سینین آذربایجان دموکرات فرقه سینین عالی جناب شعارلارینا حرارتلی علاقه گؤسترمه لرینی قید ائدیر. آقای جهانشاهلو مختصر صورتده زنجاندا محلی دره بگلرین (فتودال) آزادلیق علیه اولان تحریکاتیندان دانیشتیق آپاریب.

خوی نماینده لریندن آقای آتش بیات - آقای زورقی خوی تشکیلاتی وضعیتینه دایر و اورا دا اولان مخالف جریانلار حقینده اظهار اندیرکی تهران گؤندریلن بعضی مرتجع اداره مأمورلاری و اداره رئیسلی آزاللیق علیه اولان عملیاتلارینی، گیزیلی صورتده آپارماقدادیرلار. لاکن بیزیم فرقه نین قدرتی، خلق ایچریسینده احترام و شعوناتی او قدر یوکسک دیر کی بوگون بوتون خلق فرقه نین مقدس شعارلارینی حیاتا کئچیرمگه جانی ایله حاضر و آماده دیر.

مراغا نماینده سی آقای کبیری اوتوزمین مراغا و اطراف فرقه عضولری طرفیندن آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی اجلاسینا آتشین سلاملارینی یئتیریب و اونلارین اینام و عقیده لرینی فرقه گؤستره ن یولا و فرقه اراده ائدن آماجلارا اعلان ائدیپ. مختصر صورتده مراغادا اولان دره بگلرین ارتجاعی تحریکاتینا راجع و مرتجع عنصرلرین فجایع و توره تدیکلری جنایتلر باره سینده دانیشیب و سونرا آند ایچیرکی مراغا اهالیسی اؤز آخیرنجی قطره قانلارینا قدر آذربایجانین آزادلیغی و آذربایجان خلقینین سعادت و اوغروندا هر جور فداکارلیق ائتمهیه حاضر دیر. خلقیمیز، ارتجاعین بونوموزا ووردوقلاری زنجیرلری تامامیله قریب آذربایجانین سعادت و خوشبختلیگی یولوندا چالیشاجاقدیر.

سونرا اهر، ارسباران ماکو و بیر چوخ مهم تشکیلات نماینده لری اؤز یئرلری نین وضعیتیه باره سینده مفصل صورتده گزارشلرینی وئریلر.

عمومیتله جلسه ده اولان بوتون نماینده لر و تشکیلات باشچیلاری بو نتیجه آلدیلارکی بوگون آذربایجان خلقی هر طبقه دن وهر بیر صنفدن اولورسا اولسون آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا وار قووه لری ایله آذربایجان خلقینین آزادلیغینی و داخلی مختاریتی آماغا وایالتی ولایتی انجمنلری تشکیل ائتمگه، قانون اساسیین مقدس ماده لرینی حیاتا تطبیق ائتمکله برابر تهران مرتجع حکومتینین غیر قانونی عملیاتلارینا سون قویماغا حاضر و آماده دیرلر. آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عمومی اجلاسینین ۳- جو جلسه سینده توتولدوغو تصمیم وقرارلاری شهر و کندلرده حیاتا کئچیر مک اوچون سؤز وئردی.

جلسه "یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی"

"یاشاسین آذربایجانین استقلالی"

"یاشاسین ایرانین استقلالی"

شعارلاری ایله خاتمه تاپدی.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین اجلاسیندا کمیته لرین نظامنامه اوزره تشکیلاتین قورولماسینا تأکید اولوب. تشکیلاتین آذربایجانین بوتون شهر و قصبه لرینده قانونی مرکز لر وجوده گتیرمه سی کندلرده ایسه حومه کمیته لرین، حوزه

لرین تمامیله محکم‌لشیب انتظامه دوشه بیلمه گینی نظره توتماق لازم گؤرولور. بوناگؤره تشکیلات ایشلرینین مشغول اولان فرقه ایشچیلری آرتیق جدیتله دقت ائدیپ چوخ تئز بیر زاماندا نظره چارپان نقصانلاری رفع ائتمه لیدیر.

فرقه اسکلتینی محکم بیر صورتده قوروب قورتارمیشدیر. لاکن بوکافی دئییل دیر. بنانین تمامیله قورولوش اونون خلقی تشکیلات آلتینا آلماق، اونا رهبرلیک ائتمک واسطه لری ایله ممکن اولاییلر دیر. بو چوخ بؤیوک، آغیر بیر وظیفه دیر بو وظیفه نی انجام وئرمک اوچون فرقه "حوزه لر دوغرو" شعارینی میدانا گتیر. اؤزه ل لیکله کند حوزه لری چوخ جدی صورتده نظردن کئچیریب. بیر آیا قدر بوتون فرقه عضولری عضولیک حق لرینی ادا ائتمگه برابر عضولیک ورقه سی الده ائتملی دیرلر.

فرقه نین داخلی ایشلرینه مشغول اولماسیندان سوء استفاده ائدن ژاندارم قوه لری بعضی کندلرده فرقه تشکیلاتینی فشار آلتینا آلیب. حوزه لرین تعطیلینه سبب اولموشلار بو حوزه لرین یئنی دن محکم اساس اوستونده قورولوب ایشه باشلاماسی واونلارین قاباغینا چیخا بیلن هر بیر مشکلاتی رفع ائتمک اوچون جدی تدبیرلر گؤرمه لی دیر. حوزه لرین محکملنمه سی و فرقه‌نین تکاملی فقط میدانا آتیلان شعارلارین اجراسینی طلب ائدیردی. بو ایش بؤیوک سیاسی بیر ایش ایدی. حوزه لر فرقه نی خلق ایله یاخینلاشدیریب اونون حقیقی رهبری مقامینا یئتیره بیلن بیر ایش ایدی.

هئچ بیر سیاسی تشکیلات تک اؤز عضولرینین ال ایله ایستدیگینه نائل اولایلمز. داها آرتیق خلق ایشلرینه قاریشیب خلقلین آرزولارینی داها گئنیش بیر دایره ده آنلاییب، واونلارین عملی اولماسینا چالیشار ایسه اوفرقه خلقه داها یاخینلاشیب اونون بیتمز و توکنمز قدتینده ن داها آرتیق استفاده ائده بیلر. بئله لیکله فرقه حاضریقلاری حمله یه کئچیر. فرقه نین دیلی اولان آذربایجان قرئته سی اؤز لحنینی تمامیله دییشدیریب خلقی قیاما و عملی مبارزه یه چاغیریر. آذربایجان ثروتی آذربایجاندا قالمالیدیر "کارلار انشیتسین- کورلاردا گؤرسون". عنوانلی مقاله لر تمام معناسیله بؤیوک نهضتین عملاً باشلانماسی آشکارا چیخیر. اوزه للیکلده آخیرنجی مقاله ده آقای پیشه وری یا زیرکی، "ایش تبلیغات و مقاله ده دئییل دیر. مقاله لر فقط فرقه فعالیتی، نهضتیمیزین مطبوعاتدا اولان انعکاسی حساب اولونایلر"

آذربایجان دموکرات فرقه سی، آبان آیینین ۱۷ سینده تشکیل تاپان مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسیندا کی سؤزلرینی عمله کئچیر مک اوچون حرکت باشلاییب و بوگونده تبریز ده مثلی گؤرونمه میش ۳۰۰۰۰ (۳۰ مین) نفرلیک عمومی میتینگ آبان آیی نین ۲۷ سینده یکشنبه گونو (۲۷-۸-۲۴) آخشام ساعت دؤرد یاریمدا بوتون تبریز اهالی سینین کارگر- اصناف- تاجر- روشنفکر طبقه لرینین اشتراکی ایله شهرداری قاباغیندا کئچیریلیر.

کارگرلر لرینده شعارلار، بیر طرفدن یاغیش یاغماغا باخمایاراق خلق اراده و ایمان ایله میتینگ انشیتمه یه گلمیشدیلر. اوگونو قدر تبریز ده مثلی گؤرونمه میش میتینگ خلق جمعیتلری طرفیندن دنیز دالغاسی کیمی حرکت ائدیردی.

میتینگین نظام انضباطی اوچون تربیوندان میکوفون واسطه سیله خلقه مراجعت اولونوردو نهایت بوخلق کوتله لری ایچریسینده

آقای پیشه ورینین سیماسی و سسی میکروفون واسطه سیله مینرله انتظاریندا اولموش جمعیت کوتله لرینه یئتیشدی.

خلق پیشه ورینین سسینی ائشیتدیگجه اورا سسلری بوتون اطرافلی بورویوب " یاشاسین آذربایجان فرقه سینین رهبری آقای پیشه وری " شعارلاری وئرمگه باشلایرلار.

آقای پیشه وری آذربایجان خلقینین کارگر، روشنفکرینین احساساتین تبریک ائدیپ، خلق کنگره سی اوچون شهر و کندلرده ن انتخاب اولونموش نماینده لرین تئزلیک ایله قانون موجبجه ایالتی وولایتی انجمنلرین انتخاب اولونماسینی قید ائدیپ. سونرا آقای الهامی انجمن ولایتی و ولایتلرین خلقیمیزین اساسی قانونو موجبجه حقی اولدوغونو مرتجعلرین ایندییه قدر اونو تعطیل ائتدیکلرینی قید ائدیپ.

تربیوندا آذربایجان مرکزی اتحادیه سینین صدری آقای بیرانین سیماسی گؤرونوب بوتون میتینگ ده اشتراک ائند نلر طرفیندن دفعه لرله آلقیشلایر.

آقای بی ریا اؤز نطقینده بو میتینگین اهمیتینی قید ائده رک دییرکی آذربایجان دموکرات فرقه سی طرفیندن حاضیرلانمیش بو عظمتلی میتینگ پوزماق واونل خلل یئتیرمک اوچون جماعتیمیزین ایچریسینده مرتجعلرین یاپدیغی شایعه ومخصوصاً چؤره ک ساتانلار و دکان دارلارا گؤستردیگی شایعه لری پوچ اولدو.

چونکی آذربایجان دموکرات فرقه سینین وئردیگی میتینگ امنیتین طرفدارلی و آذربایجان ایالتی و ولایتلرین و شورا مجلسینه نماینده لرین انتخاباتی خصوصیندا دیر. خلق حسن رغبتله بؤیوک میتینگ نماینده لرینین اؤزه للیکله نطقلرین و آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبری آقای پیشه ورینین و آقای بی ریانین و آقای الهامینین نطقلرینی حرارتله آلقیشلایپ.

میتینگ بئله قراره گلدیکی انجمن ایالتی و ولایتی قورولماسینی ومجلس شورای میلییه نماینده انتخاب ائدیلمه سینه تئزلیکله باشلانمالی و بونادا آذربایجان دموکرات فرقه سی رهبرلیک ائتمه لی دیر .

میتینگ " یاشاسین آذربایجانین خود مختارلیغی "

یاشاسین انجمن ایالتی و ولایتی

یاشاسین آذربایجان

شعارلاری ایله خاتمه تاپدی.

آذربایجان دموکرات فرقه سی، آبان آیینین ۱۷ سینده تشکیل تاپان مرکزی کمیته نین عمومی اجلاسیندا کی سؤزلرینی عمله کئچیرمک اوچون حرکت باشلایپ وبوگونده تبریز ده مثلی گؤرونمه میش ۳۰۰۰۰ (۳۰ مین) نفر لیک عمومی میتینگ یکشنبیه

گونو آبان آیینین ۲۷ سینده (۲۷-۸-۲۴) آخشام ساعت دؤرد یاریمدا بوتون تبریز اهالی سینین کارگر- اصناف - تاجر- روشنفکر طبقه لرینین اشتراکی ایله شهرداری قاباغیندا کئچیریلیر.

کارگرلر لرینده شعارلار، بیر طرفدن یاغیش یاغماغا باخمایاراق خلق اراده وایمان ایله میتینگ ائشیتمه یه گلیمیشدیلر. اوگونو قدر تبریز ده مثلی گوژرونمه میش میتینگ خلق جمعیتلری طرفیندن دنیز دالغاسی کیمی حرکت ائدیردی.

میتینگین نظام انضباطی اوچون تربیوندان میکوفون واسطه سیله خلقه مراجعت اولونوردو نهایت بوخلق کوتله لری ایچریسینده آقای پیشه ورینین سیماسی و سسی میکروفون واسطه سیله مینلرله انتظار یندا اولموش جمعیت کوتله لرینه یئتیشدی.

خلق پیشه ورینین سسینی ائشیتدیکجه اورا سسلری بوتون اطراف ی بورویوب " یاشاسین آذربایجان فرقه سینین رهبری آقای پیشه وری " شعارلاری وئرمگه باشلاییرلار.

آقای پیشه وری آذربایجان خلقینین کارگر، روشنفکرینین احساساتین تبریک ائدیپ، خلق کنگره سی اوچون شهر وکندلردن انتخاب اولونموش نماینده لرین تئزلیک ایله قانون موجبجه ایالتی وولایتی انجمنلرین انتخاب اولونماسینی قید ائدیپ. سونرا آقای الهامی انجمن ولایتی و ولایتلرین خلقیمیزین اساسی قانونو موجبجه حق اولدوغونو مرتجعلرین ایندییه قدر اونو تعطیل ائتدیکلرینی قید ائدیپ.

تربیوندا آذربایجان مرکزی اتحادیه سینین صدری آقای بی ربانین سیماسی گوژرونوب بوتون میتینگ ده اشتراک ائدنلر طرفیندن دفعه لرله آلقیشلانیر.

آقای بی ریا اؤز نطقینده بو میتینگین اهمیتینی قید ائدرک دییرکی آذربایجان دموکرات فرقه سی طرفیندن حاضیر لانییش بو عظمتلی میتینگ پوزماق و اونا خلل یئتیرمک اوچون جماعتیمیزین ایچریسینده مرتجعلرین یاپدیغی شایعه ومخصوصاً چؤره ک ساتانلار و دکان دارلارا گوژستردیگی شایعه لری پوچ اولدو.

چونکی آذربایجان دموکرات فرقه سینین وئردیگی میتینگ امنیتین طرفداری و آذربایجان ایالتی وولایت لرین وشورا مجلسینه نماینده لرین انتخاباتی خصوصیندا دیر. خلق حسن رغبتله بؤیوک میتینگ نماینده لرینین اؤزه للیکله نطقلرین و آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبری آقای پیشه ورینین و آقای بی ربانین و آقای الهامین نطقلرینی حرارتله آلقیشلاییب.

میتینگ بئله قراره گلدیکی انجمن ایالتی و ولایتی قورولماسینی ومجلس شورای میلییه نماینده انتخاب ائدیلمه سینه تئزلیکله باشلانمالی و بونادا آذربایجان دموکرات فرقه سی رهبرلیک ائتمه لی دیر.

میتینگ " یاشاسین آذربایجانین خود مختارلیغی "

یاشاسین انجمن ایالتی و ولایتی

یاشاسین آذربایجان

شعارلاری ایله خاتمه تاپدی.

دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین اجلاسیندا دموکرات فرقه سینین صدری آقای پیشه ورینین سؤیله دیگی کیمی:
"بؤیوک خالق کنگره سی تبریزده تشکیل تاپیب و میللت اؤزو سئچکیلرین فرمانینی وئره جکدیر". گون گلیر چاتیر. شهرلر و ایالت و ولایت انجمنلری تشکیل و مجلس سئچکیلرینین باشلانماسی خصوصیندا بحث ائتمک اوچون بؤیوک خالق ییغینجاغینا فرقه نین اعضاءسی دعوت اولونور. بوتون آذربایجان بوموش میتینگلر، ییغینجاقلار و اجتماعلارین هدفی ایسه، میللتین چوخ آچیق بیر صورتده ایالت و ولایت انجمنلرینین تشکیلینی طلبی، انایاسنین پوزولماسینا یول وئرمه مک اوچون ۱۵- جی مجلس سئچکیلرینین باشلانماسی ایدی. بو واسطه ایله آذربایجاندا بؤیوک خالق کنگره سی سه شنبه گونو، آبان آیینین ۲۹- وندا (۲۹-۱۳۲۴) تبریز شهرینین شیر و خورشید سالونوندا، ساعت ۱۰- دا شیر و خورشید صحنه سینده، میلی سردار ستارخانین قارداشینین سنی ریاست ایله افتتاح اولونور.

ان قدیم مجاهدلردن آقای سعید دیوان، آذربایجان آزادخواه‌لاری آدینا کنگره‌نی تبریک ائدیپ، سونرا آذربایجانین آیری شهرلریندن آخیب گلن نماینده لر حرارتلی و آتشین سؤزلرله کنگره‌نی سلاملا دیلار. بیرینجی جلسه تبریکلر و اعتبارنامه کمیسیونون گزارشینیه سونا چاتیر. گون اورتادان سونرا آقای پیشه وری عمومی وضعیتین و کنگره نین وظیفه سی حقینده مفصل بیر نطق ائدیپ، اونون نطق ۸۰۰ نفرین اشتراکی ایله تشکیل تاپمیش خالق نماینده لری طرفیندن دفعه لرله گؤرولتو و آلقیشلار واسطه سیله قطع اولونور. بو ایسه نماینده لرین فرقه نین سیاستینه اینانیدقلارینی اثبات ائدیر. آقای پیشه ورینین نطق ایسه بو جمله لرله قورتاریر:

"بیز آرتیق اؤزوموز اداره ائتمک ایسته ییریک. بیز آذربایجان ایراندا آیرماییب، فقط آذربایجانین داخلی مختاریتینی ایسته ییریک. آذربایجان هندوستان دئییل، بوز آذربایجان دیر، اونون مشعشع تاریخی واردیر. بو میللت دیریدیر. آذربایجان خالقی تاریخه ستارخانلار، شیخ محمد خیابانی لر وئرمیشدیر. اونون افتخارلی تاریخی واردیر. بیز میلی مختاریت..."

بیزاؤز تجارتیمیزی، بهداشتیمیزی، معارفیمیزی، پست و تلگرافیمیزی و بوتون ایشلریمیزی خلقیمیز اداره ائتمه لیدیر. آزادلیغی آلارلار، اونو وئرمز! اگر بیزیم خلقیمیزین قاباغینا سلاح ایله چیخسالار، قوی بو میلی کنگره اؤز میلی هیئتینی دفاع ائتمک اوچون جوانلاریمیزین ساحلی میلی قوه لرینی یاراتسینلار.

آقای پیشه وری نین عمومی اوضاع حقینده وئردیگی معلوماتی مذاکره ائتدیکدن سونرا آشایداکی قراری اتفاق آراء ایله قبول ائدیلیر

- ۱ - بؤیوک دموکراتیک میللتلرین فداکارلیغی نتیجه سینده دیکتاتورلوق، زورگولوق و نژاد اوستونلوگو تبلیغ ائندن قووه لرین ابدی اولاراق یئنیلدیگی و بوتون میللتلرین اؤزونو اداره ائتمک و اؤز مقدراتینا حاکم اولماق امکانی وجودا گلدیگی حالدا، آذربایجان خلقی تمام معناسیله بیر میللت کیمی آياغا قالخیب، اؤز گوجو ایله اؤزونه مالک اولماق ایسته ییر.
- ۲- خلقیمیز سوءتفاهم و تهمتلره یول وئرمه مک اوچون، اؤز مقدراتینی اله آلدیغی حالدا اؤلکه میزین ایراندان آیریلماغینی اعلان ائدیر؛ عکسینه، بوتون ایران خلقلری ایله قارداشلیغینی حفظ ائتمه گی اؤزونه وظیفه بیلیر.
- ۳ -میللی کنگره، آزادلیق دوشمنلرینین افتراء و تهمتلرینین ایندیدن قاباغینی آلماق اوچون، آچیق و آیدین صورتده آذربایجانین ایراندان آیریلماسی و یا اونون آیری مملکته الحاق اولماسی انتشاراتینی جدی صورتده تکذیب ائدیر.
- ۴ -آذربایجان خلقی مشروطه اصولونا صادق قالیب، قانون-اساسینین دموکراتیک اصللرینی اجراء ائتمه گه چالیشاجاقدیر.
- ۵- عمومی مشروطه قانونلارینی مراعات ائتمکله برابر، آذربایجان خلقی اؤزونون داخلی ایشلرینی اداره و میللی مختاریتینی تأمین ائتمک اوچون قانون-اساسیدن استفاده ائدیپ، «انجمن ایالتی» تشکیلاتینی بیر قدر گئنیشلدیریب اونا "مجلس میللی" آدی وئیر. ایران داخلینده، ایرانین تمامیت و استقلالینی هئچ وجهله خللدار ائتمه دن اؤزونون میللی حکومتینی وجوده گتیریر.
- ۶ -بؤیوک خلق میتینگلرینین قرارینا گؤره، خلق کنگره سی «آذربایجان دموکرات فرقه سی»نین تشبؤث و رهبرلیگی ایله مجلس میللی، ولایت انجمنلری و مجلس شورای میللی انتخاباتینین فوریتله باشلانماسینی قرارا آلیر.
- ۷- هر بیر میللتین اؤز مقدراتینا حاکم اولماسی او وقت امکان پذیر اولا بیلر کی، او میللت یاشادیغی اؤلکه نی اداره ائتمک اوچون اساسی قانونلارا مالک اولا بیلسین. بیز چوخ یاخشی بیلیریک کی، تهراندا تمرکز تاپمیش مرتجعلر خلقیمیزه بو اختیاری وئرمه یه جک. بلکی اؤزلرینین خائنه اراده لرینی خلعه و مملکته تحمیل ائتمک اوچون بیزیم قاباغیمیزا انگلر ده چیخارماقدان گؤز یومماق ایستمه یه جکلر. اونا گؤره بؤیوک کنگره لر، خلقیمیزین آرزو و طلباتینی عملی ائتمک اوچون جدی قدم گؤتوروب «مؤسسان مجلسی» اعلان ائدیر و میللی مختاریتیمیزی محکم پایه اوستونده قورماق اوچون مجلس میللی وجوده گتیریر.
- ۸- طبیعی دیر کی، سیاسی، میللی، اقتصادی و فرهنگی مختاریته مالک اولمادان، میللی مختاریت بوش سؤزدن عبارت اولوب قالار. بو نقطه- نظردن، مجلس مؤسسان میللی بیر حکومت یاراتماسینی و مستقیماً داخلی ایشلریمیزین بو حکومت واسطه سیله اداره ائدیلمه سینی تأخیرسیز بیر صورتده لازم گؤرور.
- ۹- مجلس میللی انتخاباتی قورتاریب میللی حکومت رسمیت تاپان گونه دک، کنگره اؤز نماینده لریندن اوتوز دوققوز نفرلیک بیر هیئت «میللی نامینه» انتخاب ائدیر و قبول ائتدیگی قرارلارین اجراسینی بو موقتی هیئته تاپشیریر.
- ۱۰ -بو هیئت میللی، مجلس تشکیل تاپان گونه قدر آذربایجان خلقینین میللی ایشلرینی اداره ائده جک؛ مجلس میللی تشکیل اولان کیمی اونون وظیفه سی خاتمه تاپمیش اولاجاقدیر.

۱۱- مرکزده و شهرستانلاردا باشلانان انتخاباتی تأمین ائتمک و هئیت میلی نین امنیتی نی حفظ ائتمک اوچون، کنگره میلی یه هر نوع تدبیر گؤرمگه گئیش اختیار وئرلییر.

۱۲- میلی کنگره، دولت اداره لرینین باشیندا دوران مأمورلاردان هئیت میلی یه تابع اولوب، اونون گؤستریشلرینه و نظارتینه اطاعت ائتمه گی طلب ائدیر؛ و بونون خلافینا رفتار ائدیپ اؤزونو حاکم- مطلق گؤسترمک ایسته ینلرین تئزلیکله دولت اداره لریندن اخراجینی لازم گؤرور.

۱۳- میلی کنگره، بوتون دولتی مدرسه لرده آذربایجان دیلینین مجبوری صورتده تدریس ائدیلمه سینی هئیت میلی یه تاپشیریر و بو میلی وظیفه نی انجام وئرمگه مانع اولانلاری آذربایجان خلقینین دوشمنی حساب ائدیپ، اولارین ارتجاعی فیکیر و خائانه حرکتلرینه مانع اولماق اوچون جدی تدبیرلر گؤرسون.

۱۴- کنگره؛ پلیس، ژاندارم و ارتش تشکیلاتی ترکیبینی پوزماق فیکیرینده دئییلدیر. اولار اؤز رسمی درجه لرینی حفظ ائتمگه دوام ائدیرلر؛ لکن اگر اولار اداره اندلردن بیزیم میلی مختاریتیمیزین علیهینه بیر ایش باش وئرسه، هئیت میلی یه اختیار وئرلییر کی اولارین خیانتلرینین قاباغینی آلماتق اوچون جدی تدبیرلر گؤرسون.

(آذربایجان روزنامه سی، ۱۳۲۴، جو ایل، نومه ۶۳)

بوتون خلق طرفیندن گئیش اختیارات ایله انتخاب اولونان سگیز یوز نفرلیک کنگره، فوق العاده منظم و گورولتولو کئچدی. دردی دئشیلن خلق نماینده لری شدید احساسات ایله ایستدیکلرینی دئمکده بیر- بیرینه سبقت ائدیردیلر. کنگره ده میدانا آتیلان شعارلار خلق حاکمیتینی یاراتماق اوزه رینده ایدی. جوشا گلن احساسات بعضاً کنگره نی اساسی شعارلارین چارچوواسیندان کنارا چکمک تمایلی ایجاد ائدیردیسه، فرقه رهبرلری فرقه نین تاکتیکی اوزرینده یانلیش افکار و احساساتین قاباغینی آلیب، دوزگون مجرایه چکمه گه موفق اولوردولار.

مثلاً قیرمیزی انقلابدان (شوروی نین سرخ انقلابی) دانیشان بیر نماینده نین یانلیش فیکیرینه آقای پیشه وری بئله جواب وئریر: "من کئچن گونکو شعارلاری و ایستدیکلریمیزی تکرار ائدیرم. بیز اؤزوموزو ایراندان مجزا بیلیمیریک؛ بیز مشروطه نی دیریتیمک ایسته ییریک. بیزیم دانیشان یولداشلاریمیزین بو موضوعونو مراعات ائتمگی لازیمدیر. بیزه دوشمنلریمیز جوربه جور تهمت لر آتیرلار؛ مثلاً ترکیه رادبوسو دئییر کی: "تبریزده عصیانچیلار اداره لری اشغال ائدیلر". بیزیم رادیو ایستگاهیمیز یوخدور کی دونیایه بیلدیرک کی بونلار هامیسی مزخرف و افترا دیر. بیز ایران استقلالینا پایبندیک. بیز فقط آذربایجان میلی مختاریتینی آلمقدان اؤتری اقدام ائدیریک و بو باره ده بیر نفرمیز قالانا قدر مبارزه دن یورولمایاجاییق. ایندی دانیشانلاریمیز بو موضوعونو کاملاً مراعات ائتمه لیدیر."

آقای الهامی: «مشروطه مملکتی مجلس و انجمنلردن تشکیل تاپار و بونلاری اساسلاندیران مؤسسان مجلسیدیر. بیزیم بو کنگره میزین انتخاب اولوب تشکیل تاپماسی کی، عموم آذربایجان میللتینین طرفیندن دیر، مجلس مؤسسائین وظیفه سینی دانیشماق دئمک اولور. بیزیم بورادا حاضر اولان محترم نماینده لریمیز اؤز مهم و آغیر وظیفه لرینه واقف اولمالیدیر؛ نتیجه کی بیزیم محترم رهبریمیز آقای پیشه وری اؤز نطقینده دئدیله، هر بیر فرد آذربایجانلی آیری ایرانلیلاردان آرتیق ایران استقلالینا و بایراغینا علاقه مند دیر. من سؤزومو خلاصه ائدیپ دئییرم کی، بو کنگره ده بیز ائله تصمیملر توتمالیییق کی، گله جک نسلیمیز بیزه نفرت ائتمه سین و کنگره یه و بیزه رحمت اوخوسونلار .

یاشاسین ایرانین استقلالی !

یاشاسین آذربایجان حق مطالباتی!»!

آقای شبستری (مرکزی کمیته نین عضو و قوجامان رهبرلریندن): "ایران کیمی ساحه سی و یئری بؤیوک اولان بیر مملکتده ۲۰۰ میلیون قدر نفوس یاشایا بیلر. ایراندا عدالتسزلیگین نتیجه سینده ۱۵ میلیوندان آرتیق نفوس یوخدور. ۴۰ ایل قاباق ایراندا آذربایجان میللتی قیام ائدیپ، ایران میللتی اوچون آزادلیق و مشروطیت بیر اندازه دیری اولدو و خلقیمیز اوندان بیر اندازه استفاده ائتمگی بیلیردیله. اوندان سونرا کی مشروطه و مرکزیت تهرانا انتقال تاپدی، مشروطه و آزادلیغین البته رنگی دییشیلدی؛ بئله کی، استبداد دوره سیندن داهای آرتیق خلقه ظلم و فشار اولدو. شهرپوره قدر میللتیمیز پهلوی کیمینلرین و اونون دوره سینده یغیلان جوجه دیکتاتورلارین نهایت فشاری آلتیندا یاشاییردیله. شهرپوردن بو طرفه پهلوی طرفدارلاری مملکتی ویرانه یه و میللتی اسیره چئویریردیله؛ امنیتیمیزین گؤرورسونوز کی نه فلاکت حالا سالدیلار. دموکرات و آزادیخواه خلقیمیز دؤرد ایل شهرپوردن سونرا انتظار حالدا یاشاییب و بیر نتیجه آلمادیقلارینا گؤره، بیرینجی دموکرات فرقه سینین بیانیه سینی وئردیلر. بوگونکو گونده اؤز حقلرینی طلب ائتمکدن اؤتری خلق کنگره سی تشکیل اولوب و خلقیمیزین آرزولارینی عملی ائده جکدیر".

آقای افتخاری (سررود نماینده سی): «محترم آقالار! ۴۸ کئندین ۳۶ مین نفری طرفیندن سیزه سلام گتیریب و خلق کنگره سینی تبریک ائدیرم. ایران انتخاباتینین اولی غلط اولمشدو؛ میللت مجلسینده قند، شکر، یومورتا و یئرآلماسی، لاستیک آل-وئری اولماز. مجلسده میللت قایغیسی چکن اشخاص لازیمدیر؛ بونلار اؤزلری ده بیلیرلر کی غلط ایشله ییرلر. همان نماینده لرین عملیاتی نتیجه سینده دیر کی، ژاندارملارین تفنگ قونداقلاری بیزیم باشلاریمیزدان یاغیر. بیز ارتجاعین بو ظلمکار حکومتینین جنایتلرینه سون قویوب، اؤز ایالت و ولایت انجمنلریمیزی وجوده گتیره جکدیک.»

آقای خلیل آذر (ملک کندی طرفیندن): «ملک کندی و اونون حومه سی طرفیندن کنگره یه آتشین سلام عرض ائدیرم. بیز قانون اساسیین اجرا اولونماسینی ایسته ییریک. ارتجاعی دولت آذربایجان میللتینین یاخاسیندان الینی چکسین؛ بو فجایع و ظلملرین

رفعیانی بو خلق کنگره سینین چیخاردیغی قرارلاریندان گؤزله ییریک. ملک کندینده نئچه گون قاباق اؤلدورولن ۲۰ یاشیندا بیر جوانین انتقامینی و اونون قاتلرلرینین میلی محکمه یه وئریلمه سینی بیز بو کنگره دن ایسته ییریک. یاشاسین ایرانین استقلالی! یاشاسین آذربایجان میللتینین گله جک سعادت و خوشبختلیگی!

آقای یزدانی (خوی نماینده سی): بیر قوجا آروادین آقای پیشه وری یه گؤندردیگی بیر جفت جوراب باره سینده صحبت ائدیپ، او قوجا آروادین تاپشیریقلا رینی اظهار ائتدی. او قوجا آرواد دئدی کی: «سیزین رهبرلریزدن خواهش ائدیریک او ژاندارملارین ظلموندن بیزی و بیزیم بالالاریمیزی خلاص ائتسین». خاتمه ده علاوه ائدیر: «یاشاسین آذربایجان خلقینین میلی مختاریتی!» آقای پیشه وری قوجا آروادین جوراب گؤندرمه سینی تذکر وئریب دئیر کی "من ده افتخار ائدیرم و بو جورابی آذربایجانین گله جک موزه سینه گؤندره جگم؛ و آذربایجان آنا- باجیلاریمیزین احساساتینی دیریلده جکدیک. قوی گله جک قیزلاریمیز، مهندس و دکتر قادیلاریمیز، سوادسیز خوی باجیلاریمیزین تحفه سینی گوروب اونون احساساتیندان سرمشق آلسینلار."

آقای جودت (اردبیل نماینده سی): صفویلرین آمانگاهی باره سینده کی «کدوک» ده ۳۰۰ ایلدن قاباق دوزلیبدر صحبت ائتدی. ایرانین بدبخت و ویران حالدا قالماسینا اشاره ائدرک، اوچ گون کدوکده قالانلارا دئدی و علاوه ائتدی کی، آذربایجان میلی تمام اؤز دردلرینی بیلیر و بو کنگره دن فقط عمل گؤزله ییر. من آخردا دئیرم: یاشاسین ایران و آذربایجان!

آقای فتاحی (مشکین نماینده سی): «صمیم قلبه بو کنگره نی تبریک ائدیرم. بیزیم آذربایجانین ناموسلو اوغلو دکتر ارانی دئیر: "بیر میللت یاشاماغینا گؤره اجتماعی محیطینی اصلاح ائتمگه مجبور دور". بیزه معارف، بهداشت لازمدیر. بیزه بیر فرقه لازمدیر کی میللتیمیزین احتیاجاتینی تأمین ائتسین. من بئله خیال ائدیرم کی، آذربایجان میللتینه ایندی مجلس میلی، انجمن ایالتی و ولایتلردن افضل و لازمراقدیر. من دئیرم یاشاسین آذربایجانین ایگیت جوانلاری کی، اؤز میللتینی ایسته ییر فلاکتدن نجات وئرسین!»!

آقای اسحق (ماکو نماینده سی): «سلام، خوشوقتم کی آذربایجان آزادخواه لاریله بیر جلسه ده شرکت ائدیرم. بقول سعدی: "سر که نه در راه عزیزان بود / بار گرانست کشیدن به دوش". باش گرک میللت یولوندا گئتسین». میلی حکومت باره سینده دانیشیب، حضرت علی نین سؤزلریندن دئییب نتیجه آلیرلاری، آدام اؤز پنجه سی سایه سینده اوجالا بیلر.

آقای خرمدل (کبریت سازی نماینده سی): «انجمن ایالتی و ولایتی مرکزدن آیریلماق دئییل. بیز مجلس شورایه دنماینده گؤندره جکدیک و قطع رابطه ده مجلسدن ائتمیریک. ولی منیم نظریمه گؤره انجمن ایالتی و ولایتی بیزیم دردلریمیزه چاره انده بیلیمز. آخرده دئیرم :

یاشاسین آذربایجانین میلی مجلسی!

بیز اؤز میلی مجلسیمیزی آچمالیییق.»

آقای خورشیدی: «منیم سۆزوم دوشمنلریمیزه خطاب دیر. بیز ایراندا آیریلما یا جاییق. ایران بیزیمدیر و بیز ده ایرانین. ولی انجمنلر قانون اساسیده یازیلان ماده لردن دیر. دولتین میللته تکیه سی اولماسی لازمدیر؛ بیزیم دولتییمیزین ابداً میللته تکیه سی یوخدور. یاشاسین ایران استقلالی و آذربایجان دموکرات فرقه سی!»

آقای پیشه وری: «بو جلسه میللت کنگره سی دیر. بو کنگره ده فقط قرار و تصمیم آیینمالیدیر. بو کنگره ده ژاندارم سرنیزه سیندن مظلوم اولانلار اشتراک ائدیرلر. تورکیه رادیولارینین تهمتلیینه باخماییب، بو کنگره آذربایجان میللتینین آزادلیغینی آلاق ایسته ییر. بیز گؤرک بیزیم شعارلاریمیز دوزدور یا یوخ؛ گؤرک بیزه مختاریت لازمدیر یا یوخ بورادا کارگر و کندلی اؤز سؤزلرینی دئییه بیلرلر. ولی مجلسده بیزیم وکیللریمیز قویون کیمی دیرلر. بیزیم کادریمیز وار و بو جلسه اونو اثبات ائدیر؛ گونون جریانی یارادار.»

آقای زمانی (هشترود محالی طرفیندن): تبریک عرض ائدیب دئییر: «انجمن ایالتی و ولایتی عوضینه مجلس میللی لازمدیر. یاشاسین ایران و آذربایجان!»

آقای پنهانی و حسن علی خیرالهی: شمس تبریزینین شعرینی اوخویوب پیشنهاد ائدیرلر کی استبداد مانع توره ده بیلمز. آقای سعیدی (اورومیه نماینده سی): تبریک و سلام عرض ائدیب، مختاریته راجع دانیشیب و دئییرلر: «بیز اؤز ائویمیزی اؤزگه دن یاخشی اداره ائده بیله ریک. بیزه تهمت و افترا دئیینلرین نظرلری فقط آذربایجان میللتینی بوغماق دیر. من اؤزوم افشار طایفا سیندانام. آذربایجان دیلینه راجع صحبت ائله دیر؛ من بو عقیده دییه م کی آذربایجان اؤزونو اصلاح ائندن سونرا ایران دا اصلاح ائله سین و ایران بی آبرومند مملکت ائله سین. آذربایجان ایرانین باشی دیر و یاشاسین آذربایجان و مختاریتیمیز!»

آقای بی‌ریا: «محترم نماینده لر و کارگرلر! ارسباران طرفیندن منه سفارش ائدیلر کی بو کنگره نی تبریک ائدم. صفوی کیمی فرماندارلار و دکتر قاسم‌خانی کیمی کثیف عنصرلرین ظالم پنجه لری آلتیندا آرادان گندن ارسباران زحمتکشلری طرفیندن بو عظمتلی کنگره نی تبریک ائدیرم.» سونرا آقای بی‌ریا، پنهانینین پیشنهادینا گؤره، قدیم بیر شعر اولان «شاه قاجدی‌ها» شعرینی اوخویوب دئییر: «دوغرودور، اولن شخصین دالینجا دانشمازلار، اما او مرحوم بیزیم باشیمیزا ائله بیر اویون گتیریب کی، قیامته تک یادیمیزدان چیخما یا جاق.»

هلال ناصری: «مجلس مؤسسان بیزیم اساس مشروطه میزدیر، سیز اونا اهمیت وئیرن. بودا مجلس مؤسسان کیمی جلسه دیر و سیز بیر یاریم میلیون نفوسون نماینده سی سینیز. سیزه من پیشنهاد ائدیرم بو مجلس مؤسسان، انجمن ایالتی و ولایتین عوضینه مجلس میللینی تشکیل وئرسین. بیزه آزادلیق وئرمه ییلر، اونا گؤره اوندا مختاریت ده وار؛ بیز بورادا گرک قطعی تصمیم آلاق.» (او کندلی ایله بزازین مسئله سین دندیکده جماعت گولوب.) «یاشاسین کنگره میز! مسلح قونشولاریمیز کوردلردن بیزه نماینده

وارد اولوب؛ ولی متأسفانه قاردا، سووقدا مریض اولوب، مریضخانادا یاتیبلار. او نماینده آقای داوودی دیر کی، نوپرینین وسیله سیله تبریک دئییرلر.»

آقای نوبری: «آقای حاجی مصطفی داوودی کوردلر طرفیندن بیزه نماینده گلیب و بیزه سؤز وئریرلر کی، تمام قول و شرافتله هر دقیقه آذربایجانا هر پیش آمد اوز وئرسه، بیزلر ده اونا کمک ائتمگه حاضریرق.»

چشم آذر: «۲۹ ایلدی بیر انجمن ایالتی و ولایتی ایراندا تشکیل اولونماییدیر. بیز بو مجلسی میلی مجلس آدلاندیراق. آذربایجانین مختاریتین تأمین ائتمک اوچون آذربایجانین میلی سلاحتی قووه سی اولسون. یاشاسین آذربایجانین مختاریتی!» کوردلرین نماینده سی: آقای داوودی (کوردلرین نماینده سی) کنگره ده اؤز دیلینده، یعنی کورد دیلینده دانیشماق ایسته بیر کن، آقای پیشه وری دئییرلر: «چوخ خوشحالیق، بویورون اؤز دیلینده دانیشین»، و آقای داوودی دانیشماغا باشلایب.

آقای نوبری (ترجمه ائدرک): «آقای داوودینین سؤزلرینی ترجمه ائدیرم دئییه رک ترجمه یه باشلایب: اؤزونو و یولدشی میرزا مناف کریمخانینی معرفلیک ائدیپ دئییرلر: بیز ایرانلیییق و ایران تجزیه سینیه راضی دئییلیک. بیزه دولت مأمورلارینین ظلموندن و فشاریندان مجبور اولوب، میللتیمیزی آزاد ائتمک اوچون کوردستان دموکرات فرقه سی، آذربایجان دموکرات فرقه سیله شریک مساعی ائتمک اوچون همیشه هم فیکیر اولاجاقدیر.»

آقای پیشه وری: «تهران حکومتی ایشی بیر وضعیتیه سالیب کی، کنگره میز گرک جدی قدملر گؤتورسون. تهران حکومتی عوض اینکی آذربایجان میللتینه رجوع ائله سین، خارجی مقاملارا متوسل اولور. آذربایجان مسئله سی تبریزده حل اولونمالیدیر. بیر میللت اؤز حقینی دیرلتمگه گرک قادر اولسون. لندن ده، ترکیه ده آذربایجان مقدراتی حل اولماز. فقط بیزیم ایشیمیز آذربایجاندا و بو کنگره ده حل اولونا بیلر. بیز متفق دولترلره دوستوق؛ ولی نئجه کی، اونلار اؤز ایشلرینه دایر هئچ کسه دخالت اختیاری وئرمزلر، بیز ده هئچ کسه اختیار وئرمیریک کی، بیزیم ایشلریمیزه دخالت ائتسینلر. بیزیم احتیاجاتیمیز تک دیل دئییل؛ بیزیم اقتصادیات، معارف، صنایع و باشقا جهتلردن احتیاجاتیمیز واردیر. بیز آذربایجان آدی داشییان میللتین مختاریتینی کی، زنجان و همدان اطرافی دا اونا شامیلدیر، ایسته بیریک. منیم اؤز ائویمه علاقه م وار و بو ائوین ده اداره اولونماسی، قیزدیریلماسی، آغاریلماسی و پنجره سینین دوزلمه سی اؤز عهدده مه دیر. بیز ایسته میریک بیزیم آتالاریمیزین قبرلری اوستونده خارجیلر گزیب و بیزه حاکمیت ائتسینلر. سیز هر آد قویورسوز قویون، بیز ائله بیر مجلس دوزلتمه لیک کی، آذربایجانلیدان اولسون. مرتجعلرین تانک - توپلاری گرک بیزیم جنازه لریمیزین اوستونده کئچیب و بیزیم آزادلیغیمیزی اوندان سونرا پوزسون. ایندی پیشنهاد واردیر کی، بئش نفرلیک بیر کمیسیون انتخاب اولوب قرار چیخارتسین و گون اورتادان سونرا قرارلاری کنگره یه وئرسینلر. منیم فیکیریمجه اوچ قرار اولمالیدیر:

1 - مجلس انتخاباتینا مراقبت ائتمک.

- 2 - دنیا دولترینه و ایران خلقینه، مخصوصاً آذربایجان خلقینه، ایستدیگیمیزی خبر وئره ک.
- 3 - گله جک مجلسین، یا انجمنین نظامنامه سی و نئجه انتخاب اولاجاغی، وکیللرین سای و محلی گرک بورادا تعیین اولونسون. مستقیماً بیر میلیون یاریم خلق بو کنگره ده شرکت ائدیبلر. بیزیم بو کنگره میز آذربایجان میللتینین اراده سیدیر. بورانین چیخاردیغی قرارلار آذربایجان میللتینین قرارلاری دیر؛ گرک نهایت دقت اولونسون. گرک بیر میلی کمیته یا هیئت اولسون. هر بیر بندن مدافعه ائتمک و اشکالاتی رفع ائتمک لازمدیر. سونرا مجلسره گندن نماینده لریمیز خلقیمیزه خبر وئرسین. بیز دئدیگیمیزی موقع عمله قویمالییق. آیری بیر ایش لازم دئییل. بیر ده انتخابات مسئله سیدیر.»
- قرارلاری یازماق اوچون، بئش نفرلیک بیر کمیسیون انتخاب ائدیلدی. سونرا کورد نماینده لرینین تبریک جوابینی آقای پیشه وری وئریب دئدیله کی: «کوردلر آذربایجانیمیزین بیر عائله سیدیر. بیز ایله اولنلارین آراسینا نفاق سالماسینلار. آقای قاضی محمد و کورد میللتینه بیزیم سلامیمیزی یئتیرین.»
- بئله لیکله خلق کنگره سی مجلس مؤسسانه چئوریلیب گله جک بؤیوک نهضتین پایه سی قویولموش اولدو. بو مجلس آذربایجان ملتینین آرزولارینی ترنم ائدیپ دردلرینی، ایستدیکلرینی آیدین گؤستریر. کنگره نین تاریخی مراجعتنامه سی ایرانین صلاحیتدار مقاماتینا و آذربایجاندا اولان خارجی دولترلرین نماینده لرینه گؤندریلمه سی، کنگره ده اشتراک ائدنلرین تصویبی ایله گؤندریلیر کی مراجعتنامه بئله دیر:
- پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران
- جناب آقای سید محمد صادق طباطبایی رئیس مجلس شورای ملی
- جناب آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر
- بوابیل آبان آیی نین (۲۹ - ۳۰ - ۸ - ۱۳۲۴) جی گونلرینده تبریز شهرینین شیر خورشید سالونوندا ۱۵۰۰ نفرین امضاسی ایله عموم آذربایجان شهر و حومه لریندن توپلانان عمومی میتینگلر طرفیندن سئچیلیمیش یئددی یوز نفر نماینده نین شرکتی ایله تشکیل تاپان بؤیوک خلق کنگره سی اؤزونون ۴ - جو اجلاسیندا اتفاق آراء ایله اؤز طلباتی نین اساسی مسئله لرینی آشغیداکی ماده لره قید اولونان اعلامیه سیله ایران مرکزی حکومتینه بیلدیرمگی قراره آلدی. آذربایجان خلقی بوردا یازیلما سینا یئر اولمایان ساییسز - حسابسیز تاریخی سببلره و حادثه لره گؤره اؤزونه مخصوص میللت، دیل، آداب، رسوم و سایر خصوصیات مالکیتی واردیر. بو خصوصیات اونا حق وئیر کی ایرانین استقلال و تمامیتینی مراعات ائتمکله برابر، بوتون دنیا میللتلری کیمی آتلاتیک اعلامیه سی موجبنه اؤز مقدراتینی تعیین ائتمک اوچون آزاد و مختار اولسون.
- کنگره، آذربایجان خلقینین ایرانین باشقا ایالت و ولایتلریله ارکان مدنی، اقتصادی و سیاسی رابطه سینی نظره آلماقلا برابر، بو خلقین ایندیکی ایران دولتینین تاسیسی حقینده گؤستریدیگی فداکارلیق (واقعا ایندیکی ایران دولتی آذربایجانلیلار واسطه سیله

تأسیس اولونموشدور) نظره آلیب، هئچ وجه ایله راضی دئییل کی، دولت اونون مشروع و قانونی تقاضالارینی کی میلی مختاریتدن عبارتدیر، ایرانین سرحدلرینه خلل گتیرن و اونون تجزیه سی سببی قرار وئرسین.

آذربایجان خلقی وار قووه سیله ایراندا مشروطه شکلی آلمیش دموکراسی اصولونون طرفداری دیر. آذربایجان میلیتی ایرانین تمام ایالت و ولایتلری کیمی، ایرانین مجلس شورای میلی سینه نماینده گؤندره جک و عادلانه مالیات وئرمکده شرکت ائده جکدیر. آذربایجان خلقی رسماً و علناً اعلان اندیر کی بوتون دونیانین دیری میلیتلری کیمی، ایرانین تمامیت و استقلالینی گؤزله مکله برابر اؤزونون داخلی ایشلرینی اداره ائتمکدن اؤتری میلی حکومت یاراتماغا حقلیدیر. او باجاردیگی قدر ایرانین تمامیت و استقلالینی مراعات ائتمکله برابر آذربایجان دموکراسی و حاکمیت میلی اصولایله اداره ائده بیلر.

آذربایجان خلقی آزادلیق و دموکراتلیق یولوندا بؤیوک زحمتلر چکیب چوخلو قوربانلار وئردیگینه گؤره ایسته بیر اؤزونون مختار حکومتینی حقیقی دموکراتلیق اساسی اوستونده قورسون. بونا گؤره ده کنگره طرفیندن تصویب اولونموش داخلی تقاضانامه اوستونده اؤزونون مجلس میلی سینی انتخاب ائدیب و لازم گؤرور کی آذربایجانین میلی و داخلی حکومتی بو مجلسین نماینده لرینین آراسیندان انتخاب اولوب اونون قاباغیندا مسئول اولسون.

آذربایجان خلقینین اؤز میلی و آنا دیلینه مخصوص علاقه سی واردیر؛ اؤزگه دیلینین تحمیلی اونو ترقی و تمدن کاروانیندان دالی سالمیش و اونون میلی فرهنگ و معارفینین یولونو باغلامیشدیر. بو ناروا تحمیلی قاباغینی آلماق و آذربایجانین ترقی سینه لازم گلن بوتون وسیله لری وجودا گتیرمک اوچون آذربایجان خلقینین میلی کنگره سی هیئت میلی یه دستور وئیرر چوخ تئز بیر زماندا آذربایجان دیلینین بوتون دولت اداره لرینده مرسوم و اونون تدریسینی تمام مدرسه لرده (ایستر دولتی، ایستره میلی) عملی ائتسین.

یوز الی مین نفرین امضاسی و یئددی یوز نفر نمایندین اشتراکیله تشکیل تاپان میلی کنگره آذربایجان میلیتینین اراده سیله اؤزونو مؤسسان مجلسی اعلان ائدیب، آذربایجانین داخلی ایشلرینی اداره ائتمک اوچون سی و نه نفردن عبارت بیر میلی هیئت انتخاب ائده رک اونلارا اختیار وئیرر کی، میلیتین میلی ایستکلرینی عملی ائتمک اوچون لازمی تدبیرلر گؤروب صلاحیتدار مقامات ایله مذاکره یه گیریشسینلر، معین زماندا آذربایجان مجلسی میلی سینین و هابئله مجلس شورای میلی انتخاباتینی اجرا ائله سینلر.

آخرده کنگره ایران دولتی نین و دونیانین بؤیوک دموکراتیک دولترینین نظرینی یوخاریدا یازیلانلارا جلب ائدیب اظهار اندیرر کی بو مطالبین اجرایی اوچون فقط تبلیغ و تشکیلات واسطه سیله اقدام ائدیب، نزاع داخلی و قارداش قانی تۆکمه گه اجازه وئرمه یه جک. ولی اگر مرکزی دولت ایسته سه اونو قانونی و طبیعی سلاح گوجو و قهر غلبه ایله اورتادان آپارسین، او وقت ناچار

هر قيمته اولورسا اولسون اؤز حقوقوندا مدافعه ائده جک و تا بير نفر آذربايجانلی قالانا ده ک اؤز ميللی مختاريتی اوغروندا مبارزه آپاراجاقدیر.

مجلس مؤسسان (ميللی کنگره) ميللی هيئت يه اختيار وئرير کی آذربايجانين مختاريتيني تأمین ائتمک اوچون صلاحيتدار مقامات ايله علاقه يه گيريشسين، مسئله نی صلح و مسالمت يولو ايله حل ائتسين؛ ولی ميللی هيئت هئج وجهيله آذربايجانين مختاريتی و ميللی حکومتی حقينده صرف نظر ائتمک و ايرانين تماميت و استقلاليني پوزماق اختيارينا مالک دئييلدير.

بیز آرزو ائديرک کی، بوتون دموکراسی عالمی بيلسين کی دونيادا بير ميللت واردير کی حاضير اولوب اؤزونون وار قووه سيله اؤز حقوقوندا مدافعه ائديب، آسيانين بير گوشه سينده آزادليق و دموکراتليق بايراغيني قالديريپ ايسته بير فقط اؤز کمکيله اؤزونون آزادليغيني تأمین ائتسين. اومود ائديرک ايرانين صلاحيتدار مقاماتی و بؤيوک دموکراتیک دولتر بيزيم ميللی منظوروموزون اجراسی اوچون نوع پروانه کمک لردن کی منشور آتلاتيک اونون اساسی اوزه رينده قويولموشدور، مضایقه ائتمه يه جکدير.

((احترامات فائقه ايله ميللی کنگره نين مجلس مؤسسان ميللی رياست هيئتی))

(آذربايجان روزنامه سی، ۱۳۲۴ جو ایل، نومره ۶۲)

آذربايجان دموکرات فرقه سی نين بؤيوک خلق ييغينجاغی مؤسسانه تبديل و بو مجلسين طرفيندن سئچيلميش ۳۹ نفر ليک هيئت ميللی، مجلس مؤسساندان سونرا اوتوروم کئچيريپ آذربايجان مؤسسان مجلسی نين اونلارا تا پيشيرديقلاری ايشلری اجراء ائديلمه سی اوچون بير ينجی آتديمی آتيب اؤزونون ايشه با شلاماسيني ميللی مجلس انتخاباتی مناسبيله يابينلاديغی بيانيه له، اعلان ائدير.

((آذربايجان ميللی انتخاباتی مناسبيله ميللی هيئتين بيانيه سی))

آذربايجان مجلس مؤسسان ميللی آخر جلسه سينده اوتوز دوققوز نفر دن مرکب بير هيئت ((آذربايجان هيئت ميللی)) آديله انتخاب ائديب آذربايجان خلقي نين اساسی آرييلاری نين اجرا سيني بو هيئته تا پشیردی.

هيئت ميللی ايشه باشلابان ساعتدن مجلس مؤسسان ميللی نين دستوراتيني جدی و دقيق بير صورته اجرا ائتمک اوچون فعاليت کئچيب وثابت قدملر گؤتورمگه چاليشیدی.

هيئت ميللی مأموردور آذربايجانين ميللی مختاريتيني تأمین ائتمک اوچون ايرانين تماميت و استقلاليني رعايت ائده رک آذربايجاندا ميللی مجلسی قوروب و ولايت انجمنلرينی تشکيل ائديب آذربايجانين کليه ايشلرينده نظارت و بوتشکيلاتين سايه سينده آذربايجان خلقي نين شئون سياسی و اجتماعي، اقتصادي و معارفي نين ميللتين آرزوسونا متناسب بير صورته ترقي وئرمک اوچون لازمی تدبير لر گؤرسون.

307

بسم الله الرحمن الرحيم

بوتون آذربایجان خلقی نین تمثلی و اراده سینین نماینده سی اولان ۳۰ آبان ۱۳۲۴ تبریز شهرینده شیر خورشید سالونوندا تشکیل اولونموش بؤیوک مؤسسلر مجلسی نین قرارینا گؤره بوگون آذر آیینین ایکی سینده باشلانیب همین آیین دؤردونه قدر بوتون آذربایجاندا مجلس میلی انتخاباتی نین اعلانلاری نین انتشارینا دستور وئریلیر. انتخابات اعلانلاری نین انتشاریندان اوچ گون سونرا بوتون آذربایجاندا اخذ آراء باشلانمالی و اون ایکی (۱۲) آذرده هرئرده انتخابات خاتمه تاپمالیدیر.

آذربایجان میلی هیئت رئیسی – علی شهبستی

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بؤیوک خلق ییغینجاغی مؤسسانه تبدیل و بو مجلسین طرفیندن سئچیلیمیش ۳۹ نفر لیک هیئت میلی، مجلس مؤسساندان سونرا اوتوروم کئچیریب آذربایجان مؤسسان مجلسینین اونلارا تا پیشیردیقلاری ایشلری اجراء ائدیلمه سی اوچون بیر ینجی آتدیمی آتیب اؤزونون ایشه با شلاماسینی میلی مجلس انتخاباتی مناسبتیله یاییئلادیغی بیانیله له، اعلان ائدیر.

((آذربایجان میلی انتخاباتی مناسبتیله میلی هیئتین بیانیله سی))

آذربایجان مجلس مؤسسان میلی آخرجلسه سینده اوتوز دوققوز نفردن مرکب بیر هیئتی «آذربایجان هیئت میلی» آدیله انتخاب ائدیپ، آذربایجان خلقینین اساسی آرزولارینین اجراسینی بو هیئته تاپیشیردی. هیئت میلی ایشه باشلایان ساعتدن مجلس مؤسسان میلی نین دستوراتینی جدی و دقیق بیر صورتده اجرا ائتمک اوچون فعالیتیه کئچیب و ثابت قدم آدیملار گؤتورمگه چالیشدی.

هیئت میلی مأموردور آذربایجانین میلی مختاریتینی تأمین ائتمک اوچون ایرانین تمامیت و استقلالینی رعایت ائده رک آذربایجاندا میلی مجلسی قوروب و ولایت انجمنلرینی تشکیل ائدیپ، آذربایجانین کلیه ایشلریندنظارت و بو تشکیلاتین سایه سینده آذربایجان خلقینین شئون سیاسی و اجتماعی، اقتصادی و معارفینین میللتین آرزوسونا متناسب بیر صورتده ترقی وئرمک اوچون لازمی تدبیرلر گؤرسون. هیئت میلی انتخاباتین مقدماتینی فراهم ائدیپ، آرامش و امنیتین برقرارلیغی اوچون لازم اولان تدبیرلری آلیب اؤز شدید علاقه سینی امنیتین حفظینه ابراز ائتمیشدیر.

هیئت میلی عمومی وضعیتی نظره آلاق اونون تعمیمی و معارفین ترقیسی، تجارتین توسعه سی و کندلی ایله مالکترین آراسیندا اولان اختلافاتی حل و ایشسیزلره ایش تاپماق اوچون اساسلی بیر پروگرام تهیه ائدیپ دیر. و اومودواردیر کی مجلس میلی نماینده لرینین مورد توجهی اولوب، اونلارین اجرایی ایله خلقیمیزین حیاتییندا مختلف اجتماعی و اقتصادی تبدیلات مشهود اولسون و سعادت قاپیلاری بو فداکار میللتین اؤزونه آچیلسین. بو خصوصدا انتظاریمیز وار کی مجلس میلی نماینده لری گئنیش قداملر گؤتورسونلر.

آذربایجانین میلی هیئتی آیری بیر اللر واسطه سیله آذربایجان میللتینه هرجومرج ایجاد ائتمک تشبوتونده اولان نقشه لر ایله مبارزه و مقابله ائتمه گین لازم اولدوغونو تذکر وئرمیش و داخلی مبارزه و دعوا چیخارتماق قصدیه آپاریلان مرموز سیاستلره اشاره ائتمیشدیر. آذربایجانین میلی هیئتی بیلیر کی قوشونون صلاح طلب سربازلاری و افسرلری، غیرتلی ژاندارمی و شرافتلی پاسبانلاری هئج وقت آزادلیغین دوشمنلرینین و آذربایجان محلی مختاریتینین (کی ایرانین تمامیت و استقلال دایره سینده تأمین اولمالیدیر) مخالفلرینه آلدانماییب، اؤزلرینی آذربایجان خلقینین صمیمی قارداشلاری بیلیم و ارتجاعی عنصرلرین اللرینده آلت اولمایاجاقدیر.

هیئت میلی اؤز مهم وظایفینی اجرا ائتمک اوچون خلقیمیزین هر طبقه سیندن صمیمی حسن نیت و حمایتینه مستحضر دیر. انتظاریمیز وار آذربایجانین غیور و آزادی طلب خلقی بو مقدس مرام یولوندا، یعنی آذربایجانین مختاریتی و ایرانین تمامیت و استقلالینی تضمین ائتمکده فداکارلیق و مجاهدتدن دریغ ائتمه ییب، مجلس میلی نماینده لرینین انتخابیندا چوخ دقت ائده رک آزادخواه، میللت دوست و وطن پرست اشخاص انتخاب ائتسینلر. آذربایجانین هیئت میلی رئیسی – حاجی میرزا علی شبستری

(آذربایجان روزنامه سی، ۱۳۲۴ ایل، نومه ۶۶)

هیئت میلی ۴۶ ماده لی یئنی سئچگیلر قانونو کی اوندا خانیملار دا کیشیلر کیمی سئچگیلرده شرکت ائده جکلرینی و قادینلاریندا هر ساحه ده کیشیلرله حقوقدا مساوی اولدوقلاری اعلان ائدیلیر، تصویب ائدیر.

آذربایجان مجلس میلی سینین انتخابات قانونی

بیرینجی فصل

ماده ۱ – آذربایجان مجلس میلی سینینه نماینده لرین انتخابی مستقیم، مخفی و متناسب اولمالی دیر.

ماده ۲ – نماینده لرین انتخابیندا نسبی اکثریت شرط دیر.

ماده ۳ – آذربایجان مجلس نین نماینده لرینین سای یوز بیر نفر دیرو اولنلرین هر نقطه نین جمعیتینه نسبتاهمین قانونه ضمیمه اولونموش جدول اوزره تقسیم اولونور.

ماده ۴ – انتخابات دا ایکی یا نئچه نفر اراسیندا مساوی حالدا رأی چیقارسا نماینده قرعه حکم ایله تعیین اولاجاقدیر.

ماده ۵ – نماینده سی بیر نفر اولان نقطه لرده انتخاب فردی اولمالیدیر. اما بیر نفر دن ارتیق نماینده لری اولان نقطه لرده انتخابات جمعی اولمالیدیر.

ماده ۶ - هردوره ده انتخاب ائدن شخصین فقط بیر دفعه حق رایى وار دیر.

ماده ۷ - انتخاب اولونان نماینده لر اذربایجانلی اولماقله برابر آذربایجاندا ساکن اولمالیدیر.

ماده ۸- ایگیرمی یاشینا چاتمیش بوتون آذربایجانلی ارواد و کیشی لرین انتخاب ائتمک حقلى وار دیر.

ماده ۹ - انتخاب ائتمک حقلى اولانلار:

الف - ایران تبعه سی اولانلار.

ب - آذربایجاندا ساکن اولانلار.

ماده ۱۰ - انتخاب ائتمک حقیندن محروم اولانلار:

الف - خارجه تبعه لری.

ب - سوء نیتله ورشکست اولانلار.

ت - قتل، اوغورولوغا مرتکب اولانلار.

د - قانونی محکمه لرده محکوم اولانلار.

۵ - میلی حکومت مملکتین استقلالیت و آذربایجان میلی مختاریتی علیهینه مسلحانه و غیر مسلحانه قیام ائدن سیاسی مقصرلر.

ماده ۱۱ - نماینده انتخاب اولونان شخصلرین شرایطی.

الف - ایران تبعه سی اولماق

ب - آذربایجان دیلینده دانشیب و یازماق

ت - انتخاب اولدوغو یئرده محلی معروفیتی اولماق

د- یاشی ۲۷ دن از و ۸۰ دان یوخاری اولماق

ماده ۱۲ - اشاغیداکی شخصلر نماینده لیک انتخابیندان محروم دیرلر.

الف - خارجه تبعه لری

ب- سوء نیت ایله ورشکست اولانلار.

ت - قتل و اوغورولوغا مرتکب اولان شخصلر و قانون حکم ایله صالح قانونی محاکماتدا محکوم اولانلار.

د - میلی حکومت، مملکتین استقلاللی و آذربایجان مختاریتی علیهینه مسلحانه و غیر مسلحانه قیام ائدن سیاسی مقصرلر.

ایکینجی فصل: نظارت انجمنین تشکیلی

ماده ۱۳- آذربایجان میللی مجلسینین دوه سینین آخرینه ۲ ای قالمیش مجلس میللینین هیئت رئیسه سی انتخاباتین تازالانماسی اجازه سینی صادر ائدیر و یئرینده انتخاب وظایفینه انجام وئرمکدن اوتری انجمن نظارتی اشاغیدا کی قرار اوزره دعوت ائدیر.:

۵ نفر آذربایجان مجلس میللی سینین نماینده - ۴ نفر مجلسین معتمدلریندن عضو اصلی و ۹ نفر محلی معتمدلردن عضو علی البدل اولاراق معین ائدیر و ولایت انجمنلری آذربایجان مجلس میللی سیندن دستور الدیقدان سونرا ولایت مرکز لرینده همنی قانونه ضمیمه اولونموش جدول اوزره ولایتی انجمن نظارتی تشکیل ائتمک مقصدیله اوز ایچریسیندن ۵ نفر و محلی معتمدلردن ایسه ۴ نفر عضو اصلی انجمن نظارت و ۹ نفر دیگرینه ده محلی معتمدلردن عضو علی البدل اولاراق معین ائدیلر.

تبصره - چونکی فعلاً تبریزده مجلس میللی و ولایت لرده ایسه انجمن ولایتی موجود در کل مستثنا اولاراق بیرینجی دوره اوچون تبریزده موسسان مجلسی طرفیندن انتخاب اولونموش میللی هیئتین دستور و اجازه سی ایله و هابئله ولایتلرده همان میللی هیئتین نماینده لرینین واسطه سیله محلی معتمدلردن ۹ نفر عضو اصلی و ۹ نفر دیگر عضو علی البدل انجمن نظارت معین اولونوب و انتخابات ایشلرینه انجام وئرهجکدیر.

ماده ۱۴ - انجمن نظارتین عضواصلی لری انتخابدان سونرا بلافاصله جلسه تشکیل ائدیب و مخفی رایله اولاراق اوز ایچریسیندن بیر رئیس بیر نایب رئیس و ۴ منشی انتخاب ائتمه لی دیرلر.

ماده ۱۵ - هر حوزه انتخابیه نین مرکزی انجمن نظارتی هیئت رئیسه سینین انتخاب ائتمکدن سونرا بلاتاخیر ضمیمه ده اولان جدول اوزره هر بیر فرعی انجمن نظارت تشکیل ائتمک اوچون معتمد اشخاص دان بیر نفر نماینده معین ائدیب و ولایتی انجمنین نماینده سیله بیرلیکده فرعی انتخابیه حوزه لرینه گئدیب ۹ نفر عضو اصلی و ۹ نفر ایسه عضو علی البدل محلین معتمدلریندن معین ائده جکلر.

ماده ۱۶ - بوتون انتخابات حوزه لرینده اولان نظارت انجمنلری اوز محلینده اولان انتخاباتین دوزگون و صحیح اولماسی مسئول دیرلر.

ماده ۱۷ - اگر ایش موقعینده انجمن عضو لریندن بیرسی فوت اولاستغفا وئره یا حاضیر اولماقدان بویون قاجیرا قرعه موجبینجه علی البدل عضولردن بیر نفر اونون یئرینه کیچیریلر.

ماده ۱۸ - اگر انجمن نظارت عضولرینین اکثریتی ایشه حاضیر اولماقدان استنکاف ائده لریا انتخاب دان سونرا اعتبارنامه وئرمکدن امتناع ائده لر فوراً انجمن ولایتی اشکالین رفعی اوچون اقدام ائده ر اگر گینه اشکال رفع اولماز ایسه عضو علی البدل لردن اونلارین یئرینه کیچیریلر و مسئله نی مجلس میللی یه گزارش وئیرر.

تبصره - اگر بو جریان تبریزده واقع اولسا موضوعی یوخاریداکی گوستریلن کیمی مجلس میللی حل ائتمه لیدیر.

ماده ۱۹ – هرانجمن نظارت بیر هفته انتخاباتدان سونرا انتخابیه حوزه سیندن متفرق اولا بیلر.

اوچونجو فصل: تعرفه وئرمک و رأی الماق ترتیبی

ماده ۲۰ – مرکزی و فرعی انجمن نظارت تشکیل اولان کیمی بلافاصله انتخابات اعلانی وئريلمه لیدیر و اعلاملارین یاپیشیلماسیله انتخابات باشلانماسینین فاصله سی فقط ۳ گون دور. و انتخاباتین مدتی ایسه ۵ گون دور کی گله جک هر دوره ده بیر گون بو مدتدن اسکیلیمک ایله نهایت ۴ دوره دن سونرا انتخابات مدتی فقط بیر گون اولسون

ماده ۲۱ – انتخابات اعلانیندا اشاغیداکي شرایط درج اولونمالی دیر.

الف – انجمنین محلی و تعرفه وروب رأی الماقه تعیین اولونموش مدت.

ب – انتخاب اولانلارین و انتخاب ائدیلرین شرطلری و انتخاب اولوناجاق نماینده لرین سایي

پ – رایلرین نشان سیز و اغ کاغذ اوزرینده یازیلماسی و رأی وئرن رایي اوزویله گتیرمه سی باره ده تذکر وئريلمه لیدیر.

ماده ۲۲ – انتخاب حقّی اولان شخصلر معین وقتده تعرفه الیب و اوز رایلرینی وئرمز ایسه داها حق رایي ساقط اولور.

ماده ۲۳ – انتخابات تعرفه سی اشاغیداکي ترتیب ایله اولمالیدیر:.

الف – تاریخ و نمره

ب – ادی، اتاسینین ادی، شناسنامه سینین شماره سی و تعرفه صاحیبینین ایش و یاشادیغی یئر.

ت – انجمن نظارتین مهر و عضولرینین امضاسی

ماده ۲۴ – بوتون وئرلین تعرفه لرلازیم دیر دفترده ثبت اولسون.

ماده ۲۵ – رئیس انتخابات جلسه سینی تشکیل وئردیکدن سونرا انجمن عضولرینین اکثریت ینین و تماشاچیلارین حضورینده انتخابات صندوقی تماماً بوش اولدوغو گوستریلیب حضوراً لاک و مهر اولونمالیدیر. و اونا سالیناجاق رأی ورقه لری اونون اوستونده اولان باجاسیندان سالیناجاق دیر.

ماده ۲۶ – انتخاب ائدنلر تعرفه الدیقدا سونرا آیین صندوقه سالیر، انجمنین منشی سی تعرفه نی باطل ائدیب و صاحیبنه وئریر.

رایلری استخراج و انتخاب اولانلاری تشخیص وئرمک ترتیبی

ماده ۲۷ – رئیس انتخاباتین انجام تاپدیقین اعلام ائدیکدن سونرا انجمن عضولرینین اکثریتی وسایر حاضرینین حضورینده صندوق بوشالدیلیب و رایلرین حسابلاماق دستورینی وئریر.

ماده ۲۸ – اول عضولرین واسطه سیله بوتون الینان رایلر سالیلیب ثبت دفتريله تطبیق اولونار اگر رایلر دفتر ثبتیندن ارتیق گلرایسه او مقداردا بوتون رأی لردن گوتوروب و باطل ائده لر و مسئله نی صورت جلسه ده یازارلار.

ماده ۲۹ - رایلی انجمن عضولریندن بیرى تک تک اوخویوب و او بیرىسی عضو نشان وئیریر و ایکی نفرده انجمن عضولریندن ترتیب ایله ادلاری یازیرلار.

ماده ۳۰ - اگر ورقه لرینده معین عده دن از یا چوخ اد یازیلیمیش اولسا انتخابات ایشینه خلل یتیرمیر. ارتیق یازیلان ادلار ورقه نین ارخا طرفیندن اوخونمایا قادییر.

ماده ۳۱ - اگر رأی ورقه لرینین اغ اوخونماز انتخاب اولونان شخص یاخشی معرفلیک اولونمایا و یا رأی امضالی اولو حساب اولونمازو گرک عین رایلر صورت مجلس ضمیمه اولار

ماده ۳۲ - رایلر حسابلانندان سونرا رئیس انجمن انتخاباتین نتیجه سین بیلدیریر و رأی ورقه لری انجمن منحل اولانا قدر ساخلانیلیر. سونرا تبریزده مجلس میللی رئیسینین یا اونو نماینده سی و اطرافدا ولایت انجمنی نین رئیس سی یا اونون نماینده سینین حضور یله محو ائدییر.

ماده ۳۳ - فرعی انجمن نظارتلر انتخابات صورت مجلسینى امضا ائدیپ انتخابیه حوزه سینین مرکزی انجمن نظارتینه گونده ره ر اورادا همان حوزه نی بوتون مشترک نقطه لرینین انتخابات صورت مجلس لریندن نماینده تشخیص وئیرلر.

ماده ۳۴ - بیر انتخاب حوزه سینده نچه مشترک نقطه لرین بعضی سی مرکزی انجمنین تعیین ائدیگی مدت ایچریسینده اوزانتخاباتینی قورتارماز ایسه انتخاب حقینی ایتیرمیش اولور و بوتون عمومی انتخابات ایشینه هئچ لطمه سی وارد اولمور.

ماده ۳۵ - انتخابات قورتاردیقدان سونرا هر حوزه نین انتخابات صورت مجلسی ایکی نسخه ده یازیلیب. انجمن نظارت عضولرینین و انجمن ولایتی رئیسینین امضالاری ایله بیر نسخه سی مجلس میللی یه و دیگری نسخه سی تعرفه ثبت دفتری ایله بیرلیکده انجمن ولایتی یه تحویل ویریلیر.

دوردونجو فصل: انتخابات ایشلرینه راجع اولان شکایت لر

ماده ۳۶ - انتخابات موقعینده ایستر انتخاب اولونانلارا راجع بیر شکایت اولونورسا انتخابات ایشینه مانع دئییلدیر. فقط شکایتین شرحی صورت مجلسده گرک قئید اولونسون.

ماده ۳۷ - انتخابات قورتاردیقدان سونرا انجمن نظارت اوچ گون اولوناجاق شکایت لری قبول اندیر اوچ گون سونرا گلن شکایت قبول اولونمور. همین اوچ گون ایچریسینده یتیشن شکایت لره رسیده لیک ائدیپ اعتبارنامه لری صادر اولوب و انجمنین منحل اولماسینی اعلان ائدییر.

ماده ۳۸ - شاکیلر آذربایجان میللی مجلسی اچیلدیقدان ۵ گون سونرا یا قدر اوز شکایت لرینی مجلسه وئرمگه حقلی دیرلر و مجلسین حکمی قطعی دیر.

ماده ۳۹ - انتخابات باره سینده او ادملار اعتراض و شکایت ائده بیلرلر کی انتخاب ائتمک حقینه مالیک اولسونلار.

ماده ۴۰ - تهدید یا تطمیع ایله اولونان انتخابات معتبر دئییل دیرو بو ایشه مرتکب اولانلار بیر ایلدن ۳ ایله قدر حبسه محکوم اولماقلا برابر ایکی دوره ده سئچمک و سئچلمک حقوقیندان محروم اولورلار.

بئشینجی فصل: مختلف ماده لر.

ماده ۴۱ - انتخابات محوطه سینه ساحلی گیرمک قدغن دیر.

ماده ۴۲ - انتخاب اولونموش نماینده لرین نصفی بعلاوه بیر نفر تبریزده حاضر اولان کیمی آذربایجان میلی مجلسی اچیلمالیدیر. و اولارین اکثریت رایى نسبى صورتده معتبر و قابل اجرا دیر.

ماده ۴۳ - آذربایجان میلی مجلسینه انتهاب اولونان نماینده لرین اعتبارنامه لری اطرافدا انجمن ولایتی رئیس لرینین و تبریزده ایسه رئیس مجلس میللینین مهر و امضاسیله تصدیق اولونالیدیر.

تبصره: اعتبارنامه لر استثنای اولنجی دوره ده هیئت میللینین رئیسینین امضاسیله تصدیق اولونور.

ماده ۴۴ - آذربایجان میلی مجلسی نماینده لریندن بیرى یا نئچه سى فوت اندیب و یا استعفا وئریب او محلین اهالی سى اونون یئرینه ایری نماینده انتخاب ائتمگه حقلی دیرلر.

ماده ۴۵ - نماینده لر تمام ایکی ایل مدتینه انتخاب اولونورلار.

ماده ۴۶ - انتخاباتدا شرکت اندیب رأی وئرمیین شخصلرین شکایت یا اعتراض حقلری یوخدور.

آذربایجان روزنامه سی ۱۳۲۴ نجی ایل نمره ۶۹

آذربایجان دوردونجو گونونده (۲۴/۹/۴) ساعت اوچده، آقای حاجی عظیم خان خادم میلی نین گؤندردیگی دعوتنامه موجبینه آذربایجان دموکرات فرقه سیندن و هیئت میلی دن آقای شبستری، آقای رفیعی، آقای دکتر جاوید و آقای بی‌ریا، شهرین مجتهد عالمریندن اولان میرزا محمود آقای ثقةالاسلامین ائوینده توپلانتی قورولور. کی بو توپلانتی دا آقایان: دولت‌شاهی، طباطبایی، نویانی (رئیس اداره راه آهن)، محمدعلی صفوت، آقای بیت‌الله، کلکته‌چی، بافته، صدیق مستوفی، صدیقی، شربت‌زاده، خلیل خان آرک، رضا قلی خان رشیدیه، میرزا علی اکبر خان عطایی، فیوضات، شاهین، آقازاده، آقای کیا، حیدرزاده و باشقالارینین حضورو ایله، مجلس آقای ثقةالاسلامین آشاغیداکی سؤزلری ایله آچیلدی:

«آقالار! زحمت وئریب دعوت ائتمکدن مقصود، آرادا بیر حسن تفاهم ایجاد اندیب امنیت و آرامشی برقرار ائتمکدیر. اطرافدا اولان عملیات جماعتین وحشت و اضطرابینا سبب اولوبدور. نیت بودور کی هر ایکی طرفدن تشریف گتیرن آقالار فعلی وضعیتیه نظرده توتوب، یا بورادان بیر هیئت معین بویورسونلار کی تهرانا تشریف آپاریب دولت متبوعه ایله وارد مذاکره اولسونلار؛ و یا اینکی تقاضا اولونسون مرکزدن دولت طرفیندن بیرعه آقالاردان تشریف گتیریپ بیزیم دئدیکلریمیزه رسیده لیگ ائله ییب عادلانه بیر

صورتده قضاوت ائتسینلر. بونو نظردہ توتماق لازمدیرکی بورادا بیگانه لر ین قوشونو واردیرائله بیر عمل گره ک باش وئرمه سین کی مسلمانلار اوچون باعث ننگ اولسون. خصوصاً هامییا معلومدور کی دنیا پیشوا لری تهرانا تشریف گتیردیگی زامان ایرانین اراضی سینی تمامیت و استقلالینی تصویب و تضمین بویوروبلار. علیهذا بو مجلسیمیز اومیدوارام کی بو مسئله لرین حقینده قطعی بیر نتیجه یه گله جه ییک.

آقای رفیعی جواب ویرئب دیلر:

اوجورکی بویورورسؤز ائله بیسیم عموماً نظریمیز بودور کی بیر امنیت اولسون و خلق راحت اولسون واللهی بیلیرم کی تمام آقاریندا نظری من ایله موافق دیر. بیز هیچ امنیت و آرامش پوزولماسینا راضی دئییلیک. نئجه کی اطرافدان ائشیتدیگیم خبره گؤره گویا بیرنفر اورادا ائله بو آزادیخواه لاردان و الله بیلیمه دیم یا بو تشکیلات عضولریندن بیرری خلاف بیرایش گؤردوگونه گؤره تشکیلات طرفیندن تنبیه اولونو بدرو.

بونو دا عرض ائتمک ایسته ییرم کی بیز ائله هامیمیز ایرانین استقلالیتینه طرفداریق و امنیت موضوعوندا دا یئنه آقای کیا ایله آذرشهرین بانک میلی سی حقینده خصوصی صحبت ائتدیک.

آقای رفیعی دن سونرا آقای رضا قلی خان رشديه سؤزه باشلاييب دئییرلر: نئجه کی قرآن شریفده بویورولور «انما المؤمنون أخوه» یعنی بیزهامی میز کی مؤمنیک بیر- بیر یمیز ایله قارداشیق. بورادا ییغیشماقدان مقصد نئجه کی بویورولار مؤمن قارداشلارین آراسیندا صمیمیت و ایجاد محبت ائتمکدیر. بدبختیلیگیمیز بورا دا دیرکی بیزیم جماعتین اکثری بیسواد دیر. نادان و کورکیمی دیر. منیم عقیده مجه دؤره رضا شاه دا او بودجه کی وزارت جنگه صرف اولوردو. گره گ او بودجه وئریله ایدی معارفه و بیزیم تمام کند لیریمیز اوخویا بیلردی کی بو گونکو گون بو جریانلار بدبختانه وجود ا گلمه ییدی.

منیم یا دیمدادیربیز بیرزمان زوغرول پاشا مملکت مصره ده بیرحزب تشکیل وئرمیشدی. همین حزب ده چون چوخ احترامی وارایدی. اونو آخرده دؤولت باشینا کئچیر دیلر. اولین پیشنهاده کی یازیب اعلان ائدیب سر تا سر مصر مملکتینده دیوار لار یا پیشدیر می شدی. او عبارت ایدی بوندان کی: «علموهم و التروهم» یعنی «اؤرگه دین، اؤتورون» سونرا زوغرول پاشا ایشدن دوشن کیمی اونون دؤره سینده اولانلار دئدی، بو هیجان لزوم سؤزدیر. من ائله نظریمی اولده دئیشم «علموهم و التروهم» بلی چالیشماق لازمدیر کی نه نوع ایله اولورسا اولسون جماعتی بو وضعیتدن قورتارماق. آقای رضا قلی خانین سؤزو بونولا خاتمه تاپیر.

آقای شبستری آقای ثقه الاسلامیدان اجازه آلیب دانیشماغا باشلاييب دئییر: نئجه کی هامییا معلومدور بیزمیللتین رفاه حالیندان اؤتورو چالیشمیشیق. و بوگونه قدر الیمیزدن گلهنی مضایقه اوئمه میشیک. اوکی بویورور سؤز امنیت مسئله سی البته بیز تمامیه بونا طرفداریق ولی بیر جهتدن نظر ه آینسین کی بو امنیتی بعضی مقاملار و تهراندا اولان ناپاک اللر اخلال ائدیر. و حتی بو

تجزیه مسئله یا الحاق صحبتی همین منابعردن سو ایچیر و البته بیز ایرانا و اونون استقلالیتینه اورهکدن کاملاً علاقمندیک و اونا هئج بیر شبهه یوخدور.

البته آقارلار دانشاندان سونرا بیزاؤز نظریمیزی عرض ائده جه ییک. بو موقعده آقای صفوت سؤزه باشلایب دئییرلر: بلی بیز اؤزوموزده ائله بیر گون وارایدی بیرگون یوخ ایدی بئله ایشلر ده واریدوخ نه بیلیم ایندیده واروخ یا وارمیشیخ. منظور بودو آنی صورتده بو مجلسدن بیر نتیجه آلماق اونو دامن ائله بیلیره م کی ائله من آقا لارین هامی سینین طرفیندن دییرم کی بیر بیانیه وئریلسین بو امنیتیه راجع کی جماعت وحشتدن قورتولسون من بیلیمیره م و الله آقارلار منیم بو عرایضیم بئله دی یا غیره بئله دی، یاغیربئله دی. بو موقعده آقای بی ریا آقای شبستریدن و آقای ثقه الاسلامدان اجازه آلیب سؤزه باشلایب دییرکی:

آقای ثقه السلام و محترم آقارلار، من فرقه میز طرفیندن چوخ افتخار ائدیره م کی پیچاق بنده دایانان گون سیز بیزی بو مجلسه دعوت ائتمیسیز. نجه کی آقارلار بیلیرلر بیز آذربایجان خلقی ایرانین استقلالیتینی بوگونکو- گونه قدر ضمانت ائتمیشیک و گئنه ائده جه ییک. بیز فرقه میز طرفیندن وئرین دستورلارا همیشه اطاعت ائدیب دؤنمز اراده ایله قاباغیمیزدا دوران مسئله لرین حلینه ایالتی و ولایتی انجمنلرین قورولوب مختاریتین آیینماسینا قطعی صورتده اقدام ائده جه ییک. بیز تاریخ بویو نجه کی ثابت ائتمیشیک و گئنه ده لازم اولورسا ثابت ائده جه ییک کی بیز آذربایجانلیلار وطنیمیزه و مملکتیمیزین استقلالینه علاقمند ییک اگر ایجاد ائله سه بیر سرباز کیمی مملکتین جنوبوندا دا سرحدیمیزی مدافعه ائتمک اوچون بیرقاریش توپراغیمیز دان اجنبی لره وئرمه ییب بیر سرباز کیمی سینه میزی گه ریب مجاهدت و فداکارلیقدان چکینمه یه جه ییک. قالدی امنیت و اونون پوزولماسی حقینده دئمک ایسته ییرم کی بونا باعث رحمسیز و لیاقتسیز قان ایچه ن دؤولت مأمورلارینین سوء رفتاری اولموشدور.

خصوصیه مرکزی حکومتین آخرینجی ارمانی اولان صدر کابینه سی کی تهراندا آزادیخواهلیق جریانین بوغوب تشکیلاتلاری باغلاندیریپ محرمانه دستورلار واسطه سیله ژاندارمری دستگاهین مظلوم و بیچاره کندچیلرین علیه تحریک ائدیردی.

همین بو معامله نین نتیجه سینده دوداقلاری کسین، شالاقلار آلتیندا وجودو قارالان، آروادی نین عرض و ناموسو تاپدالانان کندچیلر صبرائده بیلمه ییب. ائشتیدیگیمیز کیمی امنیه لرین قوللارینی باغلایب سلاقلارینی اللریندن آلدیلار. آقای ثقه الاسلام سیزدن خبر آلیرام امنیه نین نه حقی وار بیچاره کندچی نین عرض و ناموسونا تجاوز ائله سین؟ امنیه نین نه حقی وار کندچی نین دوداقلارینی کسب و یا بالاجا اوشاقلارینی سر نيزدن کئچیرسین؟

قالدی شهرده امنیت مسئله سینه گلینجه و خلقده اولان اضطراب وحشتین باعثینی مندن خبر آلساز دئیره م سرتیپ درخشانی دیر.

سرتیپ درخشانی نه سبب و نه علتہ گۆره شهرداری اداره سینی کی میلی بیر مؤسسہ دیر اشغال اندیب اورا سرباز گتیریپ و مسلسل قویودور، آقای سرتیپ درخشانی وئردیگی اعلامیه دنه دئمک ایسته ییردی؟ متمرّد کیملره دئییردی، بیرفرد متمرّد اولابیلر، اما بیر تشکیلات کی قانون اساسی موجبجه اونون قورولماسینا امکان و ئریلیر هئچ بیر وقت اونا متمرّد آدی وئریله بیلمز، آقای سرتیپ درخشانی نشرائتدیگی اعلامیه ده گویا دئییردیکی وورارام، اؤلدۆره رهیم. کیمی اؤلدورمک ایسته ییر؟ ونه حق ایله اؤلدورمک ایسته ییر؟ کیمی قارشى دایانماق فیکیرینده دیر؟. قوی آقای سرتیپ درخشانی بیلسین کی میللتین اراده سی مقابلینده او هئچ بیر وقت مغروریت گؤستره بیلمز.

بیز نئجه کی دئدیم شهریور حادثه سیندن سونرا تهرانا مینلرله عریضه لر، شکایتلر، تلگرافلار وورموشوق و لی بو گونکو- گونه قدر چوخ تأسفلر اولسون کی بیر نتیجه آلابیلمه میشیک. اونا گۆزه ده من آچیق دئییره م بیز مرکزی حکومتدن مایوس اولموشوق و تهرانا آدام گؤنده رمگه لزوم یوخدور اگر مرکزی حکومتین بیزه فرمایشی وارسا بویورسون تشریف گتیرسن تبریزه.

آقای حیدرزاده سؤزه باشلایب دئییر: بلی واقعاً آقای بی ریا دوز بویورورلار بو امنیه اداره لری خلقین جانینی بوغازینا ییغیب من ائله اولیندن بیلیردیم کی باخ بوایش باش توتمایاجاق. هله ممکندیر کی قارا داغ طرفیندن آقای بی ریانین اوقدر خبری اولماسین، اورا دا امنیه لر بیر اود یاغدییرلار کی پناه بر خدا. بابا هله اوقالسین یئرینده بیزیم شهرده اولان اداره مأمورلاری هامیسی اوغروودور. خصوصاً بو اقتصاد (بورادا آقای حیدر زاده ایسته میر آقای دؤولتساهی ایله فارسی دانیشسین) رفیعی سسلندی: آقای حیدرزاده اؤز دیلیمیزده دانیش.

حیدرزاده دئدی:

آقای رفیعی ایستدیم بیرگریز وورام.

آقای رفیعی دئدی:

خیر آقا بیزه گریز لازم دئییل.

آقای ثقه الاسلام دئدی:

بونلاری کی بویوردوز، آقای سرتیپ درخشانی بوگون بلدییه دن داشیناجاق و اعلامیه کی وئرمیشدی اودا انتظاماتا راجع ایدی کی خلق و حشّتن قورتولسون، ایندی بیر ایش گؤرمک لازمدیر، کی ایشین رشته سی الدن چیخماسین، چونکو جماعتین الینه اسلحه کئچندن سونرا ایش رشته دن چیخار. نئجه کی ممکندی بوگون میرزه ربیع کبیری یه کی مراغا دا دیر بیر دستور وئره سیز او هئچ سیزین امریزه تابع اولمایا اطرافدا دا هکذا.

ایندی بیر ایش ائله مک لازمدیرکی، بواسلحه کی یاملکلر وئریپ و یا آیری بیر دؤولت طرفیندن وئریلیپ او باره ده تصمیم توتولسون. و البته نظم و آرامشدن سونرا کمال آسوده لیک ایله اوتوروب بو ایشلر حقینده مذاکره ائده ک.

آقای بی ریا دئییر: باغیشلایین آقای ثقه الاسلام او اسلحه نه مالک لطفیندن و نه ده آیری بیردؤولت طرفیندن کندلیلره وئربیلمه میشدیر. او اسلحه لر شهر یور حادثه سیندن قاباق خیابانلاردا اننیک کیرشان ائدیپ اللرینه پوزا و چون الجک تاخت سرباز خانالار دا سربازین عرض ناموسونا تجاوز ائتمکدن چکینمیهین شرافتمند افسر لر کی شهر یور حادثه سیندن سونرا بیر گولله آچیلما میش وطنی قویوب قاجدی لار اونلارین چؤلده تۆکدیگی اسلحه لردیر کی کندلی لرین الهینه توشمیشدیر.

آقای آقازاده شاهین سؤزه باشلا ییب دئییر:

البته بیزیم هامیمیزین نظری میز بونا دیر کی جماعت آسوده اولسون وائله بو علت ده سبب اولوب کی بو گون ائله آقار هامیسی بورا یا تشریف گتیریلر اومودوار یق کی چون هامیمیزین نیتی خوشدو موفق اولاق.

سونرا آقای شبستری سؤزه باشلا ییب دئییر لر:

آقار نئجه کی بیلیر، سابق مشروطه زامانیندا ائله آذربایجان خلقینین تقاضالارینین مقابلینده محمد علی شاه توپ – توپخانه گؤندری، عین الدوله گلدی. آخیردا اؤزوز بیلیر سیز کی میللتین قباغیندا دایانا بیلمه دی. بیزدن ده دئمکدیر. عوض اینکی مرکز ده دؤولت بیزم قانونو طلبلریمیزه توجه ائله سین گؤرور سؤز کی قوشون گؤنده ریر و موتو ریزه گؤنده ریر- آخی من دئییر مکی موتوریزه قوشون مثلاً بیزیم طلبلر یمیزین مقابلینده ائده جک.

والله من ده گؤروره م کی وضعیت بیر آز آغیردی، دیبی بودور کی بو ایشلر ائله خوشان خوشانلیق ایله دوزه له یاخشیدیر. یوخسا نه موتوریزه نه قوشون.

دکتر جاوید سؤزه آلیب دئییر:

آقار اؤزوز بیلیر سیز کی ها میدان آرتیق بیزیم تشکیلاتلار ایرانین استقلالینه علاقمند دیر. چون من کارگرلر اتحادیه سینده اولورام هر کارگردن سوروشموشام اونوندا اورگینده مخصوصاً ایرانیه بیر علاقه وار.

مثلاً: نه اولار کی مدرسه لرده اوچونجو کلاسه قدر آنا دیلینده اوخونسون اوچونجو کلاسدا یوخاری فارسی دیلی کی بیزیم رسمی دؤولتی دیلیمیز دیر او تدریس اولونسون. مثلاً نه اولار کی کند لرده کند لیلرین وضعیتینی یاخشیلادیرماق اوچون فرهنگ اولسون، بهداشت اولسون، و باشقالاری اولسون. یاخود ائله شهر و ایالتی انجمن قورولماسینین نه ضرری وار کی واقعاً لازم دیر.

قالدی استقلال مسئله سینیه گلینجه البته بیلیر سیز بونو انگلیس، آنکارا رادیوسوندا و باشقا ستاسیونلاردا بعضی سیاسی مفسر لر یالان شایعه لر و افترا لار دئمکله خلقی تشویشه سالیرلار. من اؤز قولاغیم ایله ائشیتدیم کی رادیو دئییر کی آز دیخواه لار تبریز شهرینی آلدیلار و اداره لری اشغال ائله دیلر. اما سیز حقیقتده گؤرور سؤز کی بئله شئیین اصلی یوخدور و مقصد بودور کی بوگون کی بورا یا جمع اولموشوخ بیر نتیجه آلاق. ائله بیلیر م سیز اگر دموکرات فرقه سینین مرانامه سینی اوخوسایدیز

بیلر دیزکی بیز نه دئییریک. ممکن دیر کی هئچ آقای صدیق مستوفی کی بورا دا آه یلشیب هئچ اؤزو بیزیم مرامنامه نی اوخومایب.

ثقه الاسلام گوله - گوله دئییر: آخی اوخویا بیلیریک کی.

آقای رفیعی جوابیندا گوله گوله دئییر:

چونکی آنادیلی دیر.

دکتر جاوید دئییر:

بلی نظر بونا دیر کی اگر سیز بیزیم مرامنامه نی اوخوسایدیز بیلر دیز کی بیزایرانا علاقمندیک و ایسته ییریک کی آذربایجاندا

آبادلیق اولسون خلق راحت یاشاسین.

آقای صفوت دئییر:

بلی من ائله نجه کی بیلیر سیز اولدون ائله بوقسمتله ده چنه وورموشام و بو حزبی ایشلر ینده آز چوخ خبریم وار. ائله بیلیر م

کی ایندی آقالار بیزیم پیشنهاده ییمیزین مقابلینده گره ک گندیب حزبه دانشسینلار و بیر نتیجه یه گل سینلر.

«همین مجلسده آقای حاجی میرزا خلیل آقا مجتهدی و آقای حاجی میرزه باقر آقا قاضی نین دا حضورلاری واریدی»

آقای دؤولت شاهی سؤزه باشلایب دئییرلر: آقالار من ایندی بومدته کی تبریزده اولموشام دییه بیلیرم کی تهراندا ساکن اولانلاردان

هامی میزین تک به تک آذربایجانا علاقه میز وار و اوکی اداره لر باره سینده دئییلر، البته آقالار بیلیرکی بو اداره لرین چوخوندا

چالیشانلار سیزین اؤزوزونکی لر دیر. پس بو گلایه بیزه عاید اولان مسئله دئییل دیر. و بوسر تیپ درخشانی حقینده کی بویور

دولار نییه گلیب بلدییه نی من اشغال ائله ییب چون ستاد دا یئرواریدی. و اؤزوده او محل کی اورا گل میشدیلر. شهرداری کی بیر

قسمتی بوش ایدی اورا دا اوتور موشدو لار و بو گونه چیخدیلار و سرتیب درخشانی اؤزو بی طرف بیر آدامدیر. قالدی من دییه

بیلریم کی موقعی مأمور یتنده بیر آدام یوخدور کی مندن اینجی سین.

ثقه الاسلام گوله - گوله دئییر:

چونکو تازاسیز.

دؤولت شاهی دئییر:

هامی میزین نییتی گؤروره م پاکدی و ائده به یله جه ییک کی نتیجه ده بیر تصمیم توتاق.

آقای شبستری دئییرلر:

منیم عقیده م بونا دیرکی سیز بیر هیئت معین ائده سیز او هیئت بیزیم میلی هیئت ایله مذاکره یه وارد اولسونلار. چونکو بو

ائله بیر سطحی ایش دئییل دیر. بوايشده اوزدن کنچمک اولماز.

آقای دؤولت شاهی:

پس او وقت منتظر اولاق، چون آقای بیات تشریف گتیره جکله. گۆره ک نه پیغام ایله گلیر لر البته اوندان سونرا بیر اقدام اولونار.
آقای بی ریا دئییرلر:

اوکی آقای دؤولتشاهی بویورورلار بورادا اولان اداره مأمورلاری سیزین اؤزونوز دندیر. بنده جسارتاً عرض ائدیره م کی اونلارین اخلاقینی دا مرکز دن گلن اوغرو دؤولت مأمورلاری فاسد ائتمیشلر.

چونکی فهمیمی لر، مستوفی لر، اردلان لار، جهانگیرلر، کلهور لر، مأمورلاری وادار ائتمیشلرکی اوغرولق ائدیپ خلقی چاپیب اونلارین جیبلیرینی دولدور سونلار. دئمک اولار کی مأمور لاریندا بوجور تر بیه اولماسینا باعث مرکزی حکومت دیر.

آقای رفیعی:

آقالار اجازه وئرسه لر داها جلسه نی خاتمه وئره رک.

آقای بی ریا:

آقالار فرقه میز آذر بایجانین سعادتین محترم تاجرلرین، مالکلرین، روشنفکرلرین، کارگرلرین، اکیچییلرین، زحمتکش لرین بیر لیگینده گؤرور. اونا گۆره ده بو میلی وحدتی یا راتماق اوچون هر بیر فداکارلیقدان چکینمه یه جکدیر. و امنیتین ده تأمین اولونماسینا علاقه داریق قول وئریک.

((شماره ۶۶ پنج شنبه ۸ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

ادراینین ۶ سیندا (۶ - ۹ - ۲۴) آذربایجان دموکرات فرقه سینین جوانلار کمیته سی گنج لرین فرقه ده داها گئیش فعالیت گوسترمک و گله جک نسل لر اوچون یئتیرشدیرمک اوچون ایش باشلاییر. اعلان اولونور:

جوانلار

بو گون اعتبارا آذربایجان دموکرات فرقه سینین جوانلار تشکیلاتی ایشه باشلامیشدیر. تمام سازمان جوانلارین قاباخکی عضولرینه اعلان اولونور. اوزلرینی معرفی ائتمک اوچون هر گون پستخانا کوچه سینده شهری کمیته یه مراجعت ائتسینلر.

جوانلار تشکیلاتینین مرکزی کمیته سی ((۳ شنبه ۶ آذر ۱۳۲۴ شماره ۶۴ روزنامه آذربایجان))

کی بونو آذربایجان روزنامه سینده «جوانلار تشکیلاتی ایشه باشلادی» مقاله ایله بیلدیریب و جوانلاری اؤز میلی جبهه لرین قدرت لندیرمک اوچون اونا الحاق اولماغا دعوت ائدیر.

«جوانلار تشکیلاتی ایشه باشلاری»

آذربایجان دموکرات فرقه سینین جوانلار تشکیلاتی ایشه باشلادی. عموم جوانلار دان دعوت اولونورکی اؤز میلی جبهه لرینی قدرت لندیرمک اوچون بیزیتم تشکیلاتا گل سینلر.

بوگونکو دنیا دا جوانلارین بؤیوک وظیفه لر هامییا معین دیر، مخصوصاً آخرینجی محاربه ده دنیا جوانلارینین ائتدیگی فعالیت لری هامی بیلیر.

بوتون جامعه لرده، جوانلارین عهده سیننه وئریلمیش بؤیوک وظیفه لری اونلار عالی درجه ده اجراء ائدرک تاریخی شرف قاز انمیشلار. شوروی دیگر دؤولتلر بوگونکو دنیا دا فاشیزمین علیهنه آپاردیقلاری مبارزه ده میلیونلار جا اؤلن جوانلار بورجلو دور.

استالین گرادوا بشریتی فاشیزمین تهلهکه سیندن قورتارماق ایستهین جوانلار اؤز سیننه لرینی گؤرولتولو توپلار سپر ائدرک وطن اوغروندا مقدس وظیفه لرینی شرفله یئرینه یئتیردیلر!...

تاریخ میلیونلار جا محاربه میدانلاریندا قانینا بولا شمشیر جوانلارین آدلارینی ثبت ائتمیشدیر. جوانلار دیرکی ایللر بویو وطنی، آناسینین مهربان قوجاغیندا یاشادیقلاری یئرلری، باغلاری وطنلرینین عظمتینه اوخشیان متانتلی اوجا داغلاری، اؤز قیرمیزی قانلاری ایله رنگین ائدرک یادگار اولوبدور. غصبکارلارین هجوموندان و تسلط یندن حفظ ائتمیشلر. جوانلار دیرکی همیشه اؤز قووه لی قوللارینی و جوان قدرتلرینی اؤز وطنداشلارینین میلی حقوqlارینی و ناموسلارینی مدافعه ائتمک اوچون جامعه نین، میللتین اختیاریندا قویموشلار!..

عموم اؤلکه لرین جوانلاری اؤز ائتدیکلری فعالیت و فداکارلیقلاری ایله، بوتون دنیا دا جوان نسل لرین بشریت جامعه سینده اولدوغو مقامی و اهمیتی ثابت ائتمیشلر، تمام زنده و رو حلو میللت لرین جوانلارینین آخیر ینجی محاربه ده ائتدیکلری قهرمانلیقلار بیزیم اوچون سر مشق اولابیلر. آذربایجان خلقی اؤزون شرفلی بیر تاریخه مالکدیر، بیزایندی اؤز لیاقتیمیزی اثبات ائتمک اوچون جوانلاریمیزین انرژی و قدرتی آذربایجان خلقینین اختیارینا قویمالییق، جوانلار مستعد بیرفیکیره، جسمه و روحه مالک اولماقلارینا گؤره سون درجه مهم وظیفه لری ایفا ائتمگه قادر دیر، آذربایجان خلقی ایسه عمومیتده بوتون خلقلره تاریخی حادثه لرده، میلی نهضتلرده سرمشق اولموشدور.

بیز جوان میلی قووه میزدن استفاده ائتمک اوچون اؤز جوانلاریمیزی صحیح اصول اوزره رهبرلیک ائدیپ و اونلاری گله جک تشکیلاتیمیزی اداره ائتمگه حاضرلامالییق.

بونا گؤره بوتون جوانلاریمیز، جوانلار تشکیلاتیندا توپلاشمالیدیر. آذربایجان جوانلاری اؤز میلی عنعنه لرینی و شرفلرینی حفظ ائتمک اؤزلیاقتلرینی اثبات ائتمک اوچون لازمدیرکی بو گون کی دنیا دا اؤز وارلیقلارینی بیلدیرسینلر. عزیزآذربایجانیمیزی ستارخانلار و باقرخانلار و تاریخی قهرمانلار یوردونو ارتجاعین تهلهکه سیندن قورتاراق، خوشبخت بیرآذربایجان یاراداق. یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سینین جوانلار تشکیلاتی!

ح. فتحی خشکنابی ((شماره ۶۴ سه شنبه ۳ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

اوسته کی مقاله آذربایجان دموکرات فرقه سینین وئردیگی اؤنمی جوانلار گؤستریر. جوانلاری گلجگین یؤنه تمه نی اولاراق دوز تربیه ائتمگی اوچون حاضلاماق لازم اولدوغونو بیلیردی. بونا گؤره آذربایجان دموکرات فرقه سینین جوانلار تشکیلاتی یارانیب. آذربایجان میلی هیئتی طرفیندن سئچگیلر نظارت ائتمگه اوچون آقای قیامینین ریاستی آلتیندا معین پرواگرم اوزره نظارت هیئتی تعیین اولور، کی آذربایجانین هریرینده بئش گونون ایچریسینده سئچگیلری باشلانیب خاتمه وئرسینلر. فرقه بونولا بئله سئچگی آزاد لیغینی نظرده توتاراق فرقه عضو اولمایان شخص لرین اؤزلرینی کاندید گؤسترمگه اجازه وئریب، حتی فرقه عضو لرینه دستور وئریلرکی، اینانیدقلاری بی طرف کاندید لره ده رأی وئرسینلر. میلی مجلس سئچگیلری بؤیوک سیاسی بیر آتدیم ایدی. بوسئچگیده عموم خلقلین ایستر قادین ایسترسه کیشی اولسون شرکت ائتمه سینی تأمین ائدیپ خلقی حق و اختیار لار یندان محروم ائتمک اوچون او وقته قدر موسوم اولان پول و تهدید، تطمیع امکاینی اورتادان قالدیردی. بوسئچگیلرین آزاد، مستقیم، مساوی، متناسب اولماسی اوچون بوتون سئچگی حوزه لرینده اهالی یه امکان وئردی کی مستقیم و آزاد صورتده اؤز رأی لرینی وئرسینلر. اوگونه قدر عمرونده هئچ بیر سئچگیلرده شرکت ائتمهین آداملاردا دسته - دسته گلیب رأی وئرمکله اؤزلرینین میلی شعورا مالک اولدوقلارینی اثبات ائدیر. اؤزه للیکله خانملارین هوسی داهدا آرتیق ایدی. نییه کی اوزامانا جان ایراندا خانملار بوتون سیاسی و اجتماعی حقوقلار یندان محروم اولموش انسانلارایدیلر. آذربایجانین میلی حکومتی بیرینجی دفعه اولاراق خانملار سیاسی، اجتماعی مسأله لرده اشتراک ائتمک حقیقینی وئریب گنج، قوجا، فقیر، دؤولتی هامی اؤز سعادتینی سئچگیلرین دوزگون یول ایله آپاریلماسینی گؤروب ۳۲ سئچگی دایره سینده ۱۰۱ نماینده سئچمک اوچون بیر- بیریندن سبقت ائدیپ بئله لیکله تبریزده آذربایجانین باشقا شهرلرینده سئچگیلر هیجانی میلیتی بورویوب آذربایجانین ۶ سی آذر بايجان تاریخینده بیر اؤنمیلی گون ساییلیر. نییه کی آذر بايجان خلقی اؤز گلجه گی نین تأمینینی اوچون انسانلار ین سئچدیگی گون دور.

تبریز ده سگگیز یئرده تعرفه وئریلمگه باشلانیب.

۱ - مرکزی صانديق ستارخان خیابانیندا

۲ -چراندآب

۳ -امیرخیز، چوست دوزان

۴ -خیابان محله سی و مارالان

۵ -قره ملک، شام غازان

۶ -باغمیشه و بیلانکوه

۷ -ده وه چی، سرخاب

۸- حکم وار – آخینی

کی بیر گون ایچینده مرکزی صاندیقدا ۷۷۲ تعرفه وئریلیب حالبوکی کئچن دؤره لرده اون گون عرضینده، فقط اون بیر مین رأی آنجاق توپلانیردی لکن ۶ آذر دن ۱۰ آذر ه قدر فقط بئش گونون عرضینده میللی سئچگیلرده رأی وئره نلرین سای ۲۳۹۵۰ نفره یئتیشیب. بودا دئمک اولار کی کئچن دؤره لر ده گونده ۱۰۰۰ دن داها آز رأی وئریلدیگی حالدا میللی سئچگیلر جریانیندا همان خلق بعضی گونلرده سگیزمین رأی وئرمکله اؤز میللی علاقه سینى گؤستریب.

آذر اییین ۶ وئریلن رأی:

۱ - مرکزی صاندیق ستارخان خیابانیندا: ۷۲۲ رأی

۲ - چراندآب: ۱۳۲ رأی

۳ - امیرخیز، چوست دوزان: ۱۰۳ رأی

۴ - خیابان محله سی و مارالان: ۲۹۳ رأی

۵ - قره ملک، شام غازان: ۱۵۰ رأی

۶ - باغمیشه و بیلانکوه: ۱۴۷ رأی

۷ - ده وه چی، سرخاب: ۱۵۰ رأی

۸ - حکم وار – آخینی: ۴۳۰ رأی

آذر اییین ۷ سینده وئریلن رأی لر:

۱ - مرکزی صاندیق ستارخان خیابانیندا: ۱۰۳۰ رأی

۲ - چراندآب: ۵۹۹ رأی

۳ - امیرخیز، چوست دوزان: ۳۷۴ رأی

۴ - خیابان محله سی و مارالان: ۸۳۰ رأی

۵ - قره ملک، شام غازان: ۲۲۲ رأی

۶ - باغمیشه و بیلانکوه: ۲۸۹ رأی

۷ - ده وه چی، سرخاب: ۷۳۸ رأی

۸ - حکم وار – آخینی: ۸۵۲ رأی

جمع: ۴۹۳۴ رأی

ارامنه نین رأی لری آذرباینین سینده ۷۰۰ رأی عبارت اولوب.

((شماره ۶۶ پنجشنبه ۸ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

آذر اییین ۸ ینده صانديقلار سالیان رأی

۱ - مرکزی صانديق ستارخان خیابانیندا: ۱۰۴۶ رأی

۲ -چراندآب: ۳۹۰ رأی

۳ -امیرخیز، چوست دوزان:

۴ -خیابان محله سی و مارالان:

۵ -قره ملک، شام غازان: ۱۷۱ رأی

۶ -باغمیشه و بیلانکوه: ۴۶۳ رأی

۷ -ده وه چی، سرخاب: ۶۰۰ رأی

۸ -حکم وار - آخینی ک ۴۳۵ رأی

((شماره ۶۷ جمعه ۹ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

بئش گون ایچریسنده سالیان رأی

۱ - مرکزی صانديق ستارخان خیابانیندا: ۶۳۷۰ رأی

۲ -چراندآب: ۲۵۱۱ رأی

۳ -امیرخیز، چوست دوزان: ۱۵۴۸ رأی

۴ -خیابان محله سی و مارالان: ۴۱۳۲ رأی

۵ -قره ملک، شام غازان: ۸۸۴ رأی

۶ -باغمیشه و بیلانکوه: ۱۹۵۳ رأی

۷ -ده وه چی، سرخاب: ۳۳۸۵ رأی

۸ -حکم وار - آخینی ک ۳۰۲۹ رأی

رأی لرین جمعی ۲۳۸۰۱ رأی

((شماره ۶۸ یکشنبه ۱۱ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

فرقه نین خلق ایچریسینده کؤک سالمیش حورمت، علاقه و احترامینی اثبات ائتمک اوچون تبریز نماینده لرینین رأی لرین

سایى شایان دقت دیر. تبریز شهرینین وئردیگی ۲۳۵۹۱ رأی دن

۱	23550	سس آقای پیشه وری
۲	23330	سس آقای محمد بی ریا
۳	23114	سس زین العابدین قیامی
۴	23084	سس آقای صادق پادگان
۵	32286	سس آقای دکتر جاوید
۶	22813	سس آقای رفیعی
۷	22752	سس آقای علی شبستری
۸	22751	سس غلامرضا الهامی
۹	22277	سس ابوالفتح نیکجو
۱۰	21806	سس فتحعلی ایپکچیان
۱۱	21595	سس علی شمس ماشینچی
۱۲	21273	سس محمد عظیمی

سنچگیلر تبریز انجمنی نین نظارتی نین رئیسی آقای زین العابدین قیامی و نظارت هیئتی نین عضولری

۱- محمد تقی رفیعی	۳- جعفر اخگری	۵- صادق پادگان
۲- رحیمزاده باد کوبه چی	۴- علی ماشینچی	۶- دکتر جاوید

نظارت هیئتی نین یئری ده: تبریز- ستارخان خیابانی- آذربایجان قزئته سی اداره سینین روبروسوندا، آذربایجان میلی هیئت

عمارتی

آذربایجان میلی مجلس سنچکیلرینده خانیملار طرفیندن رأی لر:

مرکزی صانديق	۵۰۰ سس
چرانداب و لیل اباد	۴۵۰ سس
قره مللک و شام غازان	۱۴ سس
ده وچی و سرخاب	۵۰۶ سس

امیر خیز و چوست دوزان ۱۵۶ سس

باغمیشه و ویلانکوه ۲۶۲ سس

حکم وار و اخینی ۵۲۱ سس

خیابان و مارالان ۷۵۴ سس

سنچگیلر ده خانیمیلار طرفینده ن تبریز ده ۳۱۷۲ سس وئریلیر،

((شماره ۷۳ جمعه ۱۶ آذر ۱۳۲۴ آذربایجان روزنامه سی))

سنچگیلرین ایکینجی گونو آنلا شیلیر کی، آقایان قریشیان و اونون دوستو آقای معزی فرقه تصمیمی علیهنه اولاراق اؤز لری اوچون چالیشیب اؤز لری نه رأی (سس) سالدیرمیشلار کی بوایش آنلاشیلا ندان سونرا فرقه نین رهبری دستوروایله انتخاب حوزه لریندهن ترد اولوب توبیخ اولونور لار.

میملی مجلس سنچگیلری آذربایجان خلقین گؤرونمه میس اعتمادی نین سیمگه سی دیر. تبریز خلقی بو اعتمادی بیرینجی دفعه اولاراق ۱۴- جی مجلس سنچگیلرینده پیشه وری یه گؤستر میشدیر. لکن گینه ده اؤز اعتماد لارینی فرقه رهبرینه گؤستمیش اولورلار.

آذربایجان میملی مجلسینین سنچگیلرینین موفقیتله قور تارماسی آذربایجان میملی حکومتی نین، پایه سینین قورولوشو اولوب فرقه اؤلکه نی اداره ائتمک اوچون قانونی بیر مؤسسه وجوده گتیر میش اولور. آذربایجان میملی مجلسینه ۱۰۱ نفر نماینده سنچیلیر کی بونلاردان: ۱۶ نفری ایشچی - ۲۶ نفر اکینجی ۲۴ نفر ضیاءچی (معلم - قزئتچی - دکتر - مهندس ۰۰۰) ۱۳۰ نفری اداری کارمند - ۲ نفر کارخاندار ۷ نفر تاجر ۱۱ نفر مالک - ۲ نفر روحانی دیر.

آذربایجان میملی مجلسینین نماینده لری آذربایجان میملی مجلسینین افتتاحی اوچون آذربایجانین هر نقطه سیندن تبریزه گلمه یه باشلایب لار.

آذربایجان میملی مجلسینین نماینده لری

تبریز: پیشه وری - محمد بی ریا - میرزا علی شیبتری - صادق پادگان - علی ماشینچی - فتحعلی ایپکچیان - سلام الله جاوید -

محمد تقی رفیعی - زین العابدین قیامی - محمد عظمی - غلامرضا الهامی - ابوالفتح نیکجو

اورمو: محمد تقی ازاد وطن - معین زاده - معیرزاده - دیلمقانی - بهرام نابی (۷۸۶۴ رأی)

اردبیل: حسن جودت (۱۵۲۶ رأی)

زنجان: جهانشاهلو - هلال ناصری (۷۰۲۴ رأی) - عماد - معرفت صفایی -

مراغا: داداش تقی زاده (۱۶۲۷۱ رأی) - کبیری

مړند: جعفر کاویانی (۹۱۳۱ رأی) - میر رحیم ولایی (۹۰۸۵ رأی) - محمد حسین برهانی (۹۸۳۸ رأی)

خوی: آتش خان بیات ماکو - مرادعلی تیموری بیات - عبدالحسن احمدی - نورالله یکانی (۱۴۸۳۸ رأی) - شیخ موسی یکانی
 سراب: ابوالحسن واقف (۱۹۹۶۸ رأی) - محمود غزنوی (۱۹۹۵۴ رأی) - جاویدان - غلامرضا صبحی - غلام یحیی دانیشیان
 میانا: عباسعلی پنبه‌ای (۱۰۱۴۴ رأی) - زین العابدین رحیم زاده بادکوبه چی (۸۳۴۴ رأی) - حاج حسین جعفری (۹۵۵۸ رأی)

هشترو: عبدالعلی مستمع (۷۲۵۰ رأی) - جاوید مهتاش (۵۸۵۰ رأی) - عبدالعلی پژوهنده (۷۲۵۶ رأی)
 اهر و ارسباران: خاوری - میرزاقاسم آقازاده (۱۱۲۵۰ رأی) - حسین آخوند زاده (۱۱۴۹۹ رأی) - خلیل اذربادگان (۱۱۱۲۳ رأی)
 - محرم دانایی (۱۴۲۷ رأی) - میر مهدی چاوشی (۱۱۳۰۶ رأی) - علی اکبر مهمانی (۱۱۲۴۹ رأی)

عجبشیرودیزجرو: جعفر اخگری (۴۳۰۶ رأی)

سولدوز: قلی خان بورچالو (۶۱۱۹ رأی)

علمدار و گرگر: حسن زفیری (۴۳۹۶ رأی)

آذرشهر: رسام موزع زاده - هاشم نیا

الان بر آغوش: حمید ساحتی

اوجان: حسین تیزفهم تیکمه داش (۵۰۸۸ رأی)

کاغذکنان: هاشم مرادی (۴۰۴۲ رأی) - فاضل غفاری (۴۰۴۰ رأی)

ممقان: حسین صانعی (۶۶۴ رأی)

ماکی: مراد علی تیموری (۱۱۹۵۵ رأی) - عبدالحسین احمدی (۱۱۸۹۸ رأی) - محمود ترابی (۸۲۰۰ رأی)

ارونق: عباس هدایت - سلماس: مکرم ترابی (۲۱۴۸ رأی) - احمد برادران آهنگری (۲۱۴۷ رأی) - انزاب: عباس جمالی (۷۰۳ رأی)

رأی) - ظریفی؟ - محمد دیبایی - بابگین قوروقچیان؟ - ابراهیم علیزاده؟ - اصغر دیباییان؟ - اسماعیل شمس؟ - رضا رسولی؟ - حفیدون

ابراهیمی(استارا) - میر قاسم چشم آذر؟ - علی اکبر اورنگی؟ - شکبیا؟ - داوود گرگیان؟ - عبدالله رحیمی؟ - هاشم

مرادی؟ اسماعیل پیشنمازی؟ سیمون مقردیچیان (ارامنه)؟ بهرام نایی؟ - خانم شمس جدی؟ - ورام میراکیان؟ - خانم عفیفه

ترکی؟ - قهرمان قهرمان زاده؟ - میر محمد چاوشی؟ - کریمی؟ - جعفر ادیب؟ - ابوالفضل غفاری؟ - مهدی هاشمی؟

پنجشنبه گونوآذرباینین ۸ ینده (۸-۹-۲۴) آخشام ساعت ۴ ده میللت باغیندا آذربایجان دموکرات فرقه سی و اتحادیه

کارگران طرفیندن تشکیل اولونموش میتینگی آقای محمد بی ریا آجیب. آقای پیشه وری یه سؤز وئرلیب آقای پیشه وری

آذربایجاندا کی فلاکتلردن بحث ائدیپ اونون علت و مسببلیرینی مفصل صورتده شرح وئردیکدن سونرا فقط و فقط میللتین قورتولوشون و آذربایجان اؤلکه سینین سعادتن دموکرات فرقه سینین تشکیلینده گؤردوگو نو بیان ائدیپ.

ناطق تهران حکومتی نین آذربایجانا لا قید با خدیغیندان بحث ائدیپ نطقی نین آخیرینده سؤیله ییر: هر میللت اؤز مقدراتینی اؤزو تعین ائدیگی کیمی آذربایجان خلقی ده گره ک اؤز سرنوشتینی اؤزو معین ائتسین.

آقای پیشه وری انتخابات موضوعوندان دانیشیب جماعتی رأی وئرمگه دعوت ائدیپ و بو تاریخی رأیین بؤیوک اهمیته مالک اولاجاغین بیلدیریر.

آقای پیشه وری دن سونرا آقای الهامی خلاصه صورتده آذربایجانین گله جگینه و دموکراسی باره سینده دانیشیق آپاریر.

جمعه گونو آذر آیینین ۹ - دا (۹-۹-۲۴) دؤولت مأمورلاری و ارتجاعی قوه لرین یاردیمیه امنیت سیزلیک تۆره تمه گه چالیشما قلاری حقیقنده بیر اعلامیه آذربایجان میلی هیئتین رئیسی آقای شبستری طرفینده ن صادر اولور.

آذربایجانلی هموطنلر:

نئجه کی بیلیر سیز مکرر اؤز شدید علاقه میزی آذربایجان نین هر یئرینده امنیتین حفظینه دئیش وامنیتی پوزماق و خلقی اضطرا با سالماق اوچون آلمان تدبیر لرین قاباغینی آلمیشیق مخصوصاً تبریز خلقینه متذکر اولموشوق کی امنیت دوشمنلرینه و اونلارین آپاردیققلاری مرموز سیاستلره آلدانماسین و مضطرب اولماسینلار. بومصنوعی خبرلری اوکثیف و ارتجاعی اللرکی خلقین و حشیتندن سوء استفاده ائدیپ اونلاری سویماق خیالیندا دیرلار انتشار وئریرلر.

آذربایجانین میلی هیئتی لزوماً اعلام ائدیر: بو موقعده کیمه آذربایجان خلقی اؤز صمیمی علاقه سین امنیتین حفظینه گؤسترمه لیدیر. امنیتین ضدینه اولان تشبوثا عملاً حسن نیت ایله مقابله و علاقه ابراز ائتسین و بو اعلامیه نین مفادی نین نظره آلیب بیلسین کی آذربایجانین میلی هیئتی آذربایجانین هر یئرینده هرج و مرج و اختلال تولید ائتمک ایستهنلری و هراسم و عنوانی ایله اولسون و اضطراب ایجاد ائدیپ شخصی و مادی استفاده لراوچون ایجاد وحشت ایلههینلری آذربایجانین وایرانین تمامیت و استقلال دوشمنلری کیمی تانییب اونلارین بو خیانتکارانه تشبوثونو ممانعت انده جکدیر.

«آذربایجان هیئت میلی رئیسی - حاجی میرزا علی شبستری»

آذربایجان میلی هیئتی آذربایجان خلقینین احتیاجاتینین تأمین اوچون آذربایجاندا بعضی ارزاقین صادربنه ممانعت ائدیردی کی بو باعث اولموش کی بعضی هرج و مرج طلب طرفیندن آذر باجاندان اغتشاش یاراتماق اوچون باشقا وسایلین قاباغی آلینیردی کی آذربایجان میلی هیئتی ارتجاعین قاباغینی آلماق و اونلارا بهانه وئرمه مک اوچون آذر آیینین ۱۱ - ده (۱۱-۹-۲۴) بیر اعلامیه وئرلیر.

"عزیز هموطنلر"

بیلدیگینیز کیمی آذربایجان خلقی اؤز احتیاجاتینین تأمینینی اوچون آذربایجاندا ارزاق، اغذیه (بو غذا، یاغ و سایر خواربار) و زندگانلیق مایحتاجاتین صدورینه ممانعت ائدیر.

هیئت میلی یه وئرلن راپورتلارا گؤره بعضی اشخاص حتی مال التجاره و خشکبار و سایر صادراتی اجناسین صدورونداندا ممانعت ائدیپ مال التجاره صاحبهرینی زحمته سالیرلار. بونا گؤره هیئت میلی آذربایجان اعلان ائدییرکی:

فعلاً آذربایجاندا آشاغیدا یازیلان ارزاقدان سووای هر جنس و مال التجاره نین گؤنده ریلمه سی آزاد دیر و هئچ کس اونلارین گؤتمه سینه مانع اولماغا حقلی دئییل دیر.

گؤنده ریلمه سی ممنوع اولان ارزاق و اجناس فعلاً بونلار دیر:

غلّه (بوغدا - آرپا - اون) - یاغ - کره - پنیر - یومورتا - تویوق - ات - قویون - قره مال

آذربایجانین داخلینده ارزاق و خواربار و مال التجاره نین حمل و نقلی کلیتاً آزاد دیر. کند لردن شهر لره حمل اولونان هر شئی آزاد دیر و حمیلینه مانع اولانلار تعقیب اولوناجاقلار.

شهر لرده کندلرده خلقین مورد احتیاجی اولان خوار بار و اغذیه و اجناسی احتکار ائدنلر آذربایجان خلقینین غدار دوشمنی ساییلیب شدیداً تعقیب و مجازات اولوناجاقلار. هرکس هر عنوانیه بو دستورون خلافینه اقدام ائده هیئت میلی طرفیندن تعقیب و شدیداً تنبیه و مجازات اولوناجاقدیر.

"آذربایجانین هیئت میلی و حاجی میرزا علی شبستری"

شنبه گونو آذر آیینین ۱۷ سینده (۱۷-۹-۲۴) مرکزی حکومت طرفیندن آذربایجانا والی تعیین اولوب تبریزه گلن آقای بیات و میلی هیئت آراسیندا مذاکره ساعت ۱۰ دا آقای سراج میر (ذکاء الدوله) نین ائوینده عمله گلیر. کی بو مذاکره ده میلی هیئت طرفیندن آقایان: پیشه وری - بی ریا - شبستری - فریدون ابراهیمی و مرکزی دؤولت طرفیندن آقای بیات - استانداری کفیلی آقای دؤولت شاهی اشتراک ائدیپ کی آلتیدا مذاکره ده کئچن دانشیقلارین اوره تی گلیر.

آقای بیات، شاه و مرکزی حکومت نماینده سی اولاراق آذربایجان دموکرات فرقه سینین ایستکلرینی بیلدیرمک ایسته بیرکی آقای پیشه ورینین وئردیگی مطالبی اوخویاندان سونرا سورو مختاریتدن نظر نه دیر. بو سؤز انسانی وحشته سالیر یاخچی دیر اونون یئرینه آیدی بیر سؤز ایشلنسین.

آقای پیشه وری «مختاریت» سؤزونو آچیخلایب، سوپس - آمریکا بیرلشمیش دؤولتینی اؤرنک وئریپ دئییرکی مختاریت آذربایجان میللتینین ایستکلرینین گارنتی سی دیر. و بو ناگؤره دیرکی آذربایجان میللتی نین آزادلیق نهضتی مشروطیت انقلابی یا دا خیوانی قیامی کیمی مرکزی حکومتین اغفال سیاست سونو چوندا آرادان گئدمه سین.

آقای دؤولت شاهی - دئییرکی: سیز ایالتی، ولایتی انجمنلر کی آنا یاسادا وارد یر دؤولت مأمورلارین ایشلرینی کنترل ائدیسیر.

آقای پیشه وری: رضا شاه دؤرونده آنا یاساداکی ده ییشیکلری (اؤرنک اوچون – سلطنتی قاجاریه دن پهلوی یه ده ییشیلیمه سی. ملکه نین ایرانی الاصل اولماغی) آنلادیب بئله دئییر لر. بو مدته آنا یاسانین اصولو آياغ آلتیندا قالیب اوندان بیرشئی قالماییب. ایالتی انجمنی نین ده مقدراتی مرکزی نین تصمیمینه قالیب کی بو شرایط گوجلو بیر گارانتی ایسته ییر. دؤولت ایشلرینی ایالت لرده کنترل ائتمک اوچون اولابیلمز و آذربایجان مؤسسان مجلسی بئله صلاح گؤروب کی ایالتی انجمن لر تشکیلینی بیرآز گئنیشلندیریپ اونا داخلی میلی مجلس ماهیتی وئرسین. کی بودا مرکزی حکومتین تجاوازا تینی آلیب محلی ایستکلریده محل مقتضیاتا گؤره حل ائتسین.

آقای بیات: ایسته ییر سیز کی بو مختاریت نه حد اولسون: ایران سر حداتی و ایران پرچمی عادلانه عمومی قوانین آلتیندا، داخلی ایش لر یمیزده مختار اولاق. بیزین پولو ایران پولودور.....

آذر آیینین ۱۹ دا (۱۹-۹-۲۴) آذربایجان میلی مجلسینین آچیلیشینا ایکی گون قالا آذربایجان میلی مؤسسان مجلسی عموم ایران خلقینه و آذربایجان میلیتی اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین آماجلا ر و بوگونه قدر گؤرودوگو ایشلر و حقینده بیر بیانیه وئر ییر.

((آذربایجان مجلس مؤسسان میلی سینین بیانیه سی آذربایجان میلیتینه و عموم ایران خلقینه))

هموطنلر:

بوگون بیزیم افتخارلی میلیتیمیزین خلل تاپمایان اراده سی بئله قرار توتمو شدور کی: بوگونکو چتین شرایطه محکم بیر عزميله اؤزونون اونودولماز کئچمیشینه و قدیم مدنیتینه و آزاد لیک نهضتلر ینده گؤتوردوگو قدملره لایق اولان پارلاق تاریخی وظیفه سین انجام وئر مکله برابر هر جور مانعی اؤز قارشى سیندان قالدیر سین.

آذربایجانین کئچمیش جلاللی عظمتینه لایق اولان بو بؤیوک مأموریته خلقیمیز افتخار ائدیر.

آزادلیق و دموکراسی اوغروندا هانسی کی اونو دفاع ائتمکدن اؤتری آزادپخواه میلیتلرین رشید اوغوللا ری مردلیگیله جانلارینی بو یولدا قربان ائدیپ خلقیمیز بو عزیز مقصدلر اوچون مبارزه آپار ماغا یئنه ده افتخار ائدیر.

بیزیم بؤیوک اجداد یمیز ماد دؤره سیندن تا شاه اسماعیل صفوی عصرینه قدر و مشروطه انقلابی نین باشلا نغیجینا قدر آزاد لیغی اله گتیرمگ اوچون خارجی اشغالچیلر علیهینه قهرمانلیق ایله مبارزه آپارمیشلار و بو قهرمانلیقلار خلقیمیزین تاریخی صحیفه لرینین زینتی دیر.

آذربایجانین غیرتلی مجاهد و رشید اوغوللاری مثل سیز فداکار لیقلارینین نتیجه سینده و مشروطه انقلابلاریندا استبداد حکومتی نین اساسینی و ارتجاعین سلطه سینى کؤکوندن قازیلیراق ایران میلیتی اوچون آزادلیق و دموکراتلیق آلدیلار. قانون اساسی آذربایجانین شرافتلی اوغولارینین قانلاری بهاسینا آلینمیشدیر.

۴۰ ایل قاباق بیزیم بابالاریمیز جنگ میدانلاریندا مردلیک له آزادلیق و دموکراسینی اله گتیر مگه نائل اولموشلار وبو عزیز میوه نی دفعه لرله آزادلیق دوشمنلریندن حفظ ائتمیشلر. اما آذربایجان میللتی هانسی کی بو قدرمشروطه انقلابی نین یارناماسی اوچون حمایت ائتمک یولوندا فداکارلیق ائتمیشدیر. هیچوقت اؤز سونسؤز مجاهدتلر ی نین نتیجه لرینده ن استفاده ائتمه ییب آزادلیقدان نصیب سیزقالیب و واقعی دموکراسیدان اثر بئله گؤرمه ییب دیر.

نه اوچون؟

اونانگوره کی مرکزین مرتجع حکومتلری آذربایجانا همیشه حقارت نظریله باخمیش و هر وقت بو تورپاغا مستعمره گؤزیله باخیب و هئج وقت آذربایجان استعمار ائتمک فیکیریندن و بو تورپاغین زحمتکش میللتینی استعمار ائتمک لریندن باشقا آرزولاری اولمامیشدیر تهرانین آزادلیق اؤلدورهن حکومتینین هدفی همیشه بو اولموشدورکی آذربایجان ابدی دالی قالمیش شریطینده ساخلاسن، جهالت و موهوماتی بو مملکتده گئیشلهندیرسین. وارتجاع عامللرینی و فلاکتی تقویت ائدیپ علم مدنیت قاپیلاری بو یثرین آزادیخواه خلقینین اوزونه باغلاسن.

پارلاق تاریخی سابقه سبب و افتخارلی مدنیتی اولان بیرمیللت کی اونون میللتی، میلی آداب و رسومو داغ کیمی محکم دیر. واونون مدنیت چراغی ایللربویو قدیم دونیانی ایشیقلااندیران خلقیمیزی مرکزی مرتجعلر ومدنیتده ن وتاریخده ن و مستقل شخصیت دن محروم اولان بیر میللت کیمی قلمداد، ائدیپ هر جور اجتماعی امتیازلاردان محروم گؤستریب اونا نسبت پیس اهانتدن ویئنه آچاق مسبتلردن چکینمه ییبلر.

تاریخ بویو دونیانین ان آباد و جمعیتلی یئرلریندن اولان ودونیانین ثروت منشئی ساییلان وطنیمیزی خرابه زاره دؤنده ریب فقر و فلاکته دچارائدیبلر.

تهرانین آزادلیغینا ضد اولان حکومتی بوتورپاقتا آزادلیغین هرگونه آثارینی اورتادان آپاریب اونون انکشاف و ترقی اوجاغینی سؤندوروب دور. اؤزلیاقت سیزوالچاق مأمورلارینی حدود سؤز اختیارات ایله آذربایجانی خرابه ائتمه یه، آذربایجان میللتین تحقیر ائدیپ اونون آنادیلینی و آداب رسومونو اورتادان آپارماغا گؤندرمیشدیر.

اونلارین مقصدلری آنادیلیمیزی آرادان آپارماق، میللت و مدنیتیمیزین اساسینی متزلزل ائتمک دیر. تابو واسطه ایله آذربایجانلی اؤز پارلاق تاریخینین خاطیرلاماسین.

بو خطرلی نقشه نین اجراسیندا مرکزین مأمورلاری هر جور فجایع یاراتماقدان چکینمه دیلر.

آذربایجان اوغوللاری یا زندان گوشه لرینده و یا تونل آلتیندا و یا ایرانین جنوب منطقه لرینین پیس هولاریندا تلف اولوب اورتادان گیتدیبلر.

رضاخانین قولدور حکومتی مختاریتین پلیسی واسطه سیله آذربایجاندا ایستدیگینی ائتدی. و بیرچوخ آذربایجانلی رضاخانین ظلم چکمه سی و مختاری نین اسارات زنجیری آلتیندا دا محو اولدولار. شکنجه و محرومیت فشاری حدیندن اشدی. رضا خانلار و مختاریلر اورتادان گئتدیلر. اما آذربایجانلی روحوده اؤلمک آزادلیق ایشیغی سؤنمه دی ۱۳۲۰ نجی ایل شهریور حادئه سی یئتیشدی.

بین المللی وضعیت ایرانین داخلینده یاشایان میللتلره ده آزادلیق و دموکراتلیقدان استفاده ائتمک شرایطینی یاراتدی ۴۰ ایلدن آرتیق دیرکی بو واقعه دن کئچیر. بو مدت ایچریسینده آذربایجان خلقی دفعه لرله اؤز آزادلیغینین احیاسی و قانون اساسیین اجراسی اوچون مرکزی حکومته مراجعت ائدی، لکن هر دفعه یا خشونت و چوخلو اعتناسیزلیقلا اوزله شیب ویا قووولوبلار. بو مدت ایچریسینده آذربایجانلی مرکزی حکومتدن سرنیزه، زور، قانون اساسیین تاپدالانماسی آزادلیق و دموکراتلیق اصولونون محو اولماسی وفاشیستی عملیاتیندان باشقا بیرشی گؤرمه میشدیر.

تهرانین مرتجعلری آذربایجانلی خراب ائتمکله و بو تورپاغین زحمتکش خلقینین افلاسه سالماقلا تهرانین ظاهری گؤزه للیگینه گون به گون توجه ائدی و بیزیم قانونی تقاضالاریمیزی استهزا و اعتناسیز لیقلا قارشیلایمیشلار. آذربایجان خلقی قانون اجازه وئرمیش حده کیمی اؤز قانونی تقاضالارینی تعقیب ائتدی. لکن مرکزی حکومتین منفی جوابینا راست گلدیلر. آیدین دیرکی بئش میلیونلوق بیر میللتین مقدرا تینا بوقدر اعتناسیز لیق واهانت گؤستریمک بوگونکو دنیا دا کی آذربایجاندا کیچیک میللتلر استقلال یا خود مختارلیق ویا دموکراتی حکومته مالیک اولوبلار. دؤزولمز بیرایشدیر.

بونا گؤره ۱۵۰ مین نفر آذربایجان خلقی طرفیندن انتخاب اولموش نماینده لر آبان آیی نین ۲۹ دا تبریز شهرینده ییغیشیب آذربایجان میللتی نین بؤیوک کنگره سینی تشکیل وئردیلر. و بو بؤیوک کنگره نین پولاد تصمیملری تعقیبینه سیز آذربایجان کیشیلری و مردانه آروادلارینین سسلرینی ائشیدیرسیر کی اونلار قوه لر ایله آزادلیق و دموکراسیین برپاسی و میللتین اساسیین محکمه لنمه سی و مختاریتین اله آلینماسی اوغروندا قیام ائتمیشلر.

؛ آذربایجان، مجلسی میلی ایسته ییر؛

بو مقدس قیامین هدفی ائله بیر اصولون تقویت و محکمه لنمه سی دیرکی اونون موجبجه دموکراتیک شرایطینده آذربایجان مختار و آزاد یاشاماغا حقلی دیر.

بو مقصوده چاتماق اوچون آذربایجان مجلسی میلی آچماغی اولینجی بیر اقدام حساب ائدی اونون تأخیر سیزاولاراق عملی اولماسینی طلب ائدیر.

آذربایجان میللی اؤز وکیل لرینی مرکزده کی مجلس شورای میللی یه گوندەر مکه برابر لازم گؤرو کی اؤز میللی مختاریتی نین اله آلینماسی اوغروندا قیام ائتمیشلر.

آذربایجان میللی اؤز وکیل لرینی مرکزده کی مجلس شورای میللی یه گؤندەر مکه برابر لازم گؤرور کی اؤز میللی مختاریتی نین حفظی و آرزو لارینین عملی اولونماسی اوچون اؤزونه مخصوص بیرمجلس میللی سی اولسون. بو بیر حقدیر کی آذربایجان میللی نین بؤیوک کنگره سینین تصویبندن کئچمیشدیر. بیز بو مقدس و مشروع حقیمیزی آلماقدان اوتری وار قووه میزله فداکارلیق ائده جه ییک.

۱۴ نجی مجلس ۱۵ نجی دؤره نین انتخاباتی نین تحریمی ایله قانون اساسینی آیقلاری آلتینا قویوب مشروطیت قارشیسندا بؤیوک بیر خیانته اقدام ائتمیشدیر.

اوندان اوتری کی قانون اساسینین متممی نین ۷ نجی اصل موجبینه «مشروطیتین اساسی جزء و کلاً تعطیل اولونماز». قانون اساسینین ۵ نجی اصل ده آشکار دئییر: «انتخاب اولانلار ایکی ایل مدتله انتخاب اولورلار و بو مدتین اولی تمام ولایت و ایالتلردن انتخاب اولموش و کیلرینین تهراندا حاضر اولدوغو گوندن باشلاناراق ایکی ایل مدت دن سونرا تازا وکیللر سئچیلر و جماعت کئچمیشده کی یاخشی وکیللری تازادان انتخاب ائتمکده مختاردیرلار».

انتخابات قانونونون ۵۳ نجی ماده سی موجبینه انتخابتین قورتارماسینا بئش آی قالمیش تازا انتخاباتین مقدماتی فراهم ائدیلمه لیدیر.

و اوچ آی انتخاباتین قورتارماسینا قالمیش تازا انتخابات باشلانمالیدیر و بو ترتیب ایله مشروطیت بیر گون بئله تعطیل اولمامالیدیر. قانون اساسینین بواصل مسلمی اوزره مجلسین خیانتکار اکثریتی طرفیندن ۱۵ نجی دؤره نین انتخاباتی نین تحریم ائدیلمه سی قانون اساسینین کاملاً مخالفی دیر. بوناگؤره آذربایجان میللی مجلسین مرکزی و مجلس شورای میللینین انتخاباتینی اجرا ائتمه یه مردانه لیکله قیام ائدیپ موفق اولاجاقدیر. بو فداکارلیقدان دایناماجاقدیر.

آذربایجانلیلار بو واسطه ایله مشروطیت انقلابینین اصولونا و دموکراسینین پایدارلیغینا نسبت اؤز ایمان و عقیده لرینی گؤستریب تصمیم توتموشلار کی آزادلیق و دموکراسی دوشمنلرینه اؤز پولاد اراده لری ایله دیش سیندیرجی جواب وئرسینلر.

"میللت اؤزو انتخابات فرمانینی صادر ائدیر."

قانون اساسینین متممینین ۲۶ نجی اصلی موجبنه «مملکتین قووه سی مللیتدن عبارتدیر» بو ماده یه گؤره انتخابات فرمانینی صادر ائتمگه میللیتدن باشقا بیر یوکسک و صالح مقام یوخدور. بونا گؤره میللیتیمیز جدی تصمیم توتورکی اؤز رشید اوغلارینین فداکارلیقلارینین ثمره سی اولان قانون اساسینی حفظ ائدیپ و بو قانونون اصلینده میللته منظور اولونان حقوقلاری دفاع ائده جکدیر.

بو گون آذربایجان میللتی رشادتلہ و اوجا سلسلہ مجلس میللی انتخاباتینین فرمانینی صادر اندیر.

"آزادلیق قربانلیق ایستہ بیر"

آزادلیق قربان وئرمہ دن الہ گلمز.

آذربایجان میللتی اؤز مجلس میللی سینی قوروماق و میللی مختاریتین، آنادیلینی بالاخرہ بیرحقیقی دموکراسی رژیمینی قوروماق یولوندا بو قربانلیقلاری وئرمہ یه صمیم قلبدن حاضریدیر.

ایندیکی تهرانی نالایق و جنایتکار حکومتی بویولدا اؤز سربازلارینی مجهز اندیب بیزه اعلان جنگ وئیر: وظیفه میز دیرکی وقتی تلف ائتمه دن اؤز مبارزه و قهرمان سربازلاریمیزی یعنی آذربایجان میللتی نین افتخارلی و غیرتلی اوغللارینی آزادلیق آماق و دموکراسی رژیمینی قوروماق یولوندا مبارزه میدانینا گؤنده رک. آذربایجان میللتی اینانیرکی شرافتلی افسرلر، گروهانلار، سربازلار، ژاندارملار، پاسبانلار آذربایجان میللتی نین دوشمنلرینین دیسه لرینه آلدانماییب زحمتکش میللتین پولویله آلینمیش اسلحه دن قارداش قانی تۆکمہ یه استفاده ائتمه یه جکلر و هئچ وقت اؤز آذربایجانلی باجیلاری، آنالاری، قارداشلاری و اتالارینا کی آذربایجان میللتینین سعادت و آزاد لیغی یولوندا مبارزه اندیرلر، شمشیر چکمه یه جکلر. بیز اینا نیریق کی بو مقدس نهضتین تعقیبندہ سایر ایالت و لایتلرده آزادلیق بایراغینی قالدیریب و سایر یئرلرین آزادلیقدان محروم قالمیش و ستم گؤرموش خلقلری ده انتخاباتین تحریم سیدینی سیندیریب تهران مجلسینین مرتجع و ناصالح اکثریتی نین ضدینه مجلس شورای میللی انتخاباتینین باشلاییب بونولادا ولایتی انجمنلرین قورولماغینا اقدام ائده جکلر. آذربایجان میللتی افتخار اندیر کی یئنه ده مشروطیت انقلابی کیمی آزاد لیک و دموکراسی یولوندا ایران میللتی نین رهبرلیگینی عهدہ سینه گؤتورور. بونا گؤره آذر بایجان هیئت میللی سی افتخارلی آذربایجان میللتی آدیندان و آذربایجان خلقینین عموم طبقاتی آدیندان آذربایجان افرادینا دستور وئیرکی آزاد لیک دوشمنلرینین جبهه سینی سیندیرماق و میللتین مقدس آرزولارینی عملی ائتمک اوچون آخرینجی مرحله یه قدر ایره لی گئتسینلر.

یاشاسین افتخارلی آذربایجان میللتی! یاشاسین آذربایجانین میللی مختاریتی!

یاشاسین آذربایجان مجلس میللی سی! یاشاسین آذربایجانین آنا دلی!

یاشاسین ایرانین استقلالیتی!

بئله لیکله آذربایجان تاریخینین اونودولمویان گون گلیرچاتیر. اوگون کی گینه آذربایجان خلقی اؤزو- اؤزونه آقالیق ائتدیگی گون یعنی چهارشنبه گونو آذر آیینین ۲۱ (۲۱-۹-۱۳۲۴) آذربایجان میللی مجلسی سحر ساعت ۹ یاریمدا ۷۵ نفر نماینده نین

حضور و ایله تشکیل تاپیر. یوللارین باغلی اولدوغونا گؤره اردبیل – خلخال – آستارا نماینده لری گلیب بو میلی گونده آذربایجان میلی مجلسینین افتتاحینا گلیب یئتیشه بیلیرلر.

آذربایجان میلی مجلسی آقای نظام الدوله رفیعینین سنی ریاست سیمتیهل آچیق اعلان اولونور.

"بسم الله الرحمن الرحيم، نظر به تقاضای اهالی آذربایجان با مختاریت در داخل ایران من بو گون مجلس میلی آذربایجان آچیق اعلان ائدیره م. الحمدلله بنده بو گون مأمور اولدوم کی آذربایجان مجلس میلی سینی آچیق اعلان ائده م. اجازه ایسته بیرم آقای ولائی ایله بیات ماکوئی موقتی منشی گرلیق سیمتینه منصوب اولسونلار.

آقای رفیعی نین پیشنهادی اکثریتله قبول اولوب. آقای قیامی پیشنهاد ائدیرلر کی علی الاصول مجلسین داخلی نظامنامه سینی تصویب ائتمک اوچون بیر هیئت رئیسه موقتی لازم دیر. بوناگؤره ده من آقای پیشه وری – دکتر مهتاش – دکتر الهامینی موقتی هیئت رئیسه اوچون پیشنهاد ائدیره م.

آقای قیامی نین پیشنهادی اکثریت آرا ایله تصویب اولونوب موقتی هیئت رئیسه اؤز یئر لرینده حاضر اولوبلار.

آقای پیشه وری: اگر اجازه وئرسیز مجلسین نظامنامه سینی آقای ولائی اوخوسونلار، من پیشنهاد ائدیره م کی نظامنامه اوخودوقدان سونرا تک تک ماده لرینه رأی آلینسن.

نظامنامه باره سینده هرکسین پیشنهادی اولسا یازیب هیئت رئیسه یه وئرسین کی گله جکده اونو نظرده توتسونلار.

آقالار بیر خواهشیم واردیر، مجلس میلی میتینگ دئییل دیر. آل وورماق و ابراز احساسات ائتمک مجلسه یاراماز. بو قسم ابراز احساسات مجلس اوچون مناسب دئییل دیر. اگر بیز ایسته ییریک ایشیمیزی قاباغا آپاراق گر ک مجلسین داخلی نظامنامه سینی کاملاً رعایت ائده ک.

آقای ولائی نظامنامه نی اوخوماغا باشلاییر.

"آذربایجان میلی مجلسینین داخلی نظامنامه سی"

آذربایجان مجلس میلی سی نماینده لرین یاری دان چوخو تبریز ده حاضر اولدوغو وقت افتتاح اولونور

مجلس میلینین بیرینجی جلسه سی نماینده لردن ان چوخ یاشلی سینین ریاستی وایکی نفران جوان نماینده لرین کاتب لیگی ایله آچیلیر.

مجلس افتتاح ائدیلدیکن سونرا علنی رأی ایله موقتی صورتده بیر رئیسی و ایکی کاتب انتخاب اولونور.

بو موقتی هیئت فوراً نماینده لرین اعتبار نامه لری و انتخابات جریانی حقیقده گزارش وئرمک اوچون هیئت نظارته دانیشماق اجازه سی وئیر.

اعتبارنامه لر نظردن کئچیریلدیکن سونرا مخفی رأی ایله آشاغیدا کی قرار اوزره ۹ نفر دن عبارت بیردائی هیئت انتخاب اولونور.

هیئت رئیسه: بیرنفر رئیس – اوچ معاون – ایکی کاتب- اوچ عضودن عبارت اولور

"هیئت رئیسه نین وظیفه لر"

مجلسین جلسه لرینی اداره ائتمک

مجلس تعطیل وقتینده اونون وظیفه لرینی عهده دار اولوب دؤولت طرفیندن وئریلن قانون لایحه لرینی آزمایش اوچون قبول ائدیپ عموم اجلاسین تصویبینه یئتیرمک.

هیئت ریاست مجلس میللین مال و اداری ایشلرینی منظم صورتده اداره ائدیپ اونون ایل لیک بودجه سینی تنظیم و اونون گلیر و چیخارینی معین ائدیر.

هیئت ریاست مجلس داخلی و اداری ایشلرینی دولانديرماقدان اؤتری ساده بیر اداره و حسابدارلیق تشکیل ائدیر و اونون ایشلرینی مستقیماً اؤز تحت اداره سینده ساخلاير.

هیئت رئیسه مجلس میللین اداره ایشلرینه نظارت ائتمک اوچون مجلسین بازرس لیک اداره سینی وجودا گتیریر. مجلسین آچیق اجلاسلا ریندا قوناق صفتی ایله حاضر اولماق اوچون خارجی دیپلوماسی نماینده لر و روزنامه مخرلری همچنین مجلس نماینده لرینین ضمانتی ایله قوناقلارا مخصوص دعوت نامه لر واسطه سیله اجازه وئرلییر. لیکن بو شخصلرین مذاکرات دا اشتراک ائتمگه و اظهار عقیده و احساسات ائلهمه گه حق لری یوخدور.

مجلسده رئیسین اجازه سی اولمادان دانیشماق اولماز- نوبه دن خارج دانیشماق اوچون مجلسین قرارینا احتیاج وار دیر. دستوردان اول دانیشماقدان اؤتری ده مجلس خصوصی قرار قبول ائتمه لی دیر.

نماینده لر نوبت ایله دانیشمالی بو نوبه منشی لردن بیرری واسطه سیله قید و رئیس واسطه سیله اعلان اولونمالی دیر.

"متفرقه ماده لر"

مجلسین جلسه لر ایکی نوع دیر: علنی و مخفی

علنی جلسه لرده دیپلوماسی نماینده لر، روزنامه مخرلری و تماشاچیلار شرکت ائده بیلر.

مخفی جلسه لرده شرکت ائتمک اوچون نماینده لر و وزیرلر، اونلارین معاونلریندن باشقا کیسه یه اجازه وئرلییر.

مجلسین دانیشیقلا ریندا نماینده لر و هیئت دؤولت عضولریندن – وزیرلرین – معاونلریندن باشقالاری شرکت ائده بیلرلر.

قوناقلار و روزنامه مخبرلریندن انتظامی پوزماق ایسته سه لر رئیس اونلاری اجلاسدان اخراج ائدیر. حتی اونو موقتاً ساخلاتدیرا

بیلر. اگر اونون عملی شدید اولورسا صالح محکمه واسطه سیله مجازات اولونار

مجلس جلسه لرینین وقتینی تعیین ائتمک هیئت رئیسه نین وظیفه لریندن اولدوغو حالدا نماینده لرین اون بیر نفری نین کتبی تقاضاسیله ده اجلاس چاغیریلایا بیلر.

مجلس بناسینه سلاح ایله داخل اولماق اولماز

مجلس میلی عضولریندن ایکی اساسی کمیسیون تشکیل اولونور بیرینجی مالیه کمیسیونو ایکینجی خلق قوشونلاری ایشلری کمیسیونو.

مدعی العموم کل و رئیس دیوان تمیزتعیین ائتمک مجلس وظیفه لریندن دیر.

"دؤولت تشکیلی حقیقده"

آذربایجان میلی مختار دؤولتی مجلس واسطه سیله تعیین و تصویب اولونور.

مجلس میلی ده اکثریت قازانان فرقه نین رهبری (لیدری) مجلس رئیسینین دعوتی ایله هیئت دؤولتی انتخاب ائدیپ تصویب اوچون مجلس میلی یه تقدیم ائدیر.

دؤولت یعنی قوای مجریه، مجلس یعنی قوای مقننه دن تامامیله آیری اولمالیدیر.

آذربایجان میلی دؤولتی وزارتخانه لری عبارتدیر:

۱- باش وزیر ۷- صحیه وزیر

۲- داخله وزیر ۸- پول و پست تلگراف و تلفن وزیر

۳- مالیه وزیر ۹- تجارت و اقتصاد وزیر

۴- خلق قوشونلاری وزیر ۱۰- ایش و زحمت وزیر

۵- عدالیه وزیر ۱۱- معارف وزیر

۶- فلاح وزیر

مسئول وزیرلری باش وزیرتعیین ائدیر. لیکن اونون تصویبی مجلس میللینین وظیفه لریندن دیر.

هیئت دؤولت مشترک بیر صورتده مجلس میلی قباغیندا مسئول اولدوغو کیمی وزیرلرین تک – تکی ده شخصاً مسئول دورلار.

مجلس هیئت دؤولتدن و تک – تک وزیرلردن سؤال و استیضاح ائده بیلر و بو حالدا دؤولت و وزیرلر جواب وئرمگه مجبور دورلار.

اگر دؤولتین تقدیم ائتدیگی لایحه لردن بیرى رد اولونورسا وزیر اونو اصلاح ائدیت تازادان مجلسه تقدیم ائده بیلر.

رئیس دؤولت وزیرلری معرفلیک ائتدیکن سونرا دؤولتین پروگرامینی مجلسه تقدیم ائدیر. مجلس اونون اصلاح و یا رد ائدیلمه سینده مختار دیر.

هر ایل دی آیینین اولینه قدر دؤولت اولکه نین بودجه سینى مجلس میللیه تقدیم ائتمه لی و مجلس اسفندی اولینه ده ک اونو تصویب ائتمه لی دیر.

مجلس میللی موظف دیر آذربایجان دؤولت عایداتی نین یوزده ۷۵ ینی آذربایجانین اؤز داخلی مصارفینه تخصیص ائدیپ یوزده ایگیرمی بئشی نی دؤولت مرکزی مصارفیندن اؤتری تهرانا گؤنده رمه گه اجازه وئرسین.

آذربایجانین دخل و خرجی آذربایجاندا تمرکز تاپمالی، فقط مرکزی دؤولته تخصیص اولونان قسمت لر ایسه تهرانا گؤنده ریلمه لی دیر.

نظامنامه اوخوندوقدان سونرا آقای پیشه وری هر ماده نین اطرافیندا گئنیش صورتده توضیحات وئریلیپ بعضی ماده لر باره سینده آشاغیدا قیداولونان شکیلده نماینده لر طرفیندن تذکرات وئریلیپ.

آقای هاشم نیا: وزیر ورئیس قضیه سی نه جور اولمالیدیر؟ آیا وزیر همان رئیس لرین ایشین گؤره جک یا آیری ایشه مأمور دور. آقای پیشه وری: خیر وزارت تشکیل تاپدیقدان سونرا ریاست اولمایاجاق. فقط آذربایجانین اطراف شهرلرینده و آشاغی اداره لرده رئیس اولاجاقدیر. بؤیوک ایشلرده وزیر رسیدگیلیک ائده جکدیر.

آقای معیری: عرض ائدیرهم وزارت خارجی اگر تهراندا بیر معاهده یا قرار داد باغلییاکی بیزیم ضرریمیزه اولاندا نه ائتمه لییک. آقای پیشه وری: آقای معیری نین دئدیگیندن بئله آنلاشیلیرکی بیز گره ک بوبارده چوخ دقیق اولاق هنوز تهران معلوم دئییل بیزیم مختاریتمیزه نه جور باخیر. اگر او بوباره ده عاقلانه رفتار ائتسه اوموقع بو قضیه نی ده حل ائتمک اولار. اگر عاقلانه رفتار ائتمه سه اوندا بیزیمله تهرانین مناسباتی بو مجلسین اؤز امرینه باغلیدیر.

بابگین قروقچیان: آذربایجاندا وزارت خارجه ده اولمالیدیر. زیرا دؤولت بوگونه قدر آذربایجانى هر حیثدن خرابه قویوب اونا بیرماشین کارخانا تهیه ائتمییب دی. بونا گؤره ده بیزیم گره ک خارجی وزارتیمیزده اولسون تا اونون موجبجه خارجی دؤولتلرله داخل مذاکره اولوب کارخانا و سایر صنعتی شئیلر وارد ائده ک.

آقای الهامی: آقای بابگین گره ک توجه ائتسینلر کی اقتصادیاتیه سیاست خارجی نین چوخ فرقی واردیر. وزارت خارجی اولکه لريله سیاسی مناسبات ساخلاماق اوچوندور. نه تجارت ائتمک اوچون. بونا گؤره بیزیم خارجی سیاستیمیزی ایران دؤولتی اؤزو اداره ائده جکدیر. اقتصادیاتیمیزی، البته اؤزورموز اداره ائده بیلیرک.

۱۱ نجی ماده ینی دن اوخونوب:

آقای شاهین دئییر: من یوزده ۲۵ وئرمگه عقیده م یوخدور.

آتش خان بیا ماکو: بیز آقای پیشه ورینین دئدیگی کیمی ایران دؤولتی نین استقلالینه موافق و علاقمندیک آذربایجانین یوزده ۲۵ عایداتی گره ک تهرانا گؤنده رک. زیرا علاوه از مصارف داخلی، خارجه دیپلماتی اداره ائتمه گه چوخ بودجه لازمدیر. و گینه ده بیزیم تهراندا کی نماینده لریمیزه اورا دا حقوق وئرله جکدیر.

مجلسین داخلی نظامنامه سی اکثریتله تصویب اولدوقدان سونرا آقای پیشه وری دئییر: بو نظامنامه نین ممکندیرچوخ نواقصی اولسون، بونا گؤره ده هرکسین پیشنهاده یی ایرادی وارسا یازسین هیئت رئیسه یه وئرسین تا اونو اوخویوب نظامنامه نی اصلاح ائتسینلر البته نظامنامه سونرا بیرده مجلسه گتیریله جک تا دوباره تصویب اولسون.

آقای معیری: عرضیم یوخدور فقط بودور کی اونو بیرنچه نسخه یازیب نماینده لره وئرسینلر ایندی بیز نظامنامه موجبجه دائمی هیئت رئیسه سئچمه لیک. آقایان هر کس صلاح گؤرسه لر بو مقاما نامزد ائتسینلر. منیم عقیده مجه آقای شبستری کی عزیز و فعال دوستوموز دور بو مقاما نامزدلیگه لایقیدیر. آقار یئنه ده اؤز عقیده لرینده آزاد دیرلار.

آقای شبستری ۶۹ مخفی رأی ایله آذربایجان مجلس میللی سینین دائم ریاستینه انتخاب اولدولار. سونرا آقایان: رفیعی (۶۸ رأی ایله) پادگان (۷۰ رأی ایله) جودت (۶۳ رأی ایله) معاونت ریاست مجلسه انتخاب اولولار. آقای محمد عظمیا (۵۹ رأی) و میر رحیم ولائی (۵۴ رأی) مخفی رأی ایله منشی لیگه انتخاب اولور. آقایان دیلمقانی (۵۶ رأی) مرادعلی تیموری (۵۵ رأی) اصغر دیبایان (۵۷ رأی) رأی مخفی ایله عضویت هیئت رئیسه مجلسه انتخاب اولولار. آقای پیشه وری: من آقای شبستری نین ریاست دائمی مجلسه انتصاب اولماغینی تبریک ائدیره م. ایندی بیزیم وظیفه میز قورتاردی. آقای شبستری بویورسونلار اؤز وظیفه لرینی انجام وئرسینلر.

آقای شبستری مجلسین ریاست میزی نین آرخاسیندا قراتوتوب دئییرلر: آقایان بعضی سینه معلومدور کی ۲۹ آباندا ۷۰۰ نفر نماینده مجلس مؤسسان آذربایجاندا اشتراک ائتمیشدیلر کی ۱۵۰ مین نفردن متجاوز آذربایجانلی اولناری اؤزونون طرفیندن نماینده انتخاب ائتمیشدیر. مجلس مؤسسان اؤز آراسیندا ۳۹ نفر لیک بیر هیئت انتخاب ائتدی بو هیئته ۹ نفر لیک بیر هیئت رئیسه اؤز آرا لاریندا انتخاب ائتدیلر، کی آذربایجانین انتخاباتی نین وسایلینی فراهم ائتسین. بو هیئته ۲۱ گون ظرفینده بوتون آذربایجاندا انتخاباتی باشلایب خاتمه وئردی. بوگون چوخ افتخار ائدیره م کی آذربایجان مجلس میللی سی رسماً افتتاح تاپیر. بو مجلسین افتتاحی ایله هیئت میللی آذربایجانین وظیفه سی آخره چاتیر. بونا گؤره ده آذربایجانلی گله جکده اداره ائتمک اوچون بیر دؤولت لازمدیر. دموکراسی اصولوندا قید اولدوغو کیمی بیزده مجلسده اکثریت مالیک اولان حزبین صدرینی دؤولتی تشکیل وئرمگه دعوت ائدیریک. آقای پیشه وری کی دموکرات فرقه سینین محترم صدری کی بیزم ان فعال جدی - صمیمی دوستلاریمیزداندیر و آذربایجانین آزادلیغی اوغروندا بؤیوک فداکارلیقلار ائدیبدیر، آذربایجان دؤولتینی تشکیل وئرمگه دعوت ائدیره

م خواهش اولونور بحرانه تنزلیکله خاتمه وئرمکدن اؤتری اؤز کابینه سینی تعجیلی صورتده تشکیل وئریب گون اورتادان سونرا مجلسه معرف لیک ائتسینلر.

مجلس ساعت ۱۱ یاریمدا قورتاریب ایکینجی جلسه ساعت ۳ ده ایش باشلایب، آقای پیشه وری کی آذربایجان میلی دؤولتینی تشکیل وئرمگه نامزد اولونموشدور، گون اورتادان سونرا کی جلسه ده اؤز کابینه سینی آشاغیدا قید اولان ترکیب ده مجلس میلی یه معرفی ائدیر:

۱ -باش وزیر: آقای سید جعفر پیشه وری ۷- فلاح و وزیر: آقای دکتر مهتاش

۲ -صحه وزیر: آقای دکتر اورنگی ۸- یول و پست و تلفن وزیر: آقای ربیع الدوله کبیری

۳ -داخله وزیر: آقای دکتر سلام الله جاوید ۹- معارف وزیر: آقای محمد بی ریا

۴ -مالیه وزیر: آقای غلامرضا الهامی ۱۰ - تجارت و اقتصاد وزیر: آقای رضا رسولی

۵-خلق قوشونلاری وزیر: جعفر کاویان ۱۱- ایش و زحمت وزیر

۶ -عدلیه وزیر: یوسف عظیمی

تعیین اولونانا کیمی او وزارت خانه یه مربوطه اولان ایشلره باش وزیرلیک نظارت انده جکدیر.

آقایان: چشم آذر - محمد علی علیزاده باش وزیرلیک بازرسی اولاراق تعیین اولوندو.

کابینه معرفلیک اولدوغوندان سونرا اتفاق آراء ایله تصویب اولوب سونرا مجلس طرفیندن آقای زین العابدین قیامی دیوان تمیزین ریاستینه، آقای فریدون ابراهیمی آذربایجان مدعی العموم لوغونا انتخاب اولونور.

آقای پیشه وری اؤز دؤولتینین برنامه سینی گئنیش صورتده تشریح ائدی و آذربایجان میلی حکومتی نین پروگرامینی قرائت ائدیر:

"آذربایجان میلی حکومتی نین پروگرامی"

آذربایجان میلی کابینه سی آذربایجان خلقینین ایللر بویو آرزو ائدیگی میلی مختاریتی عملاً وجودا گتیرمک و بو واسطه ایله آذربایجان خلقینین میلی احتیاجلارینی رفع ائدی و اونی ترقی و تکامله سوق ائتمک اوچون آشاغیدا کی وظایفی اؤزونون یاخین هدفی و برنامه سی قرار وئیر.

میلی مختاریتمیزی دونیایه تانیتماق، اونون دوام و بقا سینی تأمین ائتمک اوچون جدی تدبیر لر گووروب صلاحیتدار مقامات ایله مذاکره یه گیریشمک ایرانین استقلالیت و تمامیتینی خلال دار ائتمه دن میلی دؤولتیمیزی دموکراتیک اساسلار اوزره قورماق و بو یولدا قاباغا چیخابیلن مشکلاتی رفع ائله مکدیر.

میملی مختاریتیمیزی محکم اساسلار اوزره قوروب اونو خلقه یاخینلاشدیرماق مقصدیله چوخ تئز بیر صورتده ولایت انجملرینین انتخاباتینه بشلاماق و یئرلی حکومتلرین نظارتینی اونلارین اختیارینه قویماق.

شهر لریمیزین عمران و آبادلیغی اوچون بلاتأخیر شهر انجمنلرینی دموکراتیک اساسلار اوزره انتخاب ائدیپ اونلارین ایشلرینی دوزگون و صحیح بیر صورتده جریانا سالماق.

یئرلرده معتمد آزادپخواه آداملار دان فرماندار و بخشدارلار انتخاب ائدیپ اونلارین واسطه سیله کئچمیش ظالمانه حرکتلر و خلقی تحقیر ائدیجی عمللرین قاباغینی آلیب بوتون اؤلکه ده امنیت و آسایشی تأمین ائتمک.

ژاندارم و پلیس اداره لینی خائن و خلقی ازیب فلاکته سوق ائدن اشخاصین الیندن چیخاریب، میهن پرست اشخاصه تاپشیرماق و اونلارین ایشلرینی خلقین آرزو و احتیاجاتینا متناسب بیرحالا سالماق.

مالیات قانونلارینی نظردن کئچیرمک و مالیه اداره سینین دخل و خرجینی تفتیش ائتدیکدن سونرا چوخ تئز بیر صورتده میملی بودجه لایحه سینی مجلس میملی یه تقدیم ائتمک عمومیتله مالی سیاستین گلیر و مخارج اساسینی مملکتین ترقی و تکاملی اوزرینده قرار لاشدیرماق.

مخاریتیمیزی مجلس میللیمیزی و میملی دؤولتیمیزی قورماق و اونون گله جگینی تأمین ائتمک اوچون کند لرده و شهر لرده و جودا گلن فدائی دسته لرین بیر مرکز اطرافیندا تمرکز وئرمک. میملی خلق قوشونو وجودا کتیرمک و بو قوشونون تسلیحات تنظیماتینی معاصر حالا سالماق مقصدیله جدی تدبیر لر گؤرمک.

فرهنگ و معارف ساحه سینده دؤولتیمیزین قاباغیندا ایکی بویوک مسئله دورور: بیرینجی اؤز میملی دیلیمیزی بوتون مدرسه لرده رسمی اولاراق قبول و اجراء ائتمک. ایکنجی عمومیتله سواد سیز لیغا قارشی مبارزه آپارماق مجانی و اجباری تحصیلی عملی یولیه قویماق.

بونلارین ها میسیندان آرتیق میملی حکومتیمیز عالی تحصیل مسئله سینه اهمیت وئریب میملی دارالفنونو موزون اساسینی قویماغا چالیشمالی دیر.

تجارت و اقتصاد ساحه سینده میملی حکومتیمیز بیرینجی نوبه ده میملی صنایع میزه اهمیت وئریب موجود کارخانه لری دوزگون یولونا قویاجاق ایکنجی نوبه ده یئنئ کارخانه لر آچماقلا مملکتین صناعینه اولان احتیاجاتینی تأمین ائده جکدیر.

تجارت ساحه سینده دؤولتیمیز آذربایجانین تجارت مرکزی اولایلمه سی اوچون تدبیرلر گؤرجهک و یوللار آریاجاقدیر.

یوللارین تعمیر و احداثی پست و تلگراف و تلفون کیمی ارتباط و سالیطینین گئیشلندیریب معاصر حالا سالینماسی حکومتیمیزین اساسی وظیفه لریندن دیر.

کندلی ایله اربابلار آراسیندا تولید اولان اختلافاتی رفع اوچون متقابل رضایت شرطیله جدی قانون لایحه سی تنظیم ائدیپ بو یولیله کندلی و ارباب مسئله سینی حل و تسویه ائتمک.

کندلرده و شهر لرده گوندن گونه آرتماقدا اولان ایش سیزلیگین قارشسی سینی آلماق اوچون خالصه یئرلرینی فوریتله زارع لر آراسیندا تقسیم ائتمک، همچنین آذربایجانی ترک ائدیپ و اونون خارجینده میلی مختاریتیمیز علییه تبلیغات آپارانلارین دا یئرلرینی ضبط ائدیپ کندلیلر اختیار یینه قویماق ایله یئرسیز کندلیلری آیاخلاندیرما لی دیر.

بوندان علاوه خلقیمیزین اکثر یتینی تشکیل ائدن کندلیلر اولدغو ا وچون گله جکده بانک کشاورزینی ائله بیر صورتده قووه تلندیرمک لازمدیر کی ائلیه بیلسین کندلییه اعتبار وئرمکله یئر مسئله سینی حل ائتسین و اربابلار اؤز میل و رغبتلری ایله یئرلری کند لی لره عادلانه قیمتده ساتا بیلسینلر.

بیکارلیق ایله جدی مبارزه ائتمک اوچون جدی تدبیر لر گؤرمک آل صناعی، یول ایشلری، کارخانه لر تأسیسی فلاح و تجارتین آرتماسی وسیله لریندن جدی صورتده استفاده ائتمهگی لازم گؤرور.

کارگر و زحمتکشلرین معیشتین دوزگون یولا قویماق اوچون ایش و زحمت قانونون لایحه سینی تهیه ائدیپ مجلسه تقدیم ائتمه لی و عین زاماندا ایشچی لرین بیمه ائدیلمه سینی اجباری ائتمک اوچون تدبیرلر گؤرمه لی دیر.

صحیه ایشینه توجه ائدیپ بیرینجی نوبه ده عمومی و مسری خسته لیکلرین قاباغینی آلمالی دیر. مخصوصاً کندلرده و آشاغی طبقه یه حکیم دوا یئتمکله خلقین بهداشتینی تأمین ائتمه لی دیر.

مجلس شورای میلی طرفیندن بو آنا قدر وضع اولونموش قانون لاری آذربایجانین حیات و میلی مختاریتینه مناسب بیر صورتده اصلاح ائدیپ تازا، مفید لایحه لر پیشنهاد ائتمک.

«خصوصی مالکیت حقینده»

آذربایجان میلی حکومتی مملکتین بوتون ساحه لری اوچون خصوصی مالکیتی قبول ائدیپ مملکتین و خلق اقتصادیا تین ترقی سینه و خلقین رفاه حالینه سبب اولابیلن هر جور خصوصی اقداماتا کؤمک انده جکدیر.

آذربایجان میلی حکومتی اؤلکه ده یاشایان عموم اهالینین وجدان و عقیده آزادلیغینا احترام انده جکدیر.

آذربایجان میلی حکومتی آذربایجانلیلارلا بیرلیکده آذربایجاندا یاشایان بوتون هموطنلری خصوصاً کورد - ارمنی - آشوری و باشقالارینی حقوق و قانون مقابلهنده مساوی حساب ائدیر.

آذربایجان میلی حکومتی مرکزی ایران حکومتینی تانیماقلا برابر بو حکومتین آذربایجانین مختاریتینه مخالف گلمه یه ن آذربایجان خلقینین مجلس مؤسسان و آذربایجان مجلسینین مراجعتنامه و قرارلاریندا قید اولونان میلی حقوق و طلب لرینه ضد اولمییان تدبیرلرینی حیاته کئچیره جکدیر.

برنامه نین اطرافیندا مفصل صورتده بحث ائتدیکدن سونرا رأی آلینیب. آذربایجان میلی حکومتی نین برنامه سی اتفاق آراء ایله تصویب اولونور.

آذربایجان دؤولتی مجلس ده گوون رأی آلاندان سونرا ایشه باشلادیغینی پنجشنبه گونو آذر آیینین ۲۲ سینده (۲۲-۹-۲۴) یاییلادیغی بیلدیریش ده اعلان ائدیر.

"آذربایجان میلی دؤولتی نین اعلامیه سی"

آذربایجان مجلس میلی سینین انتخاب ائتدیگی آذربایجان میلی دؤولتی ایرانین استقلال و تمامیتینی حفظ ائتمکله برابر ایشه شروع ائتدیغینی بو واسطه ایله بوتون خلقه اعلام ائدیر.

بو اعلامیه منتشر اولان گونده اعتباراً مالکیت خصوصی محفوظ اولماق شرطیله بوتون آذربایجاندا اولان دؤولت اداره لری تازا حکومتین تحت اختیارینه کئچدیگیندن عموم دؤولت مأمورلارینا اؤز وظیفه لرینی دوزگونلوک و صداقت ایله انجام وئرمه لری تاپشیریلیر.

تازا دؤولتین امرلرینه اطاعت ائدیپ اونون دستوریه رفتار ائدن کارمندلر اوچون مناسب ایش شرایطی وجودا گتیریه جک، ایشله مکدن امتناع ائدنلر ایسه کمال احترام ایله ایستدیکلری یئره گؤنده ریه جکلر. آذربایجان میلی حکومتی خلقین سعادت و خوشبختلیگیندن اؤتری قورولدوغو اوچون عموم خلقی فعالیتیه دوزلوکه، آسایش و امنیتینی حفظ ائتمکله بیر - بیر یله قارداش و آری یا شاماغا دعوت ائدیر.

امنیتی اخلاص ائدن و خلقین مال و جان و ناموس و حیثیتینه تجاوز ائدنلر همچنین دؤولت مالینا خیانت الی اوزادیب دؤولت اداره لریندن سوءاستفاده ائدنلر و یا دؤولت اداره لرینده خرابکارلیق مسامحه و اؤز وظیفه سینده کوتاهلیق ائتمک کیمی خائنانه تشبؤلر به روزه وئره نلر ایسه خلقین دوشمنی حساب اولونوب میللت و دؤولت یانیندا نفرت و انزجار قازانماقدان علاوه قانونو محکمه واسطه سیله مجازات ائدیله جکلر. هامیدان خلقه و اؤلکه یه خدمت و آذربایجانین گله جگی یولوندا جدیت گؤزله نیر. دؤولت ایسه اونون شرایطینی وجودا گتیرمگه چالیشا جاقدیر.

آذربایجان میلی وزیرلر هیئتی عین زاماندا آذربایجاندا مأموریتلری اولان خارجی دؤولترین دیپلوماسی نماینده لرینه اطلاعیه وئیرکی کمافی السابق اونلارین بین الملل قانونلار شرایطینده اولان حق و اختیارلاری کمال دقت و احترام ایله مراعات اولوناجاقدیر.

همچنین دموکراتیک دؤولتلرین اتباعینین آسایش و امنیتینی حفظ ائتمک یولوندا میلی دؤولت هئچ بیر فداکارلیقدان خوددارلیق ائتمه یه جکدیر.

بوگوندن اعتباراً دؤولته متعلق اولان منقول و غیر منقول اموال همچنین نقد و جنس تماميله دؤولت اختيارينا کئچديگيندن اونلارين ساخلانماسينا موظف اولان دؤولت مأمور لاری کئچميشده وئردیکلری تعهد و قبول ائتدیکلری مسؤليت اوز ره اونلاری حفظ و حراست ائتمگه مجبور دولار. بو اموالی حيف و ميل ائدنلر آغير جزا لارایله مجازات ائديله جکلر.

آرتیق آذربایجان میلی حکومتی تحقیق تاپمیش، خلقین اراده سی ایله داخلی میلی دؤولتیمیز وجودا گلیب رسمی صورتده خلقیمیزین آرزو و آمالینی اجرا ائتمگه باشلامیشدیر. خلق ایسه اؤز میلی حکومتینه وار قووه سیله مساعدت گؤستریب اونون فعالیتی اوچون مناسب شرایط وجودا گتیرمه لی دیر.

یوخاریدا قید ائدیلمیش کیمی دؤولت وار قووه سیله امنیت ائتمگه چالیشیر. اونا گؤره خلق اوچون نگران اولماغا هئج بیر دلیل یوخدور. هرکس اؤز ایشینه مشغول اولمالی اؤز ایستدیگی کیمی یاشامالی دیر. بازار باغلاماق، مدرسه لری تعطیل ائدیپ وحشت و اضطراب یاراتماغین معناسی یوخدور. حکومت اؤز برنامه سینی خلقین احتیاجاتی اوزرینده قورموشدور اونا گؤره خلقی ناراحت ائدن حادثه لره یول وئرمه یه جکدیر تصادفی حادثه لره ایسه چوخ تئز بیر زاماندا خاتمه وئریله جک ماجرا جولر آسایشی اختلال ائدنلر صالح محکمه طرفیندن محاکمه و شدید بیر صورتده مجازات اولوناجاقلار.

هئج بیر پیس اتفاق دوشمیه جک، هئج کسین حقوقونا تعرض اولمایاقدیر. میلی حکومت نظمیه اداره سینی تازا قووه لره وسیع اختیارات ایله گوجلندیرمیشدیر. هرج و مرج نا امن لیگی آرتیق میدان وئریلمه یه جکدیر. مخصوصاً مدرسه لریمیز همان سابق پروگراملارینی تعقیب ائتمه لی، محصلریمیزده وار قووه لری ایله امتحانلار حاضیرلاشمالی دیرلار.

کندلر ده و شهرستانلار دا ایسه جدی صورتده ایشه باشلانیب عادی حال و جودا گله جک و دؤولت مأمورلاری فدائیلرین و یاغیر مسئول اشخاصین دخالتی اولمادان اؤز وظیفه لرین انجام وئرمگه قادر اولاجاقلار، فدایی دسته لری انتظام آلتینا آلینیب معین مرکزده تابع اولاجاق. بو واسطه ایله هر بیر سوء حادثه احتمالاتین قاباغی آلیناجاقدیر.

گئدین چالیشین، آسوده اولون، میللتیمیزین گله جگی و سعادتینی تأمین ائتمک اوچون قبول ائتدیگیمیز وظیفه نی صداقت و ایمان ایله انجام وئرین! دؤولت عموم هموطنلر دن بونو طلب ائدیر.

"آذربایجان میلی حکومتی نین باش وزیر: "میر جعفر پیشه وری"

بهمن آیینین ۸ ینده (۸-۱۱-۲۴) ساعت بئشده آقای حاجی میرزا خلیل آقا مجتهدین ائوینده تبریز علما لاریندان آقای حاجی میرزا باقر آقا قاضی - حاجی میرزا علی اصغر آقا شیخ الاسلام، حاجی میرزا علی آقا قاضی نین ومیللی دؤولت طرفیندن آقای پیشه وری و آقای بی ریا نین حضورو ایله بیروتوروم کئچیریلیرکی بو اوتورومدا مالیات بر عایدات - آقای پنبه ای نین دوزلوگو - کندلی لردن اسلحه لرین ییغیلماسی - رعیت ومالک قانونون - مرکزی دؤولتین مالی فشاری - آذربایجاندا اؤزه ل پولون یاییلانماسی حقیقنده دانیشیقلا کئچیر.

چهارشنبه گونو بهمن آیینین ۱۷ سینده (۱۷-۱۱-۲۴) صبح ساعت ۹ دا بوتون متوسط مدرسه لرینین اؤیره نجیلری میلی حکومتین قرارینی استقبال ائتمک اوزره — اؤزلرینه اؤزه ل بایراقلاری ایله نظام وظیفه اداره سینه گلیب اورا دا خلق قوشونلاری وزیر آقای کاویان، آقای بی ریا و نظام وظیفه اداره سینین ایشچی لری وه رینده قارشیلانیب، معارف وزیر آقای بی ریا چوخ هیجانلی و مؤثر اولان نطقینده معارف ایشچیلری محصللر، معلملرین گؤستردیگی بوصمیمانه احساساتدان تشکر ائدیپ یکشنبه گونوندن اعتباراً داوطلب لری نظام وظیفه اداره سینده آد یاز دیرماغا دعوت ائدیپ آقای بی ریانین نطقیندن سونرا محصللر ترتیب ایله اؤز مدرسه لرینه قاییدیبار.

بومیتینگ ایله برابر کارگرلر، اکینچیلر، باشقا صنفلر طرفیندن بؤیوک میتینگ اوغلانلار دانشسراسی قاباغیندا تشکیل تاپیر. اونداندا اشتراک ائدنلر آغ پارچالار اوزونه قیزیل وقارا خطلرایله قید ائدیلمیش شعارلار واریدیر.

"آذربایجان میلی حکومتین حفظ ائتمک اوچون هامی میلی اوردویا"

"وطنیمیزین دفاعسی اوچون هرزامان حاضیریق"

"یاشاسین آذربایجان خلق قوشونلاری"

"یاشاسین میلی دؤولتیمیز و اونون میلی اوردوسو"

"آذربایجان جوانلاری سلاح آلتینا گیرمگی اؤزلرینه افتخار بیلیرلر"

ساعت ۱۱ ده آقای میررحیم ولائی شهر کمیته سی مسئولو و میلی مجلس کاتبی طرفیندن میتینگین آچیلیشی اعلام ائدیلب. سونرا معارف وزیر آقای بی ریا جوشغون و حرارتلی بیر سسله خلاصه سینین آشاغیداکی نطق ایراد ائدیر: «آذربایجان اودلار و آلولار اؤلکه سی ایللر بویواسارات زنجیری آلتیندا یاشاییب اونون آنالاری و باجیلارینین ناموسو آياقلار آلتیندا تاپدالاناندان سونرا، ۲۱ آذرده یاراتدیغی قیام نتیجه سینده اسارات زنجیرلرینی قیردی. ۲۱ آذر ده آذربایجان قیزلاری و قادینلاری دا جان و دیل ایله شرکت ائدیپ میلی حکومتی یاراتدیبار.

نئجه کی هر یئرده میلی حاکمیت قورولوب او حاکمیتی گره ک حفظ ائتسین و اؤز میلی حکومتینی و مملکتینی خائنلردن و دوشمنلردن مدافعه ائلسین.

عزیزقارداشلار، آذربایجان خلقی ده اؤز حاکمیتینی حفظ ائتمک اوچون آذربایجان خلق قوشونلاری وزیرلیگینین فرمانینا گؤره داوطلبانه خلق قوشونونا وارد اولاجاقلار. قوی بیزدوشمنلریمیزه ثابت ائده ک کی بیز آذربایجان خلقی اؤز پولاددان محکم سینه

لریمیز ایله فداکار لیغیمیزدان خبردار اولسون قوی بیزیم آزادلیق حسرتیله چیرپینان سیننه میزدن چیخان آلولار دوشمنلریمیزی و تهران مرتجع حکومتینی لرزه یه گتیرسین.

عزیز قارداشلار، باجیلار، معارف ایشچیلری، معلملر و محصللر! من نئجه آذربایجانین ناموسلو و فداکار بیر اوغلو کیمی اؤز میلی بایراغیمیزین اؤنونده آندا یچیره م کی وطنیمه خدمت ائده م، من سؤزومو قورتاریکن دئییرهم:

"یاشاسین آذربایجان خلقینین قوردوغو حاکمیت!"

"یاشاسین میلی حکومتیمیزین پشتیانلیق ائلین آذربایجان دموکرات فرقه سی و اونون رهبرلری"

"یاشاسین خلقیمیزین اراده سینی تمثیل ائدن مجلس میلی میز!"

"یاشاسین اؤز وطنینی دوشمنلردن حفظ ائله یں و تاریخ بویو اؤز شجاعت، شهامت و شرفینی دونیایه گؤستره ن قهرمان آذربایجان خلقی"

آقای بی ریانین دانیشیقلا ریندان سونرا آقای ولای آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدر معاونی آقای پادگانین نطق ائده جگینی اعلام ائدیپ آقای پادگان بئله سؤز باشلاییر.

آذربایجانین عزیز کارگر، اکینچی، معلم و باشقا جوانلاری هامیمیزین یادیمیزدادیر کی همیشه نظام وظیفه اعلانلاری نشر ائدیلنده، اؤنلار قاپی - قاپی گزیب خلقی نظام خدمتی ائله مگه چاغیریر دیلار. بوگون میلی حکومتین وئردیگی چاغیریشین سایه سینده بورا ییغیشانلار نشان وئیرلرکی، میللتیمیزین نه قدر اؤز استقلال و مختاریتیندن دفاع ائتمگه علاقه سی واردیر. اودورکی، من آذربایجان دموکرات فرقه سی مرکزی کمیته سی آدینا سیزلرین گؤستردیگینیز بو عالی احساساتدان اؤتری تبریک ائدیره م. عزیز و محترم جوانلاریمیز! بوتون دموکرات میللتلر آزاد، شرافت و افتخارایله یاشاماق اوچون فداکارلیق ائدیپ و قوربانلیقلار وئرمیشلر. بیز امینیک کی بیزیم جوانلاریمیز وطن خدمتینه علاقه ایله حاضر اولورلار. اونلاردا گلجکده باشقا دیری میللتلرکیمی باش اوجا و افتخار ایله یاشایاجاقلار بو صمیمی احساسات ایله کی میلی حکومتیمیزی، میلی مجلسیمیزی و میلی فرقه میزی استقبال ائدیر سیز، میلی حکومتیمیز، میلی مجلسیمیز و میلی فرقه میز ده قول وئیرکی، سیزی گلجک متمدن و معاصر میللتلر سویه سینه یوکسلتمک یولوندا باش و جان ایله فداکارلیق ائتسین.

یاشاسین آزاد وطنیمیز و میلی حکومتیمیز!

یاشاسین آذربایجان جوانلاری .

آقای پادگانان سونرا آقای دیبائیان میلی مجلسین هیئت رئیسه سی طرفیندن میلی مجلسین رئیسی آقای شبستری آدینا میتینگده اشتراک و ابراز احساسات ائدنلردن تشکر ائدیپ اوندان سونرا میلی حکومتین تصمیمیندن بوجور صمیمیتله استقبال

اٲدن خٲقٲدن تشكر اٲديب و اولنلری صاباح نظام وظیفه اداره سینده میلی قوشون سیرا لارینا گیرمک اوچون آد یازدیرماغا دعوت اٲدیر.

میتینگ ساعت ۱۲ تمامدا سونا چاتیر .

یکشنبه گونو بهمن آیینین ۲۱ ینده (۲۴-۱۱-۲۱) آذربایجان خلق قوشونلار وزارتی طرفیندن میلی وظیفه چاغیریشی مناسبتیه بیر جشن مجلسی ترتیب اٲدیلیب بو مجلس ده آذربایجان میلی مجلس رئیسی آقای شبستری آذربایجان میلی حکومتین باش وزیرى آقای پیشه وری و باشقا وزیرلر و خلقین اشتراکی ایله تشکیل تاپیر.بو جشنده آقای پیشه وری هیجانلی بیرنطق سؤیله بیر. کی بو نطق بئله دیر:

"فقط توپلارین آغزیندان چیخان سؤز حقیقتدیر!"

من اٲله فیکیر اٲلیرم کی بؤیوک قدم کی بیزیم میلی حکومتیمیز گؤتوروب، بیزیم آزادلیغیمیزی و گلجک سعادتیمیزی تأمین اٲله مک اوچون بؤیوک مطالعه لر و مباحثه لردن سونرا بو نتیجه یه گلیب و چیخیمیشیق کی آزاد لیغی خلق گرہ ک اؤز قووه سیله ساخلا سین: خلقین اگر اؤز قووه سی اولماسا آزادلیق مفت و زحمتسیزده وئریلسه اونو ساخلماق اولماز.

ایندی بیزیم نهضتیمیزین ایراندا بؤیوک تأثیری اولموشدور لاکن ممکن دیرکی بو آنی بیر تأثیر اولسون بیزبو کیمی تأثیر لره اؤزوموزو دلخوش اٲده بیلمه ریک. هر حالدا بیر بؤیوک اتکاء لازم دیر. بودا میلی قوشوندان عبارت دیر. خلقیمیز اؤز آزادالیغینی هر شکیلده اولورسا اولسون فقط اؤزقووه سی اولان میلی قوشون گوجویله فقط اٲتمه لیدیر. قوی بوتون دنیا بیل سین کی آذربایجان میلیتلی یاشاماق اوچون اؤلمه گه حاضیرلا نمیشدیر، خلقیمیزی فلاکت و بدبخت لیکده ساخلماق ایستهمین تهران مرتجع حکومتی بونو حس اٲتمیشدیرکی آذربایجاندا بیر میلی قووه وار. او بو قووه نی اورتادان آپارماق اوچون مختلف حیله لره آل وورموشدور. ایندییه قدر او منتظرایدی کی بو نهضتی نظامی قووه ایله آرادان آپار سین. اویولدان مایوس اولاندان بیزیم جوابیمیز ساده دیر. بیز اؤز میلی قوشونوموزا دایانیب مسئله نی اؤز گوجوموزله حل اٲده جه بیک بیز میلی قوشونوموزو یاراتمالی بیق بو قوشون ایله آزادلیغیمیزی و داخلی امنیتیمیزی حفظ اٲتمه لییک.

ایندییه قدر بو ایشی فدایی قووه لری گؤروب لر و فداکارلیقلار گؤروب لر اما اگر تهران مرتجع حکومتی ایسته یه کی آذربایجان آزادلیغینی بوغا، اٲندا آذربایجان خلقی او حکومتی ازیب و تهراندا آذربایجانی تانیماغا یا بیر حکومت یاراتماغا چالیشاجاقدیر.

بیزیم قاباغیمیز دا ایکی یول دورور، یا گرہ ک موافقت اولونسون کی بیز آزادلیقلا اقتصادی معارفی و میلی وظیفه لریمیزی اجرا اٲده ک. اگر بو ایشی اجرا اٲتمگه قویماز سالار او وقت بیز اؤزوموز مجبوروق تهرانا گٲده ک اورانی آلاق. آزاد و دموکرات بیر حکومت قوراق و اؤز خلقیمیزین میلی آزادلیغینی بویولیه تأمین اٲده ک. بوبیزیم بؤیوک وظیفه میزدیر. بورادا ایندییه قدر ایکی دفعه نظام وظیفه سابقه سی اولوبدور. بیرى رضاخان دؤره سینده اولموشدور کی خلق اونو بؤیوک نفرت ایله قارشیلامیش و

بوایش علما میزدان بیر نئچه سین ینده توقیف و تبعیدینه باعث اولموشدور. چونکو خلق او دستگاها اینانا بیلیمردی و حق واریدی. بیرده بو اواخرده اولموشدورکی، خلقی زورأیله نظامی آپاریردیلار. ایندی شهر لر و کندلریمیزده هامی اورکدن میلی قوشونا گیرمک اوچون داوطلب اولوب قوجا کیشیلر بئله نظاما داخل اولماق ایسته ییرلر. بورا دا منیم یانیمدا یوگوسلاو مطبوعاتی نین نماینده سی اوتورموشدور. اونون اظهارینا گؤره بیزیم خلقیمیز ایله یوگوسلاو یا میللتی آراسیندا بیر اوخشارلیق واردیر. اورا دا خلق آلمان اشغالی دؤره سینده مارشال تیتون اطرافینا توپلانیب میلی آزادلیغی یاراتدیلار. اگرچ بیز اوقدر قهرمانلیق گؤستره بیلمه میشیک ولی حقیقتده بیزیم خلقیمیز بؤیوک و قهرمان بیرخلقدیر و اونون هئچ وجهله تهران – اصفهان و باشقا یئرلرین اهالیسی ایله اوخشار لیغی یوخدور. او یوگوسلاو خلقی کیمی اؤز آزادلیغی اوغروندا مبارزه یه قالخمیشدیر. او فارس دئییل، فارسلاردان فرقلی دیر. دونن کی تظاهرات نشان وئردی کی خلقیمیز اؤزونو تاپیب و اؤز میللتینی تشخیص وئرمیشدیر. آزادلیغین معناسینی دوشونوب و اونون قدر و قیمتینی درک ائله میشدیر.

کنچن گون من آقای ایپکچیان ایله صحبت ائلیردیم. او دئییردی کی، فدایی قووه لری زنجانا وارد اولماق همان تهران مرتجعلری قاقماق تدارکی گؤروردولر. ایندی ده اگر یوز نفر قزوینده تاپیلسا، اونلارین هامیسی قاچا جاقلار. من تهراندان متعدد مکتوبلار آلمیشام. بو مکتوبلاردا یازیلارکی، سیز حرکت ائتمک همان تهرانین داخلینده بؤیوک انقلاب وجودا گله جکدیر. مرکزی حکومت بیزی بو ایشه وادار ائده رسه، بوتون ایران خلقلری اسارتدن خلاص اولاجاقلار. اما بیلمه لی سیزکی بؤیوک آرزولاری غیر منظم قووه ایله انجام وئرمک اولماز. بیزیم گره ک توپوموز، طیاره میز و هرچور سلاحیمیز اولسون. بیز انویمیزین پالازینی ساتیب تانگ، توپ و طیاره آلمالییق. ایران آزادلیغی آذربایجان آزادلیغیندان آسلیدیر.

خلقین مینلرجه تلگرافینا جواب وئرمگه حاضیر اولمایان مرتجع صدر و حکیمی حکومتی بیزیم نهضتیمیزین سایه سینده اصفهاندا و ایرانین باشقا شهرلرینده انجمن ایالتی و ولایتی انتخاباتینا حاضیر اولدو. حال بوکی بوندان قاباق بوقانونون اجراسینا آیری قانونلارین مانع اولدوغونو سؤیله ییردی.

بیز ایکی یول آیرینجیندا ییز، یا گره ک تهران حکومتی آزادلیق یولوايله گنده و بیزیم آزادلیغیمیز ا مانع اولمایا اگر گئتمه یه بیز اونولا گئتمه یه جه ییک و اگر ممکن اولسا اونو ییخیب یئرینه بیردموکرات رژیم یاراداجاییق. بیز ممکندیر نئچه گون موقتی حالدا چتین لیک چکک و اقتصادی فشاردا گؤره ک. ولی بؤیوک ایش گؤرمک ایسته ین میللت گره ک بوکیمی فشارلاردا تپلاشسین. محاربه موقعینده گؤردوک، روسیه، میللتی و باشقا میللتلر نه قدر فداکارلیق گؤستریدیلر. بیز اونلاردان عبرت آلمالییق.

دونن کی میتینگ و اطرافدان گلن تلگرافلار و کاغیدلار بؤیوک احساسات نشان وئیردی. آذربایجان خلقی همیشه اؤز آزادلیغینا علاقه نشان وئرمیشدیر. صفویه نهضتینی ایکی یا اوچ شیخ وجودا گتیردی.

اوندا هله دموکرات فرقه سی ده یوخ ایدی. بیزیم ایسه منظم، قدرتلی بیر فرقه میز اولدوغو حادا داها بؤیوک اوردو یاراتماغا قادریک. میللتیمیزین بؤیوک کئچمیشی واردیر و بیرداها دنیا یا گؤستره جکدیر کی صادق، صمیمی، فداکار، قدرتلی و دواملی بیر میللتدیر. او قدردان و صمیمی دیر.

اونا فقط بیر باشچی لازم ایدی و ایندی او باشچی فرقه میز اولماق اوزره وجوده گلیمشیدیر. اعتراف ائتمک لازمدیرکی، فرقه خلقیمیزی بو بش آی مدتینده چتین لیکلردن و آیری بوروق یوللاردان کئچیرتمیش دیر. و گلجکده ده کئچیره جکدیر. تهران حکومتی بیر گون فرخی بؤیوک اختیارات و پول ایله گؤنده ریردی. بیر گون ده بیاتی. بیات آقای سراج میرین ائوینده بیزه دئییردی کی بیز سیزین مختاریتیمیزی تأمین ائدیریک. بیز اونا دئدیک کی، سیز بو گون دئییر سیز و صاباح انکارائده بیلرسیز. بیزه ایسه حقیقی تضمین لازمدیر. او ایسه میللی خلق قوشونو اولابیلر «حقیقت ایسه همیشه توپون آغزیندان چیخار» بیر میللت حقیقی فقط توپ و گولله وسیله سیله نشان وئربیلر. آه و ناله یه کیمسه باخماز. بیزیم حکومتیمیز دموکراتیک حکومتدیر. بوتون طبقه لرین حکومتی دیر. قوی روحانیلر و بوتون طبقه لر آل-اله وئرسینلر و مختاریتیمیزی قوروسونلار. قوی جوانلار میللی قوشوندا شرکت ائله سینلر و قوجالار اونلار لابس، پالتار و جوراب گؤندرسینلر. بیز بو یولدان خیر گؤره بیلریک نئجه کی میللی حکومت قورولان گون وعده وئردیک کی، خلقیمیزین مال، جان و ناموسونو حفظ ائده جه ییک حتی دوکانلارین قاباغیندا یاتاغاغیمیزی دا وعده وئردیک. هامی بیلیرکی وئردیگیمیز وعده یه مردلیک ایله عمل ائتمیشیک. ایندی ده خلقین مالینی و ناموسونو حفظ ائله مگه قول وئریک و قولوموزون اوستونده دوراجاییق.

بیزاقتخارایله دئییه بیلیریک بوتون خلق بیزیم آرخامیزدا دیر. کندلینین و کارگرلرین هامیسی، شهرین متوسط طبقه سی بلکه ده عالی طبقه سی عمومیتله بیزیم دالیمیزدا دیر. خلق بیرلشه جکدیر. بیز بونا اینانیریق. بورادا گره ک قانون حکم سورسون و قانونو حفظ ائتمک اوچون ده توپ و توفنگ لازمدیر. اودورکی، میللتی، میللی قوشون سیرالارینا گیرمگه تشویق ائده ک. بیزدئمیریک کی قاباقدا محاربه وار و محاربه ائده جه ییک. بیز درخشانی بورادا اولان گون دئمیشدیک کی محاربه اولمایاجاق. اما اگر محاربه ائتمک ایسته سه لر، بیز بیر نفر قالانا قدر موفقیت یولوندا چالیشاجاییق ایندی ده فیکیر ائلیرم کی، محاربه اولمایاجقدیر. اما بیز اؤزوموزو گره ک حاضر لایاق. دالی چکیلیمک یوخدور.

اگر بیزیم آزاد لیغیمیزدا تجاوز اولسا، هامی میز گندیب ساواشاجاییق. هامی میز گره ک اؤزوموزو تا هئج کس بیزیم آزادلیغیمیزا و حقیمیزه تجاوز ائتمگه جسارت ائتمه سین. اودورکی آقارلاردان خواهش ائدیره م کی، هرکس اؤز یئرینده بیر مبلّغ اولسون. خلقی باشا سالسین، تا میللی قوشون یاراتسین قوشون کوچه دن کئچنده خلق اونو گول دسته لرله استقبال ائله سین. قوی وطن آزدلیغی یولوندا فداکارلیغا حاضر اولان جوانلاریمیزین باشلارینا گوللر تۆکولسون، قوشوندا گره ک قانون اوزوندن اولسون و بوتون قانونو یاشاتمیش اولانلار نظاما گئتسین. قوی هامی نظامی لباسی گیرسین. من اؤزومده گییه جگم. قوی هامی بیلسین

دونیادا بیر میللت وارکی اونون بوتون افرادی آرواد و کیشی اؤز آزادلیغینی مدافعه ائتمک اوچون سلاح گؤتورموشدور. حکومت ایله خلق آراسیندا اختلاف اولمامالی دیر. گره ک خلق اؤزو حکومتین حفظ ائتسین. بیز ممکندیر اشتباه ائده ک ولی بو اشتباهلاری دوزلده جکله. قوی روزنامه ده تلفوندا، تلگرافدا بیزیم اشتباهلاریمیزی دئسینلر، تا دوزه لده ک بیز باشی اوجالیقلا دندیکلریمیزی انجام وئرمیشیک. ایندی بیزیم دوشمنلریمیز بیزی نچه نفر ماجراجو آدلاندیرانلار بنله بیزه بیر ایراد تاپا بیلیرلر. اونلار فقط کیچیک بهانه لر توتورلار.

مثلاً دیل مسئله سیننی بیزه بیر گناه بیلیرلر. او آقارلار بونو بیلیمه لی دیرلرکی آذربایجانلی فارس دئییل و اؤزونه مخصوص دیلی واردیر. زور ایلده ده اونو فارس ائله مک اولماز. بیز چوخ بؤیوک موفقیتلر قازانمیشیق. بیزیم ایشلریمیز قابقدان گئده جک. اؤلکه میز ایسه طبیعی ثروتدن چوخ زنگین بیر اؤلکه دیر.

جغرافیایی نقطه نظردن تجارتی یوللار اوستونده واقع اولموش بیر مرکز دیر. اؤلکه ده داخلی آیری سئچگی لیک آرادان گئدیب واحد، متحد بیر خلق عمله گلمیشدیر. بو بیرلیگی حفظ ائتمک اوچون یئنه ده تکرار ائدیله م قوشون لازم دیر. بیز ائویمیزین فرشینی، اسبابینی ساتمالی اولساقدا گره ک اسلحه آلاق و میلی قوشونوموزو وجودا گتیره ک، آزاد لیغیمیزی ساخلاقی یئری گلرسه تهرانا گئدیب آزادلیق علیهینه مبارزه اندن ارتجاعین اوجاغینی داغیداق. تهرانلیلار اوچون ده دموکراتیک حکومت قوراق. آقای پیشه وری دن سونرا آذربایجان تجاری نین آغ ساقلاریندان آقای حاجی علی اکبر صدقیانی حاضیر اولانلاری تبریک ائدیب بوتون خلقین بو بؤیوک خوشوقتلیک ایله استقباله حاضیر اولدوغونو سؤیله دیلر.

آقای صدقیانی دن سونرا آقای پادگان - فرقه نین مرکزی کمیته سی صدر معاونینه سؤز وئریلیب. آقای پادگان: آقایان محترم! آقای پیشه ورینین او قوی نطقیندن سونرا من اؤزومه حق وئرمیرهم کی دانیشام. اما من ایسته بیرم دئییم کی، مولای متقیان علی بن ابی طالب علیه السلام بویورور: الحیات تحت ظلال السیوف. (دیری لیک قیلینجلارین سایه سینده دیر). نجه کی آقای پیشه وری بویوردولار همیشه بورا دا نظام وظیفه یه چاغیریش اولاندا گؤروردوزکی آژانلار گئدیردیلر خلقی ائویندن چکیب گتیریردیلر. بونودا مرتجعلرده گؤردولرکی، دونن اون بئش مین نفر دن چوخ آدام گلمیشلرکی، ایسته ییردیلر داوطلب یازیلرینلار. بیزه پیشنه‌دارلار گلیبیدر کی، قوجالار داوطلب اولورلار ویا خلقدن پیشنه‌دار گلیبیدر. من بورادا رسماً پیشنه‌دار ائدیله م کی هامی نظامی پالتار گئسیین و اداره سیننه ایش باشینا گئتسین اونا بناء من او میدوارام و امینم کی آذربایجان خلقی اؤز آزادلیغینی حفظ ائتمکدن اؤتری نه تک نظاما گئتمه گه بلکه اؤلومه ده حاضیر دیر. هابئله آقایان تجار و علما طرفیندن ده بو خصوصدا بؤیوک علاقه گؤرسه نیرو آقای پیشه ورینین بویوردوغو کیمی امینم کی گلجکده بو بویوک وحدت میلی عمله گله جکدیر.

ایندیکی بحران موقتی دیر بو رژیمی دییشدیرمک سایه سینده دیر. بو کیمی موقعلرده اقتصادی رابطه لر قیریلار بحران عمله گلیر. اودورکی، بیز گره ک بونا دؤزه ک و آل -اله وئره ک و گلجکده بوگونکو طبقه لر آسایش ایله یاشاسین. بیز هنج بیر طبقه یه امتیاز قائل دئییلیک.

آقای پادگانان سونرا سردار میلی ستارخانین اخویسی آقای حاجی عظیم خان بئله دئییر. من بو وقتیمده حاضیرام توفنگ گؤتوره م و هر یئره بویورسالار گنده م. بیز اؤله نه جک میللته خدمت ائده جه ییک. بیزمیللتین و کندلی قارداشلارین نؤکریک. میلی مجلسین رئیس معاونی آقای رفیعی (حاج نظام الدوله) قیسا بیر نطقده دئییرلر: بنده کمال افتخاریله بوفرقة و حکومته وارد اولماغا موفق اولدوم. من اولیندن حس ائله دیم و تمام عمل و قرأین ده نشان وئیرکی منیم آنلادیغیم کاملاً درست دیر. من ده ملاک طبقه سی و اؤز طرفیمدن بوایشی تبریک ائدیره م. من متأسفم کی، اؤز سینیم اجازه وئرمیر اما نوه لریم وارکی، بو فیضی درک ائده جکلر. آقای پادگانان سونرا آقای قلی خان بورجالو- قاراپاق ائلی طرفیندن آذربایجان آزادلیغینی دفاع ائتمک یولوندا او ائللین حاضیر اولدوغونو بیان ائدیپ. بومجلس ساعت ۱۱ ده سونا یئتیر.

آقای ژنرال آذر میلی قوشونون ستاد رئیس. آقای سرهنگ شفایی نظام وظیفه اداره سینین مسئولو تعیین اولونور. جمعه گونو فروردین آیینین ۱۶ سیندا (۱۶-۱-۲۵) ساعت ۹/۵ دا آذربایجان میلی مجلسینین ایکینجی اجلاسی، نماینده لرین حضورو و آقای شبستری نین ریاستیله تشکیل اولونوب. بو جلسه ده دؤولت هیئتی ده حاضر اولوب ایندییه قدر گؤردوگو ایشلر حقینده وئیر کی بوجلسه نین اوزوتی بئله دیر. آقای شبستری- من ایکینجی دؤره اجلاسینین ۲- جلسه سینی رسماً آچیق اعلان ائدیره م.

آقای محمد عظیمی دونکی جلسه نین صورت جلسه سینی مختصراً راپورت وئره جکدیر. آقای محمد عظیمی بیرینجی جلسه نین صورت جلسه سینی مختصر وجهله اوخویوب آقای شبستری: بیرینجی جلسه ده اوخونان پروگرام موجبجه آقای پیشه وری آذربایجان دؤولت هیئتی نین ایندییه قدر گؤردوگو ایشلری باره سینده بیر راپورت وئره جکدیر. آقای پیشه وری: من ائله فیکیر ائدیرم کی، دئییه جگیم سؤزلر چوخ مفصل اولابیلمز چونکو دؤولتین بوتون گؤردوگو ایشلر خلقین اطلاعيله، خصوصاً مجلس میلی عضولرینین مستقیم نظارتيله اولموشدور اونا گؤره منیم دئییه جگیم سؤز لر گومان ائدیره م کی نماینده لر اوچون تازا سؤز اولمایا جاقدیر و فقط بونلار مختصر صورتده تذکر کیمی اولابیلر. سیز چوخ گؤزه ل بیلیرسیز کی بیزیم میلی دؤولتیمیز مبارزه لرده دوغولوب، دؤولت و مجلس مسلسلرین، توفنگلرین و باشقا اسلحه لرین گورولتوسو آلتیندا تشکیل تاپیبیدیر. بیزیم وزیرلریمیز و دؤولت ایشچیلریمیز آزادخیواهلاردان سئچیلیب دؤولت ایشلرینه وارد اولموشلارسا، کفایت قدر مجرب دئییلدیرلر. استبدادی دؤولتدن پیس یادگارلار و منفور ارثلر و اوغورولوق، اختلاس و تنبل لیک و دؤولت مقاما تیندان سؤء استفاده ائتمک و دوایرین برباد لیغیندان باشقا بیر شئی قالمامیشدی. ایشچیلردن بیر عده سی فقط معاشلارینی تأمین

انديب گونلريني كنجيريب، ساعت سايماق و اوندان سونرا خصوصي ايشلرينين دالينجا گنتمكدن باشقا فيكييرلري يوخ ايدى. من اونلاري سرزنش ائتمك ايسته ميرم، چونكو تشكىلاتين اقتضاسى او ايدى.

بئش نفر، اوچ نفر صادق آدام اولسايدى دا يا ايشدن چكيليدي يا ايشده قاليردى سا، محيطله سازش ائتمگه مجبور اولوردو. بئله ليكله بيرجور امرار معاش ائد يردى ميللى دؤولت تشكىلينده اداره لريميزين وضعى بو ايدى. حتى من سابق استاندارليق بناسينا گنئديكده، استفاده ائتمك اوچون - بيركاغيز و پاك تاپا بيلمه ديم. خصوصاً اووقت كي، استاندار بؤيوك اختياراتلا گل ميشدى. كي آذربايجان نهضت ميللى سيني ياتير تسين، فارسلا د ئميشكن «در باغ سبز» نشان وئرسين بيز حكومتى اله آلد يغميزدا وضعيت چوخ آغير ايدى. من ايندى هله مالى جهتدن دئيره م هر حالدا حكومتى اله آلد يغميز زامان بيز پروگراملا ايشه باشلاديق و او پرورگرامى تصويب اوچون مجلسه گتيرديك. بيز قاباغيميزا قويدوغوموز پروگرام ايران دؤولتى نين عادى پروگراملاري نظيري دئييلدى. بو پروگرام عملى بير پروگرام ايدى. بيز بيليرديك كي، بودؤولت معين بير مدتده بو ايشلري گؤره جك. من بئله گومان ائديره م كي او پرگرام نماينده لرين نظرينده دير. پروگرام بيرينجى مسئله ميللى حكومتين قورولوشودور. ميللى حكومت ائله قورولماليدى كي خلق حس ائتسين كي بو حكومت اونون قوردوغو حكومت دير و اوندا ياخين دخالتى واردير. بو ايش سؤزده چوخ آسان گؤرونوردو ايسه عملده چوخ چتينيدير. چونكو كئچن حكومت خلقى دؤولتدن آيرى اولماغا عادت وئرميشدى. دؤولت خلقيش باشى اوستونده بير يوموروق كي مى اولوب، ميللت ايسه عذاب و فشار آلتيندا دؤولت چرخلريني دولانديرماليدى. ميللتن دؤولتى اموراتدا دخالتى يوخ ايدى.

بيز بو عادتى ديشمه ليديك دؤولت ميللتن سعادتنى تامين ائتمه لى دى بيز پروگرامدا گؤسترميشيك كي، بونجه اولماليدير. بو ايشچيلرين شخص دموكرات اولمالاريله انجام تاپا بيلمز، بلكه عملده ائله اولماليدى كي، خلقيش ايستديگى عمله گل سين، بيز تشكىلات اوزريله دؤولتى تشكىل وئريب ولايت وبولوك انجمنلري واسطه سيله اداره ايشلرينده، مالىه و صحيه ايشلرينده خلقه نظارت ائتمگه امكان وئرديك. ايكينجى سى بلديه لرمسله سى دير. كئچن دؤره ده شهردارى انجمنلري دؤولت تشكىلاتينا تبديل اولوب، بلديه رئيسى دؤولت طرفيندن تعيين اولونوردو. ظاهر سارليق اوچون اونا انجمن آدى قويموشدولار. بيز خلقيش مستقيم صورتده بو انجمنى سئچيب و بلديه ايشلرينده دخالت ائتمه سينه امكان وئرديك. البته بوتازا بير ايشدير. بير مدت لازمدير كي دوزگون صورتده چاليشسين و بيز قطعى صورتده بونو ائده بيله جه ييك. منيم يادىما گليركى (آقاي يكانى بورادا دير يا خير) كئچن ايل بايرامدان قاباق خويا گنتميشديم. بلديه سپورلارينين پالتارى يوخ ايدى و آيلىق دا آلماميشديلار. ايسته بيرديلر. شهرين كوچه لرينده اولان آغالارين باشيني كسيب ساتماقلا اولارلن آيلىقلاريني تامين ائتسينلر. هن ايندى باشى اوجاليقلا دئيه بيلره م كي بلديه ميزين ايشى اوقدر ياخشى لاشيب، نه اينكى حقوقلاريني دا وئرلر، بلكه شهرين ايچريسينده ده اصلاحات باشلانيبدير. مراغا شهرى ايرانين مشهور شهرى حساب اولونماييب - دئمك اولاركى، متوسط شهرلريندن و مترقى

شهر دئیل دیر. بونولا برابر مراغادا بلدیہ انجمنی مالی و ضعیتین یاخشی لیغینا استناداً، تصمیم توتوب کی بیر دؤولت تئاتر سی بنا ائتسین بو چوخ اهمیتلی بیر ایشدیر. چونکو ایران حکومتی ایندییه قدر حتی تهراندا دؤولت تیاترسی عمله گتیره بیلمه ییبیدیر. لاکن ایندی خلق انجمنی اؤز ائوی اؤز عائله سی بیلیر. میاندا بلدیہ اورپا اصولویلا بؤیوک بیر حمام دوزلتمک ایسته ییر. بو فیکیری بیز و مجلس اونلارا وئرمه میشیک. خلق اؤزو احساس ائدیرکی بورا دا حمام مسئله سی مشکل دیر. گرہ ک معاصر بیرشکیلده بومسئله نی اصلاح و حمل ائتمک. البته بو کیمی ایشلر آسان دئییلدیر. بله بیر حمام نچہ مین تومنہ، شاید ۸۰-۹۰ مین تومنہ باشا گلن بیر ایشدیر. بودا میاندا اوچون بؤیوک بیر پولدور.

تبریز ده بلدیہ نی تحویل آلاندا اورانین صندوقوندا پول یوخ ایدی، لاکن ایندی بیز باجارا به یله جه ییک کی یاخین زاماندا تبریزده سو لوله کش لیگی عمله گتیریب وخیابانلاریمیزی آسفالت ائده ک. بیز اونلارین وسیله لرینی ده، آلمیشیق. تبریز بیرینجی ایران شهردی دیکی اونداسو لوله کش لیگی اولور. من دئیمک ایسته بیرم کی حکومتین خلقه یاخینلاشماسینین نتیجه سی و منفعتی بودور. هله آذربایجاندا انجمنلر مسئله سی تازادیر. لاکن بونا باخمیاریاق چوخ آز بیر یئروارد یرکی، اورا دا انجمن تشکیل وئرمگه موفق اولمامیشیق. چونکو ایندی بیلیرسیز کی قیشدیر، سو یوقدور، گئدیب گلمه وسیله لری ده یوخدور. هله ایندی ده اهردن نماینده لر گلنده شاید آت وسیله سیله گلیبلر. ایندی انجمن تشکیلاتی قورولوب و طرحی ده وجوده گلیبدیر. اونو یاواش - یاواش منظم حالسالماق لازمدیر. من فیکیر ائدیره م کی اوچ دؤرد آیدا بوندان آرتیق ایش گؤرمک اولماز و البته محترم نماینده لرین ودؤولت ایشچیلرینین فعالیتی و حسن نیتی اوزرینده بو نتیجه لر الدہ ائدیلیلر. اوندان سونرا بخشدارلیق و فرماندارلیق مسئله سی دیر. البته اونو بوتئزلیکده منظم شکيله سالماق اولمازدی. دؤولت مأمورلاری ایچری سینده هنوز آشنا اولمایانلاریمیز آزدئییلدیر. من منیله همکارلیق ائدن وزیرلر مکرر دئیمیشم کی بیز دیوانخانا قورموروق. بلکه اداره لریمیز قانونو اجرا ائتمک اوچوندور. فرماندارلاریمیز دا گرہ ک قانونون ناظری و مجریسی اولسونلار، اما بوجور آدمالارکی لایقینجه بونو باشا دوشسونلر چوخ آزدیر. چونکو کهنه لر باشا دوشمورلر، تازالاردا اداره ایشلرینه آشنا دئییل لر. اوناگؤره ده اداره لرده بعضی یئر ده کهنه آدمالار و بعضی یئرلرده تازا آدمالار لایقینجه مقصودوموزو اجرا ائده بیلیرلر. بیزیم اومودوموز بو دورکی کلی دؤره ده بخشدار، دهدار و کدخدالاری اؤز ایده آلیمیز اوزره ترتیب ائدیب و ایش باشینا قویاجاییق. بعضی مترقی یئرلرده دؤولت ایشچیلری تربیت ائتمک اوچون مدرسه لر آچیلیر. لاکن ایندی بو ایشدن اؤتری بیزده مشکلات چوخدور. بونا گؤره دیرکی ایندی بیز اینانديغیمیز آدمای ایش باشینا قویوروق. چوخ یئرلرده گؤرورسن کی او ایشچیلر بیر پارا ایشلر ده وزیره مراجعه ائتمک یئرینه فرقه یه مراجعه ائدیر یا اینکی فرقه یه مراجعه ائتمک یئرینه حکومته مراجعه ائدیر.

مرور زامان لازمدیرکی بیز اداره ایشچیلریمیزی باشا سالاق کی دموکرات فرقه سی سیاسی بیر رهبردیر. گرہ ک اونون دندگی سؤزه قولاق آساق. لاکن حکومت ایشی باشقا بیر ایشدیر و گرہ ک بو ایکسی قاریشیلما سین. مثلاً چوخ وقت اولورکی بیر ایشچی

منه مربوط اولمایان ایشلرده اون دانا تلگراف بیرری – بیرنین دالینجا منه گؤنده ریر. من مذمت ائتمیرهم و دئمک ایسته بیرم کی خلق هنوز میلی حکومتین حقیقی معناسینا پی آپارماییب دیر. گرہ ک خلقی مرور زمانلا حاضیرلاماق و اونلاری تربیه ائتمک. البته مثله مناقشه یوخدور، بواش وحشی آتی توتوب مینمک و یا ایشه سالمق کیمی دیر.

آدامی آتا تشبیه ائتمک اولماز. من بونو دئمک ایسته بیرم کی گرہ ک تازا آداملاری ایشه آلیشدیرماق اما بو بیرگون ویا ایکی گونده اولان بیر ایش دئییلدیر. سیاسی جهتدن علاوه تعلیم و تربیت مسئله سینین ده بورادا دخالتی واردیر. بیز مین جور چتینلیکلره باخمایارق، بو آز زاماندا یئنه ده بیر قدر ایشچی تربیت ائده بیلیمیشیک. بیزاومود ائدیریک کی اونلار تئز بیر زاماندا دموکراتیک وضعیته آشنا اولاجاقلار چونکو نیت خالص اولوب خلقه خدمت ائتمک فیکیری اولورسا، اول دفعه اونلار اشتباه ائتسه لرده آخرده حقیقتی تاپاجاقلار.

حکومت قورولوشوندان سونرا انجمن تشکیلی، بخشدارلار و فرماندارلار، اجتماعی آداملار تربیه ائتمکله یاواش – یاواش خلقی میلی حکومت یاخینلاشدیرا به یله جه ییک. بونولا علاقه دار اولان مسئله لردن بیرسی ده امنیت مسئله سی دیر. بیز اولیندن دئمیشیک کی وارقووه میز چالیشاجاییق کی خلقین مالی، جانی، ناموسو حفظ اولسون چونکو امنیت اولمادیقدان بیزیم هئج بیر تدبیریمیز نتیجه وئرمه یه جکید. بونا گؤره ده میلی حکومت تشکیلنده هامی میز چالیشدیق کی، امنیت، اولدوغو کیمی تأمین اولسون، من کنارلاردا کندیلرله دانیشیردیم حتی چوخوسو منی تانیمیردی کی، کیم و امنیتدن راضیلیق ائدیردیلر. حتی مراغا دا بیرپارا آداملار دئییردیلر کی داستانلار دا دئییلن کیمی، امنیت اوقدر یاخشی اولموشدور کی گرہ ک گئجه لر دوکانلاری آچیق قویاق. تا خلق گؤرسون کی بواش افسانه دئییل دیر. بلکه حقیقت دیر، بیز میلی حکومتی اساس امنیت اوچون قوروموشوق و امنیتله اثبات ائده بیلیریک کی دوشمنلریمیزین اولده بیزه دئدیکلری سؤزلر (آذربایجان نهضتینی عمله گتیره نلر اوغوردورلار، جانی دیرلر، یالانچیدیرلار) اویدورمادیر.

بیزبوندا اثبات ائتدیک و عملده گؤستریدیک کی امنیت ایجاد ائتمک اولار و خلقی راحتلیگه چاتدیرماق اولار. البته نواقص چوخدور تک- تک فدائیلریمیز فرقه عضو لریمیز و اداره لریمیز ده بیرپارا نقصانلار واردیر. قوی بعضی یولداشلاریمیز بیلسین کی هرکس اؤز گناهی نین جوابینی شخصاً وئرمه لیدیر. بیز اهرده ایگیرمی، بلکه قیرخ ایل قولدورلوق ائله ین صمد خان، عبدالله خانلاری مجازات ائتدیک. خلق بیزی آلقیشلادی و بیلدی کی میلی حکومت اونون راحتلیگی اوچون چالیشیر. سید ضیاء روزنامه لری قارنی بیرتیق کاظمیما «شهید راه آزادی» آدی قویدولارسا خلق اونلار را گولدو.

میلی حکومتیمیزده بوجور آداملار حیات اولابیلمز. گرہک اونلار، قانون مقابلینده، چوخ محکم بیر صورتده محاکمه اولسونلار هرکس اؤز جرمونون مجازاتینی گرہ ک چکسین آیری بیر آدام اونون مجازاتینی چکهبیلمز. اوغول دهنه نین جرمیله مجازات اولماز، بیز بیرینی مجرم اولدوغو صورتده مجازات ائدیریک سه، اوغلونو تربیت ائتمه لییک. گرہ ک مجلس نماینده لری ولایتی

و بؤیوک انجمنلری واسطه سیله اونلار بیلدیرسینلرکی، میلی حکومتده بیر آدامین بیر شاهی سینی قانون سوز آلماق اولماز بیز آزادلیق و خلق دوشمنلرین ماللارینی مصادره ائدیریک. البته آزادلیق علییه اولان آداملار گره ک مطرود اولسونلار. لکن بو قانونون موجبجه و معین اولونموش کمیسیون واسطه سیله عمل اولونور و اونلارین ماللاری مصادره و دؤولت اوچون یاردیم اولور و البته بومالارنه حسن، نه حسین، نه جعفر و نه تقی یه دئییل بلکه خلق یولوندا مصرف اولمالیدیر. ممکندیراتفاق دوشسون کی تک - تک آداملار مصادره اولونان ماللاردان استفاده ائتمیش اولسونلار. لکن بوچوخ نادردير. بو ایشلری گؤره نر شدید صورتده مجازات اولمالیدیرلار اونلارین دوستلوقو آیی دوستلوقو دور و بیزه دوشمن لیکدیر. گره ک کاملاً تأمین قضایی اولسون. تک تک آداملار بئله بیر ایش لرگورموش اولسالار دا گره ک مجلس میلی ده اونلارین قباغی آلینسی.

قوی خلق آزاد یاشاسین. خلق نه قدر آزاد یاشاسا داها آرتیق حکومتیمیزین دالیندا دورار. لکن بئله اولمادیقدا تشکیلاتیمیز تئزلیکله آرادان گئده ر. بیز گره ک خلقین اعتمادین اؤزو موزه جلب ائده ک کی خلق هئچ تصور ائتمه سین کی دموکرات فرقه سینده و میلی حکومت اداره لرینده پیس ایش گؤرهن آدام اولایلر. بو فلسفه لر هوادان دئییل. مین ایلرله امتحان اولونوبدور. هر یئرده قانون وار، یاشاییش وار. هر یئرده ظلم وار ایستر اورادا اولان دؤولتین عنوانی دموکرات ایسترسه مرتجع آدیله آدانسین انسانلار سعادت یئتیشه بیلملر. میلی حکومت بوایشه بؤیوک اهمیت وئریر.

بیزیم میلی دؤولتیمزاهمیت جهتدن چوخ ایشلر گؤروب فیکیر ائدیره م کی شهرامینیتی و اطرافدکی امنیت آز - چوخ یاخشیلاییش دیر. کئچن حکومتلرده خلقین اکثریتین تشکیل وئر ن کندیلر اوچون هئچ جور جانی و مالی تضمین یوخ ایدی. بونلار نه تک اوغرو و قولدورلار، بلکه دؤولت مأمورلاری و ژاندارملار طرفیندن ده تضییق اولونور دولار. میلی حکومت زامانیندا هئچ وقت بیرمأمور قانونسوز بیرى نین ائوپنه گئده بیلمز بئله ایشلر گؤرونورسه گت - گئده قباغی آلیناجا قدیر.

کئچن زامان کندیلر بیر تمیز پالتارلی گؤروردوسه اؤزونو گیزلتمک ایسته ییردی. لکن ایندی بئله دئییل اونلار باشلارینی یوخاری توتورلار. ایندی کامل امنیت اولونوبدور. ایندی قاچاق و قولدور لوغون قباغی آلینبیدیر.

دوشمن نه قدر چالیشیرسا کی بیزیمله کوردستان خلقینین مناسباتینی بولاندیرسین لکن بیزبونون قباغینی آلیریق و حقاً کوردستان فرقهچیلریده دوستلوقا چالیشیرلار. بیزیمله کوردلر آراسیندا اختلاف سالماغا چالیشانلارین پیس حرکتلری ده معلوم اولدوکی «ارفع» الیه اولوب بیرعه مراغا دا و چاردولی ده کورد پالتاریندا تهیز اولونموشدور و بعداً میانا و مراغا حدود و آراسیندا ۳۰۰ نفر بیزیم عیله یمیزه تهیز اولونمو شدور. بیز تئزلیکله اونلاری آرادان آپاریب آز زاماندا فداائیلریمیزین خدمتی سایه سینده ساده بیر صورتده اونلاری برطرف ائتمگه موفق اولدوق.

آذربایجاندا گۇرۇنمە يىن بىر اهمىيەتلى ايشلردن دير. ايندى اهر و مراغا اطرافيندا ميللى دؤولته نسبت مخالف هئچ بير حرکت يوخدور. اردبيل و گرمى محال لاريندا بعضى آنتریکلر اولموشدو. بيز اونودا آرادان آپارميشيق.

خلقين گناه سيز اوشاغى نين باشينى کسن حکومت هئچ کيم طرفدار اولماز. عدالت و قانون دوزگون صورتده اجرا اولونمايدير. سونرا من ايسته ييرديم بو نو دئييم کى، دؤولت قورولوشوندا سونرا امنيت مسئله سينده خلقيميز كهنه ژاندارملارى آردان آپاريب و قانونى نظميه تشکيلاتى وجوده گتيرميشيك. اوميدواريق کى بير ايکى آيا قدر نظميه نين بو تشکيلاتى چوخ منظم بير حالا دوشه جک وژاندارم تشکيلاتيندان اثر قالمايا جاقدير.

سونرا اقتصاد وماليه موضوعودور. ميللى حکومت وجوده گلديکدن اوچ آي قاباق، بيز ساده بير تدبيرلر گۇرموش ايدىک کى حکومت ده گيشديکده بورجا، يا اعانه ييغماغا مجبور اولماياق کئچن انقلابلاردا چوخ اتفاق دوشموشدو کى، انقلابى عمله گتيره نلر مجبور اولموشدولار. متموللردن بۇيوک اعانه ييغسينلار. بيز بانکلارى توتمالى ايدىک. لاکن بيز اگر بير آز عجله ائتسه يديک، ممکن ايدى کى ۲۱ آذر ده ميللى تشکيلاتيميزى قورماغا موفق اولاييلمه يه يديک. چونکو تهران چاليشيردى کى بيزى تحريک و عصبانى ائتسين و ايش يئتيشمه مى شدن بيزى بوغسون. اونا گۇره ده بيز بانکلارى تئز توتا بيلمه دىک و بير هفته ۲۱ آذره قالميش توتدوق.

بيز بانکلارى اشغال ائندن سونرا معلوم اولدو کى، تهران حکومتى آنلامامازليقدان، ياعمدى صورتده اوزون مدتدن برى تبريز بانکينا بير شاهى دا اولسا، پول گۇنده رمه ميشدير، بلکه عوضينده حواله گۇنده ر ميشدير. تبريز بانکى دا اوزو اسکناس چاپ ائتمير کى، دؤولت ايشچيلرينه وئرسين بلکه تاجرلر و باشقا آداملار بانکا، اعتبار ائديب قويدوقلارى پوللارى دؤولت ايشچيلر ينه خرج ائديردى. بورادان چيخان مالياتلار تهرانا گۇنده ريليب و ۱۴ ميليون تومن پرداختى تهراندان آنجا حواله گۇندره يليدير. بانکى تحويل آلديغيميز زامان ايکى ميليون ايکى يوزمين تومن دؤولت بانکيندا و ياريم ميليوندا آيرى بانکلاردا وار ايدى. مقابلينده ۱۵ ميليون تومن خلغه بورجلو ايدى. بوندان باشقا بيز مجبور ايدىک کى اقلاً دؤولت ايشچيلرينين آذر حقوقونو وئره ک و بوحقوق دا ۳ ميليوندان آرتيق اورلودو. دئمک کى، گره ک ماليات ييغيب اونلارا و خلقين بورجونو وئره يديک. ميللى حکومت هر شئيدن آرتيق اقتصادا پولا باخيدير.

ايندى دئمک اولار کى دنيا دا پول مسئله سى انسان بدنينده اولان قان کيميدير. بير اجتماعدا پول اولماز سا ممکن دور کى او اجتماع سقوط ائتسين بونا گۇره ده بيز پول باره سينده آشاغيدا گۇستره جگيم جدى تدبير لرى گۇتوردوک:

اولا بيز قدغن ائتديک کى، بانکلار موقتى حالدا آداملارا پول وئرمه سينلر چونکوبير پارا آداملار بانکلاردان پول آليب تهرانا آپايرديلارو ايکى ميليون موجود اولان پولدا بوترتيبله کفايت ائتمزدى اولده بئله نظره گليرديکى. بازاردا بۇيوک بحران عمله گله جکدير. من ايشده مطالعه ائتميشم.

منیمله ایشله یین وزیرلربیلیرلرکی، من اول بانک، مالیه، اقتصاد و سونرا باشقا ایشلره باخیرام. ایندی تاجرلر ور شکست اولمادیلار. حال بوکی، بومدته بین الملل محاربه سی قورتاردیقدا سونرا ایرانین باشقا شهرلرینده یوزلرله تاجرلر ور شکست اولدولار. الحمدالله بیزده ور شکست اولان یوخدور. بیز اگر او وقت ایکی میلیون تومنی پایلاسیدیق خلق بانکا تۆکولوب بیرهرج و مرج عمله گلیردی. لکن تدبیرلریمیز نتیجه سینده ایکی میلیون موجود عوضینده ایندی بیز ایکی میلیوندان یوخاری و بلکه ده ۳ میلیون خلقه طلبلری بابتیندن خلقه وئرمیشیک. مالیاتدان یوزده ایگیرمی بنش تهران وئرمک عوضینه اونو طلبکارلارا وئیریک. بیز بیر میلیون پس انداز بابتیندن خلقه وئرمیشیک. البته بومرور زامانلا اولوبدور. ایندی بیز حس اندیریک کی، مالی وضعیتییمیز یاخشیشیر. ایندی بلدییه اداره لرینده بیر انقلاب کیمی وضع وجوده گلیدیر. البته بو انقلاب فقط دؤولتین مالی تدبیرلری وسیله سیله اولونان بیر ایشدیر. ایندی بلدییه وضعیتی ده دوزه لیر و بوتون آذربایجاندا یاواش-یاواش بلدییه لرفلاکت حالیندان قورتاریلار. بس دئمک کی، میلی تدبیرلریمیز بانکلاری و باشقا اداری ایشلریمیزی ده دیریلندی. گلیردن وئرگی مالیاتینا گلیدکده، بو مالیات دوزگون قورولسایدی، عادلانه بیرایش ایدی. محاربه زامانیندا بیر نفر مالی آلیردی صاباح اون برابر قیمتینه ساتیردی. دنیادا مالی ایشده ایشله ینلر بئله مصلحت گؤرموش ایدیلرکی، دعاو زامانی بوقانونو قویسونلار کی بیر آدام بیر گونده جزیی بیر معامله ده ۱۰ مین تومن قازانیرسا ۸ مین تومنینی دؤولته وئرمه لی اولسونکی، دؤولت قووتلنسین، مأمورلارینا و باشقا اداری ایشلرینه خرج اولسون.

البته تجارتده یوزده دوققوز قاراج عادلانه دئیل دیر. تازا گلیردن وئرگی مالیاتی قانونو قویولاندا دکتر میلیسیونون نظری شاید اول درجه ده دوزگون ایدی لکن تهران مجلسینی تشکیل وئره نلر بؤیوک تاجرلر و متموللردن ایدی کی اونلار بؤیوک مالیاتلار علاقه توتوردو بونا گؤره اونلار اشکاللار چیخارتدیلار و مالیاتین نقشه سینی بیر آیری یولاسالدیلار کی نتیجه ده قارماقاریشیق بیرشکیله دوشدو بئله اولدوکی تاجرلر دفترلرین ده یشیدیلر و بیر تجارتخانادان مهم تجارتخانا وجوده گتیر دیلر بورادا بؤیوک تاجرلریمیز واردیرکی، بؤیوک قازانجلاری اولموشدو و ایندی آند ایچیر لرکی عاید ایتیمیز یوخدور. لکن عملده هامی بیلیر و گؤرورکی، اونلارین نه قدر عاید اتلاری وارمیش. بونا گؤره مالیات اداره لری ده، چون مالیات وصول ائده بیلیمیر دیلر تشخیص وئرلن مالیاتین قاباغینا بیر صفر قویوردولار تابلیکه بیرشئی وصول ائده بیلیمیلر و بئله لیکله هر ج و مرج تولید اولوردو.

معلومات کی میلی حکومت تشکیل تاپدیقدا بیزیم مالی متخصصلریمیز یوخ ایدی. و چاره یوخ ایدیکه مالیاتی تشخیص وئرمک اوچون بیر کمیسیون سئچیلین. تهران مجلسی ثروتمند آدمیلردان تشکیل اولوندوغونا گؤره اورادا ائله بیراصول گؤتورموشدولرکی ایللرله مالیات وصول ائتمک اولمازدی. مثلاً اگر بیرآدام تشخیص وئرلن مالیات اعتراض ائتسه یدی، گره ک عالی کمیسیوندا اونا رسیده لیک اولایدی کی، بو کمیسیون دا تهراندا دیر بئله لیکله بؤیوک تاجرلر و بؤیوک مالیاتلار شامل اولانلار کی، اؤزلری بو قانونو کئچیر میشدیلر. نئچه ایللر ایدیکه، بوقانوندان استفاده ائدیب مالیاتلارینی تأخیر ه سالیلر دیلار. بیز

منتظر اولایلمزدیک، تهران عالی کمیسیونو ایللر بویواعراضلار باخمایارق مالیات کمیسیونونو سوروندورسون و بیزی اقتصادی فشارا سالسین. بونا گۆره بوایشی محلی شرایطه اویغون بیر طرزده اجرا ائتمگه قرار وئردیک. عادلانه صورتده بیز بیرقدر مالیات وصولونا داموفق اولدوق. بیزبیر عالی محکمه قوردوق کی مالیات اجرا سینا اعتراضلاری اولانلار او محکمه یه مراجعت ائتسینلر و بو محکمه ده رسیده لیک اولوندوقدان سونرا آرتیق مالیات آلینمیش اولسا، صاحبیرینه قایتاریلسین بیز بئله لیکله تهران حکومتی نین مالیات وصولوندا اؤز الیه یاراتدیغی اشکالی اورتادان گؤتورموش اولدوق. بیزغیر مستقیم ایشلرله کوپو نچیلارین قاباغینی آلماق قندوشکرین قیمتینی عادلانه بیر حالا سالماقلا اقتصاد ایشینه کمک ائتدیک و بو ماللارین قیمتینی معتدل بیر شکله سالدیق بوایشمیز ین حتی تهرانین بازار یندادا شدید تأثیری اولدو. البته بومالاردان چیخان سرمایه نی آیری یثره خرج ائده بیلیمزدیک چونکو اوندا موجود و پول دا آرادان گئدیپ دؤولته ضرر اولاردی مثلاً گره ک ایدی کی چای آلیب یثرینه قویولایدی. بیز غلط قانون استخدامی آردان آپاردیق. کئچن زاماندا غلط قانون استخدام اصولیه مثلاً بیر نفر ضابط بؤیوک بیر حقوق آیریدی. مقابلینده بیر نفر تحصیل ائتمیش ایکی یوز تومن حقوقلا استخدام اولونوردو اونا گۆره بیز لیاقتلی اولمایان آداملارین حقوقلارینی آزالتدیک و اؤز یولداشلاریمیزدا دئدیک کی، آز حقوق آلسینلار. البته محاربه زامانیندا قویولان حقوقلار ایندی اولایلمز و بو ایش ده غیر عادلانه دئییل دیر. چونکو سطح زندگانلیق آشاغی گلیردی مثلاً بیر آدامین اوتوز تومن حقوقو یئتمیش تومن مدد خرج و فوق العاده سیدی ایندی کی سطح زندگانلیق آشاغی توشوب و یوزده قیرخ جنسلر آشاغی گلیر، دئمک اولارکی، بیزیم بو ایشیمیز کاملاً عادلانه دیر. ایندی مثلاً یاغین قیمتی تیریزده ۲۵ تومن دیر. درصورتی کی کئچن ایللرده آتمیش تومن ایدی. ایکی قیرانلیق یومورتا ایندی ۱۲ شاهیا ساتیلیر. ایندی هر پارچا کی بازاردا مثلاً اون تومنه ساتیلیردی دؤولت مغازه لرینده اوچ تومنه ساتیلیر. بیز دعوا زامانی نین حقوقونو وئرسه یدیک اوندا هم عادلانه اولمازدی همده خلقی سویماغا مجبور ائدردیک همده سطح زندگانلیق یوخاری گنده ردی.

سونرا بؤیوک بدبختلیک کی، ایرانین باشیندا واردیر. بودورکی، ایشه گۆره قویموردولار و قدیمدن سوئد لیلر و بلژیک لیلر نئجه اصول قویموشلارسا، ائله ده قالیردی. مثلاً بیزیم اداره لریمیزده اون نفر آداما ۱۲ پیشخدمت ایشله ییر. سیزین نظریزه ائله گلمه سین کی پیشخدمتلرین عده سی ایکی میندن زیاده دیر. آیدا اونلارین حقوقو ایکی یوزمین تومن اولور بیز بو پوللا یاخشی قوشون ساخلا یا بیلریک البته مقصودوموز پیشخدمتلر ايله مخالفت ائتمک دئییل دیر. لکن بو عده نین هامیسینین تقصیری یوخدور. لکن دئمک اولار کی ایش قورانلار قاباقجادران بونو فیکیر ائتمه ییلر.

بیز بیرینجی دفعه تمام اداری تشکیلاتی دیییشه بیلیمزدیک بونا گۆره ده بیر آرایشچیلرین عده سینده تخفیف وئردیک و بیرقدرده اول اوچ آیدا اوآداملارین حقوقلاریندا کی، وجودلاری زاید دیر آزالتدیک ایندی ایسه بیکارلیغین قاباغینی آلماقدان اؤتری بوتون ایشچیلری ساخلاماق مجبوریتمینده ییک. بو آداملار باشقا یئرلرده مفید ایشلر وئره جه ییک. بونولا برابر ناچاریق کی اونلاری بیر

مدتده اداره لرده ساخلاييب کوچه لره تؤکمکدن پرهيز ائده ک. بو ايلکي بودجه می زده بيرنفرده اداره ايشچيسينين اداره ده چيخاريلماسينا يول وئرمه ميشيک، بوعکس بعضی تازا مؤسسە لر تشکيل ائتمکله ايشچيلريميزين عده سيني آرتيرميشيق. ايندی حساب بيزيم اليميزده واردير بودجه می زده تنظيم اولونوبدور هامينيز بيليرسيزکی ايران دؤولتی نچه ایل ديرکی کامل بير بودجه تصویب ائده بيلمه ميشدير. آنجاق بير آيلىق و ايکی آيلىق ناقص بودجه مجلسه گتيرميشدير. لاکن بيز بو دؤره ده کامل صورتده بودجه ميزى مجلس ميلليميزه گتيرميشيک. هله بوگره ک بوندان دا تئز مجلسه وئریله یدی. لاکن تأخيرينه سبب بيرپارا علتلر وارديرکی اونلاری سيزه گؤستره جگم. بيز کئچن گليردن وئرگی مالياتيني ده يشديرديک. چونکو بيليرديک کی ايندی کئچن ايللر کیمی استفاده ائتمک اولماز وعادی بيرحالدا بوندان استفاده ائتمک چتيندير و آنجاق گوجلو تاجرلر بازاردا استفاده ائده بيلرلر. بيز بو اوچ آيين ايچينده مالی جهتدن ايشلره مسلط اولدوق اوچ يوزمين تومن فقط ميانا و زنگان دمير يول اداره سينه وئردیک، بونو وئرمه سه یدیک ده اولمازدی ايندی بوجهدن ميللی حکومتين وضعيت ماليسی ياخشيدير. تدبيرين بيريسيده بودورکی بيرميليون خزانه قبضی چاپ ائتميشيک بو بوندان اؤتری ديرکی جنس اوجوز وئره ک مثلاً اون تومن جنس مقابلينده دوققوزتومن آلينير. بونون فایداسی بودورکی اولاخلقدن بير ميلليون تومن بورج ائتمگه مجبور اولماديق البته بو پول بورج اولونسا یدی. استهلاک اولوناجاق ایدی. بؤيوک مقدار دا گرہ ک فائض وئریله یدی. بوندان باشقا جنس ده ساتديق و بو بيرميليون ايلين آخيرينه قدر نچه دفعه دولانار وئچه برابر اولار. بوگون کی آيين اون آلتی سيدير. مالی جهتدن داها وحشتيميز يوخدور. بيز بيليریک کی پولوموز وار بؤيوک بيرموفقيت ديرکی بودجه ميزى تنظيم ائتميشيک و کسربودجه ميز يوخدور. بوايش حتی اوروپا دؤولتلىرينده چوخ چتيندير، بيزيم بودجه ميز کئچميش دؤولتين طرفيندن يازيلان بودجه دن نچه قات آرتيق دير. بودجه می زده مين نفر آرتيق ايشچی استخدام ائتميشيک. بيز اداره ايشچيلرينی ساخليريق تا ايش تاپيلديقا اونلار باشقا ايش وئره ک. البته بو ايش مالی سياستيميزين گون لو گونون نتيجه سيدير.

آقای شبستری - اون بئش دقيقه تنفس وئريلير.

تنفسدن سونرا:

آقای شبستری - آقای پيشه وری اؤز بياناتينا ادامه وئرسينلر.

آقای پيشه وری - بومسئله دن سونرا فيکيريميزى مشغول ائدن اقتصاد مسئله سيدير. بيزهله فيکير ائديریک کی ميللی حکومت تشکيلندن سونرا آذربايجاندا بؤيوک احتکارلار باشلاييب و ممکن ديرکی آذوقه آزال او اوندان سونرا مخالفلريميزين تبليغاتى نين نتيجه سينده وحشته دوشموش تاجرلر خارجه آذوقه آپارالار و اؤزلرينه سرمايه ائده لر. بو قورخو حکومت ميللی دن قاباق دا وار ایدی. اونا گؤره بيز هميشه شهرين آذوقه سيني کنترل ائديریک. فرقه نين اينانيلميشلاری اقتصاد ايشلرينی نچه مدت

تأمین اندیردیلر. فرقه نین تشکیلاتلاری یولوايله، درخشانى نین شهر انبارلاریندان نظامیه یه آذوقه انتقال وئرمه سینین قاباغی نین آیینماسینا چالیشیردیق. بیز بیلیردیک کی سیاسی ناراضیلیقلار بحرانلار اغلب چۆره ک مسئله سیندن دیر. بیز چالیشدیق آذوقه نین یولونو آذربایجان دان خارجه مسدود ائده ک بوايش بعضی اشخاصا ضررلی دیر. لاکن قوی بئش نفر اون نفر ضررگۆرسون، اهالی وحشته دوشمه سین و میلی حکومتدن بهالیق گۆرمه سین، نئجه کی دئدیم بو ایشدن بیز یاخشی نتیجه آلدیق، چۆره ک و سایر شئیلر اوجوزلاندى لاکن تهراندا عکسینه اولدو، حتی دئدیله کی آذربایجان آذوقه وئرمیر، آجلیق اولور. درصورتی کی بو فریادلارلا او بیرسی طرفدن چالیشیردی کی مالی بحرانلار بیزی بوغسون و پوللاریمیزی چکیب آپارسین متوحش اولان وارلی آداملار پوللاری آپاردیلار بیزی فشاردا قویماق ایستدیلر. بوايش سبب اولدو کی بازاردا جنسلرداها اوجوز اولسون، خلقین اکثریتی اوجوزلوقدان راضی اولوردو اداره ایشچیلری زحمتکش و کارگرلر راضی قالیردیلار. بو اوزون مدت دوام ائده بیلمزدی، محصولون بهالیغی پیس اولدوغو کیمی حد دن آرتیق اوجوزلوقدا بئله ضررلیدیر. گره ک کندلی نین اؤزا یشینه اورگی قیزسین و محصولونو عادلانه قیمته ساتا بیلسین، بیز جورجور یوللارلا بونون قاباغینی آلدیق:

صادراتا عوارض تعیین ائتمک مسئله سی ایدی. چونکو جنس آذربایجاندا خارجه گئتسه ایدی بیردن سریع بیرصورتده بهالیق تولید اولاردی. بوناگۆره چوخلو مذاکره دن سونرا انقلابی بیر تدبیر گۆتوردوک و بئله قرار وئردیک کی صادرات مقابلینده عوارض آیینسین. آذربایجاندا گئدن جنسلره بیر مقدار کرایه و بیرمقداردا نفع اوستونه گلیرو بئله لیکله بوجنسلر همیشه تهراندا اوجوز اولور. بیز اول خشکبارین صادر اولماسینا اجازه وئردیک. اولده بیز صادراته اجازه وئرمیردیک. لاکن ایندی وئرمیشیک، بونولا برابر یئنه لایقی قدر صادر اولونمور. دئمک اولارکی بو وضعیت دنیا وضعیتینه باغلیدیر. گلجکده بیز قیمتی جنسلریمیزی صادر ائتمگه یول تاپاجاییق عمومیتله دئمک اولارکی ایران دؤولتی نین خارجی و تجارتی سیاستی یوخدور. تهران حکومتی خارجدن گلن ماللارین قاباغینی آلماق و اؤز ماللارینا دنیا بازار تاپماق باجارمیر. ایندی مثلاً تیکیلی پالتار و اتومبیل سئل کیمی ایران بازارینا تۆکولور، دسته - دسته تاجرلری ورشکست ائدیر، خارجدن گلن کهنه پارتلارلاری گئیمک بیزه تحقیر و توهین دیر.

بیز اولارلی گئییه بیلیمه ریک. ایران حکومتی اؤزو بیلیر، نه اندیرسه ائتسین لاکن بیز اؤز قیمتی جنسلریمیزی صادر ائدیب و عوضینده بیزه لازم اولان شئیلردن مثلاً لاستیک، شهرلریمیزین آبادلیغی اوچون لوله، آسفالت و باشقا شئیلر وارد ائده جه ییک. ایران دؤولتی اؤزونه لازم اولان شئیلری احتیاجی قدر وارد ائده بیلمیردی و بیلیمیر. چونکو تهران ایشلری اوغرولار اینده دیر. بیر تاجر یوزمین تومن وئیر واردات اجازه سی آلیر، بئله لیکله من دئییه بیلهرم کی بیز خارجی تجارت مسئله سینده ده مسلط اولموشوق.

اومود اندیرهرم بئله بیر محکم اقتصادی سیاسته مالک اولان بیر حکومت ترقی ائده روهر بیر مشکلاته فائق گلر. محاربه زامانی تجهیزات و سلاح قاییران کارخانلار ایندی هامیسی تجارتدن اؤتری ایشله ییر. بو خطرناک دیر، بونلار خلقین قانینی سوراجاق.

ایندی بونون نتیجه سینده بیزیم صنعتکارلاریمیزدان مهم بیر حصه سی بیکار قالماغا مجبور اولموشدور. اگر محکم اقتصادی تدبیرلر گۆره بیلیمزسه ک صنعتکارلاریمیز آرادان گنده ر بیکارلیق دونیانی تهدید ائدن بیر بؤیوک بلادیر. بوندان بؤیوک اعتصابلار، بؤیوک بحرانلار عمله گلیر. البته اؤلکه نین دۆره سینه حصار چکمک اولماز. لکن واردات و صادرات ایشلرینه ائله ترتیب وئرمک اولارکی ایسته دیگیمیز شئی آلیب و ایستمه دیگیمیزی آلمایاق نجه کی سووئت اؤلکه سینده بئش ایل لیک نقشه لر اوزره بوچتین لیکلری آرادان آپاریرلار.

کئچن دۆره ده ده بیزده احصائییه موضوعو چوخ پیس شکیلده ایدی. مثلاً بعضی ائولردننجه دانا آرتیق سحلی تاپیلیردی. هله ایندی ده واردیر. ایندی بیر دوزگون احصائییه تهیه ائدیریک. بیلیریک کی خارجدن گتیریلن کبریتیه احتیاجیمیز یوخدور بلکه کارخانا لاریمیزدا تهیه ائدیلن آرتیق کبریتیه گره ک خارجده بازار تاپاق. بیرده بونو بیلیمه لییک کی میلی حکومت دیوانخانا دئییل. اونون وظیفه سی خلقین حیاتیینی تأمین ائتمک اوچون یوللار تاپماقدان عبارتدیر بحران سئلی نین قاباغینی آلماق بو وظیفه نین گونده لیک ایجاباتیندان ان مهمی حساب اولونابیلر. بیز چالیشیریک کی تجارت ساحه سینده اؤز محصولوموزو خارجه یئتیره بیلک و اوشی کی تجارتیمیزه ضررلیدیر، اونون وارد اولماسیندان جلوگیری ائده ک. بیز بو یولدا چوخ موفقیتلره نائل اولموشوق لکن هله بعضی شئیلردن حداکثر استفادنی ائده بیلیمیریک. ممکن دیرکی بیر نفرین ۳-۴ اوتومبیلی اولسون و بیعضه اولسون و اونلاردان هیچگونه استفاده ائده بیلیمه سین. لکن ۳-۴ قاطری اولان بیرآدام ائله یه بیلر اوقاطلاردان کفایت قدر استفاده ائدیب. اولکی شخصدن قاباغا دوشسون. آقای رسولی ایله میاندوآب کارخانا سینا گئتدیکده ایران ارتجاعی حکومتی نین هئچ وقت اؤزونون الینده اولان امکاملاردان خلقین آسایشی اوچون لازمی استفاده فیکیرینده اولمادیغی نی یئنه ده گۆردوم. گۆردوم کی یئددی دانا تراکتور ایش سیز و استفاده سیز حالدا ساخلانییدیر. بیلدیگیمیزه گۆره هر تراکتور ایکی هکتاریئر سوره بیلر، من گۆردوم کی بو تراکتورلاری کامیون ایله چایدان چیخارماق اوچون ساخلاییبلار. حال بوکی بو تراکتورلارین هر بیرسی ۲۰ مین تومنه باشا گلیر و بو بؤیوک بیر ثروت دیر. بیز گره ک چالیشاق کی، اقتصادی امکاملاردان یاخشی استفاده اولونسون مثلاً چوخ یئرده چاپلار واردیکی اگر سد باغلانا اونلاردان بؤیوک استفاده لر اولونابیلر. بیز گره ک صنعتی فلاحه عمله گتیره ک. مثلاً پامبیق، باراما، کتان، قند چوغوندورو یئتیره ک. بیزیم اقتصادی و تجارتی ایشچی میز آزدیر. اغلب دؤولت مأمورلاری فرقه وی و سیاسی ایشچیلردیر. گره ک مرور زامانلا بو ایشچیلر اقتصادی و تجارتی ایشلره آشنا اولابیلسینلر. بیزیم اقتصادی تدبیرلریمیزدان مهمی یئر بؤلگوسودور، بو واسطه ایله بیرمیلیون کندلی یئر صاحبی اولاجاقلار. البته بوتئز لیکله اویتلرلردن، کفایت قدر استفاده ائتمک اولماز. لکن بیز اینانیریک کی دؤولت فلاحه بانکینی قووتلندیریب، دؤرت - بئش ایلدن سونرا فلاحه محصوللاریمیزین یوزقات آرتماسینا امکان وئرهمکدیر. یئر بؤلگوسو باره سینده ایندی اولابیلرکی هامپا و قره آراسیندا اختلاف

اولسون لاکن یئرلی مأمورلارا دستور وئریلیرکی اونلاری بیر - بیرلە یاخینلاشدیرماغا چالیشسینلار. تا بیر - بیرینه کمک ائتسینلرکی قارا آیاغا قالخسین و هامپا ایله ده اختلاف چیخماسین.

آذربایجاندا یئر چوخدور و آذربایجان جماعتی ده زحمتکش و چالیشقان بیرجماعت دیر. خلاصه یئرلرین بؤلومنه سی و یئر بؤلگوسو چوخ بویوک اقتصادی کمک اولاجاقدیر و بوندان بئله مازندران و باشقا یئرلرده اولان آذربایجانلیلار وطنلرینه قاییدیپ زراعت، ایشینه باجالار، البته بواشین سیاسی نتیجه سی ده چوخ بویوک دور. سیاست ایله اقتصاد بیر - بیرینه مربوط دور. اگر بیر حکومت اقتصادی جهته قووتلنسه، سیاسی جهت جه ده قووتله نیر. تهران حکومتی خلق قووتلندیر مکن قورخور. من فیکیراندیره م کی خلقی آج ساخلاماقدادا تعمد وار ایدی. بیزیم حکومتیمیز خلق حکومتی اولدوغونا گؤره گر ک بیز خلیقی آياقلاندیراق. مثلاً گر ک بئله اولسون کی بیرنفر خلق قوشونلاری سیراسینا گئتدیکده، عائله سیندن نگران قالماسین. لاکن آج اولدوقدا اوگره ک گنجه - گوندوز معاش فیکیرینده اولسون و بئله آدامدان فدایی و نظامی چیخماز.

باشقا بیر اقتصادی موضوع صنایع مسئله سیدیر. میلی حکومت قورولماق دان اول بیزیم مهم کارخانالاریمیزی تعطیل و یا اینکی تعطیل اولماق خطر ینده ایدی. بیز اوچ دؤرد آیدا اونلارین ایشه سالینماسینی تأمین ائتدیک. ایندی هامیسی ایشله ییر و بو بیر منفعتدیر وهم بیر ایشدیر. بواخین زاماندا بو کارخانالار ائده بيله جکلرکی، ائله پارچالار وئرسینلر کی مهم قسمت لباسیمیزی تأمین ائتسین. بوکارخانالارخیانت و اوغرولق نتیجه سینده باتمیشدیلا. مثلاً یونو بئش تومنه آلیب و کارخانا یا ۱۵ تومنه ساتمیشدیلا. خلق سهملرینی بیر تومن قیزیل پولا آلیمیردیلا لاکن میلی حکومت قورولمادان قاباق ۲ قیران پول اونلارا وئیردیلا. ایندی اوخیانتلری گؤرنلر قاپچیلار. لاکن مجازاتدان قاچا بيلمه یه جکلر. حاجی غلام جورابچی و باشقالاری اؤزگوردوکلری پیس ایشلرین پاداشینی گؤره جکلر. میلی حکومت تشکیلیدن سونرا مسئله ساده بیر وجهله حل اولدو. ایندی کارخانالاردا ۴۰۰ نفر ایشچی ۸۰۰ نفرین گوردو گو ایشی گؤرمگه موفق اولور. ایندی هم کیفیت. همده مقدار جهته کئچن زاماندا چوخ آرتیق محصول گؤتورورلر. بومسئله عین زاماندا سیاسی بیر مسئله دیر. سربازلاریمیز چوخ یاخشی تعلیمات آلیرلار. لاکن پالتارلاری یوخ ایدی، ایندی بیز اونلارا پالتار وئرمگه موفق اولموشوق. بیز چالیشیریق کی بیرینجی درجه ده صنعتی ماشین ایشینه و سونرا ایکینجی درجه ده آل ایشلرینه باخاق اما بو آغیر ایشدیر، دؤولت گر ک بوچتین لیکره فائق گل سین و بیز فائق گله جه ییک. بیکارلیق مسئله سی بیزیم اوچون آغیر یوک دور. بیز گر ک بونو آرادان گؤتوره ک. بیز بونادا تدبیرلر گؤرموشوک. یوللاریمیزکی ایندی چوخ پیس حالدا دیر، اونلاری دوزلتمک اوچون اقدام اولونور، مثلاً آستارا - اردبیل، سایین قلعه - میانداب، زنجان - میانا - تبریز یوللاری دوزلمه لیدیر و بو صورتده نئچه مین عمله ایشله یه بیلر.

باغچیلیق و زراعت زامانی گلیب چاتیبدیر. کندلیلر اؤز زراعتلرینه گنده جکلر. بوندان باشقا بلدییه ده شهرین آباد اولماسی اوچون بیر چوخ عمله ایشله ده بیلر. بیزیم آرزوموز بو دور کی ایش سیزلیک آرادان گئتسین. بیرده چالیشیریق کی ایش سیزلرین سیاهی

سینی توتاق. ایندی ایش سیزلیک داد فریادی چوخودور. لاکن هله ائله بیر احصائیه الده یوخودور. بعضی آدمالار واردیرکی، آنجاق میزباشیندا اوتورماق ایسته ییرلر و آیری ایشی گؤرمگه حاضیردئیل لر، بونلار پارازیت دیرلر، البته حقیقی ایش سیزلر واردیرکی، کارخانلار باغلی اولماق نتیجه سینده وضعیتلری یاخشی دئیل دیر.

باشقا مسئله لرده عمومیتله میللی حکومتین دوام و بقاسی اوچون دور میللی حکومت تأسیس اولدوقدا شعاریمیز ایالت و ولایت انجمنلری اطرافیندا ایدی. لاکن عملده گۆردوک کی بو میللی حیاتیتمیزی تأمین ائده بیلمه یه جکدیر. بیز مجبور اولدوق کی میللی مجلس و میللی حکومت یاراداق. ایندی گره ک بو میللی تشکیلاتی ساخلا یاق چونکو بو تشکیلات خلقلین احتیاجی و ایستدیگی اوزرینده عمله گلیبدیر.

خلق میللی حکومتی اؤزونونکو بیلیر. و اونو ساخلاماگی اؤزونه بورج بیلیر. اولده بیرپارا مغرض آدمالار دئدیله کی، گویا بیز ایران آذربایجانینی شورا آذربایجانینا یاپیشدیرماق ایسته ییریک. یا اینکی دموکرات فرقه سی آذربایجاننی سووئت حکومتینه ساتیبیدیر. لاکن بیز گؤستریدیک کی اونلار هامیسی یالاندیر. عملده اونو اثبات ائتدیک، ایندی قیزیل اوردو بورادان گئدیر. هامی بیلیر کی قیزیل اوردونون ورودی سبب اولدوکی استبداد حکومتی ییخیلیدی. بونا گؤره گره ک اوندان تشکر ائده ک کی رضاخانین استبدادی اونون گلمه سیله ییخیلیدی بودا قیزیل اوردونون بیزه اولان بؤیوک خدمتی دیرکی میللی اسارتی سیند یردی. هله من دئمیره م کی اگر آلمانلار غالب اولوب آذربایجانا گلسه یدیلر، بورادا حتی بیر ائوده قالمازدی.

قیزیل اوردو استالینگراد، مسکو، لنین گراد دا استبداد قووه سینی سیندیرماقلا دنیا خلقریله برابر خلقیمیزین آزاد لیغینی تأمین ائله دی و اؤلکه میزقان دریا سینا دؤنمکدن خلاص اولدو و ایندی بو اوردو و گندنده گره ک آلقیشلارلا اونو یولا سالاق بیز بومدنده گۆردوک کی قیزیل اوردو چوخ نجابت، متانت و اخلاقلا رفتار ائتدی. اونلارین رفتار و اخلاقی هامییا سرمشق اولدو. فیکیرلرین اگر ارتش شاهنشاهی اولسایدی نه ایشلر چیخارداردی و بیز شهره قیزیل اوردو کیمی فاتح اولاراق داخل اولسایدی خلقلین باشینا نه کیمی فلاکتلر گتیره ردی.

قیزیل اوردونون گئتمه سی بیزیم اوچون ناگهانی دئیل دیر. بیز چوخ گؤزه ل بیلیریک کی او اوردو، توپراق آلماق و یا شهر اشغال ائتمکدن اؤتری سر حدیمیزی کئچمه میشدیر. اونون مقصدی دونیانی اسارت آلتینا آلماق ایسته یین فاشیزمین ایراندا اولان آثارینی ریشه دن کسمک ایدی و بونادا افتخارلا موفق اولوبدور. ایران خلقی مخصوصاً آذربایجان جماعتی او قهرمان اوردونون بؤیوک خدمتینی هرگز اونودا بیلمز. خلقیمیز او اوردونون معنوی کمکینه همیشه منتدار قالاجاقدیر. بیز آرزو ائدیریک، قیزیل اوردو همیشه دنیا آزادلیغی دموکراتلیغی نین نگهبانلیق وظیفه سینی عهده سینده ساخلا سین.

قیزیل اوردونون گئتمه سینی بیز مرتجعلر کیمی استقبال ائتمیریک. بیز اونو احترام و عزتله یولاسالیریق، ارتجاع ایسه اونون گئتمه سینده اؤزونون آل - قولونون آچیلماسینی آختاریر، بیز آچیق دئییریک کی قیزیل اوردونون گئتمه سیله مرتجعلر چوخدا

اومودوار اولماسینلار. آذربایجان خلقی آلدیغی آزادلیغی خلل دار ائتمیه جکدیر. ایندی میلی حکومتیمیزی گره ک ساخلایق. آذربایجان خلقی حتی چوخ آز جمعیت اولسادا، آزادلیقدان دفاع ائده جکدیر. بونا گؤره من سیزدن رأی اعتماد ایسته بیرم. (وکیللر: بیز رأی اعتماد یوخ، جانیمیز و مالیمیزی دا وئره جه ییک). بیز ایندییه قدر میلی آزادلیغیمیزی ساخلامیشیق. بونون بیرینجی ضامنی فرقه تشکیلاتیمیزدیر. ایندی تبریزده چوخ آز بیرائو واردیرکی ائو اهلیندن هئچ اولماز سا بیر نفر دموکرات فرقه سیندن اولماسین گره ک او فرقه نین رهبرلیگینه اعتراف ائده ک، بونون ایکینجی ضامنی ده بیزیم فدائیلریمیز دیر. اونلار آز بیرمدته قیام ائتدیلر و ایندی ده آزاد لیغیمیزین ضامنی دیرلر. بیزیم فدائیلریمیزین تاریخی چوخ یاخین تاریخدیر.

مصنوعی تشکیلات دئیل دیر و اونون تشکیل تاپماسی کئچن حکومتین فشارلاری نتیجه سینده اولوب و ایندی ایسه بونلار میلی حکومتیمیزین دالیندا دورماغا حاضیر دیرلار. اونلار زنجاندا ذوالفقاری، اردبیل ده، اهرده، باشقا یئرلرده اولان مخالف دسته لرینی ازدیلر. ایندی بیز فدائیلریمیزه امکان وئره جه ییک کی کوتان وخیش دالیندا ایشله یه – ایشله یه عین زاماندا توفنگی ال لریندن یئره قویماسینلار. تا آذربایجان وار فدائی وار، چونکو او آزادلیغی قورودور. لاکن بوتشکیلاتی ساخلاماق بیر تک فدائیلرله اولماز. بیزیم منظم قوشونوموز دا گره ک اولسون، بیر زاماندا منظم وقدرتلی بیر قوشون تشکیل ائتمیشیک، اگر ایندی بیرنقصی اولسادا تغزلیکله دوزلده جه ییک. قوشونو و فدائی سی اولمایان بیر میللت هئچ وقت آزادلیغی حفظ ائده بیلمز، بیز گره ک هر بیر شئیدن کسک، فدایی و قوشونلاریمیزی قووتلندیره ک.

آقای پیشه ورینین نطقیندن سونرا میلی مجلس طرفیندن اتفاق آراء ایله آقای پیشه وری یه رأی اعتماد وئریلدی. آذربایجان میلی مجلسینین ۲ نجی عمومیاجلساسی ۵ گون دوام ائدی و بو جلسه لرده آذربایجا نین ان مهم و حیاتی مسئله لری بحث و حل اولوندو.

آذربایجان دموکرات کوردوستان فرقه سی ۱۳۲۴ ین شهر یور آیینین ۳ نده تشکیل اولوب آبان آیینین اول لرینده کنگره سی «سرین بولاغ» شهرینده کئچیریلیب و یاینلادیغی مراجعت نامه سینده اوز ایستکلرینی بئله ندیه لر.

«آذربایجان دموکرات کوردستان فرقه سینین مراجعت نامه سی»

کورد خلقی ایران چئروواسیندا اوزایشلرینده مختار و آزاد دیرلار و ایران حدودوندا خودمختاریتی آل آلیر.

کورد لر اوز آنا دیلینده (کورد) تحصیل آلیب. اداره لریمیزده کورد دیلینده ایش لر گؤرونمه لی دیر.

ایالتی و ولایتی انجمنی تغزلیکله سئچیلیب بوتون دؤولت ایش لرینه نظارت ائتمه لی دیر.

دؤولت مامولاری گره ک یئرلی (محلی) اولسون

رعیت و ارباب آراسیندا بیرقانون اولمالی کی هر ایکی سینین گله جگی تأمین اولونسون

کوردستان دموکرات فرقه سی چالیشاجاق کی آذربایجان میللی و آذربایجاندا یاشایان طایفه لار (آسوری، ارمنی و...) آراسیندا مبارزه لرده بیرلیک و قارداشلیق برقرار ائتسین.

کوردستان دموکرات فرقه سی چالیشاجاق کوردستانین دوغال ثروتیندن فلاح، صهییه، تجارت ترقه سی اوچون استفاده ائتسین. کوردستان دموکرات فرقه سینین بیانییه سینده گلدیگی اوز قارداشلیغینی آذربایجان تورپاقلاریندا گؤستریمک اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرینجی کنگره سینیه و آذربایجان میللی مجلسی نه نماینده گؤنده ریر. بویونده سه شنبه گونو اردیبهشت آیینین ۳ نده (۲۵-۲-۳) آذربایجان میلل دؤولتی ایله کورد خلقی آراسیندا آذربایجان تورپاقلاریندا قارداشجا بیرلیکده یاشاماق اوچون بیر قرارداد باغلانیر.

"آذربایجان میللی حکومتی ایله کورد خلقی آراسیندا اولان قرار داد"

چون آذربایجان و کوردستان همیشه نفع و ضرر لرده بیر- بیر ایله شریک اولوب و عین زاماندا ایندی یه کیمی استعمار و استیلاچیلارین الیندن هر ایکی سینیه بیر اندازه ده فشار و لطمه وارد اولوب و آذربایجان میللی همیشه بوتون ایرانلی لاری استبداد و دیکتاتورلوق پنجه سی آلتیندان خلاص ائتمگه چالیشدیگی کیمی کورد میللی ده همیشه اؤز آزادلیغی اوچون فداکارلیقلار ائله ییب و قوربانلیقلار وئرمیشدیر. ولی استعمار سیاستی نین دلال لارینین فتنه جو دسیسه لری بویکی آزادیخواه میللتین اؤز آرزولارینا چاتابیلمه مه لرینه سبب اولموشدور. تالینکی آخرینجی جهان محاربه سی باش وئردی کی آزادلیغین علمداری اولان دؤولتین قولونون قووه سی ایله استعمارچیلارین الی نین آلتی، اولان فاشیستی دستگاه آلت فاشیست و دیکتاتورلوق تۆرتۆکونولرینی محو ائتمک و آرادان آپارماقدان اؤتری هر ایکی میللت مردانه قدلرین علم ائلیب و چیگین چیگینه وئریب مبارزه یه باشلادیلار و حقیقی دموکراسی و آزادلیق بایراغینی اوجالتدیلار چون بویکی قارداش میللت نه اینکی تک اوز آزادلیقلارینی تأمین ائتمکدن اؤتری بلکه آزادلیغی بوتون ایراندا برقرار ائتمک اوچون همیشه لیک اولاراق آل - اله وئردیلر اونا گؤره ده ۱۳۲۵ نجی ایل اردیبهشت آیینین ۳ ده سه شنبه گونو آخشام ساعت ۵ تامادا تبریز شهرینده آذربایجان میللی مجلسی بناسیندا کوردستان میللی حکومت باشچیلاریندان کوردستان میللی حکومت رئیسین جناب آقای قاضی محمد - کوردستان دموکرات فرقه سی مرکزی کمیته سینین عضوی آقای سیدعبدالله گیلانی دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عضوی آقای عمرخان شرفی - کوردستان میللی کوردستان خلق قوشونلاری وزیر آقا محمد سیف قاضی - کوردستان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین عضوی آقای و حکمی ائلینین نماینده سی آقای رشید بیگ جهانگیری- کوردستان دموکرات فرقه سی مرکزی کمیته نین عضوی و حکمی ائلینین نماینده سی آقای زروبیگ بهادری - اوشنویه کوردلرینین نماینده سی آقای قاضی محمد خضیری نین حضورلاری و عین حالدا آذربایجان میللی حکومت باشچیلاریندان آذربایجان میللی حکومتی نین باش وزیر: آقای پیشه وری آذربایجان میللی مجلسی رئیس: آقای شبستری آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدر معاونی آقای

صادق پادگان آذربایجان داخله وزیرى آقای دکتر سلام الله جاوید آذربایجان معارف وزیرى آقای محمد بی ریانین حضورلاریله ایکی قارداش اولان آذربایجان وکورد میللتی نین آراسیندا موجود اولان دوستلوق صمیمیتی داهادا محکمتمک اوچون آشاغیداکى قرارلاری قبول. هرايکى طرف همین قرارلاری گله جکده حیاته تطبیق انده جکله.

۱- لازم گۆرولدوگو محللرده هرايکى میللى حکومت آراسیندا نماینده مبادله سی

۲- آذربایجاندا اهالی سینین معین قسمتی کوردلاراولان یئرلرده دؤولتی اداره ایشلرینه کوردلردن و کوردستانین اهالی سینین معین قسمتی آذربایجانلیلاراولان یئر لرینده دؤولتی اداره ایشلرینه آذربایجانلیلاردان دا اولاجاقلار.

۳- هرايکى میللتی مشترک اقتصادی موضوعلارینی حل ائتمک اوچون بیر مختلط اقتصادی کمیسیون تشکیل وئرمک و بو کمیسیونون قرارلاری هر ایکی میللى حکومت لرین باشچیلارینین سعی له حیاتا کئچیریلمه لیدیر.

۴- آذربایجان وکوردستان میللى حکومت لری آراسیندا نظامی همکاریق یاراتماق ایجاب ائدن وقتلرده هر حکومتین نظامی قوه لرى بیر-بیرلرینه لازمی کمکلیق ائتمه لیدیر.

۵- تهران حکومت یله بیر مذاکره لازم گلیرسه آذربایجان و کوردستان میللى حکومت لرینین هرأیکى سینین موافق نظریله عمله گلمه لیدیر.

۶- آذربایجان میللى حکومتی آذربایجاندا یاشایان کوردلرین میللى دیل میللى مدنیت ترقی لری اوچون لازم گلن شرایط ممکن اولدوقجا یاراتمالیدیر. همچنین کوردستاندا میللى حکومتی کوردستاندا یاشایان آذربایجانلیلارین میللى دیلی و میللى مدنی ترقی لری اوچون لازم گلن شرایط ممکن اولدوقجا یاراتمالیدیر.

۷- آذربایجان وکورد خلقینین تاریخی دوستلوقو و میللى دموکراتلیق قارداشلیغینی پوزماق و یا لکه دار ائتمگه چالیشان شخصی هرأیکى طرفین مشترک اقداماتی یله جز الاناجاقدیر.

(آذربایجان روزنامه سی، اکینجی دوره، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۲۵، نومه ۱۹۰)

شنبه گونو اردیبهشت آیینین ۱۴ نده (۱۴-۲-۲۵) آخشام ساعت ۵ ده میللى میداندا ۶۰ مین نفر لیک تبریز اهالیسینین اشتراکیله خلق طرفیندن بؤیوک بیر میتینگ تشکیل اولونوب میتینگده مختلف طبقه لردن عالمر، تاجر لر، اصنافلار، کارگرلر، ضیالیر، کندلیلر، فدائیلر و قادینلار اشتراک ائدیب. میتینگین سونوندا خلق طرفیندن مفصل بیر تلگراف آذربایجان میللى حکومتین باش وزیرى آقای پیشه وری یه گؤندرلیر.

آذربایجان خلقینین اله ائتدیگی آزادلیغی و میللى حکومتی وارقووه لريله ساخلاملاری اوچون آذربایجان نماینده لر هیئتینه اطمینان وئریلمیشدی. هابئله او گونلرده آذربایجانین باشقا نقطه لرینده خلق طرفیندن بؤیوک میتینگلر تشکیل ائدیلب میتینگلرین سونوندا اؤز حمایتلرینی تهرانداکی نماینده لر و تهران قزئته لرینه گؤنדהریردیلر.

شنبه گونونده کی میتینگ ده تهرانا گۆندهریلهن تلگرافین متنی:

تهران - آذربایجان میلی حکومتین باش وزیر: آقای پیشه وری

اوزو- آذربایجان خلقینین حؤرمتلی نماینده لیک هیئتی:

اوزو: ایران دؤولتی نین باش وزیر: آقای قوام السلطنه

اوزو: رهبر روزنامه سی توسطیله بوتون جبهه آزادی روزنامه لرینه

اوزو: ایران ما- داد روزنامه لرینه:

بوگون عضمتملی ۶۰ مین نفرلیک میتینگده اشتراک ائدن بیز تبریز شهرینین مختلف طبقه لری عالمر، تجار، مالک لر، اصناف، کارگرلر، روشنفکرلر، کندچیلر، فدائیلر، خانیملار بوتون آذربایجان خلقی ایله بیرلیکده کئچمیشده آذربایجان و بوتون ایران مشروطیتی نین یارادیلماسی یولوندا بؤیوک فداکارلیقلار گؤستریب لازم اولان موقعده اؤزمالیمیزدان، جانیمیزدان و جوانلاریمیزدان مضایقه اوئمه میشیک - ایران مشروطیت تاریخی بو ادعائین مطمئن شاهدی دیر.

آذربایجان خلقی تاریخ مقابلیندا اؤزونون افتخاری اولان ستارخانلار- باقرخانلار مجاهدلرینین فداکارلیغی نتیجه سینده بوتون ایران میللیتینه مشروطه و آزادلیغی یاراتدی.

آذربایجانین فداکار میللتی مشروطه نین میوه لریندن ثمر آلماق عوضینه اونون رشید اوغوللارینی زندانلاردا سیاه چال لاردا، تبعیدلرده ارتجاع دستگاهی اؤلدوروب و آرادان آپارمیشدیر. بو بیر حقیقتدیرکی بوتون ایران مخصوصاً آذربایجان میللتی نین قانی بهاسینا آلدیغی مشروطه دن بیر اثر قالمادی.

بو ۲۰ ایلیک اسارت مدتینده آذربایجان خلقی ها میدان آرتیق شکنجه ده یاشایردی. اونون گۆزه ل و تاریخی وطنی بیر شوم خرابه زار و قبرستان حالینا چئوریلیمیشدیر. اونون مدنیتی معارفی و آنادیلی پایمال اولونوردو.

نهایت آذربایجان خلقی ظالم حاکمه هیئتی نین و آزاد لیغیمیزی بوغان ژاندارملارین و قولدر دؤولت مأمورلارینین ظلم و فشاری نتیجه سینده آياغا قالخیب خلقیمیزین تمام طبقه لری آراسیندا بیر واحد میللی وحدت یاراتدی. بونولادا آزاد لیغیمیزی سلب ائدن آذربایجاندا کی منحوس ارتجاعی دستگاهی اؤز میللی قیامی ایله ییخیب میللت اؤز مقدراتینی الینه آلیب مترقی و معاصر میللت لر کیمی آزیرمدتده مثلی گؤرونمه میش بؤیوک تاریخی اصلاحاته باشلادی. آذربایجان خلقی اؤز آزادلیغی نین ضامنی اولان خلق قوشونلارینی یاراتدی. بو قوشون خلقیمیزین حقیقی دفاع قووسی دیر. آذربایجان خلقی ایران استقلالی داخلینده اؤز میللی حکومتین و مجلس میللی سینی یارادیب خلقیمیزین آرزولارینا موافق به یه نیلیمیش دونیا دموکراسی میللت لری کیمی واقعی بیرمیللی آزادلیق ایجاد ائتدی. بو آزادلیق آغا جی نین محکم ریشه لری آذربایجانین رشید و آزادخواه اوغوللاری و فدائیلرینین قانلاری ایله سو وار یلمیشدیر. بیز بوگون بو آغا جین میوه سینی ده رمکله آذربایجان خلقینین گله جک سعادتینی

تأمین اندیب و عموم ایران میللتلرینین حقوقلارینین محفوظ قالماسیله برابر اونلاردا حقیقی دموکراسی آزادلیغین وئرلمه سینی آرزو اندیریک.

بیز آذربایجان خلقی مشروطه نی بوتون ایران خلقینین سعادت اوجون یاراتدیغیمیز کیمی آذربایجان خلقی مشروطه نی بوتون ایران خلقینین سعادت اوجون یاراتدیغیمیز کیمی آذربایجاندا ایجاد ائتدیغیمیز دموکراسی و آزادلیغی بوتون ایران خلقینه نصیب اولماغی ایسته بیریک بیز محترم نماینده لریمیز ده خطاب اندیریک: تاریخ نشان وئردیگی کیمی آذربایجان خلقی همیشه ایراندا آزادلیغین علمداری اولوب بو دفعه ده اؤز یاراتدیغی آزادلیغی ایران داخلینده حفظ ائتمکله برابر ایران میللت لرین حقیقی آزادلیغا یئتیرمک یولوندا پیشقدم اولاجاق. آرتیق آذربایجان خلقی ۴ ایل مبارزه مدتینده چتین امتحانلاردان چیخیب داها بوندان سونرا ارتجاعین حيله لرینه آلدانمایاجاقدير.

آذربایجان کندچیلری اؤزلری اؤز تورباغینین صاحبی اولدوغو اوجون جنایتکار و تریاکی ژاندارمری لره داها یول وئرمه یه جکدیر. حورمتلی نماینده لریمیز: بیز ستارخان و باقرخان اوغوللاری سیزلره اطمینان وئیریک کی آلدیغیمیز آزادلیق و میللی حکومتیمیزی آخرقطره قانیمیز قالانا قدر، گؤز به به گی کیمی حفظ اندیب اونون مدافعه سی یولوندا هر بیریمیز بیر مجاهد کیمی الده سلاح بیر نفر یمیز قالانا قدر وارقووه میزله خلق قوشونلاریمیزین دالیندا دایانیب فداکارلیقدان آل گؤتورمیه جه ییک. میتینگ ده اشتراک ائدنلرین طرفیندن امضا ائدنلر:

سردار میللینین قارداشی حاجی عظیم خان، حاجی زین العابدین رحیم زاده بادکوبه چی، ابوالقاسم تهرانچی، بزرگ امین صادقیه، محمد آذرلو، اسماعیل محمدی، محمد نه نه کرانی کی بوتلگراف مینلرجه تهرانا گؤنده ریلن تلگرافلاردان بیریدیر.

(19-2-25) تبریزده خانیملار کولوبونون شهر کمیته سینین ۳ نجی کنفرانسی آچیلیب بو جلسه نی خانیم دانش (قارینلار کلوبونون صدری) و خانیم الهامی اداره اندیب بوجلسه ساعت ۵ ده تبریزشهر کمیته سینین سالونوندا کئچیر یلیب واوندا: خانیم صغرا قادری: خانیملارباره سینده دوقتور هشترو دیان: ۹ مای باره سینده سونرا خانیم مدینه گلگون (یئنی حیات) عنوانینداکی شعرینی اوخویوب آقای صمدزاده آذربایجان دیلی حقیقنده آقای زینال زاده خانیملار حقیقنده شعرینی اوخویوب، آقای رحیم جاد نیکو، خانیملارین اؤز آزادلیقلارینی اوگونه قدر موفقیتله قوروماقلارینی تبریک دئییب سگیز یاشلارینداکی عامدوست آدلی بالاجا بیرقیز آقای اعتمادی نین (تبریزیم) عنوانلی ماهنی سینی اوخویوب. سونرا آقای اسعدی نین بیرپرده لی (میرزا باجی مکتبی) آدلی پیه سی خانیم لار کولوبونون عضولری طرفیندن تماشا یه قویولوب.

آذربایجان قادینلار کلوبونون ۵۰۰ نفر عضو واریدیرکی اونلاردان، خانیم صغرا قاری، خانیم الهامی، خانیم دانش، وارتوش، رقیه چالاک، جمشیدی، زری، عروسی، گولو، پسته خندان، بهروزیان و آد آپارماق اولار.

دوشنبه گونو اردیبهشت آیینین ۲۳ نده (۲۳-۲-۲۵) ساعت ۵ ده خلق طرفیندن میلی میداندا میتینگ تشکیل اولوب. آقای شہسرتی مجلسین حورمتلی رئیسیتی آچیق اعلان ائدرک آقای جاویده سؤز وئرلیب. آقای جاوید: آذربایجانین صلح جو اولدوغونو تاریخ بویو اثبات ائتمیشدیر. اؤز لیاقتینی اؤزونو اداره ائتمکده ثبوت ائتمیشدیر. آذربایجان مشروطه ده بؤیو ک فداکارلیقلار گؤستمیشدیر. سونرا تذکر وئردیلرکی بیز نهضتیمیزین اولینده فیکیر ائتمه دیک کی تهرانا هجوم ائده ک بیز ده اقتدار اولما، اولابیز آذربایجانیمیزین آزادلیغینی ایستهمکله برابر سرحدلریمیزی محکم ائتدیک.

قوام بیزدن نماینده ایستدی بیز صلح جو اولدوغوموز اوچون نماینده لریمیزی گؤنده ردیک بیز بونو ایسته میریک کی، نماینده لریمیزه ملاقات اجازه سی وئرلمیر. بیز بونو دئییریک کی گره ک آزادلیغیمیز حفظ اولان قرارین ۷ ماده لی اعلامیه سی آذربایجان خلقینین ایستدیگینی و آزادلیغینی تأمین ائتمیردی. اودورکی ایندی مذاکرات قطع اولوب و بیز نماینده لریمیزی گؤزله بیریک بیزسون دقیقه یه کیمی صلحه حاضریق لیکن آزادلیغیمیزی حفظ ائده جه ییک. بیزده اؤلمک وار و آزادلیقدان آل چکمک یوخدور و بواشده سیزین خونسردلیق ساکتلیق گؤزلهنیر.

سونرا قادینلار طرفیندن خانیم مغربی و جوانلار طرفیندن آقای صبحی و هابئله فدائیلرین نماینده سی آقای چاوشیان کارگرلر طرفیندن دانیشدیلار و طبقه لرین آزادلیق یولوندا فدا اولمالارینی و مدافعه یه حاضیرلیقلارینی دئدیلر. کورد خلقینین نماینده سی آقای ذبیح الله کوردلرین آذربایجان خلق ایله بیرلیکده آزادلیقدان مدافعه ائتمه گه حاضیر اولماقلارینی سؤیله دیلر.

آقای میر رحیم ولائی شهر کمیته سی طرفیندن آذربایجان آزادلیغینی ارتجاع قارشسی سیندا مدافعه ائتمهگی سؤیله ییب. میتینگ سونوندا قطعنامه اوخونوب و تصویب اولونور.

دوشنبه گونو اردیبهشت آیینین ۲۳ نده (۲۳-۲-۲۵) ساعت ۵ ده خلق طرفیندن میلی میداندا میتینگ تشکیل اولوب. آقای شہسرتی مجلسین حورمتلی رئیسیتی آچیق اعلان ائدرک آقای جاویده سؤز وئرلیب. آقای جاوید: آذربایجانین صلح جو اولدوغونو تاریخ بویو اثبات ائتمیشدیر. اؤز لیاقتینی اؤزونو اداره ائتمکده ثبوت ائتمیشدیر. آذربایجان مشروطه ده بؤیو ک فداکارلیقلار گؤستمیشدیر. سونرا تذکر وئردیلرکی بیز نهضتیمیزین اولینده فیکیر ائتمه دیک کی تهرانا هجوم ائده ک بیز ده اقتدار اولما، اولابیز آذربایجانیمیزین آزادلیغینی ایستهمکله برابر سرحدلریمیزی محکم ائتدیک.

قوام بیزدن نماینده ایستدی بیز صلح جو اولدوغوموز اوچون نماینده لریمیزی گؤنده ردیک بیز بونو ایسته میریک کی، نماینده لریمیزه ملاقات اجازه سی وئرلمیر. بیز بونو دئییریک کی گره ک آزادلیغیمیز حفظ اولان قرارین ۷ ماده لی اعلامیه سی آذربایجان خلقینین ایستدیگینی و آزادلیغینی تأمین ائتمیردی. اودورکی ایندی مذاکرات قطع اولوب و بیز نماینده لریمیزی گؤزله بیریک بیزسون دقیقه یه کیمی صلحه حاضریق لیکن آزادلیغیمیزی حفظ ائده جه ییک. بیزده اؤلمک وار و آزادلیقدان

آل چککم یوخدور و بو ایشده سیزین خونسردلیق ساکتلیق گؤزلهنیر.سونرا قادینلار طرفیندن خانیم مغربی و جوانلار طرفیندن آقای صبحی و هابئله فدائیلرین نماینده سی آقای چاوشیان کارگرلر طرفیندن دانیشدیلار و طبقه لرین آزادلیق یولوندا فدا اولما لارینی و مدافعه یه حاضرلیقلارینی دندیلر.

کورد خلقینین نماینده سی آقای ذبیح الله کوردلرین آذربایجان خلقیله بیرلیکده آزادلیقدان مدافعه ائتمه گه حاضر اولماقلارینی سؤیله دیلر.

آقای میر رحیم ولائی شهر کمیته سی طرفیندن آذربایجان آزادلیغینی ارتجاع قارشى سیندا مدافعه ائتمهگی سؤیله ییب. میتینگ سونوندا قطعنامه اوخونوب و تصویب اولونور.

چهارشنبه گونو اردیبهشت آیینین ۲۵ ینده (۲۵-۲-۲۵) آخşam ساعت ۸ ده آذربایجان دؤولت تئاتری سالونوندا، اهالینین چئشیدلی طبقه لرینین اشتراکیله، بؤیوک و طنطنه لی بیر کنفرانس تشکیل تاپیب. آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری آذربایجان میلی حکومتی نین باش وزیرى و خلقیمیزین سئویملی رهبری آقای پیشه وری آذربایجان نماینده لری هیئتینین تهران حکومتیله آپاردیغی مذاکره خصوصیندا، تفضیلاً دانیشدیلار. سونرا آقای پیشه ورینین بیاناتی فارس دیلینده ده وئریلیب. نهایت کنفرانسدا اشتراک اندنلر آقای پیشه ورینین گزارش و معروضه سینى انشیتدیکدن سونرا بو قطعنامه عمومیتله تصویب اولونوب ییغینجاق ساعت ۱۰ دا خاتمه تاپیب

"آقای پیشه ورینین آذربایجان خلقینین صلاحیتدار شخصیتلرینین کنفرانسیندا ائتدیگی بیانات"

عزیز و محترم هموطنلر! اصل موضوعه باشلامادان اول اجازه ایسته ییرم بیر قدر موجود وضعیتیمیزین کئچمیشی و اونو ایجاد ائدن سببلر باره سینده توضیح وئرهیم.

هامیز بیلیرسیز کی فرقه میز ۱۲ شهرپور ده منتشر ائتدیگی ۱۲ ماده دن عبارت اولان تاریخی بیاننامه میزین انتشاری ایله ایشه باشلامیشدیر. بو بیاننامه ده بیر صریح و آشکار بیر صورتده «ایران داخلینده ایرانین استقلال و تمامیت ارضی سینى مراعات ائتمک شرطیله اؤز داخل ایشلریمیزی اؤز الیمیزه آلماق و اؤز ائویمیزی اؤز اراده میزله اداره ائتمک اؤز آنا دیلیمزده میلی فرهنگیمیزی مترقی و معاصر حالا سالماق طلباتینی اورتایا سورموشدوک. هموطنلر محاربه سی وسوء تفاهملره یول وئرمه مک ایران قانون اساسی سینا استناداً ایستدیکلریمیزی ایالت و ولایت انجمنلری واسطه سیله الده ائتمک، قانسیز و دعواسیز اولاراق صلح و تبلیغات یولو ایله بو مقصد نائل اولماغا چالیشدیغیمیزی دا اوگوندن اعتباراً جدی صورتده تبلیغ ائتمگه باشلامیشدیق. ایللر بویو تحقیر و توهین و اسارتده محکوم اولان خلقیمیز فرقه میزین بو شعارینی آچیق اوره ک و عالی روح ایله استقبال ائدیپ سیل کیمی اونون صبره لرینه آخماغا باشلادیغی حالدا تهران ارتجاعی حکومتی و عمومیتله خلقین اسارتینی اؤزو اوچون سعادت و شان و شوکت سایان آلچاق و خائن مأمورلاری مرتجع و مستبد و خودخواه عنصرلرله سس سسه وئریب بوساده و طبیعی صدامیزی بوغماق

ایشیقلاندیر دیغیمیز آزادلیق مشعلینی سؤندورمک اوچون دونیانی گورولتویلا دولدورماغا قیام ائتدیلر. بیلدیگیز کیمی وطنیمیزین مرکزی تبریزشهرینده باشلانان آزادلیق صداسی اونلارین چیغیر باغیرینا و افترا آمیز سؤزلرینه باخمایاراق چوخ سریع بیرصورتده اول ایران داخلینده سونرادا بوتون دونیادا منعکس اولماغا باشلادی. هر بیرتازالیق و هر بیر مترقی ایشی اؤزونون محو و اضمحلالی حساب ائدن ایران هیئت حاکمه سی ایسه خلقیمیزین قانونی و مشروع طلباتینی تأمین ائتمک عوضینده اسارت، اختیار و حق و عدالت عوضینده، شلاق و حبس و تبعید و فجیعانه قتل و غارتیله جواب وئردی.

هنوز شهریور آبی قورتارمامیشدی کی کندلریمیزده ژاندارم و شهرلریمیزده پلیس و نظامی قووه لرینه دموکرات فرقه سینی سلاح گوجو ایله داغیدیپ اونون باشچیلارینی توقیف و محو ائتمک امری وئریلدی، بونولا بوتون آذربایجانی وحشت و اضطراب بورودو. مخصوصاً کند اهالی سینین مالی و جانی، حیثیت و ناموسو طمعکاراوغرو و رضاخان رژیمی نین ان کثیف، ان ناجنس، ان پیس وان موردارمحصولو اولان ژاندارم مأمورلارینین اختیارینا تاپشیریلدی. بو طریقیله آذربایجان خلقینین شدید و جدی مبارزه سی باشلاندی. ایش فرقه و تشکیلات چارچوبه سیندن خارج اولوب عمومیت شکلی آلدی.

ائل اؤزونو ظلم و اسارت چنگالیندان خلاص ائتمگه باشلادی. آذربایجانلی بوایشی چوخدان آرزوئایدیدی، اونون صبروتحمل کاسه سی لبریز اولموشدو. اوتهرانندان جیبلرینی دولدورماق اوچون گؤنده ریلن لشکری و کشوری مأمورلارین خیانت و تحقیر و توهین لرینه خاتمه وئرمک اوچون بئله بیرگونون گلیب چاتماسینی ایللربویو آرزوئائتمیشدی. حتی بوآرزوتک آذربایجان دئیل بوتون ایران میللتی نین اوره گینی ایللربویو ازیب یوران آغیر، ولی مقدس بیر درد ایدی. ایندیده بوتون ایران خلقی بو دردین دواسی اومودی ایله یاشاماقدادیرلار. آذربایجان خلقی بو آرزونو یاخیندان حس ائتمکده ایدی. اوآرتیق اؤزونه جدی بیر نقطه اتکاء تاپیب اؤزمیللی فرقه سین وجوده گتیرمیشدی. اوچوخ گؤزه ل بیر صورتده حس ائتمیشدی کی اونون محکم بیر مرکزی و تزلزل ناپذیر بیر باشی واردیر. بومرکز بو باش، فرقه میزدن عبارت ایدی. دوشمنلریمیزحتی دوستلاریمیزین چوخوبیزیم ایلدیریم سرعتیله ایره لی گئدیب بؤوک بیر قدرت کسب ائتمگیمیزین علت و سببلرینی بیلمه گه هنوز قادر اولابیلمه میشلر، حال بوکی بوچوخ ساده و آیدین بیر مسئله دیر. بیزیم موفقیتیمیزی تأمین ائدن همین خلقیمیزین ایللرله بسله دیگی مقدس آمال و آرزولارینی پاک وجدان و صمیم قلبیله حیاته کئچیرمک ایستدیگیمیزدیر.

بونا گؤره ده ارتجاعی دؤولت و مرتجع عنصرلرین علیهمیزه باشلادیقلاری وحشیانه حمله یه خلقیمیز قهرمانانه بیر حرکتیله جواب وئردی، آنالارین گؤزیاشلاری و قیزلارین ناموسی و جوانلارین قانی بها سینا آقالیق ائدن ژاندارم و سایر جلادلار اول کندلر و سونرا شهرلریمیزدن کنارائیدیدی خلق اؤزو اؤز سرنوشتینه حاکم اولماق استعدادینی بوواسطه ایله ثبوته یئتیردی. کندلردن جلادلاری اخراج اندیب شهرلردن اوغرو، کثیف، مرتجع مأمورلاری قووبو چیخارماق کفایت ائتمیردی خلقی اداره ائتمک چوروموش دؤولت تشکیلاتی عوضینده خلقین احتیاجاتین تأمین ائدیب عمومین آرزولارینی حیاته کئچیره بیلن بیر تشکیلات

وجوده گنتیرمک ده لازیم ایدی. بوایش طبیعی بیر صورتده میدانا چیخدی. خلق کنفرانسلاریندا یوزمینلریله امضایا مالک اولان قرارلار تهرانا منتظر اولمادان میلی آزادلیغی تأمین ائدن مختاریت ومیللی حکومت تشکیلاتی طلب ائدن تصمیم نامه لر، سیل کیمی آخیب تبریزه گلدی، فرقه-میز ایسه خلقیمیزین روحوندان قوپان بو بؤیوک سه بی قید قالا بیلمز وخلقلی باشسیز اولراق اؤز حالینا قویاً بیلمزدی. اونا گؤره چوخ سریع بیرصورتده خلق کنفرانسلارینین آرزولارینی عملی ائتمک وخلقین سسینی تمرکز وئرمک اوچون آبان آیینین ایگیرمی دوققوزوندا تبریز شهرینده اؤزونو مؤسسلر مجلسی آدلاندیریپ میلی حکومتیمیزین اساسینی قویدو. میلی مجلسیمیزین فوریتله چاغیریلماسی قرارینی چیخاردی وبوقراری حیاتا کئچیرمک اوچون میلی بیر هیئت انتخاب ائتدی وؤزونون قانونو ومشروع اولان داخلی حکومتی نین وجودا گتیره جگینی و بویوندا تهران حکومتی ایله دانیشیغا حاضر اولدوغونو اعلان ائتدی. بو اعلامیه دن سونرا تهران حکومتی طرفیندن ظاهراً بؤیوک اختیارات ایله استاندارتعیین اولونان آقای بیات ایله میلی هیئتیمیزین نماینده لری آراسیندا بیزیم طلباتیمیزی تأمین ائتمک موضوعوندا مذاکره باشلانیدی. بومذاکره ایندیکی مذاکره میزین مقدمه سی حساب اولابیلر. آقای بیات انجمن ایالتی و ولایتی ایله موافق اولدوغونوسؤیله دی، لاکن اونون مجلسی شورای میلی طرفیندن تصویبینی ایره لی سوروب بیزه آیدین بیر جواب وئریلمه دی. بیزاوندان آزادلیغیمیزین محافظه ائدیلمه سی وانجمنلرین فعالیتینین داومی اوچون تأمین ایستدیک اوايسه بئله بیر تأمین وئرمگه قادراولا بیلمزدی، اونا گؤره تهرانیه دانیشیغیمیز نتیجه سیزقالدی. بیلدیگینیز کیمی مجلس میلیمیز ومیللی حکومتیمیزین تشکیلی ایله آقای بیاتین آرتیق آذربایجاندا گؤرهجک بیرایشی اولمادیغی اوچون تهرانا مراجعت ائتدی. بیات ایله آپاریلان مذاکره بیزه اثبات ائتدی کی تهران ارتجاعی حکومتی بیزم آرزولاریمیزی تأمین ائتمگه هئچ وجهیله امکان وئریلمه یه جکدیر. اونون تک- تک مأمورلاری ایسته سه لر بئله بوایش عملی دئییلدیر.

اوناگؤره بیزاؤز اراده، اؤزمیللی قدرتیمیزه استناداً ۲۱ آذر ده میلی مجلس ومیللی حکومتیمیزی قوروب آزاد بیرصورتده ایشه باشلادیق. من میلی حکومتیمیزو میلی مجلسیمیزین تشکیل زامانی خلقین ابراز ائتدیگی احساسات وحرارتدن بحث ائتمک ایسته میرم، فقط دئییه بیلرم کی او گون بوتون خلق ایستر شهرلر ایسترایسه کندلریمیزده آیاغا قالمیشدی تام معناسیله نهضت عمومی، تام معناسیله میلی قیام و میلی حرکت وجوده گلمیشدی، ۲۱ آذرین ایندییه قدر تقریباً ۵ آی کئچیر. بوآزمدتده حکومتیمیز فرقه ومجلس میلی و خلقیمیزین حسن توجهینه دایاناراق بؤیوک ایشلر گؤرموش و اساسی اصلاحاته باشلامیش و بو واسطه ایله خلقیمیزی آياقلاندیریپ وگله جک سعادتمند بیر حیاتا اومودوار ائتمیشدیر.

خالصه یئرلرینین کندلیلر آراسیندا بلا عوض بؤلونمه سی، کارخانه لریمیزین جدی صورتده ایشه سالینماسی ایشسیزلیک ایله آپاریلان شدید مبارزه، شهرلریمیزین آبادلانماسی، میلی آزاد لیغیمیز و وطنیمیزین امنیتینی ساخلاماق اوچون تشکیل تاپان فدایی دسته لرینین نظاما سالینماسی، نهایت آزادلیغیمیزین دایاغی اولان میلی قوشونون ایکی آی مدتینده یارادیلماسی معجزه

سی، همچنین فرهنگ و بهداشت و تجارتین ترقیسی و بازارین سقوطونون قاباغی آیینماسی کیمی گؤتورولن بؤیوک قدملر میللتیمیزین اؤزونو اداره ائتمه گه لایق اولدوغونو اثبات ائتمیشدیر. منجه بونلارین هامیسیندان اهمیتلی خلقیمیز و حکومتیمیز و فرقه میزین افرادی آراسیندا وجوده گلن محکم ایمان و قیریلماز بیرلیک دیر. خلقیمیزین رهبرلری آراسیندا مشاهده اولونان محکم بیرلیک منجه بونلارین هامیسیندان آرتیق میللتیمیزین استعدادینی اثبات ائتمکده دیر. خلقیمیز بو بؤیوک موفقیتلر و استعدادلاری سایه سینده تام معناسی ایله ایران میللتی نین نجات وئریجیسی حساب اولونماقدادیر. بیز تهرانا وارد اولدوقدا ژاندارم و سایر مستحفظ لرین چنگیندن خلاص اولوب، اولرینی بیزه یاخینلاشدیران اشخاصین سیماسیندا و حرکتینده بونو آشکار صورتده گؤروردوک: طیاره میدانینا گلیب چاتماغا موفق اولان تهران آزادیخواهلارینین شعارلاری بیزیم روحوموزوتیره تدی.

(سبز بیزه نجات وئردیز !)

سزایران خلقینی اسارتدن خلاص ائدینیز !

آماندیر اشتباه ائتمه یین !

آزادلیغیمیزسزین دوزگون حرکت ائتمهگیزه باغلیدیر !

یاشاسین آذربایجان خلقی !

یاشاسین آزادلیغیمیزین مشعلداری اولان آذربایجان آزادیخواهلاری !

بوشعارلار آذربایجان خلقینین باشلارینین اوجالماسینا، اوللارین تک اؤزلرینی اداره ائتمک دئییل، بلکه بوتون ایران خلقینه رهبرلیک ائتمک استعدادینا مالک اولدوغونو بیرداها اثبات ائتمیش اولدو. هله نهضتیمیز باشلانان گوندن تهران و سایر ایران شهرلرینده منتشر اولان روزنامه لرین «گلین بیزه نجات وئرین!» شعارلارینی بیز هنوز اونوتمامیشیق. من متأسفم بورادا ایران زمامدارلاریندان بیرینین سؤزونو دئمه گه مجبور اولورام. دانشغیمیزین جدی و شیرین بیریرینده سؤز آذربایجان والیسینین تعیینی اطرافینا گلدی. آقای زمامدار «سیزده کی، والی اوبیلن بیر آدام یوخدور» دئدی. منیم اونا وئردیگیم جوابی تعیین ائدیره م! سیز چوخ گؤزه ل حس ائدیرسیز. اونا تکرار ائتمگه احتیاج یوخدور.

بونونلا ایسته بیرم سیز و تهران حکومتی نین نه کیمی آداملار الینده اولدوغونو گؤستریم و ایسته بیرم به یله سیز کی شاید اؤز زمامدار عمداً بوسؤزو دئمه میشدیر. اونون دوشونجه سی و آنلاغی بوندان یوخاری اولابیلیمز. تهران جماعتی ایسه بوکیمی زمامدارلاری اؤز باشیندان کنار ائتمگه قادر دئییلدیر. بئله بیرخلقدن بیزه باشلادیغینیز بؤیوک ایشلری یاریمچیلیق قویوب گلین بیزیم بویوندوروغوموزون آلتینا گیرین. «دئمه سی آیا حقسیزلیک دئییلدیر؟» چون بیز ایرانین مرکزی حساب اولونوروق اونا گؤره اشرف مخلوقاتیق «دئمک ان ساده بیرانسانین روحونو عصیان وادار ائتمگه کفایت ائتمیزی بونونلا بئله- مشهور ریاضی دان

وعالمین سۆزونو تکرار ائدیپ دئمک لازمدیرکی: «با وجود این یئر دولانیر». یعنی آذربایجان خلقی متمدن، فداکار، لایق بیر میللتدیر. او اؤزونو اداره ائتدیگی کیمی، بوتون ایرن خلقینین آزادلیغینین علمدارایدیر.

سۆز بیزیم تهرانیله دانیشیغیمیز باره سینده ایدی. بیلدیگینیزکیمی صدرو حکیمی کابینه لری ککلیک کیمی باشلارینی قارا قویلایب دونیادان خبرلری اولمادیگی اوچون، میلی نهضتیمیزی سلاح گوجو یله دایاندرماق فیکیرینده ایدیلر. اونلارین نظرینده آذربایجان خلقی ذوالفقاری، کورمیرجواد، ابولقاسم جوان، امیرنصرت وصادق مجتهدی کیمی خلق دوشمنلریندن عبارت ایدی. اونا گۆره بیزیم حق سۆزلریمیزی ائشیتیمک عوضینده اونلارین بارماغیله رقص ائدیپ بیزیم ایچریمیزده عصیان تولید ائتمک کیمی احمقانه اومید اوزرینده حرکت ائدیردیلر. نهایت فدائیلریمیزین ضرب شصتی اونلارین آرزولارینی پوچا چیخاردی. بالاخره تهران آنلادی کی زوریه آذربایجان خلقینین اراده سینی سیندیرماق اولماز اونا گۆره ارتجاع ارکانیندا مختصرتزلزل عمله گلدی. نهایت آزادیخواه عنصرلرین کمکیله، حکیمی حکومتی ییخیلیب چوخ آز بیراکثریتله ارتجاعی مجلس قوام السلطنه کابینه سینی وجوده گتیردی قوام السلطنه کابینه سی زور و گوج سیاستینی ده گیشدیریب صلح یولو ایله ایشه باشلادی

بیزایسه صلح یولو ایله داخل اولان بو حکومته سلاح ایله جواب وئرمه میلی اولدوغوموزدان، اونون رسمی دعوتینه قبول ائدیپ. مجلس میلی و میلی حکومتیمیزین دستوروا یله، ایستدیگیمیزی صلح و مسالمت یولو ایله الده ائتمک اوچون تهران گئتدیک. بونوگره ک هامی بیلسین کی، بیز تهراندان یئنی بیرشئی طلب ائتمیردیک.

چونکو بیز ایستدیکلریمیزی آلمانغا موفق اولموشوق. قارشیمیزا دوران مسئله آلدیقلاریمیزی، قان تۆکمه دن ساخلماق مسئله سیدیر. بیرده بیز ایستدیکلریمیزی، ایران حدودوندا حیاتا کنجیرمگی هدف قرار وئردیگیمیزی ده اونوتمامیشدیق. بیلیرسینیزکی، هله ایندییه قدر بیز خارجه و جنگ وزارتخانلاری تشکیل اوئمه میشیک.

قوشونلاریمیز «خلق قوشونلاری» آدلانیر.

خلق قوشونونون وظیفه و مقصد رسمی دؤولت قوشونونان تامامیله باشقادر. خلق قوشونو داخلی امنیت و میلی آزاد لیغیمیزی تأمین مقصدی ایله تشکیل اندیلن بیر قووه دیر. پولوموز، بایراغیمیز و عنوانیمیز ایسه بالاخره عموم ایران اساسیندادیر. بونا بناء بو وضعیت اوزون مدت دوام ائده بیلمزدی. بالاخره گره ک مرکزی حکومتیله تکلیفیمیز معلوم اولایدی. بوتکلیفی معین ائتمک اوچون آقای قوام السلطنه نین صلح الینی رد ائتمه ییب تهران گئتدیک. حتی من اؤزوم شدید مریض اولدوغوما باخمایارق، مسئله نین داها ترحل اولونماسی مقصدیله، صمیمی یولداشلاریمین وطیبیلرین توصیه سینه باخمایارق، شخصاً آقای قوامین دعوتینی قبول ائدیپ، هیئت ایله برابر مسافرت ائتدیم. ایستر خصوصی گؤروشلریمیزده، ایستر ایسه رسمی گؤروشلر ده، بیز خلقیمیزین آسایش و صلح یولو ایله اختلافاتی حل ائتمه گه حاضر اولدوغوغو، سؤیله دیک آقای قوام السلطنه وسایر دؤولت نماینده لری عمومیتله بیزیم فیکیریمیزه موافقت اظهار ائدیلر لکن عملده دؤولتین ۷ ماده دن عبارت اولان تصویب نامه سیندن

تجاوز ائتمه گه حاضر اولماق ایستهمه دیلر. سیز البته نماینده لر هیئت نی مذاکره حقینده، وئردیگی اعلامیه نی اثبیتیمیسیر. بیزیم گیزلی سیاستیمیز اولمادیغینا گؤره، مذاکره نین تفصیلینی دونهیا اعلان ائتدیک و بیلدیک کی تهران حکومتی بیز دن مغلوب بیر قووه کیمی، قید و شرط سیز تسلیم اولماق طلب اندیر. بوا یسه گولونج وضعیت میدانا چیخاردیردی. بیز دئدیک: وقتی کی دؤولتین تصویب نامه سی. آیه آسمانی کیمی تغییر ناپذیر ایمیش، بواصرار یله بیزی تهرانا دعوت ائتمک نه یه گؤره ایدی؟ تهران رسمی مقاماتی نین سؤزلری تبریزده آقای بیات طرفیندن دانیشیلان سؤزلرین عینی ایدی اولار، همیشه اولدوغو کیمی، قانون اساسیدن و اصولدان بحث اندیب سفسطه ایله موضوعو اؤرت باسدير ائتمگه چالیشیر دیلار.

بیز اول گون دئدیک بیز دیپلومات دئییلیک. ولی قانون اساسی و سایر قانونلاردان، اؤزوموزه گؤره اطلاعیمیز واردیر. بیز ایندییه قدر قانون اساسینین مسئله لرینین مسکوت قالماسینی دا بیلیریک. بیز قانون اساسینین. رضاخانین دیکتاتورلوغو اوچون تغییر وئریلمه سیندن بیخبر دئییلیک. بیز ایرانی بوروموش بی قانون لوقلارین سر منشئی بیلیریک. بیز آمریکادان گلمه میشیک. ایرانلیلیق ویراندا قانونلارین نه قدر ونه شکلیله اجرا اندیلدیگیندن خبریمیز واردیر.

ایندی ایراندا کیملرین حکومت ائتدیگینی و ایران میلیتی نین بو اشخاصا اولان نظرینی ده بیلیریک. گیلن ساده دانیشاق. آذربایجان خلقی بیر گون استبداد علیهینه قیام اندیب قانون اساسینی وجوده گتیردی ومیللی حکومت بناسینی قویدو. تهران مرتجعلری ایسه، یاریم قرن مدتینده، اونو مسکوت قویوب جوربجور واسطه لرایله خلقی حق حاکمیتدن محروم ائتدیلر. ایندی ایسه آذربایجان ایکینجی حرکتی ایله اوحقی دیریتیمک ایسته ییر. فقط بونا جواب وئرمک لازمدیر: خالصه یئرلرینین بؤلونمه سی و دؤولت یئرلرینین غاصبلرلیندن آلینیب دهقان واکینچیلر آراسیندا تقسیمینی قانون اساسی منع اوئمه میشدیر. اؤز اراده سیله بو کندلری بؤلوموشدور.

دؤولت ایسه بوتون ایران آذربایجان ایله همرنگ اولماق اوچون، بوا یشی بوتون ایالت و ولایتلرده ده عملی ائتمه لیدیر. بیز حتی اختلافی رفع ائتمک اوچون بؤیوک گذشتلره گئدیب میللی حکومت ومیللی مجلس عنوانیندان صرف نظر ائتمگه حاضر اولوب دئدیک: آنجاق بیزه امکان وئرین آذربایجان خلقی اؤز ایالت انجمنی واسطه سیله دؤولت اداره لرینین مأمورلارینی و ایالتین والیسینی دؤولته پیشنهاده ائتسین و بونلارین حکمو مرکزی دؤولت طرفیندن صادر اولسون وبونلارین. ساده بیر سؤزله دئمک آذربایجانلی اداره ائتسینلر.

تهران حکومتی تک ملک مدنی، امیر نصرت، تک صمصام بختیاری اوچون قائل اولان بو حقی آذربایجانلیلار اوچون قائل اولماق ایستمه دی. قانون اساسی یه مغایر اولان اداره کل ژاندارمرینی بئله بیزه قانونو مؤسسسه آدلاندیریب و اونون، وحشت تولید ائدن نفوذونو آذربایجانا قایتارماق ایستدی خلق قوشونلارینی عادی نظام وظیفه حساب اندیب اونون فرمانده لرینی ده تهراندان گؤنده رمک کیمی پیشنهادلاری میدانا سوردو. بیز چوخ گؤزه ل بیلیریک کی، آذربایجان خلقی شهریورین اوچونده اؤزلرینین حقیقی

سیمالارینی گۆستره ن افسر پالتاری گنیمیش، یالانچی پهلوانلارا نه جور به اخیر. ویننه ده بیلیریک کی، ستارخان اولادی، تهرانین تریاکی سرهنگلرینین معشوقه لرینین بوخچا سینی حماما داشیماغا آرتیق تحمل ائده بیلمز اونا گۆره ده اونلارین بوخصوصدا ائتدیکلری پیشنهادی رد اندیب دندیک: دؤولت طرفیندن بیرنئچه نفر آذربایجانا گلسین بورادا سئله طرفی نین رضایتیله حل ائدیلسین و بیرده بیز تهران حکومتینه بیلدیردیک کی، آذربایجان قوشونو خلق قوشونو و آزادلیق قوشونو دور. اونو ایران خلقینین آزادلیغینی محو ائتمگه مجبور اولماز. خلقیمیز اؤز قوشونونو اداره ائتمکدن عاجز دئییل دیر. اگر تهران دوغروندان دا آذربایجانلینی ایرانلی بیلیرسه، بیزیم پیشنهاد ائتدیگیمیز اشخاصی قوشونون فرمانده لیگینه تعیین ائتسین، بو ایسه اونلارین خوشونا گئدن بیر مسئله دئییل ایدی. اونلار ایرانلی تهراندان عبارت بیلیر و ایراندا حاکمیتی فقط بئش اوچ نفره منحصر حساب ائدیرلر.

بیرده بیز فرمانده کل قوانین بعضی غیر مسئول مقاماتی نین بو ایشه راضی اولابیلمه یه جگینی آندیرماق ایستدیلر بیز فرمانده کل قوا مسئله سینی مشروطه اساسی موجبجه تفسیر ائدیریک:

بیزجه فرمانده کل قوا فقط مجلس شورای ملینین، جارجیلره اعلان ائتمک ایستدیگی، حربی فرمانی امضا ائده ر اونون جاری ایشلره قاریشماسی، غیر مسئول اولدوغونا گۆره، آزادلیق و مشروطه قانونونا مغایر دیر.

رضاخان همین فرمانده لیک ایندی ده فرمانده کل قوای مطلق یاراتماق ایران خلقینین، ایران آزادلیغی نین خلافتی دیر. غیر مسئول مقاملار اگر بو ایشده اصرار ائدهرلرسه ایراندا بؤیوک حادثه لر وجوده گلیر و معلوم دئییل بو طمع غیر مسئول مقاماتین نفعینه تمام اولابیله.

ظاهرده ساده گۆرون سازش مسئله سینی بو نحو ایله سفسطه یه دؤنده ریب اون بئش گون تهراندا معطل ائتدیکدن سونرا، نتیجه سیز آذربایجانا قاییتماغا مجبور ائتدیلر.

سؤزون قیساسی بودور کی، تهران هیئت حاکمه سی بیزیم باشلا دیغیمیز بؤیوک ایشلری تمامیه اورتادان آپاریب. بئش آی بوندان اولکی کیمی، شهرلریمیزی کهنه قبرستانلارا، ظلم و فشاردان تازا خلاص اولموش خلقیمیزی ژاندارملار، اوغرو، مختلس و جانی مأمورلارین آیقلاری آلتینا سالماغا ایشیرلار. سؤزون جانی دا بوراسیندا دیر کی، قانون اساسینی و سایر قانونلاری دا بدبختانه بو مقصد اوچون آلت قرار وئرمیشدیلر. بیرده مسئله تکمک آذربایجان مسئله سی دئییل لر سؤز بوتون ایراندا آزادلیق، دموکراتلیق اصولونون یایلماسی اوستونده دیر. تهران هیئت حاکمه سینی و تهرانین بؤیوک فتودال وئیر صاحبیرینی قدرخوایسالاندا بوراسیدیر. اونلار قانون اساسی عنوانی آلتیندا بوتون خلقین حقوقونو محو ائتمگه چالیشیرلار. بیز چوخ ساده آداملاریق. لاکن ساده لیگیمیز اوقدر دئییل دیر کی، کاسانین آلتیندا گیزله دیلن یاریم کاسانی گۆره بیلمه یک. بیز دیپلومات دئییلیک، لاکن خوروزون قویروغونو گۆرمکدن عجزیمیز یوخدور.

دعوا هامیسی ملانصرالدینین یورغانی، یعنی کندی نین آلدیغی توپراق و خلقین آلدیغی حق حاکمیت اوستونده دیر. بونو، ارتجاع عنصرلرینین بوشقابلارینین دیبینی بالایان تهران ارتجاعی مطبوعاتی نین زوزه چکمه سینه باخمایاراق، بوتون ایران خلقی دوشونوب آنلا میشدیر. سؤز آذربایجانین ایرانندان آیریلماسی باره سینده دئییل دیر. بونو ادعا ائدن ده یوخدور. بیز هرگز بو ادعانی ایره لی سورمه میشیک.

سؤز مشروطه نین، دموکراسی اصولونون ایراندا اجرا ائدیلمه سی و بیزیم باشلا دیغیمیز بؤیوک اصلاحات پروگرامی نین بوتون مملکت حدودوندا، حیاتا کئچیریلمه سی اوستونده دیر.

بیز آقای قوام السلطنه نین حسن نیت و وطن پرستلیگینه اینانا بیلمه ریک. لکن ایشین گئدیسی شاید اونون اؤزونون میلی اولمادان بئله گؤستریر. بیزیم آرتیق آیری یولوموز یوخدور. باشلادیغیمیز اصلاحاتی پوزا بیلمه ریک. تهران حکومتی ایسه بوتون ایران خلقینین حق حاکمیتینی تصدیق ائدیپ مملکتی فلاکت و هرج – مرج دن نجات وئرمک یولوندا جدی قدملرگؤتورمه لیدیر.

آقای قوام السلطنه گره ک بیلسین کی: دنیا دییشیب، حتی ایراندا یئنی بیرنسل وجوده گلیمشدیر. بونسل یاریم قرن بوندان ایره لی کی طرز تفکر و اصول ایله اداره ائتمک اولماز. بیرده حس اولونوردوکی، هیئت وزرا آراسیندا توافق نظر یوخدور. اصلاً وزیرلرین اکثری تصادفی آدمالاردیرکی شخص آقای قوام السلطنه، خصوصی دوستانه مناسبات ملاحظه سیله کابینه یه دعوت ائتمیشدیر. بونلارین دا هر بیر یسینین باشی بیریره باغلیدیر. حتی شایعات وار ایدی کی، بعضی تازا عرصه یه گلیمیش "قوجا" دربار خانیملارینین دا دؤولت اعضاسینا تأثیرلری واردیر. تهران واقعاً مخوف، واقعاً خطرناک، واقعاً ایرانی فلاکت و ایران خلقینی آجلیغا، بیچاره لیگه، گدالیغا سوق ائدن بیر مرکز فساددیر.

بیز جداً صلح و سازش و ایرانین تمامیت ارضی سینه طالب و طرفدار اولدوغوموز حالدا، تهراندان بیر نجات گؤزله یه بیلیمیریک. آقای قوام السلطنه نین کابینه سی دوامیلی بیر کابینه اووقت اولایلردی کی، آذربایجان خلقی ایله کنارا گله یدی. متأسفانه بوگونه قدر بوخصوصدا جدی قدم گؤتورمگه موفق اولابیلمه میشدیر. بیزیم حسن ظن و فداکار لیغیمیز کابینه اوچون بؤیوک بیر شانس ایدی کی متأسفانه آقای قوام السلطنه اوندان هنوز استفاده ائده بیلیمیر.

ایسته بیرم سیزی ایناندرام کی، کابینه اعضاسیندان بعضی سینین خصوصی و شخصی نظرلری آقای قوام السلطنه نین رفتاریندا بئله درین بیر تأثیر باغیشلامیشدیر. مثلاً شاید وزیرلردن بیر پاراسی بیزده تریاک قانونونون اجرایی سببیه آذربایجانلیلار قانلی و غدار دشمن کسيلمیش اونون نظری آقای قوام السلطنه نین رفتاریندا منعکس اولموشدور.

متأسفانه آقای قوام السلطنه نین آذربایجان مسئله سی حقیقته صدارتدیگی ابلاغیه نی تجزیه ائتمگه فرصت یوخدور، بو رسمی سنده ده بیزی حیرته سالان نفت و انتخابات موضوعونون اورتالیغا چکیلیمه سی و حقیقته اونلارین گرو ساخلا نیلما سیدیر.

اولانفت مسئله سی ساده اقتصادی و خارجی سیاسته عاید بیر مسئله دیر. بونو آذربایجان مسئله سینیه قاریشدیрмаق هئچ بیر منطق ایله دوز گلیمیر. بالاخره آذربایجان مسئله سینین داخلی بیر مسئله اولدوغونو آقای قوام السلطنه اؤزوده تصدیق و اعلان ائتمیشدیر.

انتخاباتین اعلانی و اونون عموم ایراندا، آزاد بیر صورتده، عمله گلمه سینیه کیمسه مانع دئییل دیر. مگر اینکی تصور ائده ک دؤولت کئچمیش صحنه لری تکرار ائتمک ایسته ییر. مثلاً ایسته بیرکی، آذربایجاندا، هریرده اولدوغو کیمی، پول، گوج، تهدید و تطمیع ایله بیرعه اوغرو، خائن، مرتجع، میللت نماینده سی نامینا مجلس کورسولرینی اشغال ائتسینلر.

اگر مقصد بوايسه، آذربایجانلی بئله بیر مجلسه نفرت و انزجاريله باخار و آقای قوامین اتحاد جماهیر شوروی مقابلینده ائتدیگی تعهد همین بو مجلسین بؤیوک انگل اولایلمه سینیه، حتی اونون اؤزوده، انکارانده بیلمز بونلارین هامیسینی نظره آلاق. بیز دؤولته مصلحت گؤروروک کی، آذربایجان خلقی ایله ساده و صمیمی صورتده دانیشیغا باشلایب اونلاردان او گذشتلری طلب ائتمه سین کی، اونون قبولو، بو خلق اوچون اولوم دیریم، مسئله سیدیر. بونا آذربایجان هئچ بیر وجهيله حاضر اولایلمز و اولمایاجدیر. بونلارین هامیسی ایله ایشین صلح یولویلا حل ائدیلمه سیندن هنوز مایوس دئییلدیک و بیزیم طرفیمیزدن ایندیکی آرامشی پوزماق اوچون قدم گؤتورولمه یه جکدیر. حتی سرحدلریمیزه گؤندهریلن سرباز و ژاندارم دسته لری ده بیزی تحریک ائده بیلمز. قورخماق مسئله سینیه گلدیکده، گمان ائدیریم. بوتون تهران مرتجعلری و کورمیرجواد و امیر نصرت و سایر فراری خلق دوشمنلری مثلاً ذوالفقاری ایله برابر بو ایش تجربه دن کئچیر میشلر دیر. بیز حکیمی و صدرکابینه سی زامانی دئدیگیمیز سؤزو یئنه ده تکرار ائدیریک.

آذربایجانا سلاح گوجوله گلیمک اود یله اویناماق دئمک دیر. بیز آقای قوامی اوندان عاقل بیلیریک کی، اؤز الیه بوحریقی مشتعل ائتمگه اقدام ائتسین. اگر بوايش قاباغا گلیرسه، خلقیمیز ائلیمیز و جماعتیمیز، آروادلی، کیشیلی بیر تن واحد کیمی، آياغا قالخاجاق و توپراغیمیزا اوزانان خائن وموردار اللری همیشه لیک قطع ائده جکدیر.

یاشاسین آذربایجان خلقینین میلی بیرلیگی!

یاشاسین بو بیرلیگی وجوده گتیرهن فرقه میز!

یاشاسین ایران خلقلرینین اوزرینه آزادلیق قاپیسی، آچان قهرمان فدایی و رشید قوشونلاریمیز!

آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری آقای پیشه ورینین تهراندا آپاریلان مذاکراتین، گزارشینی ائشیدهرک آشغیداکي قراره گلدیک.

"نماینده هیئتی نین تهران حکومتی و خصوصاً شخص آقای قوام السلطنه ایله آپاردیغی دانشیقلاردا اظهار ائتدیگی نظریه سینی بیر رایله تصویب ائدیپ اونلارین آذربایجان خلقینین آزادلیغینی و میلی منافعی شهامتله دفاع ائتدیکلرینی تقدیر و تمجید ائدیریک.

بیز آذربایجان خلقی اومود ائدیریک کی - تهران حکومتیله آپاریلان دانشیقلار آذربایجان مسئله سینی صلح یولویلا حل ائده جکدیر.

بیزیم نماینده لریمیزین تهران حکومتیندن اولان عادلانه درخواستلاری بیرداها آذربایجان خلقینین صلح طلب بیر خلق اولدوغونو اثبات ائتدی. آذربایجان خلقی بوتون ایران میلیتی نین حقیقی دموکراسی و آزادلیغینی حفظ ائتمکله برابر، ایران داخلینده اولماق و اونون حقیقی استقلالینی حفظ ائتمکله برابر اؤزونون آزادلیغینی حفظ ائده جکدیر.

اگر تهران حکومتی بعضی مرتجع عناصرین تحریکی نتیجه سینده آذربایجان میلیتینی بیر داها اؤز اسارتی آلتینا آلماق ویا خلقیمیزین آزادلیغینا تجاوز ائتمک ایسترسه، بیز آذربایجان خلقی واحد بیرتن کیمی آخر ینجی قطره قانیمیز قالا نا قدر مبارزه یه حاضیریق.

جمعه گونو اردیبهشت آیینین ۲۷ سینده (۲۷-۲-۲۵) ساعت ۳ یاریمدا دا سردار باغیندا (گلستان باغی) آذربایجان خلقینین قهرمان اوغلوستارخان مجسمه سینین افتتاحی مناسبتیله تبریز شهرینین مختلف طبقه لریندن دعوت اولموش بؤیوک بیر ییغینجاق تشکیل اولموشدور.

آذربایجان میلی مجلسین رئیسی آقای شبسترینین ستارخان مجسمه سینین افتتاحی مناسبتیله ایراد ائتدیگی مختصر نطقدن سونرا. آذربایجان میلی حکومتین باش وزیری آقای پیشه وری نطقه باشلاییب. دئییرلر « محترم هموطنلر!»: بوگون بیرینجی دفعه اولارق تبریزین و آذربایجانین حیاتیندا یئنی تاریخی بیر صحیفه آچیلیر. آذربایجان خلقی ۲۰ ایل بیر میلیتین حقوقونو آرادان آپاران، ۲۰ ایل مشروطیتی تعطیل ائدن، ۲۰ ایل ایرانی ترقی و تکاملدن گئری قویان بیر غصبکارین هیکلینی آشاغی ائندیریب و اونون یئرینده ایران مشروطه سینین اساسینی قوران آذربایجان خلقینین قهرمان و رشید اوغلونون مجسمه سینی پایدار ائدیر.

بیز- بونولا او، ۲۰ ایلیک فاجعه نین بساطین قوران آداملار بیلدیریریک کی اونلارین خائانه سیاستلری مشروطیتی داها بوندان آرتیق تعطیل ائتمگه امکان تاپمایاجاقدیر.

آذربایجان خلقی رشید و قهرمان اوغوللارینین قانی بهاسینا مشروطیتی آسیب و او مشروطیتی و آزادلیغی بوتون ایران اوزرینده حیاته کنچیریب ویرانین مظلوم حقلرینین حقیقی آزادلیقلارین تأمین ائده ک بیزسون قطره قانیمیز قالا نا قدر بو یولدا فداکارلیق ائده جه ییک. بیز مخصوصاً بو مجسمه نی اوندان اؤتری بوگون نصب ائتدیک کی هله ده ارتجاع طرفدارلاری خیال ائدیرلر کی

اگر سلاح گوجویله آذربایجانین آزادلیغینی آرادان آپارا بیلیمه سه لر حیل و نیرنگ ایله آپارا بیلرلر. قوی اونلار بیلسینلرکی آذربایجان خلقی اؤز آزادلیغینی و ایران خلقینین آزادلیغینی محترم ساییب و اونو ساхлаماغی ایسه اؤزو تضمین ائتمیشدیر. بیز نه تکجه آذربایجاندا بلکه بوتون ایراندا آزادلیغی حیاتا کئچیره جه ییک. بیز ایندیکی هؤرومچک تورو کیمی ایران خلقینی تورا سالیب اونلاری سیخان منحوس رژیمی آرادان آپاریب و اونون عوضینده خلقه آزادلیق و سعادت وئره جه ییک.

تهراندا کی او چوروک باشلار، فاسد بئیینلر بیلیمه لی دیرلرکی نه وقته قدر او قورخولو، ظلم و اسارات نشانه سی اولان مجسمه لر آرادان گئتمه ییبیدیر. نه وقته قدر اونلار میللتین ایله گؤتورولوب سرنگون اولماییبیدیر. ایراندا آزادلیق اولابیلیمز تهران حکومتی آذربایجان ایله یاناشا بیلیمز.

تهران حقیقی آزادلیق ودموکراسی اصول لاری ایله اداره اولونان صورتده آذربایجان ایله یاناشاجاقدیر. آذربایجان اؤزونو هئچ وقتینده مرتجعلره تسلیم ائتمه یه جکدیر. بونو، بیر دفعهلیک هامی بیلیب قولاغیندا ساхлаمالی دیر. تصادفا بورادا اولان ایران مطبوعاتینین گؤرکملی نماینده لریندن آقای ملک و امیددی نورینین حضورلاری منیم خاطریمه گتیردی کی نچه ایل بوندان قاباق آقای ملک یازیردی کی خلقی اسارتده ساخلایان وحقوقون پایمال ائدن بو رضاخان مجسمه لری نه وقته قدر بوحوالدا دوروبدورسا بیزیم آزادلیغیمیز تأمین اولمایاجاقدیر.

بو دوزدور. او مجسمه لر تیکان کیمی خلقین اورهگینه باتیر. من خواهش ائدیرهم کی آقای ملک تهراندا دئسینلرکی « دو صد گفته چون نیم کردار نیست.»

ایکی یوز سؤزون بیرعملجه قیمتی یوخدور. بیزدندیک و دئدیگیمیزی عمل ائتدیک، خلقین آرزولارینی بیلیب و اونلاری حیاته کئچیردیک. عزیز یولداشیمیز آقای پنبه‌ای دئدیگی کیمی قوی خلق اوچون خوخو- خورتدان اولان و خلقین اوره گینی سیخان مجسمه لر گؤتورولسون و ایران خلقی بیزدن سرمشق آلیب بوچوروک مجسمه لرین یئرینه ایران آزادلیغی نین و مشروطه سینین یولوندا شهید اولانلارین، ملک المتکلمین، صوراسرافیل، میرزا رضا خان کرمانی، سایرلرینین مجسمه سینی قویسونلار. ایراندا اول دفعه ظلم اسارات نشانه سی اولان رضاخان مجسمه سینی گؤتورمک و اونون یئرینده آزادلیق و قهرمانلیق نمونه سی اولان ستارخان مجسمه سینی قویماق افتخاری آذربایجان خلقی و رهبری اولان آذربایجان دموکرات فرقه سینیه نصیب اولدو. و من افتخار ائیرهم کی بو مجسمه‌نی آچیرام.

آقای پیشه وری گورولتولو آقیشلار ایچریسینده مجسمه نین یانینا گئدیب و مجسمه نین پرده سینی گؤتوروب. کئچمیش رژیمین یادگاری اولان رضاخانین منحوس مجسمه سینین یئرینده آذربایجان خلقینین قهرمان اوغلو ستارخانین هیکیلینی گونموش اولدو.

آقای پیشه ورینین نطق قورتاردیقدان سونرا ستارخانین مجسمه سینین قارشى سیندا رژه کئچیریلدی

دوشنبه گونو اردیبهشت آیینین ۳۰ ندا (۳۰ - ۲ - ۲۵) آخشام ساعت ۴ ده حربی مکتبین بناسیندا مکتبین بیرینجی دؤره سینین قورتاماسینا گؤره طنطنه لی بیر جشن تشکیل وئرلیب دیر.

جشنیده قوشون باشچیلاریندان چیخیش ائتمیشلر - طلبه لر اؤزچیخیشلاریندا دوغما یوردوموز و عزیز آذربایجانیمیزین آزادلیغی یولوندا هر جور فداکارلیغا حاضر اولماقلارینا سؤز وئرلر.
بو جشنیده ژنرال پناهیان بو مضموندا بیر نطق سؤیله ییر.

حورمتلی باش وزیر و محترم آقارلار:

افتخار ایله عرض ائلیرم کی بوجشنین برپا اولماسی آذربایجان میلی قوشونون حربی افسرلیک مکتبی نین بیرینجی دؤره سینین خاتمه سی مناسبتیله دیر.

آذربایجان میلی حکومتی نین افسرلیک مکتبی قورولوشونون دستوری ۱۳۲۴ نجو ایلین اسفند آیینین ۱۵ ده صادر اولوب و بو تاریخدن اون گونه قدر یعنی اسفند آیینین ۲۵ نه قدر آذربایجانین هر نقطه سیندن ایستر کند لردن ایستر شهرلردن مختلف طبقاتدان گلن داوطلبلری کی مکتبه چالیشماق شرایطی وارلایدی.

قبول ائدیپ و همان تاریخدن تعلیمه باشلاندی بو آرتیق زحمتلی و آز مدتده شامل اولان تعلیمات ۱۳۲۵ ینجی ایلین اردیبهشت آیینین ۲۵ ینده خاتمه تاپیب و مکتبین قبول ائتدیگی طلبه لری افسر یئتیشدیریب بو گون میلی حکومتیمیزه معرفلیق اولونورلار.

مکتبین دؤره سینین چوخ آز اولماغی ممکن دیر بعضی لره تعجب آل وئرسین ولی بومسئله ده هئج تعجب یئری یوخدور چون مکتب سعی ائدیپ عملی نقطه نظردن اوتعلیملریکی تاکیم اداره ائتمکدن اؤتری افسره لازمدیر، تعلیم پروگرا میندا یئرلشدیریب و آرتیق وقت کئچیردن و فورمالیته جنبه سینه شامل اولان ثنوری تعلیم لردن صرف نظر ائتسین نئجه کی بومدتده ۲۵۰ ساعت دن آرتیق چؤل تعلیم میدانچه لرینده عملاً تاکتیكا تعلیمی کئچیریلیب.

بو آزمدتده وقتدن آرتیق درجه استفاده اولونوب طلبه هرگون سحر ساعت آلتی دان گئجه ساعت ۱۰ قدر چالیشیب یالنیز بیر ساعت گون اورتادان سونرا استراحت ائدیبلر. داها طبیعی بیر موضوع کی مکتبین افسرلرینین تشویقینه باعث اولوب طلبه اؤز آرتیق درجه ده فعالیتلری و یورولمادان گونلوق حیاتلارینی مکتبه کئچیرتمکلی دیر.

ایشین و زحمتین چوخ اولدوغویلا بئله تمام مکتب دؤره سینده فقط بیر نفر طلبه لردن خسته خانایا گؤنده ریلیب بوصحی موضوع طلبه لرین اؤز علاقه سیله چالیشمالاریندان آسیلی دیر.

ایندی میلی حکومتیمیزی مکتب امین ائده بیلرلرکی بو آز مدتده سایر افسرلیق و آرتیق دؤره تحصیل له شامل اولان مکتب لردن چیخان افسرلریله برابر اولاییلرلر.

۲۵۰ نفر طلبه دن ۱۰ نفر سوار و ۷ نفر مالیه طلبه لری کی هله اونلارین تعلیم دؤره لری پروگرام اوزرینده قورتاماییب مکتبده تعلیمه دوام وئریب و بوگون ۵۲ نفر توپچو افسر - ۱۸۱ نفر پیاده افسر خلق قوشونلارینا تحویل اولونور.

بونلاردان محمدی وند آدلی اولان طلبه ۱۸۱ نفر پیاده لردن ۱۸/۱۷ معدل ایله و طوفان آدیندا اولان ۵۲ نفر توپچو طلبه لر ایچینده ۱۶/۴۷ معدل ایله بیرینجی شاگرد اولوبلار.

منیم و خانواده م اوچون بو افتخار بسدیر کی آذربایجان میلی قوشونون ساختمانی واونون ان مهم ماتریالی کی بو ساختماندا بونؤوره داشی منزله سینده دیر. یعنی میلی قوشونون افسرلرینی تهیه و تربیه ائتمگی میلی حکومت طرفیندن منه واگذار اولوب من و مکتبین افسرلیق هیئتی داها آرتیق راق افتخار ائدیریک کی میلی حکومت طرفیندن معین اولان وقتین نصفینده مکتب موفق اولدو اؤز وظیفه سین ایفاء ائدیب و مکتبین بیرینجی دؤره سینین خاتمه سینی اعلان ائتسین بو افتخارات آذربایجان قوشونون تاریخینده بیزیم اوچون بؤیوک مباحات دیر. من اؤزومو حقلی بیلیره م اوجاسمیله عرض ائده م.

یاشاسین دمکرات فرقه سینین رهبری و میلی حکومتین حورمتلی باش وزیر آقای پیشه وری.

یاشاسین میلی مجلسینین نماینده لری و اونون رئیسی آقای شبستری.

یاشاسین بوتون آذربایجانین میلی کی بو فرقه نین و مجلسین اراده سینی حیاته کئچیرمک اوچون وار قوهه لری ایله دایا نیلار. سه شنبه گونو اردیبهشت آیینین ۳۱ ینده (۳۱ - ۲ - ۲۵) تبریز شهر کمیته سینده آخشام ساعت ۵ ده حومه فرقه عضولریندن بیرچاغیریش اولوب بوکنفرانسدا آقای پیشه وری، آقای شبستری، آقای بادگان فرقه نین داخلی ایشلری و تاکتیکی خصوصیندا مفصل صورته دانیشیب، کنفرانسین سونوندا اشتراک ائدنلر طرفیندن آشاغیداکي قطعنامه صادر اولونور.

«بیز فرقه عضولری سه شنبه گونواردیبهشت آیینین ۳۱ ینده آخشام ساعت ۵ ده شهر کمیته سینین سالونوندا چاغیریلیمیش فرقه کنفرانسیندا اؤز فرقه رهبرلریمیزین نطقلرینی ائشیدهرک فرقه میزین و میلی حکومتیمیزین بوگونکو تاکتیکی و سیاستینی دوشونوب هامیمیز بیرنفرکیمی فرقه نین پولاد انتظامینی گؤزله یه جه ییک.

فرقه میز، میلی حکومت و آزادلیغیمیزی اله آلماقدا مهارتله خلقیمیزین تاریخی و میلی نهضتینه رهبرلیک ائدیب ارتجاعین زنجیرلرینی خلقیمیزین بونوندان ابدی اولاراق گؤتوردو. بونولادا خلقیمیزه سعادت و آزادلیق نصیب ائتدیگی کیمی بیز بوندان سونرا امینیک کی الدهه ائتدیگیمیز آزادلیغی و میلی دیلیمیزی فرقه میز و اونون رهبرلری حفظ ائده جکلر.

بیز فرقه نین بوتون عضولری فرقه میزین قرارلاریندان متابعت ائدیب اونلاری یئرینه یئتیرمکده هرچور فداکارلیق و جدیت دن، آل گؤتورمه ییب فرقه میزین رهبرلری بیزی گوندن گونه سعادت و خوش بختلیگه دوغرو آپاردیقلاری مقصدلرینی قانیمیز و جانیمیزلا حیاته کئچیرمگه سؤز وئریک.»

پنجشنبه گونو خرداد آیینین ۲ سینده (۲ - ۳ - ۲۵) آخشام ساعت ۴ ده شیر خورشید سالونوندا آذربایجان قادینلارینین ۴ - نجو طنطنه لی کنفرانسی آچیلیب دیر.

بو کنفرانس دا شهرین محترم نماینده لری - معارف وزیر آقای بی ریا شهر کمیته سینین صدری آقای رحیم زاده شهر کمیته سینین صدر معاونی آقایم. ولائی شهر کمیته سینین تبلیغات مدیری آقای جادنیکو، تشکیلات مدیری آقای معزی و با شفا تشکیلات نماینده لری اشتراک ائتمیش اولورلار.

کنفرانس آذربایجان خلقینین اونودولماز، قهرمان اوغلو ستارخانین قیزی خانیم معصومه آچیق اعلان ائدیپ. خانیم معصومه خلقیمیزین سئویملی رهبری آقای پیشه ورینین تهران مذاکره سی حقیقده ائتدیگی بیانات اطرافیندا صحبت ائدیپ دیر.

معصومه خانیمدان سونرا آقای جادنیکویاسؤز وئریلیب. آقای جادنیکو اؤز قیسا نطقینده آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی نتیجه سینده الده ائدیلدیگی آزادلیگی و خلقیمیزه وئرین خوشبختلیگی گؤستره رک دئییر: « آذربایجان خلقی اؤز بؤیوک پولاددان محکم اولان دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا ۲۱ آذر ده ایللر بویو آرزو ائتدیگی آزادلیگی الده ائتمیشدیر. اونو حقیقی دموکراسی بیر میلی دؤولت تشکیل وئردی هله دؤولتیمیزین تشکیلیندن ۵، ۶ آیدان آرتیق کئچمه میشدیر. لکن فرقه میزین رهبرلیگی ایله و خلقیمیزین دؤنمز اراده سیله تهران ارتجاعی نین یاراتدیگی منفور رضاخان دؤولتی نین ۲۰ ایله گؤردوگو ایشلردن آرتیق خلقین ایستکلیرینی حیاتا کئچمیشدیر. ایندی خلقیمیز آزاد یاشاسین - آزاد صورتده اؤز دوغما دیلینده دانیشیر اونو سئویر. اؤز وطنین انکشاف ائتمه سی اوچون یورولمادان چالیشیر. ایندی بیز یئنی خوشبخت حیاتا دوغرو ایری آتدیملارلا ایره لی گئدیریک بیزی هئج بیر قووه بو یولدان دؤندر بیلمز.

بیز نائل اولان خوشبختلیک پارلاق دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی نتیجه سینده اولموشدور و بیز خلقیمیزین گله جک سعادتینی ده اؤز رهبرلریمیزدن گؤزله ییریک. بیز اوجا سسله بوتون دونیا یا بیلدیریریک. تا آخرین قطره قانیمیز قالانا قدر فرقه نین امرلرینه بیر واحد تن کیمی یئرینه یئتیره جه ییک. بیز قهرمان آذربایجان آنالاریمیزلا افتخار ائدیریک چونکو اونلارین تربیه سی نتیجه سینده قهرمان اوغللار وجوده گلیمیشدیر. اونا گؤره ده حقیق وار دئییه م: یاشاسین آذربایجانین قهرمان قادینلاری. آقای جادنیکو دن سونرا آذربایجان قادینلار کولوبو طرفیندن خانیم برهانی چیخیشدا اولدولار اونون نطق ده عملاً اثبات ائدیرکی آذربایجان دیلی نین بؤیوک زنگین لیگی نتیجه سینده ایندی آرتیق آذربایجانین جوان قیزلاری چوخ تئز بیر صورتده معارفه دوغرو ایدی آتدیملارلا ایره لی گئدیرلر.

کئچمیش غلط معارف و صنعت لریندن مثاللار گؤستره رک استعداد لی قیزلارین دالی قالمالارینی نشان وئیردی.

پارتبازلیق ایله دیپلملار آلیندی. بودا خلقیمیزه ضرردن باشقا هئچ بیر شئی باغیشلامیردی. ایندی آرتیق هر کس اولورسا اولسون فرقه میزین رهبرلیگی نتیجه سینده اونون استعدادینا گؤره قیمت وئریرلر. ایندی آذربایجان خانیملاری اؤز قارداشلاری و اوغوللاری ایله بیرلیکده فرقه میزه و میلی دؤولتیمیزین وئریدگی تاپیشیریقلاری حیاته کئچیریر.

بیز آذربایجان خانیملاری فرقه میزین قاراشی سیندا منداریق. لکن بیز فرقه میزه سؤز وئریریک کی خلقیمیز اوچون ده یرلی اوغوللار وئریدگیمیز کیمی بوندان سونرا هر بیر ساحه ده چالیشماقلا. اؤز بالالاریمیزا یئنی عصرین تربیه سینی وئریب خلقیمیزه دؤنمز و ساغلام اوغوللار تقدیم ائده جه ییک.

بیز ایندی آرتیق هئچ ده قاباقدا گئدن دونیانین آزاد خانیملاریندان گئری قالمامیشیق بیزده یاخین گله جکده قهرمان آنا نامینی آلمایا نائل اولاجاییق.

یاشاسین خلقیمیزین سئویمی رهبری آقای پیشه وری دئییه اؤز سؤزونو قورتاریر. اوندان سونرا آقای دکتر مولوی تیغوس باره سینده گئنیش صورتده دانیشیق آپاریب اوتورومون سونوندا: آقای اسدی طرفیندن حاضرلانمیش آز یاشلی قیزلار و اوغلان لار طرفیندن بؤیوک کنسرت وئرلیب. ستارخانین گلینی نگار خانیم ماهنیلاریندان اوخویوب کنفرانس ساعت ۸ ده سونا چاتیر.

یکشنبه گونوخرداد آیینین ۵ ینده (۵-۳-۲۵) سحر ساعت ۱۱ دن ۱۲ یه قدر تبریز ده کی معاصر و قدیم بدن تربیه سی ائدمانچیلاری بیر یئرده توپلانیب و اولارین اساسی بیر طرزده چالیشمالاری اوچون ۲۲ نفر ائدمانچیلارین نماینده لرینین اشتراکیله معارف وزیری آقای بی ریانین ریاستی آلتیندا معارف وزیرلیگینده بیر جلسه تشکیل تاپیر.

آقای بی ریا: ایندییه قدر داغینلیق صورتینده فعالیت ائدن آزاد ائدمان (ده رنکترینی) بیرلشدیره رک استفاده لی و معاصر بیرحالا سالمق اوچون، بوگوندن اعتباراً بیر جمعیت تشکیل ائتمه لری لزومونو بیان ائدیب سونرا آقای اصغر افقی، حسن قونورسی و جعفر بگلری دن عبارت بیر هیئت سئچیلیب. قراره آیینیرکی هیئت ائدمانچیلارین جمعیتی نین مقدماتی ایشلرینی تهیه ائتدیکدن سونرا نتیجه سینی معارف وزیرلیگینین (بدن تربیه سی) اداره سینه وئرسینلر.

خرداد آیینین ۶ سیندا (۶-۳-۲۵) آخشام ساعت ۴ ده شهر کمیته سینین سالونوندا. تبریز کارگرلر نماینده لرینین کنفرانسی تشکیل تاپیر.

کنفرانس آقای پنبه ای طرفیندن آچیق اعلان اولونوب جلسه نی اداره ائتمک اوچون ۵ نفرلیک بیر هیئتین سئچیلیمه سینی طلب ائدیر، کی بو طلبه گؤره: آقایان: پادگان- بی ریا - پنبه ای - طباطبایی و خانیم دانش - کنفرانسیدا اشتراک ائدنلر وریندن سئچیلیر.

سؤز آقای پادگانا وئرلیرکی: آقای پادگان کنفرانس حقینده قیساجا معلومات وئریب دئییرکی:

دولیا محاربه سی قورتاردیقدان و آذربایجاندا عمله گلیمیش میلی دؤولتیمیزه گۆره لازم گلیردیکی آذربایجان کارگر، زحمت کشلر اتحادیه لرینین یئنی دموکراسی قورولوشدا مرامنامه ونظامنامه سی تنظیم اولونسون بو مرامنامه و نظام نامه تنظیم اولونوب و قبولو اوچون بو کنفرانس دا چاغیریلیمیشدیر. البته سیز بونو تحلیل ائتدیکدن سونرا لازم گلیرسه قبول اولوناجاق.

اتحادیه لرین نظامنامه سی اوخونوب تامامیه تحلیل اولوندوقدان سونرا بیر سسله قبول اولونور و آقای پادگان دئییرلرکی «نظامنامه میزین قیسا اولماسی اونا گۆره دیرکی، بوگون کارگر لریمیزین ایستکلری ایش قانونوندا یئرلشمیشدیر. البته ایش قانوندا بورادا اوخوناجاق و اگر آرتیریپ اسکیلتمک لازم گلیرسه اونا دا عمل اولوناجاق.

بوندان سونرا مرامنامه نین بوتون ماده لرینی آقای پادگان اوخیوب بیر-بیر تحلیل ائتدیکدن سونرا سسه قویولوب اودا بیر سسله قبول اولونور. خلقیمیزین سئویملی رهبری آقای پیشه وری آلقیشلار ایچریسینده سالونا داخل اولوب. سونرا ایش قانوندا آقای پادگان طرفیندن اوخونوب و نماینده لر طرفیندن بعضی پیشنهادلار گؤستریلدیکدن سونرا یازیلیب میلی مجلسه وئریلمه سی قراره آلینیر.

بو زامان آقای پیشه وری سۆزه باشلاییب: دنیاده گئدن ایشلر و کارگرلر وضعیتیندن اطرافلی صورتده دانیشیب باشقا اۆلکه لرده اولان بحرانلاری قید ائدیپ دئییرکی: "بیزیم آذربایجاندا ایندی آرتیق بحران یوخدور اۆلکه می زده صنایعین توسعه سی اوچون کارگرلرین جدی چالیشمالارینی قید ائدیر."

فرقه و دؤولت طرفیندن داها آذربایجان کارگرلرینین وضعیت لرینی یاخشیلان دیریلماسی اوچون تدبیرلر گؤرولدوگونو بیلدیریب. سؤزلرینه دوام ائدیپ دئییرلر: "ایندی آرتیق اولمادیغیندان تاجرلریمیز و کارخانه صاحب لریمیز باشقا اۆلکه لر کیمی ورشکست اولمامیشلار. او دورکی خلقیمیز بیر-بیرله ال-اله وئریپ بوخوشبخت حیاتی دوام ائتدیرمه لیدیرلر! هرکسین بونونا دوشن وظیفه سینی قهرمانجا سین یئرینه یئتیرمه لیدیر. بونولا بیزاؤز اۆلکه میزی تئز بیر زاماندا ایره لی ده گئدن اۆلکه لرده چاتدیراجاغیق.

بیز یاخشی و فرحلی یاشماق ایسته ییریک، بونون اوچونده جدیت ائتمک لازم دیر. بونون اوچون فداکارلیق لازمدیر. ایندی بیز یئنی پارلاق حیاتا دوغرو گئدیریک و بونو دوام ائتدیرمه لیکک."

آقای پیشه وری دن سونرا آقای بی ریا: کارگرلرین ایشلری و اولارین دنیادا اولان اهمیتلری حقینده دانیشیب. کارگرلر نماینده لرینه محکم ایمانلا اؤز ایشلرینده دوام ائتمه لرینی توصیه ائدیپ. کنفرانس بوشعارلارلا خاتمه تاپیر.

یاشاسین آذربایجان خلقینین دؤنمز قارداشلیق بیرلیگی

یاشاسین بوتون دولیا کارگری

یاشاسین آذربایجان خلقینین آتاسی آقای پیشه وری.

پنجشنبه گونو خردادین ۹ ندا (۹-۳-۲۵) ساعت ۹ دا تبریز شهر کمیته سینین سالونوندا مرکزی کمیته نین اجلاسی اطرافدان گلن فرقه نین مسئوللار مرکزی کمیته نین چاغیریشینا گۆره آذربایجانین هر نقطه سیندن محلی کمیته لرین اؤز ایچریلریندن هر طبقه دن تعیین ائدیپ گۆندهردیکلری نماینده لردن تشکیل تاپیر.

حقیقتاً فرقه نین بو پیغینجایی دموکراتیک نقطه نظریندن چوخ دفته شایان ایدی. بو پیغینجاقدا آذربایجان میللتینین بو آزمدتدینه قدر تکامله دوغرو گئتدیگینی و طبقاتی فرقی آرادان آپاریب و دموکراسی جهتینجهدن درجه ده مترقی بیر میللت اولدوغو آیدینجاسینا گۆزه چارپماقدایدی. مالک، تاجر، سرباز، وزیر، ژنرال، کسبه، ایشچی، افسر، روحانی، ... میللتیمیزین هر طبقه سیندن اولان نماینده لرین چیگین چیگینه اوتوروب اؤز اؤلکه و میللتی نین سیاسی و اجتماعی مقدراتی نین مذاکره سیندن اؤتری معاصر، مدنی و دموکرات بیرمیللته لایق اولدوغو بیر طرزده تشکیل اولدوغونا هر بیر وطنداش افتخار ائتسه یئری واردیر.

آقای پادگان جاسه نین رسمی آچیلیشینین اعلان ائدرک دبیرلرکی بو جلسه نین پروگرامی بوندان عبارت دیر:
آقای پیشه وری طرفیندن آذربایجانین عمومی وضعیتی فرقه میزین حرکتی و گونده لیک سیاستی باره سینده توضیحات وئریله جک.

آقای دکتر مهتاش یئر بؤلگوسو و سایر فلاحته عاید ایشلر باره سینده دانیشاجاقلار.

آقای پادگان فرقه نین عمومی ایشلری باره سینده صحبت ائده جکلر.

اطرافدان گلن نماینده لرله اؤز محلی ایشلری خصوصیندا دانیشاجاقلار.

جاری مسئله لر باره سینده دانیشیقلار آپاریلاجاقدیر.

ایلک سؤز آقای پیشه وری یه وئریلیر: آقای پیشه وری نطقه باشلایب. یاریم ساعت دوام ائدن مفصل و جامع نطقینده فرقه نین کئچمیشده و گله جکده کی سیاست و موفقیتیندن آیدین صورتده بحث ائدرک تهران مذاکراتی باره سینده خصوصی و اطرافلی توضیحات وئریب دئییرلرکی:

"فرقه میز ۱۲ ماده لیک اعلامیه سینی نشر ائدن زامان بیز هر چتین لیگی و هر فداکارلیغی گۆزه آلمیش و حاضرلانیمشدیق. ممکن ایدی کی موفقیت لر اوچ بئش ایل مشکلات کئچدیکده ن سونرا الیمیزه چاتایدی، اونا گۆره ده هر جور چتین لیگه دایانماغی نظره آلمیشدیق.

بو ۹ آیدا آذربایجاندا یئر بؤلگوسونو عملی ائتدیگیمیزه گۆره ایراندا ایدین حیاتا کئچمکدیر. ۴۰ ایل مشروطیت دۆره سینده آیینمایان و عملی اولمایان ایشلری بیز ۹ آیدا عمل ائتمیشیک. ۱۲ مادنن هامیسینی موفقیتله باشا وئرمیش و فرقه میزین مراننامه سینی تماماً حیاتا کئچیرمیشیک".

نهضتین حقینده دئییرلر: "بیزیم نهضت دوام ائدیر. تهرانی دا وضعیتی دموکرات لاشیر. بیز چوخ قاباغا کئچمیشیک. بیز چوخ پیشرفت ائتمیشیک."

تهرانلا اولان مناسبتله گؤره دئییرلر: "هئچ وقت آذربایجان بیزی سیخمازلارسا اؤز امان اؤزوموز-اؤزوموزو اداره ائده جه ییک." فرقه نین موفقیتلری باره سینده دئییرلر: "بو موفقیتلرین بارز مظهری اولان میلی و آنا دیلیمیزین احیاسی کندلی لر آراسیندا فوق العاده بؤیوک مقداردا یئرلرین تقسیم - میلی حکومتین تشکیل، فدایی لر و میلی قوشون تشکیلاتی نین یارادیلماسی حقینده بحث ائدیبلر. ساعت ۱۱ یاریم دا اون دقیقه تنفس اعلان اولونوب. ۴۰-۱۱ دقیقه ده ایکینجی جلسه باشلاییر کی بو جلسه حاضر اولانلارین فرقه نین داخلی ایشلرینه و وظیفه سینه عاید سوال لار آقای پیشه وری اطرافلی توضیحات وئریب. جلسه ساعت ۴۵-۱۲ خاتمه تاپیب گلن جلسه نین زامانی جمعه گونو خرداد آیینین ۱۰ ندا (۱۰-۳-۲۵) سحر ساعت ۸ ده تشکیل تاپماسی معین اولونور.

خرداد آیینین ۱۰ ندا (۱۰-۳-۲۵) جمعه گونو سحر ساعت ۹ دا مرکزی کمیته نین عمومی گئیش اجلسینین ۳ نجو جلسه سی آقای پادگان طرفیندن آچیق اعلان اولونوب. سونرا هر کسین آقای پیشه وری نین دونن کی معروضه سینه عاید سواللار وارسا اظهار ائله سین دئییب. نماینده لردن فرقه نین سیاستی حقینده بعضی سؤالاتدان سونرا آقای پیشه وری سؤاللارین جوابینده یئنه ده متین و کامل بیر صورتده صحبتله باشلاییب و فرقه نین گله جک تاکتیکی باره سینده ایضاحات وئردیکدن سونرا صحبت لری خاتمه وئریب.

جلسه نین عمومی دانیشیغی ناطقلر طرفیندن آشایداکی مسئله باره سینده جریان ائدیپ:

گله جکده قاباغا گلن هر جوهر مشکلاتین قاباغینی آلماق فرقه قادر اولوب و گره ک چالیشسین فرقه داها دا محکم لنسین. آذربایجاندا یاشایان کوردلر یله مناسبات و کوردلرله اولان دوستلوق قراردادی اولماقلا برابر، میلی دیلرینده مدرسه لری و مطبوعات اولمالاری باره سینده.

کوردلرین آزادلیغین اله گلمه سینده یاردیمچی اولمالاری و کوردلرله دوستلوق اولماغی نین دوز بیر سیاست اولماسینا تأکید یئنه دانیشیقلا کئچیب.

خلق قوشونلارینین و فدایی لرین همیشه لیک ساخلاماسی و اولارین میلی آزادلیغی نین ضامن و ایران استقلال و تمامیتی نین اولماسینا تأکید اولونوب.

ایران داخلینده اولماق شرطی آذربایجاندا آزاد یاشاماق دیر. و ۱۲ ماده لیک اعلامیه ده بونلارین هامیسی دا رسماً میللت و فرقه طرفیندن آیدینجاسینا تصدیق اولونموشدور.

بوسیرادا تنفس اعلان ائدیب: دوردونجو جلسه ساعت ۱۱ ده باشلانیب، پروگرام اوزرینده سؤز فلاحت وزیری آقای دکتر مهتاشا وئریلیب: آقای مهتاشا اؤز معروضه سینی اوخویوب بعضی آقالارین کند بؤلگو خصوصیندا و فلاحت عاید سؤاللارین بیر – بیرینه جواب وئرمگه باشلائیب.

اوجمله دن دئییرلرکی: " گله جکده بودجه میزان کفایت ائده جگی قدر کندلری دؤولت پول ایله آلیب اکیچی لره وئرهجکدیر. " سونرا اؤز ایضاحاتلاریندا دئییرلر " هر کس کی اکیچی دیرکندده یاشیرالینیز اونا یئر وئریله جکدیر. یوخسا مثلاً بیر بقال گندیب کندده بقال لیک ائدیر اوجور آداملار یئر وئریله بیلمز " آقای مهتاشا اؤز سؤزلرینده دئییرلر: " ایندییه قدر (۶۰۰۰) تون توخوملوق کندلیریمیزه وئریلیب دیر. (۲۰۰۰) تون دا وئریله جکدیر. " آقای مهتاشین معروضه سی قورتاراندا سونرا آقای پادگان یئر بؤلگوسونون قاعده لری خصوصیندا ایضاحات وئریب دئییرلرکی: " یئر بؤلگوسونون هر میلته هر اؤلکه یه چوخ بؤیوک فایدالاری واردیر. اوجمله دن " فتودالیز می کی، ارتجاعین کؤکودور آرادان آپارماق و اؤلکه نین آبادلاشماسی طبیعی ثروتین و صنایعین آرماسی، خلقین اقتصادی یاشاییشی یاخشیلاشیب تقریبی بیر حالدا بیر – بیرینه یاخینلاشماسی و بو وسیله یله طبقاتی مبارزه نین تحقیقی و یئرحاصبی اولان کندلرین اؤز وطنلرینه علاقمند اولماسی و ایش سیزلیگی اورتادان آپارماسی، بوسایدیقلا ریمیز یئر بؤلگوسونون فایدا لاریندا ن یوزده بیر دیر. بؤلون یئرلری اکمک و آبادلاشدیرماقدان اؤتری اکیچیلریمیزه توخوم، اؤکوز و باشقا لوازم داها وئرمه لیبیک ".

نماینده لری تکیلی اوزرینه اکینه جک وقتی کئچدیگیندن یئر بؤلگوسونون داها بوندان آرتیق تأخیره دوشمه مه سی اوچون فرقه نین رسمی یاردیمی و رهبرلیگی ایله اؤلکه نین هر یانیندا بیر هفته قدر بؤلونوب قورتارماسینا اکثریت آراء ایله رأی وئریلیب. ساعت ۱۲ یاریمدا جلسه نین تعطیلی اعلان اولونوب. گون اورتادان ساعت ۴۰ - ۴ کئچنده ۵ نجی جلسه نین آچیلیشینا آقای دکتر جاوید اعلان ائدیب. سؤز فرقه نین صدر معاونی آقای پادگانا وئریلیر. آقای پادگان فرقه نین تشکیلاتی خصوصیندا معروضه لرینه باشلائیب دئییرلر:

بو دوردونجو عمومی گئنیش اجلاسیدیر. بوگونه قدر اجلاسلا ریمیزین هر بیرسی قاباقکیندان مکمل اولدوغونو گؤرموشوک. خصوصیه بو دوردونجو اجلاسیمیز او بیرسی لردن داها آرتیق تکامله دوغرو گئتدیگینی گؤروروک. بیزیم فرقه تشکیلاتیمیز ایندی یه قدر چوخ بؤیوک سیاسی موضوعلارلا تماس ائتدیگی حالدا تشکیلات خصوصیندا دا قا باغا گئتمیشدیر "

زنجان، میانه، سراب، اوسکو و تبریز ده کی فرقه میز تشکیلاتلارینین نه قدر انکشافا دوغرو گئتدیگینی بیر – بیر شرح وئریب تمجید ائدیب دئییر: " ایندی دونیانین ان قووتلی فرقه لری سیرا سیندا ساییلیب، بو یولدا چکیلن زحمت لری بیر – بیر ساییدقدان سونرا دئییرلرکی: " فرقه میز خصوصیندا چکیلن زحمت و مشکلات باره سینده بیزیم هامیمیزدان آرتیق آقای میر رحیم ولای سزاوار تقدیر و تشکر دیر چونکو هامیدان آرتیق زحمت چکیب وچکمکده دیر. اونون زحمتلری داها دا مهم دیر. بو جلسه اوندان

تقدیر اولماسینی پیشنه‌اد و تکلیف ائدییره م. مرکزی کمیته طرفیندن تقدیر اولوناجاق‌دیر ". آقای پادگان نین تکلیفی تصدیق و آقای ولایی دن تقدیر اولونور.

سونرا ایش سیز لیگین قاباغی نین آیینماسی و کندلی لرین فعله لیک دئییل گره ک اکینچی اولوب اکینین باشیندا قالماسی و کارگرلرین آوروپایی طرزده کارگریله کارفرما آراسیندا کی منافع و مناسباتی آیدینلاشدیرماقدان اؤتری یئنی یازیلجاق ایش قانونو. جوانلار تشکیلاتی نین عمومی لشدیریلمه سی باره سینده لازمی بیانات و صحبت ائدیبلر.

سونرا پرورگرام اوزرینده اطرافدان گلن نماینده لردن بیر چوخو اؤز محلی کمیته لرینین نواقصاتی خصوصیندا چیخیش ائدیبلر. آقای پادگان دان بعضی خصوصلاردا ایضاحات ایسته ییبلر.

ساعت ۴ یاریم گون اورتادان تاگنجه ساعت اون بیره قدر لاینقطع تنفس سوز آزادلیق، وطن و میللت عشقینده اوتورب حرارته گلن فرقه عضولری مذاکراتلاردان نتیجه آلماق ومسئله لرین حلینه مشغول اولوبلار. جلسه نین سونونا دوغرو داخله وزیری آقای دکتر جاوید، وقتین گنج اولماسی مناسبتیله بعضی سوروشولان مسئله لرله علاقه دار اولاراق بیز مختصر چیخیش ائدیبلر خلاصه موضوع بحث اولان بوتون مسئله اکثریت آراء ایله بیر- بیر قبول اولونوب. قطعنامه لرین صادری قراره آیینماسی ایسه شنبه گونو خرداد آیینین ۱۱ ینده (۱۱-۳-۲۵) گون اورتادان اوچ ساعت گئندنه آچیلجاق جلسه یه موکول اولور. و جلسه ساعت ۱۱ یاریمدا خاتمه تاپیر.

شنبه گونو خرداد آیینین ۱۱ ینده (۱۱-۳-۲۵) ساعت ۴ ده مرکزی کمیته نین سون جلسه سی ساعت ۴ ده آقای پیشه وری طرفیندن رسمیتی اعلان اولونوب و فرقه یه عاید لازمی قراره آیینان قطعنامه لر اوخونوب اکثریت آراء ایله تصویب اولونوبلار:

«آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سینین گئنیش اجلا سینین قراری»

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بوتون آذربایجان شهر و قصبه لرینده چالیشان مسئل فرقه ایشچیلری ایله بیرلیکده تشکیل اولونان مرکزی کمیته نین عمومی و گئنیش ییغینجاغی اؤزونون پنجشنبه گونو ۹ و جمعه گونو ۱۰ خرداد ۱۳۲۵ تاریخلی جلسه لرینده فرقه نین عمومی وضعیت و تاکتیکی حقینده آقای پیشه ورینین معروضه سین ائشیدیب مذاکره و تبادل افکاردان سونرا آشاغیداکی قراری قبول ائدیبلر.

۱-عموم ییغینجاق مرکزی کمیته نین ریاست هیئتینین بوگونه قدر تعقیب ائتدیگی تاکتیکی کاملاً صحیح حساب ائدیبلر بو واسطه ایله فرقه و آذربایجان خلقینین آرزولارینی چوخ سریع بیر صورتده الدهه ائدیلمیش اولدوغونو اعلام مخصوصاً دؤولت قورولوشو حقینده گؤرولن ایشلری تمامیه تصدیق ائدیبلر.

یئر بؤلگوسو - فدایی و قوشون تشکیلاتی شهرلریمیزین آبادانماسی فرقه سیرا لاریندا ن یئنی دؤولت ایشچیلری حاضر لاما قلا خلقیمیزه رهبرلیک ائتمک اوچون فعال، جدی و گؤرکمیلی مقداردا کادر (فعال ایشچی) وجوده گتیریلمه سی میلی دیلیمیزی

دؤولت اداره لرینده و مدرسه لرده گئیش دایره ده ایشله دیلمه سی کیمی ایشلری عمومی ییغینجاق مخصوصاً قید اندیر و فرقه رهبرلرینین بو یولدا یورولماق بیلمه دن گئجه گوندوز فعالیت ائتدیکلرینی آلقیش و تقدیر ایله قارشیلاییر.

۲- ییغینجاق رهبرلریمیزین مرکزی حکومتیله آپاریلان دانیشیقلاردا تعقیب ائتدیگی مدبرانه سیاستی کاملاً خلیمیزین منافعینه و فرقه مرامنامه سینه اویغون بیر صورتده اولدوغونو قید ائتمکله بو خط حرکتین تعقیب ائدیلمه سینی لازم گؤرور. بو ساحه ده مخصوصاً فرقه نین ۱۲ شهرپور ده ۱۲ ماده دن عبارت اولان اعلامیه سی و فرقه مرامنامه سینین اساس اولاراق نظرده توتولماسینی میلی مسلح قووه لریمیزین اؤزمیلی حقیقیمی حفظ ائتمک امکانش مالک اولماسینی فرقه نین ریاست هیئتینه تاپشیریر.

۳- اصولاً ایستدیکلریمیزین صلح و مسالمت یولو ایله الده ائدیلمه سینین بوگونکو دنیا وضعیتله داها اویغون اولدوغونو اونوتماماغی عمومی اجلاس لازم گؤرور، اما اگر تهران مرتجعلری آلدیغیمیز آزادلیغی الیمیزدن آلماق اوچون سلاح و سرنیزه گوجویله یوردوموزا سوخولماغا اقدام ائتسه لر اونداه عمومی ییغینجاق بوتون خلقی آزادلیق مدافعه سینه دعوت ائدیپ واحد بیر تن کیمی ارتجاعی قووه لرین مقابلینده مقاومت ائتمگی قطعی بیر وظیفه اولاراق هیئت ریاستینه تاپشیریر.

۴- میلی دموکراتیک نهضتیمیزین آذربایجان داخلینده محدود اولماییب بوتون ایرانا سرایت اندرک تمام مملکتده گئیش آزادلیق حرکتینا پایه و اساس اولماسینی عمومی ییغینجاق فرقه میز اوچون بؤیوک موفقیت حساب اندرک بو بؤیوک و عالی ایشین داها گئیش داها سریع بیر صورتده انجامینی لازم گؤرور و بو یولدا بوتون ایران آزادخواهلاری و دموکراتیک عنصرلری ایله بیرلیکده واحد بیر جبهه تشکیل ائدیپ ارتجاعیله شدید مبارزه آپارماغی دایره لی سورور عین حالدا فرقه میزین میلی شیوه و میلی خصوصیتینی ساخلاماغی خصوصی اولاراق علاوه ائدیر.

۵- گونون تقاضا و شرایطینی نظرده توتاراق عمومی ییغینجاق گله جک ۱۵ ینجی مجلس شورای میلی انتخاباتیندا آرتیق درجه ده اهمیت وئریر بو مبارزه ده کامل موفقیت الده ائتمک اوچون جدی حاضریلق گؤرولمه سینی ایره لی سورور.

۶- اگر مرکزی حکومتیله موقتی صورتده دایاندریلیمیش دانیشیقلارین یئنی دن باشلانماسینا مرکزی حکومت طرفیندن اقدام ائدیلمه یسه بو دانیشیقلارین باشلاماق لرزومونو عمومی ییغینجاق ایره لی سورور بو دانیشیغی آخره قدر آپاریب خلیمیزین منافعینی تأمین ائتمک اوچون هیئت ریاست و فرقه رهبرلرینه گئیش اختیار وئریر.

۷- یوخاریداکی ماده لرین دوزگونلوکله اجرایی فرقه ایچریسینده موجود اولان بیرلیک و صمیمیتی داها دا محکملنه سی لزومونو ایره لی سوردوگونه گؤره مرکزی کمیته نین عمومی ییغینجاغی ایستر مرکز، ایستر ایسه محللرده بو ساحه ده گئیش بیر صورتده تبلیغ و تشکیلاتی تدبیر گؤرمه گی هیئت ریاسته تاپشیریر.

۸- مرکزی حکومتیله آنلاشیلما نتیجه سینده آذربایجانلیه ایران و آراسینده موقتی صورتده ایجاد ائدیلن مرز و سرحدلر طبعاً اورتادان گئده بیلر بوصورته میللی و دموکراتیک نهضتیمیزین علییه مبارزه آپاران خائن و مرتجع عنصرلر دوباره شهرلریمیزه یول تاپیب گیزلی و یا آشکار صورتده قازاندیغیمیز موفقیتلری پوچا چیخارماق و یا خلقیمیزین سعادت یولوندا گؤتورمکده اولدوغوموز بؤیوک قەدملرین قاباغینی آلقاق اوچون انگللر و مشکلات ایجاد ائتمگه جان آتارلار بونا مطلوب جریانین قارشیسینی آلقاق و اونلارین فعالیتینه امکان وئرمه مک اوچون بوتون فرقه تشکیلاتی اؤزلرینی حاضیرلامالی ممتد و سیستماتیک بیر مبارزه شرایطی وجوده گتیرمه لی دیر.

۹- الده ائدیلن موفقیتلری ساخلاماق و اوندان خلقین آتیه سی اوچون گئنیش استفاه ائتمک مقصدیله کوتله و خلق آراسیندا تبلیغات و انتشارات قووه سی آرتیرماق ان جدی ایشچیلرین وجودوندان استفاه ائتمه گه اهمیت وئرمه لی و اونلارین سیاهی سینی توتوب ایشی آرالاریندا تقسیم ائتمه لی دیر.

۱۰- دؤولت اداره لرینده هله ده محیط ایله ظاهرأ سازش ائدیپ فرصت گؤزلهین خائن و متخلص و یاراماز عنصرلر واردیر. بو عنصرلر موقعدن استفاه ائدیپ دوباره اؤز کثیف عادتلرینی باشلاماغا تشبوت ائده بیلدیگینه گؤره ایستر مرکز، ایستر ایسه محللرده فرقه تشکیلاتی دؤولت اداره لرینه و اونلارین ایشچیلرینین رفتارینا داها دقیق بیرصورتده نظارت و رهبرلیک ائتمه لی دیدلر.

۱۱- بوتون موفقیتلریمیزین پایه سی فرهنگ و معارف اوزرینده قورولدوغو اوچون فرقه معارف مؤسسه لرینه داها آرتیق دقت ائتمه لی، کنچمیش زهرلی، کثیف محیطده تربیت ائدیلمیش یابانچی عنصرلرین بو مقدس ساحه دن سیلینیب تمیزلنمه سینیان واجب و ان لازم ایشلردن حساب ائدیلیلر. فرهنگ اوجاقلاری کاملاً آزادیخواه — وطن پرور و میللت سئوه ن اشخاصین الینه تا پشیریلیب جوانلاریمیزین میللی و دموکرات روحدا تربیه ائدیلمه سینی بو واسطه ایله تأمین ائتمه لییک.

۱۲- فرقه افرادی نین عمومی سواد، سیاسی معلوماتلارینین آرتیریلماسی فرقه نین ان مهم، ان اساس مسئله لریندن اولدوغو اوچون بو یولدا کافی درجه ده ایش گؤرولمه دیگینی نظره آلاق عمومی ییغینجاق هیئت ریاسته بومسئله یه اهمیت وئريلمه سینی خصوصی و جدی صورتده تا پشیریر و بو معلوماتین میللی دموکراتیک پایه اوستونده و گونده لیگ سیاسی مبارزه ده مجهز اولابیلیمک اساسیندا وئريلمه سینی لازم گؤرور.

«آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی عمومی گئنیش اجلاسینین یئر بؤلگوسونه عاید قرار»

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بوتون آذربایجان شهر و قصبه لرینده چالیشان فرقه مسئوللاری اشتراکیله تشکیل اولونان مرکزی کمیته نین جمعه گونو ۱۰ خرداد ۱۳۲۵ تاریخلی ایکینجی عمومی و گئنیش اجلاسیندا آقای دکتر مهتاش یئر بؤلگوسونه دایر معروضه سینی ائشیدیب مذاکره و تبادل افکاردان سونرا آشاغیداکی قراری قبول ائدیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بوتون حومه محلی و ولایتی کمیته لرینه تاپشیریق وئرلییر کی خرداد آیینین اون اوچوندن (۱۳) نهایت پنجشنبه گونو خرداد آیینین ۱۷ سینده کیمی آذربایجان مجلس میلی سینین تصویبینه یئتیشمیش یئر بؤلگو قانون و اونا مربوط اولان نظام نامه و تعلیماتینی نظره آلاق مصادره یه مشمول اولان املاک و خالصه یئرلرین کی بو گونه کیمی بؤلومنه میش قالیبدیر. آذربایجان فلاح وزارتت طرفیندن وئرلین صورت موجبجه یئرلی کندلی لرین آراسیندا تقسیم ائدیپ نتیجه نی مرکزی کمیته و فلاح وزارتینه گزارش وئرسینلر.

آذربایجان میلی حکومتی طرفیندن تمام دؤولتی ایشچیلرینه دستور وئرلمه لیدیرکی، بؤلگو ایشلرینه دایر اولان مساعدت و فوری کمک لیغی ممکن اولان قدر عمله گتیرسینلر.

آذربایجان میلی دؤولتینه تاپشیریلر امکان داخلینده لازم اولان اعتباری فلاح بانک کی نین اختیاریندا قویسون کی تازا یئر مالک اولان یوخسول اکینچی و کندلی لر اؤزلرینه دوشه ن یئرلرین آبادچیلیق و زراعتینه اقدام ائتمکدن اؤتری مالی کمک لری آلا بیلسینلر.

یئر بؤلگوسونو سرعت و حسن تدبیر ایله انجام وئر ن فرقه عضولری مرکزی کمیته طرفیندن تقدیم اولوناجاقدیر. جلسه نین آخیرینده آقای پیشه وری تشکیلاتی و اجتماعی جنبه لرده عضولرینه آتا کیمی تذکرلر وئریب دئییرکی: " سیزین گوردوگونوز ایشلر چوخ بؤیوک دور. سیزلر تاریخ یاراتمیش تاریخی آداملار سینیز. ده ده بابا لاریز کیمی آذربایجان و ایرانین آزادلیق قهرمانلاری سینیز بونا گوره همیشه متواضع خلق و یاخشی دموکرات اولماغی اونوتمایینیز ". بویاناتدان سونرا ساعت آلتی یاریمدا بو عمومی گئئیش اجلاسین قورتاردیغینی اعلان ائدیلیر.

دوشنبه گونوخرداد آیینین ۲۰ سینده (۲۰ - ۳ - ۲۵) آذربایجان میلی حکومتی نین وزیرلر هیئتت ساعت ۱۰ دا جلسه تشکیل وئرلر آشاغیداکی مهم قرارلاری قبول ائدیر.

میلی تبلیغات اداره سینین تأسیسی - آذربایجاندا دؤولت ایشچیلری یئتیرمک و آذربایجان خلقینین سیاسی رشدونو تأمین ائتمک مقصدیله کئچن جلسه ده چیخاریلان قرارین تکمیلین ده نظرده توتولموشدور کی آقای تقی شاهینین مدیریتیه بیر میلی تبلیغات اداره سی تشکیل اولونسون، سیاسی و حقوق مکتبی نین تشکیلی و اداره سی بو اداره نین عهده سینیه قویولسون تبلیغات اداره سینین بودجه سی بیرمیلیون بش یوزمین تومن تنظیم ائدیلب ۲ فوریتله تصویبی مجلس میلی دن تقاضا ائدیلین.

سالارمیلی مجسمه سینین حاضیرلانماسی (باقرخان) اوچون معارف وزارتت طرفیندن پیشنهاد اولونان ۴۳۰۰ تومن مخارج دؤولت اعتباریندن پرداخت اولونسون.

آذربایجان میلی موزه سینین نقاشلیق شعبه سین ۱۳۲۵ ینجی ایلده ۹ ایللیق بودجه سی ۱۸ مین تومن حدودینده قرار اولدو معرفین صرفه جولوق محلیندن پرداخت ائدیلین.

قیزلار دانشسراسی اوچون یئنی بیر ساختمان بنا ائدیلین بو بنا قورتاران کیمی قیزلار دانشسراسی به ناسی اسدی مدرسه سینه تحویل وئریلین. او مدرسه مکتبی ارمنی لرین اولدوغو اوچون اورادا یئنی بیر دبستان تشکیل وئرمکدن اؤتری ایندی اسدی مدرسه سی اولان بنا ارمنی مدنی جمعیتی اختیارینا وئریلین.

آذربایجان دارالفنونو افتتاحی اوچون ۵ نفردن عبارت بیر کمیسیون تعیین اولوندوکی چهارشنبه گونو خرداد آیینین ۲۲ سینه قدر دارالفنونون لازمی وسیله لرینی فراهم ائتسینلر.

موافقت اولدو آقای دکتر جهانشاهلو آذربایجان دارالفنونون مدیریتینه تعیین اولونسون دارالفنون ساختمانی و قیزلار دانشسرا سینین تیکیلمه سی اوچون ایک میلیون ۵ یوزمین تومن دؤولت ذخیره سیندن پرداخت ائدیلین.

۶- شهر اداره سینین تقاضاسینا گؤره قبول اولدو دؤولت ذخیره سیندن بیر میلیون ۵ یوز مین تومن تبریز شهرینین خیابانلارینین اصلاحی و لوله کشلیگی اوچون او اداره یه بورج وئریلین و علاوه موافقت اولدوکی، آذربایجانین سایر شهرلرینین آبادلیگی اوچون ایک میلیون تومن دؤولت ذخیره سیندن شهر اداره لری اختیاریندا قویولسون و سونرا شهر اداره لرینین عوارض وعایدات محلیندن او بورجلار مرور ایله پرداخت ائدیلین.

۷- قرار اولدو آذربایجان میلی بانکی نین تاسیسی اوچون دؤولت ذخیره سیندن ۵ میلیون تومن او بانکا سرمایه وئریلین.

۸- آذربایجانین ۷ شهرینده تربیه ائوی تشکیل ائتمک اوچون دؤولت ذخیره منبعیندن بیر میلیون ۵ یوز مین تومن تخصیص وئریلین. تربیه ائولری تشکیل اولوناجاق شهرلر عبارتدیر:

۱- تبریز ۲- اورومو ۳- اردبیل ۴- مراغا ۵- زنجان ۶- خوی ۷- اهر

۹- دؤولت تیاتری سینین مخارجی نین کسری و سالونون تهویه سی اوچون لازم اولان مخارج معارف وزارتتی نین حرفه جولوق محلیندن پرداخت ائدیلین.

چهارشنبه گونو خرداد آیینین ۲۲ سینده (۲۲ - ۳ - ۲۵) آذربایجان میلیتی اوچون تاریخی بیرگون ایدی. دئمک اولار کی ایکینجی (۲۱ آذر) ایدی. اوگون خلقیمیزین بؤیوک بایرامی ایدی. چونکو او گون مدنیت اوجاغی اولان میلی دارالفنونوموزون آچیلیشی و بینؤوره سینین ایلک داشی قویولان گون ایدی.

(۲۱ آذر) ده آزادلیگی الده ائدن میللتیمیز (۲۲ خرداد) دا آزادلیغا لیاقتی اولان بیر میللت اولدوغونو بوتون دونیا یا عملی صورت گؤستریش اولور.

دارالفنونون یئنی تیکیلن به ناسی قورتارانا قدر اوغلانلار دانشسراسی، موقتی اولاراق دارالفنون اوچون محل تعیین ائدیلیمیشدیر. گون اورتادان سونرا ساعت ۴ ده خصوصیدعوت اولونان هر طبقه نین ضیالیلارلا دانشسرانین بؤیوک سالونوندا ییغیشیب ساعت دؤرد یاریمدا فرقه نین صدری میلی دؤولتین باش وزیری آقای پیشه وری طرفیندن جلسه آچیق اعلان اولوب میلی مارشیمیز نظامی اورکسترت طرفیندن ترنم ائدیلنده هامی آياغا قالخیب. سونرا آقای پیشه وری سؤز باشلاییب دئییرلر: "بیزیم میلی بؤیوک ایده آللاریمیزدان بیریسیده دارالفنونوموزون آچیلماسیدی. ایندی اونون آچیلیشینى آذربایجان میللتینه تبریک ائدیره م. دارالفنونون بیرمیللتین رشد سیاسی و رشد عملی سی اوچون نه قدر اهمیتلی اولدوغونو سؤیلمک زائد دیر ظن ائدیره م. بیز بو ایشه کیچیکدن باشلاییریق ذاتاً ایندیکی بو بؤیوک لوکده کی تشکیلا تیمیزا ایلک اول ایکی دانا کیچیک اوتاقدا باشلاییب عملی ائتدیک. دارالفنونوموزون دا بؤیوک بناسینی بو کیچیک بنا لاردا عملی ائده جه ییک من افتخار ائدیره م کی، بوئش آی کیمی آز بیر مدته چوخ بؤیوک ایشلر گؤردو گوموز حالدا دارالفنونوموزون دا آچیلیشی فرقه میز و میللتیمیز طرفیندن منه محول اولدو.

ایندی دؤولتیمیز بو مقدس ایش اوچون هله لیکده ۲ میلیون تومن تخصیص ائتمیشدیر. بیر میلیونو دارالفنونون بنا سینین تیکیلمه سینه و بیر میلیونو دا اداری قسمتینه مخصوص دور.

دارالفنونون یئنی تیکیلن بناسی محلی یاخین گله جکده بیر شهر اوجاغی دیر ایندی آذربایجانا و تبریزده دنیا محافل سیاسی چوخ بؤیوک اهمیت قائل اولاجاقدیر. چونکو آذربایجان اهالی سینین اخلاقی فاسد اولما میشدیر. بو آزمدته فرقه میزین مرامنامه سی ۱۲ ماده لیک اعلامیه سیندن داهادا چوخ ایستدیکلریمیزه، آزادلیغا موفق اولموشوق و حتی بو آزادلیغی بوتون ایران اوچون آلمیشیق آذربایجانین اخلاقی و قهرمان فدائیلری تمام ایرانا بو حقلى تأمین ائتمیشلر.

بیزیم بو دارالفنونو تأسیس ائتمک لیگیمیزله بوتون ایراندا فرهنگى و عملی انقلاب اولاجاقدیر.

بو دارالفنون احتیاج اوزرینه تأسیس اولونور. احتیاج اوزرینه قورولور. بو دارالفنون خلقیمیزین احتیاجاتین گله جکده تأمین ائدیب اونا یاردیم ائده جکدیر. بیز دوقتور جهتیندن آذربایجاندا سابقده اهمال اولوندوغوندان گئریده قالمیشیق. خلق ایچیندن چیخان بیر حکومت خلقنین دالسینا الان بیر فرقه بو حالا لا قید قالا بیلمدی او گرہ کدیرکی خلقه خدمت ائتسین. معلملریمیز ده آز دیر و علاوه بئلی بیر مؤسسه لرده تعلیم گؤروب میریب دیر. کی بیزیم بوگونکو حالیمیزلا فایداسی یوخدور. آذربایجان بالالارینا حقیقی تعلیم و تربیه وئرمک اوچون حقیقی معلم تربیه ائتمک لازم دیر.

بو دارالفنوندا وجدانلی دو قتورلار و حقیقی معلملر یئتیشدیره جه ییک بیرینجی نوبه ده ممکن دور دارالفنونون لابراتواری، معلمی، سایر قسمتلرینده مشکلات اولسون اما بیز کیچیک قدم گؤتورمکدن دانمیریق، چونکو یاخین زاماندا ساحه ده بؤیوک قدملر گؤتوره جه ییک. مکمل تشکیلات وجوده گتیرمکدن اؤتری کیچیک تشکیلاتدان واز کئچمک اولماز. گله جکده دارالفنونون

هر ایل کی آچیلیشی مراسمینده بوگونلری افتخار یله یاد ائده جه ییک. هر میللت اوچون معلومدور کی ان اساسلی مسئله معارف وصحیه دیر. هر ایکی ساحه اوچون ده معلم و طبیب حاضیرلاییریق بو دارالفنون بیزیم اوچون ان مهم حیاتی و عملی مؤسسه اولاجاقدیر. بیز کندلی بالالارینی کندلردن ییغیب گتیریب بورادا تعلیم و تربیه ائده جه ییک کی بوندان سونرا اؤز کند تصرفاتلارینی معاصر و علمی اصول ایله عملی ائده بیلسینلر.

من خوشوقتم کی دارالفنون افتتاحی افتخاریدا منیم الیمله اولدو. بورادا آقای پیشه وری اؤز چیخشلارینا خاتمه وئریب سؤز معارف وزیر آقایی بی ریا وئریلیب. آقای بی ریا دارالفنون بودجه و تشکیلاتی خصوصیندا مفصل معلومات وئریب سونرا سؤز فردوسی مدرسه سینین فارغ التحصیل لریندن آقای حریری یه وئریلیب. آقای حریری دن سونرا آقای صفوته سؤز وئریلیب آقای صفوته بئله دانیشرلار: " نچه گون بوندان قابق دارالفنون یئر تهیه ائتمک اوچون آقای پیشه ورینین حضورو ایله شهرین شرق طرفیندن کی مدخلینه طرف گئتدیک. شهره گیریلن یئرده قدیم صاحب دیوان باغی یئرینده دیوارلاری قالین قلعه یه بنزه ر قساوت آمیز یئنی بیر بنا گؤردوک بورانی بیزیم اوچون محبس قاییرمیشدیلا کی شهره گیره ن اوبنانی گؤروب قورخسون اورانی آزادخواهالارا مدفن قاییرمیشدیلا. اما قسمت اولمادی او بنایه ۴۰۰ مین تومن محاربه دن قابق پول مصرف ائتمیشلر بو پولون دا یاریسی جیبه، یاریسی دا خرجه گئتمیشدیر. خلاصه او بنایه داخل اولوب تماشا ائتدیگیمیزده، آقای پیشه وری اورانین وضعینه باخراق دئدی کی " من حبس طرفداری دئییلیم، من مدرسه طرفداری یم " بیر شهره وارد اولان مسافر محبس، زندان دئییل گره ک علم و عرفان یوردو دارالفنون گؤرسون. بیاناتینا بوسؤزلریله خاتمه وئریب یاشاسین آذربایجان و اونون قابقدا گئدن ایشچیلری.

آقای صفوتدن سونرا دارالفنون رئیسی آقای دوقتورجهانشاهلو چیخیش ائدیب دارالفنون آتیه سی بارسینده دانیشیب دئییرلر " من گمان ائدیره م آذربایجان میلی دارالفنونون قورولوشو دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا یاخین شرق اولکه لرینده ان بیرینجی دارالفنون اولاجاقدیر.

بو اوتورومون سونوندا پروین مدرسه سی مدیره سی خانیم کلانتیری و قیزلار دانشسراسی فارغ التحصیلی خانیم برهانی نطق ائدیب جشنین قورتارماسی آقای بی ریا طرفیندن اعلان اولونوب ییغینجاقدان اولانلار دارالفنون، شعبه لرینی، لابراتوار و کتابخانا سینی تماشا اوچون چای و شیرینی صرف ائتدیکدن سونرا ماشینلارلا شهریمیزین شرق قسمتینده باقرخان خیابانین سونوندا واقع اولان معروف حاج فرج صراف باغینا گئدیب بو بویوک وگؤزه ل باغ دارالفنون اوچون تخصیص ائدیلمیشدیر. عمارتترین بینؤوره سی یئری قازیلیمشیدی بنانین تاریخی و دارالفنونون تأسیسی اوچون قانون و قرارلار یازیلیمیش اولان کاغاذ بیرشیشه ایچریسینده قویولاراق آغزی موملانمیش و آقای پیشه وری همان شیشه نی اؤز الیه بینؤوره یئرینه قویوب اطرافینی داش، آهک

و کرپیجله محکمله دیب بو نحو یله دارالفنون بناسینین ایلک داشینی فرقه نین صدری آقای پیشه وری قویوقلاریندا حاضیرلار طرفیندن شدتلی آلفیش و تبریک باشلانیب و بو تاریخلی گون سونا چاتیب دیر.

«آقای پیشه ورینین الیه دارالفنون بینووره سینده قویولان تاریخلی یادگار»

«آذربایجان خلقی آدینا»

"آذربایجان میللی نهضتی علم و معرفت نهضتی اولدوغو اوچون آذربایجان میللی حکومتی تشکیل تاپدیقدان آزیر زامان سونرا کئچمیش دؤره لرده ظلم و استبداد آلتیندا یاشایان آذربایجان خلقینین تمدن و معارفدن گئری قالماماغینی نظره آلاراق علم و تمدنه دوغرو گئتمک و خلقیمیزین آمال و آرزولارین حیاته کئچیرمک مقصودیله آذربایجان میللی دارالفنونون تأسیسی ۹ دی ۱۳۲۴ تاریخلی «دوققوزونجو» اجلاسیندا قراره آلیب و بو میللی دارالفنونون تأسیس مقدماتینی فراهم ائدیلمه سینی معارف و زارتینه تاپشیردی بوتون مدنی ساحه لرده بؤیوک قدملر گؤتورمگه موفق اولدوغو کیمی خوشبختانه میللی حکومت آز بیرمدته میللی دارالفنون تأسیسی وسایلین فراهم ائتمگه نائل اولوب چهارشنبه گونو ۱۳۲۵ ینجی ایلین خرداد آیینین ۲۲ سینده بو علمی مؤسسه نین یهیم (بنا) داشی آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری و آذربایجان میللی حکومتی نین باش وزیر ی آقای پیشه ورینین الیه قویولدو. بو میللی دارالفنون واسطه سیله آذربایجان خلقی اؤز گله جک نسیللرینی متمدن و دیری میللت لر کیمی ائده جک و بو وسیله ایله ابدی سعاده یئتیشه جک و بو علم منبعیندن آزادلیق نورو همیشه لیک ایشیقلا ناجاق دیر."

جمعه گونو خرداد آیینین ۲۴ نده (۲۴ - ۳ - ۲۵) سحر ساعت ۹ یاریمدا آذربایجان میللی مجلسینین هیئت رئیسه سی فوق العاده جلسه تشکیل وئره رک بو جلسه ده آذربایجان باش وزیر ی و آذربایجان نماینده لری هیئتین رئیسی آقای پیشه ورینین تهراندان گلن نماینده لر ایله آپاردیغی مذاکره لر و امضالانمیش موافقت نامه خصوصیندا اطرافلی بیاناتینی ائشیده رک قرار آلینیرکی آذربایجان میللی مجلسی نماینده لرینین عمومی جلسه سی دعوت اولونوب موافقت نامه نین قطعی صورتده تصویبی اوچون عمومی اجلاسدا مجلسه تقدیم اولونسون. موافقت نامه دن سونرا آذربایجان ایالتی انجمنی آدلانان آذربایجان میللی مجلسینین هیئت رئیسه سی آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی صدری آقای پیشه ورینین میللی حکومت باش وزیرلیگیندن ایندییه قدر آذربایجان خلقینه تاریخده ابدی اولاراق قید ائدیلن خدماتی و آذربایجان خلقینین ده یرلی و استعدادلی بیر میللیت کیمی دونیا یا تانیماسینا سبب اولدوغو اوچون آذربایجان میللی آدیندان قدردانلیق و تقدیر اولوندو.

آقای پیشه وری آذربایجان دموکرات فرقه سینین اونا محول ائدیگی آغیر وظیفه لری نظره آلاراق ایالتی انجمنی هیئت رئیسه سیندن دؤولتی ایشلردن معاف ائدیلمه سینی تقاضا ائدیپ آذربایجان میللی مجلس هیئت رئیسه سی بو تقاضانی قبول ائدیپ و قراره اولونورکی هله لیک موافقت نامه نین قطعی و اداره رئیس لرینین تعیین ائدیلب ایشه باشلانما سینا قدر آقای پیشه وری اؤز ایشینده باقی قالسین.

سونرا آذربایجان میلی مجلس هیئت رئیسه سی آذربایجان اداره رئیس لرینین کاندیدلرینی نظره آلیب قرار اولدو کی مرکزی حکومت پشنهاد ائدی، حکملرینین صادر ائدیلمه سینی تقاضا ائتسین و اداره رئیس لرینین حکم لری گلنه قدر آذربایجان اداره لری قاباقکی کیمی ایشلرینی دوام ائتسینلر.

۲۴ (25-3 - ینده آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری و آذربایجان خلقینین سئویملی رهبری آقای پشه وری موافقتنامه خصوصیندا فرقه نین گوروشونو بیلدیرمک اوچون تبریز رادیو سوندا نطق ائدیب دیرکی نطق بئله دیر: محترم هموطنلر!

بیر آی دوام ائدن دانشیقلاردان سونرا خلقیمیزین و عموم ایرانلیلارین صبرسیزلیک ایله گؤزله دیکلری سازش عملی اولوب آقای قوام السلطه نین سیاسی معاونی مظفر فیروزون تحت ریاستینده شهریمیزه گلن هیئتیه آرامیزدا تاریخی بیر قرارداد امضاء ائدیلدی.

قراردادین مضمونو بیرنچه دقیقه دن سونرا عمومه اعلان ائدیله جکدیر.

بو قرار جناب آقای قوام السلطه کابینه سی و آذربایجان مجلس میلی سی طرفیندن تصدیق ائدیلدیکدن سونرا موقع اجرایه قویولا جکدیر.

بیز دانشیقلارین گئدیشی و امضاء ائدیلن قراردادین معنی و اهمیتی باره سینده چوخ تئز بیر زاماندا فرقه و خلقیمیزه گئیش بیرصورتده معلومات وئرجهگیز.

بوگون بو قدر دئییه بیلره م کی آذربایجان خلقی ۱۲ شهر یورده انتشار وئردیگی بیاننامه ده گؤستریلن تقاضالارین تامامیه تقریباً محاربه و دعواسیز اولراق الده ائتمگه موفق اولموشدور. بو قراردادین تک آذربایجان دئییل بوتون ایران خلقی اوچون بؤیوک اهمیتی واردیر. بو واسطه ایله یاریم قرن ایران آریخواه و وطن پرورلرین آرزو ائتدیگی توپراق مسئله سی حقینده بؤیوک و اساسلی بیر قدم گؤتورولموش اولدو.

بوتون ایراندا دموکراسی اصولونون اجرایه و آزادلیغین تأمین اوچون یئنی انتخابات قانونونون یارادیلماسینی دؤولت تعهد ائتدی. تمام حقوق اجتماعی دن محروم ائدیلمیش آنا و باجیلاریمیزین انتخاب اولوب. انتخاب ائتمک حقینه اعتراف ائدیلدی و بوتون عملی اولماسی اوچون دؤولت طرفیندن صریح تعهد امضالاندی.

آذربایجان خلقینین عملی ائتدیگی میلی دیلی رسمیتله قبول ائدیلمه سینی مخصوصاً قید ائتمگه لازمدیر.

بوندان سونرا آذربایجان اؤز دیلینده تعلیم و تربیت آلا بیلدیگی کیمی اؤز اداره لرینی ده اؤز لرینین انتخاب ائتدیگی آذربایجانلیلار واسطه سیله اؤز دیلینده اداره ائده جکدیر.

بونلارین هامیسیندان داها قیمتی نهضتیمیزین دؤولت طرفیندن دموکراتیک بیر نهضت تانیلماسی دیر.

بو خصوصدا مملکتین باش وزیر آقای قوام السلطنه نین همت و صداقت و فداکارلیغینا مدیونوق. بیز آقای قوامین توپراق مسئله سی و ارتجاع عنصرلر ایله آپاردیغی مبارزه نی تقدیر ائتمه یه بیلیمهریک و اینانیریق کی اونلار ایرانین ترقیسی و ایرانلیلارین سعادتینی تأمین ائتمک اوچون باشلادیقلاری دموکراتیک اصلاحاتی عموم آزادخواه‌لارین پشتیبانلیغی ایله ادامه وئره‌جکدیر. آذربایجان خلقی جوانمرد، حق شناس و صمیمی بیر خلق اولدوغو اوچون قوامین اونون آزادلیغینی تأمین ائتمک یولوندا گؤستردیکلری همتی اونوتماییب اونون حقیقی آزادلیق و واقعی دموکراتیک اصلاحات اوغروندا گؤردوگو ایشلرین عملی اولماسی اوچون هرگونه مساعدته حاضر اولدوغونو اثبات ائده جکدیر.

بو قرارداد ایله خلقیمیزین مبارزه تاریخینده یئنی بیر دؤره باشلانیر. اولایلسین کی بو مبارزه داها چتین و داها آغیر شرایط آلتیندا ادامه تاپسین، لکن آزادلیق یولوندا هر بیر فداکارلیغا آماده و حاضر اولان بیر خلق هئچ بیروقت مشکلات و چتینلیکدن قورخماز، خلقیمیزین اینام و اعتمادینی جلب ائدن فرقه میز اونو، دوزگون یول تاپیب، ساغلام رهبرلیک ائتمک سایه سینده تعقیب ائتدیگیمیز مقدس هدفه یئتیره‌جکدیر.

ایندی فرقه و خلقیمیزدن داها آرتیق بیرلیک داها آرتیق اعتماد، داها آرتیق قهرمانلیق گؤزله نیلیر، یوکوموز آغیرلاشمیش وظیفه میز بؤیوموشدور. ایندی بیز بوتون ایراندا دموکراسی اصولونون برپاسی یولوندا مبارزه اندیریق. بو مبارزه بوتون ایران جماعتی نین ساغلام و میهن پرست افرادی بیزیم ایله همراه اولدوغو اوچون موفقیت ده بیزیم ایله اولاجاقدیر.

یاشاسین خلقیمیزین سارسیلماز اراده سی.

یاشاسین باشلادیغی مبارزه نی قهرمانلیقلا آخیره یئتیره ن فرقه میز.

یاشاسین بوتون ایراندا آزادلیق و دموکراسی بایراغین اوجالان فداچی دسته لریمیز.

یاشاسین ایران استقلاللی نین و ایران آزادلیغی نین مشعلداری اولان قهرمان آذربایجان!

یکشنبه گونو خرداد آیینین ۲۶ سیندا (۲۶-۳-۲۵) زنجاندا، زنجانلی آذربایجاندا آیریلماسی اوچون بیراعتراض میتینگی تشکیل

تاپیب کی بو میتینگده زنجان اهالیسی طرفیندن بیر اعتراض تلگرافی تبریزه گؤنده ریلیر.

"زنجاندا گلن اعتراض تلگرافی"

تبریز:

آقای پیشه وری جناب‌لارینا اوزو دوقتور جهانشاهلو وسیله سیله آقای ضیایی و سعید وزیر

اوزو آذربایجان رادیو کمیته سی - آذربایجان روزنامه سی - آزاد میللت - آذربایجان مرکزی کمیته سی آقای بادگان

اوزو، آقای شبستری:

قطع نامه میز ۷۵۰ مین خمه ولایتی نین (زنجان) سکنه سی طرفیندن زنجاندا یکشنبه گونو اردیبهشت آیینین ۲۶ سیندا (۲۶ - ۳ - ۲۵) عمومی بؤیوک میتینگده اشتراک ائدنلر چیخشدا بولونان یولداشلارین معروضه لرین ائشتدیکدن سونرا یئنی دن بیز مسلم و واضح مسئله نی تکرار ائتمک ایسته ییریکی کی خمه، ولایتی بوتون میللی آثار، یعنی دیل و سایر آداب حیثیندن آذربایجانین دوغما و آیریلماز بیرحصه سی اولدوغونا گؤره خمه ولایتی تبریز رادیو سونون بیلدیردیگی تهران نماینده لری ایله میللی حکومتین آراسیندا کی موافقت نامه ده آد آپاریلما ماسینا جدأ اعتراض ائدیپ و بوتون ایران و دونیا بیلدیریریکی کی بیز اؤز میللتیمیزین خصوصیاتینی دفاع ائتمک یولوندا آخرین قطره قانیمیزا ده ک قیام و دفاع ائده جه ییک. اوشاقدان بؤیوگه اوجا سس ایله بیلدیریریکی. بیز یوزلر ایل مبارزه، جوانلارین آزادلیق یولوندا قانلارینی نثار ائندن سونرا حاضیر اولمایاجاییق کی بیر داها ژاندارمالارین آیاغی خمه توپراغینا قویولسون.

رئوفی - اسماعیل ربیعی - اوحدی - دکتر رحمانی - هادی وزیری - حبیب زغنی - علی ضرغامی - نظرمفرد توکلی - جعفر اوحدی - جهانگیر - پیوس - میرزازاده - بهمن دارابی - عزیزالله حکیمیان - بؤیوک آقامغازه - علی رشتچی - جعفر روحانی - ابراهیم عاطفی - محمود طاهری - حسین کاوندی - خلیل رهبری - خلیل پورتقالی - جعفر غفاری - رضا مشهدی غلام - حاجی محمد حسین آنقورانی - جواهری - حسین تارمیان - مه دیقلی جعفری - بابایی - جواد نوروزی - بخشعلی نوروزیان - علی اکبر فرشچی - احمد انصاری - شیخ محمد انصاری - احمد نوروزی - قدعلی - سید نصرالله محمود ایلایی - حسن زند - یعقوب ذبیحیان - احمد رحیم بناتچی.

بو تلگرافین جوابیندا آذربایجان دموکرات فرقه سی مرکزی کمیته صدری آقای پیشه وری زنجان اهالی سینه مفصل بیر تلگراف گؤنده رمیشدیر. تلگرافین بیرقسمتینده بئله یازیلیمیشدیر:

«سبز آرخاین اولون نه قدر کی آذربایجان دموکرات فرقه سی واردیر، جنایتکار و خلق دوشمنی ذوالفقاری اونون قولدور دسته سی و تریاکی ژاندارملار زنجان ولایتی تورپاغینا آیق باسماغا امکان تاپمایاجاقدیر. فرقه میز تبریز ایله زنجانا فرق قائل دئییل. زنجانلی قارداشلاریمیزین آزاد یاشاماسی اوچون بیز هرچور فداکارلیغی ائده جه ییک قوی موافقت نامه دن سوء استفاده ائدیپ زنجان آرزوسونو ائدنلر بیلسینلرکی، اونلار بو آرزونو اؤزلریله گورا آپاراجاقلار سبز نگران اولمایین بیز قرارداد دان علاوه تهران نماینده لریله زنجان ولایتی خصوصیندا اولان مکالمه و مذاکره لری خصوصی نماینده واسطه سیله سیزه گؤنده ره جه ییک چوخ آسوده فیکیر ایله اؤز ایشلیری دوام ائتدیرین.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین تصمیملرینه اعتماد ائدین.

دوشنبه گونو خرداد آیینین ۲۷ سینده (۲۷ - ۳ - ۲۵) تبریز دؤولت تیاتروسو بناسیندا فرقه نین محترم صدری آقای پیشه وری طرفیندن تهران نماینده لری ایله امضالانان موافقت نامه باره سینده حضوراً ایضاحات وئرمه سیندن اؤتری ستارخان بایراقلی تبریز شهر کمیته سی طرفیندن عمومی بیر دعوت عمله گلیر.

کنفرانس اخشام ساعت ۸ ده شهر کمیته سینین صدر معاونی آقای میررحیم ولایی نطقی ایله آچیق اعلان اولونور سالونونا دعوت اولونموش خانیملار و آقالار ایندی بوعوممی کنفرانسی آچیق اعلان اندیره م. مذاکراتین نتیجه سی خصوصیندا دانیشماق اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته نین صدری و خلقیمیزین آتاسی سؤزه بئله باشلاییر. «عزیز هموطنلر محترم آزادیدخواهلا!

حورمتلی آقالار خانیملار! آذربایجان دموکرات فرقه سینین ستارخان برایاقلی تبریز شهر کمیته سی طرفیندن تهران ایله آپاریلان مذاکره لر و موافقتنامه باره سینده آذربایجان دؤولت تیاتروسو سالونونا دعوت اولونموش خانملار او آقالار ایندی بو عمومی کنفرانسی آچیق اعلان اندیرم. مذاکراتین نتیجه سی خصوصیندا دانیشماق اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته نین صدری و خلقیمیزین سئویملی رهبری آقای پیشه وری یه سوز وئرلییر و آذربایجان خلقینین آتاسی سوزه بئله باشلاییر.

عزیز هموطنلر، محترم آزادیدخواهلا!

تهراندا آپاریلان دانیشیقلا رین نتیجه سین، اورادان مراجعت ائتدیکن سونرا مفصل صورتده سیزین نظریینه یئتیرمیشدیم. اوگوندن ایندی ۳۵ گون کئچیر. بومدته تهران محیطینده ظاهری ده اولسا نظری جلب ائتمه یه بیلیمهین چوخلو تبدیلات وجوده گلیمیش و آقای قوام السلطنه نامینه انتشار وئرلین متعدد بیانیه لر واسطه سیله ارتجاعی عنصرلره قارشى شدید مبارزه اعلان ائدیلمیشدیر، نتیجه ده کابینه نین ایچریسینده یئر توتوب اونون اضمحلال و محوینه چالیشان ارتجاعی عنصرلر مرعوب اولماقلا دؤولت رئیسین، بیزیم ایله یاخینلاشماق اوچون، آل - قولو آچیلماغا باشلامیشدیر. بئله لیکله فاسد و ضررلی عنصرلرین میدان فعالیتینی، موقتی ده اولسا، محدود ائدن دؤولت رئیس، آذربایجان خلقینین باشلادیغی بؤیوک اصلاحات نقشه لریندن ان اساسی اولان توپراق مسئله سینى کندلی و زحمتکشلر نفعینه ایره لی چکمهکله، بیزیم محیطیمیزده درین تأثیر ایجاد ائتدیگی اوچون، یئنی دانیشیقلا رین داها صمیمانه بیر صورتده باشلانیب داها تیز بیر زاماندا مثبت نتیجه ایله قورتارما سینا امکان وئرمیشدیر.

یوخاریدا اشاره ائتدیگیم دانیشیقلا ردا اظهار ائتدیگیم جمله لری مخصوصاً تکرار اندیره م.

دعوا هامیسی ملأ نصرالدینین یورغانی، یعنی کندلی نین آلدیغی توپراق اوستونده دیر. خالصه یئرلرینین دهقان و اکینچی آراسیندا بؤلونمه سینی قانون اساسی منع اوئمه میشدیر. آذربایجان کندلیسی اؤز اراده سیله بو یئرلری بؤلوموشدور. دؤولت ایسه بوتون ایران، آذربایجان ایله هم رنگ اولماق اوچون، بو ایش بوتون ایالت و ولایتلرده عملی ائتمه لیدیر.

بوجمله لر آیدین بیر صورتده گؤستریرکی، او وقت بیزیم فیکیریمیزی اشغال ائدیپ سوء ظنیمیزه سبب اولان ان مهم مسئله همان کندلی و توپراق مسئله سیمیش. بوگون اعتراف ائتمک لازمدیر کی بو بؤیوک و بو اساسلی مسئله نین حلی اوچون آقای قوام السلطنه چوخ جدی بیر قدم گؤتورمگه موفق اولموش و بو واسطه ایله آرادا اولان فاصله آزالماغا باشلامیش اورتادا جدی بیر حسن تفاهم زمینه سی تهیه ائدیلیمیشدیر. اگر دؤولت طرفیندن ائدیلن آیری گذشتلر اولماسایدی بئله، بیز بو بؤیوک ایشین خاطره سینه، اوره گیمیزی سیخیب فیکیریمیزی ناراحت ائدن سوء ظنی محیطیمیزدن اوزاقلادیر مالی ایدیک. خوشبختانه بیرینجی قدمی جرئتیه گؤتورمگه موفق اولان مجرب دؤولت رئیس، ایکینجی بؤیوک قدم ایله اونو داها دا محکمندیر مگه موفق اولدو. او ایسه بیزیم دیلیمیزه اولان احترام و اونون تکاملی اوچون میدانا سوردوگوموز تقاضانین صمیمیتله قبولو ایدی. آقای قوام السلطنه عؤمرونده هئچ بیر ایش گؤرمه میش اولسادا بئله، بو بیر ایش اونا نسبت آذربایجان خلقینین قلبینده درین بیر احترام حسی تولید ائده جک. میلی مدرسه لریمیزه دورودوقجا اونون آدی دا فرقه میزین و خلقیمیزین قهرمان باشچیلاری کیمی گلجک نسیللریمیزین، دیلینده تکرار ائدیله جکدیر.

دوغرودور خلقیمیز، فدائیلریمیز، قهرمان فرقه میز بو حقی اؤزونون محکم اراده سی و تزلزل ناپذیر ایمانی و خطا ائتمهین سلاحی واسطه سیله تحصیل ائتمیشدیر. بونولا بئله آقای قوام السلطنه نین بوخصوصدا کمک و مساعدتی فوق العاده ده یرلی اولموشدور. اگر تهران مجلسینی زهرله یین فاسد متعصبیلرین گؤگلره. اوجاتدیقلاری هیاهونو نظره آلا رفاق، او وقت آقای قوام السلطنه نین دقیق ومدبر بیر دؤولت باشچیسی اولدوغو، داها برجسته بیر صورتده، میدانا چیخار.

هامینیز چوخ گؤزهل بیلیرسیزکی، آذربایجانلیلار اوچون دیل مسئله سی حیات و ممات مسئله سیدیر. لکن ایرانلی لیغی فارسلیغا قاریشدیران جاهلر بونو دوشونمک ایستمه ییب آذربایجانلیلارین قلبینی دیلرینین زهرلی خنجره ایله، مجروح ائتمگه چالیشمیش و چالیشیرلار. بیزهنوزاونوتمامیشیق کی دوققوزآی بوندان اول، اعلامیه میزده دیل آزادلیغی باره سینده میدانا سوردوگوموزشعارمناسبتیه بواحق متعصبیلر نه اندازه ده هیاهو سالمیش و نه آدلار ایله بیزی تهمت لندیریب میدانان چیخارماغا جان آتماقدا ایدیلر.

بوگون باشیمیزی اوجا توتوب افتخاریه دئییه بیلهریک کی، خلقیمیزین محکم ایمان و سارسیلماز اراده سی سایه سینده اوطلسمی سیندیریب دیلیمیزین نه تک ابتدایی مدرسه لرده بلکی اورتا و عالی علمی اوجاقلار دا بئله رسمی اولراق تدریسینه یول آچمیش اداره لریمیزده دؤولت دیلی اولان فارسی دیلی ایله، آنا دیلیمیزین یاناشی ایشله دیلمه سینه رسمیت وئرمگه موفق اولموشوق.

البته بو بؤیوک ایشین افتخاری اساساً فرقه میزه و خلقیمیزه عاید دیر. لاکن اونوتماق اولمازکی، آقای قوام السلطنه نین حسن نیتی موقع شناسلیغی و قورو تعصبدن اوزاق اولوب حقیقی اولدوغو کیمی گؤرمگه اولان قدرتی بو مسئله نین حلینده فوق العاده مؤثر اولموشدور.

اوچونجو بؤیوک موفقیتیمیز آذربایجاندا دؤولت مأمورلارینین اؤز طرفیمیزدن انتخاب ائدیلمه سیدیر. بو یولدا خلقیمیز اوزون مدت مبارزه ائتمیشدیر.

شهرلریمیزین خرابه زار حالدا قالماسی، ائل و خلقیمیزین فرهنگ و بهداشت و ساده یا شاییش وسایلیندن محرومیتی قطعاً بو سببندیرکی، تهراندان گلن مأمورلارین بیزه اورگی یانماییب فقط جیب لرینی دولدوروب گئری قاییتماق مقصدلری اولموشدور. بوندان سونرا بو نامطلوب رسم قطعی صورتده اورتادان گنده جک. خلقیمیز اؤزونون انتخاب ائدیگی انجمنلر واسطه سیله اؤز سرنوشتینی تعیین ائتمک و اؤز اداره ایشچیلرینین فعالیتینی نظارت آلتینا آلماق، اؤز گوجوله فرهنگ، بهداشت اقتصاد و مالییه ایشلرینی دوزگون اساس اوزرینده قویماغا امکان تاپاجاقدیر. بوموفقیتین معناسی اولدوقجا درین و اولدوقجا بؤیوک دور. حقیقت حالدا آلدیغیمیز بوحق هنوز ائله ده کامل حساب ائدیله بیلمز آپاردیغیمیز شدید مبارزه نین ارزشی ده بوندان بؤیوک دور. بونونلا بئله محیط، زامان و مکانی نظره آلارساق، گؤره رک کی، چوخ بؤیوک ایش گؤرموشوک و آقای قوام السلطنه حکومتی ایسه، بو حداقل حق بیزه قائل اولماقلا، گؤزلیلن بؤیوک وطنداش محاربه سینین قاباغینی آلمیش و بو واسطه ایله آذربایجان و عموم ایرنا دهیرلی بیر خدمت گؤستریمیشدیر.

من جزئیاتا وارد اولماق ایسته میرم. لابد سیز دؤولتین انتشار وئردیگی ۷ ماده دن عبارت اولان ابلاغیه سینی و بیزیم اونون تکمیلینده امضاء ائدیغیمیز موافقتنامه نی هامینیز اوخوموسوز.

دوققوز آی آپاردیغیمیز مبارزه البته آغیر، شدید و طاقت فرسا اولموشدور. بو یولدا وئردیغیمیز قوربانلاردا آز اولمامیشدیر. خواهش ائدیره م بو یولدا شهید اولان قهرمان فدائیلرین احترامینا آياغا قالخیب بیردقیقه سکوت ائده سیز.

اعتراف ائتمه لیک کی، دوققوز آیلیق مبارزه میز فوق العاده آغیر وچتین اولموشدور. وئردیغیمیز، قوربانلار ایسه بیزی شدید بیرصورتده متأثر ائدیر. لاکن الده ائدیغیمیز موفقیتلر داها قیمتلیدیر. ائله قیمتلیدیرکی، اونلارین معناسینی دوشوندوکده چکدیغیمیز زحمتلرین آجیسی یادیمیزدان چیخیر. آزادلیق شهداسینین روحوموزدا قویدوقلاری تأثیر یونگولله شیر و تاریخی خاطره لر حالی آلیر. بیرده منیم ظنیمجه بودجه آزادلیغی دفته شایان دیر. بیز چوخ گؤزه ل بیلیریک کی، پول اولمازسا هئچ بیر ایشی قاباقدان آپارماق اولماز. بو وقته ده ک آذربایجانین گلیری مرکز گندیب اورادا اگر مختلس و اوغرولاردان آرتیق قالسایدی، غیرضروری ایشلره مصرف اولونوردو. بوندان سونرا گلیریمیزین یوزده ۷۵ ی اؤز داخلی ایشلریمیزه مصرف ائدیله جکدیر. گلریمیز البته چوخ بؤیوک دئییل دیر. لاکن صنایع و فلاحتی ترقی وئرمکله بیز اونو چوخ سریع بیرصورتده آرتیرماغا موفق

اولاجاییق بو واسطه ایله دیرکی، بیز اومود اندیریک. باشلادیغیمز بو بؤیوک اصلاحاتی انجام وئریب خلقیمیزی فلاکت و بدبختلیکدن قورتاریب سعادتمند و معاصر بیر خلق حالینا سالماغا موفق اولاق. تکرار اندیره م چکدیگیمز زحمتلر نه قدر آغیر و طاقت فرسا اولسا بئله آلدیغیمیز نتیجه اوندان داها بؤیوک دور. مخصوصاً او جهتدن بؤیوکدورکی، بیز بو نتیجه نی دعواسیز و قان تۆکولمه دن الده ائده بیلیمیشیک.

ایندی مخالف لریمیزین، مرتعجلرین آراسیندا جوربه جور دانیشیقلا و دئدی — گودولار واردیر. بعضیلری دئییرلرکی، آقای قوام السلطنه دموکراتلاری آلداتمیش، بعضی سی ده چالیشیرلار اثبات ائتسینلرکی، آقای قوام السلطنه اله آلدیغی حکومتی ساخلاماق، اوچون دموکراتلارین اتگینه دوشموش آذربایجانا پناه گتیرمیشدیر.

بیز بوکیمی سؤزلره ابداً اهمیت وئرمه مه لی ییک. نه آقای قوام السلطنه بیزیم باشیمیزا بؤرک قویموش، نه ده بیز اونو آلداتماق فیکیرینده اولموشوق. بونلار هامیسی بوش سؤزلردیر.

حتی بیزیم امضالادیغیمیز متقابل موافقتنامه نی تسلیم ده تعبیر ائندلر اولموشدور. بلکی بعضیلرده قومپوز گؤسترمک اوچون آذربایجان فتح ائتدیکلرینی ادعا ائده بیلر. بیز اؤز نوبه میزده بو سؤزلره گولوب اونلاری سؤیله یینلری مسخره ائدیریک.

بورادا هئچ کس هئچ کسه تسلیم اولمامیش و کیمسه ده آذربایجانی تسخیر اوئمه میشدیر. بیزده آقای قوام السلطنه ایله برابر تشخیص وئرمیشیک کی، خلقین قلبیندن قالخان بؤیوک دموکراتیک نهضتیمیز او وقت نتیجه وئریلرکی، بوتون ایرانا سرایت ائدرک قانونو شکیل آلسین. امضالادیغیمیز موافقتنامه نین بوندان باشقا بیر تعبیر و تفسیری اولابیلمز.

خارجی سیاستده ایسه، بیزیم مرکزی دؤولت ایله سازشیمیز آزادلیق دوشمنلرینی خلع سلاح ائتدی آرتیق استعمار سیاستینین کیچیک و بؤیوک عامللری آذربایجان نهضتینی بهانه ائدیپ ایران استقلالینا کج باخا بیلمه یه جکلر.

آخرده بیرنچه کلمه خمسه و زنجان مسئله سی حقینده دانیشماغا مجبورام. هامینیز بیلیرسیزکی، بوولایتین اهالیسی دیل، آداب و رسوم جهتدن تاممیله آذربایجانلیدیرلار. حتی آخر وقتلره قدر اورانین حاکمی تبریزدن تعیین اولوناردی. بوندان علاوه میلی نهضتیمیز باشلانان زامان زنجان بیزیم مداخله میز اولمادان قانلارینی ذوالفقاری و اونون قویروقلارینی اورادان قووب چیخارماقلا نهضتیمیزین پیشرفتینه سبب اولموش، آذربایجانین آیری نقطه لریندن داها بؤیوک فداکارلیقلا، ارتجاع قوه لرینین اؤلکه میزه رخنه تاپماسینین قاباغینی آماغا چالیشمیشدیر.

بیزه معلوم دئییل نه سببه دؤولت نماینده لری خمسه نین آذربایجاندا انیریلماسیندا اصرار ائدیرلر. هنوز معلوم دئییل نه سببه دؤولت نماینده لری خمسه نین آذربایجاندا انیریلماسیندا اصرار ائدیرلر. هنوز بیلیمیریک آقای قوام السلطنه هانسی عامللرین تأثیرینده زنجان اهالیسین بو مشروع حقندن محروم ائتمگه تصمیم توتوموشدور.

هر حالدا بیز دانیشتیق زامانی بو خصوصدا اوزون – اوزادی مناقشه یه و مباحثه یه معروض اولدوقدان سونرا، عموم ایشین خاطره سی اوچون، آقای مظفر فیروزون، موافقتنامه ده منیم آدیما یازدیغی رسمی مکتوبا استناداً، موقتی اولسادا، خمه یه تبریز دن حاکم تعیین اندیلیمه یه جگینه امکان وئردیک.

آقای مظفر فیروز – آقای قوام السلطنه نین سیاسی معاونی – زنجاندا دموکراتیک نهضتینده شرکت ائندلرین هر نوع تعرضلردن مصون اولمالاری و اورانین امنیتینی تأمین ائتمک اوچون یئرلی فدائیلردن استفاده اولونماسی، همچنین ذوالفقاری و یمینی و اسلحه دار باشی کیمی خلق دوشمنلرینین خمه یه یول و ئریلمه ییب. اونلارین هر نوع تحریکاتی نین قاباغی آلینما سینی کتبا و رسماً تعهد اتمیشدیر. البته بیزیم نقطه نظریمیزجه بو کافی دئییل دیر. من تلگرافخانایا توپلاندان زنجان اهالیسینه امنیتینی حفظ ائدیب، فرقه و نهضتیمیزی اداره ائندلرین حسن نیتینه اینانیدیقلا رینی توصیه ائتدیم.

بیز بوتون ایراندا آزادلیق و امنیتین دوام و بقاسی یولوندا مبارزه ائتدیگیمزه گؤره، خمه و زنجاندا قاباغا چیخا بیلن حادثه لره بیز بی طرفانه بیر گؤزله باخا بیلیمه یه جگیز، اونا گؤره دانیشتیق هر نحو یله قورتاریر قورتارسین، خمه و زنجاندا اولان فرقه تشکیلاتیمیز گونو – گوندن فعالیتی آرتیریب باش قالدیرا بیلن ارتجاعی عنصرلر ایله، اساسلی بیر صورتده، مبارزه ائده جکدیر. خمه ده دموکراتلاری اینجیتیمک اوچون اوزادیلان اللر، کیمین طرفیندن اولور، اولسون، ابدی اولاراق کسینه جکدیر.

بیز هنوز مایوس دئییلیک. اومود ائدیریک آقای قوام السلطنه بو خصوصدا، بیر قدر مطالعه دن سونرا رأییینی ده گیشمه گه موفق اولاجاقدیر.

بو اولماسادا، مادام کی، بیزیم دیلیمیز، احساساتیمیز و آداب و رسوم و بالاخره سرنوشتیمیز بیردیر هئچ موقتی تدبیر بیزی بیر – بیریمیزدن آیرماغا سبب اولمایاجاقدیر.

محترم هموطنلر! بو سؤزلری دانیشماقدان منیم مقصودوم خودستالیک، حماسه گر لیک دئییل دیر. ایندی بیزیم سؤز و عبارت پردازلیق ایله مشغول اولماغا و قتییمیز یوخدر، من حال قضیه نی اولدوغو کیمی سیزه شرح وئرمکله گله جک وظیفه میزی آیدینلاشدیرماق امکانشینی، ظن ائدیره م، الده ائده بیلدیم. گله جک وظیفه آلدیقلا ریمیزی ساخلاماق و اوندان، خلقیمیزین سعادتینی اوچون استفاده ائتمکدیر.

بو مقصده چاتماق اوچون قاباغیمیزدا دوران ان مهم وظیفه مجلس شورای ملی انتخاباتینین آزادخواهلا ر نفعینه انجام تاپماسیدیر. بو ایشده موفقیت تاپیلا بیلمزسه، من دئیمیرم قازاندیقلا ریمیزی ساخلایا بیلیمه ریک، لکن ایشیمیز چوخ چتین اولار. اوندان ناچار اولاریق، یئنه ده سلاحی اله آلیب و وروشما و چارپیشما ایله مقصدیمیزی الده ائده ک. دئمک مسئله هنوز خاتمه تاپمامیش، فقط مبارزه نین شکلی ده گیشیلیمیشدیر. بو مبارزه ده هانکی طرفین فعالیتی، تدبیری داها آرتیق، تشکیلاتی داها منظم ایسه، غلبه اونولا اولاجاقدیر. ظن ائدیره م فرقه و خلقیمیز بو ایشده امتحان وئرمیش اولدوغوندان موفقیتیمیزه شبهه

یثری قالمیر. بونولا بئله یئنه ده فعالیت، یئنه ده گۆزو آچیقلیق، یئنه ده فداکارلیق لازمدیر. متأسفانه سؤز چوخ وقت ایسه آزدیر. بونولا کفایتله نیب بوتون ایران آزادخواه‌لارینا بیرلیک، موفقیت آرزو ائتمکله اونون علمداری اولان آذربایجان خلقینه ابدی سعادت تمنا ائدرک ساده بیردیل ایله دئییره م:

محو اولسون اونون آزادلیغینی محدود ائتمک ایستیهن خائن و مرتجع استعمار نوکرلری!

یاشاسین آذربایجان!

آقای پیشه ورینین دانیشیغی آذربایجان رادیوسوندا بوتون آذربایجان اوچون وئریلیدی. بو معروضه نین فارسی یه چئوریلیمیشی آذربایجان باش مدعی العمومی آقای فریدون ابراهیمی طرفیندن رادیو میکروفونی قارشی سیندا اوخونوب، سونرا یئنه ده آقای پیشه وری فرقه نین گله جک تاکتیکی حقینده لازمی بیانات دا بولونوب گؤستریشلر وئره ندن سونرا آقای ولائی کنفرانسین قورتاریلمیش اولدوغونو اعلان ائدیر.

چهارشنبه گونو خرداد آیینین (۲۹ - ۳ - ۲۵) ساعت ۳ گون اورتادان سونرا آذربایجان بانکی نین افتتاحی مناسبتیه آذربایجان بانکی طرفیندن دعوت اولونموش طنطنه لی بیر ییغینجاقتا تشکیل تاپیر. بو ییغینجاقتا آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری آقای پیشه وری مفصل بیرنطق سؤیله ییب کی آشاغیدا اونطقون خلاصه سی قید اولونور:

آذربایجانین اقتصادی حیاتیندا بوبانکین تأسیس اولماسی بؤیوک بیرحادثه دیر و منیم فیکیریمجه بو مالی اوجاق و تجارتی و صنعتی مؤسسه لریمیز بیر چتینلیک ایله مواجه اولدوغو موقعده اونلاری هر جور چتینلیکدن قورتاراجاقدیر.

میللی نهضتیمیزین مقصدی خلقیمیزه خدمت ائتمک ایدی. میللی حکومت قورولان موقعلرده ایران بانک میللی سینده یالنینز ۲ میلیون تومن پول وارایدی. بیز او وقت گۆردوک کی بانک میللینین ۱۵ میلیون تومندن آرتیق خلقه بورجو واردیر. بونولا بیز، لازمی تدبیرلر گۆرمکله بانکی، ورشکست اولماقدان ساخلایب و بازاردا هر جور اغتشاش و اضطرابین یارانماسینین قاباغینی آلماغا موفق اولدوق.

ایندی ایسه مالک و تاجرلریمیزین طلبلرینی وئرمگه امکان یاراتمیشیق.

بیز هر ساحه ده اولدوغو کیمی مالی و اقتصاد میدانیندا دا چوخ سریع بیرصورتده قارشی میزدا اولان اشکاللاری آرادان قالدیریب اصلاحات اوغروندا سریع قدماتلر گۆتوره بیلیمیشیق.

بو یولدا جدی قدمیمیز، بانکلارین ایشه دوشمه سی مسئله سی ایدی. البته بیز خلقدن اجازه سیز هئچ بیر ایش گۆره بیلیمزدیک اما او وقت جدی و جسورانه قدماتلر گۆتورمگه مجبور اولدوغوموز اوچون داها تأخیرسیز قاباغیمیزدا دوران و موجود اولان اشکالاتی قالدیراراق دؤولتین اختیاریندا اولان پوللاردان بانکلارا، بانک سپه و فلاحت بانکینا نئچه میلیون تومن بورج وئردیک کی اونلارین فعالیت لرینده هئچ بیر وقفه وجودا گلمه سین.

بیز عملده بو کیمی تدبیرلرین مثبت نتیجه لرینی گۆردوک ... نهایت تهران ایله موافقت حاصل اولاندان سونرا بیز فیکیر ائله دیک کی آذربایجانین گلیری نین یوزده ۷۵ فایزی دؤولت ایله باغلانمیش قراردادین موجبجه آذربایجانا تخصیص وئریلمیش اولدوغوندا بیزاوندان تجارت ساحه سینده ده استفاده ائتمه لیبیک. بیزده دندیک کی آذربایجاندا مالیاتی و آیری عایدلر بابتیندن ییغیلیمیش پوللار آذربایجان بانکسی سیله سیه بیر یئرده تمرکز تاپیب و جریان دوشدوکده اقتصادی حیاتیتمیزین سؤیه سی گوندن گونه یوکسهله جکدیر. بئله لیکله ۵ میلیون تومن بو بانکا تخصیص وئردیک. بو بؤیوک بیرمبلغ اولمادیغی حالدا بونونلاچوخ بؤیوک بیرمبلغ اولمادیغی حالدا بونونلا چوخ بؤیوک ایشلر گۆرمک ممکندیر و ایندییه کیمی بورادا اولان بانکلار بوقدر بودجه اختصاص وئریلمه ییبیدیر.

بعضی لری فیکیر اندیرلرکی، بانکین حتمی صورتده قیزیل و گوموش (پشتوانه) سی اولمالیدیر. من فیکیر اندیره م کی بو، دوزگون فیکیر دئییل بیز خزانه سندلری انتشار وئردیگیمیز موقعده پشتوانه میز یوخ ایدی. اما اونونلا معامله لریمیزین دوزگون بیر یول ایله اداره اولونماسینی چوخ آسان بیرشکیلده انجام وئردیک.

بانکین اعتباری اونون معاملاتینین نئجه سیندن آسیلی دیر. بانک خلقین احتیاجاتینی رفع ائتدیکدن سونرا، خوش معامله لیک نشان وئرمکله خلق اونا اعتماد ائده جکدیر. پشتوانه، اعتبار آدینا مصرفسیز اولاراق بیریندره قالیر. اوندان بانکدا هئج وجهیله استفاده اولونمور. یالنیز معامله لر قسمتینده بانکین فعالیتی مؤثر دیر. بوجهته بیز گۆردوک کی بیزیم قارشیمیزدا هئج بیراشکال اولایلمز.

حتی شخصی تجار خانه لرده دوزگون ایشله دیکلری حالدا خلقین اعتمادینی قازانا بیلرلر. من فیکیر اندیره م کی آذربایجان بانکسی نین تاسیسی اهمیتلی بیرایشلر، بیز بو مؤسسسه نین واسطه سیله فلاحت بانکینا دا کمک ائده به یله جگیز. بیز ایندییه کیمی فلاحت بانکینا لایقینجه یاردیم ائتمگه امکان تاپمامیشیق. اما بوندان سونرا اونا لازمی کمک لیک ائتمگه امکانشیمیزاولاجقدیر.

ایران بانک میلی سی بیزه اوچ میلیون وئرمه لی دیر. بیز بونودا آذربایجان بانکینا وئره جه ییک. بئله لیکله آذربایجان بانکسی نین سرمایه سی ۸ میلیون تومن حدودوندا اولاجقدیر. بو بانکین تاسیس اولماسیله اوبیری بانکلاردا، فعالیت ائتمگه امکان تاپاجاقلار. بونلارین آراسیندا بعضی رقابتلر اولارسادا بو رقابت لر، بانکلارین ترقی و توسعه سینده تمام اولاجقدیر.

اقتصادی حیات و اقتصادی استقلال میللت لرین سر نوشتینده ان مهم روللار اویناییر.

پول اقتصادی حیاتدا انسان بدینده اولان قان منزله سینده دیر. بیز سرمایه لریمیزی تمرکز وئرمکله خلقیمیزین بوتون احتیاجلارینی قالدیرماغا موفق اولاجاییق.

من اوزون مدت بوندان قاباق میرزا ملکم خانین کتابلاریندان بیرینی اوخویوردوم. اوخارجی اؤلکه لرده سفر اولدوغو زاماندا بعضی اقصادی کتابلاری مطالعه ائتدیکده اونلارین تأثیری آلتیندا واقع اولدوغو اوچون یازیردیکی یالنیز بانک واسطه سیله ایران میللتینی سعادته یئتیرمک اولار.

ایران بانک سیز هئج وقت آباد اولابیلمه یه جکدیر. منجه میلی نهضتیمزدن سونرا خلقیمیزی بیر - بیرلری ایله یاخنیلاشیب اجتماعی بیر اخلاقه و حیاته مالک اولموشلار بو روحو، بیز، هر یئرده افرادین خصوصی و اجتماعی حیاتلاریندا تقویت ائتمه لیبیک.

بو بانکین ترقی ائتمه سی اوغروندا بوتون جامعه میز علاقه گؤسترمه لیدیر. تاجرلریمیز باجاردیققلاری قدر اونو تقویت ائتمه لی دیرلر. بوخصوصی بیر مؤسسه دئیل، بلکی عمومی، یعنی خلق مؤسسه سی دیر. تک فرقه یه و دؤولته عاید اولان بیرایش دئیل دیر. من بو بانکین افتتاحینی کی خلقیمیزین بؤیوک موفقیت لریندن دیرسیره تبریک دئییره م و اونو خلقیمیزین اوجاغی و آغ ساققالی اولان فرقه میزین آدینا افتتاح ائتمگه افتخار اندیرهم.

آقای پیشه وری دن سونرا ایران بانک میلی سینین رئیسی آقای فروغ دانیشیب. آقای فروغ: من آذربایجان بانکین تأسیسی مناسبتیه سیزی تبریک اندیره م، آقای پیشه وری بانکین اهمیتی باره سینده لازمینجه ایضاحات وئردیلر. بانکین ان مهم ایشی معاملاتدان عبارتدیر. بونا گؤره بانک مؤسسه لری نه قدر چوخ اولسا او قدر خلقین احتیاجاتی آسانلیقلا قالدیریلجاقدیر. بیز ایندییه کیمی لایقینجه بانکلاردان استفاده ائده بیلمه میشیک.

ایندی خوشبختانه میلی نهضتیمزدن بو طرفه آذربایجانین بوتون اجتماعی و اقتصادی شئونونده لازمینجه ده گیشیک لر عمله گلدیگی کیمی فرقه میزین رهبرلیگی سایه سینده بانکلاردا داخلی لازمی تغییرات عمله گلمیشدیر. من و منیم یولداشلاریمدا بو بانکا جزیی بیرسرمایه گتیرمیشیک و او دا بیزیم ۱۰ - ۱۵ ایلیک تجربه لریمزدن عبارتدیر.

من امید اندیره م کی گله جکده بیز باجاردیغیمیز قدر خلقیمیزه خدمت ائتمک اوچون امکان تاپاجاییق.

یاشاسین آذربایجان میلی نهضتی!

آقای فروغ دان سونرا آقای صدقیانی و آقای مهندس کلانتری تبریک اندیلر.

آقای حاج میرزا علی آقای شبستری - آقای غلامرضا الهامی - آقای صادق بادگان - آقای صادق دیلمقانی و آقای حاج محمد علی مصطفایی اصلی هیئت مدیره سمتیه. (آقای محمد عظیم - آقای مراد تیموری - آقای علی ماشینچی علی البدل عضولر) آقای حسابی، محمد آقا نخجوانی، آقای مرتضی رحیم زادخوئی مفتیش لیک سمتیه و آقای حسن فروغ مدیر عامل سمتیه کی عین حالدا رئیس بانک تعیین اولونورلار. آذربایجان بانکین نین ثبتی، آذربایجان ثبت اداره سینین شرکت لر ثبتی دایره سینده ۳۶/۲۹۹ نمره ذیلینده ۱۸ / ۴ / ۲۵ تاریخینده رسمی دفترلرده ثبت اولونوب دور.

پنجشنبه گونو خرداد آیینین ۳۰ ندا (۳۰ - ۳ - ۲۵) فردوسی سالونوندا عموم آذربایجاندا مدیرلر، معلم لر، روزنامه نویس لر و دبیرلر حضوری ایله عمومی بیرجسه تشکیل تاپیر.

بو کنفرانسد اؤنجه آقای هاشم نیا و شمیده صحبتله باشلاییب بیرقدر دانشیقلاردان سونرا عموم حاضرلر معارف ایشچی لر اتحادیه سینی تشکیل وئرمکدن اؤتری آذربایجان کارگر اتحادیه سنین عضویتینی قبول ائدیپ بونونلا آذربایجاندا معارف ایشچی لر اتحادیه سی تشکیل وئریلیر.

آذربایجان کارگرلری کنگره سینی تشکیل وئره مکدن اؤتری آدلاری قید اولان اشخاص فوری صورتده اطراف ولایت لرین اتحادیه لرینه مسافرت ائدیپ کنگره اوچون اورانین کارگرلریندن نماینده لر انتخاب ائده جکلر.

مرد - خوی - سماس - اورمیه - اتحادیه لری اوچون حسین صادق پور - محمود چاووشیان دوشنبه گونو حرکت ائده جکلر. زنجان، میانه اتحادیه لری اوچون آقای اصغر خرمدل، آقای محمد ابراهیم علیزاده - دوشنبه گونو حرکت ائده جکلر. اردبیل - آستارا اتحادیه لری اوچون آقای مصیب فیض آزاده و ابراهیم زرنگی دوشنبه گونو حرکت ائده جکلر. اهر (قره داغ) اتحادیه سی اوچون آقایان کاظم نیک فکر و محمد حسین مظلومی دوشنبه گونو حرکت ائده جکلر. آذرشهر - میانداب - مراغه اتحادیه لری اوچون آقایان محمود حقیقی و آقای صمد منصوری دوشنبه گونو حرکت ائده جکلر. تعیین اولونور

جمعه گونو خرداد آیینین ۳۱ ینده (۳۱ - ۳ - ۲۵) آقای پیشه وری تبریز رادیوسونون مخبری ایله مصاحبه ائدیپکی بو مصاحبه ده آشایداکی مضموندا دیر:

مخبر: بعضی تهران روزنامه لری سیزین میلی حکومت باشیندان چکیلیمه گیزی استعفا آدلاندیرماقلا اونا آیری جور معنا وئریپ خلقی مایوس ائتمگه چالیشیرلار. رادیو کمیته سی خواهش ائدیر بو خصوصدا اؤز نظریزی بیان ائده سیز؟

آقای پیشه وری = مینم حکومت ایشلریندن چکیلیمه گیم گؤرونور تهران روزنامه لریندن علاوه بعضی علاقمند یولداشلاریمیز طرفیندن داخی یاخی اولونمامیشدیر. حتی بعضیلری اونو سیاستدن کناره چکیلیمک یا نهضتیمیزین منه محول ائتدیگی باشچیلیق افتخاریندن صرفنظر ائتمک کیمی تلقی ائدیرلر بویاسه دوغرو دئییل دیر. من خلقیمیزین بونوما قویدوغو مقدس و اهمیتلی اجراء ائتدیگیم کیمی بوندان سونرا دا اونون اجرایی یولوندا هئچ بیرفداکارلیق دان مضایقه ائتمیه جگم. بوساده بیر مسئله دیر گؤرونور نگرانلیغا گرفتار اولان مسلکداشلاریمیز نهضتیمیزین هدف و مقصدینی لایقینجه دوشونه بیلیمه ییب میلی حکومت و میلی مجلسیمیزین معنا و تاریخی قیمتینی درک ائتمه ییلمیش، اگر اولار بیزیم شعارلاریمیزی و فرقه نین مرامنامه سینی دقیق بیرصورتده اوخویوب آنلامیش اوسایدیلار بیلیمیش اولاردیلارکی بیزیم مقصدیمیز ایراندا ان آیریلیب یئنی بیرمستقل دؤولت وجوده گتیرمک دئییل دیر. من آذربایجان روزنامه سنین بیرینجی نمره سینده یازمیشدیم. ایران ایکی یول آیریچیندا دیر. بو یوللاردان بیری ارتجاع و دیکتاتورلوق، ایکینجی سی آزادلیق و دموکراتلیق یولودور.

آذربایجان آزادلیق یولونو انتخاب ائتمیشدیر. اگر تهران ارتجاع یولونو انتخاب اندیرسه بیزم اونونلا ایشیمیز یوخدور. بیز توتدوغوموز یولو تعقیب ائده جه ییک. متأسفانه آقای قوام السلطنه کابینه سی تشکیل اولان گونه ده ک تهران ارتجاع و دیکتاتورلوق ایله گندیری اونا گۆره ده بیز انتخاب ائدیگیمیز یولو مستقل صورتده ادامه وئرمگه مجبور ایدیک. بئله بیر یولدا البته باش سیز و تشکیلات سیز، انتظامسیز ایره لی گئتمک اولمازدی، تهران کی بیزی تانیماق، بیزیم ایستدیکلریمیزه قولاق آسماق بیزیم آزادلیغیمیزی تأمین ائتمک ایسته میردی، ارتجاعی حکومتلرکی بیزی اؤز حالیمیزا بوراخمایاجاقلار ایدی. ناچار بیز گره گ اونلار ایله مبارزه ائتمک و عین زاماندا امنیتی و آسایشی ساخلاماق همچنین میلی نهضتیمیزدن خلقالی آسایشی اوچون رسمی بیر دؤولت تشکیلاتی یارتماغا گره ک اقدام ائده ردیک. میلی حکومت و میلی مجلسده بو مقصد ایله وجوده گلیمیشدی. بو مؤسسه لر آیری بیر تعبیر ایله دئمک اولارکی انقلابی مؤسسه لر ایدی کی بوگونکو موفقیتلری اله ائتمک اوچون تأسیس اولونموشدو. من ظن ائدیره م آلتی آی دوام ائدن مبارزه میدانیندا نه تک آذربایجان بلکه بوتون ایراندا بو تشکیلاتین فعالیتی اونودولماز نتیجه لر وئرمیشدیر.

من اینانیرام کی بوتون ایران جماعتی حکومت میلی میزین باشلادیقلاری بؤیوک اصلاحاتین ثمره لریندن استفاده ائده جک اونا نسبت احترامی داها آرتیق اولاجاقدیر. من افتخار ایله دئییه بیلیرم کی بو میلی حکومتین باشیندا دوردوغوم زامان خلقیمیزین اولان اعتمادیندان حداکثر استفاده ائدیب اونو آرزولارینی حیاته کئچیرمگه وارقووه میله چالیشدیغیم هامییه بللی دیر. فیکیر ائدیره م اوتوز ایلیک سیاسی و اجتماعی تجربه م و اوزون مدت مشغول اولدوغوم یازچیلیق معلوماتی بو بؤیوک ایشده تأثیرسیر قالمامیشدیر. ایندی ایسه نهضتیمیز یئنی بیر شکل آلمیشدیر. آقای قوام السلطنه اؤزونون تجربه و تدبیری سایه سینده بوتون ایرانی ارتجاع یولوندان چکیب بیزیم داخل اولدوغوموز یولسالما قدادیر. دئمک آرتیق مملکت بیر یول یعنی آزادلیق یولیه گئدیر. یعنی آذربایجان روزنامه سینین بیرینجی نمره سینده میداننا سوردوگوموز شرط بیزیم نفعیمیزه اورتادان چیخیر. بوضورته بیزیم ایران داخلینده آیری مستقل بیر حکومت یارتمامیزا دلیل قالمیر.

اوندان علاوه بیز تقریباً ایستدیکلریمیزی آماقلا برابرنه تک آذربایجاندا بلکه بوتون ایراندا آزادلیق و دموکراتلیق اساسینی اورتاپاچیخارماغا موفق اولموشوق. اگر میلی حکومتی ساخلاماقدا اصرار ائتمیش اولساق اوندا تازا آچیلان آزادلیق افقینی قارانیقلاشماسینا اؤزوموز سبب اولوب و آلدیغیمیز موفقیتلری متزلزل ائده ریک. بیز بو ومینلرجه آیری علتله گۆره اؤز خط حرکتیمیزی دییشمه لی ایدیک.

خوشبختانه بوخط حرکتین تغییری ده ضررسیر قان تۆکمه دن عملی اولدو تازا خط حرکت فرقه تشکیلاتیمیزین گو جلنمه سی و خلقیمیزین فرقه اطرافیندا داها محکم بیرصورتده تمرکز تاپماسی ایجاد ائدیر اونا گۆره فرقه منیم تمام فعالیتیمین بوایشه حصر ائدیلمه سینی لازم گؤرموشدور.

میلهی نهضتیمیزی وجوده گتیره ن اونا رهبرلیک ائدن فرقه میزین صدرلیگن مینم اوچون تازا بیر شغل دئییل ایدی وهنچ وقت بو افتخارلی مقامدان کناردا اولمامیشام.

لاکن ایندی مستقیم صورتده تشکیلاتی اداره ائتمک مسئله سی داها اهمیتی اولدوغوندان آرتیق دؤولت ایشلری ایله مشغول اولماق اولمازدی ایندی کی شرایطده فرقه رئیسین دؤولت مستخدمی اولماسی فرقه نین حیثیت مقام و سیاستینه متناسب دئییل ایدی. مادامیکی فرقه بوتون ایراندا رهبرلیک ائدیجی حالا گلمه میشدیر. اونون بیر ایالتینده فرقه صدرینن والی لیگی متناسب بیرایش اولابیلمزدی.

مخبر = ایندی بیزیم قارشیمیزدا دوران ان مهم وظیفه هانکی دیر؟

جواب = ایندی بیز اول نوبه ده گرہ ک یئرلی فرقه سازمانلارینی جدی صورتدنظردن کنچیریب و یئرلی کمیته لری تجربه لی معلوماتلی فداکار و جدی ایشچیلر واسطه سیله تقویت ائده ک. سونرا دا اون بئشینجی مجلس انتخاباتیندا خلقیمیزین سئویب به گه نیب ایستدیگی اشخاصین انتخاب ائدیلمه سی اوچون زمینه حاضیرلایاق: عین زاماندا مبارزه نتیجه سینده الده ائتدیگیمیز موفقیتلری ساخلاماق وسائلینی تأمین و باشلادیگیمیز بؤیوک اصلاحات نقشه لرینی عملی صورتده ادامه وئردیک.

مخبر = سیز حکومت ایشلرینه رهبرلیک ائده جک سیز یا یوخ؟

جواب = بو چوخ باریک بیرسؤالدیر. من حکومت ایشلرینه مداخله ائتمک فیکیرینده دئییلیم فرقه منه بئله وظیفه محول اوئمه میشدیر. لیکن من ایالت انجمنی نین عضوی اولدوغوم اوچون فیکیر ائدیره م دؤولت ایشچیلرینه معنوی جهتدن مساعدت ائتمگه امکائیم اولاجاقدیر. بوندان علاوه آذربایجاندا گؤرولن ایشلرده خلقیمیزین رهبری اولان دموکرات فرقه سیندن خبرسیز چالیشماق ایستیهن دؤولت ایشچیسسی اولابیلمز فرقه و خلق اؤز انجمنلری واسطه سیله بوتون اداره لرین فعالیتینه نظارت ائده جک و اونلارا مستقیم صورتده دستور وئرهجکدیر. بوايشده فیکیرائدیره م منیم فرقه صدری اولدوغوم اوچون نظریمین تأثیری اولاجاقدیر.

مخبر = عمومیتله سیز بو موافقتنامه یه نه جور قیمت وئیرسیز؟

جواب: من بو موافقتنامه نی آذربایجان و ایران خلقی اوچون بؤیوک و تاریخی بیرانقلاب و تحولون باشلانماسی ساییب امضا ائتمیشم.

مینم موافقتنامه نین تنظیم و قبولوندا مستقیم دخالتیم اولدوغو اوچون چالیشمیشام بو واسطه ایله خلقیمیزین آرزو و آمالی تأمین ائدیلمیش اولسون بونامن اورکدن اینانیرام و امید ائدیره م فرقه میزین محکم اراده سی و سؤنمز ایمانی سایه سینده بو واسطه ایله الده ائتدیکلریمیزی ساخلاییب اونلاری داها مکمل بیرصورتده نهضتین گئدیشینده مؤثر اولابیلمز و بو کناره گیرلیگ معمولی استغفارله هنچ وجهیله اوخشاماز

جمعه گونو خرداد آیینین ۳۱ ینده (۳۱-۳-۲۵) ساعت سگیزده آذربایجان دموکراتیک فرقه سی جوانلار تشکیلاتینین مراغه ولایتی کمیته سینین بیرینجی عمومی کنگره سی بدرصحنه سینده آقای روبن مختاریان مرکز نماینده سی و آقای آذربادگان مراغا فرماندارین حضورو ایله تشکیل تاپیر. آقای مختاریان جلسه نی آچیق اعلان ائدرک جلسه نی اداره ائتمک اوچون آقای صلواتی نین صدرلیگی و آقای افتخار حسینی، سیروس سعیدی نین کاتب لیگی ایله ۵۱ نفر هیئت انتخاب اولوندو آقای آذربادگان فرقه نین ۱۳۲۴ نجو ایلین شهریور آییندان بوطرفه گندیشاتی و جوانلار تشکیلاتی نین گؤستریدیگی فعالیتلرو گله جکده بوتون فرقه عضولرینین وظیفه لرینین آرتماسینا دایر معروضه ده بولونوب خاتمه ده یاشاسین آذربایجان جوانلاری، یاشاسین قهرمان فدائیلریمیز و خلق قوشونلاری دئیرکن ناطق سؤزلری نئچه دفعه شدتلی آلقیشلاریلا قارشیلانیر.

سونرا آقای لطفعلی احمدی جوانلار تشکیلاتی نین صدری و اطرافدان گلن نماینده لر اؤز حومه لرینین گندیشاتینی راپورت ائدیپ سونرا پرزیدوم و تفتیش هیئتی و اوچ نفر تبریزده مرکزی کنگره یه گؤنده ریلیمک اوچون نماینده انتخاب اولونوب خاتمه ده ایکی پردنمایش و رقص وئرلیب. جلسه ساعت ۱۲ ده یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی، یاشاسین جوانلار تشکیلاتی، یاشاسین آذربایجانین قهرمان خلقی دئییه ره ک همین گون آخشام ساعت ۴ ده پرزیدوم جلسه سی کولوبدا تشکیل تاپاراق آقای لطفعلی احمدی جوانلار تشکیلاتی نین صدری و آقای محمد معصومی تبلیغات شعبه سینین صدری و آقای سقافانیان تشکیلات شعبه سینین صدری انتخاب اولوب. تبریز کنگره سی اوچون سئچیلن نماینده لرین آدی: ۱- آقا لطفعلی احمدی ۲- آقای محمد معصومی ۳- آقای سروب ملک صیادیان.

آذربایجان میلی مجلسینین ۳ نجو عمومی اجلاسی دوشنبه گونو تیر آیینین ۲ سینده (۲-۴-۲۵) ساعت ۱۰ آقای شبستری نین ریاستی و ۷۷ نفر نماینده لرین اشتراکی ایله تشکیل تاپیر.

آقای شبستری جلسه نی آچیق اعلان ائتدیکن سونرا آقای محمد عظیمی مجلسین کاتبی آذربایجان میلی مجلسینین هیئت رئیسه جلسه سینده ۳ آیین ضمنینده تصویب اولونوموش قانون وقرارلاری قرائت ائدیپ آقای شبستری طرفیندن هر بیر قانون و قرارلارین باره سینده مفصل صورتده توضیحات وئرلیب نماینده لر طرفیندن هیئت رئیسه جلسه سینده تصویب اولونوموش قانون و قرارلار اکثریت آراء ایله تصویب اولونور.

آذربایجان میلی مجلسینین ۳ نجو عموم اجلاسینین بیرینجی عمومی اجلاسینین بیرینجی جلسه سینین ادامه سی دوشنبه گونو تیر آیینین ۳ نده ساعت ۵ گون اورتادان سونرا آقای شبستری نین ریاستی آلتیندا رسمیت تاپیر.

آذربایجان مجلس میلی سینین کاتبلری آقای میررحیم ولایی - عظیمی آذربایجان میلی مجلسینین هیئت رئیسه جلسه سینین آذربایجان میلی مجلسینین ۲ نجی عمومی اجلاسیندان بویانا یعنی اوچ آیین ظرفینده تصویب ائتدیگی قانونلارین و قرارلارین خصوصیندا راپورت وئرلیب و نماینده لر طرفیندن اکثریت آراء ایله تصویب اولونوب. مخصوص تصویب اولونوموش قراراچریسینده

آذربایجان بانک میلی سنین تاسیسی راپوت اولوندا آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری آقای پیشه وری همین میلی بانکی نین تاسیس اولونماسینین آذربایجان خلقینین اقتصادی حیاتیندا اهمیتلی و حل اندیجی رول اویناماسی خصوصیندا نماینده لرین حضورونا اطرافلی صورتده توضیحات وئریب.

آذربایجان میلی مجلسینین ۲ نجی عمومی اجلاسیندا بویانا تصویب اولونموش قانون و قرارلار آذربایجان میلی مجلسینین کاتبلری آقایان میررحیم ولائی، محمد عظیم طرفیندن آشاغیداکی شرح ده قرائت اولونور آذربایجان میلی مجلسینین هیئت رئیسه سی ۳۶ نجی جلسه سینده ۱۳۲۵ ینجی ایلین فروردین آیینین ۲۲ سینده پنجشنبه گونو (۲۲-۱-۲۵) فلاحته بهره سینین مالکیله اکینجی آراسیندا بؤلومه سی قانونو لازمی مذاکرات و مشورتدن سونرا تصویب ائتدی و بو جلسه ده آذربایجان میلی مجلسینین رئیسی حقیقده بیر هفته لیک مرخصی تصویب اولوندو.

جمعه گونو خرداد آیینین ۲۴ (۱۳۲۵-۳-۲۴)نده آذربایجان مجلسینین هیئت رئیسه سی ۴۸ ینجی جلسه سی فوق العاده صورتده تشکیل تاپیب بو جلسه ده آذربایجان حکومتی نین باش وزیری آقای پیشه وری مجلس ده حاضر اولوب مرکزی حکومت نماینده لری ایله آپاریلان مذاکره لر واونون نتیجه سنیده امضاء لانیمش موافقت نامه نین اطرافیندا لازمی توضیحات وئرلیر. هیئت رئیسه آقای پیشه ورینین بیاناتینی اثبیتدیکدن سونرا موافقت نامه نین مندرجاتین تصویب اندیب و قرار قویلدو آذربایجان میلی مجلسینین نماینده لری دعوت اولونوب، عمومی جلسه ده موافقت نامه نین قطعی تصویبی تعیین اولونسون.

بوجله ده آقای پیشه وری آذربایجان دموکرات فرقه سینین اونا محول ائتدیگی آغیر وظیفه لری مناسبتیله هیئت رئیسه ده دؤولتی ایشلردن معاف ائدیلمه سینی تقاضا ائتدی. هیئت رئیسه فرقه ایشلرینین اهمیتینی نظره آلاق. آقای پیشه ورینین تقاضاسین قبول ائتدی ولی قرار اولدوکی هله لیک موافقت نامه نین قطعی تصویبینه قدر و اداره رئیسلی تعیین اولانا کیمین آقای پیشه وری اؤز ایشینده قالسینلار بوضمنده هیئت رئیسه آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی صدری آقای پیشه ورینین میلی حکومت باش وزیرلیگینده آذربایجان خلقینه تاریخینده ابدی اولاراق قید ائدیلن خدماتی و آذربایجان خلقینین دیری و استعدادلی بیرمیللت کیمی دنیا یا تانیمناسینا سبب اولدوغو اوچون آذربایجان خلقی آدیندا قدر دانلیق اولوندو. سونرا قرار اولدو هیئت رئیسه نین موافقتین ایران باش وزیرینین سیاسی معاونی و گؤندریلن نماینده لرین رئیسی آقای مظفر فیروزا ابلاغ اولونسون و بو اقدام دا عمله گلدی و هیئت رئیسه آشاغیدا آدلاری قید اولونان آقالاری استاندارلیق و باشقا اداره لرین رئیس لیگیندن اؤتری. باش وزیر آقای قوام السلطنه نین حضورونا معرفت ائتدی.

آقایان: پادگان - دکتر جاوید - میر رحیم ولایی - بو اوج نفردن بیرسی استاندارلیغا - آقایان فریدون ابراهیمی آذربایجان مدعی العموملوغونا = یوسف عظیم: عدلیه - الهامی: مالیه - رضا رسولی: اقتصاد - حسن جودت: پیشه و هنر - دکتر اورنگی: بهداری - بازرگانی فلاحته - بی ریا: معارف - کاویان نظمیه رئیس لیکلرینه.

شنبه گونو تیر آیینین بیرینده (۱- ۴ - ۲۵) هیئت رئیسه ۵۰ ینجی جلسه سینی تشکیل وئریب.. آقای شبستری جلسه نی آچیق اعلان ائندن سونرا هیئت رئیسه جلسه سینده تصویب اولونموش قانون و قرارلار آقای ولائی وسیله سیله اوخونوب آقای پیشه وری نین پیشنهادهی اوزره شهید و شکست اولان فدایی قانونون ماده سینه بو کیمه لر قید عنوانیله علاوه اولوندو «شکست اولان فدایی لرین وضعیتینه رسیده لیک ائتمک ایشی ایالتی انجمنین طرفیندن تشکیل اولونموش کمیسیون واسطه سیله اولاجاقدير.» بو پیشنهادا رأی آلینیب اتفاق آراء ایله تصویب اولدو و بقیه قانونلار اوخوندو.

آقای پیشه وری پیشنهاد ائتدی کی دؤولت کلمه سی یئرینه مجلس کلمه سی قویولسون کی آتیه ده ایالتی انجمن آدلانا جاقدير. آقای پیشه ورینین پیشنهادینا رأی آلیندی و نماینده لر طرفیندن اتفاق آراء ایله تصویب اولوندو. سونرا معدنلر تحقیقاتی اوچون وئرلن یوزمین تومن اعتبار اوخونوب آقای رسولی طرفیندن بو بارده گئیش توضیحات وئرلیر. آقای پیشه وری بوقانونون باره سینده صحبت ائدهرک پیشنهاد ائدیرلرکی بوقانون دا هیئت رئیسه جلسه سینه قایتاریلسین و اورادا یئنی دن رسیده لیک اولونسون.

آقای پیشه ورینین پیشنهادینا رأی آلیندی و اتفاق آراء ایله تصویب اولوندو. شهرلرین آبادلاشماق و شهرداریله ده بورج وئرمک قانونو اوخونوب. آقای پیشه وری بو قانونون اطرافیندا صحبت ائتدیکن سونرا اتفاق آراء ایله تصویب اولوندو.

شهرلرده تربیت ائوی تأسیس اولماق قانونو اوخونوب آقای دکتر اورنگی توضیحات وئره ندن سونرا تصویب اولوندو. ایش قانونو اوخونوب آقایان معیری، آخوندزاده - بیات ماکویی - آقای پیشه وری بو قانون بارسینده صحبت ائدیبلر و بوتون قانونلارا قیام واسطه سیله بیریرده رأی آلینیب تصویب اولونور.

اون دقیقه تنفسدن سونرا آقای دکتر مهتاش فلاحت باره سینده گوردوگو ایشلر خصوصیندا مفصل صورتده دانیشیب کی آقای مهتاشین دانیشیغی آشاغیدا گلیر.

«اگر بیز تاریخین صحیفه لرینی ورق ووروب تمام آلتی آی و اون گون دالی یا قاییداق، آذربایجان میللی حکومتی، میللی مجلسینین ۲۱ آذر ۱۳۲۴ تاریخی جلسه سینده مجلسه تقدیم ائتدیگی - ۲۰ ماده لی برنامه سینه برخورد ائدهریک دؤولتین بو پروگرامیندا بیر مهم تغییرات و خلقین میللی احتیاجلارینی رفع ائدیب و اونو ترقی و تکامله سوق ائتمک وعده سی وئرلمیشدی. و مخصوصاً برنامه نین ۱۲ ینجی ماده سینده، فلاحته دایر بئله یازلیر.

۱۲ ینجی ماده - کندلرده و شهرلرده گوندن گونه آرتماقدا اولان ایشسیزلیک قارشى سینی آلماق اوچون خالصه یئرلرینی فوریتله زاعلر آراسیندا تقسیم ائتمک همچنین آذربایجانی ترک ائدیپ اونون خارجیندن میللی مختاریتیمیز علیهینه تبلیغات آپارانلارین دا یئرلرینی ضبط ائدیپ کندلیلر اختیارینا قویماق ایله یئرسیز کندلیلری باخلاندیرمالیدیر.

بو گونلری نئجه کی دئدییم آلتی آیین عرضینده بو آز مدته ۱۸۰ گونده کی بیرآنانین رحمینده منعقد اولان نطفه تکامل حالینا یئتیشمه دن مدته جنین حالیندا اولان بیر دؤولت نتیجه ده بنده کی اونون فلاح و زارتینین تازا مسئولی ایدییم. تمام باش اوجالیقلا حورمتلی مجلس نماینده لرینین قاباغیندا افتخارایله گزارش وئردیم کی دؤولتین ۱۲ ینجی ماده سینین برنامه سی دؤولت رئیسینین دوزگون رهبریتی وگوستریشی و آذربایجان خلقینین لیاقتی نتیجه سینده علاوه براینکی تمام و کمال انجام تاپیبیدیر. فلاحین باشقا رشته لرینده ده قابل ملاحظه ایشلر آشاغیداکی طرز ایله صورت وئرلیبیدیر.

مغان دا چگیرتگه ایله مبارزه مغان چؤلوهیمیشه چگیرتگه یه آلوده اولوب و میلی حکومت بو مبارزه دن اؤتری اوچ آیلیق بودجه سینه هشتاد مین تومن بودجه سینده اعتبار برآورد ائتمیشدی ولی چون مغان چؤلوه ایران وشوروی ایله هم مرز ایدی. مرکزی حکومت شورالار اتفاقیه بو مبارزه دن اؤتری بیرمخصوص قراردادی واریدی اونا گؤره تهران بوایشه اقدام ائتدی ولی قبل از اینکی تهرانان مأمور گله آذربایجان فلاحی تمام مقدماتی بوش گؤرموشدو. بونا گؤره خرج کئچه ن ایله نسبت چوخ آزاولدو کئچن ایل بیرمیلیون تومن حدودوندا خرج لنمیشدی. ولی بو ایل آذربایجان فلاح مأمورلارینین نظارتی نتیجه سینده کلیه پولو کی حواله اولوب ۳ یوزمین تومندن تجاوز ائتمه ییر شاید بو پولون یوزمین تومنینده مرکز قاییدا.

اهلی حیوانلارین ناخوشلوقلاری ایله مبارزه - آذربایجانین مهم بیرثروتی حیوانی محصولاتدیر. آذربایجان آتی - یاغی - پنییری - بو دعوادا متفق لر سربازلارینا جبهه لرده درجه یارديم ائديب آذربایجاندا ۴ میلیون کیمی قویون وار و تقریباً یاریم میلیون بؤیوک یوینوزلو قره مال یاشاییر.

بونلارین آتی - ده ریس - یاغی - یونو - بؤیوک صادرات قسمی تشکیل وئریر و اگر بونلارین ناخوشلوقلاری ایله مبارزه اولماسا بؤیوک تلفات وارد اولار و شاید یوزمین لر ایله دامپرورلر حالینا دوشرلر و بوساعت ۱۲ نفر مأمور اهر - مشکین - ساوالان - داغلاریندا شاه سئون ائلینین ایچینده تحقیقه مشغول دورلار و بوگونه کیمی شاه سئون رئیسلیندن و اونلارین جدیتینده نئچه ده تقدیر ائدلمیشدیر.

تبریز ده مدل باغ - تبریز دن بیرمدل و کندکی اوزوکی کندلیلر اوچون نمونه اولسون احتیاج وار ایدی بونا گؤره فلاح و زارتی صوفیان کندی نین کی موقوفه بیرملک دور. مجبور اولدو ۱۳ ایل مدت ریاست مجلسیندن اجازه ائتسین و بو ایش انجام تاپیب و فعلاً چوخلو مشکلات ایله مشغول دورلار.

باشقا اورمیه ده مدل باغ قوشون الینده اولماغا گؤره چوخلو خسارت گؤروب و فعلاً ۱۴ مین تومن اعتبار وئرلیب بو باغین تعمیر و آبادلیغینا مصرف اولسون آستارا دا بیرمدل باغ وارکی ایلهه بیرتن چای، تقریباً یوز کیلو ساری کؤک محصول وئریر. وسیله نقلیه - فلاحین اداره سیندن مأمورلار چؤلّه چیخماغا اساساً وسیله یوخدو. فعلاً بیرسواری ماشین بیرکامیونیت و ایکی جیپی واردیر. بوماشینلار فلاح ایشلرینه فوق العاده یارديم ائدير.

باتلاقلار ایله مبارزه آذربایجاندا باتلاق یئرلری چوخدور. و فعلاً صحیه طرفیندن بیر نفر طبیب ایکی فلاح مهندسی تجربه اوچون ۱۰ مین تومن اعتبار ایله شرفخانه یه گؤنده ریلیب کی زه کشلیق ائدیپ و نتیجه نی باشقا یئرلرده عمومیت وئرسینلر. چایلارین قاباغیندا بند باغلاماق: ۴ چایین قاباغیندا بند باغلاماق اوچون ۴ مهندس گؤنده ریلیب پروژه و نقشه سی حاضریدیر. البته اعتبار وئرلن کیمی ایشه باشلاناجاقدیر.

بهره مالکانه کی تهران حکومتی ایللر بویو. مطالعه ائدیپ و بالاخره موفق اولمادی بیرقانون مالک ایله اکیچی آراسیندا کئچیریلسین، شاید مجلسده ۶-۷ دؤره بو باره ده بحث اولموشدو. ولی میلی حکومت ایکی آی مطالعه دن سونرا بیرقانون کی، هم مالک و هم اکیچیلری راضی ساخلیر عادلانه بیرقانون تنظیم و تصویبه یئتیردی.

یئر بؤلگوسو: هر بیر مملکت ده عمومی اصلاحاتین باشلانماسی و مخصوصاً از یلمیش وزحمتکش طبقه لرین اوزونه آچیلان نجات قاپیسی یئر بؤلگوسونون باشلانماسینا باغلیدیر.

دونیادا و مخصوصاً فرانسه ده یئر بؤلگوسو عملی اولماق اوچون چوخلو قانلار تۆکولوب و بالاخره ۱۷۸۹ نجو ایلده بؤیوک بیر انقلاب عمله گلیب کی تاریخینده بو انقلاب بورژوازی انقلابی آدینا آدلانیر. فرانسه مالکلی بو انقلاب نتیجه سینده یئر بؤلگوسونه حاضر اولوب و یئر بؤلگوسونو حیاتا کئچیریلره ک او تاریخدن فرانسه تقریباً بیر خیردا مالک مملکته تبدیل اولوندو.

آذربایجاندا نئجه کی آقار بیلیرلر. ۲۷ بهمن ۱۳۲۴ ده آذربایجان دموکرات فرقه سینین دوزگون رهبرلیگی نتیجه سینده انقلاب سیز قان تۆکولمه دن یئر بؤلگوسونو قانونو آذربایجان میلی مجلسین تصویبه یئتیشیب و یئر بؤلگوسو باشلانیب. ایندی من بورادا ادعا ائدیره م کی آذربایجاندا میلی مجلسی بوقانونو تصویب ائتمگله دونیادا بؤیوک بیر قدم گؤتوروب کی آسیادا نظیری گؤرونمه میشدیر.

اگر آذربایجانین نهضتی نین خدمتین بیر طرفه قویاق و یئر بؤلگو قانونون بیر طرفه آذربایجان میلیتی بو گؤتوردوگو قدملر ایله آذربایجان میلیتی نین آدینی تاریخینده بؤیوک مترقی و لایق میللتلر ردیفینده ثبته یئتیردی.

همین بو مجلس کی تهران اونا مجلس میلی آدینی وئرمگه اجازه وئرمیدی تصویب ائتدیگی قانونو، آقای قوام السلطنه ۴ آیدان سونرا مجبور اولدو ایراندا تصمیم توتسون. تهران دؤولتی تصویب نامه موجبجه گره گ ایدی دونن تاریخی اعتباراً خالصه یئرلرین بؤلگوسونه باشلا سین ولی منیم آلدیغیم خبره گؤره اساساً بیر قدمده اولسون. گؤتورولمه ییب و تازا اگر باشلانسا بو ایش تهراندا بیر عده اوچون چؤره ک آغاجی اولاجاق نئجه کی سیستاندا ۱۳۱۲ ده بنا اولدو سیستان خالصه لری بؤلونسون بو تقسیم اراضیده چوخلار میلیونلار صاحبی اولدو و اونلارین بیرسی کی آذربایجانلی دیر و خانواده سیده آذربایجاندا دیر. به قدری مستفیض اولدو کی ایندی بیر اتومبیل کارخاناسینین تهراندا نمایندده سی دیر و میلیون صاحبی دیر. اما آذربایجاندا نئجه کی آقارلارین

اطلاعیته یثتیشه جک احصائیه موجبنجه ۶۰۰ کند بؤلونوب بیردینار سوء استفاده اولونماییب دیر بو موضوع اؤزو آذربایجان خلقینین لیاقت شجاعت و شهامتینی گؤستریر.

ایندی اجازه وئرین کئچک اصل موضوعه:

نئجه کی معروضه نین اولینده دئییلدی آذربایجان میلی حکومتی نین ۲۱ آذر ۱۳۲۴ ده مجلسه تقدیم ائتدیگی ۲ ماده لی ایش پروگرامی باره سینده ۱۲ ینجی ماده سی خالصه املاک کی نین بؤلونمه سی و آذربایجان خلق دوشمنلرینین اموالی نیز مصادره اولونماسی باره سینده ایدی.

البته بو برنامه ایدی و لازم ایدی اجراء اولسون و بونون اجرایی یولوندا فلاحیت وزارت آذربایجان دؤولتی طرفیندن مأمور اولدو بونون قانون و نظامنامه سینی تنظیم ائدیپ دؤولته و مجلسه تقدیم ائتسین. بو مأموریت بهمن آیینین ۲۵ ینده انجام تاپدی و بیرطرح کی بیرماده واحده و اوچ تبصردن واونایا عاید ۱۵ ماده و تبصره دن عبارت اولان نظامنامه ایدی دؤولتی هیئتینه تقدیم ائتدی. تصویبدن سونرا مجلس میللینین هیئت رئیسه سینده گؤنده ریلدی. نتیجه ده بهمن آیینین ۲۷ سینده ۱۳۲۴ تاریخلی جلسه سینده چوخلو بحث و مذاکره دن سونرا تصویبه یثتیشدی.

بیز آذربایجان قانون و نظامنامه سین چون بوقانون و نظامنامه آقارلارین نظرینه یثتیشیب روزنامه لرده درج اولونوب بورادا اونون باره سینده بحث ائتمک آرتیق وقتی آلماق دئمکدیر. بونا گؤره فقط بونون طرز اجرایی نتیجه سینده صحبت اولونمالیدیر.

نئجه کی گزارش وئریلدی قانون بهمن آیینین ۲۷ سینده تصویبه یثتیشیب و اول اسفند ۱۳۲۴ ده ابلاغ اولوندو و بیر موقعده اونون اجرایینا باشلانیدی. ولی متأسفانه قیش شدتلی و طولانی ایدی و یئرلر ۱۵ فروردینه کیمی قارآلتیندا اؤرتولدو. بونونلا برابرشدتلی یاغیشلار یاغماق مناسبتیه چوخ زحمات و مشکلاتین مقابلینده اغلب قار و یاغیش آلتیندا مأمورلار دؤولتین دستورلارین انجام وئریدیلر. و بونو دئمک لازمدیر کی بالاخره اجباراً بؤلگو ۱۵ فروردینه قدر تعطیل اولدو. پس دئمک اولار یئر بؤلگوسو آذربایجاندا آتاق بیرای یاریمدیر. باشلانیب و عملی اولور و بو بیرای یاریمدا بوگونه کیمی یثتیش راپورتلارا گؤره – فلاحیت وزیرلیگی طرفیندن خالصه و مصادره اولان کندلرینین یئر بؤلگوسونون نتیجه سی:

۱- بؤلون کندلرین تعدادی ۵۸۹ فقره.

۲- اکینه جک یئرلرین مسافتی کی بؤلگویه قویولوب ۱۵،۲۳۰۹/۷۸۴۱ هکتار.

۳- اکینچیلرین سای کی یئر وئرلیب ۱۶۸۶۳۰ نفر.

۴- قالان کندلرین تعدادی کی پلونوم جلسه سینده ۸۸۱ فقره قرار اولدو فرقه وسیله سیله بؤلگویه قویولسون.

آقای مهندس مهتاشین دانیشیغیندان سونرا جلسه ساعت بیره ربع قالان خاتمه تاپیب و گلن جلسه دوشنبه گونو تیرآیینین ۳ نه ساعت ۹ تماماً موکول اولونور.

آذربایجان میلی مجلسینین ۳ نجو عمومی اجلاسینین ۳ نجو جلسه سی سه شنبه گونو تیر آیینین اوچونده (۲۵-۴-۳) سحر ساعت ۱۰ دا آقای شبستری نین ریاستی آلتیندا تشکیل اولوندو.

اؤنجه دن میلی مجلسین کاتبی آقای محمد عظیم بیرینجی جلسه نین گزارشینی اوخویوب. سونرا میلی مجلسین کاتبی آقای میررحیم ولایی اکینجی جلسه ده نماینده لرین آذربایجان فلاح وزیری آقای دکتر مهتاشین گزارشی اطرافیندا چیخارتدقلاری قرار ی اوخویوب.

((قرار))

فلاح وزیری آقای دکتر مهتاش میلی دؤولتین ۶- آی ایچری سینده فلاح وزارتینده انجام اولان ایشلره دایر مبوسط گزارش وئریب مجلس نماینده لری معروضه نی ائشیدن سونرا آشاغیداکی قرارلاری قبول ائتدی.

بومدنده دفع آفات حیوانی و نباتی ده اولان فعالیتی رضایت بخش بیلیم گله جکده اهلی حیوانلار مدنی و صنعتی و خوراک کی آذربایجان اؤلکه سینین ثروتینین بؤیوک بیر رقمینی تشکیل وئریر. آفت لردن حفظ ائتمه کی اوچون جدی تاپشیریق وئریر. گله جکده فلاحی تازه اصول ایله مجهز و اکینجیلری عملی زراعت و حیواندارلیق ایله آشنا ائتمکدن اوتری تازا فلاح ماشینلاری و علمی مؤسسه لرین تهیه سینی فلاح اداره سینده توصیه ائدیر و مخصوصاً چون محصوللارین ازیادین مواد اولیه نین صادراتی نین قووه تلنمه سی اوچون موجود چاپلارین و قاباغیندا بند باغلانان و باتلاقلاری قوروتماق واجب گلیر. و بونا جهت انجمن ایالتیدن لازمی اعتبار فلاح اداره سینین اختیاریندا قویماغی طلب ائدیر.

آذربایجان دؤولتینین ایش پروگرامینین ۲ ینجی ماده سینده یئر بؤلگوسونه دایر انجام اولان یئر بؤلگوسونو قابل تقدیر بیلیم وئیز بیر زاماندا بؤلون یئرلرین اکینجیلر آراسیندا تثبیت اولماسی و بو یئرلین حداکثر اکیلمه سینی فلاح ته تاپشیریق. و ضمناً قراره آیینیر کی، ۱۵ گونه کیمی باقی قالان بؤلگویه شامل اولان کندلری ده کند کمیسیونو میلی نماینده لر و دؤولت کارمند لری فلاح مأمورلاری کمکی ایله بؤلونوب خاتمه سینی فلاح اداره سینده راپورت وئرسینلر.

سونرا آذربایجان صحیه وزیری آقای دکتر اورنگی صحیه وزارتینین گوردوگو ایشلری و فعالیتی خصوصیندا گزارش وئریب کی آقای اورنگینین گزارش بئله دیر:

«محترم نماینده لرین اطلاعینا یئتیریلر کی آذربایجانین میلی نهضتینین اثرینده وجوده گلن آذربایجان میلی حکومتی طرفیندن ۲۱- آذر - ۱۳۲۴ ده آذربایجانین صحیه ایشلرینی اداره ائتمگه مفتخر اولدوم.

نئجه کی محترم نماینده لریاخش بیلیرلر کی آذربایجاندا صحیه وضعیتی عموماً صفر حکمنده ایدی. محدود مؤسسه لر آدیندا مریضخانه و صحیه شعبه لری واریدی سه ده هئج بیر جور صحی خدمت لر و لازمی وسیله لر اولماماسی مناسبتیه هئج بیرایش انجام وئریلمیردی و شهرین صحیه مؤسسه لری مأمورلاری نئجه آیلارلا حقوقلاری یئتیشمه دیگیندن اعتصاب ائتمیشلردی.

۲۱ آذرده ۴- آی تمام ایدی کی صحیه اداره سینین ایشچیلرینین حقوقلاری یئتیشمه میشدی. حتی دئمک اولارکی، اگر بیزیم بو میللی نهضتیمیز عمله گلمه میش اولسایدی. شاید او صحیه مأمورلاری اؤزلرینین مشروع حقوقلارینا نائل اولما بیلمه یه ایدیلر. اعتصاب گونلرینده شدتلی احتیاجینا گؤره یوز تومن حقوق آلان مأمورون اؤز معاشینی تأمین ائتمه سی اوچون فعله لیک ائتدیگینی گؤردوم. میللی حکومتیمیز تأسیس اولوندوغو موقعده بوتون صحیه مأمور لاری میللی حکومتین وعده لرینه اینانیب اومود باغلایاراق فوریتله اؤز ایشلرینه باشلادیلار. بو وضعیت یالنیز تبریز دئییل، بلکه اطراف صحیه لرینده بو منوال ایله ایدی. مثلاً بناب صحیه سینین مسئولونون مختصر حقوقونو اورتادان آپارماق اوچون مختلف عنوانلارلا اشکالات تولید ائدرک، بیر ایلدن متجاوز ایدی کی نه مرکزی صحیه اداره سی ونه ده بلدییه طرفیندن وئریلمه میش ایدی. گویا بناب شهرداری سینین اؤزونون صحیه اعتباری اولمادیغینا گؤره اونون امثالی نین حقوقون وئریلمه سیندن امتناع ائدیلهردی. بونا گؤره صحیه یوخسوللوق و فقرلیگی مناسبتیه تیفوس مرضی ولایتلرین چوخوندا، حتی تبریزین اؤزونده ده انتشار تاپمیشدی.

اطرافدان یئتیشن اطلاعات و گزارشلر بومرضین انتشارینی تأیید ائدیپ وهر یئرده بؤیوک خطر اهلاییه متوجه اولموشدو. میللی حکومتین شورا جلسه سینین ایکینجی اجلاسیندا بومسئله موقع مذاکره یه قویولدو. و آذر آیینین ۳۰ ندا تبریز ده تیفوس وسایر مسری خسته لیکلرین قاباغینی آلماق اوچون فوریتله اوتوز تخت خوابلی بیر مریضخانه تأسیس اولوندو. هر یئرده مأمور لاری واسطه سیله صحتی اصول ایله ضد عفونو اولونماغا باشلاندی. اطراف ولایتلره، شهرلره و کندلره صحیه مأمورلاری گؤنده رمک وفوری دستورلار نتیجه سینده دی آیینین آخر لینده بو ائولر ییخان مرضین کؤکونو کسمگه آنجاق موفقیت الدهه ائدیلهدی. بونون آذربایجاندا بو ترتیبله او مرضین خطری برطرف اولوب اورتادان قالدیریلدی.

فرقه میزین مرامنامه سی و میللی حکومتی نین برنامه سی موجبجه اساساً مسری مرضلرین اؤنونو آلماق اوچون صحتی اصول ایله اساسلی و بؤیوک قدملر گؤتورمگه باشلاندی. نمونه دن اؤتری تراخوم ناخوشلوقو ایله آپاریلان مبارزه نی مختصر صورتده توضیح وئرمک ایسته بیرم.

بوتون صحیه شعبه لرینده مأمورلار تراخوم مبارزه سینیه باشلادیلار، بونا گؤره شهرین مرکزینده بیر خصوصی تیمارگاه تأسیس اولوندو.

ایندی ایسه شهرین ۸ ناحیه سینده تیمارگاه لاردا و مریضخانه لره تراخوم مرضی ایله مبارزه ائتمک اوچون و مدرسه لرده مخصوص اولماق اوزره ایکی نفر دکتر وایکی نفر دکتر معاونی، معارف وزارتینه معرفلیک اولان محصللرین معالجه سینیه جدی صورتده اقدام اولوندو.

بو نحوله ۵۲۲۸ نفر تراخوم مرضينه مبتلا اولان محصل ومحصله لر معالجه اولوندولار. حتی ايندی ده کی مدرسه لرین تعطیل موقعی دیر. معالجه سی قورتارمايان شاگردلر اوچون مدرسه لرین افتتاحينا قدر معالجه لرینه دوام اولونماسينا جدی صورته دستور وئریلمیشدیر.

مدرسه لرین آچیلان موقعينه تراخوم مرضی نین تماميله رفع اولونماسينا اومودوم واردیر، بوتون اجتماعی محللرده وسریازخانه لر ده دئمک اولارکی صهی وسیله لرله امکانات نتیجه سینده ظن اندیره م کی دها تراخوم مرضی تاپیلماسین چونکومسیقیماً تحت نظر ومعالجه آلینیبلار.

هابئله مسری مرضلرین اؤنونو آماق اوچون فلاح و صهی اداره لری مأمورلاری طرفیندن شرفخانه طرفیندن کی باتلاقلاری قوروتماق اوچون نچه گوندور مشترک مطالعه یه اولونوبدورکی تا صحیح اصول ایله مراغا اورمو و باشقایئر لرده باتلاقلارین قورولما سیله بعضی اوجمله مالاریا خستهلیگینی عملی صورته اورتادان قالدیر ماق اوچون ایشه آلینسن.

بوندان علاوه مقاربتی امراضلا مبارزه آپارماق اوچون صهی وزارتی نین نزدینده پروفلاکسی شعبه سی دوزه لدیلمیشدیر. مقاربتی مرضلرین مبارزه سی حکومتین قرارینا گؤره شهر اداره لرین مخصوصی وظیفه لریندن اولدوغو حالدا صهی وزارتی نین پروفلاق سی شعبه سی دایر ائتمکله او شعبه وسیله سیله گله جه گیمیزین قیمتی اطلاعات و تجربه لر و مطالعه لر توپلاماقدادیر. بیرینجی درجه ده کندلرین احتیاجلارینین تأمینینی نظره آلیب، صهی امدادیه پستلاری بوستان آباد – باسمنج – سردود – کلیر ده دایر ائدییدیر.

صهی وسایل فراهم اولدوقجا تئز بیر زاماندا آذربایجانین بوتون کندلرینده صهی پستلار دایر اولاجاقدیر. چوخ کندلر ومحاللار واردیرکی، اورالاردا سابقه هئج بیر اداره نین اؤزو و یا نما ینده سی اولمادیغی حالدا میللی حکومتین قورولوشوندا سونرا اوئیرلرده صهی پست لاری دایر اولونوب ناخوشلارا وبعضی مسری امرا ضه مبتلا اولان مریضلرین معالجه سینه مشغول دورلار.

بیزده ایندییه قدر فنی ایشلرده ایشلمک اوچون کافی تعداد دا غنی ایشچیلرین اولمادیغینی هامینیز تصدیق ائده رسینر بومنظور ایله دکتر معاونی وخسته باخچی سی یئتیرمک اوچون صهی وزارتی طرفیندن بیر مدرسه تأسیس ائدیلمیشدیر. مدرسه طرفیندن تعیین اولونان شرطلری حاوی اولان داوطلبلرین قبول ائدیپ، اونلارین تحصیللرینین مجانی اولماسیندان علاوه تحصیل دؤره سینی قورتارا نا قدر آلیق حقوقدا وئریلیر.

ايندی بو محصل ومحصله لر سحردن گون اورتایا قدرمریضخانه لرده عملی تجربه یه مشغول اولوب گون اورتادان سونرا دا متخصص دکتر لر وسیله سیله نظری صورته تحصیل ائتمکده دیرلر.

اونلارین تحصیل دۆره لری قورتارماقلاندلر ده تشکیل اولوناجاق صحی پست لارا گۆنده ريله جکدير. ايندی ليکده بيرنچه سيار آمبولانس و دکتتر لر تعيين اولونوبلارکی اطراف کندلرده بيرمرض گؤرولسه فوری اونو سؤندورمک اوچون اعزام اولونسون. هله ليکده بوامولانسلايرين بيريسي خسته ليک مبارزه سيندن اؤتری ماکويا گۆنده ريليب کی محلی صحیه اداره سينين اختياريندا اولاجاقدير.

صحیه وزارتتی بوگونه قدر آشاغيداکي ترتيبله آذربايجانين مختلف شهرلرينده يعنی اصول اوز ره مريضخانه لر تأسيس ائتمگه موفق اولموشدور.

تبریز ده ۶۰ تخت خوابلی بوعلی مريضخانه سی - ۵۰ تخت خوابلی خيريه - ۳۰ تخت خوابلی مسری مرضلر - ۶۰ تخت خوابلی شیرخورشید مريضخانه سی - ۴۰ تخت خوابلی دارالمجانين - ۱۵ تخت خوابلی تربيت ائوی مريضخانه سی - جمعاً تبریز ده ۲۵۵ تخت خواب.

۲۰ تخت خوابلی آذرشهر مريضخانه سی.

۳۰ تخت خوابلی میاندوآب مريضخانه سی.

۳۰ تخت خوابلی میانه مريضخانه سی.

۶۰ تخت خوابلی مراغا مريضخانه سی.

۳۰ تخت خوابلی اردبیل مريضخانه سی.

۱۰ تخت خوابلی خلخال مريضخانه سی.

۲۰ تخت خوابلی سلماس مريضخانه سی.

۴۰ تخت خوابلی خوی مريضخانه سی.

جمعاً ۳۴۰ تخت خوابلی مريضخانه لر تأسيس و دایر اولونوبدور.

بوگونه قدر بابا باغیندا بيرقدر جزام وضعينه مبتلا اولان بدبختلره هئچ توجه اولونمامیشدی.

حقیقتاً ده اورایا بيرمؤسسه آدی قويماقدا لایق دئييل ایدی وچوخ وقت اورادا انتظام و اونلارین راحت ليک وسیله لری اولمادیغیندان تبریز ه گلیب اسفلی و وحشتناک بير منظره تشکیل ائیدیردیلر و بوخطرلی جزام مرضی بوترتیبله انتشار اولوردو.

ايندی ليکده اورانين وضعیتی اداري مشکل آلیب و اونلارین راحت ليک وسیله لری هر جهتدن تعیین اولونموشدور.

اونلارین آذوقه سینی و راحتلیک وسیله لرینی وسایر احتیاجلارینی وقتی - وقتینده يئتیرمک اوچون بابک باغی نین فرعی جاده سینین مخصوصاً تعمیر اولونماسی اسبابی فراهم گتیريلمیشدیر.

دونيادا صحنی قسمتين اوشاق لاردان باشلانماسی قید اولدوغونا باخمایاراق بیزیم اؤلکه می زده صحنی وسایلین اولماماسی مناسبیتله یئنی دوغولان کؤرپه لرین چوخو تلف اولوب اورتادان گئیدیدی. اگر اؤلنلرین احصائییه سینیه باخیلیرسا اوشاقلارین ضایعاتی نین بؤیوک بیر رقم تشکیل وئردیگی گؤزه چارپاربونا گؤره صحیه وزارتتی دارالرضاعه و دوغوم ائوی دوزه لتمگی نظره آلیب تقریباً اونون مقدماتی وسیله لرین تأمین ائدرک بو یاخینلار دا آچیلیشینیه اعلان ائده جکدیر.

هابئله اوشاقلارین وعمومی اجتماعی محل لرین صحیه سینیه نظره آلماقلا دارالتربیه مؤسسسه سی صحیه اداره سینیه محول ائدیلمیشدیر.

دؤولت دارالتربیه نین بودجه سینیه تأمین و تعیین ائتمگه اورانین تأسفلی حالینا تمامیه تغییر وئریب و اورانی آبرومندانیه شکیه سالمیشدیر. گله جکده اوشاقلارین صحنی وسایلی هر جهتدن آل وئریشلی اولاجاقدیر. و اوارادان مملکت اوچون مبارزه جدی و فعال جوانلارین جامعه یه تحویل وئریله جکدیر.

هالبوکي، ایندینه قدر اونلارا توجه اولونماماسی مناسبیتله یوخسوللوق و فقر حالیندا عمر سورور دولر اوشاقلار موضوعوندا صحبت اولوندوغوندا چچک باره سینده ده بیرنئچه کلمه سؤیله مک ایسته ییرم سابقه چچک مرضینده ن وطنیمیزین خیردا جا بالالارینا، یئتیشن تلفات چوخ بیر رقم تشکیل ائدیردی.

ایندی عمومی، اجباری چچک دؤیمک اوچون صحیه وزارتتی طرفیندن جدی اقدامات اولونموشدور. اسفند آییندا چچک مایه سینین قورتولماسی بیزیم اوچون بؤیوک اشغالات تولید ائتدی و چوخ زحمتلردن سونرا آخیرینچی قیمتله بیر مقدار چچک مایه سی تهیه اولوندو.

بو کیمی وسیله لرین آزیلی صحیه اداره سینیه دوشوندورمگه باشلادی و بونا گؤره صحیه وزارتتی بیر لابراتوار تهیه ائتمگی قرار آلدی کی بونو «انستیتو پاستور» مؤسسسه سینین مقدمه سی حساب ائتمک اولار. صحیه وزارتتی آذربایجاندا کی بوتون شیر خورشید مؤسسسه لرینه مرکزیت وئرمک

اوچون ۲۵/۲/۲۸ ینده آذربایجان میلل مجلسینین رئیسی آقای شبستری نین تحت ریاستینده آذربایجان شیرخورشید کنگره سینیه تبریز ده تشکیل و اونون یئنی اساسنامه سینیه تنظیم ائندن سونرا هیئت مدیره سینیه صحنی ایشلرده چوخ یاردیم ائتمه سی اوچون اختیارات وئریلدی.

آخر ده کمال افتخارایله حورمتلی نماینده لره عرض ائدیهم کی، بو گون تمام آذربایجاندا صحیه اداره لرینده هر جور صحنی وسایلین آماده اولماسی مناسبیتله بوتون صحیه مؤسسسه لری و مریضخانه لر خلقیمیزه خدمت ائتمگه مهیا اولموشلار و بو مقدمات گلن نسلین ساغلام اولاجاغی نین بارز و قووتلی بیر دلیلی دیر. صحیه نی تعمیم ائتمک هر جور نگران چیلیگی مرتفع اولماسینی اومود ائدییره م.

آقای دکتر اورنگی نین گزارشیندن سونرا ۱۰ دقیقه تنفس وئریلیب. سونرا آذربایجانین معارف وزیری آقای بی ریا میلی حکومتین تشکیلینده ایندییه قدر معارف وزارتینین گؤردوگو ایش حقیقنده آشاغیدا قید اولونان گزارشی وئریر.

«فوق العاده خوشوقتم کی میلی نهضتیمیزین باشچی سی آقای پیشه ورینین نظر مساعدتیه و ایالتی انجمنیمیزین حورمتلی رئیسسی آقا میز آقای شبسترینین اجازه سیله خلقیمیز طرفیندن عهدده مه واگذار اولونان مأموریت باره سینده خلاصه ده اولورسا گزارش وئرمگه امکان ویریلیمیشدیر.

حورمتلی نماینده لر: آذربایجان میلی حکومتین اساس هدف لریندن بیریده آنا دیلیمیزین مدرسه لرده تدریس و میلی ادبیاتیمیزین ترقی و تکاملی اولدوغو اوچون بو مهم وظیفه نی انجام وئرمکدن اؤتری بؤیوک فداکارلیق لازم ایدی.

۲۱ آذر دن سونرا تحویل آلینان معارف اداره سینده بلافاصله شورای عالی معارف تشکیل اولوندو و آنا دیلینده درس کیتابلارینین تألیفی اوچون دستور وئریلیدی. و کیتابلار دؤردوبخو کلاسه قدر معین کمیسیونلار طرفیندن تألیف و فوری صورتده چاپ و منتشر ائدیلدی. ضمناً مدرسه لرده آنا دیلینده تدریس اولونماسی اوچون بخشنامه لر صدور و ابلاغ ائدیلدی.

آذربایجان اینجه صنعت ایشلرینین گئری ده قالماسینی نظرده توتاراق فوریتله نقاشلیق – هیکل تراشلیق، خیاط لیق، گولدوزلوق و موسیقی شعبه لریندن عبارت اینجه صنعت مدرسه سی آقای رسام موزع زادنن ریاستینده تشکیل اولوندو و فعلاً – ۳ دن آرتیق خانیم و آقارلار بو قسمتده مشغولدورلار. قارشیمیزا چیخان مسئله لردن بیریده پراکنده شکیلده آکتورال هیئتی ایدی کی اونو رسمیتله بیر یئره جمع ائدیپ آبرومند شکیلده آذربایجان دؤولت تیاتری یارادیلماسینا اقدام اولوندو. شهرین داخلینده سوادسیزلیق علیهینه مبارزه شعارا آلتیندا سگگیز ناحیه ده اکابر کلاساری آچیلیدی.

میلی حکومتیمیزین وئردیگی دستوره گؤره آذربایجان خلقینین افتخاری اولان ستارخان و باقرخان مجسمه لرینین دوزه لمه سینده جدی صورتده تدبیر گؤتورولوب بوسون گونلرده سردار باغیندا ستارخانین مجسمه سی نصب اولوندو. و بو یاخینلاردا میلی مجلسین مقابلینده کی میدانچا دا باقرخانین دا مجسمه سی نصب ائدیلمک اوچون حووضون وسطینده پایه حاضیر لاندادا دیر. معارف وزارتین نین گؤردو گو ایشلردن بیریده میلی بدن تربیه سی جمعیتی نین وجوده گلمه سی دیرکی کئچن گونلرده ایکی مینه بالغ جوان وزرشکار محصللریمیز منظم بیر صورتده رژه و نمایش وئرمکله اؤز فعالیتلرینی نشان وئردیلر.

میلی حکومتیمیزین برنامه سینده اولان مهم مسئله لردن بیریده دارالفنون ایدی کی اودا کئچن هفته لرده فرقه میزین باشچی سی و انجمنیمیزین رئیسسی حضورو ایله کی ۵۰۰ دن آرتیق شهرین بوتون طبقه لریندن دعوت اولونموشدولار. افتتاح ائدیلدی. بیلدیگیمیز کیمی بو دارالفنون طب، پداغوزی و فلاحت فاکولته لریندن عبارتدیرکی ۲۵-۲۶ ینجی تدریس ایللرینده افتتاح ائدیلمه می شدن قاباق فروردین آییندا. دارالفنون اوچون حاضیرلیق قورسلاری تشکیل وئریلیدی. کی بو قورسلار دا ۱۰۰ دن

آرتیق خانیم و آقالاتر تحصیل مشغول دور لار بوندان باشقا ۱۵۰ نفر معلم اوچون آذربایجان دیلی نین متودونو (گرامرینی) اؤیره نمک اوچون قورس تشکیل وئریلدی و موفقیتله چاتدیریلدی.

میللی مدنیتیمیزین آثارینی حفظ ائتمک اوچون میللی موزه نین قورولماسی نظرده توتولموشدور.

عجالتاً اونون نقاشلیق شعبه سی آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی ایله یاناشی بیر سالوندا دیر ائله بیلیره م کی حورمتلی نماینده لر میللی دارالفونونو، اینجه صنعت مدرسه سینین و سایر معارف مؤسسه لرینی ملاحظه اندرکن همین موزه میزین نقاشلیق شعبه سینده تشریف آپاریب صنعتکار نقاشلاریمیزین یاراتدیغی گؤزه ل تابلولاری مشاهده ائدجکلر معارف اداره سینین تازا وظیفه لریندن بیریده سازچالان عاشقلار دسته سینین بدیعی صنعتکارلار و موسیقی استادلارینی بیرئره جمع ائدیپ یعنی میللی اورکستری یاراتما قدیر، کی بوندان اؤتری ده فرودسی سالونو تعیین و بودجه سی ده تصویب اوچون انجمن ایالتی یه تقدیم ائدیله جکدیر. عین زاماندا یازیچی و شاعر لر جمعیتی تشکیل وئریلدی کی ایندی جوان یازیچی و شاعر لر اورادا تعلیم اولونورلار. اطراف معارف اداره لرینه گلدیکده دئمک اولار کی او قسمتلرده الدن گلن قدر کمک لیکلر اولونوب حتی اورمو، زنجان، اهر، مرند، سراب، مراغا، آذرشهر، اسکو و سایر بو کیمی یئرلره معارف رئیسلی اعزام ائدیلیب و بعضی محللره ممکن اولان قدر معلم ده گؤنده ریلیمیشیدیر.

هر حالدا بونو نظرده توتماق لازمدیرکی اطرافدا اولان فرقه تشکیلاتلاری و مخصوصاً حورمتلی نماینده لریمیزین توجهاتی اولماسایدی ممکن ایدی، معارف اداره سی بؤیوک اشکالاته دچار اولایدی.

نماینده آقالاتر هر یئرده معارفی اؤز ایشلری بیلیم یارایندان علاقه نشان وئریبلر بونا گؤره ده اونلاردان اظهار تشکر ائدیره م. معارف اداره سی نظرده توتوب کی معین شهر لرده — زنجاندا، اورمودا، مراغادا و اردبیلده و سایر شهرستانلار دا دؤولت تیاتری نین یارناماسینا مادی و معنوی مساعدت لر ائتسین البته امتحانات قورتولاندان سونرا اطرافدان کی تازا مدرسه لرین تأسیس و خراب اولموش بنالارین تعمیری اوچون کی تقاضالر گؤندریلیب اوزاق باشی همین تیر آیینین ۱۰ نا قدر او محل لره معارف طرفیندن نماینده لر گؤندریله جک کی ساختمان لارین تعمیرینه و تازا مدرسه لرین بناسینا لازمی اولان مخارجی بر آورد ائدیپ تئزلیکله معارف اداره سینده گزارش وئرسین کی بو قبیل مخارج اوچون دؤولت طرفیندن تعیین اولونموش اوچ میلیون اعتباردان پرداخت اولونسون.

بونلاردان چتین بیر مسئله وارسا اودا درس برنامه لرینین تغییر ائدیلمه سی مسئله سی دیر کی شورای عالی معارف نظرده توتوب بونون اوچون بیر کمیسیون معین ائدیپ و یای تعطیلاتیندا ایشه باشلا سین. حورمتلی نماینده لریمیزین اطلاعیندان اؤتری معارف وزارتین نین مدارک و محصل لرینین احصائییه سی ده آشغیدا کی قرارایله دیر.

تبریز و تابعه سینده ابتدایی مدرسه سی ۱۷۹ – متوسط مدرسه ۵۹- اوغلان محصلی ۲۶۷۲۶ نفر قیز محصلی ۵۹۰۱ نفر جمع
۳۲۶۲۷ نفر

اورمو تابعه سینده ابتدایی مدرسه ۱۲۷ متوسط مدرسه سی ۱۵ اوغلان محصلی ۱۰۰۲۰ نفر قیز محصلی ۲۵۲۹ نفر جمع
۱۲۵۲۹ نفر

زنجان ابتدایی مدرسه سی ۲۹ – متوسط مدرسه سی ۸ اوغلان محصلی ۳۲۵۶ نفر قیز محصلی ۵۸۴ نفر جمع ۳۸۲۰ نفر
اکابر ۳۶۸۶ نفر من بو کیچیک عرایضیمله گزارشیمه خاتمه وئریب اومود وارم کی حورمتلی نماینده لریمیز معارف ساحه سینده
هرجور مساعدتدن مضایقه ائتمه یه جکله. چونکو میلی مدنیتمیزین اساسی و خلقیمیزین سعادت میلی معارفیمیزین پایه
سی اوزرینده قورولاجاق دیر.

همیشه تاریخ ثبوت ائتمیشدیر کی مدنی میللتلر ظلمه، ستمه، جبره بویون ایله ییب و وطنین حقیقی استقلال و مفکوره
وجدان آزادلیغی اوغروندا آپاریلان مبارزه لرده فداکارلیقدان چکینمه میشلر دیر.

آقای بی ریانین گزارشیندن سونرا آقای حسن جودت کی ایش و زحمت وزیری اولماق مناسبتیله آذربایجان میلی مجلسینین
هیئت رئیسه عضولوگوندن چکیلیمیشدی اونون یئرینه آقای پیشه وری مجلسین هیئت رئیسه عضولوگونه اکثریت آراء ایله انتخاب
اولونوب، جلسه گون اورتانی یاریم ساعت کنچمیش خاتمه تاپیر.

سه شنبه گونو تیر آیینین ۴ نده (۴-۴-۲۵) گون اورتادان بیرساعت سونرا آذربایجان میلی مجلسین دوردو نجو جلسه سی
تشکیل تاپیب فدائیلر آتاسی و آذربایجان میلی حکومتی نین باش وزیری آقای پیشه وری آشاغیدا قید اولونان نطق سؤیله ییب
دیر.

«محترم آقالار! منیم بو گونکو دانیشیغیم – ائله فیکیر اندیره م کی خلقیمیزین مبارزه تاریخینده بیر صفحه نی قورتاریب
ایکینجی بیرصفحه نین باشلانماسی تاریخیدیر. او وقت کی سیزمنه اعتماد ائدیب، میلی نهضتیمیزی اداره ائتمک اوچون وزیرلر
هیئتی انتخاب و مجلسه معرفلیک ائتمگی تاپشیردیز، او وقت آذربایجاندا دؤولت نامینا هئج بیرشئی یوخ ایدی. دؤولت تشکیلی
و وزارت خانه اداره ائتمک بیزیم ها میمیز اوچون سابقه سیز بیر ایش ایدی. من آذربایجاندا دموکراتیک نهضتینده اشتراک ائدنلر
دن و خلقیمیزین سعادت یولوندا چالیشان آداملاردان بیرنفر تاپا بیلمه دیم کی، اونون وزیرلیک سابقه سی اولسون، اونا گؤره
فرقه نین گؤستریشی ایله جوان آداملاری انتخاب ائدیب اونلاری وزیر مقامینا یئتیرمک اوچون مجلسه پیشنهاد ائتدیم.

فرقه میزین گئنیش و منظم تشکیلاتی و مبارزه میدانیندا آلدیغیمیز تجربه لریزه امکان وئردی فیکیر ائده ک کی، وزیر اولماق
اشرافیتدن و اوزون مدت اداره لرده چالیشماقدان آسیلی دئییل دیر. اونا گؤره ملاحظه و محافظه کارلیغی کنارا قویوب جسورانه
قدم گؤتورمکدن پرهیز ائتمه دیک. من وزیرلر هیئتینه دعوت ائدیغیمیز اشخاصین دموکرا تلایغینا و آزادخواهلیغینا اینا

نمیشدیم. بونا بناء اولناری ایره لی چکیب و مملکتین سرنوشتینی اولنارا تاپیشیرماقدان قورخمادیم. بوگؤرولمه میش بیرایش اولدوغو اوچون تهراندا و باشقا یئرلردن نظره بعید گله بیلردی لاکن بیز بونا اعتنا ائتمه ییب حکومتی تشکیل وئردیک. اونودولمالیدیرکی، بو حکومت معمولی بیر حکومت دئییلدی. او، حقیقتده بیر انقلابی کمیته یه بنزه ییردی. عادتاً انقلاب موقعینده امکان اولمورکی، معمولی بیردؤولت ایش باشینا گل سین، اونا گؤره ده انقلابچیلار ایشی اداره ائتمک و قانونو دؤولت زمینه سی دوزلتمک مقصدیله معمولاً انقلابی بیر کمیته موقتی انتخاب ائده لر اما بیز بونو ائتمه دیک. بونا گؤره میلی حکومتیمیز انقلابی کمیته دئییلدی. او مجلس میلی طرفیندن انتخاب اولوندوغونا گؤره، انقلابی اولدوغو حالدا، قانونو بیر حکومت ایدی. تاریخین جور – به جور معجزه لری واردیر. بیر وقت اولورکی، تاریخ ائله بیر مؤسسسه وجوده گتیریرکی اونون دونیادا هیچ سابقه سی اولابیلیمیر. مثلاً روسیه ده بؤیوک اکتبر انقلابی نین نتیجه سینده ائله بیر حکومت میدانا چیخدی کی، دنیا دا اونون سابقه سی و نظیری یوخ ایدی. اوفعله کندلی اتفاقی نی تأمین ائدن بیر حکومت ایدی. آخر زامانلاردا بو رژیم دموکراتیک اصول ایله عوض اولوندو. فرانسه انقلابی دا اؤزونه مخصوص حکومت شکیلین وجوده گتیردی. بیزیم بو میلی حکومتیمیزین نظیری ایسه تاریخده، دئمک اولار کی، چوخ آز دیر، بیزیم حکومتیمیزین گؤردوگو ایشلر و حیانا کئچیردیگی تدبیرلر قانونو یول ایله اولموشدور. لاکن انقلابی تشکیلاتدا و تحول زامانیندا بو کیمی سازمان چوخ آز گؤرو لموشدور. بونا دا سبب فرقه میزین دوزگون رهبر لگیدیر. مجلس داخی فرقه میزین رهبرلیگی آلتیندا تشکیل اولوندوغو اوچون بو ایشی گؤرمک نسبتاً سهولت ایله ممکن اولدو. بوندان علاوه همیشه مجلس ایله فرقه و دؤولت آراسیندا محکم توافق نظر و صمیمیت وار ایدی. مثلاً هیئت دؤولت گنجه ساعت دؤرتده اجلاس ائدیردی و مجلس ده بیر ساعت اوندان سونرا او اجلا سین پیشنهاد ائتدیگی لایحه نی تصویبه یئتیریب همان گون اجراء اولونور دو. خلق ایسه بو ایشده بؤیوک احساسات نشان وئیردی. بیزیم ایشلریمیزین سریع بیر صورتده پیشرفت ائتمه سینین اساسی سببلریندن بیر یسیده بو دور. بو، منیم هئچ یادیمدان چیخمازکی، ۲۱ آذر گونو من ۲۰ دن زیاده مهم ایشلر حقیقته تصمیم توتوب برق آسا صورتده اولناری انجام وئرمگه موفق اولموشدوم. اوگون آقای بی ریا ایله برابر دولاندیغیم یئرلری اومنه سؤیله دیکده اؤزومده حیرتده قالیرام. مجلس میلیمیز آچیلاندان بیرنچه ساعت اول اونون نظامنامه سینی یازیب، سونرا مجلسی افتتاح ائدرک نظامنامه نین تمام ماده لری اطرافیندا ایضاحات وئریب تصویبه یئتیردیکدن سونرا، همین گون مجلسین هیئت رئیسه سینی، نظامنامه اوزره انتخاب ائتدیک. نهایت میلی دؤولتی قوروب اونون برنامه سینی تنظیم ائدرک مجلسه تقدیم ائتمکله ایشه باشلادیق. اوگون هنوز بوتون آذربایجاندا ارتجاعین بارماغیله اوپنایان قووه لر موجود ایدی. مثلاً تبریز، اورمیه، اردبیل، شاهیندژ و غیر یئرلرده قوشون ساخلوولاری بیزیم ایله دست و پنجه نرم ائتمگه حاضیر لانیردی لار. اوگون کی، مجلس و دؤولت تشکیل ایله مشغول ایدیک دعوا و جنگ قور خوسو هرآن شدت تاپیردی. و مجلس میلی ائشیکده گورولدویان مسلسل و تنگ سسلری آلتیندا اؤز فعالیتینه ادامه وئیردی. اگر اونو تمامیش اولساز، سرتیپ درخشانی ایله آپاریلان دانشیقلارین بن

بسته یئتیشدیگی جهندن سیزدن، محاربه ائتمک مقصدیله، رأی اعتماد ایستدیم و سیزلر هامینیز آیاغا قالخیب و آزادلیغیمیزدان مدافعه ائتمک اوچون سلاح طلب ائتدیز. بونلارین هامیسی داستانلاردا و قهرمانلیق افسانه لرینده یازیلان ایشلردیر. عقل بونا اینانا بیلمز.

من بو سؤزلری آغزیمآ آلیب دانیشانلاردان دئییلیم. لاکین مجلسین آخر دؤره سی اولدوغو اوچون ایسته بیرم گؤردو گوموز ایشلر تاریخده ثبت اولسون. قوی تاریخ یازسین کی، قان تۆکولمه نین قاباغین آلماق اوچون بو قدر آغیر ایشلر گؤردوگوم حالدا، من آلتی ساعت تمام سرتیپ درخشانی ایله دانیشیق آپارماغا مجبور اولوب بالاخره خلقالین آرزوسونو انجام وئرمگه موفقیت تاپدیم. من اؤزو مدن تعریف ائتمک ایسته میرم. بو منیم شخصیمه عاید دئییل دیر. من بیر نفر فدایی کیمی تاپشیریلان وظیفه لری انجام وئرمیشم. بو، بلکی خلقیمیزین قدرتی و فرقه میزین فعالیتیندن بیر نمونه اولایلر. بونلار خلقیمیزین و فرقه میزین قدرتی، وحدتینی و فعالیتینی اثبات ائدیر. بوایش کی، آذربایجاندا باشلانیب بوتون ایراندا آزادلیق و دموکراسی اصولونون بر پاسی اوچون محکم بیر پایه اولموشدور. یوزلرجه دلیل لر واردیرکی، بوایش تمام ایراندا توسعه تاپاجاقدیر.

بو ایسه آنجاق اوکیمی قهرمانانه فعالیتین محصولو و نتیجه سیدیر. او گون بوتون فرقه میز آیاغا قالخمیشدی. اونا گؤره ده بیز اونون آرزولارینی حیاتا کئچیرمک اوچون حیرت آور بیر قدرته مالک اولدوغوموز و حفظ ائدیب معجزه لر یاراتماغا ناؤل اولو بیلیردیک و بیز بیلدیگینیز کیمی، ۲۱ آذر ده یازدیغیمیز برنامه اوزرینده ایشه باشلادیق. بیر گونون عرضینده کهنه حکومتی بیخدیق ویئنی تشکیلات وجوده گتیردیک. ایندی ایسه او برنامه دن چوخ بؤیوک مسافه ده ایره لی گئتمه گه موفق اولموشوق.

اجرا ائتدیگیمز برنامه دن علاوه، آز زامانین ایچریسینده، بئش بؤیوک بنا تیکدیرمه گی قرار آلمیشیق کی، بونلارین داهر بیررسی بیر میلیون تومنه با شا گلجکدیر و اونلار باشلاماقلا تمام ایشسیز لریمیزه ایش تاپیلا بیله جکدیر. اگر یادینیز دادیر سا، بیر وقت آذربایجانا اوچ یوز مین تومن عطیه ملوکانه وئریلمیشدی کی، هئچ کس بیلمه دی اوهارایا خرچلندی. اما ایندی ایسه بیز یوخاریدا دئدیگیمیز ساختمانلاری وجوده گتیرمک اوچون ۵ میلیون تومن اونلارا تخصیص وئرمیشیک.

بو پوللاری بیز فرقه میزین فعالیت سایه سینده و خلیقیمیزین اراده سینین گوجو اثرینده توپراقلارین آلتیندان چکیب چیخارمیشیق. بیز هئچ بیر کسین نظرینده اولمایان ثروتی اورتایا چیخاردیق، بو فقط خلقیمیزین اراده سینین تولیدی اولان فرقه و حکومتیمیزین گوجو ایدی. بو اثبات ائدیرکی، خلق گره ک اؤز ایشلرینی اؤزو انتخاب ائتدیگی شخصلره تاپشیرسین. تهران دؤولتی بیزه پول قویما می شدی. بیز حکومتی اله آلان موقعده بانکدا ایکی میلیون تومن پول وار ایدی. کی، دؤولت اداره لرینین حقوقونو تأمین ائتمک اوچون، همان آذر آییندا، بیزایکی او مقدار دا پول تهیه ائتمک مجبوریتینده قالدیق. او وقت

مرتجعلر بیزیم اوستوموزه مطبوعات و اسلحه واسطه سیله حمله ائتمکده ایدیلر. بیز مجبور ایدیک کی، آلدیغیمیز آزادلیغی و قوردوغوموز حکومتی ساخلا یاق.

بیز حکومتی مدافعه ائتمکدن اؤتری اوچ آی فقط فدائیلرین قدرتیندن استفاده ائتدیک. بالاخره منظم آرتش مقابلینده تک فدائیلر گوجونه مقاومت ممکن اولمازدی ناچار ایدیک کی میلی قوشون تشکیل وئره ک. بوندان اؤتری ده پول لازم ایدی اوللر مشکلاته تصادف ائتدیک.

ولی چون تئز بیر زاماندا ایشه مسلط اولوب پول تهیه سی اشکالینی دا اورتادان آپاردیق بونلارین هامیسی ایله برابر مبارزه بیزیم اوچون چوخ چتین ایدی. حکومت ایکی تمایلون آراسیندا قالمیشدی. بونلاردان بیر ی ساغلار و ایکینجیسی سول لار ایدی. اگر اول طبقه، یعنی متمکن و وارلیلار آرتیق تمایل گؤسترسه ایدیک، او وقت کارگر لر و اکینچیلر بیزدن رنجیده اولاردیلار. برعکس اگر کارگر و اکینچیلرین طرفینی ساخلا سایدیق وارلیلار بیزیمله مبارزه یه چیخیب بیر عده یوخسوللار دا اوللار آلت اولاردیلار. اونا گؤره اورتا بیر خط حرکت انتخاب ائدیب هر ایکی طرفین منافعینی حفظ اولونما سینا چالیشدیق. ساغ و سول حزبی نین هر ایکسیسی بیزیم سیاستیمیزه اینانیب اونو قبول ائتدی و نهایت اوللارین هر ایکسیسینه ده ثابت اولدوکی، میلی حکومتین گؤتوردوگو اورتا خط حرکت داها دوزگون ایمیش مخصوصاً کندلی عملده گؤردوکی دموکرات فرقه سینده سونرا اونا یاخین اورگی یانان یوخدور.

میلی حکومت یگانه مؤسسه دیرکی کندلی و زحمتکشلرین ایستکلرینی یئرینه یئتیرمگه چالیشیر. بیز نه زارعین حقینی مالکه و نه ده مالکین حقینی زارعه ساتدیق. بیز فقط خلفین مالی اولان خالصه یئرلرینی، حقیقی صاحبی اولان اکینچیلرین آراسیندا بؤلدوک. بیز مالکیت اساسینی محکم ساخلادیق و مالکلی اینانیدردیق کی، اوللارین حقلرینی پایمال ائتمک خیالیندا دئییلیک. بیز بیر دقیقه بئله راحت دورمامیشیق. همیشه ایش گؤروب ایشین پیشرفتی اوچون تشکیلات یاراتمیشیق. هر بیر ساحه ده بؤیوک قدملر گؤتورمگه مخصوصاً خلقیمیزین اخلاقیندا بؤیوک تغییرات عمله گتیرمگه سبب اولموشوق. خلقیمیز مدنی لشمیش و عالیجناب بیر خلق اولموشدور. مثلاً میتینگلر و اجتماعلاردا آنلاقلی و متانتلی بیر انتظام حس اولونور. حتی خیردا اوشا قلار کی، توزون – توپراغین ایچینده بیر – بیرله ساواشماقلا وقت کئچیریدیلر، اوللاردا ایندی اصلاح اولونوب منظم صورتده دسته لر تشکیل ائدیر. مفید ایشلرله مشغول اولورلار.

یوخاریدا دئدیم کی، میلی حکومت بیر موقتی انقلابی کمیته ایدی. لکن آیری نقطه نظردن بو حکومتی تام معنا سیله قانونو رسیم و دموکراتیک بیر حکومت تانیمالیق. چونکو بیز اولینجی قدمده مجلس میللینین وئردیگی قانون اوزره رفتار ائتمگه اهمیت وئریب بیر قدم ده اونون قانونوندان کنارا چیخماق ایستمه دیک و هئچ بیر نفرین ده اولسون حقینین ضایع اولماسینا چالیشمادیق

و همیشه سعی انتدیک کی تدبیر لریمیز صلح و صفا یولیله حیاتا کئچسین. بو نقطه نظرده میلی حکومت انقلابی کمیته دئییل ایدی او فقط قانونو بیر حکومت ایدی. ...

بئله بیر حکومتین نظیری تاریخده آز اتفاق دوشه بیلر و دئمک اولارکی بو، تاریخین ائله معجزه لریندن دیر کی، فقط انقلاب موقعینده ناگهانی اولاراق تاپیلیب خلقی حیرته غرق ائدیر. آذربایجانین خارجینده یاشایان اشخاصه بیزیم ایشلریمیز چوخ تعجبو گلیردی. بیز اؤزوموز ایشین ایچینده اولدوغو موز اوچون گۆردوگوموز ایشلر گۆزو موزه ائله بؤیوک گۆرسنمیر. لکن بونلار خارجدن باخانلاری حیرته سالیر.

بیز آزمدت ایچریسینده بوش الیه بؤیوک ایشلر میدان چیخارمیشیق. مثلاً میلی بانک، دارالفنون رادیو تشکیلاتی شهرین لوله کشلیگی، میلی قوشون و بوکیمی عمومین منفعتینی تأمین ائدن بؤیوک ایشلر فقط خارق العاده شهامت و فداکارلیق نتیجه سینده اولابیلر.

معارف – فلاح و صحیحه خصوصیندا دانشماق ایسته میرم. چونکو وزیرلر بوبارده لازمی قدر ایضاحات وئردیلر. بیزیم ایشلریمیز ابتکار اوزره اولموشدور و اونلارین هئچ بیرى تهران ایشلرینه بنزه میر. بیزیم مجلسیمیز تهران مجلسینه اوخشامیر. من و منیم یولداشلاریم هئچ بیریمیز سابقده وزیر اولمامیشیق. ایندی کی آقای شبستری مجلسه رئیس لیک ائدیر. او، اونون فقط اؤز ابتکار یدیر. بونلار هامیسی خلقیمیزین ابتکاری سایه سینده وجود گلیمیشدیر.

بیزیم گۆردوگوموز ایشلرین نتیجه سینین ایرانین آیری یئرلرینده ده انعکاسی وار ایندی تهران بیزیم ایشلریمیزی تقلید ائدیر. آذربایجان دا یئر بؤلگوسو حیاتا کئچیر یلدیگی اوچون، بوتون ایراندا دا عملی اولاجاقدیر.

ایندی ایرانین آیری نقطه لرینین خلقلری آذربایجاندا گۆرولن ایشلرین آرزو سونو چکیرلر. اگر اونلار ایسته بیرکی بیزیم نائل اولدوغوموز موفقیتلره نائل اولسونلار، گرہ ک بؤیوک زحمتلر صرف ائتسینلر.

اگر اونلار ایستسه لر آذربایجاندا اولان جریانلا اؤزلرینی هم آهنگ ائتسینلر و بورادا گۆرولن اصلاحاتی اؤز یئرلرینده عملی ائتسینلر گرہ ک اونلاری احاطه ائدن گندابلاردان کثافتلری مرتفع ائتسینلر یعنی حووضلارینداکی اییلنمیش سویو بوشالیدی یئرینه تمیز، صاف سو بوراخسینلار. من نئجه کی اول دئدیم، حکومت تشکیل اولان گون رأی اعتماد ایستدیم. مجلسده منه رأی اعتماد وئردی.

بیز مسئله نی مسالمت یولیله ده اولماسایدی، سلاح گوجویله حل ائده بیلردیک. بونا شبهه یوخ ایدی چونکو مجلس، بوتون خلق بیزیم دالیمیزدا دوردو. لکن حسن تدبیریمیز و بیغرض لیگیمیز سایه سینده قان تۆکولمکدن جلوگیر لیک اولدو.

۲۱ آذر نهضتی دنیادا دیپلوماسی کشمکشلرین شدید کورائینا تصادف ائتدی. بیزیم فعالیتیمیز آرتدیقجا، گوندن – گونه شد تلنمکده اولان کوران بیزی چکیب بیرینجی سیرا یا کئچیرتدی. نهایت آذربایجان مسئله سی بین الخلق دیپلوماسی و سیاسی

مبارزه لر مرکزیتی تشکیل ائتدی. مستملکه و مستعمره صاحبلى بیر طرفدن فيکیر ائديرديلر کى، محاربه قورتاراندا سونا مستملکه خلقلرى اؤز آزادلىق و استقلاليتلرينين الده اولونماسى اوچون آياغا قالخسالار، اولارين قاباغيني آلا بيلسينلر. اونا گؤره ده آذربايجان نهضتinden بؤيوک واهمه يه دوشوب اونا آيرى بير آد قويماق ايستديلر. ديگر طرفدن فاشيزم دگيرمانينا سو باغلایان مرتجعلر بيزيم نهضتيميزدن سوء استفاده ائديب شورا لار عليهينه دسيسه لر قورماق ايستديلر. بو واسطه ايله دونيا مرتجع ديپلوماتلارى بيزيم ساده داخلى ايشيميزدن بغيرنج بين الخلق بير ماجرا چيخارماغا چاليشديلار. داخلى مرتجعلر ايسه بيزيم نهضتيميزين عليهينه سلاح ايله چيخابيلمزدیلر. چونکو اولار قورخاق تولکو ايدیلر. اونا گؤره ده علاء و تقى زاده کیمی دلاللارين واسطه سيله لندنده. واشنگتن دا و باشقا ديپلوماسى ييغينجا قلاردا هاى کوى ساليب، سويو بولانديرماق ايستديلر. اولار اؤز اربابلارى کیمی جد و جهد ائديرديلر. کى بيزيم نهضتيميزين بير اوجونو شورويلرين آياغينا باغلاماقلا اولارين عليهينه سوء استفاده ائتسينلر و ايرانين داخلى ايشلرينه مداخله ائتمک اوچون خارجيلرين اللرينه بهانه وئرسينلرکى، بلکى بو واسطه ايله ايرانا بير کميسيون گؤندرمه لریندن قورخان دئييل ايدیک. گلن کميسيون آذربايجان خلقينين پولاددان محکم ايمان واراده سينه تصادف ائده جک ايدى ولى بو ايش ايرانين استقلالينا بؤيوک ضربه اولاجاق ايدى. بيز چوخ گولمه لى ايشلرين شاهدى اولدوق. ايران ايله سوؤتتلر آراسيندا باشلانان قرار اوزره قيزيل اوردو ايرانى ترک ائتميشدى. ايران حکومتى ده او باره ده رسمى اولراق آمريکا داکى سفير کبيرى و امنيت شوراسينداکى نماينده سى علاء يه دستور وئرميشدى کى شوروى قوشونلارينين ايرانى تخليه ائتمک مناسبتيله ايرانين عريضه سين امنيت شوار سيندان دالى آلسين لاکن او ساتقين دلال اؤز دؤولتينين عليهينه چيخيب فتنه و فساد توره تمکله مسئله نين امنيت شوراسيندا قالماسيني طلب ائيدردى. نهايت آذربايجان خلقينين دمير يوموروغو اونون آغزيني سيندیردى. مرکزى دؤولت اونو امنيت شوراسيندان گئرى چاغيرماق مجبوريتينده قالدی.

تبریز ده آمريکا مخابرلى منيمله مصاحبه ائدرکن اولارا دئديم کى، اگر منه امکان اولسايدى. من آذربايجان نهضتینين حقيقى ماهيتيني و آذربايجان خلقينين پاک و حرارتلى احساساتيني بوتون اروپايا و آمريکايا گئديب اورانين ساکنلرينه بيلديره-رديم. بالاخره شورالار اتفاقينين دوزگون سياستى سايه سينده مرتجعلرين اوخو داشا دیدى. آذربايجان نهضتینی شورالار اتفاقينين حسابينا يازابيلمه ديلر. من بو آخر و قتلرده تماس ائديگيم خارجى ديپلوماتلارين حرکات و رفتارين گوردوکده بو عقیده يه گلدیم کى مستملکه صاحبی اولان دؤولتلر ايچريسینده حقيقت يوخدور. اولار ايسته بيرلر نچه ميليون جماعتی اؤز منفعتلرينين و شوم مقصدلرينين قوربانى ائتسينلر. اولارين مقصدلری فقط قازانماق - قازانماق - قازانماقدیر.

بئله بير زهرآلود و طوفانى دريادا ميللى حکومت موفق اولدو اؤز خلقينين منافعيني و حقيني تشخيص وئريب اونو حفظ ائتسين. بيز او فتنه کار تهمتlerin قباغيندا محکم دايانديق خارجى سياست ميدانيندا جدی و اساسلى قدملر گؤتوروب عاقلانه و دوزگون

تدبیرلر گۆرمگه موفق اولدوق بیز بورادا بیر آز تند گئتسه ایدیک او توزموش اولاردیق. اونا گؤرودنهایت درجه ده متانت ایله رفتار ائتدیک.

بیزایران استقلالینا خدمت ائدیپ اونو تأمین ائتمیشیک. بیزیم نهضتیمیزین قدرتی چوخ بؤیوکدور. اونا گؤره بیز ائله یه بیلدیک کی، ایستدیکلریمیزی الده ائده ک مرکزی حکومتی قورخودان شئی فقط آذربایجان نهضتی ایران حتی بیزیم علیهمیزه ۹ آی جدی مبارزه آپاران شخصلریندی بیزیم دموکراتیک نهضتیمیزی تحسین ائدیرلر و اونون بوتون ایرانا یایلماسینا چالیشیرلار. بو دا بیزیم عاقلانه سیاست و دوزگون اقداماتیمیزین اثرینده اولموشدور.

بیزیم قوردوغوموز حکومت مقدس و پاک سیاست اوزرینده اساسلانمیشدیر. خلقین آسایش و امنیتی ده اونون نتیجه سینده عمله گلیمیشدیر.

ایرانین استقلالینین حفظ اولونماسیندان اؤتری گره ک ایرانین باشقا نقطه لرینده یاشایان خلقلرده آذربایجانلیلارین ایشیندن نمونه گؤتورسونلر. بیزیم نهضتیمیز قورتارماییب بلکی مبارزه میزین شکلی دگیشیلیبدیر. اونا گؤره ده هرکس بو سازشدن سؤاستفاده ائتمک خیالیندا اولوب فیکیر ائدیر. کی گره ک خلقه زور دئسین. بو کیمی اشخاصلا جداً مبارزه اولوناجاقدیر. اونلار قانون و خلق مجازاتیندان قاچا بیلملر، بیز بوتون ایران اهالیسینی انقلابا دعوت ائتمک ایسته میریک، بلکی مملکتده دموکراسی اصولونو عملاً اجرا ائتمگه چاغیریریق.

بیرقدردنه ایرانین عمومی وضعیتیندن دانیشماق لازمدیر.

بیزیم میلی نهضتیمیزین باشلانغیچیندا تهران روزنامه لری شیطننت نقطه نظریله یازیر دیلار کی اگر تهران آذربایجانا یاخشی باخسا ایدی و او را عادل حکومت گؤنده رسه ایدی، آذربایجان نهضتی قاباغا چیخمازدی. لکن ایشین حقیقتی بئله دئییل: نهضتیمیز فقط آذربایجان خلقینین اراده سی و ایمان اوزرینده و جوده گلیمیشدیر.

آذربایجانلیلارین اؤز لرینه گؤره دیلی، آداب و رسومو، تاریخی، میلیتی و خصوصیتی واردیر. آذربایجان خلقینی خوزستانلییا، خراسانلییا و باشقالارینا بنزه تمک اولماز، او عمومیتده ایرانی خصوصیت ده آذربایجانلیدیر. او سیاست کی، خوزستاندا اجرا ائدیلیر: بورادا اولابیلیمیز: آذربایجانلی قرنلر بویو آزاد یاشاماق ایسته ییردی. آذربایجان خلقی ایسته ییردی کی اؤز سرنوشتینده دخالتی اولسون. تهران ایرانندان عبارت دئییل. گره ک تهران سیاستینده بوتون ایرانین تأثیری اول. آذربایجان هر شکل ایله اولورسا اولسون، اؤز خصوصیتینی حفظ ائده جکدیر. آلتی یاشلی آذربایجان بالاسینین آغزینا اؤزگه دیلی جبراً سوخماق اولماز. دعوا چؤره ک و یاخشی حاکم دعواسی دئییلدی. دئمک میلی نهضتیمیز داها درین و عمیق سبیلردن میدانان چیخمیشدیر.

بو نهضت فقط آذربایجانلیلیق تعصبو اثرینده و جوده گلیمیشدیر. بونو آیری دونا گیدیرمک و آیری جور تعبیر ائتمک سفاهت دیر. سیز بیلیرسیزکی محاربه نین نتیجه سینده ایراندا استبداد حکومتی ییخیلدی و اوندان سونرا ظاهرده دموکراسی بیر حکومت

عمله گلدی. لاکن اونا هنج دموکراسی دئمک اولمازدی اونون ایش باشینا گلمه سیله دؤولت دستگاهیندا هنج بیردیشیکلیک عمله گلمه دی.

بیز بو ظاهری دموکراسی هیئت حاکمه یه اطمینان ائده بیلیمزدیک. اوندان اؤتری کی ۱۳ نجو مجلس اعضا هامیسی و ۱۴ نجو مجلسه سئچیلنلرین اکثریتی اونلار ایدی. کی رضاخان اؤزو اونلارا قاباقکی مجلسلرده یئر وئرمیشدی. حقیقتده ایراندا رضاشاه دان سونرا هنج بیر تغییرات عمله گلمه میشدی. فقط استبدادین شکلی دییشمیش ایدی. واقع ده رضاخانین یئرینی اوندان داها کیچیک داها حریص اولان سهیلی لر و تدینلر، حکیمیلر، ساعدلر و صدرالاشرافلار توتوموشدولار. بئله لیکله ده ایراندا خلق آزادلیغی اوچون بؤیوک بیر خطر حس اولونوردو. قورخوگوندن - گونه آرتیردی - چونکو محاربه قورتارانندان سونرا متفقلر ایراندا خار اولاجاق ائدیلر. اونلار ایراندا اولارکن مرتجعلر بیر قدر ظاهری گؤزله مگه مجبور اولور دولار. بئله لیکله ایراندا ایکی قوه آراسیندا کسگین مبارزه گئدیردی. بو ایکی قوه ده بیر قالمالیدی خلق قوه لری گونو - گوندن ضعیفلنیردی.

ارتجاعی قوه لرین النده حکومت، پول و سلاح اولدوغونا گؤره، اونلار قوق تاپیردیلار. یئر لرده کندلیلری اینجیمگه، آزادخواه روزنامه لری توقیف ائتمگه، اتحادیه و آزادخواه تشکیلاتلاری باغلاماغا باشلامیشدیلار بئله بیر زماندا ایران خلقینین آزادلیغین اورتادان گئتمه سی اوچون بیرویول فیکیر ائتمک لازم ایدی آزادلیق مبارزه سی حیات وممات مبارزه سی ایدی. او وقت یولداشلاریمیزلا فیکیرلشیب وهرجوره صحبت ائدیریک نتیجه اله گلمیردی.

نهایت بیز گؤردوک، دانشماق ایله بیر نتیجه الده ائتمک اولماز گرک گوجون قاباغینا گوج ایله چیخماق. اونا گؤره ده ۱۲ شهر یور ده، آزعه ایله، جسورانه قدم گوتوروب قاباغا چیخدیق و آذربایجاندا آزادلیغی حیاتا کئچیرملکه، بوتون ایراندا آزادلیغین تأمین اولونماسینی نظرده توتدوق. او وقت بیز آشکار صورتده یازماسدیق کی بوتون ایران آزادلیغینی تأمین ائتمک اوچون آذربایجاندا بؤیوک بیر نهضت یاراتماق لازمدیر.

ایران ارتجاعی آذربایجان خلقینین ایله بیخیلمالیدیر. اونا گؤره بوگون دئییریک کی. آذربایجان ایران آزادلیغینین ضامن دی. اگر بوندان سونرا مرتجعلر قوه تولایب. امضاء ائدیگیمیز موافقتنامه نین تک بیرماده سینه آل وور سالار یئنه آياغا قالخیب اونومدافعه ائده جه ییک.

بیز بیرده ارتجاع بویوندوروغو آلتینا گیرمیه جیک. گرک ارتجاعین قاباغی آلینسین. بیزیم اعلامیه میز نشر اولونان گون ارتجاعی تلگراف و اجتماعدان قورخما ییب سوزونه اهمیت وئرمیردی. بیزیم اعلامیه میز اول دفعه اونلارین کورگوه بیره سالدیسادا، اونا ائله اهمیت وئرمه ییب دئیلر کی، بو اعلامیه ده دئیلین سوزلردن بیر دی.

بیز بو موقعدن استفاده ائدیب فرقه تشکیلاتینی برق آسا بیر صورتده وجوده گتیریب، محلی حزب توده تشکیلاتیله بیرله شیب واحد قدرتلی بیر فرقه وجوده گتیردیک. مراغا، سراپ، میانا و زنجاندا فدائیلریمیزین سسی ائشیدیلن گونه دهک مرتجع حکومتلر بیزیم اعلامیه میزین حقیقی قدرتی درک ائده بیلیمه میشلردی. او وقتدن بری آذربایجان قدرتلی بیر عامل تانیندی. مرتجعلر اولجه ایسته ییردیلر جور- بجور روللارایله بیزیم تشکیلاتیمیزین و نهضتیمیزین قاباغینی آلسینلار اونا گۆره ده آذربایجانا کاتوزیان، زنگنه و ورهram کیمی ساتقینلاری گوندرمیشدیلر. ولی نتیجه ده اومودلری کسیدلی وثابت اولدوکی خلق نهضتینی آرادان آپارماق اولماز.

تجربه اونلار اوچون یاس آور اولدو، ثبوت ائتدی کی، بو نهضت آذربایجان خلقینین قلبیندن قوپان بیر طوفان ایمیش. بیزیم مبارزه میز ارتجاعین ظلم و اسارتیندن قورتارماق مبارزه سی ایدی. بو مبارزه ده میللیت آرخامیز دا دایانمیشدی عین زامندا ایران آرادیکوخلاری دا آذربایجان نهضتینی دوشوب و اوئوتقویت ائدیلر. بورادا ارتجاع آل آیا غینی ایتیریب خارجلره متویل اولماغا باشلادی و ایستدیک بیزیم نهضتیمیزین رنگینی دییشدیریب های - کوی ایله اونو آرادان آپارسینلار. لکن خلقیمیزین محکم ایمان و عقیده سی اونلارا فائق گلدی. اونا گۆره ده مجبور ایدیلر. مرتجعلر بیلیردیلر کی آقای قوام السلطنه نین ایش باشینا گلمه- سی بیزیم اوچون موفقیت ایدی. لکن اونون کابینه سینده یئنه ده اریان مرتجعلری بیر گشمیشدی. اونلاری کابینه دعوت ائتمگه آقای قوام مجبور ایدی. بوایشی گۆرمه سه ایدی. اکثریتینین رای بیلیمزدی. بودا آقای قوام السلطنه نین استادلیغینا دلیل اولایلردی. ایران مجلسینده ارتجاعی هدفلردن باشقا بیرده خصوصی هدفلر واردیر کی، هرکس چالیشار اوزاداملارینی ایش باشینا گیترسین.

آقای قوام نماینده ین روحیه سینه بلد اولدوغو اوچون بوندان استفاده ائتمگه موفق اولدو. بوندان باشقا آیری جوربیریول یوخ ایدی.

البته آقای قوام السلطنه گله جکده اوآداملاردان یاخاسینی قورتاراجاقدیر. بوایشی گۆرمزه تکیه ائتمک ایستدیگی آزادیکوخلارین اعتمادینی جلب ائده بیلیمه یه جکدیر. بوکابینه کریلوفون بالیق اورده ک و خرچنگین عرابه چکمک حکایه سینی خاطره گتیریر. بونولا ائله، کابینه هر کسدن تشکیل اولورسا اولسون، آذربایجان نهضتینین تکاملی اثرینده میدانا چیخمیش و بیزیم ایله حسابلاشماق مجبوریتینده قالمیشدیر. حتی کابینه ده ائله آداملار واردیر کی، آذربایجان دلی اوندان اؤتری اولومدن بدتردیر. با وجود این او، بو دیلین آذربایجاندا تدریس وانتشارینا انگل تۆره ده بیلیمه میشدیر.

ایندی بیز هانکی ابتدائی مکتبلرده، حتی متوسطه و عالی مکتبلریمیزده اوز آنا دیلیمیزده تحصیل ائتمک حاققینی الماغا موفق اولموشوق. بوندان باشقا اساسی مسئله لردن بیری ده توپراق مسئله سیدیر. بیر ۱۲ شهرپور بیاننامه سینده فقط خالصه و خلق

دو شمنلری یئرلرینین اکیچیله آراسیندا بولونمه سینی ایره لی سورموشدوک. ایندی مبارزه نتیجه سینده بو ساحه ده داها آرتیق موفقیت قازانمیشیق و تهران ایسه بیزیم دالیمیزجا گلیمگه مجبور اولموشدور.

البته اونلاری بو ایشلره وادارادن بیزیم قدرتلی نهضتیمیز و دوزگون سیاستمیزدیر. بونولادا ارتجاعین ارکانینا بویوک رخنه دوشموشدور. بو واسطه ایله ۴۰ ایل تمام مشروطه انقلابی نهالینین اوستونده قالان آغیر داش، بیر آزدا اولسون کنار چکیدلی مشروطه انقلابی اوندان اؤتری ایدی کی، خلق حاکمیتی اوز البته آلسین لکن داخلی و خارجی مرتجعلر اونو بوغوشدو.

حاکمیت مستبد شاهین الندن مستبد آدمالارین الینه دوشموشدو. بیزیم نهضتیمیز، ۴۰ ایل راکد قالمیش مشروطه نهضتینی دیریلندی. ایندی البته ارتجاع تمامیه اولوب آرادان گئتمه ییب بلکی اونلار ۱۵ - نجی مجلسده یئنه ده نفوذ تاپماق ایسته ییرلر. اونلار فرقه تشکیلاتیمیزدان قورخورلار.

بیزیم نقضتیمیز ایراندا بویوک بیر عاملدیر. ایری بیر عامل گوندن - گونه آزادیخواه تشکیلاتلارین گوجلنمه سی و توپراق بؤلگوسو نتیجه سینده ایران کندلیلرینین نظرینی جلب ائتمه سی و اونلاری نهضتیمیزه طرفدار حالینا سالماسیدیر. دئدیگیم کیمی تاریخین معجزه لریندن بیر ده قوام السلطنه حکومتیین تشکیل ایله بیزیم خلق قوشونلاریمیزین تشکیلینین بیر وقته تصادف ائتمه سی ایدی. آقای قوام السلطنه مسکوا گئتمه کله ایسته ییردی کی اوندان قاباق زمام دارلار طرفیندن بولاندیریلیمیش خارجی سیاستی دورغوتسون. واقعاً شورالار اتقاقینین اوسازشین عمله گلیمه سینده داها آرتیق تاثیر وارییدی. اونلار بین الملل سیاستده منتظر اولونمایان بیر دونوش عمله گتیردیلر. بو ایسه قوام السلطنه نین نفوذ و اعتبارینی آرتیردی.

بیر نچه کلمه ده موافقتنامه قصینده دئمک لازمدیر:

سیزه تقدیم ائتدیگیمیز موافقتنامه بو ساده لیکله میدانا چیخامیشدیر. اونون هم بیرماده سینده مکرر حلاجلیق اولونموشدور. میلی حکومت اوزونو خلقین و تاریخین قاباغیندا مسئول گؤروردوکو، ایشی سهل توتمامیش وار قووه سیله خلقین حقوقوندا مدافعه ائتمیشدیر. اجازه وئرن باغلانان موافقتنامه نی اوخوماقدان قاباق اونون ضامن اجرایی باره سینده بیرنچه سوز دئیمز اولا بونو بیلیمه لیز کی. بیز بو ایشی باشلایان زامان ضامن اجرا اولایلن هئچ بیر قدرته مالک دئییل دی. او وقت بیز هئچ نوع واهمه یه یول وئرمه ییب ایستدیگیمیزی آماغا موفق اولدوق. ایندی ده اونو ساخلییا بیلیمه جگیمیزه ایمانیمیز واردیر. بیرده بو موافقتنامه نین بیرنجی ضامن اجرایی خلقیمیز و میلی مجلسیمیزدیر. بو مجلسیمیز همیشه آدیقلاریمیزین ضامن اجرایی اولاجاقدیر. آذربایجان همیشه اوز مجلسینین دالینجا گنده جکدیر.

خلقیمیز و مجلسیمیزین ضامن اجرایی فرقه میزدیر. فرقه هئچ وجه ایله مرتجعلره امکان وئرمیه جک کی آدیقلاریمیزی اورتادان آپارسینلار. مجلسیمیزی یارادان فرقه میز اونون دا ضامن اجراییدیر.

دیگر ضامن اجرامیز آذربایجان خارجینده و ایران داخلینده کی آزادیخواه قووه لر دیر. اونلار بیلیرلر کی بیز اولماساق اونلاری آرادان آپاراجاقلار. اونلار بیزدن حمایت ائدیپ و بیزدن کمک لیک گؤزله ییرلر. بو ایسه قوتلی بیرضامن اجرادیر.

آذربایجان آزادلیغینین دیگر بیر ضامن اجراسی گلجک مجلس شورای میلی دیر. اونا گؤره گرک بیز ائله نماینده لر انتخاب ائده ک کی اونلار خلق طرفداری اولسونلار. شبهه سیزلی، بیر اونادا نائل اولاجاغیز.

بیز گرک ک گلجک مجلسی ائله حالا قویاق کی. او آزادلغین مرکز ثقلی اولایلسین. هر گاه بیز موفق اولاق کی آذربایجاندا و ایرانین باشقا نقطه لریندن آزاد یخواه عنصر لر مجلسه انتخاب اولونسون اونا ارتجاعین قووه سینی سیندیریب ایراندا آزادلیغی ابدی صورتده تأمین ائتمیش اولاریق.

ایندی بیزیم قارشیمیزدا ایکی یول وار، یا گرک ک مجلسده اکثریتی وجوده گتیره ک و یا گرک اوز قووه میزله آدیقلاریمیزی حفظ ائده ک. اگرایسته سه لرکی، آدیقلاریمیزا آل اوزادلار، اونا خلقیمیز اؤز گوجو ایله ایسته دیکلرینی آلاجاقدیر.

من اوز فرقه میز و تشکیلاتیمیزین گوجونه اینا نمیشام. بیزیم فرقه میز مشروطه کوتوگو اوستونده گورمیش بیر نهالدیر. من فیکیر ائده یرهم کی، آذربایجاندا گئدن نماینده لرین هامیسی آزادیخواه اولاجاقلار بونا هئج شبه یوخدورکی فرقه میز ایمانلی آدمالاری نامزد ائلییه جک خلقیمیز آرتیق دوشونوب و بیلیرکی، آذربایجانلیلارین منافعینی حفظ ائدن یگانه بیر قووه وارسا اودا آذربایجان دموکرات فرقه سیدیر. گرک ک خلقیمیزین ایچینده اتحاد، ایمان وقارداشلیق اولسون، ارتجاعی فیکیرلرین ضامن اجراسی دا بیزیم بیرى — بیرلریمیزه عدم اعتماد وعدم اتحاد یمیز اولابیلر. بیز گرک وارقووه میزله اتحادیمیزین پوز و لماسینا یول وئرمیه ک. هر او آدم کی، آذربایجانلیلارین اتحاد و اتفاقینا ضد اولسا بی رحمانه اولراق آرادان آپاریلارجاقدیر. بو موافقتنامه بیزیم مبارزه میزین نتیجه سینده اله ائدلمیشدیر. بونولا دابیزیم مبارزه تاریخیمیزده یئنی بیر صحیفه آچیلیر. نهضتیمیز آدیقلارینی بورا دا ثبت ائدیر و مبارزه میزین ایکینجی دؤره سینه قدم قویور».

سونر آقای پیشه وری مرکزی دؤولتین ۷ ماده لی ابلاغیه سینی و ۱۵ ماده دن عبارت اولان موافقتنامه نی اوخویارق هر ماده نین اطرافیندا مفصل صورتده شرح وئریلیر.

میلی حکومتین باش وزیرى آقای پیشه ورینین آذربایجان میلی مجلسینده وئردیگی گزارش حقیقده آشاغیدا کی قرارى قبول ائدیر.

«قرار»

آقای پیشه وری شخصی فعالیتى و تاریخی ایش حقیقه هیئت ریاستینین ۲۴ خرداد ۱۳۲۵ تاریخی جلسه سینده چیغاریلان قرارى تاریخی بیرسند اولراق عمومی اجلاس قرارینه علاوه ائدیلیر.

آذربایجان میلی مجلسیسینین هیئت رئیسه سی آقای پیشه ورینین بایاناتین و اونلارین دؤولتی ایشلردن معاف اندیلمه سی تقاضاسینی ائشتیدیکدن سونرا هیئت رئیسه آذربایجان دموکرات فرقه سینین آقای پیشه وری یه محول ائتدیگی آغیر وظیفه لر لری نظره آلماقلا اونلارین تقاضاسینی قبول ائتدی و هله لیک موافقت نامه نین قطعی تصویبینه و اداره رئیسیرینین تعیین ائدیلیب ایشه باشلاماسینا قدر آقای پیشه وری اؤز ایشینده باقی قالسینلار سونرا هیئت رئیسه قارار گلدی کی آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی صدری آقای پیشه ورینین میلی حکومت باش وزیرلیگینین آذربایجان خلقینه تاریخ ده ابدی اولاراق قید ائدیلن خدماتی و آذربایجان خلقینین دیری و استعدادلی بیر میللت کیمی دونیایه تانیلماسینا سبب اولدوغو اوچون آذربایجان میللتی آدیندان قدردانلیق ائدیلین.

۲- میلی حکومتین خارجی و داخلی سیاست میدانیندا تعقیب ائتدیگی خط حرکتین متین دودوزگون اولدوغونو قید و علاوه ائدیر کی بو خط حرکت نه تک آذربایجان خلقینین آزادلیغین قامینی بلکی ایرانین استقلالینی خلال دار ائتمگه چالیشان خارجی و داخل ارتجاع عنصرلرین خائنانه حرکت لرینین قاباغینی آلماقلا ایران تاریخینده یئنی بیر صحیفه آچیللماسینا امکان یاراتمیشدیر.

۳- ایرانین داخلی وضعیتینده ایسه میلی حکومتین دوز گون سیاستی دورین و اساسی نتیجه لر باغیشلامیش و اونون تاثیرینده تک آذربایجان بلکی بوتون ایران خلقینی فلاکت و بیچاره لیک گردابه سوق ائتمکدن اولان ارتجاعی قوه لر مرغوب اولوب ارتجاعی خط حرکت تعقیب ائدیپ وطنداش محاربه سی یاراتماقلا. میلی نهضتیمیزی بوغماق ایسته ین خائن دؤولت باشچیلاری اوز مقاملاریندان سرنگون ائدیلیمیش ایران دا آزادلیق و دموکراتلیق اصولونون تأمین اوجون قذملر گؤتورمگه زمینه حاضیرلیا بیلیمیشدیر.

میلی حکومت داخلی و خارجی امنیتیمیزی تأمین ائتمک یولوندا بؤیوک، داها اساسلی ایشلر گؤرمگه موفق اولموش آذربایجان زاماندا تشکیل ائتدیگی فدایی و خلق قوشونلار سایه سینده اوز قدرتی آذربایجان خارجینده اولان ارتجاعی مقاماته نشان وئرمگه اونلاری یئرلرینده اوتورماغا مجبور ائتمیش عین زاماندا داخلده خلقین قانینی سوروب اوز آغالیقلارینی ساخلاماق یولوندا مسلح بیر صورتده باش قالدیران اشرار و قولدورالاری یئرلرینده اوتور دوپ و یا منکوب و مقهور ائتمیش بو واسطه ایله آذربایجان دا نظیری گؤرولمه میش بیر امنیت و آرامش وجوده گتیرمیش دیر.

میلی حکومت ۲۱ آذر ده مجلسه تقدیم ائتدیگی ۲۰ ماده دن عبارت اولان برنامه نی شرافت و صداقت و قهرمانلیق ایله اجرا ائتدیکدن سونرا اوز فعالیت ادامه وئریب سیاسی - اقتصادی - اجتماعی حیاتیتمیزین یاخشیشیب تکامل و ترقیه دوغرو سریع بیر صورتده یورودولماسی وسایلینی تهیه و تأمین ائتمکدن بیر آن بئله غفلت ائلمه میشدیر.

میللی حکومتین گۆردوگون بؤیوک و ان ده يرلی ایشلردن بیرسی ده یئرلرین بؤلومنه سی دیر بو آغیر و مشکل ایشی انجام وئرمک ایله حکومت خلقیمیزین اکثریتینی تشکیل ائدن کند جماعتینی فلاکتدن نجات وئریب ترقی و سعادت یولونا چکمه گه موفق اولموشدور.

معارف ساحه سینده ارتجاعی و فاسد عنصرلرین شدید مقاومتینه باخمایاراق میللی حکومت اوز برنامه سینی تمام ایله کئچیرمگه موفق اولموشدور. بو ساحه ده میللی دیلمیزین بوتون مدرسه لرده تدریسی آنادیلینده درس کیتابلارینین تهیه ائدیلمه سی میللی دارالفنون دؤولتی تئاتر و میللی موزه میللی اورکستر هیئتی تاسیسینی خصوصی اولاراق قید ائتمک لازمدیر.

بیکارلیق ایله مبارزه داها شدید بیر صورتده آپاریلیمیش یئنی کارخانه تاسیسی و تعطیله معروض اولان کارخانه لرین اساسلی صورتده ایشه سالینماسی یئر بولگوسو خیابان و یوللارین اصلاح و عمرانلی گوندن - گونه شدتلمک ده اولان بیکارلیغین قارشیسینی آلمیش و اونون گئنیشلنه سینه یول وئرمه میش بلکی گوندن - گونه آزالیب اوتادان قالدیریلماسی زمینه سی تهیه ائدیلمیشدیر. بو خصوصیدا میللی مجلس طرفیندن قراره آلینان موزه - دانشگاه - بانک و انجمن ایالتی بناسینین تیکیلمه سی داها آرتیق تأثیر باغیشلا یاجاق دیر.

تجارت و مالی ساحه ده داها بؤیوک قدملر گؤتورولدوگونو عمومی اجلاس مخصوصاً قید ائدیر. و آذربایجا بانکینین تاسیسی میللی حکومتین بوساحه ده گۆردوگو ان بؤیوک ایشلردن سایلیر.

اگرچه ولایت و بخش انجمنلرینین ایشلری هنوز محسوس دئییل دیر. و اونلارین وجود و اجتماعی حیاتیمیزدا مؤثر نظره گلمیر ولی فرقه میزین رهبرلیگی سایه سینده بو اساسی قویولموش و بو واسطه ایله خلقی حکومت ایشینده مداخله وئرمگه خلقین اوز سرنوشتینین تعین ائتمک امکانشینی میدانه چیخیش گله جکده دموکراسی اصولونون اجرایی اوچون زمینه یارادیلمیشدیر. میللی حکومتین باشلادیغی اصلاحات نقشه سینی ادامه وئرمک اوچون میللی هیئتی اوزونون هیئت ریاستینده گئنیش اختیار وئریر. و دؤولت اداره رئیس لرینین اشتراکی و هیئت ریاستین مستقیم شرکت و دخالتی ایله تشکیل ائدیلن ایالت شوراسینه بو اصلاحاتین تغییر وئریلمه دن اجراء ائدیلمه سینی مخصوص تاپیشیریق وئریر.

همچنین میللی حکومت اوز میللی تاریخی وظیفه سینی ناموس و شرافتله انجام وئردیگی و آذربایجان ارکان حربی نامیله قیزیل صحیفه لری تشکیل ائدن شانلی انقلاب تاریخیمیزین مهربان آغوشونده تاپیشیریلیر و خلقیمیزین آلتی آی ایکی گونلیک حاکمیت دؤره سینین اونودولماز مجسمه سی اولاراق خلقین روحونده و اوره گینده یادگار قالماقلا گله جک نسلیمیزین مشعلی و یول گؤستریجی سی اولماقله مقدساتیمیزدان تانیلیر و میللی حکومت و مجلس میللی آدلاری بوتون خلق طرفیندن احترام ایله یاد ائدیلب و اونلارا نسبت لایقی احترام قائل اولمایانلار خلق دشمنی حساب ائدیله ک جامعه میزده نفرت انزجار ایله قارشیلانماقا محکوم ائدیله ر.

مجلس مخصوصاً مرکزی حکومت ایله اولان اختلاف و مبارزه نین صلح و سازش یولوله قورتارماسینه آرتیق درجه اهمیت وئریر و میللی حکومتین بویولدا آپاردیغی خط حرکتین دوز گونلوگونو و بو واسطه ایله خلقیمیزین ایستدیلکربنین الده ائدیلمه سینی و بو آزادلیغین تأمینینی اوچون نهضتیمیزین بوتون ایرانه گئیش بیر صورتده یول تاپماسینی ان جدی ان اساسلی و ان مفید بیر تدبیر سایماقلا میللی حکومتی و اونون باشچیسینین تقدیر ائدیر.

میللی مجلس طرفیندن آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته صدری آقای پیشه ورینین آذربایجان میللی و دموکراتیک نهضتینده بیر نفر فدایی کیمی چکدیکلری زحمت و فدایی دسته لرین متشکل صورتده سالماق مناسبتیله فدایی لر آقاسی آلاینر و هابئله آذربایجان میللی مجلس رئیسی آقای شبستری و آقای پیشه وری اوزمیللی وظیفه لرینی شرافتله انجام وئریر و ها بئله آذربایجان میللی مجلس رئیسی آقای پیشه وری سالماق مناسبتیله فدایی لر آقاسی آدالاینر و هابئله آذربایجان میللی مجلس رئیسی آقای شبستری و آقای پیشه وری اوز میللی وظیفه لرینی شرافتله انجام وئریر و صدای و ئریلمه گی تصویب اولوندو. نهایت میللی مجلس ۲۴ خرداد تاریخی موافقتنامه تصدیق و اونون موجبینجه تمام وضعیتی نی حفظ ائتمگله اوزونو انجمن ایالتی آدلاندیریب یئنی دموکراتیک انجمن ایالتی قانونو مجلس شورای میللی طرفیندن تصویب اولونانا قدر اوز ایشلرینی سابقکی قرار اوزه بو عنوان آلتیندا ادامه وئرمه گی قراره آلیر.

آقای دکتر جاویدین تلگرافی آقای شبستری طرفیندن اوخونوب کی آشاغیدا قید اولونور:

«ایالتی انجمنین عمومی جلسه سینده آذربایجان خلقی بؤیوک نهضتده اوزونون اولدوغو کیمی قادر و قابل اولدوغونو بوتون دونیایه اثبات ائتدی. بو خلقین ایران استقلالیه و ایران آزادلیغینا نهایت درجه علاقمند اولماسینی آذربایجان مجلسینین رئیسه سینین طرفیندن تصویب اولموش موافقت نامه ایله بوتون دونیا خلقلری بیلدیرلر. مرتجعلرین وطن داش محاربه سی یاراتماق و آذربایجان خلقی ایله باشقا ایرانلی قارداشلاریمیز آراییندا قان توکمک فیکیری بوشا چیخدی انجمنین پیشنهادهی و جناب آقای قوام السلطنه دؤولتینین موفقتیله تهران دا اولدوغوم اوچون عمومی جلسه ده شرکت ائتمکدن معذورا لوب و متاسفم، بورادا او ایالتین ایشلرینیز پیشرفتینی اوچون ایشه مشغولم.

جناب آقای قوام السلطنه کی مصم اولوبدور ایراندا آذربایجان دا یارانمیش آزادلیق اساسلارینی تعمیم بویورسونلار آذربایجان ایشلرینه مخصوص توجه ائدیرلر، بو آنه قدر من محترم نماینده لرین اکثریتینین رأی ینیه تابع اولدوغوم کیمی یئنییه ده انجمنین پیشنهادهی اوزریله جناب آقای قوام السلطنه طرفیندن تعیین اولموش وظایفی سیزلرین گوجو و دؤولتین مساعدتیله ایفاء ائتمه گه حاضیرم. آذربایجان خلقینین اونوتمایان و ایران خلق ینین استقلالی اوغروندا دائماً چالیشماغا حاضیر اولان

« دکتر جاوید »

یکشنبه گونو تیر آیینین ۹ یندا (۹-۴-۲۵) آقای دکتر جاوید آذربایجان استاندارلیغینا تعیین اولدوغوندان سونرا تهران رادیوسوندان آذربایجان خلقینه خطاب لا بیر نطق آشاغیداکی مضمومدا سؤیلیر.

«عزیز هموطنلر! من چوخ شاد و خوشوقتم کی آذربایجان آزادیخواهلارینی تجزیه طلب و ماجراجو آدلاندرانلارین رغمین، دوشمنلرین کورلوقونا اولاراق ایندی تهران رادیوسوندان باشقا ایرانی قارداشلاریملا دانیشییرام.

عزیز هموطنلر! مرتجع عضولر بیزی تجزیه طلب آدلاندریب و باره میزده اولمایان تهمت و افترا دییردیلر. خوشبختانه موافقتنامه امضالانماقلا اونلارین اوخی داشه ده ییب و آیدین اولدو. آذربایجان شانلی تاریخ بویو ایراندا آیریلماق ایسته مه ییب و ایستمه یه جکدیر. آذربایجانلی اوزونو ایرانلی بیلیب و ایران آزادلیغی و آبادلیغی اوغروندا چالیشمیشدیر. دموکراتیک حیاتا کئچیرمک دن باشقا آذربایجانلی نین منظوری اولماییب و یوخدور.

آذربایجانلیلار کئچمیش دؤولتلر اونلاری وئرمکدن خوددارلیق ائتدیلر، بئله لیکله آذربایجانلیلار حقلرینی اوزلری اله گتیردیلر، آذربایجان یوزلرجه آذربایجان جوانلاری خصوصیه آذربایجان فدائیلری، ستارخان، باقرخان حیدرعمواوغلو و باشقالارینین خون بهاسی اولان مشروطیتی صدر- ساعد و اونلار کیمی عزیز بی جهتلرین الینده اویونجاق اولماسینی گؤرمک ایسته میردی، آذربایجانلی آزادیخواه محافلین باغلانماسی و آزادیخواه روزنامه لرین توقیف ائدیلمه سینده خونسردلیک ایله باخابیلیمزدی، آذربایجان خلقینین مشروع تقاضا لری آذربایجان میلی نهضتینه سبب اولموشدور. اولده آذربایجانلیلار ایالتی ولایتی و بلدییه انجمنلرین آچیلماسینی و مرکزی حکومتین ظلم و تجاوزلرینین قاباغینی آلمای تقاضا ائدیردیلر.

آذربایجان میلی نهضتی یراندایقدان سونرا آز بیر مدته بؤیوک و شانلی موفقیت لرال ده ائتمیشدیر. دارالفنون آچیلیمیش بانک تاسیس اولونموش. شهرده بؤیوک و اهمیتی اصلاحات عمله گلیمیش. شهرین خیابانلاری آسفالت اولونلوب و کئچمیش دؤولتلرین سوء نیت لری نتیجه سینده ایشدن دوشموش کارخانه لر ایشه سالینیب ویثنی کارخانه لر تاسیس اولونموشدور. بو آزمدت ده ایدی کی، آذربایجان خلقی یالنیز اوزونو اداره ائتمگه مستعد اولدوغونو بوخ بلی ایران آزادلیق پرچمداری اولاجاغینا لایق اولدوغونو اثبات ائتدی.

آقای قوام السلطنه ایش باشینا گلدیکدن سونرا آذربایجان خلقیندن دعوت اولوندو آذربایجان خلقی آقای قوامین وطن پرست اولدوغونا اینانیدیغیندان اونون دعوتینی قبول ائتدی زیرا هامیسی بیلیردی کی آقای قوام السلطنه نین اصلاحات و اولکه آبادلیغیندان باشقا آیری بیر منظوری یوخدور. اونا گؤره آقای مظفر فیروز آقای قوام طرفیندن مذاکرات تکمیل ائتمک اوچون تبریزه مسافرت ائتدی و مذاکرات ایسه موافقت نامه امضالاغا سیله قورتاردی.

عزیز هموطنلر!

آذربایجان آزادیخواه‌لاری آدیندان بوتون آزادیخواه‌لارا خطاب ائدیب دیرهم. حقیقی وطن پرست و آزادیخواه‌لار! ایران خلقی و ایران اؤلکه سینین آزادلیق و سعادتی اوغروندا بیرله شیب چالیشین! چالیشین کی ۱۵ نجی دؤره ده وطن پرست و آزادیخواه و کیل لر مجلسه گؤنده ریلسین تا دموکراسی اصول کاری پایدار قالیب و مملکت آبادلاشسین.

بیر آذربایجانلی لارایلر بویو آزادلیق الده ائتمک اوچون بیرینجی صف ده مبارزه ائدیب و ایندی ایسه بیرینجی صف ده قرار توتوموشوق. ایندی کی آقای قوام السلطنه آزادلیقدان پشتیبانلیق ائدیر و دونن گنجه رادیو واسطه سیله «ایران دموکرات حزبینین یارانماسینی بیلدیردی – آقای قوام دموکراسی اصوللارین حیاتا کئچیرمک اوچون چالیشدیغی یعنی تقدیر ده آزادیخواه‌لار و خصوصیه آذربایجانلی لارا تکیه ائتمک مرتجع عنصر و ماجراجولار و میللت منافعینه مخالف اولانلاری ازیب محوئنده بیلر».

«یاشاسین آزادیخواه‌لارین حقیقی ائتلافی!»

«یاشاسین ایران استقلالی»

«آزادلیق پرچمداری اولوب و اولان آذربایجان خلقی!»

شنبه گونو تیرآیینین ۱۵ ینده (۱۵-۴-۲۵) سحر ساعت ۹ دا آذربایجان دموکرات جوانلارینین بیرینجی کنگره سی فردوسی سالونوندا. کنگره ده بوتون آذربایجان شهرلرینین ۱۰۷ نماینده لرین اشتراک ایله تشکیل تاپیر.

اونجه آقای شمیده آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی طرفیندن کنفرانسین جریانینا نظارت ائتمک اوچون موظف اولدقلارینی بیلدیریب و مرکزی کمیته طرفیندن جوانلارین بیرینجی کنگره سینی تبریک ائدرک کنگره‌نی آچیق اعلان ائدیپ اوز نطقینده دیرلر:

«نچه کی ایندی یه قدر آذربایجان خلقی آزادلیق نهضتینده قاباقجیل اولموشدور. بوندان سونرادا سیزجوانلارین فداکارلیغی نتیجه سینه اوز پیشقدملیگینی حفظ ائدیپ و سعادته دوغرو گنده جکسیر. سیز جوانلارین آذربایجان میلی نهضتینده سهم میزاولموش اولاجادیر. من پیشنهاد ائدیرم کی کنگره نی اداره ائتمک اوچون افتخاری اولاراق هیئت رئیسه انتخاب اولونسون. رأی آلیندی و کاندیدلردن ۵ نفری هیئت رئیسه انتخاب اولدولار. سونرا کنگره نین جریانینی یازماق اوچون ۴ منشی تعیین اولوندو. داها سونرا هیئت رئیسه طرفیندن سوز وئرلیدی.

آذربایجان ایالتی انجمنین رئیسی آقای شبستریه، آقای شبستری سوزه باشلاییب وئله دیر لر. البته بؤیوک بیر اومود دیرکی جوانلاریمیزین بیرینجی کنگره سی تشکیل تاپیب و بیزیم گله جگیمیزی اداره ائدن و آزادلیغیمیز یولوندا چالیشماغا حاضر اولانلار بو کنگره ده اشتراک ائتدیلر بونو قطعی بیلر کی آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی و اونون رهبرلری جوانلاریمیزا هر جور کمک و رهبرلیک ائتمک اوچون حاضر دیر و جوانلاردا بو کمک و رهبریتیندن لایقینجه استفاده ائده جکدیر.

جوانلارین بیرینجی کنگره سی و گله جک موفقیتینی صمیم قلبدن تبریک اندیرم. بیزیم مقدس شعارلاریمیزین بیر ی گله جک جوانلاریندیرشعاری دیر. اومودواریق کی جوانلار تشکیلاتی همین شعاری عملی صورتده اجراء ائده جکدیر. چونکو بیز بیلیریک کی ایندیه تک جوانلاریمیزی هر جور ترقی دن دالی قویماقلا خلقیمیزی فلاکت و بدبختلیگه سوق ائتمیشلر. لیکن فرقه میز ایش، اوسته گلدیگده جوانلاریمیزین مرام و منظورون عملی اولماسی یولوندا هر جور فداکارلیقدان چکینمه ییب. چکینمه یه جکدیر. سونرا آقای بادگانین تبریک نامه سینی کی اوزلری مریض اولدوقلاری اوچون کنگره ده حاضر اولابیلمه میشدیلر. اوخوندو.

«صادق پادگان آذربایجان دموکرات جوانلارین بیرینجی کنگره سینی یوللادیغی پیام»

«سلام سیزه ای آذربایجان خلقینین شهامتلی قیز و اوغلانلاری! اونا باخمییاراق کی حیاتیتمدا اولان هم آرزولاریمدان بیرسی ده آذربایجان جوان دموکراتلارینین مرکزی کنگره سیندا اشتراک ائتمکله مفتخر اولماغیم ایدی. متاسفانه مریض اولدوغوم اوچون بو فیض عظیما دان بی بهره قالیب ولی اوره گیمین صمیمانه و سونسوز تبریکلرینی مریضخانه اوداسیندان اولسا دا بئله سیزین بیرینجی کنگره نیزه تقدیم و بویو ک موفقیتلریزی آرزو اندیرم.

سیز بو گونکو گله جک مقدارتین سیز حل ائده جکسیز بیزیم بویوک فرقه میزین گله جک ایشچیلری اداره ائدنلری داهی دوغروسو اونون رهبرلری سیزده اولاجاقدیر. بوندان علاوه بیزیم میلی قوشونوموز و یالنیز جوانلار تشکیل وئره جکدیر. پس آذربایجان دموکرات تشکیلاتی ایستر آذربایجان خلقی ایستر فرقه میز اوچون اهمیتی فوق العاده آرتیق دیر.

منجه جوانلار تشکیلاتینی محکم و منظم صورتده محکمندیرمک. آذربایجانین بوتون محصل وسایر آزادخواه جوانلارینی خصوصیه کندلی بالالارینی تشکیلات سیرا لارینه آلیب و اونلاری فرقه روحو ایله تربیه ائتمک گله جکده فرقه میزی و میلی قوشونوموز کادر جهتینجه تأمین ائتمک کیمی مهم مسئله لر بو کنگره نین عهده سینه بوراخیلیر اونا گوره ده کنگره ایندی دن اوز مقدس وظیفه لرینی دوشونه رک گله جکده خلقین و فرقه نین مقابلینده اوزوآغ و باشی اوجا اولماسی اوچون چالیشان و فداکار بیلگیلی عناصر دن اوز مرکزی کمیته سینی و مرکزی تفتیش کمسیونونو انتخاب ائتمکله برابر گله جک اوچون مفید تدبیرلر اتخاذ ائتمه لیدیر.

«یاشاسین آذربایجان خلقیمیزین دموکرات جوانلاری»

«یاشاسین اولارین محکم تشکیلاتی و بیرینجی کنگره سی»

«جوانلار تشکیلاتین مرکزی کمیته سی و اولارا رهبریت ائدن آذربایجان دموکرات فرقه سی»

«صادق پادگان»

سونرا آقای خشگنابی آذربایجان دموکرات فرقه سینین محترم صدری آقای پیشه ورینین پیامینی اوخودرولار.

«آذربایجان دموکرات جوانلارینین بیرینجی کنگره سینه آقای پیشه ورینین پیامی»

«چوخ متاسفم کی مبارز جوانلاریمیزین بیرینجی کنگره سینده مریض اولدوغوما گۆره شرکت ائده بیلمه دیم. بونونلار اوز صمیمی تبریکاتی می کنگره یه گۆندرمه لیک اونون موفقیتینه اوره کدن علاقه مند اولدوغومو بیلدیرمک ایستدیم. دموکرات جوانلارین قارشیسیندا دوران وظیفه اولدقجا آغیر اولدوقجا جدی دیر.

فرقه میز اون آیلیق شدید مبارزه نتیجه سینده بؤیوک موفقیتلره نائل اولوب خلقیمیزی تشکیل ائتمیش و دموکراتیک نهضتیمیزین بوتون ایرانه یایلماسینا یول آچمیشدیر.

جوانلارایسه کسب ائیلین موفقیتلری وارقووه لری ایله مدافعه اندرک گله جک. نسل لریمیزین سعادتینی تکمیل ائتمه لی دیرلر. دموکرات جوانلار تشکیلاتی سیاسی لیلیک ایله برابر عمومی تعلیم و تربیت ایشینه آرتیق درجه دقت و اعتناء ائتمه لی دیر. معارف و معلوماتسیز بیر میللت بوگونکو دونیاده سعادتیندا اولابیلمز سونرا دا سیاسی دوشونجه – سیاسی هدف مسئله سی میدانله چیخیر- هر بیر جوان آذربایجانلی گره ک هارا گنده جگینی بیلسین و بیلسین کی نه اوچون مبارزه ائدیر. کورکورانه حرکت ائدن بیر جمعیت آخرده هئج بیرینا چیخا بیلمز و صحرالرده سرگردان اولوب قالار.

بیزیم هدفیمیز ایسه اول آذربایجان خلقینین آزادلیغینی تأمین ائتمک، سونرا بوتون ایراندا دموکراسی رژیم برپا ائتمکله ایرانلیلارین هامیسینی ارتجاع بویوندوروغو آلتیندان نجات وئرمکدیر.

«جوانلار بیزیم گله جگیمیزدیر».

اونلار بیز همیشه اومود گۆزو ایله باخیریق اگر اونلارین تربیه سی دوزگون یولیه گئدرسه بیز هامیمیز خوشبخت اولاریق. اگر خدا نکرده اونلار یانلیش یوللا دوشمه لر اوندا بوتون خلقین زحمتلری هدر گنده جکدیر.

من جوانلاریمیزین آی بیرزماندا بؤیوک موفقیتلر، و خصوصاً بیرینجی کنگره نین تشکیل ائدیلمه سینه موفق اولمالارینی فال نیک توتوب اومودارام اونلار هوا و هوسی کنار قویوب دوزگون یول ایله خلقیمیزه رهبرلیک ائده جکلر و بو یولدا داها بؤیوک موفقیتلر قازاناجقلار.

«یاشاسین جوان نسلیمیزه رهبر لیک ائدن دموکرات جوانلار تشکیلاتی»

«یاشاسین خلقیمیزین آزادلیغی تأمین ائدن فرقه میز!»

یاشاسین قهرمان خلقیمیزی آغوشونده پرورش وئره ن شانلی انامیز آذربایجان!

یاشاسین آذربایجان قهرمانلارینین زور بازروسو سایه سینده ارتجاع بویوندوروغو آلتیندان نجات تاپان ایران، ایرانیلار.

"آذربایجان دموکرات فرقه سین صدری: پیشه وری"

سونرا اقای قیامی جوانلارین کنگره سیسینی تبریک ائدیپ و جوانلارین دنیا ایشلری و سیاست لریندن بویوک اهمیته مالک اولمالارین اشاره ائدرک آذربایجان جوانلارینا داه بویوک موفقیتلر آرزو ائتدیلر. اقای قیامی دن سونرا اقای صبحی ستارخان بایراقلی تبریز شهر کمیته سی طرفیندن جوانلارین بیرینجی کنگره سینه تبریک دییب. سونرا آذربایجان رادیو کمیته سی صدری اقای چشم آذر جوانلارین کنگره سینی تبریک ائدرک بئله دییرلر: آذربایجان رادیو کمیته سی اومود وار دیر کی جوانلار شرفله اوز وظیفه لرینی یثرینه یئتیریب و لیاقتی لرینی اثبات ائدجکلر.

آذربایجان رادیوسونون میکروفونو جوانلارین سسینین بوتون دونیایه یئتیرمک اوچون اچیقیدیر. و عزیز جوانلارین فعالیت و لیاقتلرینی بوتون دونیایه یئتیرجکدیر. سونرا ارمنی جوانلاری طرفیندن اقای بابگین تبریک دییب و اظهار ائدیلر کی ایندییه تک دوشمنلر بیزیم ارامیزدا ایریلیق سالماق اوچون چالیشیردیلسا فرقه میز ایش اوستونه گلندن سونرا بو تحریکات به کلی ارادان گئدیپ و ارمنی خلقی ده اوز آذربایجانلی قارداشلاريله آل وئریپ و ازادلیغی اله ائتدیلر ایندی دموکرات فرقه سینین توجهاتی سایه سینده اوز انا دیلیمیزده مدرسه لریمیز وار و اوز میللتیمیزی احیا ائتمگه امکان تاپمیشیق بیز سوز وئریک کی آذربایجانلی قارداشلاریمیزلا بیرلیکده آذربایجانین سعادت ی اوغروندا آخرین قطره قانیمیز قالانا قدر چالیشاجیق.

سونرا اقای محمدزاده فدائیلر و ژنرال غلام یحیی طرفیندن کنگره نی تبریک دییب سونرا آذربایجان استانداری دکتر سلام الله جاوید اوز تبریک نطقینده بئله دییر: محترم جوان و گله جک اومودلریمیز آذربایجان خلقی چوخ خوشوقت دیر کی اوز بویوک نهضیتله دونیایه اثبات ائتمیشدیر. کی او باجاریب دیر بوتون ایران میللتینه رهبر اولوب و ایران استقلالینی تأمین ائتسین. بیزیم قهرمان فدائیلریمیز و آذربایجان دموکرات فرقه سینین رهبرلی گئچمیش اتالاریمیز خیابانی - حیدر عمو اوغلو - ستارخان - باقرخان کیمی قهرمانلاردان قالان اریشه نی اله ساخلاپ و ازادلیغی نشر ائتمگه موفق اولدوغو کیمی اومود وارم گله جکده سیزده باجارا بیله جکسیز. آذربایجان ادینی همیشه افتخارلی ساخلییاسیز. سونرا ژنرال پناهیان اوز تبریک نطقینی بئله باشلاییب. عزیز قارداشلاریم من خلق قوشونلاری و فدائیلری طرفیندن سیزین بیرینجی کنگره نی تبریک ائدیرم فدایی یولداشلاریمیز اونلار همیشه اوز سنگرلرینده محکم دایانیب و ازادلیغیمیزین مدافعه سی اوچون اماده دیرلر.

اونلار بیزه امکان وئردیلر کی آذربایجانیمیز دا مختلف تشکیلاتلار یاراتسین. خلق قوشونلاری اومود و آرزو ائدیر کی سیز ائلییه بیلجکسیز اوز تشکیلاتیزدان اونلار فعال کادر افسرلر وئره سیز - سربازلار اومودوار دیرلر کی سیز همیشه اونلارلا بیرلیکده وطنمیز اوغروندا چالیشاجاقسیز. سونرا سراب جوانلاری طرفیندن اقای هلال سومائی زاده - اونونجو تبریز شهر حومه سینین صدری اقای مشهدی اصغر و هابئله یئنی تشکیل ائدیلن تربیت ائوینده یاشایانلار طرفیندن اقای ابراهیم رستار و حکم وار کندیلیری طرفیندن اقای حسن مونس و اومور تشکیلاتی طرفیندن ارام عیسوی - بوستان اباد جوانلاری طرفیندن پاشاپورو دخیانییه کارگر و زحمتکشلری نماینده سی و چای کارخاناسینین نماینده سی و کیچیک حربی اوشاقلار دسته سینین باشچیسی

اوز تقدیم ائتدیکلری گول دسته لری ایله کنگره تبریک دییب و تبریک دییینلرین عده سی چوخ اولدوغو اوچون رأی الینیب کی کنگره برنامه سی اوخونسون اقای زهتابی کنگره نین برنامه سینی بوقرار اوزره اوخونور.

"برنامه نین متنی"

فرقه نین عمومی سیاستی باره سینده دانیشتیق اقای ابراهیمی توسط ایله

عمومی گزارش اقای زهتابی توسط ایله

مرکزی تشکیلات گزارشی

مرکزی تبلیغات گزارشی

کمیسیون تفتیش گزارشی

مالی کمیسیون گزارشی

مرامنامه نین تصویبی

مرکزی کمیته سئچکیلری

مرکزی تفتیش کمیسیونون سئچگیسی

مختلف مسئله

قرار

ختم برنامه

نمایش برنامه اوخوندوقدان سونرا نماینده لرین پیشنهادی اوزه قید اولدو کنگره کمیسیونو اوز گزارشیینی وئرسین.

سونرا اقای صفری کنگره کمیسیونون گزارشیینی اوخویوب بئله دییر لر: بیزیم نماینده لر ۱۸ مختلف شهرلره گئدیپ و کنفرانس

تشکیل ائتدیکدن سونرا التیدا کی قرار اوزره کنگره اوچون نماینده سئچمیشلر.

اورمو: ۶ نفر زنجان: ۵ نفر آذرشهر: ۱ نفر خلخال: ۱ نفر خوی: ۲ نفر سراب: ۲۰ نفر ارونق: ۶ نفر ماک: ۱ نفر بوستان اباد: ۱۰ نفر

انزاب: ۱ نفر مراغا: ۳ نفر

میانا: ۵ نفر سردرود: ۱ نفر ارسباران: ۵ نفر مرند: ۶ نفر باسمنج: ۱ نفر اردبیل ۳ نفر اسکو: ۵ نفر رودقات: ۱ نفر

غیر رسمی ۳ نفر کوردستان جووانلاریندان قوناق عنوانیله کنگره دعوت اولوبلار. سونرا گزارشین بارسینده عموم اشتراک ائدنلر

طرفیندن مباحثه ائدیلب و جلسه ۱۱.۵ دا خاتمه تاپیب. نهاردان سونرا ساعات ۳ دن جلسه نین دوامی قرار الینیر.

شنبه گونو تیرایینین ۱۵ ینده (۱۵/۴/۱۳۲۵) ساعات ۳ گون اورتادان سونرا آذربایجان جووانلارینین بیرینجی کنگره سینین ۲

نجی جلسه سی افتتاح اولوب برنامه فرقه نین اوزره اذربایجان مدعی عمومی اقای فریدون ابراهیمی دنیا سیاستی و هابئله

سیاستی باره سینده صحبتہ باشلایب بئله دییرلر: هرچند کی بو ۱۰ مدتینده فرقه میز ائلییه بیلیب خلقیمیزی بوتون دونیایه تاندرسین لیکن بیز جوانلار گرک تاریخی اسناد و مدارک واسطه سیله اوز وارلیغیمیزی دنیا اثبات ائدک و اوزموزو بویوک فداکارلیقلار حاضیرلایاق. منه واگذار اولان وظیفه دونیانین عموم سیاستی و فرقه میزین ده سیاستی باره سینده بحث ائتمکدیر. بیز دنیا سیاستینه اهمیت وئریریک. چونکو بیزده دونیانین جزوی یک و دنیا جریانلارینین قاباغیندا سد باغلایا بیلیریک و باشیمیزی قارادا قویلامامیشیق بیزیم گوزوموز اچیققدیر. هر میللت اوزو اوزونو دنیا عمومی جریانیندان اوزاق ساخلاماق ایستسه زوالا امحکوم اولاجاقدیر و بیزدونیانین مختلف سیلستلرینی و اولارین تصادمی و مختلف دوولترلرین مقصدلری و منافعی تشخیص وئریمگه قادریک. بو جریانلار و تصادفلرین اراسیندا اوزوموز اوچون یول اچا بیلیریک.

بیز دونیانین عمومی وضعینی باشا دوشمک اوچون گرک بیر ازدالی قایدیب و محاربه دن قاباکی مرحله نی و جنگ دوره سی و ایندیکی دوره نین وضعینی تحلیل ائتمگله اوز وضعیتیمیزی روشن ائده ک امپریالیست دوولترلر نه قدر بیر- بیرلری ایله یاخینلاشلار یئنه ده بیر- بیرلری ایله سازش ائده بیلیمیه جکله. چونکو اولارین منافع بیر- بیرینه توخوشوب و اقتصادی رقابتلر ارایا گلیر.

اولار بیرینجی جهان محاربه سیندن سونرا فیکیر ائتدیلر کی بونون اولکه لرده وجوده گلن ازدالیق نهضتینین قاباغینی السینلار. اونا جهته ازدالیق قوه لرینی محاصره ائدیب و اولارین دوره سینه سلامتلیق کمر بندی چکمک ایستدیلر. و اونا گوره ده المان، فنلاند، رومانی، تورکیه و ایران و سایر اولکه لرده فاشیست و مرتجع دوولترلر ایش اوسته گئتیردیلر. فاشیزیم قوه سی گون به گون دونیادا ارتماق دا ایدی بیرینجی دفعه اولاراق ۱۹۳۵ نجی ایلهده حبشه واقعه سی و هابئله اسپانیا مسئله سی و ۱۹۳۸ نجی ایلهده اطیش المانا محلق اولماسی گوستردی کی فاشیزیم خطری بوتون دنیا مدنیتینی تهدید ائدیر.

همچنین مونیخ کنگره سینده نجیب چکوسلاواکی میللتینی طعمه عنوانیله المانا وئریدیلر. اولار شوروی دوولتی نی دنیا سیاستیندن کنار قویوب و ایستدیلر کی اونی دونیایا ائنه گوسترسینلر کی اوردا هئچ بیر تمدن یوخدور. جامعه ملل ده دنیا مصلحتی برقرار ائتمک اوچون کیچیک بیر قدمده گوتوره بیلیمیب. حتی بویوک دوولترلرین التیندا آلت اولوب و اولارین منافعی حفظ ائتمک اوچون چالیشدی فاشیزیم قوه تلندیکجه امپریالیست لر قورخوریا دوشدولر. اولار گوردودولر کی اوز تربیت ائتدیکلری فاشیست جانوری اولارین اوزونو ده تهدید ائتمکدیه دیر. اونا گوره اوز دست پروده لرینین علیهینه قیام ائتدیلر. البته اولار حقیقی فاشیزمی ارادان اپارماق اوچون یوخ بلکی عنادلی جانوری ارادان اپاریب و تازا فاشیزم وجوده گئتیرمک اوچون قالدیلار بو نئو فاشیزمین مثالارینی ایتالیدا - یوناندا و ایراندا صدر و حکیمی کابینه لرینی گوسترمک اولار.

هر چند کی محاربه زامانی ایندیکی غالب دوولترلرین هدفلری روشن ومشترک ایدی. لیکن جنگ قورتارماقلا امپریالیست دوولترلرین حقیقی هدفلری ایدینلاشیب و یوگوسلاوی ژنرال میخائیلوویچین میداننا سالیناماسی محاربه دن سونرا یوناندا ترور وحشت حکومتی

برقرار اندیلیمه سی هابئله بلژیک و فرانسه ده انتخاب زامانین جریاناتی هامیسی نشان وئردی. کی امپریالیست لر ساغ حزبلری تقویت ائدیرلر. اندونزی و چین محاربه لری ده بونون نمونه سی دیر. چینده خلق نه قدر بیرلشمک اوچون چالیشیر امپریالیست لر اونون قاباغینی الیب و داخلی محاربه نی داه دا شدتلندیرلر. ایران مملکتینده ده عشایری مسلح ائدیپ و ژندارمری خلقین مال و جانینه حاکم ائتمک بونون بیر نمونه سی دیر. لیکن ایراندا امپریالیست و مرتجعلر قادر اولایلیمز دیر کی دنیا دا وجوده گلن نهضتین ایرانا سرایت ائتمگینین قاباغینی السینلار. البته هامی دونیانین تحولاتین گوروردو ژندارملرین کندچیلریمیزین دوداغینی تیمک لری و دیلرینی کسمک لری هامی میزین یادیندا دیر.

بیزه گرک اون نسل بوندان سونرا یادمیزدان چیخارمیایق کی آذربایجان خلقینین دیلینی کسردیلر. اونو چکمه التیندا ایقلایب بوغوردولار و بیزط بو فجایی هئج وقت یاددان چیخارمیایق. ارتجاعی و دوولتی قووه لر ایراندا آذربایجاندا وجودا گلن دموکراتیک نهضتلرین قاباغینی الماق ایسته ییردیلر. لیکن هامیسی محو اولوب ارادان گئتدیلر. تاریخ اونلاری فنایه محکوم ائدیلر.

بالاخره آذربایجان خلقی قیام ائدیپ و التی ای مدتینده اوز ارزولارینی حیاتا گئچیردیگی میلی حکومتی بو جهته گوتوردوگی قدملر افسانه آمیز کیمی بیرقهرمانلیق اولوب و گلجک نسلیمیزتاریخلرده اوخوییاقدیر. کی نئجه آذربایجان خلقی قهرمانلیقلا اوزونو ازاد ائتدی. آذربایجان خلقینین اوز قیامی ایله ایران خلقی ده ازادلیغینی تأمین ائتمیشدیر. اگر آذربایجان خلقی قیام ائتمه سیدی. ایرانین استقلالیتینی اردان گئدیردی ایندی ایران خلقلری دوشونوب و بیلیرلرکی اونلاری فقط آذربایجان خلقی نجات وئرمگه قادر دیر. یئنه ده آذربایجان خلقی بوتون ایرانی ازاد ائتدیگی اوچون ایران خلقی آذربایجان آدینه تعظیم ائدیرلر. بیز حتی بوتون دنیا دا قهرمان خلقلر جزوینده حساب اولوروق دنیا بیزه بویوک نظرلر له به اخیر. چونکو بیز عمل اهلی ییق و ثابت ائتمیشیک کی لیاقتیمیز واردیر. هئج بیر میللت التی ای مدتینده بیر بئله موفقیت لره نائل اولایلیمه میشدیر. بیزیم اخیرنجی پارلاق موفقیت میزه تهران ایله باغلادیغیمیز موافقت نامه دیر لکن بعضلری خیال ائدیرلر کی بیز توولانمیشیق بیزیم باشیمیزا بورک گئچمز. اونا گوره بیز همیشه ازادلیغیمیزدان دفاع ائتمگه حاضریق موافقتنامه نین ضامینین اجرایی خلق قوشونلاری و فدائیلر و اذربایجان دموکرات فرقه سی و دموکرات جوانلاری دیر. دفعه لرله دئیگیمیز کیمی هر خائن آل کی بیزیم طرفیمیزه اوزانا بیز فدارکارلیقلا او الی کسمگه قادریق. ایندی ایرانین هر یئرینده تازا حزبلر تشکیل تاپیر و بعضی لری ائتلاف ائدیلر. اونلار هامیسی اوزلرینی ۱۵ نجی مجلس اوچون اماده ائدیلر. بیزیمده تهرانا گوندرجگیمیز دموکرات نماینده لرله بیرلیکده اگر مجلسده فتح ازادیخواهلا لا اولسا اوزلرینی ساخلیا بیلیمه یه جکلر چونکو ازادیخواه لار ائتلاف ائدیپ و واحد بیر جبهه یارانمیشلار ۱۵ نجی دوره نین انتخاباتی ایران خلقی اوچون اولوم دیریم مسئله سی دیر و بوتون گوزلر اونا تیکلمیشدیر.

ایندی تک ایراندا یوخ بلکی بوتون دونیا خلقلری اوز یولونو انتخاب ائدی و دمکراتیک قوه لرال اله وئریب معین هدفه دوغرو گئیدیلر اگر بیر عده متشبثلر خلق لری بو یولدان دوندرمک ایسته ییرلرسه لیکن اونلار زواله محکوم دیرلار.

دموکراسیا غالب گله جکدیر. چونکو دنیا دموکراسی سسی تازا نسل یعنی دنیا جوانلاری دیر. بیز جوانلاردا نئچه ای بوندان قابق لندن ده تشکیل تاپان جوانلار کنگره سینین مقدس شعارلارینی یئرینه یئتیرمک اوچون سعی ائدی و فاشیزمی محو ائتمک اوچون چالیشاجیق. و دنیا مظلوم خلقلرین ظلم التیندان قورتاماق اوچون فعالیت ائدی و فرقه میزین گوستردیگی وظیفه لری شرفله یئرینه یئتیرجه یک بیز گرک اند ایچه ک کی اوز مقامیمیزی دنیا دموکراتیک تشکیلاتلارینین مقامینا چاتدیراق..

اقای ابراهیمی نین نطق قورتاردیقدا سونرا اطرافدان گلن تبریک تلگرافلاری اوخونوب ۱۵ دقیقه تنفس دن سونرا آذربایجان دموکرات ستارخان بایراقلی تبریز شهر کمیته سینین صدرمعاونی اقای ولایی اوز تبریک نطقینده بئله دیرلر: من ایستدیم جوانلارلا تانیس اولوب و بو کنگره نی صمیم قلبدن تبریک انده م اجازه وئرین بیر نئچه کلمه دانیشیم: بو گون ایران خلقی افتخار ائتمه لیدیر کی آذربایجاندا بویوک بیر کنگره چاغیریلدی و جوان دموکراتلار حاضر اولوب اوز کنگره لرین تشکیل ائتسینلر. بیز بیلیریک کی فرقه میزین گوندن گونه الده ائتدیگی موفقیتلر سایه سینده آذربایجان دموکرات جوانلاری دا ایران جوانلارینا ارتیق کمک ائتمک اوچون هنج بیر فداکارلیقدان دالی قالمیاجاقلار من جوانلارین بویوک موفقیتیه چاتماسینا امینم و اونلار ارتیق موفقیت ازرو ائدیرم".

اقای ولای نطقیندن سونرا اقای زهتابی طرفیندن عمومی تشکیلات گزارشی وئریلدی. سونرا روبن مختاریان تشکیلات شعبه سی گزارشین، محمدزاده تبلیغات شعبه سی گزارشی، سراج تبریز خانی تفتیش کمیسیونو گزارشین و اقای زنوزی مالی کمیسیون گزارشین وئردیلر. بوجسه اقای صفری نین ریاستی التیندا ساعات ۷ ده خاتمه تاپدی.

یکشنبه گونو تیر اییین ۱۶ سینده ساعات ۸.۵ دا جوانلار تشکیلاتی ۱ ینجی کنگره سینین اوچونجو نوبتی جلسه سی اچیق اعلان اوایاق شمیمه قئید ائدیلر کی دونن کی گزارش لر باره سینده مباحثات ازاد دیر. ساعات ۱۰.۴۵ قدر بحث ادامه تاپیب ۱۵ دقیقه دن سونرا ۱۱ ده جلسه تشکیل تاپیر و اطرافدان گلن تلگرافلار اوخونوب سونرا گزارش لر اطرافیندا اولان سوال لار جواب وئریلیب. سونرا تشکیلات گزارشی باره سینده بو قرار صادر اولونور.

جوانلار ۲۰ سین لرینه قدرائلیه بیلرلر جوانلار تشکیلاتیندا قالیسنلار.

بویوک شهرلرده حومه ایریلین

محصللاراسیندا نفوذ تاپماق اوچون روشنفکر معلملرله سیغی رابطه ساخلانین

۷ دن ۱۴ یاشینا قدر اولان جوانلار اوچون اوشالار تشکیلاتی قورولوب و جوانلار تشکیلاتینین رهبرلیگی التیندا اداره اولونوسون

قرارالیندی کی استارا و ممقان مستقیم صورتده مرکزله رابطه ده اولسون تا اردبیل و آذرشهر تشکیلاتینین وضعی یاخشیلاشیب و اونلارایله بیرلشسینلر.

کارتلار ولایتی کمیته لر طرفیندن صادر اولسون

فرقه نین مرکزی کمیته سیندن در خواست اولونسون کی اطرافدا جوانلارین اختیاریندا ارتباط وسایلی قویولسون.

تشکیلات اولمییان یئرلرده تشکیلات قویولسون.

فرقه تمام یئرلره بخشنامه ائتسین کی تمام یئرلرده جوانلارا جدی کمک ائتسینلر.

تبلیغات گزارشی ائشیدیلدیکن سونرا بو قرارالیندی.

تمام یئرلرده جوانلار تشکیلاتینین کولوبو اوچون مناسب و یاخشی عمارتلر تخصیص وئریلسین.

منتشر اولان دیواری روزنامه لردن بیر نسخه سی مرکزی تبلیغات شعبه سینه گوندریلسین.

جوانلارین سیاسی و اجتماعی معلوماتلارین یوکسلتمک اوچون سیاسی قورسلار تبلیغات کمیسیونونون توسطی ایله تمام یئرلرده تشکیل وئریلسین.

شهرلرده منتشر اولان روزنامه لرده جوانلارین اختیارینا مخصوص ستونلار قویولسون

کندلرده بهداشت وضعیت هروسيله ایله اولورسا اولسون اصلاح ائدیلسین.

سوادسیزلیگی اول ده قالدیرماق منظوری ایله کندلرده مکتب قورولوب و گئجه قورسلاری تشکیل وئریلسین.

بدن ساغلامیلیغینین اهمیتی نظره الراق عمومی یئرلده جوانلار وسیله سی ایله ورزش درنکلی تشکیل وئریلسین و متقاضی موقعلرده یئرلرین تیمه قویولسون.

معارف اداره سی معارف ایشچیلرین و مدرسه ده ائلان معلملری ازادیخواه ادااملاردان معیت ائتسین.

جسله ساعات ۱۲ ده خاتمه تاپیر.

گون اورتادان سونرا ۱۲.۵ دا دوردونجو جسله افتتاح و مالی گزارش خصوصیندا بو قرار صادر اولونور

آذربایجان دموکرات فرقه سینین تعیین ائدیگی یوزده اون لار بوتون فرقه نین کمیته لریندن استثنا سیز و مرتب صورتده الینمالیدیر.

بو تاریخدن استثناسیز عضویت حققری منظم و مرتب بیر صورتده نظامنامه موجبجه وصول اولمانلیدیر.

آذربایجان دموکرات فرقه سینین تعیین ائدیگی یوزده اون لار جوانلار تشکیلاتینین مرکزی کمیته سی توسط ایله وصول اولوب و تصویب اولموش بودجه لر اوزره خرج اولوناجاقدیر.

مالی قسیمتینی تقویت ائتمک اوچون تئاتر و شب نشینی و کیمی اقداملارین عمله گلمه سی بوتون کمیته لرین عهده سینه قویولا جاقدیر.

مرکزی کمیته اطراف کمیته لرین مخارجی اوچون ایلیق بودجه کی لازیم اولدوغو صورتده کادر حقوقلارینی علاوه حومه خرجلرینی و باشقا مصارفلی تأمین ائتسین تصویب و تئزلیگله موقع اجرایه قویا جاقدیر.

مرکزی کمیته لر مرکزی کمیته گوسترن بودجه دن ارتیق خرج ائتمک اولمایاراق گلیر ری زودجه دن ازاد اولورسا مرکزده الیب و گلیرلری بودجه دن اولان یئرلر ارتیق پولارینی مرکزده گوندرمه لیدیرلر بوتون کمیته لر موظف دیرلر کی مالی قسمتی مرکزی کمیته گوسترن مدل لر اوزره منظم انجام وئرسینلر.

تفتیش کمیسیونو اوچون الینان قرار:

تفتیش کمیسیونوندا فعال عضولر سئچیلندن سونرا اولاری لازمی اختیارات وئریلسین تا اطرافلار مرکزین رابطه سی سیغیلاشسین بونون اوچون تبریز ماموریتینه گئتمک و ماموریتین خرجینی اوده مک لازمدیر.

اطرافدان اولان تفتیش کمیسیونلاری لاقول ایدا بیر دفعه کمیسیونون ایشینی و اشکالینی کتبی صورتده مرکز گوندرسینلر تا اولار بورا دا دوزگون اولاراق حل اولوب و ضمناً هر کمیسیونون فعالیتی معلوم اولسون.

تفتیش کمیسیونونون نظامنامه سی اگر تصویب اولارسا دیلن کیمی حیاتا گئچمه لی دیر.

تفتیش کمیسیونو عضو سئچدیکده داها ارتیق دقیق اولمالیق.

تفتیش عضوی مربوط کمیته لرده ناظر صفتی ایله اشتراک ائده بیلر.

نظامنامه اوخونوب اکثریت ارا ایله تصویب اولونور. ۱۵ دقیقه تنفس دان سونرا اطرافدان گلن تلگرافلار اوخونوب. جلسه ساعات ۶.۵ دا خاتمه تاپیر.

کنگره نین ۵ نجی جلسه سی دوشنبه گونو تیر اییین ۱۷ سینده (۲۵-۴-۱۷) سحر ساعات ۸.۵ دا اچیق اعلان اولونوب اقای شمیده سوز باشلایب بئله دیرلر: "یولداشلاریمیز کنگره نین چوخ مهم قسمتلرینی قورتارمیشیق و ایندی بیر مهم قیسمتی قالیر. اودا سئچکیلر دیر. نئچه گون عرضینده بوردا دموکراتیک اصولوله مذاکرات و مباحثات تنقیدات اولدو. ایندی قدر فرقه میزین ایشی اغیر اولدوغو اوچون جوانلار ایله یاخیندان تماس تاپاییلمه می شدی. لیکن بوندان سونرا مرکزی کمیته سعی ائدجک کی داها دا ارتیق جوانلارلا یاخینلاشیب و اولارلا رهبرلیک ائتسین".

سونرا مرکزی کمیته سئچکیلرینه باشلانیب نتیجه ده اکثریت ارا ایله ادلاری دییلینلر مرکزی کمیته پلنومی عضولیکینه سئچیلیر.

اقایان: شمیمده - زهتابی - صفری - چشم آذر - رحائی - صومائی زاده - محمدزاده - دکتر جهانشاهلو - روبن مختاریان -
دیده مکنانی - عطری زاده - غلامرضا زهتابی - نورانور - خانم اقدس مصی زاده - نوایی - اوطمیش - احمدزاده - ارام
عیسوی - بهزادی - دایی زاده - خانم زینب صرافی - اشاپور - صبحی - کاتبی - احمدی - اسلام صرافی - ساسان پور کافی
- عبدالحسین محمدکاری - نقی زاده - مؤتمن - جهانی

سونرا تفتیش کمیسیون سئچگی سی باشلانیب و ادلاری دییلن جوانلار کمیسونون عضولیگینه اولونورلار.

اقایان: تبریزخانی - خانم جمیله - نودری - آقای پناهی - لائینی - ادام نوه سی - اسکندانی - سهرابی.

15 دقیقه دقیقه دن سونرا اطرافدان گلن تبریک تلگرافلاری اوخونوب سونرا سراب - ارونق - میانا تشکیلاتلاری فعال ایشله
دیكلری اوچون و هابئله اورمو جوانلاری سیاسی جهتدن اورمو ده فعالیت ائتدیكلرینه گوره تقدیر اولونمالاری تصویب اولونور.
اقای شمیمده سئچکلرینین موفقیتله باشاچاندیغی اوچون آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی طرفیندن تبریک
بئله دییرلر: " ایندی بوتون ایراندا مظلوم خلقلر، گوزلرینی سیزه تیکیلر. بوگون آزادخواهلا رین هئچ بیر قووه ایله پوزولماز اولان
سنگری بیزیم آذربایجانمیز دیر. بیز گرک بو قاباقچیلیق پرچمنی همیشه الده ساخلایاق و بوتون ایراندا دموکراسی اصولونو برقرار
ائده ک یولداشلار گرک او قانلار کی فدائیلریمیز بیزیم بو ساعاتده بوجورازادلیقلا کنگره اپارماغیمیز برابر ایراندا مرتجع لر ده
فعالیت ائدیرلر. لیکن آزادخواهلا ردا یورولمادان چالیشیرلار و بیلیرلر کی آذربایجان اولنلارین دایاغیدیر. من اومودوارم کی گلن
کنگره تک بیزیم ازادلیغیمیز بوتون ایرانا یایلسین بو کنگره ده اشتراک ائندلرین عده سی داها دا ارتیق اولسون سونرا ۳۱ نفر پلنو
عضولری جلسه تشکیل وئریب و ادلاری اشاغیدا دییلنلری مرکزی کمیته نین هئیت رئیسه سی یعنی پویزیدم عضولیگینه انتخاب
ائتدیلر.

اقای شمیمده - محمدزاده - اسلام صرافی - چشم آذر - اقدس ممی زاده - زهتابی - دکتر جهانشاهلو - حمید صبری -
روبن مختاریان - صبحی تقی زاده

جسله ساعات ۱۲.۵ خاتمه تاپیر.

دوشنبه گونو تیرایینین ۱۷ سینده (۱۷-۴-۲۵) ژنرال کاویان آذربایجان نظمیه رئیسلیگینه تعیین اولونور.

چهارشنبه گون تیرایینین ۱۹ یندا (۱۹-۴-۲۵) آقای دکتر سلام الله جاوید تبریز رادیوسوندا خلق اوچون تهران مسافرتی
حاقیندا گزارش وئیریر.

" عزیز هموطنلر! من آذربایجان خلقینی تمثیل ائدن ایالت انجمنین منه اولان اعتمادی نتیجه سینده و اونو پیشنهادی و
آذربایجان دا یارانان دموکراسی اصول لارینی بوتون ایران ساحه سینده یاییلماسینی قبول ائدن جناب آقای قوام السلطنه نین

دوولتی طرفیندن آذربایجان والی لیگینه تعیین اولونماغی می افتخار ایله قبول ائتدیم من بو وظیفه نین نه قدر اغیر اولدوغونو اولجه دن بیلیب و حس ائدیردیم.

فقط آذربایجان خلقینین اراده سینی تمثیل ائدن آذربایجان ایالت انجمنی مساعدتینه اومود ائدیره ک بو اغیر وظیفه نی قبول ائتمیشم و تاکید ائدیرم کی آذربایجان خلقی واره قووه سیله منه کمک ائدجکدیر.

من ۱۸ گون مدتینده تهراندا اولدوغوم زامان آذربایجان خلقینه اولان بویوک حورمت و جوشغون احتراملار بو خلق طرفینده باشلانان و قهرمانجاسینا انجام وئرلمیش ایشین تاثیرینین نه قدر عظمتلی اولماسینی داها ارتیق حس ائدیردیم. بوتون جمعیتلرده حزبلر ده و محفل لرده آذربایجان سوزو و اونون بویوک شرفلی و تاریخی ادی احتراملارلا دانیشیلیر. تهراندا سون دفعه حرکت ائتدیگیم زامان ۲۰-۲۵ مین تهران ازاذاخواهلاری و مختلف صنفلرین آذربایجان خلقینه گوندردیکلری صمیمی و آتشین سلاملاری کی بو دئدیگمین تک و جانلی بیر دلیلی دیر. من ایندی اونلارین سلاملارینی رسماً سیزه ابلاغ ائدیرم تهراندا دوولت و میللت طرفیندن منه اولان بو حورمت طبیعی منیم شخصیمه دئیل بلکی آذربایجان خلقینه حقیقی صورته خدمت ائدرسه میللت ده اونو بو گودور. خلاصه دئمک ایسته یرم کی ازاذاخواهلا و عموم صنف لر طرفیندن منه نسبت ابراز اولونان بو طنطنه لی حورمت احترام منیم شخصیمه اولماییب بو آذربایجان خلقینه و اونون شانلی و تاریخی نهضتینه دیر.

عزیز هموطنلر! طبیعی دیر کی من ۱۸ گونلیک تهران مسافرتینین جزییاتینی دییه بیلمه یه جگم خلاصه اولاراق تهراندا اولان ایشلری ایکی قسمته بولمک اولار.

بیرینجی دوولت طرفیندن اولان حورمت و گورونن ایشلری اقای قوام السلطنه طرفیندن اقای فرداد استراحت ایشلرینی فراهم ائتمک اوچون مهماندار تعیین ائدیلمیشدیر.

تهران ورود و مون ایکینجی گونو اولین دفعه اولاراق جناب اقای قوام السلطنه ایله رسمی گوروش عمله گلدی بو رسمی گوروشده آذربایجان خلقینین ایرانا اولان احساساتیندان و ایران ازاذالیغی اوغروندا چکدیکلری زحمت لردن صحبت لر ارایا گلدی. بو صحبت لرده جناب اقای قوام السلطنه آذربایجان مسئله سینین مسالمت آمیز یول ایله حل ائدیلمه سیندن چوخ خوشوقت ایدی. و اومود ائدیردیک کی آذربایجان خلقی ایران دموکراتلیغینا داه بویوک خدمت ائده جکلر. بیر مدت عمومی دانیشیقلا قورتادیقدان سونرا من آذربایجانین واجب لی احتیاجلارینی جناب اقای قوام السلطنه یه دییب و اونلارین سریع صورته عملی اولماماسینی تقاضا ائتدیم: میانا دمیر یولونون باشلانماسی آذربایجان شهرلرینین ابادلیغی اوچون شهرلره بورج وئرلمه سی - بانک میللی طرفیندن خلقین ۱۵ میلیون تومن حدویندا اولان طلبینین تئزلیگله قایتاریلماسی آذربایجان زراعت ایشلرینه کمک ائدیلمه سی قماش - سیگار مصرفینین و بو کیمی عمومی احتیاجلارین رفع ائدیلمه سینی تکرار ائتدیم.

جناب آقای قوام السلطنه نین دستوری ایله صباحکی گون تشکیل تاپمیش مربوط وزیرلر کمیسیونوندا منیم ائتدیگم تقاضالار مطرح اولوب و عملی اولماسینا قول وئردیلر. ذکر اولونان بو احتیاجلاری رفع ائتمک اوچون وزارتخانلارا ائتدیکده اغلب حسن نیت ایله ایشلرین سرعت ایله انجامینه دستور بویوردولار. بومورد ده آقای مظفر فیروز و آقای سرلشگر فیروزون علاقه گوسترمه سی و وزارت بهدارینین تئزلیگله دستور وئرمه سی کاملاً قابل تذکر دیر.

آذربایجان شهرلری و اونون خلقینین صحبتینی تأمین ائتمک اوچون ایکی یوز یئتمیش سگیز (۲۷۸) صندوق داوا الینیپ و سرعت ایله تبریزه گوندریلدی. تلگراف ایشلرینین تئز و جدی بیر شکلیده تعمیر و قورولماسی اوچون ایکی کامیون آذربایجان تلگراف اداره سی اختیاریندا قویلدو فلاح و وزارتی طرفیندن فلاح ایشلرینین دوزلمه سی اوچون ایکی تراکتور آذربایجان فلاح اداره سینین اختیارینه قویولماسینین تصویبی ایله نباتی افت لرله اپاریلان مبارزه نین داها جدی لشمه سی اوچون لازم اولان سمی ماده لرین بیر قسمتی فوراً آذربایجانا گوندریلدی.

مالیه وزارتی طرفیندن آذربایجانین قماش اولان احتیاجلارینی رفع ائتمکدن اوتری اوچ میلیون متر قماشین گوندریلمه سی قبول اولونوب و بو حسابا ۳۲۰ عدل گوندریلدی. آذربایجانین ایری سیگار مصرف قبول اولونماقلا اون دورت میلیون سیگار آذربایجانا حمل ائدیلدی. آذربایجان شهرلرینین ابادلاشماسینا اوچ میلیون تومن بورج پول ایستیمیشدیم ولی مقررات بونو محدود ائتمه سینه نظره فقط آذربایجان شهرلری بودجه سینین ۳۰٪ میزانیندا بورج الماق ممکن اولدو. بونا گوره سگیز یوزمین تومن آذربایجان شهرلرینه بورج وئریلمه سی ایران بانک میللیسینه حواله وئریلدی داخله وزارتی دخی اوزونه مربوط ایشلرده سریع اقداملار ائتمگه جدیت ائدیردی. علاوه اولاراق دئمه لیم کی آقای قوام السلطنه ایله مکررگوروشلریمیزده ایرانین دموکراسی طرفینه سوق اولونماسی و ارتجاعین قایتماماسی اصوللارین ایراندا عملی اولماسینا جدی اقدام ائتمگی مکرر تذکر وئردیلر. بورادا یئرسیز بیلیمیرم کی اولونان اقداملار و دانیشیقلا نتیجه سینده تاریخی ۲۱ آذر گونوسیزی عصرلر و دونیا لر بویو هر کسی یانیمدا و هریرده بویوک شانیه خاطرلاردان و میلی نشانیمیز اولان ۲۱ آذر مدالیمیزین رسمی مدال تانیماسینی بویوک آذربایجان خلقینه مؤده وئرمه گه بو گئنیش نهضت ده شرکت ائدن آذربایجان خلقینی و اونون وفالی فدائیلرینی اوردکدن تبریک ائدیرم. عزیز هموطنلر: بوتون والی فرمان الدیقدا سونرا اعلیحضرت ایله گوروشمه لری مقررات دان سایلیر. بونا گوره من ده جاری ایشلری قورتاردیقدا سونرا آقای مظفر فیروز واسطه سیله اعلیحضرت حضورینه یئتیشدیم.

اورادا دانیشیلان سوزلرین عمده قسمتی روزنامه لرده یازیلدیغی اوچون هامیسینین تکرارینا حاجت گورولمور بو ملاقتین اساسی موضوعلاریندان بیرسی آذربایجان خلقینین ایران ازادلیغینا و اونون تمامیت و استقلالینه نسبت اولان علاقه سینی قید ائتمه لی/بیک. بیزیم فدایی قهرمانلاریمیز ژنرال دانیشیان و ژنرال کویان، ژنرال کبیری فدارکارلیق نمونه سی اولاراق اوزاقدان اعلیحضرت همایونیه معرفلیک اولوندولار. بونلارین وطنپرست و باجاریقلی اولماسی عرض اولوندو. اعلیحضرت ین توجهینی

آذربایجان ابادلیغینه جلب ائتمک نظر ایله تبریزین سویونو ارتیرماق اوچون بیر میلیون تومن تقاضا ائتدیم بو تقاضانی قبول و اجرا ائدیلمه سینی فوراً آقای مظفر فیروزه دستور وئردیلر. ایشلریمیزین سریع پیشرفتینی شاه حضرت لرینه عرض ائتدیکده اعلیحضرت بو عملین سببی آذربایجاندا قورو مقرراتین کناره قویولماسی اولدوغونو بویوردولار. منده اعلیحضرت توجهی تصویبی ایله قورو مقرراتین ارادان قالدیریلماسی ایرانیندا ترقی سینه سبب اولاجاغینی عرض ائتدیم دوولت طرفیندن اولونان اقداماتی بو سئویله دیکلریمله خلاصه ائتمک اولار.

بو از مدته تهراندا یاشایان مختلف ازادیخواه‌لار و مختلف سلیقه لرله ائتدیگیم گوروشلری حقیقنده بیر نجه کلمه عرض ائدجکم. تهران زحمتکش‌لری، ازادیخواه‌لاری ضیالیلاری و ایری مختلف صنف لری و طبقه لری طرفیندن هر گون سحر ساعات ۶ دان اخشام ساعات ۹ و ۱۰ قدر مختلف طبقه لرگوروشه گلیردیلر. بوگوروشلری دسته جمع ائتمک اوچون بیرینجی دفعه آقای سروش ائوینده ایکی یوزه قدر آذربایجانین مختلف طبقه لری ایله گوروش اولدو بو دسته جمعی گوروشون ایکینجی و رسمی تکراری ایرانین معروف ازادیخواه‌لارینین طرفیندن پارک هتلده وئریلمیش ضیافته عمله گلدی اوچونجو رسمی گوروش روزنامه یازانلار طرفیندن و دورودنچو رسمی دعوت گئیش بیر صورته تهراندا ساکن اولان آذربایجانی تاجرلر طرفیندن شیمران دربند هتلینده تشکیل تاپدی. بوتون بو رسمی گوروشلری و اورادا سئویله نن نطق‌لری بوتون تهران روزنامه لری یازمیشدی منیم سئویله دیکلریمین خلاصه مضمونو بو اولموشدو. ایرانین تمام حقیقی ازادیخواه‌لاری بیلدیلر کی آذربایجان ایران استقلالین بیرقداری و همیشه ایران ازادلیغا علمدار اولموشدو. بونو دوشمونمه ییب و یا دوشونه دوشونه تهمت وورانلار همیشه اولموشلار. اونلار همیشه بدبینلیگیله باخیب تهمت وورموشلار اگر خاطراساق گوزه لجه سینه بيله بیلریک. همین ماجراجولار بیزیم میلی سرداریمیز اولان ستارخان و اونون اردینجا ایران ازادلیغی اوغروندا جان تاپشیران خیابانی یه نه کیمی تهمت و افترا لار دئدیلر هانسی بو ایکی آذربایجانلی فدایی ایران استقلالینین وفادار طرفدارلاریندان اولوبلار. آذربایجان سون دموکراسی نهضتینده شرکت ائدنلرده بیر چوخو گئچمیش نهضت‌لرینده ده شرکت ائدنلرندیلر. او گون ده ک آذربایجان دموکرات فرقه سی دموکراتیانی محکم‌لشدیرمک و ازادلیق اصوللاری تثبیت ائتمک اوچون ایشه باشلامقلا قیام ائتدی. مقصدی تک آذربایجان ارتجاعی و ازادلیق بوغان حکومت‌لرایله ایشلیه بیل‌مزدی بونا گوره گئچمیشلر کیمی بو دفعه ده ازادلیغی ساخلاماق اوچون قیام ائتدی و او گوندن کی آقای قوام السلطنه نین دوولتی تشکیل اولدو. گوردوق کی اونلار ازادلیغی بوتون ایراندا نشر ائتمک و دموکراسی تمام ایران میللت لری اراسیندا تعمیم ائتمک فیکیرینده جدیت ائدیرلر بیزده سازشه حاضر اولدوق و نجه کی هامیه معلوم‌دور. بونون سایه سینده آذربایجان خلقی و قوام السلطنه دوولتی اراسیندا سازشه گلیب و قرار داد باغلانمیشدیر. ایندی ده مادامی کی آقای قوام السلطنه ایران ازادلیغی و دموکراسیا یولوندا چالیشیر. آذربایجان خلقی اونون طرفداری اولاجاق‌دیر.

عمومیت ایله آذربایجان دموکرات فرقه سی گنجمیش ارتجاعی حکومتلرین انصافسیز جاسینا ایران میللتینه و خصوصی آذربایجان خلقینه روا گوردوگو ناروا ایشلرایله مبارزه ائتمیشدیر. بویله لیگله ائتدیم نطق لرده منیم مقصدیم آذربایجان نهضتینین اولدوغو اوزونوگوسترمک ایدی.

تهران ازادیخواهلارینین بیرقسمتی بیزیم مشروع تقاضالاریمیزی باشا دوشدوکلری اوچون ناحق یئره نهضتیمیزدن نگران ائدیلر. ماجراجولاریندا بیزه ووردیقلاری تهمت اونلار کمک ائتمیشدیر. بونون اوچون من محکم دلیل و منطق ایله بو فیکیرلرین یالان اولماسینی ثبوت ائتدیم بیزیم ایران ازادلیغینا علاقمند اولماغیمیزی و ایراندا اجرا ائدیلمه سینه بیزیم طرفیمیزدن جدی اقدام اولونماسینی گوستردیم.

عزیز هموطنلر! بیزیم بوتون ایران ازادیخواهلاری ایچریسینده تأثیرمیزین نه درجه ده اولماسینی فقط سون دقیقه لرده من تهرانلی ترک اندرکن اونلارین طرفیندن بوروز ائدن احساساتی گورنلر بئله بیلرلر و بونو مکرر ذکر ائتمیشم بونون بئله از بیر مقدار دا آذربایجان خائن لری بعضی تهران مرتعجلری ایسه خیانت دن آل چکمک ایسته میرلر، نصرت اسکندری لر اقای بزرگ ابراهیم لر و اونلارین یالتاقلاری ایله ائدیلر کی ارتجاعی عنصرلردن البنان یوللاری واسیطه سیله تهمت و افترا نشر ائتمک بیزیم عظمتلی نهضتمیزه مانع اوجالاق و یا اولای بیله جکله دیر نه تک آذربایجان دموکراسی جریانینا حتی تهراندا اقای قوام السلطنه طرفیندن گورولن ایشلره ده مخالفت ائدیلر ولی بونو گوزلجه سینه بیلمه لیدیلر کی اونلارین خام خیاللارینا و پوچ فیکیرلرینه آذربایجاندا یئر یوخدور بیز وفادار فدائیلریمیزین قیزیل باش اوردوموزون خلقیمیزین ایمانینه امین یک بو قدرتلی قووه لرین ارتجاع لرینین داها آذربایجاندا یئراولابیلمز، اودور کی اوجا سس ایله دییرم یاشاسین بیزیم قهرمان فدائیلریمیز فدارکار شانلی قیزیل باش اوردوموز و بیرلشمیش آذربایجان خلقی

عزیز هموطنلر! ایندی بیزیم قارشیمیزا دا دوران مسئله قاباق کی ندان داها اغیر و داها بویوک دیر. بو موافقتنامه دن قاباق اگر آذربایجان ازادلیغی و اونو استحکامینی قاباغا سالمیشدیق ایندی ایسه بوتون ایران ازادیخواهلاری و ازادیخواه تشکیلاتلار هابئله جناب اقای قوام السلطنه ده ازادلیق و دموکراسینی ایران حدودیندا برقرار ائتمگی تعهد ائتمیشلر بیزدن گوزل بیرلر. من مکرر دانیشیقلا ریتمدا تکرار ائدیب و دئیمیشم مادامی کی جناب اقای قوام السلطنه ازادلیق اصوللارینی تعقیب ائدیر و ارتجاعی اردان قالدیرماق یولوندا چالیشیرلار بیز آذربایجان خلقی اونا پشتیبانیق و گمان ائدیرم بوتون ازادیخواهلار بو به ارده منیم ایله شریک دییرلر بیز شخص طرفداری دئییل لیک. ایش طرفداریق هر کس ایران میللتینین استقلال و ازادلیغینا صمیمانه چالیشارسا هرکس اذربایجان خلقینین خصوصیتینی نظره الارسا بیز او شخصه طرفدار اولمالیق سیز و سیزین نوعینیزی تمثیل ائدن مجلس طرفیندن سئچیلیمیش دوولت اول اوز ادالاریندان و مقام لاریندان صرف نظر ائدیلر و مجلس رئیسی اقای شبستری و باش وزیر اقای پیشه وری دن باشلییارقا ها بئله باشقا وزیرلر و مجلس عضولری هئج وقت فیکیر ائتمیرلر. کی فقط وزیرلیک یا

رییس لیک ادی ایله میللته خدمت ائتمک اولار بیز حاضیریق میللتیمیزین ایشی ترقی ائتسین ایران و آذربایجان خلقی راحت و ازادد یاشاسین، بیز ایسه کیچیک وظیفه لریده ایفا ائدک نئجه کی نطقیمین اولینده دئدیم منه محول اولموش آذربایجان والی لیک وظیفه سی میللت پیشنهادی ایله اولدوغو اوچون قابل افتخار دیر و من امنیم کی میللت و اونو تمثیل ائدن ایالت انجمنی دائماً بو ایشده منه کمک ائدجکدیرتا باجارا به لک و ارادا اولان سوی تفاهمی ریشه کن ائدک بونون لاد ا بوتون دونیایه آذربایجان خلقینین هئج وقت ایراندان ایریلماق فیکیرینده اولماماسینی ثبت ائدیب و بیلدیریک کی بیز تمام ایران ازادلیغی تضمین ائتمگی اوزوموزه بورج بیلیریک بورادا سوزومو قورتاریب دییرم:

یاشاسین ازادلیغین ضامنی اولان آذربایجان خلقی

یاشاسین ایرانین دموکراسی حکومتی

یاشاسین ایران استقلاللی و ازادلیغین مسلح دایانجاغی اولان فدائیلریمیز

یاشاسین آذربایجان دموکرات فرقه سی و اونون رهبری

یاشاسین بوتون ایران ازادخواهلاری.

شنبه گونو تیر اییین ۲۲ سینده (۲۲-۴-۲۵) آذربایجان والیسی اقای دوکتور جاوید طرفیندن اشاغیداکی مضموندا بیر اعلان یاییلانیر:

"محترم آذربایجان خلقینین نظر دقتینه"

آذربایجان قهرمان خلقینین بویوک و عظمتلی نهضتی سایه سینده حورمتلی آذربایجان ایالتی انجمنینین پیشنهادی ایله جناب اقای قوام السلطنه حکومتی طرفیندن آذربایجان والی لیگینه منسوب اولماغیمه افتخار ائدیب. اومود ائدیرم کی آذربایجان خلقی و اقای قوام السلطنه نین دوولتی مساعدتی ایله بو اغیر وظیفه نی یئرینه یئتیرجکم بونا بناعا:

تمام آذربایجاندا امنیتین دوامی و خلقین اسایشینین تامینی اوچون لازمی توجه ائدیله جکدیر. آذربایجان خلقینین مبارزه نتیجه سینده الده اولونان ازادلیغی آذربایجان خلقی و اونو تمثیل ائدن ایالتی انجمنی و اقای قوام السلطنه دوولتینین کمکی ایله محکملمندیرمک.

ایشیسزلیگین قاباغین الماق اوچون تازا ساختمانلار و مخصوصاً میانا — تبریز دمیر یولو ساختمانین باشلانماسینه فوری اقدام ائتمک.

آذربایجاندا محصولون جمع اورلیغی اوچون جدی کمک ائدیب و موجود اولان مقررات اوزره مالک و اکینجینین حقینی اوزونه وئرمک.

کارگرلرین موجود وضعیتین تثبیت ائدیب و ایش سیزلیگه یول وئرمک اوچون مؤثر اقدام ائتمک.

کارخانا صاحبیلری و تاجرلرین تجارتلرینین ترقیسی یولوندا تسهیلات وجودا گئتیریپ و لازمی مساعدتلر ائتمک.
ترباک چکمکی کاملاً ارادان اپاریپ و باشقا فسق و فجور عملیاتین قاباغینی الماق اوچون مؤثر قدملر گوتورمک.
مرآجه اولان شکایتلره رسیده لیک ائتمک مقصدیله ایالتی عمارتده اقای دوکتور مهتاش تبریز فرماندارینین ریاسیتله فوق العاده کمسیون تشکیل اولونوب و مربوطه ایشلره رسیده لیک اولاجاقدیر.
چون آذربایجان والیسینین اساس وظیفه سی تمام امورا رسیده لیک اندیب و احقاق حق ائتمک دیر. بونا بناغا هنج بیر ناحقلیکه یول وئریلمه یه جکدیر. اساسی پوزانلار جدی تعقیب و مجازات اندیله جکدیر.
خاتمه ده یوخاردکی ایشلرین انجامی اوچون مربوط اداره لره لازمی تاپیشیریق وئریلیپ یقین ائدیرم کی آذربایجانین نجیب میللتی اوز شهامت و نجابتینین اولدوغونجا اثبات ائتمکدن اوتری کاملاً نظم و انتظامی مراعات اندیب مملکت ده موجود اولان مقررات و قانونلارین اجراسیندا ساعی اولوب و منه محول اولموش وظیفه لرین انجامینین تسهیلینده مساعدت انده جکله. وضمن حورمتلی اهالینین احتیاجات و اظهاراتینه مستقیماً رسیده لیک ائتمک اوچون یکشنبه – سه شنبه – پنج شنبه گونلری ساعات ۹ دان ۱۲ یه قدر شخصاً حاضر ائلییا جغام.

"آذربایجان ایالت والیسی دوکتور جاوید"

یکشنبه گونو تیراینین ۲۳ یننه (۲۳-۴-۲۵) آذربایجان شاعر و یازیچیلار جمعیتی سالونوندا دعوت اولونموش شاعیر و یازیچی و تنقیدچیلرین گئیش اجلاسی تشکیل تاپیر. جمعیتین صدر اقای کامل اجلاسی اچاراق دییر:
فرقه میزین قاراشی سیندا کی مبارزه یوللارینین ارماسینا بناغا گوروله جک ایش لر یمیزده داهادا جدیلیک، یورولمادان گئجه کوندوز چالیشماغی بیزدن طلب ائدیگی کیمی جمعیتیمیز ینده عهده سینه جدی مسئولیتلر دوشدوگونو و بونا گوره خلقیمیزه یاخیندان مدنی خدمت ائتمک اوچون بیزیم بو یازیچیلار جمعیتی طرفیندن مجموعه یه ۱۱ نفرلیک هیئت تحریریه انتخاب ائدیلیپ و مسئول مدیرلیک وظیفه سی اقای کاملین عهده سینه قویولور. مجموعه اساساً دورت شعبه یه ایریلیک ادبی – بدیی – اجتماعی – تاریخی مجموعه نین اساس جمعیتین موجود مرامنامه سی اساسیندا قورولماقلا بوندان عبارت دیر.

- ۱- آذربایجانین عظمتلی و شانلی تاریخینی نظم ونثر واسطه سیله بوتون خلقلره تانیتدیرماق.
- ۲- خلقیمیزین ترقی و ازادلیغی اوغروندا، ایستر گئچمیشده ایسترسه بو گونکو مبارزه و ترقیمیز خصوصیندا چالیشان رهبر و قهرمانلارین جانلی اوبازلارینی یارتماق.
- ۳- آذربایجان دیلی نین قدیم و زنگینلیگی باره سینده علمی، تاریخی سندلری اطرافقلی بیر حالدا توپلاماق و نشر ائتمک. ساغلام آذربایجان ادبی دیلی اوغروندا جدی مبارزه ائتمک.

- ۴- آذربایجان خلقینین تاریخی میلی عادت و عنعنه لرینی خلقیمیزه خاطرلتماقلا، چوروک و ضررلی عادتلردن اوزاقلاشدیرماق و یئنی مدنی یاشایش قاعده لرینه آلدیرماق.
- ۵- آذربایجان میلی حکومتی و دموکرات فرقه سینین گوندلیک ایشلرینده و اجتماعی مسئله لرده یاخیندان اشتراک ائتمک.
- ۶- آذربایجان دیل و ادبیاتینی اویرنمک و انکشاف ائتدیرمک.
- ۷- آذربایجانین گنجیمیش شاعیر و یازیچیلارینین اثرلرینی توپلاماق و اونلار حقیقنده مقاله نشر ائتمک.
- ۸- دونیا ادبیاتی کلاسیک لری ترجمه ائتمک اونلارین اوز معاصره دوره لرینده خلقه و وطنه ائدیقلری خدمت لرینی ایدینلاشدیرماق یارادیجلیق متودلاریندان استفاده ائتمک.
- ۹- شاعیر و یازیچیلارین استعداد و ادبی فعالیتلرینی انشکاف ائتدیرمک.
- مجموعه "گونش" ادبیه ایدا (هله لیک) ایکی دفعه نشر ائدیله جکدیر
- سه شنبه گونو مرداداینینین ۱ ینده (۱-۵-۲۵) آذربایجان ایشچیلرو اتحادیه لرینین عمومی کنگره سی ساعت ۱۰ دا تبریز دوولت تیاتروسو سالونوندا افتتاح اولونوب اقای بی ریا قیساجا تبریک نطق یله مجلسین رسمیتینی اچیق اعلان ائدیپ سونرا دونیا ایشچیلری اتحادیه لرینین عموم دونیا ایشچیلری اتحادیه لرینین اجراییه کمیته سی باش کاتبی اقای "لووی - سایانی" و عموم دونیا اتحادیه لرینین اجراییه کمیته سی معاونی "قوزنتسوفی" بو کنگره نین فخری صدراتینه تعیین ائدرک اونلارا فوری تلگراف اولونماسینی قراره الانیب سونرا، ووئرلین پیشنهادلارا گوره آذربایجان دموکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی رهبرلریندن: اقای شبستری، اقای پیشه وری، اقای دوکتور جاوید کنگره نین افتخاری ریاست هئتینه انتخاب اولونوب.
- اقای بی ریا دییرلر: ایندی تقاضا اولونور عملی صورتده کنگره میزین رئیسه تعیین اولوندوقلارینا گوره اوز یئرلرینی توتسونلار سنچیلن هئیت رئیسه عضولرینین ادلاری اوخونوب و معین اولونان یئرینده اوتوربلار. رسمی تبریک نطقلری بیر-بیر دوام ائتمگه باشلانیب آذربایجان دموکرات فرقه سی مرکزی کمیته سی صدری اقای پیشه وری بوتون فرقه عضولری و مرکزی کمیته طرفیندن ایالتی انجمن ریسی اقای شبستری ایالتی انجمن طرفیندن ستارخان بایراقلی شهر کمیته سی صدر اقای ولایی - تبریز شهر کمیته سی طرفیندن اقای رحمانی خلق قوشونلاری طرفیندن تبریک نطقلری سویله ییب. قادینلار تشکیلاتی طرفیندن آذربایجان ین قهرمان اوغلوستارخان ین قیزی خانم ستاری تبریک نطقلرینی سویله رکن هامی اختیارسیزایاغا قالخیب حق شناس میللت او بویوک قهرمانین خاطره سینی هر زامان ائدیگی کیمی اونون اولادینا ده بویوک احترام قائل اولماقدادیرلار.
- شواری متحده طرفیندن اقای جاوید تبریک نطقی سویله دیکدن سونرا تبریز اطراف شهرلرین سائر تشکیلاتلاری طرفیندن یئنی دن ایری ۱۰ نفر تبریک نطق ائدن سونرا اقایان "لووی سایان- فوزنتسوفی" یه مخابره اولوناجاق تلگرافلار اوخونوب ساعات ۱۱ یاریم دا کنگره نین بیرینجی جلسه سی القیشلار اراسیندا قورتاریر.

ایکینجی جلسه گون اورتادان سونرا ۵ معین اولونور. بو کنگره يه تبریزدن ۱۸۵ نفر اطراف شهرلردن ۱۲۰ نفر جمعاً ۳۰۵ نفر نماینده اشتراک ایله گئچیریلیر.

"کنگره نین برنامه سی"

بیرینجی گون "بیرینجی جلسه کنگره نین تشکیلی سه شنبه گونو مردادین بیرینده سحر ساعات ۹ دا شیر خورشید سالونوندا هیئت رئیسه اشاغیداکي قرار اوزره انتخاب اولونور.

الف: دنیا اتحادیه لراتفاقینین روساسیندن لووی سایان – قوزنتیسوفی افتخاری ریاسته انتخاب اولونور و فی المجلس تلگراف اولونور.

ب: اقایان پیشه وری- شبستری – دوکتور جاوید مرکزی فرقه کمیته سی طرفیندن افتخاری اولاراق هیئت ریسه انتخاب اولونور.

ج: ۲۵ نفر اکثریت ارای ایله عملی هیئت ریسه انتخاب اولونورلار.

جلسه اقای بی ریانین واسطه سیله اچیلیر.

تبریکلر باشلانیر.

بیرینجی گون ۲ نجی جلسه باشلاییر ۵ تمامدا ۸ ده قورتارییر.

اقای بی ریا شواری متحدنین گزارشینی وئیریر: بیرساعات"

سؤال لار و جوابلار " ۴۵ دقیقه"

بی ریانین گزارشی باره سینده مذاکرات " ۴۵ دقیقه"

بی ریا نین سون جوابلاری " ۳۰ دقیقه"

ایکینجی گون بیرینجی جلسه: باشلانیر ۸ صبحده

زنجان – اورمو – اردبیل – قوشاچایی تشکیلاتلارینین معروضه سی هر بیرینه ۱۵ دقیقه معروضه ۱۵ دقیقه سؤال جواب جمعاً ۲ ساعات

تنفس " ۱۵ دقیقه"

یئرلردن محلی اتحادیه حقینده دانیشیق ۴۵ الی ۱ ساعت.

ایکینجی گون ایکینجی جلسه باشلاییر ۵ تمامدا قورتارییر ساعات ۷ ده

- شواری متحدنین معروضه سینده عاید قسمت و عموم قطعنامه نین قرائتی و علاوه پیشنهادلار ۳۰ دقیقه

مرامنامه و نظامنامه اوخونماسی ووباره ده دانیشیق و تصویب " ۳۰ الی ۱ ساعات " کاظم هاشم نیا

اوچونجوگون بیرینجی جلسه ساعات ۸ ده باشلايير ساعات ۱ ده قورتاير.

آذربایجان اتحادیه لرینین گله جک هدفی و اونون خط حرکتی باره سینده سؤاللار ۳۰ الی ۶۰ دقیقه: بادگان

بادگان ین دانیشتیغی حقینده قطعنامه و علاوه پیشنهادلار ۳۰ دقیقه

تنفس ۱۵ دقیقه

مرکزی شوارنین عضولری انتخابی و مرکزی کمیته تفتیش کمیسیونی انتخابی

اوچونجوگون ایکینجی جلسه ساعات ۵ ده باشلانیر ۷ ده قورتاير.

هئیت رییس:صدر – اونون معاونلرینین انتخابی

دوینا سندیکالاری اتحادیه سینین باش کاتبی لووی سایان اوزل منشیسی و سوریه، لبنان کارگرلرینین نماینده سی مصطفی العرایس و صورت الشعب روزنامه سینین مدیری شای ایران حزب توده سینین مرکزی کمیته سینین عضولریندن روستا – کشاورز پنج شنبه گونو (۳-۵-۲۵) تبریز شهرینه گلیب لووی سایان تبریزگلمه گی اوچون میلی میداندا بویوک میتینگ تشکیل اولونور. میتینگی آذربایجان همکار اتفاقینین صدری آقای بی ریا اچیق اعلان ائدیپ. سوز آقای لویی سایان وئریر. آقای سایان میتینگ ده اشتراک ائدن جمع بئله دییر "گله جک دونیانی جوانلار اداره ائتمه لی دیرلر بونا گوره من نصحیت و توصیه ائدیرم کی جوانلار گرک ارتیق فعالیت گوستریب. سیزین اولکه نیزی مادی و معنوی و اجتماعی حیاتی میزین یوکسلتسینلر کی اونلارین یاشادیققلاری اجتماع داها تتر تکامل مرحله لرین طی ائتسین"

میتینگ ده اقایان: آقای العریس عربجه آقای رضا روستا اقایان پیشه وری و کشاورز ده دانیشتیق اپاریب.

پنج شنبه گونو گون اورتادان سونرا ساعات ۵ ده دونیا همکارلار اتفاقینین باش کاتبی لووی سایان واونون همراه لاری آذربایجان کارگرلر و زحمتکشلرینین کنگره سینده اشتراک ائتمکدن اوتری دولت تیاترو سالونونا گئدیپ ساعات ۵ ده اوردا اقایان لووی سایان – روستا – آقای ابطحی (جنوب تشکیلاتلاری طرفیندن دانیشتیق اپاریب. جلسه ساعات ۲.۵ دا سونا گلیب.

اقایی لووی سایان مرداد اینین ۵ ینده تهران رادیوسوندا بیر دانیشتیق اپاریب. ۶-۵-۲۵ ده ایراندان بلغارستان یولو ایله فرانسایا حرکت ائدیر.

کارگر کنگره سینین ۳ نجو جلسه سیندن گزارش

چهارشنبه گونو مرداد اینین ۲ سینده سحر ساعات ۸.۵ دا کارگر و زحمتکشلر کنگره سینین ۳ نجو جلسه سی دوولت تیاترو بناسیندا آقای بی ریا طرفیندن اچیلیشی اعلان اولونوب جلسه پروگرامی اوخونوب اشاغیدا ادلاری یازیلان شهرلرین نماینده لری هر بیر سی ۱۵ دقیقه اوز محللرینین اتحادیه لری خصوصیندا معروضه وئریلر. زنجان – اورمو – اردبیل – قوشاچایی – مرند – صوفیان اهر – آذرشهر – سردرود. هر نماینده ۱۵ دقیقه سایر نماینده لرین سؤاللارینا جواب وئرمک مدتی تعیین اولونموشودو.

زنجان نماینده سینین وئردیگی پیشنهادا گوره تبریزده نشراولان بوتون اتحادیه لرین اورگانی اولان ((غنیه)) قزئتسینین هفته ده ایکی گون نشر اولدوغو قبول ائدیلیر.

مهندس آذر آیریجا نطق ائدرک خالخال دا اتحادیه تشکیل وئريلمه سینین کندیلیرین یوخسول طبقه لرینه یاردیم ائدیلیمه سینین و عموم کارگرلرده اونیفورم پالتارگیدیريلمه سینین پیشنهاد ائدیلیر. علاوه تقاضا ائدیرکی کارگر و زحمتکشلرین استفاده ائده جک بوتون قانونو حقوقدان دوولت اداره ماموری دا استفاده ائتسین لر.

اقای بادگان جوابیندا دییرلرلریندی یه قدر اگر اداره مامورلاری کارگرلر ایله تشریک مساعی ائتسه ایدیلر هم اوز حقلرینی مدافعه ائده ردیلرهمده ایشچیلر تشکیلاتی اساسینی داها دا محکملاشدیردیلر. سونرا کنگره قطعنامه سی تنظیم ائتمک اوچون ۱۵ نفرلیک کمیسیون تعیین ائدیلیر. جلسه ساعات ۱۲ ده سونا چاتیر.

جمعه گونو مرداد اییین ۴ ینده (۴-۵-۲۵) سحر ساعات ۸.۵ دا آذربایجان کارگر و زحمت کشلرین ۵ نجی جلسه سینین اقای بی ریا اچیق اعلان ائدیب اقای بادگان قطعنامه اوخویوب سونرا ایش قانونو اوخویوب بو بارده قرارالینیر و جلسه ساعات ۱ ده قورتاریر.

"قطعنامه وقرارین متنی"

۱- جنگ موقعی اولوب زندگانلیقه لازیم اولان اجناسین گوندن گون باهالانما سینین بوتون کارگرلرین حیایتیندا اولان تاثیرینی اتحادیه لرین پیشرفتی یولوندا بیر چوخ مانعلا یاراتدیغینا باخمییارق شورای متحده ایله بیلیمیشدیر. بیر طرفدن کارگرلرین اقتصادی زندگانلیغینی لایقینجه تأمین و دیگر طرفدن تشکیلاتی منظم ائدیب ایستیر ایران مجلس شورای میللیسینین ۱۴ نجی دوره سینده انتخاباتیندا و ایسته ییر آذربایجان مجلس میللیسی انتخابیندا اکتیو اشتراک ائدیب و یاخشی نتیجه الیب دیر. هابئله بویوک و جدی مبارزه یورولمادان چالیمیش و حتی ۲۱ آذر انقلابیندا بویوک بیر رول اوینامیشدیر. و بوندان علاوه اتحادیه لر شورانین و عموم هئیت ریسه سینین فداکار صدری اقای بی ریا نین دوزگون رهبرلیگی سایه سینده ایسترسه آذربایجان دموکرات فرقه سینین پیرویلیک ادیب بو ازادیخواه و مترقی فرقه لردن یوزده یوز پشتیبانلیق ائتمیش و بوتون صنفلرینی پولاد اداره لی کارگرلر ایله محکملاشدیرمیشدیر. معظم کنگره شورانین پارلاق عملیاتینین بارز نمونه سیدیر. اونا گوره شورانین و اونون رهبری اقای بی ریانین گئچمیش فعالیتی کافی حساب اولونور.

۲- شهرلرده اولان ایش سیزلیک ایله مبارزه و ایش سیزلرین ساینی ازاتماق مقصد ایله حکومت یوخسوللوق نتیجه سینده شهرلره گلیب شهر کارگرلرینین ایشلرینی اشغال ائدن و هابئله زحمتین قییمتینی اشاغاسالان کندیلیری اوز یئرلرینه قاریتارمالی و بو کندیلره اربابلار یئروئرمه لیدرلر. هابئله اربابلار و فلاحت بانکی بونلارین زراعت وسایلینی فراهم ائتمه لیدیر.

- ۳- هئچ جورہ آل صنایعیه مالک اولمایان ولایت و محللرده از سرمایہ و چوخ زحمت طلب ائدن گچ و آهک، کریچ " کوره لری کیمی استحصالاتلاری اتحادیه لرین اختیاریندا قویماق ایش سیز فعله لردن زحمت شرکتلری تشکیل ائتمک یولو ایله ایش سیزلیک ایله مبارزه ائدیلر.
- ۴- کندلرده زراعتلری اولوب شهرلرده فعله لیک ائدن کندلیرله قدر کی بو موقتی ایش سیزلیک دوام ائدیر ایش وئرلمه مه لیدیر.
- ۵- میلی ثروتمیزی حفظ داخل صنایعیزدن حمایت و ایش سیز کارگرلرین حقوقوندان دفاع ائتمک مقصدیه آذربایجان انجمن ایالتیندن گئچمیش آذربایجان داخلینده حاصل اولان امتعه لر آذربایجانا گتیرمک قانونون جدی صورتده اجرا ائدیلمه سینی تقاضا ائتمک.
- ۶- انتخاب اولوناجاق شوارایش و زحمت بورساسینی اوز کنترلی التینا الیب و او قانونون دوزگون تطبیق اولونماسی نظارت ائتمه لیدیر.
- ۷- مجلس میلی طرفیندن وضع اولونموش ایش قانونو همین مرداد اینین اونوندان (۱۰-۵) گئچ اولماماق شرطیه اجرا اولونمالیدیر. مرکزی شورا بونون اجرا اولمالسینی تعقیب ائتمه لیدیر. آذربایجان ایالتی انجمنیدن تقاضا اولونسون آذربایجانین یئرلی شرایطینه اویقون و عمومی و خصوصاً اشاغی مستخدملرینین نظرده توتماق شرط ایله عادلانه بیر استخدام قانونو وضع اولونماسینا اقدام ائتسین و بو ایشین تعقیبینی انتخاب اولوناجاق شورا یا تاپشیرلسین.
- ۸- ایش سیزلیگی اردان اپارماق مقصدیه و موسسه لرده هر جوره فوق العاده ایش لغو اولونسون مگر اینکی متخصص کارگر لازم اولدوقدا مربوط اتحادیه نین اجاره سیله استفاده اولونسون بوایش سیزلیک قورتارانا قدر دیر.
- ۹- مرکز شورا اوز داخلینده بیر اقتصادی صنعتی شعبه یارتمالیدیر. کی بو شعبه ده اشاغی ایشلری گورمه لیدیر.
- الف - فعلی کارخانالارین استحصالاتینین یاخشیلاشماسینا امتعه نین چوخ و یاخشی چیخماسینا فیکیر وئرمه لی و هابئله کارخانا داخلینده ایشچی لرین انتظام و نظامی برپا ائتمه لی ثمره لی زحمت اصولوندان استفاده ائتمک یوللارینی کارگرلره اویرتمه لیدیر.
- ب- کارگرلرین تنبلیک هابئله مواد خام ایشلنمه سینده قناعت سیزلیقلاری ایله مبارزه ائتمه لیدیر.
- خ- کارخانا و موسسه صاحبینین مالینی اوزرینه حدیدندن ارتیق منفعت قویماسیندان صلاحیتلی دولتی مقاماتی مطلع ائتمک یولوايله مبرزه ائتمه لیدیر. کارخانالارین خام مالدان تأمین اولماسینا یاخیندان نظارت ائدیب و کارخانا صاحبینین بو بارده سهواً ویا عمداً اولان تعلل یندن جلوگیری ائتمه لیدیر. کارخانالاردا و متخصص فعله لری تشویق ائتمک مقصد ایله بو کیمی فعله و کارگرلرین ابتکار و اختراع باش وئردیکده معین جایزه و امتیازات قائل اولونسون.

- ۱۰- متخصص لرين ساينى ارتيرماق اوچون كارخانالاردان اولان متخصصلرين الى التيندا استعدادلى و قابليتلى كارگرلرين تعليم و تربيه اولونماسينا جدى صورته فيكيير وئريسسين.
- "تشكيلات ايشلري"
- ۱۱- انتخاب اولوناجاق شوار بوتون ايالتلرده ولايتلرده اولان اتحاديه تشكيلاتلاري ايله محكم رابطه ساخلامالى و اولنلار هر جهتجه ياخيندان رهبريت ائتمه ليدير. هابئله اطراف تشكيلاتلاردا مهم مسئله لرده مركزي شوراي مراجعت ائديب لازمي دستور اولماليديرلار.
- ۱۲- شورا ايستر مركزه و ايستر اطرافدا يئني اتحاديه كادرلاري حاضيرلاماق اوچون مفيد تدبيرلر گورمه ليدير. او جمله دن ياخين زاماندا تبريز شهرينده بير اتحاديه فوري تاسيس ائتمه ليدير.
- ۱۳- مركزي شوراي اختيار وئريلير كي احاطه ائديكي بوتون اتحاديه لرين دفترچه لرين تجديد و تعويض ائتسين.
- تبصره ۱- عضويت دفترچه لري هاميسي بير شكلیده اولوب ولي هراتحاديه نين صنفی علامتی دفترچه لرين اوزرينه اولماليدير.
- تبصره ۲- عضويت دفترچه لري بئش ايل اوچون تهيه اولينماليدير.
- ۱۴- بوتون اتحاديه تشكيلاتلاري يئني عضويت دفترچه لري صادرائتيكدن نظامنامه موجبينجه كارگر اولماييب. تشكيلاتلار يول تاپميش عناصرى اخراج ائتمه ليديرلر.
- ۱۵- شوراي تاپشيريلىر، يئني عضويت دفترچه لري تهيه اولونوب صادر اولونان موقع سابق عضويت دفترچه لرينين اعتباردان ساقط اولماسيني اعلان ائتمه ليدير.
- ۱۶- انتخاب اولوناجاق شورا يابانجى عنصرلر و فساد اخلاق ايله مبارزه ائتمه لى و كارگرلرين تعليم و تربيتى اوچون جدى تدبيرلر گورمه ليدير.
- ۱۷- آذربايجان كارگرلروزحمتكشلىر اتحاديه لرينين مركزي شوراسينا تاپشيريلىر وئريلير كارگر تشكيلاتينين دموكرات و مركزيت اصوللو ايله اداره اولونماسينا جدى صورته فيكيير وئرمه ليدير. يعنى ايستر مركزه و ايستر اطرافدا اشاغى تشكيلاتلار اوز مافوق تشكيلاتلارينا تابع اولمالى و يوخارى تشكيلاتلارين تصميم و دستورلاريني اولدوغو كيمي اجرا ائتمه ليدير.
- ۱۸- شوراي كنجره تاپشيريلىر وئير حق عضويتلر ممبر مصرف اولماق اصوللو ايله جمع اولماليدير. ايستر مركزي شورا و ايستر ايسه اطراف تشكيلاتلارين عايديني مركزي شورايين تصويب ائديكي بودجه اوزره خرچ اولونماليدير.
- ۱۹- آذربايجان كارگرلروزحمتكشلىر اتحاديه لرينين مركزي شوراسينا وابسته اولان اتحاديه لراشاغيداكي ادلاراييله ادلانماليدير.
- تبصره: آذربايجان توخوچو كارگرلراتحاديه سى
- آذربايجان گون درى كارگرى اتحاديه سى

آذربایجان صحیه کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان کیمیایی کارگراتحادیه لر

آذربایجان تنظیفات کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان معارف کارگراتحادیه سی

آذربایجان دوولتی و میللی موسسه کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان نقیله کارگرلری اتحادیه سی

آذربایجان خوابار کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان انشاعات کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان متفرقه کارگرلر اتحادیه سی

آذربایجان مزد روز و زراعت کارگرلر اتحادیه سی

۲۰- کنگره زنان و اردبیل و قوشاچایی تشکیلاتلارینین گوستردیکلری فعالی حاققیندا کی گزارشرلرینی کافی حساب ائدیر.

۲۱- مرکزی شورانین اورگانی اولان " غلبه " روزنامه سینی تقویت ائتمک مقصدیله آذربایجان انجمن ایالتی سیندن تقاضا اولولونسون کی آذربایجان دا نشر اولونان سایر روزنامه لر کیمی بو روزنامه نین ده صاندیقینا هر ای مین تومن مساعده بابتیندن پرداخت اولونسون.

۲۲- مرکزی شورانین اورگانی اولان غلبه روزنامه سینی هر جهتجه تقویت ائتمک و هفته ده اقلأ ۲ شماره درج اولونمالیدیر.

۲۳- کنگره قرارالیرآذربایجان کارگرلر و زحمت کشرلر اتحادیه لرینین مرکزی شوراسی اوز داخلینده مستقیل و ازاد اولماقلا برابر آذربایجان دموکرات فرقه سیندن پیروی لیک ائتسین.

۲۴- انتخاب اولوناجاق شورا ۱۵ نجی انتخاب دوره سی اوچون حاضرلاشمالی ازادیخواه و کارگرلرین احتیاجینی دوشونن صالح نماینده لرین انتخاب اولونماسی اوچون جدی تدبیرلر گورمه لی و بوبارده مرکزی فرقه کمیته سی ایله تشریک مساعی تبادل افکار ائتمه لیدیر.

۲۵- مرکزی شورانین صدری اقای بی ریانین اتحادیه نین پیشرفتینده گوستردیگی فدارکارلیق و فعالیت نظره الیب قیزیل دان تهیه اولونوموش زحمت مدالی ایله تلطیف اولونسون.

۲۶- آذربایجان دموکرات فرقه سینین فداکار رهبرلریندن اقای بادگانین کارگر تشکیلاتینین ترقی و انکشافی یولوندا چکدیگی زحمت و گوستردیگی نمونه وی خدمتلی نظره الینماقلا تقدیر و تقدیس اولونسون.

- ۲۷- سابق هیئت عامله نین تقدیره شایان فعالیتی نظره الینماقلا عکسیرلی غلبه روزنامه سینین بیرصحیفه سینده درج اولونسون و ایل ده زحمت مدالی ایله تلطیف اولونسون.
- ۲۸- انتخاب اولوناجاق شورا ایش موقعی کارگرلره متوجه اولان خسارتلری جبران و تأمین ائنده بيله جک تکمیل بیر بیمه قانونو لایحه سینی تنظیم و آذربایجان انجمن ایالتینین تصویبینه یتیرمیلی دیر.
- ۲۹- مرکزی شورا انجمن ایالتیندن تقاضا ائتسین کی آذربایجان کارگر تشکیلاتی بیر حقوق شخصیت قایل اولونسون.
- ۳۰- بوندان سونرا مرکزده و اطرافدا فعالیت ائدن یوالداشلارین خدمتترین نظره آلیب تقدیر و تشویق اولونماقلار زحمت مدالی ایله تطف اولونسون .
- ۳۱- ایندیه قدر اداره لرده خدمت ائدن کارمندلرین قابلیت و عدم قابلیتینی تشخیص وئرمک اوچون بیر هیئت تصفیه تشکیل وئریلسین انجمن ایالتی دن بو ماده نین مفادهیینین انجامی تقاضا اولسون.
- ۳۲- آذربایجان انجمن ایالتی سیندن تقاضا اولونسون کی خصوصی مستقلاتی اولان اداره ایشچیلرخدمت دن کنار و بونلارین یئرینه بیکار دستگاهیندا نفوذ ائدیپ پول و سرنیزه گوجوله مبارزه یه گیشیریشیرلر اونلارین منظورو یالنیز بین الخلق مستخدملر استخدام اولونسون.